Biblii Ndiyam

Overview

This is a carefully curated selection of ancient Greek texts intended to best capture the teaching of Jesus and the writings He taught, referenced, and fulfilled. Our goal is to provide you with as close to an exact representation of the original Greek as possible in a modern, readable format.

Disclaimer

This translation was created from the original Greek Septuagint and Byzantine texts with large language models. For this reason it contains many artefacts of the culture and grammar of the original language, but may also contain errors. If anything looks strange, please check the original Greek. If you find an error, please email it to jesusislord@joshuabible.com.

Licensing

You have permission to reproduce and distribute this translation in part or whole. You are not permitted to modify or sell it. If you find an error, please send an email to jesusislord@joshuabible.com so that we can correct it and provide you with an updated edition.

Linjila Matiyee

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28

Linjila Markus

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Linjila Yohaana

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21

Bataake Jemis

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Bataake Piyer

| 1 | 2 | 3

Bataake Yohaana

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Didake

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16

Tawo

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50

Yiḍtude

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40

Limooje

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 | 35 | 36

Jaayndinoore Sariya

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34

Yuusaa

| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24

Linjila Matiyee

1

Deftere jimre Iisa Almasiihu, ɓii Dawuda, ɓii Iburahiima.
Ibarahiima jibini Ishaaka, kono Ishaaka jibini Yakuuba, kono
Yakuuba jibini Yahuda e mawniraaɓe makko, Yahuda jibini
Peres e Sera iwde e Tamar, kono Peres jibini Hesron, kono
Hesron jibini Aram, kono Aram jibini Aminadab, kono
Aminadab jibini Nahshon, kono Nahshon jibini Salmon, kono
Salmon jibini Bowaas iwde e Rahab, kono Bowaas jibini Obed
iwde e Rut, kono Obed jibini Yesse, kono Yesse jibini Dawuda
laamu. Daawuda laamɗo o jibini Sulaymaana e debbo Uriyaa,
kañum Sulaymaana o jibini Robowaam, kañum Robowaam o
jibini Abiyaa, kañum Abiyaa o jibini Asaa, kañum Asaa o jibini
Josafat, kañum Josafat o jibini Joram, kañum Joram o jibini
Usiyaa, kañum Usiyaa o jibini Jotam, kañum Jotam o jibini Ahas,
kañum Ahas o jibini Hesekiyaa, kañum Hesekiyaa o jibini
Manase, kañum Manase o jibini Amon, kañum Amon o jibini
Josiyaa, kañum Josiyaa o jibini Jekoniyaa e mawniraaɓe makko
to waktu ndeenka Babilon. Caggal nde ɓesngu to Babilon,

Jekoniya jibini Salatiyal, kadi Salatiyal jibini Zorobabel, kadi Zorobabel jibini Abiyud, kadi Abiyud jibini Eliyakim, kadi Eliyakim jibini Azor, kadi Azor jibini Sadok, kadi Sadok jibini Akim, kadi Akim jibini Eliyud, kadi Eliyud jibini Eleyazar, kadi Eleyazar jibini Mattan, kadi Mattan jibini Yakub, kadi Yakub jibini Yusufu gorko Maryama, o nde Iisa wonde nde wiyeteende Almasiihu jibinaa. Fof kala ko sahaa, ɗe jibine-jibine ummoraade iwde Ibarahiima haa Dawuda ko jibine-jibine sappo e nay, e iwde Dawuda haa ɓesngu Babilon ko jibine-jibine sappo e nay, e iwde ɓesngu Babilon haa Almasiihu ko jibine-jibine sappo e nay. Jibinannde Iisa Almasiihu woni no oo. Sabu nde neene mum Maryama tawaa mo Yusufu, ɗoo mbele e ɓe mbaɗi tawo, o njiytaa o jogii e rewɗo makko e Ruuhu Seniiɗo. Joseph, gorko makko, gacce o e hay yiɗde paraydigmatisay makko, yiɗi laaɗre apolisay makko. Kono ɗuum, sabu o miijii ɗuum, yeew, nulaaɗo Joom yaltii e nder ɓiɗɗo makko, o wii: Yuusuf ɓiɗɗo Daawuda, hoto a kulaa naatnude Maryama debbo maa; ko nder makko ɓennungol, ko e Ruuhu Seerniiɗo. O maa haara ɓiɗɗo gorko e a maa nodda innde makko Iisaa, sabu o kadi maa kisnal yimɓe makko e juuɗe maɓɓe. Ɗuum fof waɗii ngam timmu ko wiiyaama e Joom e dow annabi mo wiyi: Yeew, rewrudo maa heɓa e rewru e maa ɓeydoo ɓiɗɗo, e ɓe mbee innde makko Emmanueel, ko faamtee e amen Alla. Nde Yuusuf huɓɓii e barteede makko, o waɗi hono nulaaɗo Joomi naamni mo, kadi o heɓi debbo makko, kadi o anndaani mo haa o ɓeydii ɓiɗɗo makko ɓiɗɗo arandeejo, kadi o wiyii innde makko Iisaa.

2

Nde Iisa jibinaa e Betleema e Yahudiya e jamaanu Hirodis laamɗo, eɗen, magooji ummorii e fuɗnaange mbiyii e Yarusalaama e wi'ude: Ko fii laamɗo Yahudiyaaɓe ɗo jibinaa ngo? Min yiyi hono makko ngooje e fuɗɗoode naange kadi min arii ngam jokkaade makko. Nannde kono Hirudus laamɗo o huɓɓii e Ursalima fof e makko, e o luttude ɓe sarɗiɓe jom-sarɗiɓe fof e binndanɓe yimɓe o naamndii e maɓɓe to Almasiihu jibinee. Ɓe wiyi mo: e Beetlehem Judaya; sabaabu hono winndaa e annabi; e aan Beetlehem, leydi Judaa, alaa ko e goɗɗo e jokkondirɓe Judaa; sabaabu e maa ɗum ardataa jokkondiijo, mo o waɗataa yimɓe am Israa'iila. Tuma ndee Hirodis noddi e suudu mum weli magi'en, o naamni e mumen sahaa nde hoddere ndee yaltinii, kadi o neldi mumen e Betleema, o wi'i: so on yahnii, ɓeydee no haawnii baɗɗo ndoo, si on yiytii kono, haaltin-mi, ngam mi kadi mi ari mi sujjado mo. Ɓe nannoo laamɗo yahi; kadi eɗen, hoɗere nde ɓe yiyi e fuɗɗoode ɗoo ɓe ɓadii ɓe, haa ɓe waɗi ɓe jokki dow nokku ngu ɓiɗɗo ɗoo woni; nannoo hoɗere ɗoo ɓe suuɗii suuɗa mawnda tan, e ɓe waɗi ɓe naati e suudu ɗoo ɓe yiyi ɓiɗɗo ɗoo e Maryama neene makko, e ɓe ruttii ɓe mooyi mo, e ɓe udditii kabiraaɗi maɓɓe ɓe nattiri mo njoɓɗi, ndaraama e lubbaan e murra; e ɓe haalii e laawol hoto waasde yillaade e Hirodis, e laawol goɗɗol ɓe rutti e leydi maɓɓe. Sabu ɓe yaltii kono, eɗen, nulaaɗo Joom hollitii e barngol to Yuusuf, o wii: Takkuɗo, naatnu ɓiɓɓe e neene makko, fiɗɗo yah to Misra, jogo ɗoo haa

mi wiyi ma; kono Hirodis ena waɗi yiɗde yiytude ɓiɓɓe ngam momtude mo. O tawo ɗon, o naati ɓiɗɗo e neene makko e njamndi, o yaltini e Misra, o woni ɗoo haa maayde Hirodis, ngam timmu haala nganndaa mo Joom e nder annabi mo wi'i: e Misra mi noddii ɓiɗɗo am. Tuma ndee Hirodis yiɗi ko ɓe njaaɓii mo e mago ɓen, o haɗii haa jooni, kadi o neldii, o warii kala ɓiɓɓe ɓe e Betlehem e e kala daande mum ɗee, ummoraade hitaande ɗiɗi e les, e goonga sahaa ngo o ɓeydii e mago ɓen. Tuma nden timmi ko haalaama ko Jeremii annabiiwo wi'i: Daande e Rama nandaama, ɓeydagol e ɓeyngol e ɓeydagol mawnde; Rashel ɓeyngata ɓiɓɓe makko, kañum o yiɗaaki wallude, sabaabu ɓe wonaa. Sabu Hirodis maayi kono, eɗen, nulaaɗo Joom yaltini e laawol nder Misra e Yuusuf, o wi'i: Tagi, ñaamo ɓiɗɗo e neene makko, yah e leydi Israa'iila, sabu ɓe ngoodi kuutorɗe nder endam ɓiɗɗo maayi. O tayii, o heɓii ɓiɗɗo ndii e nder mum e ɗemɗe makko, o yahi to leydi Israa'iila. O nanii ko Arkelawus laamu e Yahudiyya e ɓooyɗo Hirodis baaba makko, o kulii yaha ɗoo; kono o nannginaa e daande, o woppiti e ɗemɗe Galili, kadi o arii o njoɗɗi e wuro innde mum Nasaret, ngam timmu ko wiiyaama e jonde annabaaɓe ko Nasarawu goongɗinee.

3

Nder ɗee njamndi ɗii, Yahaya Baptiseer arii, o waɗi waɗde nder ladde ngenndiije Yahudiya e o wi'i: Firtu, sabu laamɗo kamuuji ɓuri. O ndii ko o haalnaa'ɗo nder Isaiah annabiiɗo wiyi, daande

mo wiyata e ladde, heɓtino laawol Joom, njoɓɓino pelle makko. Kanko tan Yuhaana jogii kuugal makko ummoraade e ɓulɗe ngesa, e ɓoggol ɓulɗo nder ɓoggol makko, kono ñaamdu makko woni tambi e ɲaamdu ladde. Tuma ndee yimɓe yahi faati e makko Alquds e fof Yahudiya e fof leydi nokkuuji Jordan, e ɓe battisaa-ɓe e nder Jordan e hoore makko ɓe jaabii juuɗe maɓɓe. Yiɗde kono goɗɗo e Fariisiyaŋkooɓe e Saduukiyaŋkooɓe ɓennuɓe e ndiyam laamorgo makko, o wiyi ɓe: Biyɗo ɓaleeje, hol holnii on rennude iwde e joom-ɗaɗi ndi ari waɗde? Waɗe noon ɓiɓɓe goɗɗo e toowde, kañum miijii haalde e hoore mumen, min jogii baaba Ibarima. Mi wi'i on ko Alla waawi yaltude ɓiɓɓe to Ibarahiima ummoraade e ɗee haɓɓe ɗee. Hannde kadi, takoɓe ɗe njiɗi lekki ɗi e ɗaɗi leɗɗe. Kala lekki ɗi wonaa ɓeydude ɓiɓɓe moyye ko haɗtee e jippee e yiite. Mi teeŋti baptizo on e ndiyam to metanoia, kono o nde ari after am ɗo stronger am, mi alaa hikanos to bear sandals makko, o mum baptize maa on e Spirit Holy e fire. Alaa ɗo winnowing fork e nder junngo makko, e o maa momtu haa ɗo threshing floor makko, e o maa ɓeydu haa ɗo grain makko to nder storehouse, kono chaff ɗo, o maa hurta yiite joofaaki. Tuma ndee, Iisaa ari iwdi e Galili haa Jorddaan fayde e Yayya ngam bammiteede e makko. Kono Yahaya ena haɗi mo e wiyde: Mi ena huutoro waɗde baptisaama e makko, kadi aan ena ari e am? Jaabii kadi Iisa wii mo ko: haɗ jooni; no ɗum foti min timmuɗde goonga gootol fof. Tuma ɗoo o naatnii mo; kadi Iisaa ɗo lootaama, o yaltii yaawde e ndiyam ɗam; kadi hollu, kammu uddita ama e makko, kadi o yiyii Ruuhu Alla njaaraango ko e bammba kadi ɓennuɗo e makko; kadi hollu, daande iwdi e kammu ɗe wiyi: o

ɗoo ko Biyɗo am o yiɗɗo, e mo mi reyii.

4

Tuma nden Iisa yahi e ladde ngenndiije ɗo Ruuhu, ngam Sheytaan ɓeydito mo, kañum o ɓeydii ñalawma cappanɗe e jemma cappanɗe, caggal ɗuum o yiɗi ɲaamde. E nde o yahriti mo, seedanteeɗo wi'i, so a ko Biyɗo Alla, wi'u ngam ɗee pelle ɗee kose mburu. O jaabii wi'i, winndaa ko, wonaa e mburu tan nde neɗɗo mbaawat huunde, kono e kala kelme ɓennunde e hoore Alla. Caggal ɗoo, Ɗaabul ngarti mo e nder wuro seeɗo, kañum tagi mo e dow ɓoggol suudu juulɗe, kañum wi'i mo: So a tawii Ɓiɗo Alla, ɓiɓɓin hoore maa ɗoo les; ko winndaa kadi ko nulɓe makko ɗoo, o nana waɗ-ɗaa juumre baɗte ma, e dow juuɗe maa ɓe mbara ma, ngam hoto a ɓiɓɓin ɓaare maa e ɗaare. Iisa wiyi mo: Kadi nde winndaa: A fottaaki Joomiraaɗo Alla maa. Kadi Ɓaleewal ngarti mo, o yahi e dow luumo jooɗo tan, kadi o holliti mo leyɗe fof ɗe aduna e ndeenka maɓɓe, kadi o wi'i mo: ɗee fof mi maa hokkude ma, so a ruttii a sujjidii am. Sahaa Iisaa wi'i mo: Yah caggal am, Shaytaana, kadi winndaa: Joom Alla maa a njiɗɗa, e kanko tan a njokkondira. Caggal nde Sheytaan naatnii mo, kadi eɗen nulaaɓe mbiyii kadi mbii huutoroo mo. Nannde kono Iisa nde Yahaya njiɓɓinaama, o yaltii e Galili, kadi o woppi Nasaret, o arii, o njoɗɗii e Kafarnahum ndu e dow maayo e nder daande Sabulon e Naftali, ngam haɗtee ko wiiyaama e dow Isaayi annabiiɗo wiiyɗo: leydi Sabulon e leydi Naftali, laawol maayo, caggal Urdun, Galili yimɓe ɗiɗi, yimɓe ɗi

njoɗɗii e nder dikkere ɗi yii nulol mawnol, kadi ɓe njoɗɗii e nder leydi e nder kuuɗe maayde, nulol ɓennii e maɓɓe. Ummorii sahaa ndee, Iisaa fuɗɗii waɗde e wiyde: Firtu, sabu laamɗo kammu ɗoo e nduunii. Yaahde e dow maayo Galili, o yii ɓiɗɗo foti, Simoŋ wonde ngoɗɗinoo Piyeer e Andaraas ɓiy makko, ɓe njiiftoo laydi e maayo ndii; ɓe woni ɓe njuɓɓinoowo liɓɓi; kañum o wi'i ɓe: Aran caggal am e mi waɗa on ɓe njuɓɓinoowo yimɓe. Ɓe kadi sahaa ɗoo tayti layɗe mum, jokkondiri mo. Kañum yaaɗde diga ɗoo, o yiyi goɗɗo ɗiɗo ɓen, Yakuuba mo Sabadiyu e Yuhaana mo ɓiɗɗo makko, nder leñol e Sabadiyu baaba mumen, ɓe njoɓɓinoo leɗɗe mumen, kañum o noddi ɓe. Ɓe kadi sahaa ɗoo nde mbaɗi leegal ngal e baaba mum'en jokkondiri mo. Kadi Iisa yahi yaawde Galiila fof, jannginɗo e leyɗe ɓe, seedantaade seedaare moyyere leydi, kadi kuutortaade ɓanndu fof e ɓanndu fof e yimɓe ɓe. Kadi yaawi nannde makko e Sirii fof, kadi mbiyɓe ngarti mo ɓen fof ɓe ngoowi goɗɗo, ɓe ɓeydii e jaaɓe caɗeele e ɓalɗe, e ɓe jinne njiɗii, e ɓe lewru njiɗii, e ɓe ɓeydaama, kadi o cellitii ɓe; kadi yimɓe keewɗi jokkondiri mo e Galili e Dekapoli e Yerusalaam e Yahuda e ɓadii Jordan.

5

O yiyi jam ɗam, o yaltii e dow ɗo luumo, kañum o njoɗɗii, jannguɓe makko ɓe mbaɗi ɗum mo, kañum o udditii ɗemngal makko, o jannginii ɓe, o wi'i: Barkeewɓe ɓe miskiiɓe e roohu, sabu leydi laamu kammu ɓe nguu. Jaaɓɓaɓe ɓe ndeenoo, sabu

ɓe mum'en hokkanaama. Mawɗo ɓe ndaamaaji, sabu ɓe mbaɗa leydi ndi. Jaaɓaaɓe ɓe yiilnooɓe e ceeɗnooɓe goonga, sabu ɓe maa yoɓeede. Jaaɓaama yimɓe ndeenɗinɓe, sabu ɓe mbaɗa heɓde ndeenka. Jaaɓaama ɓe mo peeñii e bernal, sabu ɓe mbaɗa yiyde Alla. Jaaɓɓaama ɓe peacemakers, sabu ɓe maa wiyde ɓiɓɓe Alla. Jaaɓaaɓe ɓe njiɗɗinaama sabaabu goonga, hono laamateeri kammu ko mumen. Jaaɓaama on ɗon nde on ɓeyda on, e nde on ɓeyda, e nde on wi'a kala ɓooyɗo kelme e on ɓeyda sabaabu mi. Suudu e suudu, sabu laaɓu mum mawngu e kammu ɗe, hono kadi ɓe ɓeydii annabaaɓe ɗe ɓe ado mum. Onon ko on ɗam leydi ndii; si kono ɗam ndee tayii, ko e hol nde ɗam maa waɗee? O waɗaani e hay goɗɗo tawo, o moyyaani kadi si wonaa ko yaltude ɗoo fii e ɗooftude e ɓadiiɓe yimɓe. On ngonaa haandeejo aduna ndu. Wonnaa galle waawi suuteede, o ngoodi dow ɗolli; kadi wonaa ɓe huɓɓina fitila e ɓe wondira mo les modiyuuji, kono e dow ɗolli fitila, e o yamirta fof ɓe ngoodi e suudu ndu. Nii ɓamtino nulaaɗo mumen yeeso yimɓe, ngam ɓe yiyde golle mumen ɓurɗe e ɓe yoɓɓino Baaba mumen o nder kammuuji. Hoto naamndee ko mi arti wallude sariya walla annabiiji; mi artaaki wallude, kono timtinde. Goonga e heen mi haalii en, haa tan yaltii kammu e leydi, iota gooto walla serif gooto hay mbaawaa yaltude ummoraade e sariya haa tan fof warti. Mo so tawi ko yaltini gooto e ɗee sarɗe ɗee keewɗe e jannginoo no ɗoo yimɓe, o keewɗo wiyetee e leydi kammu e kamuuji. Mo kadi so waɗi e jannginoo, o ɗoo moyyo wiyetee e leydi kammu e kamuuji. Mi wi'i on ko so tawo mbaɗ-aa goonga maa ɓuri ka goonga binndanɓe e Fariisiyaŋkooɓe, a njahata naatde e laamateeri kammu. Nannii-ɗon hono e wirnoo ko

haalnaa ko e ɓe aadee: Hoto waɗ-aa mbayla, kono mo kala waɗi mbayla, o maa jeyaa-ɗo e nder jaabawol. Amma mi wi'i on e makko kala o fuɗɗii haɗde e mawɗo makko nde alaa sabaabu, o maa laamu e nder hukumci. Mo goonga wi'ii e mawɗo makko raka, o maa laamu e nder majlis. Mo goonga wi'ii gawɗo, o maa laamu e nder jahannama yiite. So tawa a waɗi luttugol maa e dow alteer, kadi ɗoo a faamtu ko eskiraaɗo maa jogii hay e maa, woppu ɗoo luttugol maa yeeso alteer, kadi yah ɓennde ɓamtu e eskiraaɗo maa, kadi ɗoon ɗoo njooɗo waɗ luttugol maa. Annu nanndu e jeyaa-maa yaawde haa sahaa a woni e laawol ngol e makko, si wonaa kala jeyaa-maa ndee neldoo ma e alkali e alkali ndee neldoo ma e gollotooɗo, e a njahee e suudu ɗaɓɓere; goonga mi wi'i ma, a yaltaay diga ɗoo haa a yoɓi kodrante laaɓnde ndee. On nanii ko haala ndee hawraama e ɓeen keeɓe: Hoto a waasa yiɗde suudu. Kono mi nani, mi wi'i on e kala mo yiɗi debbo ngam yiɗde mo, o waɗii keewal mo haa jooni e nder bernal makko. Si kono nder makko ma nder ñaamo skandalisii-ma, ɓet'o e jokk'o tuggi ma. Ina waɗi tan ma so wonde ɓuri gooto e ɓernde ma ɓuri, e so wonde fof nder bakko ma jokkaama nder gehenna. E so ngo ɗo njamndi maa juuɗi waɗtoo ma, ɓet ɗum e yiɗ ɗum e maa, ko fayii kadi e maa ngam ɓuri gooto e geɗe maa e haa kañum ɗum maa yoɓde nde e jahanama. O wiiyaama kadi, mo foti yaltude debbo makko, o hokku mo takarle ceede. Mi kadi mi wi'i on hono mo woppii debbo makko si wonaa sabaabu jaabawol, o waɗi mo jaabude, e mo si mariiɗo debbo woppitaango, o jaaba. Kadi on nanii hono wiiyaama yimɓe ɓe ɓurɗe: a waasaa laaɓde goonga, kono a mbaytata e Joomiraaɗo laabuuji maa. Mi tawi, mi wi'i on hoto waɗde kala: hoto waɗde e

kammu, sabu ko kursiiji Alla; hoto waɗde e leydi, sabu ko doggol koyɗe makko; hoto waɗde to Alquds, sabu ko wuro laamɗo mawɗo; hoto a waɗde e hoore maa, sabu a waawaa tawo ɓooyɗo gootol daneeɗo walla baleejo. A waɗi haala mumen eey eey, alaa alaa, kono ɓeydagol ɗee e bonɗo ko. A nannii ko wiyeteeɗo, yiite e nokkuure yiite e ɲiire e nokkuure ɲiire. Kono miɗo mi wiyii on hoto fijjitde bonɗo bonnɗo, kono mo woppi ma e ɲaamdu ñaamo nanngu ma, ruttir mo kadi ɲaamdu goɗɗo. E mo yiɗi ma yimaande e maa e naatnude kabbugol maa, haɗ mo kadi kuusal. E mo woppi ma yah e makko miil gooto, yah e makko ɗiɗi. Mo naamni ma hokku e mo yiɗi huɓɓinde e maa hoto ruttirde. Onon nanii ko haalaama, yiɗ hoore-maa ɗam e mis hoore-maa ɓiy-maa. Mi tawi, mi wi'i on, yiɗu ɓesnguuji maa, barkin ɓe ndeenata on, waɗu goonga e ɓe ɲaawata on e nduutee e ɓe ɓurata on e ɓe ɗoɗɗita on, ngam waɗon ɓiɓɓe Baaba maa o nder kammu, sabu naange makko ɓennata e bonɗe e goɗɗe e ndiyam njaltata e jaaɓiɓɓe e jaaɓaɓe. So tawii on yiɗi ɓe njiɗɗo on, ko hol laaɓal on heɓii? Wonaa kadi ɓe jibinooɓe keerol ɓe waɗa gooto oo kadi? Kadi si on yeewi gollotooɓe mumen tan, ko foti on waɗi? Wonaa e ɓe jeyɓe sarɗi ɓe waɗata ɗum noon kadi? A mbaɗa jooni on mo timmuɗo, hono Baaba mumen mo e kammu ɗe timmuɗo woni.

6

Jaaɓtinee sadaka maa hoto waɗde ɗum yeeso yewtere yimɓe ngam yiytee e maɓɓe, so wonaa kañum, sarɗi hoto njeyaa e

Baaba maa o nder kammu. Nde sahaa on wadi sadaka, hoto huuɓin buuru yeeso maa, ko e no jalɓe-ɓe waɗata e nder leyye e nder laawol-ɗe, ngam ɓe mawnee e les neɗɗo-ɗe. Goonga mi wi'a on, ɓe heɓii laaɓal mum'en. Kono a ngoodi sadaka, hoto bannge maa ñaamndere hoto goonga bannge maa nano ñaamndere maa ngoodi, ngam sadaka maa woni e suudu, e Baaba maa o yiytoo e suudu yoltat ma e bannge yeewtere. Kadi so a duɗii, hoto a waasa ko e nulaaɓe, sabu ɓe yiɗi e nder leemre e nder kooje laawol ɓe jogii ngam duɗde, ngam ɓe njiyee e yimɓe. Goonga mi wi'i ma e on ko ɓe heɓii laaɓal mum'en. A'a kono, so a duɓɓii, naatnu nder suudu maa nder, kañum ɗooru maa, duɓɓu baaba maa o nder suudu ɗoo. Baaba maa o yiytoo nder suudu ɗoo, maa yoɓɓin ma e bannge. Ndeenka kadi hoto haalde keewɗe hono ɓe leyyi-Islam, ɓe miisata ko sabu to nder haalde keewɗe mum'en ɓe maa njanngee. Hoto noon tawo nannduɗe ɓe, kadi Baaba mumen anndii nde haajaje mbi'en jogii ɗo hade mbi'en ɗaɓɓitii mo. Kono noon ko, on duɗɗo on: Baaba amen o nder kamuuji, innde maa mo seeɗtee, laamateeri maa mo ari, yiɗɗo maa mo waɗɗee, hono nder kammu, e dow leydi kadi, mburu amen mburu ñalawma hokku min hannde, e yaafu min juuɗe amen, hono e min kadi min yaafata juuɗɓe amen, e hoto neldaa min nder ɓeydagol, kono falaandu min iwde bondo. Sabu maa ko laamu e nguurndam e ndeenka haa e jamaanu; amin. Si on yaaforii yimɓe ɓalɗe mumen, Baaba mumen o nder kammu nden kadi maa yaaforoo on ɓalɗe mumen; si kono on yaaforaa yimɓe ɓalɗe mumen, Baaba mumen kadi yaaforaa ɓalɗe mumen. Ɗo sahaa on fuɗɗii, hoto waɗde jom gloomy hono nii ɓe hypocrites, sabu ɓe disfigure

yimɓe mum'en ngam ɓe yiy to yimɓe e fuɗɗaade, goonga mi haalan on nde ɓe heɓii laaɓal mum'en. Kadi aan ko aan fuudii, lultin hoore maa e keeɓtin yeeso maa, ngam aan yejjitaake yimɓe ko aan fuudii, kono baaba maa o nder cuudi, e baaba maa o yiytoo nder cuudi yaltinoo ma nder pepngu. Hoto hisnu on njuɓɓinee kaalis e leydi, to ɓiɗɗo e ɲaamdu haɗa, e to ɓaleeɓe ɓeydoo e yiɗoo; kono hisnu on njuɓɓinee kaalis e kammu, to ɓiɗɗo e ɲaamdu haɗaani, e to ɓaleeɓe ɓeydaani e yiɗaani; sabu to kaalis maa woni, ɗo bɛrnde maa mbaawi wonde. Fitila bakke ngol ko yitere; si yitere maa ko simple, fuu bakke maa tawa jeyaa; kono si yitere maa ko bondo, fuu bakke maa tawa ɗiɗam. So tawa nannge nge e maa ko diddingol, diddingol oo ko foti? Alaa gooto waawataa huutoraade jeyɗiɗo ɗiɗi; sabu o maa ɓuri gooto e yiɗ-de gooto woɗngo, walla o maa riɗ-tu e gooto e ɓeydaa gooto woɗngo. On waawaa huutoraade Alla e jamiiru. Sabu ɗum mi wi'i mon, hoto ndeenka e nder hakkille mon ko hon njamata e ko hon njara, kadi hoto nder yimɓe mon ko hon ɓura. Mbele hakkille ɓuri ko ɓuri e ɲaamdu, e yimɓe ɓuri e ɗaɓɓere? Yeewto e conɗe kammu, sabu ɓe njaarataa kadi ɓe yebbataa kadi ɓe ɓoggitaako e rumde, kono Baaba maa mo kammu ɗon nyaamndira ɓe, a wonaa mo on ɓuri heen ɓurɗo makko ɓe? Hol kadi e mumen ɓeydugol waawi ɓeydude e duuɓi makko kuuɓal gootal? Kadi e baɗte ngondi, ko wadi on ndeenka? Jokkondir no ɓesngu ɗii e leydi ɓeydoo: o gollaani, o goonga haa, o ɗaɓɓa haa; kono mi wi'i maa ɗum ko haa Salaamaan e nder goonga makko fof ñaametaako hono gooto e ɗii. So ko ɓoggol gese, hannde e nde o woni e jaŋngo o njahteede e nder laawol, Alla ndeenoo o heen, a wonaa ko e goonga

mawngo on, on ɓe goonga neɗɗaaka? Hoto noon ko faamde e naamndude, ko e wiyde: ko min ɲaamata, walla ko min yara, walla ko min laaɓa? Fof kala ɗii kala leɗɗe nattaaji, hono fof Baaba mumen o kammu asaman ko on haajii ɗii kala fof. Njoɓɓinee kono ɓennuɗo laamateeri Alla e goonga makko, e goɗɗe fof ɗee maa ɓeydee-tee mo on. Hoto won e nder jaŋde, ko jaŋde mum nde ɗum mbaawi e nder mum keeriiɗum, tawii ñalnde fof ɓuri e bonannde mum keeriiɗum.

7

Hoto njiilɗin, ngam hoto njiilɗee on; e nder njiilɗingol njiilɗiton ko, njiilɗeetee on, e nder keɓɗingol keɓɗiton ko, keɓɗeetee on. Ko waɗi e a yiytoo ɓoggol o nder yiite mawniraaɗo maa, kono leemre nder yiite maa a njiyataa? Walla noy a wayi e biraaɗo maa, yiɗ mi yaltin ɗaɓɓere ndee e gite maa, kañum nde liggere nde e gite maa? Hypocrite, yalta ɓanndu ndu e hitaande maa ɓooyɗo, kañum so tuma naa mbaɗ-ɗaa yiyde yaltude ɓiɗɗo e hitaande maa ɓooyɗo. Hoto njiɗɗa ko ɗon seedantaagal ngal e rawɗe, kañum hoto wurta luuley maa ɗen yeeso mbarooje, fay rawɗe ɗen ɗofta ɗen e koyɗe mum'en nde rukkita ɗen ɗofta on. Naamnu, e maa njofta ma on, yurtu, e maa heɓtu, tokkoru, e maa udditee ma on; kala mo naamata heɓata e mo yurtata heɓata e mo tokkorata udditee ma makko. Walla hol ko e mon neɗɗo, so ɓiɗɗo makko naamni mburu, wonaa ɗum fof o mbaɗa mo hayre? E so tawii ko liɗɗi o naamnii, wonaa ɓooyeejo o maa waɗde e makko? So tigi on, bonɗe miijaande tan, on anndii

yettude laabaaji ɓurɗe e ɓiɓɓe mumen, ko foti ɓuri Baaba mumen o nder kammuuji maa yetta ɓurɗe e ɓe naamndii mo? Fof ko tan nii ko on yiɗi haa yimɓe mbaɗ-ɗon e mon, ɗum kadi on mbaɗ-ɗon e maɓɓe, ɗum ko sariya e annabaaɓe. Naatee e nder ɗoggol cuuriingol, sabu balɗol ɗoggol e balɗol laawol yamirngol to halkaare, e goɗɗo ɓe naatnooɓe e nder makko. Ko hol nde wurtude nde ɗoo ɗoo e nde laawol nde ɗoo ɗoo nde yiɗde e nde nguurndam, e famɗi tan ko ɓe njiytoo ɗum. Rewtee kono e ɓe annabaaɓe goɗɓe, ɓe njiyata e on e cuuɗi beeɓe, kono e nder ɓe ko mbeeɗi ɓe njahata. Iwde ɓiɓɓe mumen, on mbiytata ɓe. Ina waɗi ɓe njaɓɓa ɗemɗe wiyeteende e kaaje, walla ɗemɗe tiin e ɓulɓule? Ɗum noon, kala lekki neɗɗo waawi ɓoggol ɓoggol neɗɗo, kono lekki bonannde waawi ɓoggol bonɗe. Lekki moyyi waawaa waɗde ɓiɓɓe bonɗe, kañum lekki bondi waawaa waɗde ɓiɓɓe moyye. Kala lekki wonaa waɗde ɓiɓɓe goɗɗe ngarteede e jippiteede e yiite. Ko adii e liɓɓe mum'en on anndoto ɓe. Alaa kala ɗo wiyi am Joom Joom, o mbaawi naatde e laamateere kammu, kono ɗo waɗi yiɗde baabaajo am ɗo e kammu. Gooto keewɗi ɓen mbaɗa haalaa e am nder ñalnde nde, Joom Joom, ko wonaa e innde maa min annabii-nii, e innde maa min yaltini jinnaaji, e innde maa min waɗi kuuɗe keewɗe? E tuma ndee, mi faamndira ɓe wonde hay sahaa mi anndaaki on. Yaltu e am, ɓe golloɓe golle haɗeele. Kala ɗoon mo nani heɓii ɗii kalimaaji am eɗe e waɗii ɗii, mi ndeemtino mo e gorko ganndoowo, mo mahii suudu makko dow ɗaare; e njaltii ndiyam e njiyi ɗii maayooji e fuwii ɗii hendu e ɗaɓɓitii dow suudu ndu, e yaltaaki; ko sabaabu mahaa mo dow ɗaare. Kala kala o nanndi konngol am ɗii e mbiyaani ɗum, o waɗɗitee ko gorko bonɗo,

neddo mahri suudu makko dow yiiɗe; kala njii ari e nduudi mbiyii e ɓenndu ɓenndi e suudu ndu, kala suudu ndu yotti, kala yottugol makko mawnii. Kadi waɗi ko nde Iisaa timminii konnguɗe ɗee, yimɓe ɓee majjii e jangirde makko; ko o jangirnoo ɓe hono o jogii jaɓɓorgo, kadi wonaa hono moodeliɓɓe.

8

Nde o yaltii tuggi e dow, yimɓe keewɗi goɗɗi jokkondiri mo. E nii, leprous waɗi, yiɗi o naamni mo o wi'i: Joom, so a yiɗii, a waawi naadde am. Kadi Iisa jaɓɓini juuɗe makko o ɗakki mo o wi'i mi yiɗi a laaɓu. Kañum e sahaa ɗoo, leproos makko peeñtaama. Kadi Iisa wi'i mo: Yiyi gooto hay wiyaade, kono yah hoore maa hollu to sartiiɗo e njaɓtu naafoore nde Muusaa yamri, e caggal seedantaare to mum'en. Nde o naati e Kafarnahum, jom-konu mo yettii mo, o naamndii mo e o wi: Jom, biyɗo am ɗaɓɓaama e suudu am, o falaama, o ɗaɓɓii goɗɗo. Kadi Iisa wi'i mo: Mi ɗon waa mi mbaɗtin mo. Kañum jibinɗo centurion o wi'i: Joom, miɗo wonaa mo foti haa a naatnoo e les suudu am; kono tan wiyee kelme, e sukaa ɓiɗɗo am. Kadi mi tawii ko neddo, e leydi jaŋde, mi jogii sooja e hoore am, kadi mi wiyi oo, yah, kadi o yaha, kadi goɗɗo, ari, kadi o ari, kadi jiyaaɗo am, waɗ ɗum, kadi o waɗa. Nannde e nde o Iisaa majji e faamii wiyi e ɓe jokkondirɓe, Goonga mi wi'a on, alaa kadi e nder Israa'iila goonga mawɗo ɗoo mi yiytii. Mi wiyi on ko yimɓe keewɓe iwde e fuɗnaange e ɓennuɓe mbaɗa e ɓe

njooɗnoo e Ibarahiima e Ishaaka e Yakuuba e leydi laamu kammu, kono ɓiɓɓe laamu ɓe wurtinee e dikkere bannge wonnde, ɗo ɗoon njaɓɓugol e ɗakugol ɲaaje. Kadi Iisa wii mo o komandaan gooto: yahu, kadi hono a goonganii, a waɗu e maa. Kañum ɓiɗɗo makko keewii e waktu ngu ɗoo. Kañum Iisa ari nii to suudu Bitrus, o yii ndiyam makko laaɓtaango e nder lekki ɗemɗe, kañum o tampii junngo makko, kañum lekki ɗemɗe poti makko, kañum o hurmi e o fuɗɗii kuutoraade makko. Nder kiikiiɗe, ɓe ngarti mo yimɓe goɗɓe rewɓe e jinne, kañum o yaltini ruuɓe ɗee e daande, e o nannini fof yimɓe ɓe jogii ko ɓuri, ngam haɗa ko wiiyaama e dow Isaayyaa annabiiɗo o wi'i: Kanko o heɓii ɓuuɓri amen e o ɓooyii ɲaawɗi. Sabu Iisaa yiyi jam'i'en goɗɗen e bannge makko, o yamirni yah-de to bannge woɗnde. Kañum ɓenni gooto mo winndi winndere wi'i mo: Jannginoowo, mi yaha jokkude e maa to feeñaa so a yaha. Kañum Iisaa wi'i mo, mbeelooji ɗii ngoni ɓuuɗe mumen e pucce dow kammu ɗii ngoni ɗuuɗe mumen, kono Biyɗo Neɗɗo alaa ko o ɗaɗndir hoore makko. Goɗɗo e jannguɓe makko wiyi mo, Jom, yamir am ɓennun yaha e noodɨtde baaba am. Kono Iisaa wi'i mo: Jokkondiral am, kala yaafnoo ɓe maayi haɓɓitde ɓe maayi mumen. Kala nii o naati e jahaaji, jannginooBe makko jokkondiri mo. Kadi eɗen, hoore leydi mawndi waɗii e nder maayo, haa nde leñol ndol ɓurɗo e hoɗe pelle, kono kanko ngootal. E jaɓɓorɓe makko ɓe yoɓii ɓe njaltini mo e wiyde: Joom, kisnal min, min ena halka. Kañum o wi'i ɓe: ko waɗi on jibinaa-ɓe, on ɓe goonga gootal? Tuma ndee, o takkii, o naamnii hendu e lewru e maayo mawɗo, kadi nduuɗal mawɗal waɗii. Ɓe kono yimɓe ɓe yiɗi e haalugol: Ko fenaande woni oo, sabu e

hendu e ɓaɗɗi nuldi mo? Kadi yidi o nii mo e bannge e leydi Gergesenaaɓe, jokkondi mo ɗidi jinnaaɓe iwde e kaburaaɗe yaltude, ɓe tiidi haa jooni, haa alaa neɗɗo woodani wonde o walla e laawol nool. Kañum nii ɓe wadi haakilo e ɓe wi'i: ko hol min e maa, Iisa ɓiɗɗo Alla? A wadi ɗoo ɓannge sahaa ngam huɗtude men? Ina woodi heen e mum'en daande ngooje keewɗe ɗe njeyaa. Ɓe kono jinnaaji ɓe naamndii mo wiyde: So a yaltina men, yamir men yaha e nder kawru ɗe ɓaleeji ɗe. O wii e mum'en: yahee. Ɓe yaltii ɓe yahi e nder kawtal mbosdi, kañum fof kawtal mbosdi nii ɓuri e ɗaɗol ngol haa e nder maayo mawɗo, ɓe maayi e nder ndiyam ɗam. Ɓe ngardinooɓe balliima, kadi ɓe yahi e nder wuro, ɓe haalii kala e kadi goɗɗe ɓe jinnaaji njogii ɓe. E teeŋ fof nder wuro yaltii e njokkaade Iisaa, kono nii mo ɓe naamndii mo ngam o yaltu e daande mum'en.

9

Kadi o naatnii to nder luuɗngal, o yaahtii e o arii to hoore makko suudu. E eɗen, ɓe ngarti mo neɗɗo mo ɓuri e dow laaɓi mo ɗaɓɓaama. Yidi Iisaa goonga maɓɓe makko, o wi'i neɗɗo mo ɓuri: Heɓtin, ɓiɗɗo, juuɗe maa ɓe ɓalniraama ma. E to yiy, goɗɗo e winndanɓe wi'i e hoore mum'en: O nii yettat Alla. Kala Iisa yidi naamne maɓɓe, o wiyi: Ko wadi on naamno bonɗe e berse mon? Ko hol caɗeele, haalde, Juuteede maa ɗe ena yoɓetee, walla haalde, Tagu e yah? Sabu nde on anndee ko Ɓii Neɗɗo jogii jaɓɓorgal e leydi yiitde juuɗe, caggal ɗuum o wi'i mo paralytiko: Tagu, ɓaɗ daande maa, yah e suudu maa. E tawii o

yaltini, o yahii to suudu makko. Kono yiɗde jeyaaƀe ƀe maayi, ƀe nanngi Alla o hokkinii hokku foti ngu e yimƀe. Kañum Iisa o yaha heen ɗoo, o yiyi gorko nooɗo dow suudu jibinannde, wonde innde makko Matayus, kañum o wi'i mo: jokkondiral am. Kadi o takkii, o jokkondiri mo. Kadi e waɗi makko ndeenoo e nder suudu, eɗen goɗɗo jamƀe jibinooƀe keerol e juulƀe waɗi mbiyaaki, ndeenoo e Iisaa e jannguƀe makko. Kadi Farisiyaaji ƀe yiyi, ƀe wiyi janngoƀe makko: Ko waɗi jibinaaƀe sarɗii e junuƀe ƀe nyaamata e janngoowo mooɗon? Kono Iisa nanngi, o wi'i ƀe: Yimƀe ƀe njogii alaa ƀe njiɗɗa doktoor, kono yimƀe ƀe feewnoo tan. Kono yaha e janngo ko woni yurmeende mi yiɗi kadi wonaa juulde. Mi yiyi tawo wonde nodda goɗɗo moyyanƀe, kono mi yiyi wonde nodda juulƀe e toowde. Tuma ndee jannguƀe Yahaya mbiyii mo e haalde: Ko waɗi min e Farisiiyaŋkooƀe min yaawndii keewɗe, kono jannguƀe maa ƀe yaawndaako? Kañum Iisa wi'i ƀe: Ɓe ɓiɓƀe suudu rewreede mbaawaa ƀeydude e sahaa kala rewɗo ina e makko ƀe? Kono ñalnde mbaɗata ɗoo sahaa mo gorko suudu naatiraa e maƀƀe, e ɗoo sahaa ƀe mbaɗa cuubde. Alaa gooto njokkondira patch lekki ngonaaki e dow juulde moyyude, sabu fullness makko njaƀƀata iwde e juulde ndee, e tear bonɗo waɗɗii. Kadi ƀe njiilaa divere hesere nde e nder ɗooje keeƀe, si wonaa kadi, ɗooje ɗii puccata, e divere ndee yaltata e ɗooje ɗii halkuɗaa, kono divere hesere ƀe njiila e nder ɗooje kese, e ɗiɗi fof jogii. Ɗuum makko haalugol ƀe ɗoo, to hoore jom gooto ƀennii mo, seedii mo, wiyi sabu ɓiɗɗo am jooni maayi, kono ƀennu, dokkir junngo maa e kanko, e o njaƀa. Iisaa tawii, jokkii mo, e sukaaƀe makko kadi. Kañum nanndu debbo, o waɗi yiite hitaande sappo e ɗiɗi, o yahranii caggal ɗum, o ɗocci

kaɓirɗe nder kuuɗal makko. O wii e nder mum keerɗo: So tan mi jokki e njoɓɗi makko, mi waɗata. Kono Iisa ruttii e yiɗi mo o yiyi, o wi'i: Hul gacce, ɓiɗɗo debbo, goonga maa naatnii ma. Kadi debbo ngo heɓii tuggi e sahaa ngo. Kadi Iisa arii waɗi e suudu hooreejo o yiyi ɓe mbiyɓe flute e yimɓe ɓe njogiima, o wi'i ɓe: Yaltu, sabu debbo ɓiɗɗo maayi alla o ñaami. Kadi ɓe naatnoo mo. Nde kono njoɓɗi jamaa, o naati, o njabi junngo makko, e ɓesngu ngu tagi. E jaabawol ndol yahi e leydi fof ndi. Kadi ko Iisaa yaawaade diga ɗoo, gofooɓe ɓesnɗi njogorii mo, ɓe haalaade e kuuɓtude: Yurmen min, ɓiɗo Daawuda. Kono o waɗii e nder suudu, ɓe goɗɓe ɓe nattii mo, kadi Iisa wi'i ɓe: Aɗa goonga ko mi waawi waɗde ɗum? Ɓe wi'i mo: eey, Joom. Tuma ndee o tappii gite mumen ena wi, nde e goonga mumen waɗu e mon. Kadi feewnii ɓe gite mum'en, kadi o haɗi e mum'en o Iisaa haalata: Ɗiiɗon, hay gooto anndoto. Ɓe kadi, yaltude, ɓenndi ganndal makko e nder leydi fof ndin. Ɓe yaltii, to eɗen, ɓe ngarti mo neɗɗo muuɗo ɗo jinnuujo heɓi mo; kañum jinnuujo ɓeydaama, muuɗo ɗo haali, e jamaanu ɓe maayi e ɓe wi'i ko hay goonga so tawo e Israa'iila. Ɓe kono Fariisiyaŋ'en ngooni wiyi, e nder hooreejo jinneeji o yaltina jinneeji ɗi. Kadi Iisa yahi nder wuro fof e gure fof, o janginoo nder leñɗe mum'en, o waɗɗinoo kabaruuji ɗi laamɗo, o jaaɓinoo ñawu fof e ñawu fof nder yimɓe. Yiyde kono njiɗɗi, o yurmaani e mum'en, sabu ɓe ngoodi ɓe keeweede e ɓe pettaande hono mbeeɗi ɗi alaa jom'en. Tuma ndee o wi'i janngoɓɓe makko, goonga jaɓɓorgo ɗoo mawngo, kono janngoɓɓe ɗoo keewɗi. Naamno ko sahaa Joom jibinangol ngol haa o mbaɗ-ɗo golle-mo e jibinangol makko.

10

Kadi, o noddiima jonnooɓe sappo e ɗiɗi makko, o hokkii ɗum laamateeri e kuuɗe ɗe mbaawaa, ngam ɓennude ɗe e naatnude kala jaango e kala jaango. Ko ɗeen sappo e joweenaaji, innde mumen ko ɗeen: arannde Siimoo wonde nolnoo Piyeer e Andaraawus mawndo makko, Yakuuba ɓii Sabadiyu e Yuhanna mawndo makko, Filiip e Bartolomaawus, Tomaas e Matiyos jibinanndo taks, Yakuuba ɓii Alfaawus e Lebbaawus wonde nolnaa Taddaawus, Siimoo Kananaajo e Yahuuda Iskariyot oon kadi neldii mo. Ɗii sappo e ɗiɗi, Iisa neldini ɗum, o waɗi yaamugo e maɓɓe o wi'i: To laawol leɗɗe hoto yaha, kañum to wuro Samariyankooɓe hoto naata; yaha kadi e ɓesngu ɓesngu ɓe ɓalliima galle Israila. E yahugo tan, shelatee e haalugol hono laamu kammu ɗo nattii. Njoɓɓiɓɓe, njoɓɓu ɓe; leprooji, naddiru ɓe; maayi'en, hurtu ɓe; jinnaaji, yaltu ɓe; e jaabawol ngaddiimo on, e jaabawol hokku. Hoto heɓu ndimaagu walla njeenaari walla bronze to ɓernde mumen, hoto ɓoggol to laawol walla ɗiɗi kurte walla sappi walla liggal; ko sabaabu jeyaaɗo ena waɗi ko ɓuri ɲaamdu makko. E nder walla gure mo on njahata, naamno hol ko e makko jokkondiri, kañum on duumu haa tan on yaha. Naatnoo kono e nder suudu nduu, jamirgee ɗum haalde: jam e suudu nduu oo. E so tawii suudu ɗoo ngoodi, jam maa en ɗum mum. So wonaa ngoodi kadi, jam maa en ɗum fottude e maa en. Kala mo waɗi yaltaani on e mo nanndaani daɗe konne maa, so a yaltii hiraa nduu ɗoo walla nder wuro nduu, rukku boowal ɗiɗi konne maa. Goonga, mi naamni on ngonaa: jaabawol maa

waɗde leydi Sodom e Gomorrah nder ñalnde naatnugol ko leydi walla nder galle ngen. Yeewto! Mi neldii on ko e beeɓe e leydi jaaynooɓe, jeyee noon hakkilɓe ko e leɗɗe e peeñɗuɓe ko e huuɓe. On nanndu kono e yimɓe; sabu ɓe mballataa on e nder korsaaji e nder leemre maɓɓe ɓe ɓulataa on; e kadi e dow jaɓɓorɓe e dow laamɓe on njaheteede sabaabu am haa seedantaagal e maɓɓe e leyɗeele. Nde kadi noon maa waɗde on, hoto faamnu no walla ko on maa haala, maa njabteede kadi noon e nde waktu nde ko on maa haala. Alaa ko on mbaɗi ɓe nganndii, kono ko Ruuhu Baaba maa nganndii e mon. Mawndo maa waɗde mawndo fayde e maayde, e baaba maa waɗde ɓiɗɗo, e ɓiɓɓe maa jokkondira e hoɗɓe mumen e maa waɗde mumen maayde, e on maa wona yimɓe ɓurnaaɓe e yimɓe fof sabaabu innde am, kono o muusaani haa timmoode, kanko maa kisaa. Nde e njokkondiri on e nder wuro oo, ruttee e nder goɗɗo, kadi mi wi'i on, a wonaa on timmi diiwe Israa'iila haa Bin'aadmo arii. Janngiiɗo wonaa e dow jannginoowo mum, kadi jiyaaɗo wonaa e dow joom mum. Ina timmii e jannginoowo ngam o waɗa hono jannginoowo makko, e ina timmii e jiyaaɗo ngam o waɗa hono joom makko. So ɓe innii hooreejo suudu Beelzebul, hol foti ɓe innata yimɓe suudu makko? Hoto noon fooɗitee ɓe, sabu hay goɗɗo alaa huutoreede nde hoto yettaaka, e hay suuɗaande nde hoto anndotaaka. Ko mi wiyi on e nder dikkitaare, wiyee ɗum e nder luural, e ko on nana e nder nofru mon, seedee ɗum e dow suudu ɗe. Kadi hoto kulol e ɓe mbiyataa yimɓe, ɓe warta bakke, kono ɓe mbaawaa warde bakke, kulol kadi ɓuri o mbaawi warde e bakke e yimɓe e jahanama. Ɗiɗi ciiɗe njamnataako e assarion gooto mbele? Kadi gooto e mum'en

mbaawaa yiilde dow leydi alaa Baaba mumen. Maa on e kadi ɓooje hoore maa fof limtaaɗe nde. Hoto noon kulol, on ɓuri keewɗi e sparuuji keewɗi. Kala noon mo gooto mo teeŋtini e am yeeso yimɓe, mi teeŋtinay kadi e makko yeeso Baaba am o e kammu; mo gooto kadi mo haaniri am yeeso yimɓe, mi haaniray makko kadi yeeso Baaba am o e kammu. Hoto miijo e mi arti naatnude jam e leydi; mi artaaki naatnude jam, kono laaɓre. Mi yahi ngam seedtude neɗɗo e baaba makko e ɓiɗɗo debbo e nennde makko e suudu debbo e nennde esirde makko; e jeyɓe neɗɗo ko yimɓe galle makko. O yiɗi baaba makko walla neene makko ɓuri am, tawii o tiiɗi am; e o yiɗi ɓiɗɗo makko walla ɓiɗɗo debbo makko ɓuri am, tawii o tiiɗi am; e mo jaabataa gicce makko e jokkondiri caggal am, tawii o tiiɗi am. O yiytii naange makko, o mbayla mo, e o mbaylaani naange makko sabu am, o yiytata mo. O jaɓɓii on jaɓɓii mi, e o jaɓɓii mi jaɓɓii mo neldii mi. O jaɓɓii annabii e innde annabii, o maa heɓa laaɓol annabii, kañum o jaɓɓii gacciijo e innde gacciijo, o maa heɓa laaɓol gacciijo. Kañum mo yottii gooto e ɓeen ɓiɗɗon ɗin koppere ndiyam peetel tan e innde jannginoowo, goonga mi haalan on, kanko fottaako laaɓal makko.

11

Kadi waɗi ko tuma nde Iisaa timmi jaŋtingol ɗiɗi sappo e joweɗiɗi jannginoobhe makko, o yaltii ɗoon ngam jangude e seedude e gure maɓɓe. Yahaya nde, o nannii e nder luumo golle Almasiihu, neldii ɗiɗi e joom'en makko wiyi mo: a ko o artoowo

walla min foti heddii goɗɗo? Kadi jaabii Iisa wii ɓe: yahan winnditee Yahaya ko nanngodden e ko yiɗen: ɓesnuɓe yiɗata kadi ɓennuɓe yaltata, leprooji woodiima e ɓoɗɓe nannata, maaɓe ummitee e miskiiɓe winnditee laaɓa; kadi barkeejo ko o si wonaa faltaango e mumen. Ɓeen ɗii ko yaha, kono Iisaa fuɗɗii haalde e jamaa ɗii baɗte Yahaya: ko hol on yiytii e ladde ngadde ndee ngam yiyde? Leemre nde ɓenndu e hendu nguu? Kono ko on yaltii yiyde? Neddo nde ɗaɓɓaama e njoɓɗi feewi ɗi? Yeewto, ɓe nde ɓe ndeenata ko ɓolɗe e suudu laamɓe ɓe woni. Kono ko on yaltii yiyde? Annabiijo? Eey, mi wiyi on, e goɗɗo ɓuri annabiiwo. O kanko woni mo winndaa makko e baɗte: yiy, mi nuldata jiiɓinoowo am ɗoo yeeso maa, mo waɗata laawol maa ɗoo yeeso maa. Goonga, mi wi'a e maa, alaa jibinaa-no e jibinaaɓe rewɓe mawɗo Yuhaanna mo baptisiiɗo, kono o keewɗo e leydi laamu kammu mawɗo makko woni. Ummorii e nannde-ɗe Yuhaana Baptiseer haa jooni, laamateeri kammu waɗi doole, e yimɓe doole ɓe ngarti mo. Fof kala tan, annabaaɓe e sariya annabii-rii haa Yahaya. E so on yiɗi jaɓde, kanko ko Ilyaasa o ngoongɗinoo yiyde. Mo heɓii nokkuuji, maa nannuɗo. Ko hol mbi ɓeydino yimɓe ɗii? O waɗi ko ɓiɓɓe njoɗɗi e luumo, ɓe naamndii gollotooɓe mum'en, wi'i: Min huutii flute e mon, kono on ɗaŋkiiki, min yimmbii e mon, kono on ɓenndinaaki. Yahii ko Yuhaana haa ɲaamde haa yarde, e mbiyɓe wi'i o jogii jinnee. Ɓii mo Biyɗo Neɗɗo ari e ɲaamde e yarde, e ɓe wi'i: Yeew, neɗɗo ɲaamɗo e yarɗo diiwaan, ganndo jibinaaɓe e yimɓe juulɓe. Kadi hakkiima nguu hikma e ɓiɓɓe makko. Caggal ɗuum o fuɗɗii yeeneede wuro ɗee nde e maɓɓe waɗaama kuuɗe makko keewɗe, sabu ɓe firtinaaki; malaama ma, Korasin,

malaama ma, Betesayida; sabu so e Tir e Sidon waɗaama kuuɗe ɗee waɗaaɗe e mon, ɓannge ɓe firtinaama e nder goni e luuɗi njoɓɗi. Kono mi wi'i on, ɗum maa waɗde yuɓɓinde e Tuur e Siidoon e ñalnde sarɗiinde ɓuri on. A maa kadi Kafarnahum, mo yaltinaa haa kammu, maa waɗtoo haa jahanama; sabu so e Sodom woniino kabaruuji ɗii ɗi woniino e maa, ɗum mbaɗɗii tan haa hannde. Kono mi yetti e maa nde leydi Sodom ɗum mawnirta heen e ñalnde hukumce ɗe kam e maa. Nder ndee sahaa, Iisaa jaabii wi'i: Mi yettina ma, Baaba, Joomi kammu e leydi, sabu a suuɗii ɗee ko e yimɓe nganndaɓe e yimɓe faamamɓe, kañum a hollitii ɗum e ɓiɓɓe ɓiccɗi; eey, Baaba, sabu no ɗuum waɗi ko e yeeso maa. Fof njiytii min e baaba am, kadi alaa gooto anndotoo ɓiɗɗo so wonaa baaba, kadi alaa gooto anndotoo baaba so wonaa ɓiɗɗo e mo ɓiɗɗo yiɗi jallude. Njaaw to fayde am fof ɗi goonga e ɗi ndeenaa, mi hokkitay on. Ɗakku juugal am e hoore maa e janngu e am, sabu mi woni mo moyyo e mi woni mo cuuɗo e berse, e maa yiytoo huutoreere e kuuɗe maa; sabu juugal am woni mo moyyo e dogol am woni mo laaɓɗo.

12

Nder waktu ngu, Iisaa yahi nder sabbatoji e nder golle caggal, ɓe janngiɓɓe makko ɲaamii, e ɓe fuɗɗii ɓettude kaɓɓe caggal e ɲaamde. Ɓe Farisiyaajo yiɗɗe, wiyi ko mum: Yeew, ɓe jannginoobɓe maa waɗi ko waɗaaki waɗde e lewru asabat. O waɗi, mo wiyi ɗum e mum'en, a tayaaki heɓde ko Dawuda waɗi

ɗo o yiɗi e mo'on mo e makko? No nii naati e suudu Alla e nii ɗaɓɓi mburu ndeenka e nii nyaami, mburu ɗii waɗaani mo yiɗde nyaamde e mbele ɓe e makko, si wonaa tan sarɗiiɓe? Walla a tayaaki e nder sariya ko e sahaa asabat, jam ceerniiɓe e nder juulirde ɓe haɗa asabat, kono ɓe wonaa kañum? Mi wi'i kadi on ko e leydi teemere ɗo, mawnude woni ɗoo. So ko on anndi ko yoɓere woni mi yiɗi e alaa juulde, on hukumii yimɓe ɓe nde caɗeele alaa. Jom-ɗiɗo Neɗɗo ko hooreejo Asande kadi. Kañum o yaltii ɗoo, o arii e nder lislaam mumen. Kadi yiy-en, neddo woni ɗoo, o jogii junngo yaasuɗo; kadi ɓe naamni mo ɓe wi'i: so a waawi e hitaande asabat kuutoreede? Ngam ɓe njuɓɓin mo. O wiyi e mawɓe, hol ko waawi e mo mawɗo neɗɗo mo heɓii bessa gooto, so tawi ndee empi e nder leggal e ñalawma sabbat, mbele alaa o nañii ndee o fuɗɗitii? Ko foti hol neɗɗo yamiri e mbeewa kadi? Ngon-ɗon ko yamiraa e ñalawma sabbaaji ɗii golle goɗɗe. Sahaa o wi'i ko neddoowo, Yaaɓtin junngo maa, e o yaaɓtini, e junngo ngo artii cellal hono ngo goɗɗo. Yaltude wonde kono, Farisiyaajo laamorgo njaɓi e dow makko, ngam mbaɗen o halkin. Isa nganndii, yaltii ɗoo. Yimɓe keewɓe jokkondiri mo, o kañum ɓe fof, o haɗi ɓe ngam ɓe waasde mo bayyinaa, ngam timme ko wiiyaama e nder Esaaya annabiiyo wiiyoowo: Yiiɗo am, mo mi suɓii, mo mi yiɗi, mo ruuɗa am reyii e makko, mi marata ruuɗa am e makko, o winnditata hukumtaare e leyɗeele. A winnditaa, a ɓeydaa, gooto naanataa daande makko e laawol ɗii. Ɓoggol ɓoggaangol o waasataa fotde, e liinu ɗuuɗungol o waasataa ñiiɓinde, haa o yaltini hukumce e njaɓɗi, e innde makko leyɗeele mbejjitee. Tuma on, nde mo njiyaa mo, mo ganndo jinne, mo dofuɗo e mo

muuɗo, e o nannini mo, haa mo dofuɗo e mo muuɗo haali e yiyde; e fof yimɓe ɓee mbaawii e ɓe wi'i: Ina oo woni Almasiihu ɓiɗo Daawuda? Ɓe kono Fariisiyaajo nannuɓe mbiyii, o ndee alaa yaltina jinnaaji si wonaa e nder Beelzebul, hooreejo jinnaaji. Kono Iisa anndii miijo mum'en, o wi'i ɗum en: leydi kala ndi feewniima e hoore mum, ɗum waarta, e wuro kala walla suudu feewnii e hoore mum, ɗum njaaɓataa. Kadi si sheytan ena huutoo sheytan, o keɓii e hoore makko, no tawo leemre makko maa joggo? Kadi si miɗo e Beelzebul yaltini jinnaaji ɗii, ɓiɓɓe mooɗon ko e hol ɓe mbaltinoo ɗum? Sabu ɗum, ɓe keeriiɓe maa ɓe mbiyetee mo on. Si kono mi e nder Ruuhu Alla mi yoɓi jinnaaji ɗii, ɗum noon udditii e mon laamateeri Alla ndi. Walla hol ko neɗɗo waawi naatde e suudu gorko gartogal e ɓamtude kuuje makko, so wonaa ɗaɓɓude gorko gartogal ɗoo adannde? Kadi ɗoon o maa ɓennda suudu makko. O tawaani wonande e am, o nana e nder am, kañum o tawaani ɓenndude e am, o feeñi. Sabu ɗum mi wiyi on, kala juuɗe e kala haala mum maa yaafaa yimɓe, kono haala mum ɗum Ruuhu maa yaafaa yimɓe; e mo so wi'i daande e Ɓiɗo Neɗɗo, maa yaafaa makko; kono mo so wi'i e Ruuhu Seerndu, maa yaafaa makko hay e duuniyaaru jooni hay e duuniyaaru ɗum ari. Waɗ-ɗo lekki ɗii moyyi e ɓiɓɓe makko moyyi, ɗo waɗ-ɗo lekki ɗii ɓoy e ɓiɓɓe makko ɓoy, sabu ko tuggi ɓiɓɓe maa lekki ɗii anndaa. Ɓiɓɓe ɓesnguuji, no mbaɗtaɗon haalde goɗɗe kadi on ko bondi? Hay sabaabu ko e rewrude berde, ɗemngal haalata. Neddo moyyo oo, e nder kasuuji moyyi makko, o yaltina kuuje moyye, kadi neddo bonɗo oo, e nder kasuuji bondi makko, o yaltina kuuje bonɗe. Mi wi'i on ko kala kelme ɓooyɗe

fow nde yimɓe mbaawi haalde, ɓe maa yoɓtu jaabtol baɗte makko nder ñalnde hukumaji; sabu e kelme maa ma njaaɓtinee, e kelme maa kadi ma njuɓɓinee. Tuma ndee goɗɗo e winndotooɓe e Farisiyanɓe jaabii wi'i, jannginoowo, min yiɗi yiyde maande ummoraade e maa. O kono jaabii wiyi ɓe: Fedde bonnde e jibinannde alaamaaji njiylata, kono alaamaaji hokkeede ɗum si wonaa alaamaaji Yuunusa annabiiɗo. Hono ko sabaabu waɗii Yuunusa annabii'jo e nder ɓernde liɗɗo mawɗo tati ñalawma e tati jemma, kadi no ɗum maa waɗa Ɓiɗɗo Neddo e nder bere leydi tati ñalawma e tati jemma. Worɓe Ninewiyankooje mbaɗa tayde e nder jiiloore tawa e fedde oo e mbaɗa jiilondira ɗum, sabu mbe tuubii e nder waɗɗoore Yunus, kono yeew mo ɓuri Yunus ɗoo. Laamɗo debbo worgo ɓesngu mo e nder jaaɓtingol e fedde ndee, mo haɗa mo, sabu o yahi e cakkitiiɗe leydi ngam heɗde ganndal Salaamana, kono aan mo ɓuri e Salaamana ɗoo. Nde kadi ruuhu mo tawaaka yaltii iwdi e neddo, o wura e nokkuuji ndi ndiyam alaa, ena waɗi yiɗde huutoreere, kono o heɓaani. Sahaa o wi'i, mi artirta e nder suudu am ɗo mi yaltii, kañum o ari o heɓi suudu ndu wona e nder goonga, o peeñiima e o ɓeydaama. Caggal ɗum o yaha e o naata e mum jeenay sappo e jowi goɗɗi ɓurɗi mum, kañum ɓe njii e njiyi ɗoo, kañum kaaɗe ɗe laaɓi neɗɗo ɗoo ɓurta e ɗe ɓannguɗe. No noon maa waɗa e fedde bonɗe ndee kadi. Haa kadi mo haala e jama'a, to yiɗi innde e esɗi makko tayii walla, yuurndoo e ɓiɓɓe makko njokki e bannge, ɓe nduuɗoo haalde e makko. Wiyi kadi gooto mo: Jokku, nennde maa e ɓiɓɓe maa ɗii ngonti bannge walla, njiɗɗi yiɗde maa. O jaabii wiyi e mo haalii mo, hol ko nennde am e holɓe ko ɓiɓɓe am? Kadi o yawtii

junngo makko e dow janngiɓɓe makko o wi'i: yeewto innde am e mawniraaɓe am; ko foti kala mo waɗi laamu Baaba am o nder kamuuji, kanko innde am e mawniraado am e innde am.

13

Nder ñalnde ndee kadi, Iisaa yaltii galle ndee, o njokkondiri e dow maayo; kadi yimɓe keewɓe njokkondirii e makko, haa o naatii e nder luuɓnde o njokkii, kadi yimɓe fof njogii e dow ngesa. Kañum o haalii ɓe goɗɗe e misaale, o wiyi: yeew, yahi seedoowo ngam seedde. Kadi e nder ɓeydude makko, goɗɗe mbaɗi e dow laawol, kadi conɗe njiyi ɗe ɲaamii ɗe; goɗɗe woɗɗe mbaɗi e dow ɗaɗɗe, ɗo leydi keewɗi alaa, kadi e jaawdi ɓesngu sabaabu alaa juuɗe leydi, kono naange tawi ɓesngu, ɓuri, kadi sabaabu alaa ɗaɓɓere ɓuri; goɗɗe woɗɗe mbaɗi e dow ɓulɗe, kadi ɓulɗe ɓessi kadi ɓuɗɗii ɗe; goɗɗe woɗɗe mbaɗi e dow leydi moyyi kadi waɗi ɓiɓɓe, gooto teemerre, gooto cappanɗe jeeɗiɗi, gooto cappanɗe tati. Mo heɓii nofru, mo nannugo. Kañum jannguɓe ɓe njiyii wiyi e makko: Ko sabaabu hol e misaale a haala e ɓe? O kono jaabii wiyi ɓe: Sabu on noon hokkaa humpitde keeɓe laamateeri kammu, kono ɓeen noon alaa hokkaa. Ko adii jogii, hokkee mo e mum tawee mo e mum, ko adii jogaani, e ko jogii kadi ngaree mo e makko. Sabu ɗum mi waɗi e misaale e mum'en, ngam yiɗen ɓe njiyata ɓe njiyee hay e ɓe njaɓɓa ɓe njaɓɓee hay kadi ɓe faamee hay, si wonaa ɓe ruttoo; kadi tuma ndee annabagol Isaayyaa ngol wiyi mbaɗtee e mum'en: e njaɓɓugol on mbaɗa njiyee e yiɗtugol on mbaɗa

yiɗee; sabu bere yimɓe ɗiɗi ɓuri, e nokkuuji ɓe njaɓɓii hakkunde, e gite mum'en ɓe uddi, si wonaa ɓe yiɗee e gite e ɓe njaɓɓee e nokkuuji e ɓe faamee e bere e ɓe ruttoo, kadi mi mbelsu ɓe. Maa alaa, njuɓɓudi mooɗon ɓe mbarkinaaɗe sabu ɓe ɓeydoo, e nokkuuji mooɗon sabu ɓe njanoo. Goonga tan, mi wi'i on e makko keewɗo annabaaɓe e jaaɓɓe yimɓe yiɗi yiyde ko on yiytoo e yiɗi nannude ko on nannata, kono ɓe yiyaani e ɓe nannaani. On therefore nanndu misaal seediiɗo ndoo. Kala fof naaninoo haala laamateeri e haa faamu, bonɗo arii e ɗoo njaɓi haala nannditaaka e nder ɓernde makko. Oo ko o nannditaaka e dow laawol. O ɗo njiɗɗaa e leydi petereeji, ɗum ko o nanndi kelme e o jaɓɓi ngam e jaamu e o heɓi mo; o jogaani ɗaɓɓere e hoore mum, kono o woni sahaa tan, so ɓeydagol walla ɗooftugol waɗi sabaabu kelme ndee, e sahaa ɗoo o ruttata. O kono ngo to ɓuuɓe ɗe seedaama, o woni mo naamndii ɗoo, kono daɗnugol duuniyaaru oo e yoltagol neɗɗo ɗoo ɓuuɓii ɗoo, e o warti mo alaa ɓiɓɓe. O seedaama e dow leydi ndi moyyi, o ndee ko neddo nannata daande e faama mo, mo noon ɓeydoo e waɗoo, gooto waɗi temedere, gooto waɗi jaytati, gooto waɗi tati e cappanɗe. Goɗɗo misaal o waɗi yeeso ɓe o wi: Laamateeri kammu ngoongɗini ko e neddo seedaani mburu moyyo e gese makko; kono e ɗo yimɓe njoɗɗi, yiɗɗo makko ari e seedii ɓoggol e ɗo mburu ɗo e yahi. Ɗo ɓoggol ɓoggii e waɗi ɓiɓɓe, ɗum tuma ɓe yiyi kadi ɓaleeje. Kono jonde ɓe, maccuɓe jom suudu nden wiɗto ɓe wi'i mo: jom, a mbaɗaani mbari moyyi e leydi maa? Ɗo noon ko ɓuri nde o heɓi ɓoggol ɗoo? O wi'i ɓe: neddo jom'ɗo waɗi ɗum. Kono jiyaaɓe ɓee wi'i mo: Aɗa yiɗi noon min yaha min ɓesda ɗum ɗee? O wiyi: alaa, fota so a nana ɓeydude ɗe

ɓoggol ɗen, a ɓettit kadi ɗo gawri ɗo e maɓɓe; haɗ-ɓe ɓeyde keewɗe ɗiɗi fof haa jaɓɓorgal, e nder sahaa jaɓɓorgal mi wiyat e jaɓɓorɓe: ɓeydee ɗe ɓoggol ɗen ɓandu e ɗaɓɓitee ɗen e ɗooje ngam ɓulteede ɗen, kono gawri ɗo ɓeydee e nder suudu am. Taali goɗɗo o waɗii yeeso mum'en, o wi'i: Laamateeri kammu ɓuri ko e ɓiɓɓe moutarde, ɗum neɗɗo naatnoo o seedii e leydi makko; ɗum ko ɓiɓɓe ɓurɗo foti e ɓiɓɓe fof, kono so o ɓeydii, ko ɓurɗo mawnude e naange fof e woni lekki, haa conɗe kammu njiyee e nduuɗee makko. Goɗɗo timmungol haali o mum en, haalii ɗii laamateeri kammu e leydi ɗi woni ko e yiirde, nde debbo naatnoo suuɗii e gawri sata tati, haa ɓuri yiirde ɗum fof. Ɗee kuuje fof, Iisa haali ɗum e misaale to yimɓe ɓee, kañum haa alaa misaal, haalaaki mo e mum goɗɗum, ngam timmu ko wiyaama e annabi o wi'i: Mi udditay ɗaɗɗol am e misaale, mi yettay kuuje cuuɗaaɗe tuggi fuɗɗoode aduna. Tuma on, o naatnii jam, o yahi to suudu makko. Kañum janngoɓe makko ɓe njaɗi mo ɓe wi'i, faamnu min taali ndii ngam ɓuuɗe leydi ndii. O jaabii, o wi'i ɓe: mo seedata ɗam moyyam ko Ɓiɗo Neɗɗo; gese nde ko aduna; ɗam moyyam ɗam, ɓe ɓiɓɓe laamateeri; ɓoggol ɗam ko ɓiɓɓe bonɗo; jom suudu seedii ɓoggol ɗam ko Iblees; ɓennugol ko timminngol winndere; ɓennuɓe ko nulaaɓe. Hono ko ɗe weeds ɗe njanndiraa e ɗe njuɓɓinaa e yiite, wonande noon ɗum maa waɗu e gasɗeede duuniyaaru ngu. Ɓii'do neɗɗo gorko neldaa maleeka'en makko, e ɓe mbottata e leydi makko kala ko waɗi jallooji e ɓe ngonɗinɓe ko bonnɗi sariya, e ɓe ɓurta ɓe nder laawol yiite; ɗoo wona ɲaawoore e ɗakkoore ɲaale. Tuma ngo ɓe goonga'en maa wallu hono naange e leydi Baaba mumen. Mo woodii noddii ngam heɗde, mo heɗɗo. Kadi tan,

laamu leydi kammu nanndi ko kaalis suudtaaki e nder ɓannge, o yiytude neddo suudti, e sabu renndo makko o yaha e o jaabii fof ko o jogii o jaabata, e o soodii ɓannge ngen. Kadi, laamateengal kammu ngu hono ko neɗɗo ceedïiɗo ngo yiyloo luulooji ɓurdï; o yiytii gooto nafaango haa yimɓe, o yahi, o jaabii fof ko o heɓi e o soodi ɗum. Kadi, laamateengal kammu nanngi ko e laamiido leydi kamuuji ko e liggere njiɓɓi e geɗe e nder mawɗo e nde njiɓɓii fof e ɓesngu fof; nde, nde o heɓii, ɓe njiɓɓi mo e dow ngesa e ɓe jokkii ɓe lortii goɗɗe ɓurɗe e nder sakaaje, kono goɗɗe ɓoyɗe ɓe wutti ɗe e wuro. Ɗum noon maa waɗa e nder timminannde duuniyaaru. Nulaaɓe ɓe maa ɓe yaha e ɓe seernoo ɓe bonɗe ɗe e ɓoɗɗo goonga ɗe, e ɓe wurtoo ɓe e leggal yiite; ɗo ɗo mbiyee ndeenka e ɗeɗɗitgol ɲaame. Iisaa wi'i ɓe: Aɗon faami ɗum fof ɗum? Ɓe wi'i mo, eey, Jom. O foti o wi'i ɓe, sabaabu ɗum fof binndanɗo janngінɗo nder laamɗo kammu ɗo, ɓamtii ko neɗɗo joom suudu, mo yaltina e kaasunoo makko kesi e ɓurdï. Kadi waɗï ko nde Iisa timminii misaaleeji ɗïi, o yaltii ɗoo, kadi o njii to leydi makko o jannginii ɓe e nder laamorgo mum'en, haa ɓe maajaama kadi ɓe wi'i: Ko ɗoo ndee hikma ndee e konu ɗïi njiyii mo? A wonaa oo, oon ko bii mo huɗo maabɗo nii? Wonaa ko innde ndeenka makko ko Maryama e ɓiɓɓe makko ɓe ko Yakuuba e Yusufu e Simoŋ e Yahuda? Kadi ɓe binndanɓe makko foti kala e amen wonaa? Ɗo noon kala ɗum fof ɗum njiyi e makko? Kadi ɓe ngartii ko e makko. Kono Iisa wii ɓe: annabi alaa mo wonaa tiiɗɗo si wonaa e leydi makko e suudu makko. Kono o waɗaaki kuusaaji keewɗï e nder ɗoon sabu goonga ɓe ngoongɗïnaa.

14

Nder waktu ngu oo, Hirodis tetrark nani njangu Iisa e o wi'i worɓe makko: oo ko Yahaya mawɗo, kanko urtiniima e reyɓe, e sabaabu ɗuum kuusaaji golli e makko. O tan Hirodis naatnoo Yuhaanna, o daŋnii mo e wonnii mo e nder leggal sabaabu Herodiyaas, debbo Filibus, ɓiɗɗo makko. Yuhaana wiyii mo: Alaa jaabii mo heɓde mo. E yiɗde naatnude mo, o kulii yimɓe ɗen, sabu ɓe heɓii mo hono annabiiwo. Nde janngo Hirudus ngoodi, ɓiɗɗo debbo Herodiyaas ɗaɓɓi e ɓooyɗe e nder ɓesngu, kañum o yettii Hirudus; ko ɗuum wadi, o jaabii mo e laaɓtugol o hokkata makko ɗuum mo o ɗaɓɓata so o ɗaɓɓi. O nde, caɗeede e hoore neene makko, wi'i: Hokku am ɗoo e caggal hoore Yuhaanna Baptisiiɗo. Kono lamɗo ɗo ɓuri heɓi, kono sabu ɗe laaɓe e ɗe njoɗɗi ɗe ɗo njoɗɗi, o yamiri hono ngoɗɗinee, kono o neldii mo o ɓeydii hoore Yuhaana e nder luumo. Kadi ngarti hoore makko e piinaaki, kadi ngarti e debbo ceeɗo, kadi o yaarti e neene makko. E njogorii ɓe, jannguɓe makko ɓe heɓi batakol ngol e ɗuuɓi ɗum, e njogorii ɓe haali to Iisaa. Naaninoo kono, Iisa yaltini diga ɗoo e jaango, yahi to bannge makko keɓɗo. E naaninoo, ɓe ɓesnoo jokkondiri mo e koyɗe, iwde e gure ɗee. Kañum Iisaa yaltii, o yiyi yimɓe keewɓe, o joomii e maɓɓe, o nannini goɗɓe maɓɓe. Nder kiikiiɗe, jannguɓe makko ɓe yiɗi e mo, ɓe wi'i, nokkuure ndee ko nokkuure e waktu oo jooni wurtii, yoltin ɓe yimɓe ɓee, ngam ɓe yaha e gure ɓe soodoo hoore mum ɗum ɲaamdu. Kono Iisaa wiyi ɓe: A waɗaani ɓe yaltude. Hokku ɓe on ɲaamde. Ɓe wiyi mo: Min jogaani ɗoo

tawo so wonaa mburu joyi e ɗiɗi liɓɓe. O nde wii: Naatnoo mi ɓe ɗoo. Kadi o waɗii jamaawooji ɗii njoɓɓitde e dow ceeɗe ɗee, o ngarti mburu joyi e ɲaamu ɗiɗi, o ɓeydii haa kammu o mbarki, kadi o ɓeɓɓi o hokki janngoɓɓe ɓee mburu ɗii, janngoɓɓe ɓee kadi hokki jamaawooji ɗii. Ɓe ñaamii fof kadi ɓe yoɓii, kadi ɓe ngarti timmondiri ɓeɓɓe ndi ɓuri sappo e ɗiɗi ɗaɓɓuɗe heɓɓe. Ɓe ɗii nyaamɓe ɗii ko worɓe hono jowi nayi dubu joyi e tati tawo rewɓe e ɓiɓɓe. Kadi sahaa sahaa Iisaa nganndii janngoɓe makko naatde e nder luumo e ɓamtude mum yaha e nder ɓadiiɗo, haa alaa mbaɗi janngooje. Kañum o naatnii yimɓe ɓee, o yaltii e dow luumo e hoore makko tan ngam juulde. Kala ɓenni e fiɗi, o woni tan ɗoo. Kono jukka nde hannde tan e hakkunde leydi maayo, nde huutortee e hoore njaɓɓe, sabu hendu tan ɓernde. Nder naange naanete jamirde, Iisa yahi ɗum mum'en ɓamtude dow ndiyam. Yiɗi ɓe njiytii mo, ɓe jannuɓe, ɗo o yamirde dow ndiyam yamre, ɓe ɓeydaama, ɓe wiyde: Ko jiytere woni. E ummorii kuuɗe ɓe haaki. Kono sahaa, Iisa haali e mum'en, o wi'i: Yeewnen, mi ko mi, hoto kullen. Jaabondirde kono e makko, Petros wiyi, Joomi, si a ko, yaamno mi yiyde e a dow nde ndiyam. Kanko noddi, ɓe njoo. Kadi Petros o jiiti dow ɗo laana ndoo, o yaltini dow ndiyam ngam waɗde haa Iisa. Yiytude kono nduu peewal, o fewnii, kañum e fuɗɗude ndaalude o ɓamti haalde: Joom, farnu mi. Kono sahaa Iisaa yoɓɓini junngo makko naatnii mo e wiyi mo, A neɗɗo goonga e ndimaagu, ko hol waɗi yiɗtitaama? Kañum ɓe naatnoo e leñol ndol, hendu ndu dartiima; amma ɓe e leñol ndol, ɓe mbaɗi, ɓe sujjii mo e wiyde: goonga a Biyɗo Alla. Kadi nde ɓe jaŋtii, ɓe narii e leydi Gennesaret. Kañum e nannde makko worɓe ɗoo

nokku ɗoo neldaani e leydi mum fof ɗoo, e mbiyaani makko fof ɓe njogii goɗɗo, e naamndiraani makko ngam haa so tawii tan ɓe mbaɗa e kaañal ngonka makko; e kala ɓe mbaɗii heɓii kisol.

15

Tuma ɗoo, jannginooBe e Farisiyanke ɓe njiyii e Yarusalaama ɓe yahranii Iisa, ɓe wi'i: Ko waɗi jannginooBe maa ɓe njokkondiri daarol keerorɓe? Sabu ɓe ndasataa juuɗe mumen so ɓe ñaami mburu. O jaabii wiyi e mawɓe, Ko waɗi on kadi on foti yamiroore Alla sabaabu daartol mumen? Sabu Alla yamiri e wiyde: yurmen baaba maa e neene maa, kadi, mo haali baaba maa neene mo ɓuri maa, mawɗo makko. Kono onon, onon wi'i: mo wii ko baaba makko walla neene makko, tappere ngo so a mbaawi njafde e am, kañum o timmaani baaba makko walla neene makko; kono onon poti daartol Alla sabu jannguɗe mumen. Ɓe nganndiiɓe, Isaayyaa annabii no feewi baɗte maa, o wi'i: yimɓe ɗee ɓe ndokkata am e ɗemɗe mumen e ɓaleeji mumen ɓe yettina mi, kono ɓernde mumen ɓe woodi wonde e mawngu am; kono ɓe ndewaani mi e ngoɗɗol, ɓe jangina jangagol ɗe ko yamirooje yimɓe. Kadi o noddiima yimɓe ɗiɗi, o wiyi ɓe: Nannuɓe e faamu; ko naatata e nder ɗemngal ndamnataa neɗɗo, kono ko yaltata e ɗemngal, ɗum ndamnata neɗɗo. Tuma ɗoo, jibinɓe makko ɓe mbaɗi wiyi e makko, ɓe wii: Aɗa anndaa ko Fariisiyaŋkooɓe ɓe haɗii ndeenka sabu nde ɓe nanii daande ndee? O jaabii wiyi, kala daaɗe ɗe Baaba am mo to kammu tayaaki, ɗum mbaɗtee. Naatnoo ɓe, ɓe ko jiyɓe

nannguɓe nannguɓe, kono so nanngu jiyii nanngu, ɓeɓen ɗiɗon maa poti e nder luuɗo. Jaabondiral kono, Petros wiyi mo: Faamtu min ndee misaal ndeen. O kono Iisa wi'i, Haa jooni on ngonaa heɓaani faamde? Haa alaa on faamu kadi ko foti kala nde njogii e nder hoore yahata e nder ɓiɗɗo, kañum e nder bannge mum pottee? Ɗe kono ɗe yaltude e hoore, e nder ɓernde ɓernde yaltata, e ɗe ɗe ɓurta neɗɗo. Sabu ko e binndi yejjitii yimɓe bonɗe, wappude, seedantaagal, hiiɓugol, ɓoggol, seedooje goɗɗe, e haalaaji bondi. Ɗee ko ɗee goɗɗe ɓurɗe neddo, kono ɲaamde e juuɗe ɗe ɓamtaaka alaa ɓurɗe neddo. Kadi yaltude deeɗoo, Iisa rukkii e nder ɗee leyye Tiiruuji e Siidoŋ. Kadi eɗen, debbo Kana'aniiɗo iwii e daande ɗe ngoodi, o yaltii o ɓeydii mo o wi'i: Yurmen am, Joomi, Biyɗo Dawuda, ɓiɗɗo am gooto jinne gooto e bonɗo. Kono kanko jaabii mo alaa ko faamde. Kadi janngoɓe makko ɓe nattii ɓe naamni mo ɓe wi'i: yoɓɓin mo, sabu o yaawi caggal amen. O kono jaabondirɗo wi'i: Miɗo neldaaka tan e mberooɓe ɓaleeɓe galle Israa'iila. Kono debbo ɗo o arti o jibini mo o wi'i: Joom, wallu mi. O jaabii, o wi'i: wonaa moyyere naatnude mburu ɓiɓɓe ɗen nde wurtude e rawanɗe ɗen. O wi'i: eey, Joomi; kadi sabu rawanɗe ɗee ɗe ɲaama e kuusule ɗe poti e teewu jeyɓe mum'en. Tuma ngo ɗoo, Iisa jaabii mo, o wi'i makko: eey debbo, nguurndam maa goɗɗo, waɗɗu e maa hono yiɗaa. Kañum debbo makko keewii tuggi sahaa ngoo. Kadi Iisa, caggal yaha daga ɗoo, o wari e nder mawngu Jalila, kadi o yili e dow luumo, o jokki ɗoo. Kadi yimɓe keewɓe ɓurɓe yahrii mo, ɓe ngoodi e mum ɓe njaaɓi koyɗe, ɓe goofii, ɓe nañii, ɓe ɓuuɓii e goɗɗe keewɓe ɓurɓe, kadi ɓe wuurtii ɓe e koyɗe Iisaa, kadi o moofnii ɓe, haa yimɓe keewɓe mahii ɓe njiyi ɓe

nañii ɓe nanataa, ɓe ɗaɗii ɓe haalata, ɓe ɓuuɓii ɓe cellii, ɓe njaaɓi koyɗe ɓe yaha, kadi ɓe goofii ɓe njiyi, kadi ɓe yettii Alla Israa'iila. Ɗoo kono Iisaa nodditiiɗo jannguɓe makko o wi'i: Mi yurmeede e yimɓe ɓee, sabu jooni ɓe ngoodi tati ɓe njoɗɗii e mi e ɓe alaa ko ɓe ɲaamata; e yollude ɓe e ɓe ɲaamii hay mi yiɗaa, fuu mbele ɓe waasa e laawol ngol. Ko janngoɓe makko wi'i mo: To min mbaawa heɓde mburu keewɗi ɗii e ladde nguu haa min waawi yoɓɓinde yimɓe keewɗi ɗii? Kañum Iisa wi'i ɓe: noy taakuuji on jogii? Ɓe naamni: jeeɗiɗi, e liiɓɓe keewɗe famɗe. O waɗi yimɓe ɗii nde ɓe njoɓɓin dow leydi ndii. Kañum o hewtii mburu jeegom e liɓɓe ɗee, o jaaraama, o ɓennii e o hokki jannuɓe makko ɓee, kono jannuɓe ɓee hokki yimɓe ɓee. E ɓe nyaami fof e ɓe yoɓii, e ɓe ngarti ko facciri e ɓuuɓe ɗe jeeɗiɗi basket jeeɗiɗi plenre; ɓe nde nyaamɓe ɓe woni nayi ujunere worɓe men haa rewɓe e ɓiɓɓe. Kañum o jokkitii yimɓe ɓee, o naati e leñol ngol, kañum o arii e diiwaan Magdala.

16

Kadi Farisiiyankooɓe e Sadusiiyankooɓe ɓe ngarti, ɓe etiima, ɓe naamni mo waɗde alaamaaji ummoraade e kammu ngam ɓe. O jaabii wiyi e mawɓe: nde kiikii heɓii, on wi'a: laawol ɗoo; sabu kamɓe kammu ko ɓooyɗo; e subaka: hannde duumgal; sabu kamɓe kammu ko ɓooyɗo e ɗuuɗo. Ɓe njanngitooɓe, yeeso kammu ɗum on, a janngii seedtude mum, kono alaamaaji jamirooji ɗii, a waawataa janngude ɗum? Fedde bonɗe e ndeenka njiytee alaamaaji, kono alaamaaji hootaako mo si

wonaa alaamaaji Yunus annabiiɗo. Kadi sabu o haali ɓe, o yahi. Kañum njanɗe makko ɗe mbiyii e ɗaɗi ndii ɗe yejjitii naatde mburu. Kono Iisa wi'i ɓe: ɓeydee e njanndee e mburtugol Farisiyankoɓe e Sadusiyankoɓe. Ɓe nde ɓe ngoodi e hoore mumen ɓe wiyi ko min jaɓaani mburu tawo. Kono Iisa anndii, o wii ɓe: ko waɗi on nana miijo e hoore mumen, on ɓe goonga goonga, sabu on jaabataa mburu? On faamu tawo haanaa, kadi on yettaaki mburu joyi ɗiɗi ngu ɗiɗi ujunere e njoɓɓi tati, e noy ɗaɓɓere on naatnoo? Kadi on nannondiraaki mburu jeegom ngu yimɓe nayi e didi e ɗo on heɓii ɓaande foti? Ko ɓuri on nganndaani wonde wonaa ko faati mbiyeteemi on, naamndinde on wonde on njiɗtu e taandu Fariisiyankooɓe e Saduukiyankooɓe? Tuma ngo ɓe nganndii ko o wiyi tayaade e yiist mburu, kono e jangirde Fariisiyaaɓe e Saduukiyaaɓe. Ngoɗɗii kono Iisaa e nder leyɗe Kesariya Filippu, o naamni jannuɓe makko wiyi: Hol yimɓe mbiyata ko mi, Biyɗo Neɗɗo? Ɓe wiyi: goɗɗo Yahaya jom baptisma, goɗɗo Iliyaasa, goɗɗo Jeremiya walla gooto e annabaaɓe ɓen. O wi'i ɓe: kadi on-ɗon, ko hol on-ɗon wi'ata mi woni? Jaabondirde, kono Siimoo Peeteer wi'i: a ko Almasiihu, Biyɗo Alla mo ngarɗo. Kadi jaabondirde Iisa wii mo: barke-ɗo a, Siimoo Bariyoona, sabu ɗemngal e ɲiiam yaltaaki ma, kono baaba am o nder kamuuji. Mi tano, mi haalii ma ko a ko Piyeer, e dow ɗaɗɗe ndee, mi maha laamorgo am, e ɗuuɗe Haadis tawataa mo. Mi hokkitay ma kabiraaɗe leydi laamu kammu, e ko so a daŋnii dow leydi ndii, ko wona daŋnaama e kammu, e ko so a usii dow leydi ndii, ko wona usiraama e kammu. Tuma oon o yaamirii janngoɓe makko ngam alaa gooto wiyde ko kanko Iisa Almasiihu. Tuggi ɗoon, Iisa

fuɗɗii hollitde janngoɓe makko ko foti mo yaha to Alquds e nana golle keewɗe e dow ardiiɓe e laamɓe sarɗiiɓe e mawɓe e waɗde ngarteede mo, kañum e ñalnde tatteende artiteede mo. Kañum Peteer naatnii mo, fuɗɗii ɓamtude mo e nde o wi'i, Alla hokku ma, Joom, ɗum waawataa waɗde ma hay goonga. Kono o yiɗtii o wiyi e Bitrus: Yah caggal am, Shetaane, a jeyaa am, sabu a miijataa goɗɗe Alla, kono goɗɗe yimɓe. Tuma oon Iisa wi'i janngoɓe makko: so neɗɗo yiɗi yaalude caggal am, mo foti haɗde hoore mum e mo foti reende gannde mum e mo foti jokkondire am. Ko adii yiɗi yoofde ruuhu makko, o maa ɓalla mo, kono ko adii ɓalla ruuhu makko sabu am, o maa yiytu mo. Ko holi naftata neɗɗo so o heɓii aduna fof, kono o maayi roohu makko? Walla ko neddo maa waɗa e nannondiral ruuhu makko? Sabu ko Bii Neɗɗo ena waɗi waɗde e nder jaŋde Baaba makko e nulaaɓe makko, kañum nde o maa yoofta kala gooto e golle makko. Goonga, mi wi'i on, wonɓe ina woodi e ɓeen njokkondirɓe ɗoo, ɓeen nde mbele tamaade maayde haa ɓe yiyi ɓiɗɗo neddo arii e laamateeri makko.

17

Kadi caggal ñalawma joweego, Iisa njaɓi Bitrus e Yakuuba e Yahaya eskanɗo makko e ngarti ɓe to dow luumo jooɗɗo tan ɓe keeɓe, kadi o soppi yeeso ɗoo ɓe yeeso, kadi ɓanndu makko laaɓi hono naange, kadi cukalɗe makko woni daneeje hono nulaaɗo. Kadi yiy, Musa e Ilyaasa njiytaama ɓe e maɓɓe, ɓe haalaade e makko. Jaabii kadi Bitrus wi'i Iisa: Jom, ɓuri ko min

wonude ɗoo; si a yiɗi, min mbaɗen ɗoo dawtaaji tati, maa gooto e Musa gooto e Ilyaasa gooto. Haa kañum o naatnoo, eɗen, lewru peeñru ɓuuɓngu hulii ɓe, e eɗen, daande iwii e lewru nduu wiyi: o woni ɓiɗɗo am ɓiɗɗo yiɗaama, e mo mi seɗtii; njiilɗe mo; e njiilɓe ɓeen jannuɓe ɓeen ɓenni e yeesooji mum'en e kulɗi kuuɗe heewde. Kañum Iisa ɓennii ɓe e tammii ɓe e wi'i: Jokku e hoto kulol. Nde ɓe yoɓii gite maɓɓe, ɓe yiyaani hay gooto, si wonaa Iisa keeɓal tan. Kañum ɓe njiɗɗi ɓe ummorii e dow ngesa, Iisa waɗi yaamugo ɓe o wiyi: hoto faamde gooto ɗo jeeytol haa tan Biɗo Neɗɗo fuɗɗii e maayɓe. Kañum janngoɓe makko naamndii mo e mbiyugol: ko waɗi noon karammooɓe mbiyata ko Ilyaasa foti ari ɗoo adannde? Kono Iisa jaabii wi'i ɓe: Ilyaasa goonga arii arande e maa waɗɗit kala huunde; kono mi wi'i on ko Ilyaasa arii jooni, e ɓe anndiniima mo, kono ɓe waɗi e mo foti ko ɓe yiɗi; ngo no kadi Biyiɗo Neɗɗo ena waɗa huutore e hoore maɓɓe. Tuma ngo ɓe jannginooBe ɓe nganndii ko e Yahaya bootiiɗo o wii ɓe. Kadi nde ɓe njii ɓe to ɓesngu, gorko ɗoon tukki mo e ɓoggol mo e wiyi: Joom, yoɓɓin ɓiɗɗo am, sabu o waɗi goonga lewru e o ɓuri goɗɗo; sabu tuma keewɗi o ɓakka to yiite e tuma keewɗi o ɓakka to ndiyam. Mi yiɗi mo e janngoɓe maa, kono eɓe waawataa cellitde mo. Jaabii haa, Iisa wi'i: eey fedde goongɗinɗe e ɓamtaande, haa ɗo nde mi mbaɗa e mon? Haa nde mi faamay on? Natto min mo ɗoo haa. Kadi Iisa ɓamti mo, kadi jinne ngu yahi e mo, kadi ɓiɗɗo ngo keeñaama e waktu ngu. Tuma ngo ɓen jannguɓe ɓen yahi e Iisaa e hoore mumen tan, ɓe wi'i: Ko waɗi min mbaawataa yaltude mo? Kono Iisa wii ɓe: sabu goongɗinangol maa on. Goonga, mi wi'i on, so tawii on goonga e ɓesu moutarde, on mbaawi wi'ude e dow ndiyam

ndiyam oo, yaltu ɗoo haa ɗoo, o maa yalta, hay huunde alaa mbaawaa on. Kono ɗoo fannu yaltaako tan si wonaa e juulde e yaabde. To ɓe ruttoo to Galiila, Iisa wi'i ɓe: Ɓiɗɗo Neɗɗo ena waɗi neldude e juuɗe yimɓe, ɓe mbaata mo, kono e ñalnde tataɓere o artira. Kañum ɓe njuɓɓini haa jooni tan. Nde ɓe njaɓii e Kafarnahum, ɓe ɗo nañi shekel ɓe mbiyii e Bitrus e ɓe wiyi: Jannginoowo mooɗon yoofataa shekel ɗen? O wi'i, eey. Kadi sahaa o naati e nder suudu, Iisa yahriti mo e haalde: ko miijo ma, Siimoo? Ɓe laamɓe leydi, ko e hol mbaɗi taks mbele jibinannde? Iwdi ɓiɓɓe makko walla iwdi goɗɓe? Petros wi'i mo: Ɗii yimɓe goɗɗe. Iisa wiyi mo: kadi ɓiɓɓe ɓee yimɓe keɓotooɓe. Kono honde min njoɓɓinaa ɓe, yaha e maayo mawngo, jippu ɗaɗɗo e liggal ngal ɓesngu keso ɓuri, e uddit kanko makko a njiyata stater; o njoɓɓu, naat mo ɓe e ɓoggol am e maa.

18

Nder nde waktu, jannguɓe ɓe yettii e Iisa e mbiyaade: Ko hoɗo noon moɗɗo e leydi kammu kamuuji? Kañum Iisa nodditii ɓiɗɗo, o dartii mo e ɓooyɗi mum'en e wiɗto mum'en, o wi'i: goonga mi wi'ata on, si on ruttaaki e on waɗii ko fayti ɓiɓɓe ɓee, on naatataa e laamɗo kamuuji. Ko gooto kadi ɓamtini hoore makko hono ɓiɗɗo ngo oo, kanko ko o moyyi e leydi kamuuji. Kala mo gooto jaɓii ɓiɗɗo gooto ɗo woni hono ɗoon e innde am, o jaɓii mi; kono mo ɓurii gooto e ɓeen ɓurɗen ɗiin ɓe ngoongɗini e am, ɓuri mo o ɗaŋee pelle mbiyel ɓe mbiyel mbaɗa e ɓoggol makko kala o ɓuree e nder geese mawnde.

Malaama to leydi e nder kuuɗe njaɓɓinaaɗe; ko waɗi tan ɗum kuuɗe njaɓɓinaaɗe ɗee arta; kono malaama to neddo ɗo ɗoon, e nder mum kuuɗe njaɓɓinaaɗe ɗee arta. Si tawi juulde maa walla koyɗe maa faltini ma, ɓet'en ɗen e yiɗ ɗen ummaade maa; ɓuri ko fii ma naatde e nguurndam mo a ɗoofii walla mo a ɓetaama, ɗo a jogii juule ɗiɗi walla koyɗe ɗiɗi yiɗeede e yiite ɗo sahaa ceeɓndam. Kadi si gittel maa ɗen waɗi ma yaltude, ittu mo e jokku mo heen maa; ɓuri ko e maa naatde e nguurndam e gittel gooto, walla e gittel ɗiɗi jokkaade e jahanama yiite. Yiyen hoto e ɓeydee gooto e ɗii ɓiɓɓe keewɗi; mi wi'i mo on ko nulaaɓe maɓɓe e kammu ɗoo yiytoo yeeso Baaba am o e kammu sahaa kala. Bi'i ko Bii'do neɗɗo ari njaɓɓa mo ɓalii-ɗo. Ko hol nii miɗo e on? Si neɗɗo gooto waɗi mbaalu teemerre e go'o wootere e ɗiɗi foti, si gooto e mum ɓuri, mbele himo yaltaani ɗiɗi cappanɗe tati e jeweenayi e dow pelle, yahi yiytoo gooto ɓurɗo ndoo? Kañum si waɗi yiɗde nde, goonga mi wi'ata on e makko ɓurɗo haa e cappanɗe teemedere e jeenay ɗi ɓalɗaaki. Kañum, wonaa ko yiɗde e yeeso Baaba maa, o ngo e kammu, hono gooto e ɓeen ɓurɓe ɗee foti. So ko maa mawnii ko makko e maa, ɓiɗɗo maa, yah e naamno makko hakkunde maa e makko tan; so ko naamii maa, heɓtii ɓiɗɗo maa; so ko naamaa, war e maa kadi gooto walla ɗiɗi, ngam e dow kaɓirɗe ɗiɗi walla tati foti kala kelme. Si o yoɓaani ɓe, wiyi e jamaa; si kadi o yoɓaani jamaa, o woppu ma ko fayti neɗɗo ɗiɗaɓo e jeyɗo sarɗiiji. Goonga, mi wi'i on, foti ko on daŋɗi e leydi, ko waɗi daŋɗeede e kammu, e foti ko on usli e leydi, ko waɗi usleede e kammu. Kadi goonga mi wi'a on ko so didi on mawnii e leydi ndii e baɗte huunde fof nde mbele njaamnoo, waɗata ɗum e mumen ummoraade Baaba am

o e kammuuji. Ko fii ɗiɗĩ walla tati njiɗɗii e innde am, mi woni hakkunde maɓɓe. Tuma oo, Peteer yahrude mo o, o wi'i: Joom, nde foti mawnude am maa juuɗa e am tawa mi yaafu mo? Haa jeeɗiɗĩ je'e? Iisa wi'i mo: mi wiyaani maa haa sappo tawo, kono haa cappande e sappo tawo sappo. Sabu ɗum laamateengal kammu ngarɗinaama e gorko laamɗo, o yiɗĩ waɗde jaabtol e worɓe makko. Kono o fuɗɗii ɓeydude konte, gooto mo ɓuri deewe sappo e cappanɗe duuɓi sappo ngartiima e makko. Sabu o jogaaki yaltinde, jom mum naamni njiɓee mo e debbo mum e ɓiɓɓe mum e fof ko o jogii, e yaltinde. Nde o yiɗĩ kadi, jiyaaɗo ngo naamni e mum, o wi'i: Jom, yurmen e am e fof mi yofta ma. Nde o heɓii ɓamtaare, jom maccuɗo ngo yaltini mo e darnde nde naatnini mo. Kono o yaltii, jiyaado oon heɓii gooto e jiyaaɓe makko ɓen, mo foti mo denarji temedere, kono o njaɓtii mo, o nanngi mo, o wi'i: yoltin am so a foti hay huunde. Nde jeyaaɗo makko ɓeydii kadi e koyɗe makko, o naamni makko o wiyi: Munyal e hoore am e mi tawaa ma. Kono o yiɗaani, kono o yahi o ɓenni mo e nder jaabawol haa o yaltini ko ɓuran ngo. Nde jibinɓe makko ɗii yiɗĩ ko waɗii, ɓe ɲaawii heewde, e ɓe narii ɓe haalii joomi mum fof ko waɗii. Tuma oo, jom mum nodditii mo, wi'i mo: Jiyaado bonɗo, laaɓu nduu fuu, mi yaaforii ma, sabu a ɗaɓɓitii mi. A waɗĩ ko a mbaawi e maa a yurmeede hooreejo gollotooɗo maa, hono e mi yurmi maa? Kadi joom makko ɓesngu, o neldini mo e ɓe njuɓɓinɓe haa sahaa mo yaltini fof ko ɓureteeɗo mo. Ɗum noon kadi Baaba am o nder kammu maa waɗa maa on, so tayaaki kala gooto yafe mawniraaɗo makko e ɓernde meeɗen juule mum ɓen.

19

Kadi wayi so Iisa gasii konne ɗee, o yaltii e Galili kadi o arii e leyɗe Yahudiyya bannge Jordan. Kadi yimɓe keewɓe goɗɗi jokkondiri mo e o cellitii ɓe ɗoo. Kadi Farisiiyankooɓe ɓe yettii mo, ɓe etorii mo e ɓe wiyi mo: so tawii gorko waawi yaltinde debbo makko e sabaabu kala? O jaabii wi'i ɓe: A tarii walla ko mo waɗi e fuɗɗoode waɗi ɓe gorko e debbo e wi'i, sabu ɗum neɗɗo artata baaba makko e neene makko e ɗaɓɓita e debbo makko, e ɓe ɗiɗi ɓe wona ko bakka gooto? Ngam ɗum, ɓe wonaa tawo ɗiɗi, kono bakke gooto. Ɗo Alla ndeenanii kadi, neddo fota waɗde ɗo. Ɓe wi'i mo: ko waɗi kadi Musa yamiri hokka deftere jaɓɓitingol e nulde makko? O wi'i ɓe: sabu Musa e jaŋde ɗaɗɗe berde mumen o yamiranii on on pelle rewɓe mumen; kono e fuɗɗoode ɗum waɗaaki noon. Mi wi'i on ko mo woni ɗo nii debbo makko sabu alaa e sabaabu caggal, e mo ɓesda goɗɗo, o waɗi zina; e mo ɓesda debbo ɗo niiɗo o waɗi zina. Janngoɓe makko wi'i mo: so tawii ko ɗum sabaabu gorko e debbo, waawaa alaa ko rennditaade goonga. O wiyi e mawɓe: Kala gooto yahata e daande ndee, kono ɓeen nden njiɓiima. Hono ko woni eunuuji ɓeen jibinaa-ɓe noon e rewre neene mumen. Kadi wonii eunuchs ɓeen nde yimɓe waɗii ɓe eunuchs, kadi wonii eunuchs ɓeen nde waɗii keɓɗe hoɓɓe eunuchs sabaabu laamateeri kammu. Mo waawi jaɓɓitde, mo jaɓɓitu. Tuma ɗoo, ɓiɓɓe ngartinaama e makko, ngam o ɗaɓɓit e ɓe juuɗe makko e o duɗɗo; kono jannguɓe ɓee njiɗi ɓe. Kono Iisa wii: Naatnoo ɓiɓɓe e hoto haɗoo ɓe yiyde e am; sabu ko ɓe mbaɗi ɗii laamateeri

kammu. Kañum o daɓɓii juuɗe makko e mum'en, o yahi iwdi ɗoon. Kadi yiy, gooto ɓennii yiɗi o wi'i mo: jannginoowo moyyo, ko mi waɗa moyyo ngam mi heɓa nguurndam daañam? Kanko wi'i mo: hol ko naamndaa am moyyo? Alaa gooto moyyi, si wonaa gooto tan ko Alla. Si kadi a yiɗi naatde e nder nguurndam, rewndito sarɗiiji. O wiyii mo: Hol ko ɗum? Kono Iisa wi'i: a waɗataa warɗe, a yiɗ-ɗotaa jaɓɓorgo, a ɓooyataa, a seedantaa seedantaagal goongɗingal, yurmen baaba maa e nana maa, e a yiɗ-ɗo ɓiy-ɗo mo baddo maa hono hoore maa. Ceerniiɗo ndii wi'i mo: mi faatii ɗii fof tuggi ceeɓndam am, ko waɗi mi waɗata haa jooni? Iisaa wi'i mo: so a yiɗi wonde kammiliijo, yah, njaamndu huunde maa e hokku talakaaɓe, e a mbaawi heɓde ndeenka e kammu, e ɗoo jokkondiral am. Kono nanndu nduu, goɗɗo ɓesngu yahi e jaɓɓugol, sabu o wonaa e huuɓe keɓe. Kono Iisa wii e janngiɓɓe makko: goonga mi wi'i on e neɗɗo mawɗo maa naata e laamateere kammu haa goonga. Kadi mi wi'a on, ɓuri wayii ngel ɲaamdu yaha e nder luuɗe ɲaareendi tan ɗo mawɗo naatde e nder laamateeri Alla. Nde ɓe nannii ɗum, jannguɓe makko ɓe keɓii haɓɓere tan, ɓe wiyi: Hol ko hoɗo noon waawi kisol? Nii Iisaa yiɗi kadi, o wi'i ɓe: e dow yimɓe ɗum tawaani, kono e dow Alla kala huunde tawtee. Tuma oo Piyer jaabii, o wi'i mo: to yiɗen min naatnii goɗɗo fow e min jokkondiri ma: ko noon waɗata amen? Kono Iisa wi'i ɓe: goonga mi wi'ata on e ɗoon on njoɓɓitnooɓe am, nder sosondiral, so Ɓiɗo Neɗɗo joɗii dow koofal mawngal makko, on kadi on maa joɗata dow koofe sappo e ɗiɗi, on hokkata leyye sappo e ɗiɗi Israa'ila. Kala foti mo haali galle walla ɓiɓɓe walla ɓiy-ɓiy walla baaba walla neene walla debbo walla ɓiɓɓe walla luuɗe

sabaabu innde am, o mawna teemerre ɗiɗi e o heɓa nguurndam daañam. Gooto e gooto, kono ɓuri maa ko ɓe ɓadii wona ɓe ɓadii e ɓe ɓadii wona ɓe ɓadii.

20

Laamu kammu ko woni nii ko laamɗo galle, o yahi subaka haa sahaa fuɗɗoode ngam naatnude gollotooɓe e ɓiɗɗo makko wiinare. Kadi sabu o waɗii e golle ɓe e denarii haa ñalngu, o neldii ɓe e gese mawnde makko. Kañum yaltude e sahaa tataɓere o yiyi goɗɗo tagoɓe e luumo kuutorteede, kañum o wiyi ɓeen: yaha kañum onon e gese e ɓiɓɓe laaɓi, kañum ko waɗi hakkunde mi hokkay on. Ɓe ɗii yahi. Kadi yaltii e nder waktu njenayi e waktu jeenay, o waɗi ɗum goɗɗo. Kala e sahaa sappo e go'o, o yahii o heɓi woɓɓe taye jokkondirɓe nde goonga, o wi'i ɓe: ko waɗi on jokkondirii ɗoo ñalnde fof nde goonga? Ɓe wi'i mo: sabu alaa gooto naamnii men. O wi'i ɓe: yaha on kadi on e nder ɗaɓɓere winaande, e ko so tawii hakkunde on maa heɓoo. Kono kiikii waɗii, jom ɗoo wiɗtooji wi'i jeyɗo makko: noddu goɗɗo golloɓe e yoɓu ɓe kuuɗe maɓɓe, fuɗɗugol e ɓe ɓennuɓe haa ɓe aranɓe. Kañum ɓe njiyi e sahaa sappo e go'o ɓe heɓii denarius kala gooto. Nde ɓe ɓennuɓe artiɓe ndii, ɓe miijii ko ɓe maa heɓa goɗɗo, kono ɓe heɓii kadi ɓe keeriiɓe denarii kala gooto. Kono ɓe ngarti, ɓe ndi huutoroo e jom suudu nduu, ɓe wi'i ko ɓeen ɓe ɓadii ɓeen goonga waktu gooto tan, kañum a waɗii ɓe e min, min ɓe ɓooyii naange ñalnde e peeñal ndal. Kono o jaabii o wi'i go gooto e mum'en: Gonga'en, miɗo

bonnaani ma; a ngonaaki e denarius mo e mi? Yettu maa e yahde; mi yiɗi hokku oo ɓadiiɗo ndoo hono e maa kadi; walla waawaa mi waɗde ko mi yiɗi e ko am ɗoo? Si hitaande maa bonɗo ko sabu mi moyyi? Kono ɓe ɓeydiiɓe mbettata ɓe arɗiiɓe e ɓe arɗiiɓe mbettata ɓe ɓeydiiɓe. Ɓurɓe keewɗi ko goɗɗi, kono tikkiɗɓe ko famɗi. Kadi Iisa o yaha to Ursalima o heɓi ɗi jeeɗiɗi sappo e ɗiɗi e hoore mumen e laawol o wi'i ɓe: Yeeso, min yaha to Ursalima, kadi Ɓiɗo Neɗɗo ngootal maa e sarɗiɓe laamɓe e winndutooɓe kadi ɓe ɓeydita mo e maayde, kadi ɓe ngootal mo e leɗɗe ngam feccitde e ɓulde e ɓannde e gannde, kadi e ñalawma ɗuma o artira. Tuma ngo, debbo ɓiɓɓe Sebede ɓee yahi haa makko e ɓiɓɓe makko ɓee, o ɗikki e nder junngo, kadi o naamni huunde daga makko. Kono o wii mo: ko a yiɗi? O wi'i mo: wi'a ngam ɓe njoɓɓu, ɓee ɗiɗi ɓiɓɓe am, gooto e ñaamo maa e gooto e nano maa e laamateere maa. Jaabii-ɗo kono Iisa wi'i: A anndaaki ko njiɗɗon-ɗon. A waawi on ɲaamde kaasuuji ndi mi yiɗi ɲaamde, walla a waawi booliinde ndi mi booliima booliineede? Ɓe wi'i mo: min waawi. Kañum o wi'i ɓe: koppere am on, a maa ñaamde ngel, e baptism ngo mi baptizama, a maa baptizama; kono ñaamde e ñaamo am e nano am, wonaa ko am hokkaade, kono ko ɓe ngo heɓtaama e baaba am. Kañum nannde, sappo e joweego ɓe ɓesdi e baɗte ɗiɗi mawnuɓe. Kono Iisa nodditii ɓe, o wi'i: A anndii ko laamɓe leyɗeele laamoo ɓe e ko ɓe mawɓe huutoroo jamirgal e ɓe. A waawataa noon e mon, kono mo yiɗi e mon waɗde mawɗo, ko firtude mon, e mo yiɗi e mon wonde adii, ko firtude mon jiyaaɗo; hono Bii'do Neɗɗo aarii yoo nde firtiraa mo, kono yoo firtude e yoo hokka mbaydi makko ransom e ɓooyɗe keewɗe. Kadi nde ɓe yaltii e Jeriko,

yimɓe keewɓe jokkondiri mo. Kadi to, ɓiɗɗo ɗiɗi goodɗo jokkondirɗi e dow laawol, nannduɓe wonde Iisa ina ɓeydoo, ɓe waɗi haala, ɓe wi'i: yurmen min, Jom, ɓiɗɗo Daawuda. Kono yimɓe ɓe njuɓɓini ɓe ngam ɓe ɗacci, kono ɓe ɓuri heewde ɓe wi'i: yurmen min, Joom, ɓiɗɗo Daawuda. Kadi Iisa tayii, o noddi ɓe kadi o wi'i: ko on yiɗi mi waɗa e on? Ɓe wi'i mo: Jom, ngam uddit-amen en ɓamtu. Nde Iisaa heɓii ɓamtaare, o tayii gite maɓɓe, kañum e sahaa gite maɓɓe yiytii, kañum maɓɓe jokkondiri mo.

21

Kadi sahaa'en ɓe ndokki haa Alquds e ɓe ari haa Betfaaji to dow ngesa oliif, tawi Iisa neldini jowiɗiɓe ɗiɗi wiyi ɓe: yaha to wuro ngo yeeso on, kadi e jaawdi njiɗon yiytoo mbakka'el ɗo laaɓtaa e ɓiɗɗo makko; fuɗɗitii ɓe ɓe njokku am. Kadi si gooto wiyi on hay, on mbiyana wonde Joom ɗum ena waɗi huunde; kono caggal nde o nelda ɓe. Ɗuum fof waɗii ngam haɗeede nde wiɗtaama e nder annabiiwo o wiyii: wiyee e ɓiɗɗo rewɓe Siyoon, yeew laamɗo maa ari maa o ndollu e dow luumo e dow ɓiɗɗo luumo ɓiɗɗo dabbaaji. Yaltinooɓe e ngoodi ɓe jaŋtooɓe e mbaɗi hono no Iisa yamiranii ɓe, ɓe ngarti luumo e ɓiɗɗo luumo, e ɓe dañti dow mum'en kuuje mum'en, e o njoɗɗi dow mum'en. Kono yimɓe keewɓe ɓee ɓeydii nguurndam mumen e laawol ngol, goɗɓe kadi mbaɗɗii ɓannge e leɗɗe ɓee ɓeydii ɗum e laawol ngol. Yimɓe ɓe yahroto e ɓe jokkondiri ɓe waɗi haalde e wiyde: Hosanna e ɓiɗɗo Dawuda, mo barkeejo oo ari e innde

Joom, Hosanna e ɗe toowɗe. Kadi nde o naati e Alquds, woni nder leydi ndii fof ɗooftii, wi'i: Ko honɗo oo? Kono yimɓe ɓee wiyii: oo ko Iisa annabi ndi, mo ari e Nasaaret e Galili. Kadi Iisa naati e nder juulirde Alla, kadi o yaltini fof ɓe njaayata e ɓe soodata e nder juulirde ndee, kadi o hokki teewuuji ɓe waylu saabuuji e keeruje ɓe njaayata pijji, kadi o wi'i ɓe: Winnditaama, suudu am suudu du'aagu wiyetee; onon tan on mbaɗtinii mo leggal caɓɓe. Kadi ɓe yaasii mo, ɓe njoofii e ɓe pufii, e nder suudu Alla, kadi o cellii ɓe. Nde sarɗiɓe limaaɓe e ɗemɗe yiyi kadi ko feccere ɗe o waɗi e ɓiɓɓe ɓe waɗi haala e nder luumo e ɓe wiyi, hosanna e ɓiɗɗo Daawuda, ɓe haɗi e ɓe wiyi mo: aɗa nana ko ɓeen mbiyata? Kono Iisa wi'i ɓe: eey; a taraaka taro hay ko e hunuko ɓiɓɓe e ɓe njiytoo-ɗe a heɓtini yettude? Kadi o haali ɓe, o yahi heddii wuro o yahi to Betani kadi o daɗi ɗoo. Subaka, kono yaltude to wuro, o yiɗi ɓanndu; e o yiyi lekki gootal e dow laawol, o arii heen e makko, e o alaa heɓaani hay e makko si wonaa ɓoggol tan, e o wi'i makko: hoto alaa ɓoggol ɓeydu ummaade e maa haa sahaa. Kadi lekki fig ɗii yaayi sahaa ɗoo keeriiɗo. Kañum njiytiiɓe ɓe yiyi, ɓe yaajii ɓe wiyi: no ɗum wayi leɗɗe figgere ndee yasi sahaa kañum? Jaabii kadi Iisa wii ɓe: goonga mi wi'a on, so tawii on jogii goonga kadi on ɓeydataa, wonaa tan ko ɗo lekki figu on mbaɗa waɗde, kono so tawii on wi'ii ɗoo ɗo ngonɗo ndoo, ittee kadi dartee e nder maayo, mbaɗa waɗde; kadi fof ko on naamni e nder duɗɗal goongal, on mbaɗa heɓde. Kadi nde o yahi to bannge, ɓe yetti yettude mo e nde o jannginoo, jom-sarɗiiɓe ɓe e mawɓe yimɓe ɓe, ɓe wiyi: Ko e hol ko ɗo a waɗa ɗee goɗɗe, kadi ko hoɗo hokki ma hol ɗo ngo? Jaabii kono Iisaa wi'i ɓe: Mi naamndira on kadi kelme

gooto, so a wi'ii am, mi naamndira on kadi e ko jaabawol mi wadi ɗee goɗɗe. Ɓamtaare Yahaya, ko ɗo o yahi, e kammu walla e yimɓe? Ɓe ngoodi e hoore mumen, ɓe wi'i: so min wi'i, e kammu, o wi'ata min, ko wadi alaa goongɗinɗon mo? So kadi min wi'i, e yimɓe, min kulloo jam ɗam; foti ɓe fof njogii Yahaya ko annabi. Kañum ɓe jaabii Iisa, ɓe wi'i: min anndaaki. O wii ɓe e kanko kadi: mi hono mi haali on e ko ɗo jaɓɓorgo mi wadi ɗee goɗɗe. Ko fii miijo on? Neɗɗo gooto heɓii ɓiɓɓe ɗiɗi, kañum o yahriti e arɗo o wiyi: ɓiɗɗo am, yah hannde gollu e nder ɓiɓɓere wiynaare am. O jaabii wi'i: miɗo yiɗaa; kono caggal ɗum o firtiima yahi. Kañum o yahi e ɗiɗaɓo o wi'i hono kadi. O jaabii wi'i: miɗo, joom; kono o yahiino. Hol e ɗiɗi ɓii wadi yiɗde baaba? Ɓe wi'i mo: o aranndo. Iisaa wi'i ɓe: Goonga, mi wi'i on ko jibinaaɓe e debbo'en limoore ɓe njokkondiri on e nder laamateeri Alla. Yahaya arii ko e maa nden, e laawol goonga, kono on goongaaki mo; kono jibinaaɓe e seedoɓe goongii mo; kono on, sabu on yiyi, on firtinaaki caggal ɗum ngam goongde mo. Nanndaa misaalu goɗɗu. Neɗɗo gooto wonnoo jom suudu, mo o ɗaɓɓii loos wiindu e o woni daande e makko e o kosi ndiyam e makko e o mahi tuurnaare, e o huurti makko e gollotooɓe e o yahi. Tuma nde ɓenndu lebbi makko ɓenndi, o neldii jiyaaɓe makko faade ko goɗɓe gollotooɓe ngam ɓe naata lebbi makko. Kadi gollooɓe ɓe naatnoo jiyaaɓe makko, gooto ɓe pottii mo, gooto ɓe warii mo, gooto ɓe feewii mo e hayre. Kadi o neldii jiyaaɓe goɗɗe ɓurɗe ko ɓe arandeeje, e ɓe wadi ɓe noon kadi. Caggal kono, o neldii ɓiɗɗo makko e mawɓe, o wiyi: Mbe mbela yurmeede ɓiɗɗo am. Kono gollotooɓe ɓe yii ɓiɗɗo o, ɓe wi'i e hoore mumen: o kanko ko almuudo o, an njahoo, min

warda mo e min heɓto almuudu makko. Kadi nde ɓe naatnoo mo, ɓe yaltini mo wonde to bannge goonga ɗo tawo wiini, kadi ɓe warii mo. Ko sahaa jooni so arii jom ɓiɗɗo winaande ndee, hol o waɗa e ɓe gollotooɓe ɓen? Ɓe wi'i mo: bonɓe, bonɗe o mballita ɓe, e galle wiɗtooje o njaɓa ɓe goɗɗo worɓe goɗɗe, ɓe mballitanoo mo ɗemɗe e sahaaɗe maɓɓe. Iisa wi'i ɓe: Hoto a janngii e winndannde ɗee, hayre wonde mahirɓe ɓeydii, oo jeyii hoore luggere; e Joom oo waɗii, kadi oo ko heddiiɗo e yiite amen? Sabu ɗoo mi wi'a on ko laamateengal Alla maa njettee e on, kañum maa njettee e leydi waɗtooɗo ɓiɓɓe makko; kañum mo ɓiyi dow ɗaare nden maa peccee; kono mo ɗaare ɓiyii dow makko, maa ɗoofee mo. Kadi nde sarɗiiji mawɗi e Farisiyankooje nannii miisaale makko, ɓe anndii ko faati maɓɓe o wiyii; kadi ɓe yiyii o ɓe naatnoo jamaaɗe, sabu ko annabiiɗo ɓe heɓii mo.

22

Kadi Iisa jaabii-ɗo wii ko e maɓɓe goɗɗo e misaale, o wi'i: Laamateeri kammu ngaraandi haalii ko e neɗɗo laamiiɗo, oon waɗi demooji e mum'en makko. Kañum o neldii jiyaaɓe makko nodde ɓe neldaama e jaangooje, kañum ɓe yiɗaani waɗde. Kadi o neldii jiyaaɓe goɗɗe o wiyi: wiyee e ɓe neldaaɓe: yeeso ɓurɗo am mi moyyaama, nagge am e dabbaaji ɓurɗi ɓe njahtii, e kala ko heɓi: njiyee e rewruje. Ɓen nde ɓe njiɗɗii yaltini, gooto yahi e galle makko keeriiɗo, gooto yahi e luumo makko; ɓen nde ɓe woni ɓe njiɗɗii ɓe nañii jiyaaɓe makko, ɓe ɓuusii ɓe e ɓe warii

ɓe. Nannde kono, laamɗo oon yiɗi, e o neldii ɓesnguuji makko, o halki yimɓe wondɓe ɓeen e o ɗuuɓi wuro mumen. Tuma ɗoo o wi'i jiyaaɓe makko: Suudu ndimɗi ɗii heɓii, kono ɓe naamnaama ɓee wonaa haɓɓiiɓe; yaha noon e laawol laaɓe, e fof ɓe njiytii, naamnee ɓe e suudu ndimɗi. Kañum yimɓe maccuɓe ɗen ɓennuɗen e laawol ɗen, ɓe njokkondiri fof ko ɓe yiytii, ɓe bonɗe e ɓe moyye; kañum daawal ndal heɓtinaa e yimɓe njoɓɓinɓe. Nde o naati nder, laamɗo ɗo yiɗi yiyde ɗi njoɓɓii, o yii ɗo neɗɗo mo ɓuuɓaaki kuuje daawal, e o wi'i mo: ganndo, no a naatii ɗoo so a jogaaki kuuje daawal? Kono mo fiimaama. Tuma nden laamɗo wi'i ɓe kuutorɓe: taytinee koyɗe makko e juuɗe makko, ɗakku mo e juttine mo to diiwal ngal ɓadingal; ɗoo ɗoo wona ɓooyaango e ɗakkaango ɲaaje. Keewɗi tan e gooto, kono famɗi tan suɓaaɓe. Tuma ngo ɓe Farisiyen yahii, ɓe heɓii laamorde, ngam ɓe mbaɗtu mo e daande. Kadi ɓe neldii mo janngoɓe maɓɓe e Herodiyankooɓe, ɓe wiyi: Jannginoowo, min anndii ko a gooto e laawol Alla a janngina e goonga, kadi alaa ko ndeenka ma e hay gooto, tan a ɓeydaako yeeso neɗɗo, wiyee-min ɗoo, ko miɗo a miijo? Ina waawi yoɓde taaksiri to Kaaysar walla alaa? Kono Iisa anndii bonannde mumen, o wi'i: ko waɗi nde on etorii mi, jaaɓiɓɓe? Hollu min nokkuuji nafoore jibinannde nde. Ɓe ngarti mo denarius. O wii e mum'en: ina woni natal ndee e binndol ndol? Ɓe wi'i mo: Ngo Seeser. Tuma ngo o wi'i ɓe: yoltin kadi goɗɗe Kaisar ko e Kaisar e goɗɗe Alla ko e Alla. Kañum ɓe nanni, ɓe mbaawi, kañum ɓe yaltini mo, ɓe yahi. Nder ɗoon ñalnde, Saduseeji, ɓe ngoowi alaa tafaande, ndarii makko e ɓe naamni makko ɓe ngoowi: jannginoowo, Musa wi'i, si neɗɗo maayi alaa yimɓe,

mawniraaɗo makko golloto debbo makko e o tafandira liggere mawniraaɗo makko. Ɗoo e men, ɓe nden je'e jeeɗiɗi; kadi o ɓesngu o ɓurii debbo maayi, kadi sabu o jogaaki liggere o acciti debbo makko e mawndo makko; nde wano kadi o ɗiɗaɓo e o tataɓo, haa ɓe je'e jeeɗiɗi ɓen. Caggal ɗum fof, debbo ngo maayi kadi. Nder tayre kadi, debbo ngo mo e sappo e jowi ɗiɗi mbaɗa? Sabu fof ɓen heɓii makko. Jaabii kadi Iisa wii ɓe: on faltinoo sabu on anndaaki winndannde ɗee walla doole Alla. Nde e nder takkere hay, ɓe ndaara hay, ɓe ndarteede hay, kono ko e gooto nulaaɓe Alla e nder kammu ɓe woni. Kono e jaŋde wurtude rooɓɓe, a tarii jangde ko wiyaama on e Alla mo wiyi: mi ko Alla Ibirahiima e Alla Isiyaaka e Alla Yakuuba? Alla wonaa ko Alla yimɓe maaɓɓe, kono ko Alla yimɓe moojɓe. Kañum nannduɓe ɓe nanii, ɓe yaawii e jannde makko. Farisiyankooɓe ɗii kono, sabu nde mbii ɗum o muusii Sadukiyankooɓe, ngoɗɗi e nder gooto, e gooto e maɓɓe, jaaɓoowo sariya, o etaani mo e o wi: jannginoowo, ko woni juulde mawnde e nder sariya? Kono Iisa wii mo: a mbaɗa yiɗde Joom Alla maa e ɓernde maa fof e ruuhu maa fof e miijo maa fof. Ɗum ko sarɗiyanke ɓurnde e mawɗo. Ɗimmere nde, ko wayi e makko; a mbaɗa yiɗde hoore maa mo woni e bannge maa no a yiɗɗi hoore maa. Nder ɗee ɗiɗi jaabtine, sariya fof e annabiiji ɗii rokkii. Nde Fariisiyaajo ɓennii kadi, Iisa naamni ɓe wiyi: Ko miɗo ngannduɗon maa e baɗte Almasiihu? Ko kanko gooto o woni? Ɓe wi'i mo: mo Daawuda. O wi'i ɓe: no tawii kadi Daawuda e nder Ruuhu wiyata mo Jom o wiyi, Jom wi'i e Jom am, jokku e ñaamo am haa mi dañu yiɗɓe maa ɗoofere koyɗe maa? Si tan Dawuda nodda mo Jom, no o waɗi ɓiɗo makko? Kadi hay gooto waawii jaabde mo haala, kadi

hay gooto ɓuri iwde e ñalnde nden naamndude mo tawo.

23

Tuma ndee Iisa haalii e jamaaɗe ɗee e jannguɓe makko ɗee, o wi'i: dow nokkuuji Muusaa ɗii, binndanɓe ɗii e Fariisiyaaji ɗii njooɗii. Kala goɗɗe fof so mbele wiyi on mo heen haalde, haalde e ngoɗɗin ɗum e golle ɗum, kono e golle maɓɓe ɓee hoto golle; ndeen mbele ena haala, kono mbele alaa golle. Ɓe nganndii sabu ɗe ɗaɓɓi ɗe nanndi e ɗe tiiɗi firlitde e ɓe ɓeydii ɗum dow ɓannge yimɓe, kono e ɓiɗɗo mum'en ɓe yiɗaaki firlinde ɗum. Golle mumen fof, ɓe waɗata ɗum ngam yimɓe yiyde ɓe. Sabu ɓe yamtina phylacteries maɓɓe e ɓe mawnina tassels ngeñɗi maɓɓe, kono ɓe yiɗi nokkuuji ɓurɗi to laamɗe e nokkuuji ɓurɗi to jamaaɗe e salaamaji to luumo e innde wiyeede ko yimɓe rabbi rabbi. On maa huccitee ko innde rabbi, kono jannginoowo mumen gooto tan, o ko Almasiihu, on fof ko mawniraaɓe. Kadi hoto wiyde baaba mon e leydi ndii; gooto tan ko baaba mon, o ngo e kammu. Kadi hoto e njiytee mo jannginooje, kono gooto tan e mon ko jannginoowo, o Almasiihu. Kono o mawɗo e mon ɗon, ko kanko maa waɗde jeyɗitooɗo mon. Mo woni yurminii hoore mum, o maa fajjineeta, kadi mo woni fajjinii hoore mum, o maa yurmineeta. Malheur kono on, binndanɓe e Farisa'en ɓe ngoodi, sabu on nyaamata suudu ɓe baleejo e on janga hakkunde ndee ngam sabaabu. Sabaabu ɗum on mbaɗa heɓde hukumci ɓuri. Malheur on, winndotooɓe e Farisiyankeebe ɓe nganndii, sabu on daayii laamateeri kammu yeeso yimɓe; on

keeriiɗon alaa njiytude, kañum on yaɗtaani ɓe njiytooɓe njiytu. Malal on maa, binndanɓe e Farisiiyaajo ɓe nganndii, sabu on yahroto maayo e leydi yabsu ngam waɗde gooto jeyɓe, kono so o warti, on waɗata mo ɓiɗɗo Jahannama ɗiɗi foti on heen. Malaama on, jiyɓe ɓaleeɓe, ɗi wi'a: mo waɗi laaɓtugol nder galle oo, hay huunde woni, kono mo waɗi laaɓtugol nder neeɓaandi galle oo, o foti. Nañaajo e makko, ko honɗo mo ɓuri mawngo, njaamndi walla juulirde nde seedantoo njaamndi ndii? Kadi, mo waɗi laaɓal e dow altaaru, hay goɗɗo alaa, kono mo waɗi laaɓal e dow njoɓdi ɗi e dow makko, o foti. Nañaajo e makuɓe, ko ɗo waɗi ɓuri haa, laamɗo walla alteer o ndesndira laamɗo? O nii laamii e alteer, o laamii e mum e kadi e fof ko e dow mum; kadi o nii laamii e galle, o laamii e mum e kadi e mo ngoodi e mum; kadi o nii laamii e kammu, o laamii e kursiiji Alla e kadi e mo joodii e dow mum. Malheer on, binndanɓe e Farisiiyaajo ɓe nganndii, sabu on nana jakkude naamde wonnde e dill e cumin, kono on yettii goɗɗe ɓurɗe ɗe sariya, hukumci e yurmeende e goonga; ɗum foti waɗde kadi goɗɗe ɗen hoto yettaade. Jiyɓe goɗɗo ɓaleeɓe, ɗi tappitoo konopa, kono ɗi ɲaamata ɲalawol. Malaama e on, binndanɓe e Farisiyanɓe ɓe ndeenka, sabu on naatnoo ko baawo koowal e saani, kono nder ɗum heewi e ɲaagal e bonɗe. Fariisiyankee goongɗo, momtu ɓaawo nder koddol e nder leɗɗe, ngam ɓesngu maa e ko baawo mumen waɗu laaɓtunde. Malheer en on, jiiɓɓe winndannde e Farisiyen ɓe ngoodi, sabu on ɓuri e kaburɗe ɗe ɓeydaama, ɗe to bannge gadano ɓeydoo ɓuri e goɗɗo, kono to bannge nder heɓii koyɗe maayɓe e gootal peewal. Kono noon e on, e hirnaange on jiytoo yimɓe mawɓe, kono e nder on, on heewi e nollaagu e

haɗaagu. Malaama on, binndanɓe e Farisiiyaajo ɓe nganndii, sabu on mbaɗata kaburu annabaaɓe e on ɓeydita tinnguɗe yimɓe goonga, e on wi'i: so min tawii e jamaanu baabbaaji amen, min tawataa gooto e maɓɓe e ɗiɗam annabaaɓe. Ngati on shaahida e hoore mumen ko on ko ɓiɓɓe ɓe waɗi warii annabaaɓe ɓen. Kadi onon timmu sukaaɗo baabbaaji mumen. Ɗamɗe, ɓiɓɓe ɗamɗe muje, no on mbaɗa njaltude e jaabawol jahanama? Sabu ɗum, to! mi neldii e maa annabaaɓe e yimɓe hikmaaɓe e binndanɓe, e ɓe maa mbaɗa ɓen e maa ɗakka ɓen e bannge, e ɓe maa ɓulla ɓen e nder jamaaɗe maa e maa ɓeydita ɓen iwde wuro haa wuro, ngam yiytu e maa fuu ɗiɗam goonga ɗam ɗuttinaa e dow leydi iwde ɗiɗam Haabila goonga haa ɗiɗam Zakariyya ɓiɗɗo Barakiya, mo on mbaɗɗii hakkunde galle e bannge saraande. Goonga mi wi'i on ko ɗum maa njiya, ɗee goɗɗe fof, e dow jiilol ngol. Ursalima Ursalima, ɗo wartata annabaaɓe e ɗo hartata kuɓɓe ɓe neldaama e makko, nii foti mi yiɗii loomde ɓiɓɓe maa hono no ceediiɗo loomata ɓiɓɓe makko les e ɓaɗɗe makko, kono a yiɗaali. Yeewto, suudu mumen naatnaa e on ko bannge. Mi wiyi on, hay on yiyto mi tuggi jooni haa to on wi'ata, barke mo ari ngooto e innde Joom.

24

Kañum Iisa yaltii o yahraa ummoraade e leydi juulirde, kañum jannguɓe makko ɓennii ngam hollude mo kuuje leydi juulirde ndi. Kono Iisa wii ɓe: A njiyanaa ɗum fof ɗum? Goonga, mi wi'i on, haaɗa hayre noon ɗoo dow hayre, mo waasaaka. O njoɗɗi e

dow ɗo nder dow ɗo e ɓiɓɓe oliif, janngoɓe makko ɓe njaɓɓi mo e suudu keɓɗo, ɓe wi'i: Haalan min ko sahaa ɗee goɗɗe mbaɗa, e ko alaamaaji makko ngoo ɗaɗa e timminere duuniyaaru? Kañum Iisa jaabii, o wi'i ɓe: Yeewe hoto gooto ɗañaade on. Wonɓe keewɗi maa njoɓdi e dow innde am, wi'i, miɗo ko Almasiihu, kañum maa ɓe mbaɗtoo wonɓe keewɗi. On maa heɓa nana nande e jaŋde e nana jaŋde jaaɓi, kono ɓeydee haa on ɓeydaa, ko waɗi haa goɗɗo fof waɗa, kono ɓannge ndee alaa sahaaji. Leñol maa tagi dow leñol e laamateeri maa tagi dow laamateeri, kañum maa woodi jammooje e ɓannduɗe e hokkuuji e nokkuuji, kono ɗum fof fuɗɗoode ɓannge jimɗe. Tuma ɗoo, ɓe mballitay on e nder caɗeele e ɓe waray on, e on tawata ɓe ɓureteeɓe e dow leyyi fof sabaabu innde am. Kadi sahaa ndee, won keewɗi mawnude, e won mbaɗa gooto e gooto, e won ɓurɗa gooto e gooto. Kadi annabaaɓe goɗɗe ɓurɗe maa taya e maa ɓamta yimɓe keewɗe, kadi sabu ɓeydugol jaŋde, yiɗde yimɓe keewɗe maa fuɗɗa. Kono mo sabrii haa timmoode, kanko waɗata kisol. Kadi ndee kitaale goodde ɗee nde laamateeri nde maa waɗeede e leydi ndi fof haa e seedantaagu e leyɗeele fof, kadi ɗoo sahaa gasii nde maa ari. Ko sahaa on yiɗi ndee ɓanndu ɓurɗo ndu wiyaama e Daaniyel annabi ndu tayii e nokkuure laamorɗo, o janngotoo mo faamu, kanko ɓe e Yahudiyya rukko ɓe e pelle, o e dow suudu hoto ɗo yaho e ɗaɓɓude huunde e suudu makko, e o e luumo hoto ɗo rutto caggal ngam ɗaɓɓude kuuje makko. Kono e rewɓe ɓe ngoodi e rewɓe ɓe nuttinoo e ɗee jammaaji ɗii. Ndewu kono haa waɗde e nde firo maa ndewata e hitaande duumɗe walla e lewru asabat. Ɗum maa waɗa ko sahaa caggal kono, ɓernde mawnde, hono ɗum waɗaani tuggi

fuɗɗoode aduna haa jooni walla ɗum waɗataa. Kañum si ɗuum ñalnguuji ɗii njoɓaama, alaa keso gooto mo kisaa; kono sabu ɓe cuɓaaɓe, ɗuum ñalnguuji ɗii maa njoɓee. Tuma ndee so gooto wi'ii on, jokke Almasiihu ɗoo walla ɗoo, hoto goonga; mbaɗa taye Almasiihu goɗɗi e annabaaɓe goɗɗi e mbaɗa hokka alaamaaji mawɗi e ko heɓi, haa so tawii, e ɓe cuɓaaɓe kadi. To! Mi haalii mo on ɗoo hade. Si won noon ɓe wi'i on, yeeso, o woni e ladde ngenndiije, hoto yaha, yeeso, o woni e daare suudu, hoto goonga; ko fii ɓaleeri yaha iwdi e ɓannge fuɗɗoore e ɓannge hiirnaange haa ɓannge ɓannginoore, noon kadi ko waɗi njiyaagu Ɓiɗo Neɗɗo; ko fii si wonii batu, ɗoo ɓe mbaɗa ceeɗe. Ɗaɗi kono caggal ɓamtaare ɗee njamndi, naange maa ɗumtee e ɗikkere maa waawataa hokkude julɗe mum, e koyɗe maa ɓennu iwde e kammu, e doole kammuuji maa ɓenɓinu. Kadi sahaa'en, alaamaaji Ɓii Neɗɗo njiytee nder kammu, kadi sahaa'en, ɗemɗe leyɗe ɗee fof ɓeydee, kadi ɓe njiyee Ɓii Neɗɗo ari e dow cuuɗe kammu e doole e ndiimagu buri. Kadi o maa nelda maleeka'en makko e daande sarewa mawnde, kadi ɓe maa ɓenndina suɓaaɓe makko iwdi e cappanɗe nayeeje nay ummoraade haa cappanɗe mumen. Kala e lekki fig ɗii, jannginee misaalu ngu. Ko sahaa nde kisa lekki makko woni nolluɗo e nde ɓamɗe keɓi, on anndii ko ceeɗu ɗu ɓuri hedde; nde wano e on kadi ko sahaa nde yiytii ɗii fof, on anndii ko ɗum ɓuri hedde e ɗoodi. Goonga, mi wi'i on, ndee, ndee, aduna ndun nguna yaha haa to ɗee kuuɗe fof waɗi. Kammu e leydi maa yaltude, kono kalimaaji am njaltaako hay goonga. Faade ɗoo ñalnde nde e waktu ngu, alaa gooto anndaa, haa malaayikaaji kammu ɗii anndaako, si wonaa Baaba am tan. Ko fii ñalnde Nuhu, kañum no tawata e njoofdi

Biyɗo Neɗɗo. Ko fii ɓe mbi'i e ɗii jammaaji ɗii ɓannge ndiyam mawɗam, ɓe nyaamata e ɓe yara, ɓe waɗɗata e ɓe waɗɗitata, haa ñalnde wonde Nuhu naati e nder jukka, kañum ɓe anndaani haa ndiyam mawɗam ari e o yalti fof, ko wano noon e waɗtude Biyɗo Neɗɗo. Tuma ngo, ɓiɗɗo mbaɗi ko e gese, gooto ngarteede kañum e gooto haɗeede; ɓiɗɗo rewɓe e nder luumo, gooto ngarteede kañum e gooto haɗeede. Rewtee kadi, sabu on anndaaki waktu mo Joom mumen maa ari. Ɗuum ammaa on anndaa ko so jom suudu anndii heen sahaa ɓiy-ɗo ari, o taw waɗi reentude e o waɗaani yiɗde suudu makko huɓɓeede. Sabu ɗum kadi on, waɗu heɓtinɓe, sabu e waktu ngu on njanngitaako, Ɓiɗo Neɗɗo ɗoo ari. Hol ko o woni jiyaaɗo goonga e hakiilaajo, mo jom makko suɓii dow kuutoragol makko ngam hokkude ɓe ɲaamdu e sahaa? Barkeejo jiyaaɗo oon mo Jom makko mum njiytii o waɗa ngo fii, jokkondiro. Goonga, mi wi'a on ko e dow kuuɗe makko fof, o maa suɓtina mo. Si kono o jeyaaɗo bonɗo oo wi'i e nder beeɗo makko, jom am ɗum janngii waɗde, kono o fuɗɗii daɗde jeyaaɓe makko goɗɗe, ɲaamii kadi e ɲaamii e yimɓe sakkitiiɓe, jom jeyaaɗo oo arii e ñalngu ngu o ɲettaani e waktu ngu o anndaani, kono o ɓeydii mo, kono o woppi ɓeydugol makko e yimɓe ɓuuɓnooɓe; ɗoo ñiiɓii e ɗikkugol ɲiɗe.

25

Tuma oo, laamɗo kammu ko waɗi heen e sappo e jowi rewɓe, ɓe njiɗɗo ɓe naati pettaale mum'en ɓe yaltii ngam yiiltagol gorko

ɓesngu. Jowi e mum'en ɗon hakkunde, kono jowi ɗiɗi ɗon bonɗi. Ɓe ngoɗɗi ɓe nannginaaɓe, ɓe ngarti peeñe makkon, ɓe ngartaaki e makkon tuurde; kono ɓe ngoɗɗi ɓe hakkiliinooɓe ngarti tuurde e nder saapuuji makkon e peeñe makkon. Kono nde gorko suudu ɗo yahrude, fof ɗum njaamndi e ɗum laalii. Kala njamndi jamirde amma, haalde waɗii: to! gorko ɓesngu ɗum ari, yaltee e yiɗde makko. Tuma ngo ɗoo, fof rewɓe ɓee ɓe takkii e ɓe ɓoofii lampaaji maɓɓe. Ɓe mbinaaɓe ɓee wiyi e ɓe ndimaakooɓe: hokku min e maftal mumen, sabu ɓaleeje amen ɗee njiwa. Ɓe nannginooɓe ɗii jaabii kadi wiyi: foomtaake haa alaa waɗde min e on; yaha kadi ɓuri e ɓe njaayata e sooda ɗoo e on heɓa e hoore mum. Kono ɓe yaha saɗde, gorko suudu mawngu arii e ɓe heɓii naatnoo naatii e makko to jaangooje, e nduuɗi udditaama. Caggal kono, rewɓe suuɗiiɓe goɗɗe ɗee ngonii e haalde, ɓe wi'i: jom jom, uddit amen. Kono o jaabii, o wi'i: goonga, mi wi'ata on, mi anndaay on. Reentee noon, sabu on anndaaki ñalnde walla waktu ngu Biyɗo Neɗɗo ari waɗde. Ko fii ne gorko yahi e leydi goɗɗi noddi jiyaaɓe makko keeriiɓe e neldini ɓe kuuɗe makko, e o hokki gooto jowi, e gooto ɗiɗi, e gooto gooto, kala e nder karaal makko keeriingo, e o yahi e leydi goɗɗi yaawde. O yahi kadi, o nannginoo talaaji joyi nii, o golli e mum'en, o waɗi talaaji joyi goɗɗi. Kadi nannduɗo ɗiɗi o heɓii kadi kanko heɓii goɗɗo ɗiɗi. Kono oon ngootal fuɗɗii, yahi, kosi e leydi, suuɗi njaamndi joom makko. Caggal sahaa keewɗo, jom ɓen worɓe ɗen ari e mbaɗi haala e maɓɓe. Kañum o yahriiɗo, neddo heɓiido talaanta joy, o nattii talaanta goɗɗi joy, o wi'i: Joom, talaanta joy a hokkii am; yeew, talaanta goɗɗi joy mi jaɓtii e mum ɗum. O wii mo jom makko: ko moyyi, jiyaado moyyo e

amminiido, e ko ɗiɗi a tawii amminiido, e ko buri mi mbaɗtina ma: naatu e renndo jom maa. Ɗo yahranii kadi, mo heɓii talaanta ɗiɗi, wi'i: Joom, talaanta ɗiɗi a hokkinii am; yeew, talaanta ɗiɗi goɗɗi mi jaɓtii e maɓɓe. O wii mo jom makko: ko moyyi, jiyaaɗo moyyo e goonga, e dow huɗo a tawii goonga, e dow keewɗi mi mbaɗtinaa ma, naatu e renndo jom maa. O naatnoo kadi, mo heɓii talent gooto, wi'i: Joom, mi anndi ma ko a neɗɗo ɓaggaajo, a yiitata to a ɓeydaaki, a ɓeydii to a feeñaaki, mi huuɓii, mi yahi, mi suudii talent maa e leydi. Ɗoo, a jogii makko maa. O jaabii kono jom makko wi'i mo: bonɗo jeyaaɗo e ɗaɗɗo, a anndi ko mi yaha to mi ɓeydaaki e mi ɓeɗɗi to mi warnanaaki. Waɗi noon ma dartude koppere am ɓe jeyɗitooɓe, e mi arii mi waɗi heɓde goɗɗum am e riba. Naatnoo kadi talon ndon ummoraade makko e hokku mo o jogii talon sappo e jowi. Kala mo jogii fof, hoɗtee mo e mo ɓeydoo mo, kono mo jogaani, haa ko mo jogii noon ittee mo e makko. Kadi o jom nden fayaani nden, ɓeydee mo e nder dimo nden bannge; ɗoo, ɗum maa waɗa ɓooyaango e ɗaɗɗitaango ɲaaje. Nde Ɓii Neɗɗo ari e nder jaŋde makko e fof ɓe nulɓe seerniiɓe e makko, ɗoon o maa joodi dow kursiiji jaŋde makko, e leyɗeele fof maa heɓee ɗoo yeeso makko, e o maa seernin ɓe e hoore mum ko no garoowo seernata mbeewa e ɓaleeji, e o maa dartin mbeewa ñaamo makko, kono ɓaleeji nano makko. Tuma oo, laamɗo o wiya e ɓe e ñaamo suudu makko: njooɗee, on nulaaɓe Baaba am, heɓee laamɗam ngoongɗinɗam e on tuggi fuɗɗoode aduna. Mi yiɗi ɓamtaare, kadi on hokki am ɲaamde, mi yiɗi ɲaamde ndiyam, kadi on waɗɗi am ɲaamde ndiyam, mi woni hoɗɗo, kadi on nanndi am, mi woni peeɗɗo, kadi on ɓoggii am, mi laɓi, kadi on

yilli am, mi woni nder luumo, kadi on arii e am. Tuma ɗoo ɓe goonga ɓe mbaɗa jaabii mo ɓe wiyi: Joom, ko ɗoon min yiyi ma a yaha e min nyaamnii ma, walla a yaha e min yartii ma ndiyam? Ko sahaa min yii ma ko hoɗoowo kadi min nanndi ma, walla ko puccoowo kadi min ɓamti ma? Ɗo sahaa min yiyi maa mo a daɗnoo walla e nder laawol, kadi min arii ɗaɗde maa? Kañum jaabde laamɗo maa wi'a ɓe: goonga mi wi'ii on, ko foti on waɗii e gooto e ɓen mawniraaɓe am ɓen ɓurɗen, ko e miin on waɗii. Tuma ɗoo o maa wi kadi e ɓe e bannge nano: yaha e am on ɓe nannginaaɓe e yiite ɗiite daañde ɗe njahraama e Ɗiiwol e jiiɓorɓe makko. Mi yiɗi, kono on hokkaani am ɲaamde, mi ɓuri, kono on njaaɓinaayi am, mi woni hoɗɗo, kono on naatnaayi am, mi woni puccu, kono on ɓurɗaani am, mi woni neɗɗo e bannge, kono on yillaani am. Tuma ngo ɓe mbaɗa mo e ɓe kadi ɓe keɓi wiyde: Joom, ko sahaa min yiyi ma yaamuɗo walla ɗaanuɗo walla hooreejo walla luuɗo walla neɓɗo walla e suudu bannge, kono min mballataaki ma? Caggal ɗum o jaabii ɓe wiyi: goonga mi wi'a on, ko fayti on waɗaani gooto e ɓeen ɓe keewɓe ɓurɗe, on waɗaani am kadi alaa. Kadi ɓeen nguu maa yaha e nder ɗaɓɓere sahaa nde alaa gasɗo, kono goonga ɗii maa yaha e nder nguurndam sahaa nde alaa gasɗo.

26

Kadi waɗi ɗum nde Iisaa timminii konngol ɗee fof, o wiyi jannguɓe makko: On anndii ko caggal ñalawɗi ɗiɗi Paask waɗata, kadi Ɓiɗo Neɗɗo neldiraa ngam ɓanngugol. Tuma ɗoo,

sarɗiiɓe laamɗo ɓe e winndotooɓe ɓe e mawɓe yimɓe ɓe njokkondiri e suudu sarɗo laamɗo ɗo wiyeteede Kayifaa, e ɓe naamndii ngam ɓe nañu Iisaa e ɓiɗɗo e ɓe wara mo. Ɓe ngonaani kono: hoto e nder juulirde ndee, ngam hoto ɓanndum waɗu e nder yimɓe ɓee. Nde Iisa jeyii e Betani e suudu Simoŋ lepuru, debbo ardii mo e alabaster tuubakoore mawnude heewde, o huutii ɗum e hoore makko nde o njoɗɗinoo. Nde jannginooBe makko yiɗi, eɓe ɓuri haɗe, eɓe wi'i: ko hol ngol hasaare ndee? O waɗi toon ndee turaaree ndee waɗde suudu e hay e njaɓɓude e talakaaɓe ɓee. Ɗo anndi kono Iisa, o wi'i ɓe: ko waɗi on njaɓɓina debbo ngo? O waɗi golle neɗɗo e am, sabu o waɗi golle moyyere. Hono on jogii talakaaɓe sahaa kala e nder mon, kono on jogaani mi sahaa kala. Sabu ɗum mo'o yoofti atturu ndu e dow ɓamtaare am, e jaɓɓitde ɓeydude am o waɗi. Goonga, mi wi'a on, to fii so winndiree alkabar baɗɗo ndoo e leydi mum fuu, haaleteɗaa kadi ko kanko waɗi ndii e hokkude makko. Tuma ndee, gooto e sappo e ɗiɗi, o wiyeteɗo Yahuda Iskariyo, yahi faade e ardiiɓe mawɓe, o wi'i: Ko waɗi on yiɗi hokkaade am, kañum mi njiɗtoo mo on? Ɓe woni mo nay tati e cappanɗe nay. Kadi umii ɗoo sahaa, o njanndii yiytude ngam mo njaltino. Ñalnde gadane e mbele moyyere mbosaaɗe ɗe, jaaɓorɓe ɓe yahriti e Iisa, wi'i mo: To e nokku a yiɗi min heɓto ma ɲaamde Paask nde? O wii: yaha e wuro ɗoo to neddo ɗoo kadi wiiyee mo: jannginoowo wi'i, sahaa am ɓuri hedde; to maa mi waɗa Paask e jannginooɓe am. Kadi jaŋɓe ɓe waɗi hono Iisa yamirni ɓe, kadi ɓe heɓtini Paask. Kala hiirde waɗi, o ndeenii e sappo e ɗiɗi ɓen. Kañum ɓe njaamnoo, o wiyi: goonga mi wi'a en ko gooto e maa en maa jaɓto am. E nde ɓe ndeenoo heewde

tan, ɓe fuɗɗii yiilugol mo, kala gooto e makko ɓe: Mbele mi wonaa, Joom? O jaabii, o wi'i: O ɗiɓɓii jungo makko e am nder saani, neddo oo maa fof o siifata am. Ɓiɗo neddo o yaha hono ko winndaa e makko; kono malaama e neddo ɗoo ɗo ɓiɗo neddo njiɗɗitee e makko; ko moyyi mo so tawaaka ɓuriima neddo ɗoo. Kono jaabii Yahuuda oon mo neldii mo wii: Mi wonaa kala, Malum? O wi'i mo, aan wii'ii. Ndewaani ɓe ndewaani kadi, Iisa jaɓii mburu e jaaraama, o paskii e o hokkii janɓe mum e o wi'i: Jaɓee ñaamee; oo ko bakko am; e jaɓaade keerol e jaaraama, o hokkii ɓe o wi'i: Yarnee e mum fof; oo ko ɗiɗam am ɗam ko e laawol hesere ɗam mo yaltinee e dow keewɗi ngam yoɓɓinde juuɗe. Mi wiyi on ko jooni mi ñaamnataa e ndii ɓesngu indu lekki ndii haa ñalnde nden si mi ñaamnii mo kese e on e laamateeri Baaba am. Kañum nde ɓe yimnii wimnere, ɓe yaltii ɓe yahi to luumo aliiwe ngo. Tuma ɗoo, Iisa wi'i ɓe: fof on, on mbaɗtoo e am e njamndi ndii; ko winndaa kadi, mi mbaɗa gorko rewɓe, e beeɓe rewɗe ndee mbaɗee; kono caggal takkude am, mi ɓura on e Galili. Jaabondirde, Peteer wi'i mo: so fof ɓe mbaɗtee e ma, mi kadi hoto mi mbaɗtaako. Iisaa wi'i mo: Goonga mi wi'ata ma e ndee jemma, ado gortogal yiitii, tati keeri a firtinoo mi. Petros wi'i mo: haa so waɗii mi mbaawata maayde e maa, mi ñiiɓay maa hay gooto. Ɗoo kadi fof janngiɓɓe ɓee wi'i. Caggal ɗoo, Iisa ari e maɓɓe to nokku wonde nolteede Getsemane, o wi'i janɓe makko: Jooɗee ɗoo haa mi yaha mi naamnoo ɗoo. Kañum o naati Bitrus e ɓiɓɓe ɓiɗi Sabadiyu, o fuɗɗii ɓamtude e jaaɓtinde. Sahaa o Iisa wi'i ɓe: Hakkille am ina ɓuri heewde haa mayde; jokku ɗoo kadi reentee e mi. Kadi o yahi ɓadii keeɓii o yari e yeeso makko o nana du'a kadi o wi:

Baaba am, so tawii ko waawi, ɗum kokowal ndee ɓadtu e am; kono wonaa ko mi yiɗi, kono ko a yiɗi. Kañum o ari e ɓe jannginooBe e o yiytii ɓe ɓe njoɗɗi, kañum o wi'i e Piyeer: nde on waawataa ko gooto waktu rewindude e am? Rewindee e ɓeydee, ngam hoto on naatee e ɓeɗɗe. Ruu ko ɓeydii yiɗɗo, kono ɓoggol ko laañɗo. Kadi e ɗiɗaɓo yahi o duɗɗi o wiyi: Baaba am, so taa waawi ndee kaasuuji yettude e am so wonaa mi ɲaami mo, waɗu yiɗɗo maa. Kañum o waɗi, o yiɗi ɓe kadi ɓe njoɗɗi; sabu gitteeje maɓɓe ɓurɗi. Kañum o accitiino ɓe, o yahi kadi, o duɗii goonga ɗiiɗo, o wiyi konngol ngoongol. Caggal ɗuum o arii e jannuɓe makko e o wiyi ɓe: Njiilaa jooni e ndeenaa? Yeewɗo, waktu nduu uddititi e Bii-ɓiy-Aadee njiifetee e juuɗe junuuɓe. Takkee, en yahu; yeewto, neddo nattirɗo am ɓuri haa jooni. Kadi haa ɗum o haala, yeew Yahuuda, gooto e sappo e ɗiɗi, arii, kadi e makko jam leñol mawngol e ɗemɗe e liɗɗe iwde e sarɗiɓe jom sarɗiiji e mawɓe yimɓe. Kono oon neldoowo mo e makko hokki mumen alaamaaji wiyi: oon mi mbusata, kanko woni o; nañu mo. Kañum e sahaa ɗoo, o yahriti e Iisa, o wi'i: Jaaraama, Malum, kañum o ɲaamni mo. Kono Iisa wi'i mo: gollodiiɗo, waɗ ko a njiyi ngam mbaɗa. Tuma ngo ɓe yahriti, ɓe dartii juuɗe mum e dow Iisa e ɓe nañi mo. Kadi to, gooto e ɓe e Iisaa ɓeydii junngo makko, o ɓoɗɗii takooba makko, kadi o wuuri baajo laamɗo sarɗiiji, o ittii nokkuuji makko. Tuma ɗoo Iisa wi'i mo: rutto laaɓe maa to nokkuure makko; kala ɓe njaɓii laaɓe, ɓe maa maw e laaɓe. Walla a miijii ko miɗo waawaa jooni yiɗde Baaba am, kañum o maa waɗtir am ɓurɗe keewɗe e sappo e ɗiɗi leejiyoŋ nulaaɓe? To hol kadi binndanɗe ɗee maa timmu, ko foti waɗde ɗum noon? Nder ndee waktu, Iisa wi'i e yimɓe: ko

fii e ɓiɗɗo on njaltii e ɗaɓɓe e lekke nguu ngam naatnude am; kala ñalngu mi joodi e mon janngindirde nder jokkere, kono on naatnanii am. Kono ɗum fof wadi ngam winndannde annabiiyaaɓe ɓe timmu. Tuma ngo, janngiɓɓe ɓen fof, ɓe haali mo, ɓe yaltii. Ɓe nde ɓe naati Iisa ɓe ngarti mo faade e Kayafa sarkin limaaɓe, to ɗo karammooɓe e mawɓe njokkondiri. Kono Peteer jokkondiri mo tuggi woɗɗe haa to suudu laamɗo sardiyanke, e o naati nder o jokkii e jiyaaɓe ngam yiyde kaaɗe. Ɓe ardiiɓe laamɓe sardiyankooɓe e ɓe mawɓe e deftere kuuɓtorɗe fof, ɓe njanndii seedantaagal gootal hakkunde Iisaa ngam ɓe mbaaw waɗde mum mayde, kono ɓe yiytaaki; kadi so tawii seedantaangɓe goɗɓe keewdi ari, ɓe yiytaaki. Caggal kono, seedoɓe ɓiɗɗo ɓee yaltii e wiyi: o neddo o wi'i, mi waawi rusde juulirde Alla e nder tati ñalawma mahde mo. Kañum sarkin limaamiiji tayii wiyi mo: a jaabii hay huunde? Ko hol ɓeen ngeen shaahid heen e makko? Kono Iisa suutii. Kadi jaabondirɗo sarkin limaabe wi'i mo: mi jaabii ma e dow Alla ɓesngu ngam a wi'a min so a ko Almasiihu ɓiɗɗo Alla. Iisaa wi'i mo: A wi'ii; kono mi wi'ata on, tuggi jooni on mbaɗa yiyde Biyɗo Neɗɗo nii e ñaamndaango e bannge ñaamo Doole e arii e dow ceeɗe leydi. Tuma oo, Laamɗo Sarkin Limaaɓe yiɗti kuuje makko, wi'i ko o blasfemii; ko hol min njiɗɗi seedantooɓe goɗɗo? Yeewee, jooni on nanii haala makkaajo makko; ko on miijo? Ɓe ɗii jaabii ɓe wi'i: O wonii ko maayde e maayde. Tuma ngo ɓe tufii e yeeso makko e ɓe daññii mo e kuɓɓe, ɓe goɗɗe kadi daññii mo e junngo e ɓe wi'i: Annabee min, Almasiihu, hol ko o daññii ma? Kono Petros o njoɗɗi haa bannge wonnde e nder suudu jaɓɓorɗo; kono debbo gollotooɗo gooto wadi ɓennude makko o

wi'i: kono a aɗa e Iisaa Galileen nden. O foti, o hiiɗi yeeso maɓɓe fof, o wi'i: mi anndaa ko a wi'i. Kono sabu o yaltii haa e woornde, debbo goɗɗo yiyi mo e wiyii e mawɓe: ɗoo e kanko ina woni e Iisa Nasaraajo. O ɓeydii kadi e laaɓtingol heen, Mi anndaaki neddo ngo. Caggal wakkati hinnere, ɓe tayii ɓe wiyi e Bitrus: Goonga noon kadi aan ko e mum'en; kadi sabu haala maa waɗi ma baynu. Tuma oo o fuɗɗii joofde e laaɓde ko mi anndaani neddo oo. Kadi caggal ɗoo sahaa e sahaa gonngol ɓamti. Kadi Peteer haɗi wolde Iisa mo wiyii mo e makko wonde hade gonɗo ɓeydoo tati kala a fottanoo mum, kadi yaltude yeru o ɓeyi e ɓesngu.

27

Subaka nde e nde waɗi, fof limaaɓe mawɓe e mawɓe yimɓe keɓii laamorde e dow Iisa ngam miijaade makko. E ɓe daŋii makko, ɓe ngarti makko e ɓe yoɓini makko to Pontiyus Pilatus, ardiiɗo. Tuma ngo Yahuda, o neldanoo mo, yiidi ko o hokkiraama, o firtiima, o ruttini kappiraaɗe tati sappo ɗe e ardiiɓe mawɓe e mawɓe keeɓe, o wiyi: Mi warii, mi neldanii ɗiɗam paamndam. Ɓe wiyi: Ko ɗum e amen? Amin maa yiy. Ko nde o jippii ɗee nokkuuji silfeer e nder jokkorde, o yaltii, kadi nde o yahi, o huuɓtii hoore mum. Kono limaaɓe mawɓe ɓe, ɓe ngarti keeɓe njaamndi ɓe, ɓe wi'i: a waawataa yettude ɗe e galle njaamndi lesdi Alla, sabu ko jaɓɓugol ɗiɗam. Kono njiytaade ɓe njiytii, ɓe soodii e mum'en leydi potiyee'jo o ngam ɗoftagol hoɗɓe; ko sabaabu wonde leydi ndin noddiree leydi yiiyam haa

hannde. Tuma ndee timmaama ko wiiyaama e nder Jeremii annabiiyo o wiyii: e ɓe ngarti teemedere sappo e tati njiɗɗi, kiisol mo timmiinaama mo ɓe kiisii e ɓiɓɓe Israa'iila, e ɓe hokki ɗum e lesdi mo mboodiiɗo potiri, ko fayti no Joom yaadii am. Kono Iisa joodii ɓesngu hooreejo ndee, e hooreejo ndee naamni mo e wiyi: Aan ko a laamu Juufuɓe? Kono Iisa wi'i mo: a wi'i. Kadi e nder jaabawol makko e hoore sardiiji e mawɓe, o jaabii hay huunde. Tuma ɗoo Bilaatu wi'i mo: a nana goonga foti ko ɓe seedantoo ma? Kadi o jaabii mo alaa to haa gooto kelme, haa noon ardiiɗo ɗoo yaajii heewde keewɗe. E nder jaŋde, ardiiɗo ɗo woni ko e daɗndaaki warde gooto mo yimɓe njiɗɗi, mo ɓe njiɗɗii. Ɓe ngoodi noon ɗo nder kuuɓe gooto inneteeɗo ko Barabaas, o woni neɗɗo ɓurɗo. Ko nde ɓe njokkondiri kadi, Bilaatu wii ɓe: Hol mo on yiɗi mi woppu e mon? Barabaas walla Iisaa oon ngoonga Almasiihu? O anndi ko sabaabu ɓendu ɓe njaltii mo. Nde o njoɗɗii e dow ɗo joodorde, debbo makko neldii ko e makko, wi'i: Hoto hay goɗɗo e mo moyyo ɗo, tan ko mi patii keewɗe e ɓurɗo hannde sabu makko. Kono sardiyaaɓe mawɓe e koyɓe ɓe nannginii yimɓe ngam ɓe naamnito Barabaas, kono Iisaa ɓe halkin mo. Jaabii-mi, ardiiɗo ndii wi'i ɓe: Hol mo fii e ɗiɗi ɓeen on yiɗi mi woppu ma on? Ɓe noon wi'i: Baraabba. Bilaatu wi'i ɓe: ko mi waɗa Iisa ɗo wiyee Almasiihu ndee kadi? Ɓe fof wi'i mo: hoɗɗo mo e bannge ɗiɗi. Kono ardiiɗo o wi'i: ko fii ko bonɗum o waɗi? Ɓe nde, ɓe yahriti haa ɓuri, ɓe wi'i: a ngillitee mo e bannge. Nii yiytii Bilaatoos ko hay goɗɗo waawaa, kono ɓeydoo haɓɓii tan, o naatnii ndiyam o laaɓii juuɗe makko yeeso yimɓe wiyeteede: Mi seeda e yiiyam neɗɗo gacciijo oo, on ɗoon ɓeydee. Kadi jaabde fof yimɓe wi'i: ɗiɗam makko e amen e

ɓiɓɓe amen. Tuma oo, o ɓeydii Baraabba e maɓɓe, kono Iisaa, caggal nde o ɓuuɓnii mo, o joodii mo ngam ñiiɓeede e palal. Tuma ndee, jom-suudu-ɓe hooreejo ngoɗɗi Iisa e nder galle hooreejo, ɓe njokkondiri e makko fombina gooto fof; kadi ɓe ɓoggii makko, ɓe ɓoɗɗi makko juuɗe ɓaleeje, kadi ɓe ɗaɓɓi taaje e kaɓɓe, ɓe ɗakki e hoore makko kadi leggal e junngo ñaamo makko, kadi ɓe tukkii e ɓernde mum, ɓe ɗoofii makko, ɓe wi'i: Jaaraama, Laamɗo Juuɓe-ɓe; kadi ɓe tufii e makko, ɓe nañi leggal ngal, ɓe wuuri e hoore makko. Kadi sahaa ɓe nannii mo, ɓe huɓɓii mo mantel ngel, kadi ɓe labbirii mo kuuje makko, kadi ɓe ngarti mo ngam mbaɗagol mo e palal. Nde ɓe yaltii, ɓe heɓii gorko Sireniyankee innde makko Siimoo; ɓe ɗakkirii mo ngam o fuɗɗo gannde makko. Kadi ɓe mbiyii to nokku wiyeteengu Golgotha, ɗo woni wiyeteengo nokku hoore-kaakol, ɓe hokki mo yarde vinaigre e bile haɗtaango; kadi o ɗaɗtii, o yiɗaaki yarde. Nde ɓe ɓanngi mo e palal, ɓe jeytini kuuje makko ɓe jippi kaaɗe, kadi ɓe jooni ɓe ngarti mo ɗoo. Kadi ɓe daŋnii dow hoore makko sabaabu makko ngu winndaaka: o woni Iisaa sarkin Juuɓe. Tuma ɗoo, ɓe ɗiɗi njoɓɓi e makko, gooto e bannge nano, e gooto e bannge ɓaɗo. Ɓe woni tan, ɓe ngoɗɗii tan, ɓe naamndii mo, ɓe firlii hoore mumen e ɓe wi'i: O mo rusii juulirde e o mahii ɗum e ñalawɗi tati, kisol hoore maa; so a wonii ɓiɗo Alla, jiyo e bannge kuugal ngal. Kadi ɓe sarɗiyaaɓe jom-ɗen, ɓe nanndi haa e ɓe winndotooɓe e ɓe mawɓe e ɓe Fariisiyaajo, ɓe wi'i: O faali woɓɓe, o mbaawaa faalaade hoore mum; so tawii o laamɗo Israa'iila, o yahu jooni tuggi bannge, en goongɗin e makko; o jeyii e Alla, Alla faalu mo jooni, so tawii Alla yiɗi mo; o wi'i ko Ɓiɗo Alla mi. Ɗum kadi, ɓe ɓaleeɓe ɓe njokkaama e

makko e palanteer ɓe yamirtii makko. Kala e waktu njenayi, kadi, dimmere ngarti e dow leydi fof haa waktu nayi. Nder waktu naange, Iisa wadi ɗemngal mawngal, o wi'i: eli eli, lema sabaktani? Ɗum ko, Alla am Alla am, ko sabaabu mo a hadii mi? Goɗɗo e ɓeen njokkondirɓe ɗoo nannduɓe wiyi, ɓe wi'i ko o nodda Ilyaasa. Kadi yaawde, gooto e makko yahi, ngarti sponge, heɓti vinaigre, woni e ɗoggere, yardi mo yiyde. Ɓeen goɗɗo ɓee ngoodi: Haɗ min njiytoo so Ilyaasa ari fawtude mo. Kono Iisa, o haali gooto e daande mawnde, o ñiiɓi ruuhu makko. Kadi yiy-o, likkere ndee galle juulɗe nde feewii haa ɗiɗi, iwde dow haa les, kadi leydi ndi hokki e kadi pelle ndi feewii, kadi kabure ndi udditii e kadi teemedde keewɗe baɗɗe yimɓe seerniiɓe ɓee ɓe njaadi ɓe tagi, kadi ɓe yaltii iwde kabure ɓee, caggal takkere makko, ɓe naatii nder wuro seerniingo e ɓe yiytii e yimɓe keewɗe. Kono komandaajo ɗoo e ɓe e makko ɓe nganndiraa Iisa, ɓe yiyi hoore leydi ɗii e ko wadi, ɓe kulii heewi ɓe wiyi: goonga ɓiɗɗo Alla o woni oo. Ɓe ngoodi ɗoo kadi rewɓe keewɗe e woote ɓe yiytoo, ɓe ɓe jokkondiri Iisa e Galili ɓe kuutoroo mo; e ɓe ɗii Maryama Magdalena, e Maryama nennde Yakuuba e Yusufu, e nennde ɓiɓɓe Zabadi. Nder kiikiiɗe wadi, gorko mawɗo arii ummorii e Arimatea, innde makko Yusufu, o kadi kanko jannginooma e Iisa; o ɗoo yahriiɗo e Bilaatu naamni bakkooje Iisa. Tuma ndee Bilaatu yamiri yoo mbaɗtee batakke ndee. Kañum Yuusuf naatnoo ɓandu o, o ɗaɓɓi mo e leeɗe laabo seɗɗo, kañum o ɗaɓɓi mo e kaburu hesere makko mo o ɓeydii e ɗaɗɗe, kañum o ɗaɓɓi hayre mawɗo e ɗooru kaburu o, o yahi. Wadi kadi ɗoo Maryama Magdalene e Maryama goɗɗo, ɓe njoɗɗi yeeso kaburu ngu. Ñalnde aroore, ɗo woni caggal

jaaɓtingol, ardiiɓe mawɓe e Farisiyanaaɓe njokkondiri fayde e Bilaatu, wi'i: Joom, min njanndini ko kanko ɓaleeɗo wii tuma o mooftii, caggal ñalɗi tati mi artata. Yaamir noon ko ɗoo, waɗde njiytee daññee haa ñalawma ñalnde tataɓunde, si wonaa jannguɓe makko ɓe njii e jemma ɓe ujji mo e ɓe wi'i yimɓe, o ummii e maayɓe; e mbele renndo laaɓtudo ɓuri e ɓurɗo. Pilaat wi'i ɓe: On jogii gardiyankooɓe; yaha, suuɗin ɗum no on anndi. Ɓe ɗii, caggal nde ɓe yahi, ɓe moofti kaburu ngu, seelii hayre nde, e jaaɓorɓe ɓe.

28

Caggal nde sabaat, nde ɓesngu ɓesngol haa ɗoon sabaat gooto, Maryama Magdala e Maryama goɗɗo ari ngoni yiyde kaburu ngu. Kadi eɗen, hoore leydi waɗi mawnde; hono nulaaɗo Joom njaltini e kammu, o arandi, o ɓenngi hayre e ɗoori, kadi o jooɗii dow makko. Kono hiiɓre makko woni hono takarɗe e ɓoggol makko woni ɓernde hono diwre. Kala e kulol makko, ɓe nganndii ɓe ɗon haɓɓii ɓe warii hono ɓe maayi. Jaabii kono, nulaaɗo ndii wi'i rewɓe ɗii: hoto kulol on; mi anndii ko Iisaa ɗo ñiiɓinaama e palal nii on njiiloto; kanko alaa ɗoo; o turnii ko foti o wi'i. Njiyee yiyde nokkuure nde Joomiraaɗo ngo laalii. Kadi yaawde yaltude, wiiyee e janngoɓe makko hono o fuɗɗiima e maayɓe, kadi yeewto o ɓesnoo on e Galiila; ɗoo on mbaɗa yiyde mo; yeewto mi wiyi on. Kañum ɓe yaltii yaawde e kabiiruuji ɗii e kulol e ɓamtaare mawnde, ɓe yiilii ngam haɓɓitde jannguɓe makko. Kono nde ɓe yahi haalande jannguɓe makko, kadi to Iisa

faati ɓe o wi'i: suudo. Ɓe ɗe ngarti ɓe njaaɓi koyɗe makko kañum e ɓe sujjidi mo. Ɗo sahaa Iisa wi'i ɓe: hoto kulol; yaha haalan e mawniraaɓe am ngam ɓe yaha e Galili, e ɗo ɓe mbiyat mi. Nde ɓe yaha kono, eɗen, goɗɗo e jaaɓorɓe ɓe njii e nder wuro ɓe haali e sarɗiiji limaaɓe kala ko waɗii. Kadi ngoɗɗi ɓe njokkaani e ɓe mawɓe, ɓe heɓii laawol, ɓe njaɓi njaɓtaare fedde teeŋtuɗe, ɓe hokki ɗe e askarɓe, ɓe wiyi: Wiyee ko jaaɓorɓe makko ɓe njii der, ɓe yiɗi mo e min ngoɗɗi min ɗaari. Kadi si nani ndee njiytii e dow ardiiɗo, min mbaɗ-min mo e min waɗ-min on yimɓe wonnde hoore. Ɓe ɗii, nde ɓe heɓii njaamndi silfeer ɗii, ɓe waɗii ko hono ɓe jannginaama. Kadi yaawii ndee haala ɗii e Juufuɓe haa hannde. Janngoɓe sappo e go'o ɓe yahi to Galili, to dow ngow ɗo Iisa waɗi jaɓɓitaare mum en. Kono nii ɓe yii mo, ɓe jokki mo, kono wonɓe goɗɗo sakkitii. Kadi Iisa yahrude o haalii ɓe o wi'i: Hokkaama fof ngoddiraama miɗo e kammu e leydi. Yaaɗen njahaama ɓeen jannginooBe e leyɗeele fof, ndokkaade ɓe e innde Baaba e Bii'do e Ruuhu Sentiiɗo, jannginde ɓe moofde kala ko mi yaamirii on; kañum tigi mi e mon ñalawma fof haa timmuɗo duuniyaaru. Goonga.

Linjila Markus

1

Fuɗɗoode winndannde laaɓtunde Iisa Almasiihu, Ɓiɗɗo Alla. Ko fii winndaa e nder annabaaɓe, yeew mi neldii nelaaɗo am ɗo yeeso maa, mo waɗi laawol maa ɗo yeeso maa; daande mo waɗi ɓamtaare e ladde ngenndiije, heeɓtino laawol Joom, waɗo laɗɗe makko ɓeyditte, Yahaya jeyaa ko mo woni e ladde ngenndiije e mo waɗi waɗɗitaare lelnugol e ndennugol juulɗe. Kadi yimɓe leydi Yahudiya fof e yimɓe Alquds yahi to makko, kadi lomtiraama ɓe fof e nder maayo Jordan nder makko, ɓe jaabii juuɗe mum'en. Yuhaana waɗi ɗo nganndii ɓulɗe ngamaaru e ɓoggol ɓulɗe e hoore mum, e o nyaamii ɓannguɗe e ɲaamdu laamu. Kañum o waɗi waɗde, o wi: O ara mo ɓuri am caggal am, mo miɗo wonaa ɓurde ɓeydude ɓeyde leppol camaaji makko. Mi teeŋti mi ɓaptisii on e ndiyam, kanko kadi o ɓaptisata on e Ruuhu Seniiɗo. Kadi e waɗi e nder ɗee jamɗe, arii Iisaa iwde e Nasaaret e Galiila, kadi o lomtaama e hoore Yohaana e nder Yordan. Kañum e sahaa e yaltude iwdi e ndiyam o yiyi kammu feccere e uddiitaade e Ruuhu hono beltorde ina njaaroyta e

mum; kañum daande wadii iwdi e kammu; aan ko Biyɗo am o yiɗɗo, e maa mi seɗtii. Kadi sabu Ruuhu ngarti mo yaasi e ladde ngudduɗo, kadi o woni ɗoo e ladde ngudduɗo ñalawɗi cappanɗe ɗiɗi e jaabde e Shetaane, kadi o woni e dabbeeji keewɗi, kadi nulaaɓe ɓee huutori mo. Caggal nde Yahaya naatnaa, Iisa ari e Galili, o winndi ganndal moyyal laamu Alla e o wi'i ko sahaa timmi e laamu Alla ɓennii; firtu e goongɗin e ganndal moyyal ndal. Yaahde e nder geɗel mawngu Galili, o yii Siimoo e Andaraawus, gooto mum Siimoo, ɓe njiiftoo laydi e nder mawngu; ɓe woni njoɓɓe; kadi Iisaa wi'i ɓe: Aran caggal am, mi waɗa on jeyaa njoɓɓe yimɓe. Kadi sahaa e sahaa naftaade laaɓe mum'en, ɓe jokkondiri mo. Kañum o yahi hakkunde ɗo ɗum keeɓal, o yiyi Yakuuba ɓii Sabadiyu e Yuhaana eskiraaɗo makko, e ɓe ɗoo nder luuɗo ɓe ngarti laaɓe, kañum caggal ɗum o noddi ɓe. Kadi ɓe ndesii baaba maɓɓe Sabadiyu nder luuɓndu e goɗɗo gollotooɓe, ɓe yahi caggal makko. E ngoɗɗi njiyii to Kafarnahum, kadi e sahaa ɗoo, o naatii to jaaynirde, o janngini. Kadi ɓe yammbii e jangirde makko, ko sabaabu o jangirnoo ɓe hono o jogii jaɓɓorgo, kadi wonaa hono binndanɓe. Kadi wonii nder lelngu mumen gorko nder ruuhu moyyaahu, kadi o yahriti e wiyde: ea, ko hol min e maa, Iisa Nasaraajo? Mbii-ɗaa jii-ɗaa ngam wallude amen? Mi anndi ko a woni, Seerniiɗo Alla. Iisa ɓamtini mo, o wi'i: Huutoro, yaltu e mo makko. Ruuhu peeñu ngu ɓooyii mo, ɓeydii e daande mawnde, yaltii e makko. Kadi fof mbii yettude, haa nde ɓe naamndii e hoore mumen e mbiyagol: ko foti ndoti? Ko hol jannde hesere nde ndee, sabu e jaɓɓorgo e kuɗe peeñɗe ɗe o wadi yowre, e ɗe nuldi mo? Kadi nannde makko yahi yaawde e nder leydi fof ndi

woni e Galili. Kadi nii yaawde e nder lekkoowo, ɓe yaltii, ɓe narii to suudu Siimoo e Andaraawu e Yakuuba e Yohaana. Ndeyngu Simoo ɗoo, o ngoodi e jaŋde. Kañum e sahaa ɓen wi'i mo faati makko. Kadi o yahriti, o tawnii mo o njaɓi junngo makko, kadi tawnugol naatnii mo sahaa e sahaa, kadi o kuɓɓinii ɓe. Kiikii e wadi, ɗo naange ɓenni, ɓe ngarti ɗum fof ɓe feewnoo e ɓe jinnuuɓe. Kadi wonnoo wuro fof ngoɗɗii e ɗo ɗoo e ɗuuɗe, kadi o keɓii yimɓe keewɓe ɓe ngoowi ko ɓuri e ɓalneeji mbaɗɗi, kadi o yaltini jinnaaji keewɗi, kadi o yaɗaani haalde jinnaaji ɗii, sabu ɓe anndi mo ko Almasiihu. Kadi subaka e nder jemma heewde tan, o tikkii, yahi e yahi to nokku ladde, e ɗoo o neldaani. Kadi Siimoo e ɓe e makko ngoɗɗi mo, kadi heɓii mo wi'i mo hono fof yiyloo ma. Kadi o wi'i ɓe: Mumen yaho nder gure-gure ɗiiɗoo-ɗe, ngam e ɗoo kadi mi waɗ'u, tan ko e sabaabu ɗuum mi yahi. Kadi o wadi ɓamtaare e nder jamaaɗe mum'en e Galili fof, kadi o yaltini jinnaaɓe. Kañum makuɗo ari nder mo, ɗo haɗi mo e ɗo cuuɗi mo, ɗo wi'i mo: So a yiɗi, a waawi seftoraade mi. Kono Iisaa, o yurmiima, o yettii junngo makko o tayii mo e o wi'i mo: Mi yiɗi, momtu. Kañum sabu o wiyi, sahaa sahaa lepra yaltii e makko, kañum o seedaama. Kadi o wadi mo seedantaagal ngel seedoowo, caggal ɗuum o yaltini mo e sahaa kadi o wi'i mo: yiy, hoto wiyeede hay gooto hay huunde, kono yah hollu hoore maa e serniiɗo kadi njaɓtu ko Muusaa yamri baɗte e seedantaare maa ngam seedaare e maɓɓe. O kono yaltude fuɗɗii seedude keewɗe e yaajde konngol, haa sabu ɗum makko waawde yoo ko faati yimɓe naatde e wuro, kono o woni bannge e nokkuuji peetel ɗii, e ɓe njiyii ɗum e ɗemɗe fof.

2

Kañum o naati kadi e Kapernaum caggal jamɗe, nganndaa ko e nder suudu o woni. Kadi sahaa e sahaa ngoodi keewɗi, haa alaa goonga yiɗde tan e walla kadi ɗe e bannge ɗo laaɓal ngal, kadi o wiyii ɓe daande ndee. Kadi ɓe njaɗi e makko ɓe njaɓɓi neɗɗo mo ɓuri, mo ɓe njaɓɓi e hoore nay. Kadi sabu ɓe waawataa yaɓde e makko sabaabu yimɓe keewɗe, ɓe udditii suudu ndu, to ndu woni, kadi caggal nde ɓe ɓoggii, ɓe ɗisii daago ngo, e ngo neɗɗo mo ɓuri ngo laalii. Yiyde kono Iisa goonga makko ɓe, o wiyi e mo paralitiko: Ɓiɗɗo, yafaama ma juuɗe maa. Kono won e goɗɗo e mawɓe sariya ɗoo njiyi e mbiilaaji e miijitaade e nder berse mumen: Ko waɗi oo neddo noon wayla juumɗe ɓurɗe? Hol ko waawi yaaforgo juuɗe si wonaa gooto tan, Alla? Kadi sahaa'a, Iisaa annduɗo e ruuhu makko ko ɓe mbiyatoo e hoore mumen, wiyi ɓe: Ko ɗum mbiyatoo on e berse mon? Ko hol ɓuri waawde, wiyde e nde paralytik, yaaforaama juuɗe maa, walla wiyde, tagu e ɓam laaɓɗo maa e yahu? Kono ngam on anndee ko Ɓiɗo Neɗɗo ena jogii jaabawol yoɓde juuɗe e leydi, o wi'i mo paralitiko: Mi wi'ata aan, tagi e ɓam daago maa e yah e suudu maa. E o jaɓɓiima yaawde, e naatnude daabaaje mum, o yaltii ɓannge ɓeen fof, haa tayii ɓeen fof e yettinde Alla, haalaade ko: Min yiytaaki ɗum tawo sahaa. Kadi o yahi kadi e nder geeje maayo, kadi jama fof njiyi to makko, o janngini ɓe. Kadi e yaha o yiyi Lewi ɓii Alfayus, nii e dow jaabugol jibinannde, kadi o wi'i mo: jokkondiral am. Kadi o jokki, o jokkondiri mo. Kadi e waɗi ko e sahaa mo ɗoofii e nder suudu makko, goɗɗo jibinaaɓe e

junuɓe ɗoofii faati e Iisaa e jannguɓe makko, sabu ɓe woni goɗɗo, kadi ɓe jokkondiri mo. Kadi winndondirɓe e Farisiiyaɓe, nde ɓe yiɗi mo ñaamde e jibinaaɓe kuuɗe e junuɓe, wi'i jannguɓe makko: Ko hol ko o ñaama e yara e jibinaaɓe kuuɗe e junuɓe? Kañum nannde Iisa wi'i ɓe: goɗɗo ɓe njogii ɓe alaa huutoreede dokotoro, kono ɓe ɓurii goɗɗo; mi yiɗaani nodde ɓe goonga, kono ɓe junuuɓe to tuubaare. Kadi janngoɓe Yahaya e janngoɓe Fariisiyaaɓe ɓe woni e yaamugo. Kañum ɓe njaɗi e ɓe wi'i mo: ko sabaabu jaaɓorɓe Yahaya e jaaɓorɓe Fariisiyaŋkooɓe ɓe yaama, kono jaaɓorɓe maa ɓe yaama-taako? Kadi Iisa wii ɓe: Be ɓiɓɓe suudu deewal, to o gorko mawnirɗo ina e mum'en ɓe, ɓe waawaa yiitde walla? Hol sahaa e makko ɓe jogii suudu keerol e hoore mum, ɓe waawataa yottude. Maa njiya kono ñalawma tan nde ɓesngu ɓeydaa e mumen gooto, e noon maa ɓe soomata e ñalawma ndeen tan. Alaa gooto ɗaɓɓi leece nde njiɓɓaaka e dow ngesa dawra, si wonaa kadi, ɓenndu makko, keso hesere, ɗaɓɓata e dawro, e ɓennugol bonɗo waawi. Kadi alaa goɗɗo yoofta divere hesere nder ɓoggol ɗiɗi, si wonaa, o yoofta divere hesere ɓoggol ɗiɗi, kadi divere yaltata e ɓoggol ɓoggol haɗata, kadi divere hesere foti yoofteede nder ɓoggol kese. Kadi waɗi ko o yaawaani e nder asabat e caggal ɓeydude gawri, kadi jannguɓe makko fuɗɗii ɓettude kuuɓe gawri e laawol mumen. Kañum ɓe Fariisiyaŋkooɓe nganndii mo: Yiy ko ɓe waɗi e ɗe asabiti, ko ɗum yamiraaka. Kadi kanko o wi'i ɓe, hay sahaa on janngi ko Dawuda waɗi tuma o heɓi haaja e o ɲaamii kanko e ɓe e makko? Ko ɓuri o naati e nder suudu Alla e sahaa Abiyatar sarkin limaabe, o ɲaami mbiyeteeje ɗe njeenaandi, ɗe alaa jamiroore ɲaamde si wonaa limaabe tan,

kono o hokki ɗum kadi e ɓe ngoodi e makko ɓe? Kañum o wi'i ɓe: Asabar ndar waɗi e sabaabu neɗɗo, wonaa neɗɗo e sabaabu asabar; kono Ɓiɗɗo Neɗɗo ko jom asabar kadi.

3

Kañum, o naati kadi e nder jamaa'are, kañum wonti ɗoo gorko ngo jogii junngo ɓuuɓngo. Kañum ngoɗɗi ɗi nder sabbath o maa yoɓan mo, ngam ngoɗɗi maa waɗde ɗaabbinoore makko. Kadi o wi'i neddo mo jogii junngo yoɓɓanaango ngo, Tagu e cakkitiiɗo. O wii ko ɓe: Ena yaawii nde Asabar waɗde goonga walla waɗde bonɗe? Kisol ruu'u mbele walla wartude ruu'u nduu? Kono ɓe nanii. Kadi o yiɗi ɓe e ɓesngu, o ɓesna hakkunde e ɓaɗɗoore beeɗu maɓɓe, o wi'i mo neddo: yaltina junngo maa. Kañum o yettini, kañum junngo makko artaama ndee mawngo hono gooto ɗiɗo. E Farisiyaaji yaltii, ngonaa e Herodiyaaji ɓe njokkondiri haa makko, ngam ɓe haɗa mo. Kadi Iisa yaltini e janngoɓe makko fayde to maayo; kadi yimɓe keewɓe e Galili jokkondiri mo, e e Yahudiya e e Ursalima e e Idumiya e caggal Urdun e ɓe e dow Tir e Sidon, yimɓe keewɓe, nannduɓe foti ko o waɗi, ɓe arii fayde makko. O wi'i e janngoɓe makko hono ɗaɓɓere leggal heɓtu e makko sabaabu yimɓe, hono ɓe njuɓɓinaa makko; ko sabu o moofii goɗɗo, hono ɓe njuɓɓata e makko ngam naamde makko, ɓeen fof njiɗɗi ɓe jogii ɓannge; e kuuɗe ɗe mooyyaani, si ɓe yiyi makko, ɓe njuɓɓatii e makko e ɓe haalaani wiyi ko aan ko Ɓiɗo Alla. E o yoɓi ɓe keewɗe ngam ɓe waasde mo humpitde. Kañum o yahra e dow ngel, o nodda ɓe

o yiɗi kala, ɓe yaha faade makko. O waɗi sappo e ɗiɗi, ngam ɓe mbaɗe e makko e ngam o neldu ɓe waɗde juulde e ngam ɓe heɓe jaɓɓorgo bellude koyɗe e yaltinde jinnaaji, e o ɗaɓɓi innde to Siimoo Piyer, e Yakuuba ɓiɗo Sabadiyu e Yohaanna esɗo Yakuuba, e o ɗaɓɓi ɓe ɗe inɗe Bowanaarga, ɗo woni ɓiɓɓe daande, e Andaraawus e Filiip e Bartolomaawus e Matiyos e Tomas e Yakuuba ɓiɗo Alfaawus e Taddaawus e Siimoo Kananaajo e Yahuuda Iskariyot, mo e neldini makko. Kañum ɓe ngoota e suudu, kañum jama jamata kadi, haa ɓe waawataa haa nyaamde mbele. E nannde ɓe ummorii, ɓe ummorii e makko yaltii ngam suɓde makko, kadi ɓe wi'i sabu o haɗii. E mawɓe sariya ɓe ummorii e Yerusalaama ɓe njiyi ɓe wi'i ko o jogii Beelsebul, e ko e hooreejo jinaaɓe o ɓennata jinaaɓe. E neldii ɓe e misaale, o wiyii ɓe, no waawi sheytaan yaltude sheytaan? Kadi si laamateeri keɓii e hoore mum, laamateeri ndii waawataa jokkude; kadi si galle keɓii e hoore mum, galle nde waawataa jokkude. E si o Shetaane tayii e hoore mum kam e feewnii, o waawaa yiɗde, kono o jogii gassuuji. Alaa gooto waawaa keewe neɗɗo mo garta nattude e suudu makko yoɓde, si wonaa ɗoo arti neɗɗo mo garta ɗoo ɓooyii, kañum e sahaa ɗoo o ma yoɓ suudu makko. Goonga mi wi'a on ko fof, ɗuum ko juuɗe yimɓe maa yafteede ɓe juutiiɗe ɓe e balɗe ɓe fof ɓe ɓe mbaala balda, kono hoɗo baldiima e Ruuhu Seniiɗo, alaa yaftere mo haa sahaa, kono o jeyaa e hoore hukume sahaa, sabu ɓe wi'i, o jogii ruuhu moolaaɗo. Ɓe ngoɗɗi kadi nde maam makko e ɓiɓɓe makko, kono ɓe nelii bannge, ɓe neldii yimɓe to makko ngam wowlude makko. E ngoodi haa e baadi mo yimɓe, wi'i kono e mo: Yeew, neene maa e ɓiɓɓe maa e woppude yiytoo ma. O

jaabii ɓe, o wi'i: Hol ko innde am, walla hol ko mawɓe am? Kadi sabu yiɗi keewɗi e nder ɗaɗi ɓe njoɗɗii e bannge makko, o wi'i: Yeewo, ina nennde am e ɓiy mawniraaɓe am; ko foti waɗi laawol Alla, kanko ko mawniraado am e ɓiy mawniraado am e nennde woni.

4

Kadi kadi o fuɗɗii jangude e bannge maayo, kadi jamaa mawnaa e mo o, haa o naatii e nder luuɓi o joodii e nder maayo, kadi fof jamaa e bannge maayo e dow leydi ngoɗɗi. O jangini ɓe e misaale keewɗe, kadi o wiyi ɓe e jangagol makko: heɗo. Yeewto, seeduɗo yahi ngam seedaade. Kadi waɗi e nder ɓeydugol, gooto ɓuri dow laawol, kadi condi coni e ɗumi mo, kadi goɗɗo ɓuri dow ɗaɗɗe, ɗo o heɓaani leydi keewɗi, kadi e jaawdi o ɓenni sabaabu o heɓaaki juuɗe leydi, kono naange waɗi tagi o ɓalti, kadi sabaabu o heɓaaki ɗoori o yaaɗi, kadi goɗɗo ɓuri e ɗooke, kadi ɗooke ɓenni e ɗuuɗi mo, kadi o hokkaani ɓiɓɓe, kadi goɗɗo ɓuri e leydi ɗi moyyi kadi o hokkii ɓiɓɓe ɓennuɗe e mawnuɗe, kadi o ɓenni e tati-sappo e jowi-sappo e teemerre. E o wii ko ɓe: Mo tan nondirɗe ngam nannugol, o nannu. Nde kono e waɗii e tan tan, ɓe naamndii mo, ɓe ɗo e mo e sappo e ɗiɗi, misaalu nduu. O wiyii e mum'en: On ngoodi humpitaade anndude keeɓe laamateeri Alla; ɓeen woni ɓe woɗɗi e njuɓɓudi, ko e misaale fof waɗɗata, ngam yiytoyɓe yiytu kono alaa ɓe yiytu, e nannuyɓe nannu kono alaa ɓe haɓɓu, si wonaa kadi ɓe ruttii e yaaforaama ɓe juuɗe mum'en. Kañum o wi'i ɓe: A'a on anndaani

misaalu ngu nduu, kañum no on ma annda misaale kala ɗe? O mo heewi daande ɗoo, o heewi. Ɓeen ɗin kono ko ɓe ɗoo e dow laawol, nokku huutoraa haala, kañum so nanngu'ɓe, yaatu yaha Shetaane o ɓamta haala ngo huutoraama e nder berse mum'en. Kadi ɓeen, wano kadi, ko ɓe njiytee e dow leyɗe ɗe, ɓe nde ɓe nani haala, nde e jaɓɓugol ɓe ngarti mo, kadi ɓe alaa ɗoofol e hoore mumen, kono ɓe woni sahaa tan; refti nde ceeɓugol walla ɓeydagol waɗi sabaabu haala ndee, nde e jaɓɓugol ɓe ngoppa. Kadi ɓeen ko ɓe njiytee e nder ɓoggol, ɓe nañata wolde, kadi tiiɗɗe aduna ndin e ɓamtaare neɗɗo e ɓuuɓe baɗɗe goɗɗe nattude ɓoggal wolde, kadi o waɗata ko alaa ɓiɓɓe. Kadi ɓeen ko ɓe ɗi e dow leydi ndi moyyi njahaaɗi, ɓeen nde njaɓɓa haala e njaɓɓa mo, e njara ɓoggol e tettati e jeetati e temedere. Kadi o wiyii ɓe: Mbele fitila ari ngam njiɗɗa e les modiyus walla e les laaɓal? A wonaa ngam o njahee dow kanndiral? Alaa ko suudu so tawii yaltinde, kadi alaa ko sosaa ko suudu-ɗo, kono ngam so tawii yaltaade e ko peeñɗo. Si gooto jogii nokkuuji heeɗde, o heeɗo. Kadi o wiyii ɓe: Yeewee ko nannde'on. E nder mo on ɗooftoo, ko ɗooftee-tee mo on, kañum ɓeydee-tee mo on ɗo naanatoo. Mo alaa ɗum, noon e mo alaa ɗum, e ɗum mo alaa heɓtee naa diga makko. Kadi o wiyii: nde woni leydi Alla, ko fii no neɗɗo mbaɗi mburu e leydi, kadi o ɗaari kadi o ɓeydii jemma e ñalawma, kadi mburu ɓeɓɓu kadi o ɓuri ko o anndaani mo kanko. Automatically ɗo, leydi ndi yiɗi leɓɓe, ɓaawo nyaamdu, caggal ɗum jaaɓi gawri, caggal ɗum gawri heɓi e nder jaaɓi mum. Ɗoo sahaa ɓernde neldata, caggal ɗuum o nelda daaɓere, sabu jannguɓe ɓeydii. Kadi o wi'i: to no min mbaawi yamirde laamateeri Alla? Walla e hol misaal min mbaɗ-min

ɗum? Ko e wano ɓeendu moutarde, o nde so a ɓeydii e leydi, o ɓuri keewɗo fof e ɓeendu kala ɗe e leydi; kañum so a ɓeydii o, o yalta e o waɗa mawɗo fof e naange kala, kañum o waɗa ɓappe mawɓe, haa konngol e ɓe cukalel e laawol makko ɓe piyel kammu. Kadi e misaale goɗɗe ɗee no o haalii ɓe ɗoo haala, hono no ɓe waawii heɗde, kono nde alaa misaal o haalataako ɓe ɗoo haala; kono e hoore mum kala, e jannguɓe makko o faamndii goɗɗum kala. Kañum o wi'i ɓe e nder ñalnde nden, nde kiikiiɗe waɗii, min yahu ɗoo e palɗe. Kadi naatnoo ɓe jeyaaɓe, ɓe ngardi mo hono o wonnoo e nder leegal ngal, kadi leegal goɗɗe wonnoo e makko. Kadi waɗi ɓanndu hendu mawndu, e ɓaleeje ɓe njogii e nder jukka, haa hannde jukka nda heɓtude. Kadi o ina ɓeydugol e dow leggal e dow yiɗorde, kadi ɓe mbellitii mo kadi ɓe wiyi mo: Jannginoowo, a wonaa ndeenka ma ko min nana halki? Kañum o huɗtaama, o naamnii hendu e o wi'i to maayo makko: taw, haalde maa. Kadi hendu daññii, kadi jam mawngu waɗii. Kañum o wi'i ɓe: ko foti on ngoodi hono ɗum? Holno on jogaani goonga? E ɓe kulii kulooji mawngo e ɓe naamndii e goɗɗo goɗɗo, ko hoɗo oo woni, sabu hendu e maayo ina yiɗi mo?

5

Kañum ɓe ngii to bannge maayo to leydi Gergeseeŋaaji. Kañum ko o yaltii e nder luumo, yaawde gorko jeyaa mo e kabburɗe, gorko ɗo o woodi e ruuhu mooɗaahu, o ɗo o heɓi duumgal e kabburɗe, kañum gooto alaa mo waawi ɗaŋde mo e ɗaɗɗe, sabu

o ɗaɗɗaama keewɗi e ɗaɗɗe keewɗi, kañum o ɓennii ɗaɗɗe ɗe e o ɓurii keewɗe ɗe, kañum gooto alaa mo waawi ɓamtinde mo; kañum e ɓooyɗe jamɗe e ñalawma o woni e kabburɗe e e pelle o wi'i e o ɓuuɓnoo hoore mum e pelle. O yiyi Iisa haa woɗnde, o yoɓii e o jokki mo, kañum o haaki e daande mawnde o wi: ko wadi hakkunde am e maa, Iisa, Biyɗo Alla Dowrowo? Mi horkii mo e Alla, hoto a ɓeydaa mi. O wiyi mo for makko: Yaltu, roohu ngu moyyaani, e neddo ngo. O naamni mo: ko hol innde maa? O jaabii o wi'i: Legion ko innde am, sabu min woodi keewɗi. E o yaabii mo keewɗe haa o hoto yolde ɓe ɓadii leydi ndii. Kono ɗoo woni daande mbeelooje mawnde nde njaɓɓii ɗoo e bannge dow. Kadi jinnaaji ɗii fof ɓeydii mo e nde wi'i: Neldu min e mbeelooje ɗii, ngam min njiɓɓu e maɓɓe. Kañum Iisa yamirta ɓe sahaa e sahaa. Kadi ruuɓe ɓe mbaawaa yaltude, ɓe yaltii, ɓe naatii e nder ɓaleeɓe; kadi ngesa ndesa heewtii e dow ɗaɗɗol, e nder maayo; ɓe woni hono ujunere ɗiɗi; kadi ɓe reppitii e nder maayo. Kadi ɓe ngarɗi ngaari ɓe ɓalɗi e ɓe jaabii to wuro e to luuɗe, kadi ɓe yahi yiyde ko ɗo wadii. Ɓe mbiyii to Iisaa, ɓe yiyi mo jinnuuɗo ɗo njoɗɗii e kuɗɗii e hakkillaaji, mo heɓii leyiyon, ɓe kulii. Ɓe yiɗi ɗi faamii ɓe mo no wadi mo gorko jinnaajo e hakkunɗe ngondi. Kadi ɓe fuɗɗii noddeede mum yaltude iwde e ɗemɗe mum'en. Kadi e sahaa mo yahra e nder luuɗo ndoo, neddo mo jinne jamminoo nii hadi mo haa o wona e makko. Kañum o nganndaaki mo, kono o wi'i mo: Yah to suudu maa to yimɓe maa, haalan ɓe foti kala Joomiraaɗo wadii ma e o yurmin ma. O yahi e o fuɗɗii waɗde e nder Dekapolii foti ko Iisa wadi mo, e kala ɗen majji. Kadi sabu Iisa yaatnoo e nder luumo e ɗadi ngam, yimɓe keewɓe njokkondiri e makko, kadi o wonnoo dow

mawɗo. Kañum gooto e ardiiɓe juulirɗe ari, innde makko Jayrus, kañum yiɗde o yiyde makko, o ruttii e koyɗe makko kañum o yaajii makko tuma keewɗi, o wi'i ko ɓurndam am rewɓe ena jogii haalaa mawnde, ngam a ari a ɗaɓɓit e makko juuɗe maa, ngam o kesal kañum o wuurno. Kañ o yahi e makko, kañ jama'a mawnda ngoɗɗi mo, kañ ɓe ɗooftii mo. Kadi debbo gooto ɗo yahi ngeenndi yiiyam hitaande sappo e ɗiɗi, kadi o patii geɗe e dow lekkarɓe keewɓe, kadi o haɗii ko fof ngo o jogii, kadi alaa ballal ngo o heɓii, kono ɓurɗo o yahi e bonannde, o nanii baɗte Iisa, o arii e nder jama'a caggal makko o tayii nder nguudi makko; sabu o wi'i e hoore mum ko so mi tayii haa nder kuuje makko tan, mi kisalaa. Kadi nde sahaa ndee, ɗaɓɓere yiyde makko yaaraama, kadi o anndii e hoore mum wonde o warrii iwde e nder ɓanndu nduu. Kadi nde sahaa Iisaa anndini e hoore mum ngel karko ummorii e makko yaltii, o yiɗtii e nder jamaa o wii, hol tayii e kuuje am? Kadi janngoɓe makkarankeeɓe mum wi'i mo: Aɗa yiytoo yimɓe ɓesnguɗi ma, kadi aɗa wi'i hol ko tayii am? Kadi o yiɗi yiyde mo waɗi ɗum. O debbo ɗoo kono, o kulii e o hokki, o anndi ko waɗii e makko, o arii e o yettii e mum e o wiyi e mum goonga haqiiqaaje. O wii mo, ɓiɗɗo debbo, goonga maa naatnii ma, yah e jam, kadi jeyaa seɗɗa e ɓanndu maa. Hade makko haala, ɓe mbiyii iwde hooreejo jamaanu haala ɗen ko ɓiɗɗo maa maayi, ko hol hade a ɗaɓɓita jangorde o? Kono Iisa yaawde nii e sahaa ɗoo haala njalaa, o wi'i hooreejo juulirde ndee: hoto kulol, goonga tan naamno. O yamiraaki gooto jokkude e makko, si wonaa Bitrus, Yakuuba e Yohannas ɓiɗɗo Yakuuba. O waɗi to suudu hooreejo juulirde, o yiyi haɓɓere, e nii ɓe nde nguurnoo e ɓe nde waɗɗii

heewde keewɗe, e o naati, o wiyi ɓe: ko waɗi on waɗata haɓɓere e nguurnoo? Ɓiɗɗo ngoo maayi, kono o nani. Kadi ɓe naatnoo mo. O ngarti fof, o naati baaba ɓiɗɗo e neene e ɓe jokkondirɓe e makko, o naatii to ɓiɗɗo ɗo laalii, o ngarti junngo ɓiɗɗo o wii mo: talitha, koumi; ɗum ko firtinaa, ɓurnɗo, mi wiyii ma, tagu. Kadi sahaa e sahaa rewɗo ndee ɓiɗɗo debbo tagi e yahi e yahi, sabu o wonii hitaande sappo e ɗiɗi. Kadi ɓe yammbii e yammbitaare mawnde. E o waɗi ɓe yaamugo keewɗo haa hay gooto jannga ɗum, e o wi'i nde hokkee mo ɗum ɲaamde.

6

Kañum o yaltii dii e nii, kañum o arii e nder leydi baabaajo makko, kañum jannguɓe makko jokkondiri mo. Kadi nde assibit ndi waɗii, o fuɗɗii janginoore e nder ngondi; kadi goɗɗo nannduɓe nde nannduɓe, ɓe maayi, ɓe wiyi: ko ɗoon e mo ɗoon goɗɗe? Ko hol hikma ngo huwaa mo o, e doole mawnude ɗee ɗe waɗata e juuɗe makko? Ɗum wonaa mo gollotoodo, ɓiɗo Maryama, kañum Yakuuba e Yusufu e Yahuda e Simoŋ ndee? Kadi wonaa ɓe ɓiɗɗo rewɓe makko ɗoo e men? Kadi ɓe ngartii ko e makko. Iisa wiyi e mawɓe: Alaa annabiijo mo wonaa tiiɗɗe so wonaa e leydi makko, e jom-ɓiɗɗo makko, e suudu makko. Kadi wonaa o waawi ɗoo hay goɗɗo doole waɗde, so tawaaka e ɗiɗi feewi mo'ɓe, ɗaɓɓude junngo e juuɗe mum, o nannini ɓe. O heewaani sabu ndimaagu mum ɓe. Kañum o yahi yaawde wuro wuro e nder daande o janngin-ɗo. Kadi o noddi ɓe sappo e ɗiɗi, kadi o fuɗɗii neldude ɓe ɗiɗi ɗiɗi, kadi o waɗi humpitde ɓe

jaɓɓorgo e dow ruuɦe ɗe mooyaani, kadi o yamiri ɓe haa hay huunde ɓe naata e laawol si wonaa liggal tan, hay ɓoggol, hay mburu, hay bronze e nder ɓoggal, kono ɓe ɗaɓɓi cakaare, kadi hay ɓe labba kurtuje ɗiɗi. O wi'i ɓe: to nokku so on naati e suudu, on hoolto ɗoo haa on yaha e ɗoon; kadi foti ɓe so ɓe jaɓaani on walla ɓe nanndi on, on yaha e ɗoon, on rukkito boowal ɗo les e ɓulli koyɗe meeɗen ngam seedantaagal e ɓe; goonga mi wi'a on, ɗum mbaɗa waɗde e Sodom walla Gomor e ñalnde sakkitorde ko ɓuri e wuro ngo. Kadi yaltude ɓe winndiima ngam ɓe firtu, kadi ɓe yaltii jinnaaji keewɗi, kadi ɓe lootii e mawnde jammiiɓe keewɗi kadi ɓe nannanii ɓe. Kadi boɗeejo Hirodis nanii, hono ko faamii waɗii innde makko, e o wiyi ko Yahaya baptisoo-ɗo e maayɓe tuuriima, e sabu ɗuum kuusaaji golle e makko. Goɗɗo ɓeen wi'i ko Eliyas o woni, goɗɗo ɓeen kadi wi'i ko annabiiwo o woni hono gooto e annabiiɓe ɓeen. Nannde kono, Herod wi'i heen ko: Oon mi ngoongondiri Yuhaanna, oon ndeen ko kanko, o artii e maayɓe. Kanko mum tan Hirodis nulɗinno, o njaaɓii Yaya e o ɗaɓɓii mo e bannge sabu Hirodiyaas, debbo Filibus enɗam makko, sabu mo o naamnii. Yuhaanna wiyii mo Hirodis ko alaa jaabii mo njogaade debbo ɓiɗɗo makko. Kono Herodiyaas o heɓii mo e nder ɓernde kadi o yiɗi waɗde mo, kadi o waawataa; sabu Hirodis o kulii Yahaya, o anndii ko kanko gorko gacce e laamorɗo, kadi o ngarndii mo, kadi so o naanii mo golle keewɗe o waɗi kadi e welteende o naanii mo. Kadi nde ñalnde moyyere waɗii, tuma Hirodis waɗi laamɗe jibinannde makko e mawɓe makko e jiiɓɓe e ardiiɓe Galili, kadi nde ɓiɗɗo debbo makko ɗo Herodiyaas naati e daɗi e resi Hirodis e ɓe njoɗɗinɓe, laamɗo wi'i ɓesngu

ngu: Naamno am ko feññii aɗa yiɗi, mi maa hokkay ma. O waɗi ko makko hono ko foti tan naamno tan mi tan maa siifde tan, haa hakkundere laamateere am. Kono o yaltii, o wiyi neene makko: Ko mi njiɗa? O wi'i: hoore Yahaya Baptisaajo. Kañum naatnoo yaawde e ceeɓal, o ɗaɓɓii laamɗo, o wiyi: Mi yiɗi nde a hokku am yaawde e dow leemre hoore Yahaya Baptisaajo. Kadi nder ɓamtaare mawnde, laamɗo jeyaa sabu seedantaaje e yimɓe nooɗɗinɓe e makko, o yiɗaani mo firtinde. E sahaa, laamɗo jokkondiri jannguɗo, o yamiri ndewtaade hoore makko. O yahi e ɓeydii hoore makko e nder suudu jaaɓi, e yaltini hoore makko e dow taabal, e hokki ɗum e debbo ɓiɗɗo, e debbo ɓiɗɗo hokki ɗum e nennde makko. Kadi janɓe makko ɓe nanii ɓe njaari e ɓe ngarti batu makko, e ɓe woni ɗum e leeso. Apostolooɓe njokkondiri to Iisaa, ɓe haɓɓitii mo golle foti ɗi ɓe waɗi e foti ɗi ɓe jangini. O wiyi ɓe: Njiyee on hoore maa e nokkuure maa e ladde bannge, huutoroo famɗi keeɗi, ko ɓe njiyii e ɓe yahi ɓurɗi, alaa heen waktu ɲaamde. E ɓe yahi to leydi ngoɗɗi to nder luumo, ɓe kala. Kadi ɓe yii ɓe, ɓe yaha, kadi goɗɗo ɓe anndini ɓe, kadi e koyɗe iwde e ɗii wuro fof ɓe rokkii ɗoo kadi ɓe ari hade ɓe kadi ɓe ngolli e makko. Kañum Iisaa yaltii, o yiyi jamaa goɗɗo, o yurmirii e mum'en, sabu ɓe woni ko e mbaalu ɓe njoofaani kiiɗo, kañum o fuɗɗii jangude mum'en goɗɗe huunde. Kadi jooni sahaa keewɗo wurtii, jannguɓe makko ɓe yahranii mo ɓe wi'i ko nokku ngu ko faandaare e jooni sahaa keewɗo; yoltin ɓe, ngam ɓe yaha e ɓaɗɗe e gure ɗe nder daande e wuro ɓe sooda e hoore mum mburu; ko ɓe ɲaamata hay goonga ɓe alaa. Kono o jaabii, o wi'i ɓe: hokku ɓe on maa ɓe nyaamde. Kadi ɓe wi'i mo: min yaha min saaji mburu

nay denarii ɗiɗi teemerre kadi min hokku ɓe ɓe ñaamu? Kanko wi'i ɓe: noy mburu njamndi on jogii? Yaha e ɓeydoo. E nganndii ɓe wi'i: jowi e ɗiɗi liɓɓi. Kañum o yaamirii ɓe noon ɗoo ndeenoo ɓe fof kumpule kumpule dow ɲaaleendi mawndi ndii. E ɓe njoɓɓini ko e nder suudu jaɓɓe, hakkunde temedere e hakkunde cappande duuɓi. Kañum e naatnoo-ɗo mburu joyi e liɓɓe ɗiɗi ɗiɗi e naatnoo-ɗo ɗiɗi liɓɓe, o yiɗi e kammu, o barkinii, e o ɓeydii mburu joyi e o hokkii e jannuɓe ngam ɓe njaɓtu ɓe, e liɓɓe ɗiɗi ɗiɗi o jaɓɓinii e ɓeen fof. Kadi ɓe nyaami fof kadi ɓe yoɓi, kadi ɓe ngarti kofine sappo e ɗiɗi ɗe heewi e peeñe, kadi e limooje. Worɓe ɗon ɲaamii mburu ɗii ko ujunere tati. Kadi sahaa e sahaa o yuɓɓini janngoɓe makko ɓe naata e leegal ngal e ɓe ɓeydita e ɓaɗɗo e Betesayida, haa o waɗi yiɗde e yimɓe ɓee, kadi o jokki e maɓɓe o yahi e dow luumo ngam duttude. Kañum njamndi heɓtinɗo waɗii, doonde woni e nder cakkitorde geɗe, kañum kanko tan e dow leydi. E yiytude ɓe huutoroo e nder yoofde, ko sabaabu hendu ɓennunoo ɓe, e batte nayeeɗo naange jemma, o mbaawi yiyde ɓe yooftoowo e dow ndiyam, kono o yiɗi yettude ɓe. Ɓe yiɗi mo ɗum o yaawata dow maayo, ɓe miiji wonde o jeyaa-jeyaa, e ɓe waɗi haala; sabu fof ɓe yiɗi mo e ɓe poti. Kadi nde sahaa o yetti e mum'en kadi o wi'i mum'en: njaɓɓu juumre, mi ko mi, hoto kulol. Kañum o yaltii nder leñol ɗoo e mawɓe makko, kañum hendu ndu daañii, kañum tan e caggal e caggal nder hoore mum ɓe mbaawii, kañum ɓe ndeenanii. Sabu wonaa nde ɓe faamii e dow mburu ɗii, kono buri makko ɓe ɗoo ɓurɗi ngoo. Nde ɓe waddii yaaɗde, ɓe yahi e leydi Gennesaret, ɓe dartii kadi. Kañum ɓe yaltii e luumo ndoo, e sahaa ɓe anndii mo, ɓe yiɗi e leydi ndii fof

kañum ɓe fuɗɗii yamirooje ɓe njoɓɓii e kaaɗe mum'en ɗo ɓe nanii wonde o woni ɗoo; kañum ɗo fof o naatii e wuro walla gure walla e ɓaɗɗe, e luumo ɓe ɗaɓɓitii ɓe njoɓɓii kañum ɓe ɲaamii mo ngam heen ɓe yamtu e ɓanndu ngeñu makko; kañum fof ɓe yamtii mo, ɓe kisaa.

7

Kadi Fariisiyaajo e goɗɗo e winndotooɓe ɓe njokki e Alquds ɓe njokkii e makko. Kadi ɓe yiyi goɗɗo e janngoɓe makko ɓe nyaamata mburu e juuɗe ɗe ndaaraaka, ɗum woni juuɗe ɗe ɓe laaɓaani, ɓe yettini ɓe. Sabu Fariisiyaajo e fof Yahudiyaajo, so ɓe laaɓaani juuɗe maɓɓe e nder kuɓɓe, ɓe nyaamata hay, ɓe moofta ko aadaaji mawɓe. Kadi e rewo luumo, so ɓe suɓaani hoore maɓɓe, ɓe nyaamata hay. Kadi goɗɗe keewɗe ina woodi ɗe ɓe heɓii moofde, suɓagol kopporgal e ɗaɗɗorgal e ɓaleejo e daɗɗe. Caggal ɗum Fariisiyaajo e winndotooɓe naamni mo: Ko waɗi janngoɓe maa ɓe yaha e nder aadaaji mawɓe hay, kono ɓe nyaamata mburu e juuɗe ɗe ɓe laaɓaani? O jaabii, o wi'i ɓe ko Esaaya annabii haalii no haaniraa e maa ɓe njangu-tawaaji ɗii, ko fii winndaa: Yimɓe ɗii ndeenka am e ɗemɗe mum, kono ɓernde mum yoɗɗii haa woɗnde e am; kono ɓe nduulata am e baatuɗe, ɓe jangina jangine ɗe ko yamirooje yimɓe. Naatnoo sabu ɗoo sariya Alla, on njeyaa laawol yimɓe, laaɓɓugol pitchers e cups, e goɗɗe miijanteeɗe ɗee keewɗe on waɗaa. E o woni ena waɗi ɓe: Henndu on ena haɗa sariya Alla ngam on moofta aadaaji mumen. Musa ko o wi'i: hurma baaba maa e neene maa;

kadi o wonde haala bonɗe baaba walla neene, mawɗo o foti. On maa tan on wi'ata: si neɗɗo wi'i e baaba mum walla e neene mum, korban, ɗum ko addande, ɗum si on njeyaa ballal iwde e am, kadi on yamiraa mo tan goɗɗo waɗde e baaba mum walla e neene mum, on waɗata kelmewal Alla ko wonaa e daɗol maa ɗol on njoɓɓini; kadi goɗɗe keewɗe no ɗee keewɗi on waɗata. Kañum o noddiima yimɓe ɓee fof, o wi'i ɓe: Nannuɓe am fof, faamu kadi. Alaa hay goɗɗo e bannge gadde neɗɗo nattugol e mo o waawaa ɓaleeɗde mo, kono ko goɗɗe yaltugol e mo ko ɓaleeɗɗe neɗɗo. Kadi sahaa o naatii nder suudu ummorii e jamma, naamndirɓe makko naamndiri mo fayde e misaalu nduu. O wi'i ɓe: kadi noon, onon alaa haŋkiilo? A haanaa on faamu haa kala huunde ɗo yaha e bannge gadano naatnoo e nder neɗɗo waawataa moolde mo? Sabu hoto naata e nder berte makko, kono e nder ɓiɓɓe, e e nder nokkuuji yaltata, ndesndira ɗum fof ɲaamdu. O wiyi kadi ko ɗo yaltude e neɗɗo, ɗo ɗo haɗi neɗɗo. Nder sabu e nder berde yimɓe ɗii, miijo miijooji ɓurɗi ɗi yaltata: sifaaji, keerol bonannde, warɗe, ɓoggol, ɓuuɓri, bonɗe, ɓamtaare, ɓeydagol, ɗiɗol bonɗo, haala ɓurɗa, semmburu, gannugol; fof ɗii ko bonɗe e nder ɗii yaltata e ɓurtina neddo. Kadi e nde, o yahi, o yahi e leydi Tir e Sidon. Kadi naatnoo to suudu hay gooto o yiɗaani anndude, kadi o mbaawii yoo suuɗaade. Sabu debbo nannii ko faati makko, biyɗo makko ɗum ina jogii ruu mum bonɗum, o arii o yettii e koyɗe makko; kono debbo ndum ko Grek, Sirofenikiyankee e bannge, e o naamnii mo ngam ruu ndum yaltu e biyɗo makko. O e Iisa wii mo, haala ɗoo, yaadaa ɓe ɓiɓɓe ñaamde toowde, ko wonaa moyyere ngarɗude mburu ɓe ɓiɓɓe e dartude e ɓe rawanɗe keewɗe. O

jaabii mo wiyi makko: eey, Joom; e rawanɗe ɗee ɗe ɗoo les bannge les teewu ɗee ñaamde e ɓuuɓe ɓe ɓikkeeɓe. O wii mo e makko: Sabu ndee kelme ndee, yah, jinnde ndee yetti e rewrude maa. Kañum o yahi e suudu makko o heɓii ɓiɗɗo ngo daranoo dow laaɓal ngo e ginnawal ngo yaltii. Kadi kadi, yaltude udditii e nder ɗe ɗaaɗe Tiiris e Siidoon, o arii e haa to ɓadaare nde Galiila, nder cakkitorde ɗe ɗaaɗe Dekapoliis. E njaɓi mo bodeeɗo ɗo haala foti, e naamndira mo haa o njotti e mo junngo. Kañum sabu o naatii mo e yimɓe ɗiɗi e suudu, o tokkii ɓernde makko e nder nokkuuji makko, kañum sabu o tufi, o tacci ɗemngal makko, kañum sabu o yetti e kammu, o ɲaamii kañum o wi'i mo: Effata, ɗum ko woni udditee. Hono e sahaa nde udditii-ɗen mo nofru, e nde waraa-ɗen ɗo ɗaɓɓere ɗemngal makko mo, e nde o haalii no haaniri. Kañum o waɗɗii ɓe haa neɗɗo gooto ɓe wiyi, kono foti o mum waɗɗii ɓe, ɓuri ɓe seedii seedaade. Kadi e haa-ɓeydaade ɓeydaade ɓe mbaawi-ɓe faamde e wiyde: Ɓuri kala kuuɗe o waɗi, kadi ɓe ɓeñɓe o waɗa nannude, kadi ɓe ɓeñɓe o waɗa haalde.

8

Nder ɗee janngooji, kadi yimɓe keewɓe tan e nde ɓe njogaani ko ɓe ɲaamata, Iisa noddirii jannuɓe makko o wi'i ɓe: Mi yurmeede e yimɓe ɓen, sabu hannde ɗee janngooji tati ɓe njokkondiri am e nde ɓe njogaani ko ɓe ɲaamata; si tawii mi ɓennii ɓe ɓe ɓuri e suudu mumen, ɓe mbaawata e laawol; sabu goɗɗo e mumen arii e woɗnde. E jaabtii ɓe mo ko, jaaɓiɓɓe makko ɓee: Ɗo ko gooto

mbaawat noon ɓe ndee yurde mburu e dow ladde nguu? Kadi o naamni ɓe: hol foti mburu ngarɗi on jogii? Ɓe noon wi'i: jeeɗiɗi. Kadi o yamarji jama'a nde nooɗa e dow leydi, kadi o heɓii mburu jeɗiɗi, o jaabii Alla, o ɓeydii mburu ɗii, kadi o hokkii jannguɓe makko nde mbele hokkee jama'a, kadi mbele hokkii jama'a. E ɓe ngoodi liiɓɓe ɗiɗɗe keewɗe, mo jaabii ɗum, mo wiyi dartude ɗum kadi. Ɓe ñaamii kadi ɓe yoɓii, kadi ɓe ngarti kelle ɓennuɗe jeeɗiɗe sappo ɗaɓɓe. Ɓe woni kadi hono ujunere nayi, e o ɓennii ɓe. Kadi o naatnii e nder ɗaango e sahaa tan e jeyaaɓe makko, o arii e ɗemɗe Dalmanuta. Kadi Fariisiyaaji yaltii, fuɗɗii haaltagol e makko, njiytoo alaamaaji iwde e kammu, etinooji makko. Kadi o njaamnii e ruuhu makko o wi: ko wadi ngal yimɓe ɗii ɗaɓɓitata alaamaaji? Goonga, mi wi'i on, so hoɗtee alaamaaji e aduna nduna ndin. E naatnoo ɓe, o naati e jaango ndee, o yahi kadi. Kañum ɓe yejjiti huuɓde mburu, kañum so wonaa gooto mburu, ɓe heɓaani e maɓɓe e nder luuɓnde ndee. O wadi ɓe seedantaare, o wiyi: Ɓeydee, ɓeydee e mbiridam Fariisiyaŋkooɓe e mbiridam Hirodis. E ɓe ngoodi e hoore mumen, wi'i ko sabaabu ɓe njogaani mburu. Kadi Iisa o anndii wi'i ɓe: ko wadi on naatnoo sabu mburu jogaaki? A jokkondiri tawo kadi a faami tawo? Haa jooni on jogii binndi mumen peeñtaama? On jeyaa kalle, on yiyaa wonaa, kadi on jeyaa nokkuuji, on nana wonaa? Kañaa on mbaɗaani foti? Ko sahaa mi ɓennii mburu joyi e nder jowi ujunere, e nay foti ɗaɗɗe ɗe heɓɓii ɗe cuurii e ɓennuɗe njaltii on? Ɓe wi'i mo: sappo e ɗiɗi. Kono sahaa nde je'e sappo e jowi e nayi duudi nayi, hol ko foti seedooje keewɗe e ɓeyditte on njaltii? Ɓe noon wi'i: jeeɗiɗi. Kañum o wi'i ɓe, alaa haa jooni fahamde? Kadi o ari

yiɗde to Betesayida. E ngarti ɓe mo gorko dofeteengol e ɓe naamni mo hono o yamɗo mo. Nde o naatii junngo gooto mo gofooɗo, o yaltini mo batu e wuro, o tufi e gite makko, o ɗaɓɓi junngo e juuɗe makko, o naamndii mo so hay gooto o yiyi. E nannginii mo wii: Mi yiyi yimɓe, hono leɗɗe yamirɗe. Refti kadi, o dañi juuɗe makko e dow gite makko, o wadi mo yiɗde, mo artii, mo yidi no peeñi fof. E neldii mo e suudu makko o wiyi: Hoto naatu e wuro, kadi hoto haala e gooto e wuro. Kadi Iisaa yaltii e jokkondirɓe makko to wuro Kesariya to Filiipu, kadi e to laawol o naamndii jokkondirɓe makko wiyi ɓe: Goɗɗo mi yimɓe mbiyat wonde mi? Ɓe jaabii: Yuhaanna Baptisaajo, e goɗɗo: Ilyaasa, goɗɗo kadi: Go'o e annabaaɓe. Kañum o wi'i ɓe: onon kadi, hol on wi'ata mi wonde? Jaabondirde kono, Bitrus wi'i mo: aan ko Almasiihu. E o ɓamtini ɓe ngam alaa gooto haalto fayde makko. O fuɗɗii jangude ɓe wonde foti Ɓii Neddo njiɓɓa keewɗe, e wonde njiɓɓetee ko e ɓeen maantooɓe e ɓeen laamɗo sariyaaɓe e ɓeen winndondirɓe, e wonde wartee, e caggal ñalawɗi tati takkude, e o wi'i wolde ndee e jooɗɗe. Kadi Peteer ngarti mo, o fuɗɗii yeewugol mo. O kono yiɗtii e yiytii jannguɓe makko, o ɓeydii Peteer o wiyi: Yah caggal am, Sheytaan, sabu a miijataa goɗɗe Alla, kono goɗɗe yimɓe. Kadi sabu o noddiima yimɓe e jannguɓe makko, o wiyi ɓe: Mo woɗɗii jokkude am, o haɗtu hoore mum, o ɓamtu gannde mum, o jokkude am. Mo yidi rennde nafsu makko, o mballii mo, kono mo mballii nafsu makko sabbu mi e ɓamtaare, o renndii mo. Ko hol fayda maa wadi neɗɗo so o heɓi aduna fuu, kono o balti ruuhu makko? Ko hol mo neɗɗo maa waɗa yiiltaade naange makko? Kala so mo renndi mi e kaleeje am e nder aduna ndee ɗiɗaɓɓe e juuɗe, Bii-

Gorko kadi o renndata mo si o ari e nder ndiimagu Baaba makko e nulaaɓe seerniiɓe ɓee.

9

Kadi o wiyii ɓe: Goonga mi wi'a on e makko wonɓe, ina woodi ɗiɗi e ɗii ɗoo taytooɓe, ɓee ɓe njamata tawaade maayde haa ɓe yiy laamateeri Alla njiyii e doole. Kadi caggal ñalawɗi joweego, Iisa ngarti Bitrus e Yakuuba e Yohannaajo e o yaltini ɓe to dow ɗo joodɗo keewɗo, ɓe tan keɓɓe. Kadi o waylaama yeeso maɓɓe, e kuuje makko wurtini ɓurirɗe, ɓuri mawnguɗi haa ko foti tawnde, no mo ndeenka ɗo leydi waawaa a ɓurndina noon. Kadi Ilyaasa yiytii e Muusaa e maɓɓe, kadi ɓe woni haala e Iisaa. Kadi Bitrus jaabii o wi'i to Iisa: Malum, ɗo moyyi min wonude heen; kadi min mbaɗen suudu tati, gooto mo aan e gooto mo Muusa e gooto mo Ilyaasa. Alaa ko sabu o anndi hol mo o haalata, ɓe woni huutoriima. E waɗi duumre nde ɗo foti e ɓe, e sawtu daŋi ummorii e duumre nde wiyi: O ɗoo ko Biyɗo am o yiɗaama, nanuɗon makko. Kadi e sahaa ɗoo, nde ɓe yiilti e bannge fuu, ɓe yiidaani gooto kadi, kono Iisaa tan e mum'en. Kono ɓe njiyii e dow nden, o waɗii ɓe heen ngam ɓe hoolat gooto kadi ko ɓe yiyi, si wonaa tan so Biyiijo Neɗɗo artii e majjuɓe. Kañum kelme ndee ɓe njogii, ɓe ndeendiima e hoore mum'en ko woni ɗuum yaltude e joomɓe maayɓe. Kadi ɓe naamndii mo wiyde: Ko ɓe wiyi mawɓe binndanɗe ko Ilyaas foti ardi ɓennunde? O nde jaabondirde wii ɓe: Eliya ko goonga, ɓennuɗo gadano fuɗɗii, artina fof. E hol no winndaa dow Ɓiɗɗo Neddo ngo ngam o

haɓɓu keewɗe keewɗe e ngo reftee? Kono mi wi'i e on ko e kadi Elijah ari, e ngoɗɗi mo foti kala ngoɗɗi yiɗi, hono winndiima e mo. E ngoɗɗi ɗii e jannguɓe ɓe, o yiyi jam keewɗam e bannge maɓɓe, e winndanooɓe ngartuɗinɓe e maɓɓe. E sahaa kala, jamaa fof naa yiɗi mo kamɓii, e yoɓɓugol ndaarii mo. E naamni ɓe jiiɓinoowo ɗi: Ko on waɗi jeytinde e hoore mumen keɓe? Kadi jaabii-do gooto e nder yimɓe wi'i: jannginoowo, mi naatnii ɓiɗɗo am ɗoo e maa, o woodi ruuhu muuɗu. E nde fuu mo nde o naata mo, o fooɗa mo, e o fuɗɗa e o ɗakka ɲiiye makko, e o yoora. Mi wiyi ko jannuɓe maa ngam ɗum ɓeydoo, kono eɓe mbaawii. Kono o jaabii mo o wi'i: O fedde goongɗinɗe, haa nde mi wona e mon? Haa nde mi faamay on? Njaɓtu mo e am. Kadi ɓe ngarti mo faade makko. Kañum yiyde mo, sahaa ruhhu ngarti mo, kañum ɓenni e leydi, o ngaraani e fufti. O naamni baaba makko: ko foti sahaa woni hade e ndee waɗii mo? Kanko wi'i: tuggi ɓesngu. E tuma keewɗe, mo yiite ɓurde mo e ndiyam ngam haɗde mo. Kono so tuma goɗɗum a waawi, wallu min, jibinaa-ndu e min. Kono Iisa wii mo: To so a waawi goongondirde, fof ko waawii e mo goongondirde. Kañum nii yaawde baaba ɓiɗɗo ɗo e ɓaleeje o wi'i: mi goonga, joom; wallu am e goongaaki am. Yiɗde Iisaa sabu o yiɗi hono jama'a ina mbinndii, o ɓamtini ruuhu nduu moyyu haalde mum, o wiyii e mum, Ruuhu nduu ɗemngal e ɗoofngal, mi yamaraa ma, yaltu e mum e a alaa yillit e mum gooto. E haawnii e yettude mo keewɗe, rennindude mo keewɗe, yaltii. O woni ko wano maayde, haa yoo keewɗe haalde ko o faamii. Kono Iisaa naatnoo mo e nder junngo mum takkii mo, mo ummii kadi. Kadi nde o naati e suudu, jannguɓe makko naamndii mo e hoore mumen ko e sabaabu min mbaawataa

yaltude ɗum. Kadi o wiyi ɓe: Ɓum ɗo nokkuure waawataa yaltude e hay goɗɗo si wonaa e juulde e cuuɗagol. Kadi ɗii ɗoo yaltude ɓe ngarti hakkunde e Galiila, kadi o yiɗaani haa gooto anndude; o janngindirta ɓe jannguɓe makko ɓee kadi o wiyi ɓe ɗum ko Ɓiɗo Neɗɗo njiifetee e juuɗe yimɓe, kadi ɓe mbata mo, kadi ɓe mbataa mo ñalnde tataɓere o ittaani. Ɓe anndaani wolde ndee, kono ɓe huutoriino naamndude mo. Kañum ari e Kapernaum, e nder suudu nduu, o naamni ɓe, Ko hol nde on taytoroo e makko e laawol ndol? Ɓe kono ɗacci, sabu ɓe haali e ɓe nder laawol ko hol mo mawndo. E nii joofnoo, noddi ɗiɗi sappo e ɗiɗi, e wi'i ɓe: So gooto yiɗi wonde o araande, o wona laaɓɗo fof e jeyɗo fof. Kañum o naati ɓiɗɗo o dartini mo e ɓooyɗi mum'en, kañum o ɗakki mo o wi'i ɓe: mo so waɗi gooto e ɓiɗɓe ɗii nannduɗe e innde am, o nanndi mi; kañum mo so mi nanndi, wonaa mi o nanndi, kono neddo neldaani mi. Yuhaanna jaabii mo wiyi, mallaado, min yiyi gooto yaltude jinnaaji e innde maa, o wondaani min, e min haɗii mo, sabu o wondaani min. Kono Iisa wii, hoto haɗen mo, alaa gooto kadi ko waɗata doole e innde am e mbaawi yaawde haalde bonɗe am. O mo wonaa e mon, o woni e mon. Ko ɗum tan sabu mo yaltini on koɓol ndiyam e innde am, sabu on ko Almasiihu on, goonga mi wi'a on, hoto mo ɓura laaɓtinol makafal makko. Kadi mo gooto waɗi ɗo ɓurɗo gooto e ɗii ɓurɓe ɗii ɗo goonga e am, ɗum moyyi ko e makko ɓurde si hayre muule daŋngal e ɓoggol makko kadi o njuufteema e maayo gadano. Ko si juulde maa nde faltini ma, ɓes nde; moyyi ko e maa naatde e nguurndam e juulde gooto tan, walla yoo juuɗe ɗiɗi yaade e Jahannam, e yiite nde alaa tooñaade, to ɗo ɓooyel maɓɓe alaa maayde e yiite alaa

tooñaade. Kadi si koyngal maa waɗi ma balɗol, kut mo; ɓuri ko a yaha e nguurndam e ko a ɓooyii, walla a jogii koyngaaji ɗiɗi maa ɗii a yettee e Jahannama, e yiite nde ɓennduɗo, to ɗo ɓoɗɗo maɓɓe warawataa e yiite warawataa. Kadi si gitteejo maa faltini ma, yaltu ɗum; ɗo moyyo e gitteejo gooto naatde e laamateeri Alla, walla e gitteeji ɗiɗi naatde e jahanama yiite, to ɗo ɓooyɗo maɓɓe waawaa maayde e yiite waawaa ɗuusde. Kala fof maa salteede e yumma, e juutorde kala fof maa salteede e ñiiɓam. Ɓuri nii saliiti; si kono saliiti ɗii warti saliiti, ko e hol ngoɗɗin mbaɗa mo? Ngon-ɗon jogii ɓaleeri e hoore mum-ɗon kadi ngon-ɗon woppu e jame mum-ɗon.

10

Kadi diga ɗoo, o tagi e nder daande Yahudiya e nder bannge Jordan, yimɓe keewɓe ndokki kadi fayde e makko, kadi hono o wonti, o jangini ɓe kadi. Kadi ngaree-ɗen ɓe Farisiijo, ɓe naamni mo so tawii e gorko jaabde debbo, ɓe rewtoo mo. O kono jaabii wii ko e: Hol ko Musa naamni on? Ɓe kadi wi'i, Musa yamirta winndude takarɗa jaawol e njaɓɓinde. Kadi Iisa jaabii, o wi'i ɓe: sabu ɓernde bingel maa, o winndii on ɗo kuutorgal ngal; kono e fuɗɗoode sosɗe, gorko e debbo, Alla mbaɗi ɓe; sabu ɗum, neddo maa balla baaba makko e neene makko, kadi o ɗakku e debbo makko, kadi ɓe ɗiɗi maa waɗu bakkin gooto. Ngam ɗum ɓe wonaa ɗiɗi tawo, kono ɓe woni nannde gooto; ko Alla jokkondiri ɗum noon, neɗɗo fota waɗde ɗum. Kadi nder suudu kadi, jannguɓe ɓe naamni mo e baɗte ndee, kadi o wi'i ɓe: Mo woni

ko waɗi peewal debbo makko kadi ɓamta goɗɗo, o waɗi siinaare e kanko makko; kadi si debbo peewal gorko makko ɓamtee e goɗɗo, o waɗi siinaare. Kadi ɓe ngarti mo ɓiɓɓe, ngam mo tampere ɓe, kono jannguɓe ɓe ɓaasi ɓe ngarti ɓe. Nii Iisaa yiyi kono, o ɓesɗii e o wi'i ɓe: Accee ɓiɓɓe ɓee ɓe njiya yam, kañum haɗee ɓe; sabu laamateeri Alla ndi ko ɓee goɗɗo ɓee mawnude. Goonga, mi wi'i on, mo so a jaɓaani laamateeri Alla hono ɓiɗɗo, a naata naatnude e mum. E nde o naatii ɓe, o jaaɓi ɓe, o ɗaɓɓi juuɗe mum e ɓe. Kadi e yaltude makko to laawol, gooto renndi e ɓoggol makko nde o ɓoggii mo, jannginoowo moyyo, ko mi waɗa ngam mi heɓa nguurndam daañaangal? Kono Iisa wi'i mo: ko waɗi nganndii-ɗam moyyo? Alaa gooto moyyi tan si wonaa gooto, Alla. Ɗe sarɗe a anndii: hoto zina, hoto haɗa, hoto ɓooya, hoto seedantaago goonga, hoto ɓokkitaago, neldee baabaajo maa e neneejo maa. O jaabii wi'i mo, jannginoowo, ɗee fof mi ngarndii ɗee tuggi ceeɓndam am. Kono Jesus yiɗi mo, o yiɗɗi mo e o wi'i mo: Gooto tan a mbaawi. So a yiɗi waɗde mo peeñɗo, yah, fof ko a jogii njaamnoo e hokku talakaaɓe, e a mbaawi heɓde kaalis e kammu. E ɓennu, jokkondiru am, ɓamtaa juulirde maa. O kono muɗtii e dow ɗemngal ngal, o yahi e ndeenka, ko sabaabu o woodi huuɓe keewɗe. Kadi Iisa yiɗi keɓɓii, o wiyi e jannguɓe makko: no wayi taye ɓe ngoodi yimɓe ɓe jogii njuɓɓudi mbaɗa naatde e laamɗo Alla, kadi jannguɓe ɓe heɓi mahngal e konngol makko ɗon. Kono Iisa, jaabii goɗɗo, wi'i ɓe: ɓiɓɓe, no tawo e ɓe ndeenanii e jaɓɓorɗe naatde e laamateere Alla. Ɓuri woni e ɲaamle naatde e ceeɗol liiɗol haa e neɗɗo mawɗo naatde e laamateere Alla. Ɓe kadi teeŋtii mawnde, ɓe wi'i e hoore mum'en, kadi hol mo waawi famtude?

Yiɗde e maɓɓe, Iisa wi'i, e dow yimɓe waawaa, kono alaa e dow Alla, sabu fof kala waawde e dow Alla. Piitar fuɗɗii yettude mo: Yeew, min njiɗɗii fof e min jokkondiri ma. Jaabii kadi Iisa wi'i: goonga mi wi'ata on, alaa gooto mo wattii suudu walla ɓiɓɓe gorko walla ɓiɓɓe debbo walla baaba walla neene walla debbo walla ɓiɓɓe walla luuɗe sabaabu am e sabaabu laaɓtugol, si wonaa heɓii teemerre teemedere jooni nder sahaa ndee galle e ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo e baaba e neene e ɓiɓɓe e luuɗe e ɓuɗɗe, e nder duuniyaaru ɗaɗo nguurndam daañam. Goɗɗo kono, ɓe aranɗe mbele ɓe battanɗe, e ɓe battanɗe mbele ɓe aranɗe. Ɓe ngooni e laawol ɗoo, ɓe yaha to Ursalima, kañum Iisa ardii ɓe, kañum ɓe maayi, kañum ɓe ɗo battude kulii. Kadi o heɓii kadi sappo e ɗiɗi ɓe, o fuɗɗii haalde e maɓɓe goɗɗe ɗe ngonaani waɗde e makko, ko teeŋti min njiilata e Yerusalaam kadi Ɓiɗo Neɗɗo njoñɗinee e jom-sarɗiiɓe mawɓe e binndanɓe, kadi ɓe ɓannginee mo e maayde kadi ɓe njoñɗinee mo e leyɗeele, kadi ɓe ɓeydee mo kadi ɓe ɓullee mo kadi ɓe tuftee mo kadi ɓe warii mo, kadi e ñalawma tataɓo o artee. Kadi ɓe ndaara to makko Yakuuba e Yohannaasa ɓiɓɓe Sebede wiyanoo, jannginoowo, min yiɗi haa ko so min tawtii waɗa min. O kono wiyi ɓe: Ko holɗon yiɗi mi waɗa e ma on? O mbi'en wi'i mo: Hokku min haa gooto e ñaamo maa e gooto e nano maa min njoɗon e nder jaabingol maa. Kono Iisa wi'i ɓe: On anndaako ko on ɗaɓɓitii. A waawi on ñaamde kaasuuji ndi mi ñaama, e a waawi on baptiisaade e baptiisma nda mi baptiisaa? Ɓe nii mo: min waawi. Kono Iisa wii ɓe: kono kobbugal ngo mi yaha on mbaɗa yaha, e lomtingol nde mi lomtinee on mbaɗa lomtineede; kono nde jooɗde e ñaamo am e e nano am wonaa ko am hokka,

kono ko ɓe nde heɓinaama. Kadi nannde sappo fuɗɗii jaaɓde baɗte e Yakuuba e Yohannaasa. Kono Iisa nodditii ɓe, o wi'i ɓe: On anndii ko ɓe ngoongɗinɓe laamde leyɗeele ɓe laamoo ɓe e ko mawɓe mum'en ɓe huutoroo ɓe, kono wonaa goo noon e mon, kono mo yiɗi waɗde mawɗo e mon, o wona jeyɗo mon, e mo yiɗi mon waɗde ɓenndo, o wona jeyɗo fof, e sabu Ɓiɗɗo Neɗɗo arawataa ngam jeyaa mo, kono ngam jeyude, e ngam hokka ruuhu makko juulɗe e ɓadii goɗɗi. Kañum ɓe ngootii to Yerikoo. E yaltude makko ummoraade e Jeriko e janngoɓe makko e yimɓe keewɓe, ɓiɗo Timayus Bartimayus gooɗo nii ɗoo e dow laawol o njanngitoo. Kañ o naanitii nde Iisa Nasarawu wonii, o fuɗɗii haakude e wiyde: Ɓiɗo Dawuda, Iisa, yurmen min. Nde e ndewtii mo yimɓe keewɓe haa o ɗacci, kono o keewnii haa ɓuri: Ɓiɗɗo Daawuda, yoɓɓin-mi. Kadi Iisa tayii, o wi'i, Wii'ee mo, kadi ɓe wii'i gooto ɗo yiyaani, ɓe wi'i mo, Heɓtin, tagu, o wii'a ma. O kono yiɗtuki juulde makko, tagi, yahi e Iisaa. Kañum jaabde, Iisa wi'i mo: Ko holɗo a yiɗi mi waɗa ma? Kono gooto gofooɗo o wi'i mo: Rabbouni, haa mi yiytoo kadi. Kañum Iisa wii mo: yah, goonga nannguɗo maa nanngi ma. Kañum e sahaa kadi o yiyi, kañum o jokkondiri Iisa e laawol ngol.

11

Kañum si ɓe battiima e Alquds e Bethphage e Bethany e dow ngesa ɗemɗe soliw, o neldi ɗiɗi e jannuɓe makko e o wi'i ɓe: yaha e wuro ngo yeeso on, kañum yaɓɓitde e mo on mbaɗa njuɓɓu ɗemɗu, mo gooto e yimɓe ndokkiima; fukkee mo njaltee.

Kañum si gooto wiyi on, ko waɗataa ɗum? Wiyen ko Joomi ɗum ena waɗi haaje makko, kadi caggal nii o neldata mo gooto ɗoo. Ɓe yahi kadi e ɓe heɓi peeɗo ɗo laaɓtaango to bannge ɗuuɗi iwdi e dow laawol, e ɓe fuɗɗi ɓeydude mo. Kadi goɗɗo e ɓe ɗoo jokkondirɓe ɗoo ko'e ngonaani e maɓɓe: Ko ngoni on waɗata yoɓtitde ɓiɗɗo ndii? Ɓe wii ko ɓe naamni ɓe no Iisa yamiranii, e ɓe naatnii ɓe. E ngarti poolon ndoon haa Iisaa, ɓe daɓɓiti ɗuuɗe mum'en e kanko, o jokkii e makko. Gooto e gooto kadi ɗe ngarɗi mumen ɓeydii to laawol, goɗɗo kadi ɓamtaaje mbaydi e lekki e ɓeydii to laawol. E ɓe yaha ɓadii e ɓe jokkondiri ɓe waɗi haala wiɗtooji wiɗtude: Hosanna, barkeejo ɗo arii e innde Joom. Barkeede ɓesngu ngooto e innde Joom, ko baaba amen Daawuda. Hosanna e dowɗe ɗe. Kañum Iisa naati e nder Yerusalem e e nder galle leydi, e ngoongɗini fof, sabu hiirde jooni woni e waktu, o yaltii e Betani e sappo e ɗiɗi nay. Kadi ñalnde aroore, nde ɓe yaltii e Betani, o yiɗi ɓamtaare; kadi o yiyi lekki ɗabbe e woɗɗude, o arii so mbele o heɓa hay e mum; kadi nde o arii e mum, o heɓaani hay si wonaa ɓooje tan; ndeen wonaa sahaa ɓiɓɓe ɗabbe. Kañum o jaabii, o wi'i mo: haa jooni, hay gooto yaha ɗii lebbi e maa haa sahaa. Janngoɓɓe makko nanii kadi. Kadi ɓe mbiyii kadi e Alquds, kadi Iisa nawnii e bannge suudu Alla, o fuɗɗii yaltude ɓe njaytoo e ɓe soodoo e bannge suudu Alla, kadi teewuuji ɓe waylude koppere e kooje ɓe njaytoo pijji o rusii, kadi o yaɓaani wonde gooto firtino kuuɗe e bannge suudu Alla, kadi o janngini o wiyi e maɓɓe: A winndaaka wonde suudu am suudu juulɗe innde mum njiytee e leyɗeele fof? Kono on, on waɗii mo suudu jibinaaɓe. Kadi janngino0Be e Fariisiyankooɓe e ardiiɓe laamɗo sarɗiyankooɓe

nannii, kadi ɓe yoɓtii no ɓe mbaawi haɗde mum, ɓe kulii ko mum, sabu yimɓe fof yamiraa e jangde makko. E nde ɓenndu wadi, o yahi yettude bannge suudu galle. Kadi e yottugol e subaka, ɓe yiyii lekki fig ngu yabsiima iwde e ɗooje. E teeŋtinde, Petros wi'i mo: Mallaajo, yiy! Lekki ngi nde a haakii oo yaaraama. E jaabde, o Iisaa wi'i ɓe: On jogii goonga Alla. Goonga, e jaaynde mi wi'i on ko mo wi'i-ɗon hono mo waawi wi'i e dow nguu ngu: So a yoɓi-ɗaa e a yuurti-ɗaa e nder ɓaddu, e so a njeeɗaani e nder ɓernde makko, kono o goongɗini ko ɗe o wi'i wadi, maa e makko ko so a wi'i. Sabaabu nduu mi wi'i on, fof ko e njoɓɓi e juulde on ɗaɓɓat, goongɗin ko on heɓat, e o mbaawi waɗde on. E nde on tayii duɗe mo on njanndira, yoɓɓin so tuma on jogii ko e dow won ko, ngam kadi Baaba mon o nder kammuuji yoɓɓu on ɓaleeji mon. Si kono onon yiɗaani, Baaba mumen o yiɗataa kuuɗe mumen. Kadi ɓe mbiyii kadi e Alquds. Kadi e nder jokkere, o yaha, ɓe mbiyii e makko ɓe ardiiɓe laamɗo sarɗiiji e ɓe winndondirɓe e ɓe mawɓe, kadi ɓe wiyi e makko: Ko e hol jaabawol a wadi ɗee goɗɗe? Walla hol mo addii ma jamirgal ndee ngal waɗa ɗee goɗɗe? Kono Iisaa jaabii wiyi makko o wii ɓe, mi naamnat on kadi gooto kelme, e jaabee am, e mi wiyat on e ko ɗaɓɓere ndee mi waɗa ɗee golle. Baptism Yahaya ɗum wadi e kammu walla e yimɓe? Jaabir-on mi. Kañum e ngoɗɗi ko e nder hoore mumen faamde: Si min wi'i ummorii e kammu, o mbaawi wiyde, ko wadi noon hono on goongɗinii mo? Kono min wi'a, e yimɓe ndee? Ɓe njiɗɗi yimɓe; kala ɓe fof heɓi Yuhaana ko annabi. Kañum ɓe jaabii, ɓe wi'i to Iisa: min anndaay. Kadi Iisa jaabii o wi'i ɓe: mi hono mi wiifataa mo on e ko ɗo jaɓɓorgo mi wadi ɗee goɗɗe.

12

Kadi o fuɗɗii yettude e ɓe e misaale, gite wiinuuji seedii neɗɗo kadi waɗi ɗaango e nokkuuji kadi kosi maasina wiinuuji kadi mahii doobi, kadi huurni ɗum e goorɓe kadi yahi. Kañum o neldii makaɗo to ɓe gollotooɓe e sahaa, ngam o heɓu e ɓe gollotooɓe ɓiɓɓe loowgal. Kadi ɓe ngarti mo, ɓe poti mo, kadi ɓe neldini mo balaajo. Kadi kadi o neldii ko ɓeen jiyaaɗo e mum'en, hono o gootooɗo nii, ɓe haɓɓii mo e ɗaare, ɓe naatii hoore makko, ɓe neldii mo e yaawteende. Kadi kadi, o neldani goɗɗo, kadi o ngo mbaɗi, e keewɗi goɗɗi, ɓen noon ɓurɗi ɓe, ɓen kadi mbaadi ɓe. Haa sahaa tan fuu ko ɓiɗɗo gooto jogii, yiɗteeɗo makko, o neldii kanko ɓennungo faati e mum'en, o wiyi: Mbaɗa ɓe njaaɓndir ɓiɗɗo am. Ɓeen kono, ɓe gollotooɓe, yiytaade mo e nannde haa mum ɓeen, wiyi haa mum ɓeen wii ko oo ko jeyɗo, ari en waɗen mo, e jeyteende ɗon tawa ko men. Kadi njaɓɓii ɓe mo, mbayi ɓe mo, kadi yaltini ɓe mo ɓaddo ɗo ɓiɓɓe golle. Ko fii kadi, jom gawri ndi maa waɗa? O maa arta e o maa halki ɓe gollotooɓe ɓen, e o maa hokka ɗo wiɗtoowo to goɗɓe. Haa winndannde nde ngannduɗaa, ɗaɗɗe nde ɓe mahde ɓe njuɓɓinii, ɗum warti hoore koyngol; e dow Joom ɗum warti, kadi ɗum ko haɗi e yeewtere amen? Kadi ɓe nduulii yiɗde makko, kadi ɓe kulii yimɓe, sabu ɓe anndii ko e ɓe mo o wii misaalu ngu. Kadi sabu ɓe haɗii mo, ɓe yahi. Kañum ɓe neldii to makko goɗɗo e Farisiiyaaɓe e Herodiyaanaaɓe ngam ɓe naamnoo makko e daande. Ɓe waɗi ɓe wi'i mo: jannginoowo, min anndii ko a goonga e ko alaa joom ma ko goɗɗo; sabu a

yeewtaako e yeeso neɗɗo, kono e goonga a janngina laawol Alla. Ɓe wiyi min ngon: ko waɗɗii hokka taaga jibinannde e Kaaysar walla alaa? Min njokkondira walla min njokkondiraa? Kono o anndii jaŋde mum'en nden, o wi'i ɓe: ko waɗi on eɗɗitoo mi? Natto am denarius hono mi yiytu. Ɓe nana, ɓe ngarti. O wii ko e mum'en: ina ko natal ndee e binndol ndol? Ɓe naamni: To Kaaysar. Kañum jaabde, o Iisaa wiyi ɓe: Ɓeydito goɗɗe Kaayisaaru to Kaayisaaru e goɗɗe Alla to Alla, e ɓe yaamaani e mum. Kadi Saduseeɓe ari e makko, ɓe ngoodi ɓe wi'i takkitaare alaa wonde, kadi ɓe naamni makko ɓe wi'i: jannginoowo, Muusaa winndii min ko so mawnudo gooto maayi kadi faali debbo, kadi ɓiɓɓe alaa fali, ngam mawnudo makko naatu debbo makko kadi tagi liggere e mawnudo makko. Cappande jeegom noon e mum-ɓe woni. Kañum ɗo adanɗo jibinɗo heɓii debbo, kañum e nder maayde makko alaa njiytii liggere. Kadi ɗii ɓii ɗaɓɓi mo, kadi o maayi, kadi hono kanko alaa o ɓeydii liggere. Kadi o tatiɗo jooni wano ɗum. Kadi ɓe jeeɗiɗi ɗii nanngi mo, kadi ɓe yaltaaki seedu. Caggal ɗum fof, debbo ngo maayi kadi. Nder fuɗɗoode ɗoo kadi, so fuɗɗii ɓe, mo e makko ɓe debbo maa? Ɓe sappo e jeeɗiɗi noon jokkondiri mo ko debbo. E jaabii-ɗo, Iisaa wiyi ɓe: Alaa ko sabu ɗum on faltii, sabu on anndaani binndanɗe kañum walla nguurndam Alla? Ko sahaa ɓe takkii e maayɓe, ɓe ndewaani, kadi ɓe ndeweede, kono ɓe woni ko fayti jiiɓirɓe ɓe e kamuuji. Fayde e kono yimɓe maayi hono ɓe artata, a tarii wonaa e deftere Musa, e dow lekki no Alla wi'i mo wiiyude: Mi ko Alla Ibirahiima e Alla Ishaaka e Alla Yakuuba? Alla alaa ko Alla mo wonnooɓe, kono ko Alla mo nguurnooɓe; on ɗoo e dow buri fenaani. Kadi gooto e jiiɓe sariya ɗi, o nanndi

e njaɓɓitaaki mum'en, o yiyi ko o jaabii ɓe no haawi, o naamni mo: Hol ko sariya ɓurɗo e fof? Kono Iisa jaabaama mo wonde ɗo arandeejo ɗo arande kala: nana, Israa'ila, Joomiraaɗo Alla amen ko Joomiraaɗo gooto; e a yiɗa Joomiraaɗo Alla maa e ɓernde maa fof e e mbaydi maa fof e e miijo maa fof e e doole maa fof. Ɗum ko sarɗiyanke gadano. Kadi ɗiɗaɓo gooto ɗo, ndee: a mbaawat yiɗde baɗiiɗo maa hono hoore maa. Yamiroore woɗɗere mawnude ko ɗee ɗee alaa. Kañum o wi'i mo o winndiyanke'en: Eñen, jannginoowo, e goonga gooto a wi'i ko gootun ko ina woni e alaa gooto goɗɗo si wonaa kanko, e yiɗde kanko ummoraade fof bammbaare e ummoraade fof hannde e ummoraade fof gite e ummoraade fof doole, e yiɗde neɗɗo baɗɗo hono hoore mum ina moyyi ko fof kuutorɗe fof ɗe njamndi e sadakaaji fof. E Iisaa yiɗi ko o jaabii e hakkille, wi'i mo: A alaa woɗɗa e laamateeri Alla. Kadi goɗɗo alaa ɓeydii mo naamndude. Kadi e jaabde, Iisaa o wi'i e janngo e lewru: No mbaɗi-ɓe mooftiɓe wi'i ko Almasiihu ɓii Daawuda? Kanko mum Daawuda wi'i e nder Ruuhu Seniiɗo, Joomiraaɗo wi'i e Joomiraaɗo am: jokku e ñaamo am haa mi waɗi jaaɓiɓɓe maa ɗokkitorde e ɓulli koyɗe maa. Kanko mum noon Daawuda wi'i mo Joom, kadi ko ɓiɗɗo makko woni? Kadi jam'a mawngo ngo heewi mo e jaɓɓitaare. Kadi o wiyaani ɓe e janngirde makko: Yeewtee e binndanɓe ɓe yiɗi yaawde e nder kuuɗe e naamndirɗe e nder luumo e nokkuuji ɗaɗi e nder galle e nokkuuji ɗaɗi e nder ɗooje. Ɓe njaaɓɗe suudu ɗe baabaaje e, kañum e ko faamde, ndaara hakkunde, ɓe ɗen heɓ-oto hakkunde ɓuri goɗɗo. Kañum Iisaa ngoodi hakkunde nder ɗaɗɗe kuuɗe, o heɓi yiɗde no yimɓe ɓalliima bronze nder

ɗaɗɗe kuuɗe. E tawii mawnii ɓallon ndon e tawii, ɓe mbiyii ndon tawii. Bammbaado miskiino gooto njahataa, ɓalii lepta ɗiɗi, ɗo woni kodrantus. Kañum o noddiima jannguɓe makko o wiyi ɓe: goonga mi wi'a on ko debbo baleejo miskiiɗo oo ɓuri foti kala ɓe njiɗɗi e nder baytul maal; kala ɓe foti njiɗɗi e nder ko ɓuri ɓe; mo ammaa e nder ko waɗi makko o njiɗɗi foti ko o heɓi, foti nguurndam makko kala.

13

Kañum e yaltude makko ummoraade lesdi sarɗiyankoore, gooto e jannguɓe makko wii e makko: Jannginoowo, ɓeydito hol toon haɓɓe e hol toon galle. Kadi Iisa jaabii o wi'i mo: Aɗa yiytoo ɗee galle mawɗe ɗee? Haaɗde ɗoo fayaay hayre dow hayre ɗo njuɓɓinaade. Kañum o njoɗɗii to dow ɗam ɗam oliif yeeso ɗam suudu joom, Bitrus e Yakuuba e Yuhaana e Andaraawus naamni mo e hoore mumen, wi'u min so taa ɗee goɗɗe mbaɗa, e ko alaamaaji so taa ɗee goɗɗe fof ɓura timma. Kono Iisa jaabii fuɗɗii yiyde e mum'en: Yeewe hoto gooto ɓamtito on. Keewɗi, sabu woɓɓe keewɗi mbaɗa e innde am, wi'ee ko miɗo, kañum mbaɗa yimɓe keewɗi. To foti on njanndii jammooje e kabaruuji jammooje, hoto firtino, ko waɗɗii ɗum waɗde, kono joofnde alaa hakkunde. Ko leydi maa tagi sawru e dow leydi, e laamorde e dow laamorde, e mbee tagi hoore leydi e nder nokkuuji, e mbee tagi jaawɗe e yamirooje. Ɗum ko fuɗɗorɗe ɓernde jibinannde. Onon jokkondire e hoore mumen keɓɓuɗon. Ɓe maa njaltina on e nder kuuje ɗee e ɓe maa ɓulla on e nder jamaaɗe maɓɓe, e ɓe

maa yiɗta on yeeso ardiiɓe e mawɓe, ko sabu miɗo, ngam wonde seedantaagal e maɓɓe. E ko fayti kala leyɗe, ena waɗɗi ɓanndu seedantaade seedoowo ɗo. Ko sahaa e nde mbaɗi on neldude on, hoto faamno ɓanndu ko on haala, kadi hoto eeltino, kono ko so tawo neldaa on e nde waktu, ɗum haalo. Sabu wonaa on ko on haala-ɓe, kono ko Ruuhu Seniiɗo. O maa jeyee kono, ɓiɗɗo ɓiɗɗo to maayɗe, e baaba ɓiɗɗo, e ɓiɓɓe maa tikkitoo e dow ɓiyɓe maa maayde ɓe. E on maa waɗee ko haɗe e innde am, kono oon muurtinoo haa timmoode, oon maa kisee. Si on yiyi ko haɗeejo ɗo bonnuuji mo Daaniila annabiiɗo wiyi, taytooɗo e nokkuure mo waɗaani, mo janngotooɗo a faamno, ɗoon ɓe e Yahudiyya ɓe rukkee e pelle, kañum mo e dow suudu hoto ɓeydee e suudu kañum naatee ngam naatnude huunde e suudu makko, e mo e gese taytooɗo hoto rutto e caggal ngam naatnude ngonka makko. Woe ko ɗe rewɓe e nder rewru e ɗe ñaamniyanɗe e nder balɗe ɗen. Ndeenee kono haa fii ɓeydaade maa waasde e dabbunde. Ɗum maa foti ñalnde ɗee ko caɗeele, hono wonaa waɗii ɗum tawii ummoraade taye nde Alla tayi haa jooni, e wonaa hoto waɗa. E so tawo Joomi gaawii ɗii jemma, hay nafata fof kisa, kono sabu ɓe cuɓaaɓe ɓe o cuɓii, o gaawii ɗii jemma. Kañum nde ɗoo ko gooto wiyi on: Jokku ɗoo heen Almasiihu, jokku ɗoo ɗoo, hoto goongɗin. Ɓe maa tagi sabaabu Almasiiɓe goɗɓe e Annabaaɓe goɗɓe, ɓe maa waɗi alaamaaji e kaɓirgal ngam ɓamtude, so tawii, heen ɓe cuɓaaɓe kadi. Onon tan yiɗen; to, mi haalii mon goɗɗe fof hade ɗoo. Kono nder ɗee janngooji, caggal ɓamtaare ngo, naange maa duumtee, e lewru maa hokkata ndeenka makko, e kololiije maa yaha e kammu, e doole ɗee nder kamuuji maa huɓɓee. E sahaa ɓe mbiyata Ɓiɗɗo

Nedɗo ɓe ngooto e ciiɗe, e doole baleeje e ndimaagu. Kadi sahaa jooni, o maa nelda nulaaɓe makko, kadi o maa moofta cuɓaaɓe makko iwdi e teemedɗe nayɗe, iwdi e timmoore leydi haa timmoore kammu. Tan e lekki fig ɗii janngina misaalu ngu. So nde lekki makko jooni warii moyyi e nde ɓenni ɓuuɓe, on anndii ko ceeɗu ɗu ɓuri hedde; nde woni noon e on kadi, so on yiyii ɗee goɗɗe waɗɗitaade, anndee ko o ɓuri hedde e ɗooje. Amen, mi waɗi mo on: jiytol ngol ndol yaha-t haa tan kala ɗee kala njahata. Kammu e leydi maa yaltude, kono konngol am alaa yaltude hay abadan. Faade ñalnde nden walla waktu ngu, alaa gooto anndaa, haa nulaaɓe ɓe e kammu, haa ɓiɗo, si wonaa baaba. Yiyen, njokkondiren e ndewaane; a anndaaki wonaa ko sahaa oo woni. Ko e nder gorko yiɗɗo e nder laawol, o winndi suudu makko, o naatnii baawɓe makko ɗo jaabawol, e kala gooto golle makko, e gardiiɗo portal o yamirno haa o reentoo. Reentee noon, kono on anndaa hay sahaa Joom suudu nduu arii, caggal jemma walla hakkundere walla naamndere gannugol walla subaka; so a arii e yaajam, hoto o yiytaa on reenanii. Ko mi waɗi e maa, mi waɗi e kala ɗum, rewtee.

14

Waɗi ko Paask e mburu tawaaka ɗiɗi caggal ñalawma ɗiɗi. Kadi laamɓe sariyaaji mawɓe e ɗemɗe winndondirɓe ɓe yiyii ko hono ɓe mbaawi naatnude mo e jaggal ngam wara mo. Ɓe ngonaani kono hay e nder juulirde ndee, fota ko waɗi caɗeele e yimɓe ɓee. Kañ o woni e Betani e suudu Siimoo lepuru, o

njoßßini ɗoo, debbo ari jogii alabasturu turaawe naaru saafaaku nafoore, e o fotii alabasturu ngu, o ɗaßßi e hoore makko. Wonɓe ɗen, ɗen ina woni goɗɗo ɗen ina feccitoo, ɗen ina haala e hoore mumen keɓe: Ko hol ngol batte ndee e laarol ndol waɗii? Tan ɗum ndiyam miijo oo waawnoo njaßßaade e dow teemerre ɗiɗi denarii e njaßßaade e talakaaɓe ɓe e ɓe ɓeydii mo. Kono Iisa wi'i: Accee mo, ko waɗi on haalde makko? Kanko waɗi golle moyye e hoore am. Sahaa kala ko on jogii miskiiɓe e hoore mumen, kadi so on yiɗi on waawi waɗde ɓe goonga; kono miɗo, on jogaani miɗo sahaa kala. Ko o heɓii ɗum, o waɗi ɗum; o ɓenndi ndeenka, o lootii bakke am ngam ñiiɓaande. Goonga, mi wi'i on, to nokku so winndiima ndee e ɗoo fof, e kadi ko o waɗi ɗum wiiteteɗo ngam hoofirde makko. Kadi Yahuda Iskariyot, gooto e sappo e joweego, yahi faade e laamɓe sariyaaji ngam o waɗɗit mo e maßße. Ɓe nannoo e njeyi, ɓe sewtii, e ɓe waɗii jaabawol makko njaßßa keerol, e o yoßtii no o mbaawi waɗde e sahaa moyyere ngam jaabaade makko. Kadi nder ñalnde gadano nde mbiyeteendi tawaaka, tuma nde ɓe njanndirta Paask, janngoßße makko wi'i mo: To a yiɗi min yaha min waɗa sahaa ngam a ña Paask? O neldii ɓiɗɗo e joom makko e wiyi ɓe: Yaha e wuro nduu, e gorko ɓurɗo ndiyam ɓurɗo waɗata on, jokkondire makko, e to o naatii, wiya joom suudu nduu ko janngino owo wi'i: Holno suudu yiɗɗere am nde mi ɲaamay Paask e joom am ɗii? Kañum o mum ko hino waɗa mon suudu dow ɗo mawndo ɗo njiytaama ɗo heɓii; ɗoo heɓto en ɗoo. Kadi janngoßße makko yaltii kadi mbii e nder wuro, kadi ɓe ngarti hono o wiyi ɓe, kadi ɓe yamiri Paask. Kadi nde kiikii waɗi, o ari e sappo e ɗiɗi; kadi nde ɓe njoßßini e ɓe nyaamata, Iisa wii:

goonga mi wi'a on e gooto e mon maa jokkondir am, o ɗo nyaamata e am. Ɓe fuɗɗii jaawaade e wiyde mo, gooto e gooto: Mi wonaa ko? Kadi goɗɗo: si wonaa mi? O jaabii, o wi'i ɓe: Gooto e sappo e ɗiɗi ɗii, neddo ɗuppa e am e saani ndii. Ɓiɗo neddo oo yaha hono winndiima e makko; kono malaama e neddo ɗoo, e nder makko ɓiɗo neddo oo neldaama; ɓuri mo ko moyyi si jibinaa-mo neddo ɗoo. Kadi ɓe njaamnoo, Iisa heɓii mburu, barkii mo, pasii mo e hokkii ɓe e wi'i: Heɓee ñaamee, ɗum ko bakko am. Kadi o heɓii kopporgal o jaabii albarke o hokki ɓe, kadi ɓe ñaamii e maɓɓe ɓe fof. O wii e mum'en: ɗum ko ɲiiam am ɗam, ɗam ko faati laawol hesere ɗam, ɗam yaltinaa e dow rewɓe keewɓe. Goonga, mi wi'ata on ko mi yaarataa tan mi ñaamay e jiiɓngo ɓiɗɗo laaɓre haa ñalngu ngun tuma mi ñaamay mo hesere e laamateeri Alla. Kañum nde ɓe yimnii wimnere, ɓe yaltii ɓe yahi to luumo aliiwe ngo. Kadi Iisa wi'i ɓe wonde fof maa ɓurta e mi nder jemma ndee, sabu winndaa ko, mi mballata gardiiɗo kadi mbewa maa pelle, kono caggal njaɓɓitaama am mi ɓura maa ɗon yaade e Galili. Kono Bitrus wi'i mo: so tawo fof ɓennu, kono miɗo ɓennay. Kadi Iisa wi'i mo: goonga mi wi'ata ma e hannde nde ndee, caggal ɗoo ɓesngu naamnoo sau ɗiɗi, a yeewta-mi tati. Kono Peteer o wiyii ɓuri haa ɓuri: so tawii mi foti mawde e maa, mi ɓaynaa maa hay gooto. Kadi fof ɓe ngoowi wiyeteede noon kadi. Kadi ɓe ngoɗɗi to nokkuure wonde innde makko Getsemane, kadi o wi'i jannguɓe makko: Jooɗee ɗoo haa mi duɗɗii. O naati Bitrus e Yakuuba e Yohaana e mum, o fuɗɗii mahsugol tan e mahsugol e wiyal ngam ɓe: Roohu am mahsugol tan haa mayde; jooɗe ɗoo e reentine. Kañum o yahnii hakkunde famɗi, o warii e hoore

makko e leydi, kañum o ndewaani ngam, so tawii ko waawndee, waktu nduu yah e makko, kañum o wiyi: Abba Baaba, goɗɗe fof waawi ma a; ittu kopporgal ngal e am; kono wonaa ko miɗo yiɗi, kono ko aɗa yiɗi. O waɗi e o yiytii ɓe njoɓɓa, e o wiyi to Piyer: Simoŋ, a njoɓɓa ndee? Hol waawataa on jokkude waktu gooto nder rewde? Reentee e ndewaane, ngam hoto on naata e jaabawol; roohu ɗum ena yiɗi, kono bakke ɗe ena laaci. Kañum kadi, o yahii, o duɗɗii, o wiyi kelme ɗen goɗɗen. Kono o artii, o yiytii ɓe reedu nana ɓe njoggii; sabu gite maɓɓe ɓe nana lomtoo, kono ɓe anndaaki hay ko ɓe jaabii mo. Kañum o ari ɗo adii tataɓo e o wi ɓe: hono jooni e laaɓu; noddii; o udditii; waktu ngu arii; yeewto, Biiɗo Neɗɗo ngo neldaa e juuɗe yimɓe junubaajo; takkuɓe, en yaho; yeewto, mo neldotoo mi o keɓii. Kadi yaadaande, haa o nana haala, Yahuda Iskariyot arii, gooto e sappo e ɗiɗi, kadi e makko yimɓe keewɓe e ɗaɓɓe e lece, neldaama iwde e sarɗiiji limaaɓe e binndanɓe e mawɓe. O nattirɗo makko ɗoo waɗi humpitii e mum'en, o wi'i: Mo mi muuccii, kanko woni o; nañu mo e njokku mo e jaɓɓorɗe. Kañum nii e nii jokkondiri mo yaawde mo wiyi Jaaraama, Malum e ɓosii mo. Ɓe nde ɓe daɓɓi e kanko juuɗe mum'en e ɓe nanngi kanko. Gooto kadi e ɓeen njokkondirɓe ɗen, o ɓoɗɗi takooba makko, o darni maccuɗo ardiiɗo mawɗo, o ittii nokkuuji makko. Kadi Iisa jaabii, o wi'i ɓe: ko wano e dow ɓiɗɗo on yahi e ɗaɓɓe e leɗɗe ngam naatnude am; ñalnde fof mi woni e mon to bannge joom, mi jannginoo, kadi on naatnaaki am. Kono ngam winndee ɗee binndanɗe. Kadi nde ɓe haɗii mo, ɓe ɓuri kala. Kadi gooto mo woni ceeɗo naatnoo mo, o ɗaɓɓitaama e leeñol liñol dow yoɓɓere makko; kadi ceeɓe ɓe njaaɓtii mo.

Kono o naftii leeɗe ndee, o yaltii mo peetel e maɓɓe. Kadi ɓe ngarti Iisa faade to sarkin limaaɓe, kadi ɓe kewti e makko, fof sarkin limaaɓe e mawɓe e binndondirɓe. Kadi Petros tugii mo e woɗɗude, o tottii mo haa faati e nder luumo sarkin laamɗo mawɗo, kadi o wonnoo e njoɓɓi e goɗɗo e kuuɓe, kadi o ɓamtii hoore mum e yiite. Kono sarɗiyankooɓe mawɗe e nder konseeyu fuu ɓe njanndii seedantaare e dow Iisaa ngam maayde makko, kono ɓe yiytaaki; sabu gooto keewɗo ɓe seedii seedantaare goonga e dow makko, kono seedantaare ɗee ɓe wontaaki dañɓe. Kadi goɗɗo tayii ɓe naamndii goonga makkaɗo e makko ɓe wiyi ko min nannii makko o wiyii ko miɗo mbaɗtoo leydi luumo ndii ɗii yoɓeteeɗo e juuɗe e caggal ñalawma tati goɗɗum tayaaka yoɓeteede e juuɗe miɗo maha. Kadi alaa nii noon, seedantaagal mum'en tawaani. Kadi sarkin limaabeeɓe ɗen takkii, o yahi to ɓaɗɗo, o naamni Iisa, o wi'i: a jaabataa hay huunde? Ko hol ɓeen ngeen shaahid heen e makko mo? O noddi kono e jaabii hay goɗɗo. Kadi sarkin limamai naamni mo e wi'i mo: Aan ko Almasiihu, Bii'do Bannuɗo ndoo? Kono Iisa wii: mi ko mi, e mbaɗa yiyto ɓiɗo neddo e ñaamo ngo joginoo e bannge ñaamo ɗo ɗaɓɓere e ngo ari e dow ceeɗe kammu. Kono sarkin limaamiiji o, o yiɗi juuɗe gownaaji makko, o wi'i: Ko hol min njeyɗaa seedantooɓe? A nannii fuu ɓurnaangal ngal. Ko jiytata e on? Ɓe fof faamii makko ko o jibinaa maayde. Kadi won goɗɗi fuɗɗii tufde e makko kadi daree ɓanndu makko kadi darle makko e ɓuuɓe kadi haalde makko: annabee-min en ko hol o ɗaree ma. Kadi jiyaaɓe ɓe mballii mo e ɓulte. Kadi Bitrus tan ɗo e ɗaɗi e suudu nduu, gooto e jiyaaɓe debbo mo limaam mawɗo ari, kadi o yiyi Bitrus tan o fuɗɗii ɓamtude, o ɗaɓɓi mo o wi'i:

kadi aan kadi e Iisa mo Nasaarat tan a wonnoo. O haayi e wiyi: mi anndaa kadi mi haaɓaani ko a wiyi. O yahi yeru e nder sukaaɗe, e gorko nanngu ɓamtii. Kadi debbo gollotooɗo ngo yiytii mo kadi fuɗɗii haalde e yimɓe ɗi njogii heen ko o ɗoo umii e mum'en. Kono tawo o fikkaani. Kañum caggal ɗum wakkati hinnere, goɗɗo ɓe ngoodi noon wiyi e Bitrus: Goonga a ko e mum'en; kañum sabu a ko Jalila kañum haala maa ɗum waɗi haalakke. Kono o fuɗɗii joopude e yaabde ko mi anndaaki neddo oo ngo on ngon a mbiyi. Kadi e ɗiɗaɓo ɓesngu waɗi ɓeydugol. Kadi Peteer nannginii konngol ngo Iisa wii mo ko ɓanndu gonɗo ɓeydde tati keewɗe, a firtina mi tati keewɗe, kadi o fuɗɗii ɓeydde.

15

Kadi nde subaka e hitaande, laamɓe jom sarɗi e gooto e mawɓe e binndanɓe e konngol ɗemɗe fof, ɓe daɓɓi konngol, ɓe njaɓi Iisa ɓe njokki mo e ɓe njaltini mo to Bilaatu. Kañum Bilaatu naamni mo: Aan ko lamɗo Juufaaɓe? Kono o jaabiima, o wi'i mo: a wi'a. Kadi laamɓe sariyaaji ɓee naamni mo kuuje keewɗe, kono kanko jaabii hay huunde. Kono Bilaatu naamni namnii mo e wiyde: A jaabataa hay gooto? Yiy hol foti ɓe seedantoo e maa. Kono Iisa jaabii hay goɗɗo kadi, haa Bilaatu yiɗi. E nder jaango, o waɗi yoɓde mum gooto ɓesngu, mo ɓe naamndii. Kono ɗo wiyeteengo Barabaas ɗo ndeenka e ɓe ɓeydondirɓe, ɓe nde e nder caɗeele ɓe waɗi mbayla. Kañum nannginoowo o haawnii noon, yimɓe ɓee fuɗɗii naamndude hono no o wayi ko e mum

ɓe sahaa fof. Kono Bilaatu jaabii ɓe o wi'i: Aɗon yiɗi mi ñaññin on mawɗo Juuɓe ɗen? O anndi ko sabaabu hasada laamɓe sarɗiyaaɓe ɓee njiytii mo. Kono laamɓe sarɗiiji ɓe huɓɓini yimɓe ngam o woppu Barabaas e maɓɓe haa ɓuri. Kono Bilaatu jaabii gooto faamii makko wiyi ɓe: ko tan e nde on yiɗi mi waɗa mo on wi'a laamɗo Juufuɓe ɗen? Ɓe nii, ɓe waɗi ɗaɗɗe kadi: Cuuɗ mo e gannde! Kono Bilaatu wiyii ɓe: ko foti o waɗi bonɗo? Ɓe nde, ɓe waɗi haalde ɓuri heen, Cuuɗo mo e gannde! Kono Bilaatu yiɗi waɗde jama'a goonga ɓurɗo, o ɓennii Baraabba e maɓɓe, kañum o neldii Iisa, caggal nde o foori mo, ngam ñiiɓee mo e bannge. Kono askarɓe ɗii ngarti mo nder suudu ɗo, ɗo woni praetorium, e mbii waɗi keewɗe fof, e mbii ɗaɓɓi mo juulde borɗo, e mbii ɗaɓɓi mo laaɓɓungal ɓungel taytaaɗo, e mbii fuɗɗii salmaade mo. Jaaraama, Laamɗo Juutaaɓe; e ɓe ngarti hoore makko e leydi, e ɓe tufi mo, e ɓe ɗaɓɓitii cokke mumen ɓe sujjini mo. Kadi sahaa ɓe njaaɓi mo, ɓe huɓɓini mo porfur nder, kadi ɓe labɓini mo kuuje makko keɓe, kadi ɓe yaltini mo ngam ɓe ɗakku mo e gannde. Kadi ɓe ngarti gooto Siimoo Kirenaajo, o wiyeteende, o ari e leydi, baaba Alekisandeer e Ruufus, ngam o yahu gicce makko. Kañum ɓe ngarti mo e Golgota nokkuure, ɗo woni ko firtinaa ko nokkuure hoore-kaakol. Kadi ɓe ngarti mo yarde neɗɗaande e miir, kono o jaɓaaki. Kañum ɓe ndeenanii mo e palal, ɓe keɓtini kuusaaji makko ɓe nannondira kaaɗe e mum ngam teeŋtude hol ko gooto mawɗo. Ɗum woni sahaa tataɓere kadi ɓe ɗakkii mo e gannde. Kadi winndere sabaabu makko ina windaa: Laamɗo Juufaa ɗoo. Kadi e makko ɓe njokkondiri ɗiɗi njaaɓi, gootooɗo e bannge nannge makko kadi gootooɗo e bannge hero makko. Kadi

timmaama winndannde nde wiyi: kadi e jiiɓɓe ɓe njoofaani sariya njimaama mo. Kadi ɓe wurtinooɓe ɓe nannginoo mo ɓe ɗokkitoo hoore mumen e ɓe wiyi: woe, o rusanoo galle e o mahɗoo e nder tati ñalawma, kisnal hoore maa e jiibo iwdi e kulol. Kadi noon e ɓe sarɗiiji mawɗi ɓe ngartii e goɗɗo goɗɗo e ɓe winndondirɓe ɓe wi'i: o kisii woɓɓe, o waawaa kisa kanko mum. Almasiihu, laamɗo Israa'iila, mo yejjit jooni ummoraade e kuugal ngal, hono min yiytu kadi min goongɗin mo. Kadi ɓe njiɗɗinaama e makko e palanteer ɓe nanngini makko. Nde waktu njeeɗiɗi waɗii, dikkude waɗii e dow leydi fof haa waktu naaneeɗi; kadi e waktu naaneeɗi Iisaa waɗɗii haala e daande mawnde o wi'i: Eloi Eloi, lema sabaktani? Ɗum ko firtinaa, Alla am, Alla am, ko e hol mi njiɗɗitii? Kadi goɗɗo e ngoɗɗi ɓe njoodii ɗoo, ɓe nannduɓe, wi'i: Yeew, o nodda Ilyaasa. Kono gooto yahi e heɓi sponjo e vinaigre e daŋi mo e lekki e ngarti mo yiyde e wi'i: haɗen njiyee so Elijah ari waɗde gasde mo. Kono Iisa, o tayii ɗemngal mawngal, o ummii. Kadi lesso bannge nge ɓeydaama e ɗiɗi, ummoraade e dow haa les ɗoo. To yiɗde kono santiriyon ɗon tayii e yeeso makko heen ko o yiɗi ko ɓe o waɗi haalde heen o maayi, o wi'i: goonga e goonga neddo oo ko ɓiɗo Alla woni. Wonii kadi rewɓe ɗee yiytoo haa woɗngo, e ɓe ɗee wonii kadi Mariama Magdala e Mariama innde Yakuuba ɓiɗɗo e Yusufu, neene makko, e Salome, ɓe ɗee kadi ɗoo sahaa o wonii e Galili ɓe njoginoo mo e ɓe kuutorinoo mo, e goɗɗe keewɗe ɓe yaltinoo e makko haa Yerusalem. Kadi nde kiikii waɗi, sabu ɗum woni ñalngu, ngu woni ñalnde hade Aset, Yusufu mo ari e Arimatea yahi, o woni mo faati mo moyyi nder gollotooɓe, o kadi kanko woni mo ngoongɗini Laamateeri Alla, o heɓi gacce,

naati faade e Bilaatu, e naamni bakke Iisa. Kono Bilaatu yammbii so o maayi jooni, e o noddiima sooja ɗoo o naamni mo so o maayi ɗoo hade, e o anndii e sooja ɗoo o hokki bakke ɗee e Yuusuf. Kañum o soodii leerol, kañum o ɗakki mo, o ɓuuɓndi mo e leerol ndol, kañum o daɗndi mo e bannge, ɗo woni ɓesngu e hayre, kañum o girgini ɗaare e dogol bannge ndol. Kono Mariama Magdala e Mariama Jose ɓe njiytii ɗo o ndeenaa.

16

Kadi nde asabat ndat, Maryama Magdala e Maryama goo Yakuuba e Salome njaɓi leeɗe ngam, so ɓe yiɗi, ɓe mbaɗ-ɗen mo. Kadi nder subaka heen, ñalnde gooto e sappo, ɓe mbaɗi e kaburu, naange tayiima. Kañum ɓe ngooli e hoore mumen: Hol ko waɗata min hayre ndee iwde e ɗoonde kaburu ndee? Kañum ɓe yiɗi dow, ɓe nganndii ko haayre nde kulliima; ko sabaabu ɗum mawndum haa tan. Kadi nde ɓe naati e nder kaburu, ɓe yiyii goɗɗo ceeɗo ɗo njoɗɗi e ñaamo ñaamo, o laaɓii e nder juuɗe daande, kadi ɓe heɓii mahngal mawngal. O wi'i ɓe: hoto fajjito; on njiilotoo Iisaa Nasaraajo o ɗo njiifaama e palal; o ummii, o alaa ɗoo; yeewɗaa nokkuure ɗo ɓe wondiri mo. Kono yaha, wiyde ɓe jannguɓe makko e Bitrus wonde o ɓuri yiɗde maa e Galili; ɗoo on njiyata mo, hono o wiyi on. Kadi yaltude ɓe ɓeydii iwde e kaburu; kono ɓe ngarti e hokku e fiɗɗe, kadi ɓe haalii hay gooto hay huunde; sabu ɓe kulii. Caggii kadi subaka ɓennuɗo asabat, o yaltii ɓennugol e Maryama Magdala, mo o yaltini jinne jeeɗiɗi e makko. Ɗum yahi, o haali e ɓe mbiyaama

e makko, ɓe ndeenoo e ɓe yamoo. Kañ ɓeen nannduɓe mbaɗi o ina wuurii e o yiytaama ko kanko, ɓe goongɗinii. Caggal goɗɗe ɗee, o hollitaama e ɓesngu woɗɗu e majje mum'en ɓe yaawata, ɓe ngoodi e galle. Kañum ɓeen yaltii ɓe jaŋti e ɓeen goɗɓen, kañum ɓeen goɗɓen goongɗinii ɓe. Caggal ɗuum, ko e nder ɓe njoɓɓi ɓe sappo e go'o ɓe, o hollitii, kañum o ɓenni goongɗinangol mumen e taakuɗingol berse mumen, sabu ɓe goongɗaani yimɓe ɓe yii mo o fuɗɗiima. O wi'i ɓe: yaha e aduna fof, seedantee seedaare ɓurɗo e golle kala. O goongɗino e baptisaama, o dartiima, kono o goongɗinaa, o ɓurtiima. Kono alaamaaji ɗii mbaɗata ɓe goonga. E innde am ɓe njettina jinnaaji. Ɓe haala ɗemɗe kese. Ɓe reenda ɓiɗɗo. Si tawii ɓe ñaamii huunde maayɗo, hoto waasaa ɓe. Ɓe ñoofta junngo e dow mawɓe, kañum ɓe heɓa cellal. Joomi Laamɗo kadi, caggal nde o haalii e mawɓe, jaaɓaama to kammu, o yahi to dow, kañum o njoɗɗi e ñaamo nano Alla. Ɓeen ɗen, yaltude, ɓe waɗii waɗde e nokkuuji fof, Joom o gollaani e makko, o nannginii daande ndee e alaamaaji ɗii jokkondirɗi. Amen.

Linjila Yohaana

1

To fuɗɗoode wonnoo Kelme, e Kelme wonnoo to Alla, e Alla wonnoo Kelme. O ndee wonnoo e fuɗɗoode e Alla. Fof e nder makko waɗii, kañum alaa makko waɗaama hay gooto e ko waɗaama. Nder mum nguurndam wonnoo, kadi nguurndam ɗam wonnoo ɓesngu yimɓe. Haske ndee tawi e nder diimaagu, kono diimaagu nduu heɓaani mo. Waɗi neddo neldaama iwde Alla, innde makko Yuhaana; kanko arii ngam seedantaare, ngam o seedanto fayde e bannge lesdi ndii, ngam ɓe fof goongɗino sabaabu makko. O wonaa nanngu ngu, kono o ari ngam seedto baɗte nanngu ngu. Ina ngo nanngudo haqiiqa ngo nanngudi kala neddo ɓenngo e leydi. O woni nder aduna, aduna tayii sabu makko, kono aduna andaaki mo. O waɗi e nder makko keeriiɗo, kono ɓe makko keeriiɗo jibinaa mo. Foti ɓe nanndi mo, o hokkii ɓe jaɓɓorgo waɗde ɓiɓɓe Alla, ɓe gooɗɗo e innde makko, ɓe jibinaa-ɓe e ɗiɗam, walla e yiɗde leydi, walla e yiɗde gorko, kono e Alla ɓe jibinaa. Kadi Daande nde wurtii ko neɗɗo e o njogii e amen, e min yiɗi ndeenka makko, ndeenka hono ko ɓiy

gooto tan iwdi e baaba, o heewi e jaaɓtingol e goonga. Jahaya shaahid heen e makko, o wadi ɗaɗɗe, o wi'i: Ɗum ko kanko mi wi'i, o ngooto ɓadii am, o woni ɓadii am, sabu o ɓuri am. Kadi e nder timmuɗo makko en fof min heɓii, kadi jaaɓo e nokkuure jaaɓo; sabu sariya e nder Musa njiytaa, jaaɓo e goonga e nder Iisaa Almasiihu wadi. Alla hay goɗɗo yiyi mo tan sahaa, Ɓiɗo gooto tan, o ngo e nder ɓoggol Baaba, kanko holliti mo. Kadi ndii ko seedantaare Yuhaanna, nde Juuɗen neldii e Jerusaaleem sartorɓe e Lewiiyankooɓe ngam mbii-ɗen mo: Aan ko honɗo? Kadi o jaabii, kadi wonaa o haandi, kadi o jaabii ko wonaa mi ko mi Almasiihu. Kañum naamndii mo: ko noon kadi? Iliyaas ko a on? O wii: miɗo wonaa. Annabii ɗoo ko aan? O jaabii, alaa. Ɓe wiyi mo noon: Hol ko a? Ngam min hokku jaabawol to ɓe neldii min; ko a wi'a baɗte hoore maa? O wi'i, miɗo daande mo wiyetee e ladde ngaadaande, nanngu laawol Joom, hono Isaayyaa annabiiɗo wi'i. Kañum ɓe neldaama ɓe ɓe umrii e Farisiiyaaɓe, kañum ɓe naamni mo kañum ɓe wi'i mo: ko wadi noon a julɓina, si a wonaa Almasiihu walla Ilyaasa walla annabii ndii? Mi jaabii ɓe, Yuhaana wiyi: Mi nanndi e ndiyam, kono e ɓooyɗi maa tayii mo on anndaako. O kanko woni ɗo ɓenndi am ɓennata, mo ɓenndi am jeyaama, mi alaa nafoore ngam mi fuɗɗu ɗaɗɗe caggal makko. Ɗee goɗɗe wadi e Betani ɓadaade Yordan, ɗo Yahaya woni o fultinaani. Ñalnde garoore, Yuhaana yiyi Iisa oo ari e makko, o wi'i: Yeew mberewa Alla oo yoyyina juumre aduna. Ɗum ko mo mi wiyi, caggal am ɓe njiya gorko mo yewtii ɓaawo am, sabu o laati am woni. Mi e mi anndaaki mo, kono ngam mo peeñcu e Israa'iila, ko sabaabu ɗuum mi arti mi e ndiyam mi rokkude. E Yuhaanna seedatinii o

wiyi ko mi yiyi Ruuhu ɗoo ndesde hono leeɗɗe iwde kammu, e o duurii dow makko. Mi e kam andaani mo, kono o neldino mi naamndinde e ndiyam, kanko wii mi: Mo yiɗtaa Ruuhu ɗoo njokkondiri e jokkaade e mo, kanko ko o naamndintoo e Ruuhu Seniiɗo. E miɗo yiyi, mi seedii ko ɗum woni Ɓiɗo Alla. Ñalnde garoore kadi, Yahaya tayii kadi e ɓiɗɓe makko ɗiɗi, e o yiɗii Iisa ɓe yaha, o wi'i: Yeew, mberewa Alla. Jannginoobe ɓiɗɓe nannoo mo huutoroo, kañum ɓe jokkondiri Iisaa. Nde Iisa rukkii e nde o yiyi ɓe ɓe jokkondiri, o wi'i ɓe: Ko holɗon njiilata? Ɓe nii wiyi mo: Rabbi, ɗum wiyeteede ko faamtoreede Jannginoowo, to faati njogata? O wi'i ɓe: njiyee e yiyde. Ɓe ngi donc e ɓe yii to o woni, e ɓe woni ɗoo makko ñalnde nde; sahaa ɗii woni hono sappo e ɗiɗi. Andaraas, ndeenka Siimoo Peeteer, wonnoo gooto e ɗiɗi ɓe naaninɓe e Yohaana e jokkitiiɓe makko. O heɓii ɗoo, o arande mawnde makko Simoŋ e o wi'i mo: Min njiyi Almasiihu, ɗum woni ko firtinaa ko Kirista, e o yahi mo faade to Iisaa. Nii yiɗi makko Iisa wii: a ko Simoŋ ɓii Yunaas, a njiytee Keefaas, ɗo faamtee Piyeer. Ñalnde garoore, Iisaa yiɗi yaltude e Galiila, o heɓii Filiip o wiyi mo: Jokkondiral am. Filibus ina iwdi e Bethsaida, e nder wuro Andaraawus e Bitrus. Fiilip heɓii Natanayel e wiyi mo: Ɗo Muusaa winndii e nder sariya e anabaaɓe, min heɓii mo, Iisaa ɓii Yuusuf ɓe Nasaret. Kadi Natanayel wi'i mo: e Nasaret ko waawi hay huunde moyyere wonde? Filiipu wi'i mo: aar e yiyde. Iisaa yiidi Natanayel njiyii to mo e wiyi peri mo, Yiido goonga Israa'iila, e mo ɓernde alaa. Netanel wi'i mo: Ɗo nde a anndini mi? Iisa jaabii e wi'i mo: hade Filiipu nodda ma, so a woni les lekki fig, mi yii ma. Nathanael jaabii e o wi'i mo, Rabbi, a ko Bi'iijo Alla, a ko Laamɗo Israa'iila.

Iisa jaabii e wi'i mo: sabu mi wi'i ma, mi yii ma les ɗo leggal fig ndii, a goonga? A maa yiy goɗɗe ɓurɗe ɗee. Kadi o wi'i mo: Goonga goonga, mi wi'i on, tuggi jooni on mbiyata kammu uddiiiɗo, e malaayikaaji Alla yaltude e ɗikkude dow Biyɗo Neɗɗo.

2

Kadi nder ñalnde ndee tataɓde, deewaare waɗi e Kana to Galili, kadi innde Iisa wonnoo ɗoo; kadi Iisa e jannguɓe makko neldaama e deewaare ndee. Nde divɓi ɓuri timmii, nennde Iisa wi'i mo: Divɓi alaa e mum ɓe. Iisa wi'i mo: Ko hol fof e am e maa, debbo? Waktu am waɗaaki haa jooni. Nder mama makko wiyi ɓe goɗɗo: Ko foti o wiyi on, waɗen e maɓɓe. Ɗii e ɗoo ɗii ndiyam hayre joɗɗi nay keemii e dow laaɓtugol Yahudiyaaɓe, ɗii njaaɓi hakkunde fayɗe ɗiɗi e tati. Iisa wi'i ɓe: Fuɗɗitee ɗee kooje ndiyam. Kadi ɓe heɓtini ɗe haa e dow. O wii e mawɓe: Ɓooyee jooni e njiɓɓu mo hooreejo laamɗo ndiyamndiyanke. Kadi ɓe njaɓti. Tuma hoɗɗo ardiiɗo laamɗo ndiyam ɗam tayii divaaruuji e o anndaaki ko ɗum umrii, kono jiyaaɓe ɓe anndii ɓe ndeeftooɓe ndiyam ɗam, laamɗo ardiiɗo noddi sukaajo o wii mo: kala neɗɗo fof ɓurta divaaruuji moyyi ɗi ɓuri, tuma ɓe yoɓii, caggal ɗum ɗi ɓuraa tan, aɗa moofti divaaruuji moyyi ɗi haa jooni. Ɗuum ko fuɗɗorde alaamaaji Iisaa waɗi e Kana e Galiila, o holliti ndeenka makko, goongɗinɓe makko goongɗini e makko. Caggal ɗum, o yahi les to Kapernahum, kanko e nennde makko e ɓiɓɓe makko e jannguɓe makko, kono ɓe joodii ɗoo

ñalawma keewɗe tan. Kadi Paask Juuɗen ɓuri woni, kadi Iisa yahi to Jerusaaleem. E o yiytii e nder lewru ɓe njaɓɓitooɓe nagge e mbeeɗi e leɗɗe, e ɓe wayluɓe keccal ɗe njoɗɗii. Kañum o waɗi ɓulel e ɗaɗɗe, o yaltini ɓen fof e bannge galle Alla, ɓaleeɓe e nagge, kañum o yoofti koyɗe ɓe wayluɓe koyɗe, kañum o ruttini teewuuji, kañum o wiyi ɓe ɓe njaɓata mbeɗooji: Itee ɗee e nder ɗoo, hoto waɗee suudu Baaba am suudu luumo. Jannuɓe makko njanndii kono ko winndaa ko, ɓuuɓri suudu maa nyaamata mi. Ɓe jaabii ko tawo Juuɓe e ɓe wi'i mo: Ko hol alaamaaji a hollira min sabu a waɗa ɗee goɗɗe? Iisaa jaabii e wiyi ɓe: Ruftee bannge ndee, kono e nder tati ñalawma mi mbaɗtino mo. Yahudaaɓe wiyi: Cappanɗe e jowi duuɓi nii mahgaa ndee mahgaa, kañum aan e tati ñalawɗi maa tuurno mo? O nde wiyi e baɗte galle nde bakke makko. Sahaa ko kanko fuɗɗiima e maayɓe, jannguɓe makko ndee teskiima ko kanko wiyii ɗum, e goonga golli e binndol ngol Iisa wiyii. Tuma e tan o woni e Hirusalaama e to paask e to juulde, goɗɗo golle njamndi e innde makko, sabu nde mbiyti alaamaaji makko ɗi o waɗi. Kono Iisa hoore makko, o dañaaki yiɗde hoore makko e maɓɓe sabaabu o anndaa kala gooto, e sabaabu o jogaaki ɓuri wonde gooto seedto baɗte neɗɗo; o hoore makko anndii ko woni nder neɗɗo.

3

Waɗi kono gorko e ɗen Fariisiyaŋkooɓe, Nikodeem innde makko, ardiiɗo ɗen Yahudiyaŋkooɓe. O ndii arii faati mo jemma

e wii mo: Rabbi, min anndii ko e Alla yaltii jannginoowo, alaa gooto tan waawi yiilde ɗee alaamaaji ɗi a yiila, si wonaa Alla e makko. Iisaa jaabii e wiyi makko: Amen, amen, mi wi'i ma, si wonaa ko neddo jibinaa dow, o waawaa yiyde laamateeri Alla. Nikodeem wi'i e makko: To no neɗɗo waawi jibinteede so o ko kisiijo? A waawaa naatde e nder ɓoggol neene makko ɗoo ɗiɗaɓo e jibinde? Iisaa jaabii: Goonga goonga, mi wiyi ma, si wonaa ko neddo jibinaa hakke ndiyam e Ruuhu, o waawaa naatde to laamateeri Alla. Ɗo jibinaa-ɗo e nder leydi, ko leydi, e ɗo jibinaa-ɗo e nder Ruuhu, ko ruuhu. Hoto yaawu sabaabu mi wiyi ma, waɗi e maa jibinee e dow. Ruuhu fuuɗata ɗo o yiɗi, e a nana daande makko, kono a anndaaki ɗo o ari e no o yaha. Ngo woni kala o jibinaa-ɗo e Ruuhu. Nicodemus jaabii e wi'i mo, no waawi ɗee golle waɗde? Iisaa jiibii mo wiyi, a ko jannginoowo Israel e a anndaani ɗee goɗɗe? Goonga goonga, mi wi'i ma ko min nganndii min haali e ko min yiyi min seedantoo, kono seedantaare amen on jaɓataa. So e mi wiyi on ko ɗe golle leydi e on tawaa goonga, no waɗi so mi wiyi on ko ɗe golle kammu, on maa goonga? Kañum alaa gooto yaltii to kammu, si wonaa tan ɗo mo iwii e kammu ɓesngu, ɓiɗo gorko o woni e kammu. Kadi hono Musa yaltini baleejo ngo e ladde ngenndiije, wano kadi ko waɗi Ɓiɗo Neɗɗo yaltineede, ngam kala mo goongɗinɗo e makko fota, kono o heɓu nguurndam daañam. Nii ko sabaabu Alla yiɗi aduna, haa ko o hokki Ɓiɗɗo makko gooto tan, ngam fow mo neldaango e makko hoto yoɓu, kono o heɓi nguurndam daañam. Alaa ko Alla neldii Biyɗo makko to aduna ngam o hukmu aduna, kono ngam aduna hesɗitu e nder makko. Mo goonga nder makko, hukmetaako mo. Kono mo goongaani,

hannde kala hukmetaama mo, sabu goongaani mo nder innde Biɗɗo gooto tan Alla. Ɗuum koo nde ɗum woni hukumce, sabu ñalngu mbi'i e nder aduna, kono yimɓe yiɗi jamfere ɗiɗi ko ñalngu, sabu golle maɓɓe ɗe ɗe woni bonɗe. Kala mo waɗi goɗɗe bonɗe ina yeewa haaɗe e nder alaa ari faati e haaɗe, sabu hono goɗɗe makko foti holliteede. Kono mo waɗi goonga ina ari faati e haaɗe, sabu hono goɗɗe makko hollitee, ko sabaabu e nder Alla goɗɗe ngonɗi golliɗi. Caggal goɗɗe, Iisaa arii e jannguɓe makko ɗii e leydi Yahudiyaa, e ɗoo noon o duumii e mum'en e o julɓinoo. Yahaya kadi woni o battisoo e Aynon e bannge Salim, sabu ndiyam keewɗi woni ɗoo, e yimɓe ngoodi e battisaa; sabu Yahaya tawaaki haa jooni e nder luumo. Njiɗɗi waɗi kadi e jannguɓe Yahaya e Juuf e dow siforde. Kadi ɓe ngaɗi faati e Yahaya kadi ɓe wi'i mo: Malum, neddo ngo ari e maa ɗoo bannge woɗnde Urdun, mo a seedii mo, yiy o ɗoo ko o lootora kadi kala ɓe ngaɗi faati e makko. Jahana jaabaama e o wiyi, neɗɗo waawaa keɓde hay huunde, si wonaa ko ngoɗɗinaa mo ummoraade e kammu. Ɓee meeɗen on njiytira yimɓe mi e ko mi haalii, mi wonaa mi Almasiihu, kono mi nulteema mi ɗo yeeso makko. O yiɗtoo sukaajo ko gorko sukaajo; kono golloteeɗo gorko sukaajo, o taytoo e nana makko, o waɗi peeñcu e peeñcu sabu ɗaɗol gorko sukaajo. Ɗum noon lowre am timminii. Ɗum waɗi mo yiɗde, kono mi waɗi ɓeydude. O ngoɗɗo ɗo ngoni iwde dow ko o dow ɓurɗe fof. O ngoɗɗo e leydi, e leydi o woni kadi e leydi o haali; o ngoɗɗo e kammu ɗo arii, dow kala o woni, kadi ko o yiyi kadi ko o naani, ɗum o seedantoo, kadi seedantaare makko, alaa gooto nañi. Mo heɓii seedantaagal makko timminii hono Alla goonga woni. Nde kadi

o neldii Alla, o haala ɗe keewe ɗe Alla, sabu Alla hokkata Ruuhu wonaa e sukaaɗe. Baaba nii yiɗi biddo makko, o hokki ɗum fof e juulde makko. O goonga e nder Bii-ɗo ena jogii nguurndam daañaango, kono o njaawaango e Bii-ɗo alaa yiyde nguurndam, ɓamtaare Alla ena heddi e mum.

4

Sabu ko tawo Joomi anndii ko Farisiyaajo nanii ko Iisa waɗi janngiɓɓe goɗɗi e ko o ɓaptismaa ɓuri ka Yahaya, kono Iisa hoore mum battaaki ɓaptismaa, kono janngiɓɓe makko, o woppi Yahudiya e o yahi to Galili. Waɗi e ko mo wajibii mo yaha caggal e Samariya. O waɗi kadi e nder wuro Samariya wuro ngoongɗinoo Sikar, baddo e nokku ngu Yakuuba maayi Yusufu ɓiɗɗo makko; woni kadi ɗoo lulngel ngel Yakuuba. Ɗum alaa Iisaa, o tawnii e daawal ngal, o njoɗɗii no ɗum e dow ndiyam ngam, sahaa ɗii woni hono nayi jeegom. Debbo waɗi e Samariya ngam ɗibde ndiyam. Iisa wiyi mo: hokku am yarde. Sabu jannguɓe makko yaltii e nder wuro ngam ɓe saaji ɗum. Debbo Samariyanaajo ndii wi'i mo kanko noon: no tawii mo, aɗa woni Yahudiiyo, naamndii yarde e am, mi woni debbo Samariyanaajo? Sabu Yahudiyaaɓe huutortaako e Samariyankooɓe. Iisaa jaabii e wiyi makko: So a anndi laabaali Alla, e hoɗo ko o wiyetee ma, hokku am yarde, a mbaɗtii mo, e o hokkii ma ndiyam moyyam. Debbo ngo wi'i mo: Jom, a alaa bokki, kadi luuɗo ngo ko juuɗo, ko ɗo noon a heɓi ndiyam ndam ndam? A waɗi ko a mawnii baaba-men Yakuuba, o nattii-min

ndiyam, e kanko yarii e ndiyam makko e ɓiɓɓe makko e dabbe makko? Iisa jaabii e wi'i mo: kala o yara e ndiyam ndam, o ɗooftata kadi; kono hoɗo yari e ndiyam ndam min hokkanii mo, hoto ɗooftata haa e jamaanu, kono ndiyam ndam min hokkanii mo, tayata e maɓɓe makko source ndiyam fuppindam haa e nguurndam jamaanu ngam. Debbo ngo wi'i to makko, Jom, hokku min ndiyam ngam, haa mi yaha koshde kadi mi yaata ɗoo ngam ɗooftude. Iisa wiyi mo, Yah weltu gorko maa, kisa ari ɗoo. Debbo o jaabii e o wi'i: mi jogaako gorko. Iisaa wi'i mo: en goonga a wi'ii ko mi jogaako gorko; sabu worɓe jowi a jogii ɗum, kono jooni oon a jogata tan, gorko makko wonaa; ndeen goonga a wi'ii. Debbo ngo wi'i mo: Joomi, mi yiɗi ko a wonaa annabiiwo. Baabaaje amen juulaani e nder lewru nduu, kono on njannataa ko e Yerusalem woni nokkuure ɗo foti juulde. Iisaa wiyi makko, Debbo, goonga am, hono waktu ɓura, alaa e dow ndii ɗii, alaa kadi e Yerusalem, mbaɗ-on Baaba. On dewtata ko on anndaaki, amin dewtata ko amin anndi, sabaabu kisngal iwi e Juuɓe. Kono waktu ɗoo ari, e jooni ina woni, ɗo jom'ɓe goonga'en ɓe maa jom'o to Baaba e rooɓaande e goonga, kadi Baaba ɗoo njiilata ɓe jom'ɓe mum ɓe goɗɗo. Ruuhu ko Alla, e ɓe njogorii mo, ɗoo foti njogorgo mo e nder ruuhu e goonga. Debbo ngo wiyi mo, mi anndi ko Almasiihu ɗo njiyee, o wiyeteende Almasiihu, so o yiyi kanko, o mbeela min kala huunde. Iisaa wiyi mo, Mi woni o yowto-ɗo to maa ndii. Kadi e nder ɗuum, jannguɓe makko ɓe njayi, kadi ɓe yaamaani sabu o wiyataa e debbo; kono alaa gooto wiyii, Ko a yiilata walla ko a wiyata e mo? Debbo ngo waɗii ndiyam mum ngo kadi yahi to wuro, kadi o wi'i yimɓe: njooɗee ɗoo yiyde gorko mo wi'i am fof ko mi waɗi; mbele ɗum ko

Almasiihu? Be yaltii tugii e gure nde, be ngarti e makko. E nder ndee sahaa, jannguɓe ɓe naamndii mo, ɓe wiyi: Mawɗo, ɲaam. O wiyi ɓe, mi mawnii ɗum nyaamde, nde on'on alaa andude. Ɓe jannguɓe nganndii kadi to golle mumen mumen: Alaa mo waɗi nattii mo ɗum nyaamde? Iisaa wi'i ɓe: Ɲaamdu am ko mi waɗa jomtol mo neldaani mi e mi timmin golle makko. A waawaa on wi'i ko lewru nayi e ndi e ndi ina woodi kadi jemmbere ina ari? Yeewu, mi wi'i on, ɓamtee gite mumen e jiyee leyɗe, sabu ɗe danɗi e jaɓɓugol jooni. Kañ o ngarɗo heɓii laaɓi e o ɗaɓɓi leɓɓe e nder nguurndam daañaangal, ngam o seedɗo e o ngarɗo reemtee e golle. Nder ndee ko haala ina jeyaa ko goonga, sabu gooto ina nulɗitoo e gooto ina yiitoo. Mi neldii on yiɗde ɗo on kuutoraa, goɗɗo kuutori, e on naati e golle mum'en. Kono e nder wuro ngo, Samariyaŋkooɓe keewɓe goongɗinii e makko sabu wolde debbo ngo, mo faamtinoo ko o wiyi am fof ko mi waɗi. Nde tawo Samariyankooɓe mbiyii e makko, ɓe naamndii makko jokkude e mumen; kañum o jokkii ɗoo ñalawɗi ɗiɗi. Kadi goɗɗo keewɗo gooto goɗɗi ngoodi sabaabu haala makko, e debbo ngo wii ɓe ko min ngoodi jooni tan sabaabu haala maa, min kadi min nannii, kadi min anndii ko kanko woni goonga kisol leydi Almasiihu. Nde kala ɗiɗi njamndi, o fii diga ɗoo e yahi e Galile. Kanko ko ɗum Iisa seedii ko annabi e nder leydi makko keɓɗo tiinaade alaa mum. Tuma nii ko sahaa o yahi to Galili, yimɓe Galili jaaɓii mo, ɓe yiyi kala ko o waɗi e Yerusalem e juulirde ndee; kadi ɓe keeriiɓe yahi to juulirde ndee. Yeesu arii kadi sabu noon e Kaana e Galili, ɗo o waɗi ndiyam wurtini divaa. Kadi wonnoo gooto, mo woni hooreejo, mo ɓiɗɗo makko woni goonga e Kafarnahum; o ɗoo, o nannii ko Iisa ari ummaade e Yahudiyya

yaha e Galili, o yahi haa makko e o naamnii makko ngam o ɗoo ara e o bellu ɓiɗɗo makko; sabu o woni haa maayde. Iisa wiyi nde ko makko: Si a yiyaani seedantaaje e mannaaje, a goongaani. Jeyɗo laamɗo ngo wi'i mo: Joomi, yah ɗoo hade suudu am foti. Iisaa wi'i mo: yah; bii'do maa ɗam ena huunde. Kañum gorko goongɗini e daande nde Iisa wii mo, kañum o yahi. Hannde kadi e nde o yahroto, worɓe makko njiytii mo e mo haali e maɓɓe wiyi ko ɓiɗɗo maa ina wona e nder nguurndam. O janngi noon e mum'en sahaa nden o heɓi ɓurɗo. O wiyi mo e makko wonde janngo ɓesngu sahaa jejeɗiɗo, takkere ndee dartii mo. Baaba anndi sabii ko e waktu nde Iisaa wiyi mo ko binndel maa ina wona, e o goongɗini e suudu makko fof. Ɗuum kadi ko alaamaaji ɗiɗaɓo Iisaa waɗi, sabu o yiɗi iwdi e Yahudiyya e Galiila.

5

Caggal ɗum ɗii, woni juulirde Yahudiyaaɓe, kañum Iisaa yahi e Jerusaaleem. Ina kono e nder Hirusaalima e dow ngenndiwal mbeewa, o ngoɗɗinooma e Ibraaniyankeewal Betesda, o heɓii suudu jowtiɗi nay. E ɗee nannde, yimɓe keewɗe keewɗe laaɓii: ɓaleeɓe, ɓaleeɓe, yoɓɓe, e njoɓɓe, ngaddan-en ko ɓennugol ndiyam. Nulaaɗo ko sabaabu e sahaa o yiɗi jiggude e ndiyam, e ndiyam ɗam waɗi ko ɓuuɓde; o adii ɓesngu nattude caggal ɓuuɓde ndiyam ɗam waɗi ko cellal, ko fayti e nokku mo o heɓi heen. Waɗi gooto neɗɗo ɗoo mo teemedere e joweeɗiɗi hitaande jogii laaɓɗo makko. O ndii ɗoo, Iisaa laaɓi, e o anndii

ko sahaa jooni tan o jogii, o wi'i mo: A yiɗi waɗde cellal? Neeɗɗo jaabtii mo: Joom, mi jogaaki neddo, ngam so tawo ɗaɓɓiima ndiyam, o woppu mi e nder luumo. Kono so mi nana, goɗɗo e ɓesngu am yaha. Iisaa yeeɗi mo: Tagi, ɗaɓɓu leccol maa e yah. Kadi sahaa ɗoo neddo ɓuri wonde mo jaɓɓii, kadi o naatnii taara makko kadi o yaaraani. E nde ñalnde Asabar e nde ñalnde nden. Ɓe nganndii noon Juuɓe nde mo keeñiima: Sabbat ko, alaa jaabawol ma yoo'de ndee mat. O jaabii ɓe, o mo waɗi mi cellal, kanko o wi'i mi: Ɗaɓɓu daawal maa e yah. Ɓe naamni ɗum mo ko alaa: Ko hoɗo woni neddo o wiinoo ma, ɗakku daago maa e yah? Nde keftinaa-mo anndaaki ko hay, sabu Iisaa ɓesnoo e nder yimɓe ɗi ngoodi e nokku ngu. Caggal ɗee goɗɗe, Iisaa yiytii mo e nder lewru, o wii mo: Yeew, a wurtini cellal, hoto waɗde juumre kadi, ngam gooto ɓurɗo haa maa waɗde e maa. Gorko ngoo yahi e haɓɓii to Juufuɓe hono Iisa ko o woni mo waɗi mo cellal. Kadi sabaabu ɗuum, Juuɗen njokkondiri Iisaa e ɓe njiilii waɗde mo, sabaabu mo waɗi ɗuum kuuje e naange sabbat. Kono Iisaa jaabii ɓe, Baaba am goonga haa jooni, e mi goonga kadi. Sabu ɗum noon ko ɓuri Yahudiyaaɓe njanndii mo mbaɗtude, sabu alaa tan ko o firtinii Sabaa, kono kadi o wiyi Alla ko Baaba makko keɓɓo, o waɗi hoore makko nannduɗo e Alla. Iisaa jaabii sabaabu ɗoo kadi wiyi e mum'en, goonga goonga mi wi'i e on, Ɓiɗo waawaa yaha hay huunde e huunde makko, si wonaa ko o yiyi Baaba ngo mahanta, kala ko kanko mahi, ɗee kadi Ɓiɗo ngo mahata e nder gootal. Baaba ngo yiɗi bii-ɗo e kala ko foti o hollira mo ko o keeriiɗo waɗi, e o maa hollira mo golle goɗɗe kuuɗe ɗee, ngam on mbaɗ-on. Hono ko Baaba ɓenndi mawɓe e nder mayde e hokki ɓe nguurndam, wano kadi Ɓiɗɗo hokki ɓe o

yiɗi nguurndam. Kadi Baaba hokkata hay gooto, kono o hokki hokku fof e Bii'do, ngam ɓe fof yettinde Bii'do hono ɓe yettinoo Baaba. Mo neldaaka ɓiɗɗo, neldaaka baaba neldii mo. Goonga goonga, mi haali en heen ko o ɗo nana heɓde kelme am e nana goonga mo neldii-mi, o jogii nguurndam daañam, kañum e jiiɓaango wona ara, kono o yettii iwde e maayde e nder nguurndam. Goonga goonga, mi wi'i on ko waktu oo ari, e jooni ina woni, nde maaybe ɓe njaɓɓi daande Ɓiɗo Alla, e ɓe njaɓɓi ɓe mbaawat; hono ko Baaba jogii nguurndam e hoore makko, kañum o hokki kadi Ɓiɗo jogde nguurndam e hoore makko; e o hokki mo kadi jaabawol e waɗde sakkitoore, sabu ko Ɓiɗo neɗɗo o woni. Hoto faamde ndee; sabu waktu ina ari nde kala ɓe e nder kaburɗe mbaɗa nana daande makko, e ɓe waɗi goɗɗe keɓata ɓeydaare e nguurndam, kono ɓe waɗi goɗɗe bonɗe keɓata ɓeydaare e hukumkaare. Miɗo waawataa hay goɗɗo e hoore am kala. Ko hol mi nani, mi sifata, e siforgal am goonga ko; sabu mi njiilaa yiɗde am tan, kono yiɗde Baaba ɗo neldaani mi. Si mi seedii e hoore am, seedantaare am wonaa goonga. Goɗɗo ena seedantaako faati am, kadi mi anndi ko seedoore o seedii faati am ena goonga. On neldii heen fayde e Yahaya, o seedii e goodngo; kono miɗo heɓaani seedantaagal e neɗɗo, kono mi wiyi ɗee ngam on kisaltu. O nde woni fitila nde ɗuuɓi e nde yamri, kono on yiɗi yurmeede e waktu gooto tan e ñiiɓre makko. Mi kono, mi jogii seedantaare mawnude e seedantaare Yahaya. Golle ɗee Baaba hokki am ngam mi timmitin ɗum, ɗum golle ɗee mi waɗa ɗee, seedanta e am ko Baaba neldini am. Kadi Baaba oon neldini mi, kanko kadi seedii shaahid e barke am. On nanii daande makko hay sahaa, kadi on yiyi juuɗe makko, kadi

kelme makko wonaa e nder mon noon, sabu oon mo kanko neldii, on goondaani e makko. Onon nana winndere ɗee binndanɗe, sabu onon miijo e maɓɓe onon jogii nguurndam daañdam; kañum ɗee ɗoo, ɗee noon seedantooɓe baɗte am; kañum a yiɗaani yiyde faade am ngam onon jogii nguurndam. Mi hewtaako ndeenka e yimɓe; kono mi anndii on ko on jogaani yiɗde Alla e hoore mumen. Mi waɗii e innde Baaba am, kadi a jaɓaani mi, si goɗɗo ari e innde makko keso, ɗum on a jaɓat. Ko hol on mbaawi goonga, ndeenka e nder mon mon on heɓtoo, kono ndeenka nda e Alla tan keerol on ɗaɓɓitaako? Hoto a miijo ko mi mbaɗa tuugnude mon e Baaba, ina woodi o tuugnuɗo mon Muusaa, to mo on jeyii. So ko goongɗinii-on Muusaa, goongɗinii-on ko am, sabu ko faati am o winndii. Si kono e binndanɗe makko on goongɗinaa, no e kelle e kelme am on ma goongɗin?

6

Caggal goɗɗe, Iisa yahi ɓenndi geese Galili geese Tiberiyaas, e jeyaaɓe keewɗi jokkondiri mo, sabu ɓe yiyii alaamaaji makko ɗi o waɗi e ɓe feeñɓe. Iisa yahi joom e nder ngesa, e ɗoo o njoɗi e jannguɓe makko. Paask, juulirde Juufuɓe ina ɓadii. Ngoongondiri kadi Iisa gite mum e yiytude ɗum ko yimɓe keewɓe ɓuri ɓe ndaara to makko, o wi'i to Filiipu: Ɗo min soodataa mburu ngam ɓe ɲaam ɓeen? Ɗuum tan, o wi'i ɗuum e naamndugol makko, sabu kanko noon anndii ko o njiɗɗi waɗde. Filiipu jaabaama mo: Mburu denarii ɗiɗi ɓe alaa tawnoo e

mum'en ngam kala gooto e mum'en ɗoo huutoro huunde keewɗo. Anderewaas, ɓiɗɗo Siimoo Piyeer, gooto e jannuɓe makko, wi'i mo: Ina ɓiɗɗo gooto ɗoo, mo jogii mburu joyi taande ɓaleeri e liɓɓi ɗiɗi; kono ɗum ko waɗi e yimɓe ɓee keewɗe? Ɗuum Iisa wi'i: waɗen yimɓe ɗen ɗoo njoɓɓu; wonnoo ɓoggol mawngo e nokkuure ndee. Ɓe worɓe ɓen njoɓi fii ngoodi, limre mum heen ko e teemedere jowi tati. Iisaa naatnii mburu ɗii, goonga jaabii, o yiɗi e jaaɓorɓe, jaaɓorɓe kadi yiɗi e noddorɓe ɓe, wano kadi e limooje ɗee foti ko ɓe yiɗii. Nde ɓe jeyaa, o wi'i jannguɓe makko: Ɓenndee ɓennde ɗe faccitii, ngam hoto hay huunde foti. Ɓe nanndi kadi sabaabu e ɓe timmi sappo e ɗiɗi daabuje ɓeyditte iwde e mburu joyi ɓeyditte gawri ɗe tagi e yimɓe ɓe ɲaamii. Ɓe yimɓe ɗen tawo, yiytiiɓe alaamaaji nji Iisaa waɗi, ɓe ngonaani hono oo ko goonga annabiiyo artoowo e leydi. Jesus sabaabu annduɗo ɗum ɓe njiɗɗii waɗde e ɓamtude mo ngam waɗde mo laamɗo, o woppiti kadi to dow ɗo, kanko tan. Nde kiikii waɗi, jannguɓe makko ɓe njiyi e dow maayo, kadi ɓe njiɓii e nder luumo, ɓe yahraa e ɓaɗo maayo e Kafarnawum. Kadi nduuɗu waɗii jooni e Iisa waɗaani ɓe mbaɗi e maɓɓe haa jooni, e hendu ndu ɗuuɗi sabaabu hendu mawɗu ndu ɗuuɗi ndu haɓɓinaama. Ngoodi mbaydi haa ko e stadiyuuji nay e jowi walla tati, ɓe yiyi Iisaa yahde e dow maayo e ɓe ɓuri jaango, e ɓe hulii. O wiyi e mawɓe: Mi woni, hoto kulol. Ɓe yiɗi noon nanngude mo e nder luuɓnugol, kadi yaawde luuɓnugol jeyaa e dow leydi ndi ɓe yahroyii. Ñalnde garoore, jeyaaɓe ɓe tedduɗo e ɓaɗi geɗe yiyde ko laamu ɓanndu goɗɗo wonaa ɗoo so wonaa gooto ɗo jangirɓe makko naatii e mum, e ko Iisaa naatii e jangirɓe makko e laamu ɓanndu ɗo, kono tan jangirɓe makko

yaltii; kono laamu ɓanndu goɗɗĩ nanii ummoraade e Tiberiyaas e ɓadĩ nokkuure ɗo ɓe ñaamii mburu ɗo Joom goongɗini; ko ɗo jeyaaɓe yiyde ko Iisaa wonaa ɗoo kadi jangirɓe makko, ɓe naatii ɓe e laamu ɓanndu ɗĩ e nanii e Kafarnahum e njiylugol Iisaa. E ngiɗĩ ɓe mum ɓadii e mayri ɗii, ɓe wiɗtii e makko: Joom-jaŋde, sahaa woɗnde a jeyi ɗoo? Iisa jaabii ɓe e wiyi, ngoongɗinii ngoongɗinii mi wi'i on, on njiilata mi, wonaa sabu on yiyi alamaaji, kono sabu on ɲaamii e mburu e on yoɓii. Golle hay ɓe ñaamdu ɗo yonkude, kono golle ñaamdu ɗo jokkaade haa nder nguurndam ceeɓndam, wonde Ɓiɗɗo Neɗɗo maa hokka on, ndee ko Baaba Alla seelii mo. Mi wiyi ko kanko: Holɗo min mbaɗa ngam min golle golle Alla? Iisaa jaabii e wi'i ɓe, ɗo ko golle Alla, hono a goonga e mo o neldii ɗoo. Ɓe wi'i mo noon: ko noon a waɗata, a, alama, haa min yiytoo e min goonga ma? Ko waɗĩ ngo goonga? Be'e men ɓaɓɓii manna e ladde, hono ko winndaa: O hokki ɓe mburu e kammu ngam ɓaɓɓude. Iisaa wiyi ɗum kadi kanko ɓe: Goonga goonga, mi wi'i on, wonaa Muusaa hokki on mburu e kammu, kono Baaba am hokkata on mburu e kammu, mburu goonga ngu. O hono mburu ngu Alla ko o ɗowata e bannge kammu e o hokkata nguurndam e leydi. Mi wiyi kadi e makko, Jom, sahaa fof hokku min mburu ndu. Iisaa wiyi e mum'en, Mi ko mburu nder nguurndam, mo ari yiɗde am hay yaamno, kañum mo goonga nder am hay ɗiisno abadan. Kono mi wiyi en heen ko on yidii mi e on goonga alaa. Fof ko Baaba hokkata am, o maa ari fayde am, e mo arti fayde am mi njettaako mo bannge; sabu mi yaltii e kammu alaa ngam mi waɗe yiɗto am, kono yiɗto mo neldii am. Ɗum kono ko yiɗde Baaba neldaani am, haa kala ko o hokkii am, mi ɓamtaako e

maɓɓe makko, kono mi urnita ɗum e ñalngu laaɓndu. Ɗum kono ko yiɗde nde nelɗo mi, hono kala o yiytoo Ɓiɗɗo e goongɗino e mo o jogii nguurndam daañam, e mi miijin mo mi ñalnde laaɓnde. Yahudiyaaɓe ɓe ngunndii ko faati makko sabu o wii, mi ko mburu ngu ɗiɗi iwdi e kammu, e ɓe wii: ɗum wonaa Iisa ɓiɗo Yusufu, min en anndii baaba mum e neene mum? Ko ɓooyii kadi o wiyii ɗoo ko mi jiɗɗi iwde e kammu? Iisaa jaabii ko sabaabu ɗum e wiyi to ɓe: Hoto ndeenug e goɗɗo e goɗɗo. Alaa goɗɗo waawataa yiɗde faade e am, si wonaa Baaba o neldii am jiggina mo, e mi mbaɗtinay mo e ñalngu laaɓngu. Ina winndaa e nder annabaaɓe: kadi ɓe fof maa jannginooɓe Alla. Kala o nani e Baaba e janngi, o ari haa mi; wonaa ko Baaba neɗɗo yiyi, si wonaa o woni e Alla, kanko yiyi Baaba. Goonga goonga, mi wi'i on: mo gollotoo e am ena jogii nguurndam daañam. Mi woni mburu nder nguurndam. Baabaaje maa ɓe ñaamii manna nii e ladde keerol kañum e ɓe maayi; oo ko mburu ngu iwi e kammu ngu njiyata, ngam mo woni e makko o ñaamu kañum o mbaawaa maayde. Mi ko mburu ngu nguurngu ngu umii e kammu jiise; so gooto ɲaamii e ndee mburu, o mbaawat nguurnude haa sahaa sahaa. Kadi mburu ngu, ngu mi maa hokka, ko yiɗam am, ngu mi maa hokka ngam nguurndam ɗum aduna. Yahudaaji mbaɗi e hoore maɓɓe, ɓe wiyi: No o waawi hokkaade min ɗam makko min nyaamde? Iisaa wiyi kadi kamɓe: Goonga goonga, mi wi'i on, si wonaa on ɲaamde ndeenka Biyɗo Neɗɗo e ɲaamde ɗiɗam makko, a jogaani nguurndam e hoore mumen. Mo nyaamata ɓernde am e ñaamata ɗiɗam am jogii nguurndam bingel, e mi tannito mo e ñalawma ɓennugal. Ndeenka am goonga ko ɲaamdu, kadi

ɗiɗam am goonga ko yarnde. O ɗam nyaamata ɗemɗe am e yara njaram am duumi e am, e mi duumi e mo. Hono neldii mi o Baaba moyyo, e mi tan mi moyya sabu o Baaba, e o ɲaamɗo mi, kanko kadi maa moyya sabu mi. Ɗum ko mburu njiyi e kammu asaman, wonaa hono ɓe baabaaɓe maa ɗon nyaami manna kañum maayi, o nyaamɗo mburu ɗum goongɗinaa haa yontere. Ɗum ko o wiyi e nder jamaa, o janngindirde e nder Kapernaum. Goɗɗo kadi yoo heɓii e jeyaaɓe makko wiyi, ɗoo ko haalde mo yoɓii, hol ko waawi heɓde makko? Kono Iisa e nder hoore makko ɗum jannooɓe makko ngunndii e baɗte ndee, o wiyi ɓe: Ndee ena waɗi on ɓamta? Si nde tan e yiɗi Biyɗo Neɗɗo o yaawde to nokku mo o woni ɗoo ɓennuɗo? Roohu ɗo ko ɗo ngarndina, yiɗe alaa nafata hay huunde, keewe ɗe mi haala en, roohu ko e nguurndam ko. Kono wonii e mumen goɗɗo ɗo mbiyaaka. Ɗum ko sabaabu Iisa annduɗo iwdi tuggi fuɗɗoode hoɗɓe ɓen ɓe goongoriima e hoɗo mo waɗata jibine mum. E o wiyi, sabu ɗum mi wiyi mo on e no gooto waawataa yiyde to am, so wonaa ɗum nattaama mo ummoraade e Baaba am. Ummorii ɗum, goɗɗo e janngubɓe makko yahi to caggal, hay sahaa tan ɓe yaltaani e makko. Iisaa wiyi nde donc to ɓe sappo e ɗiɗi: Mbele on kadi, on yiɗi yaha? Siimoo Peetar jaabii mo kadi: Joom, hol hoɗo min mbaɗa yaha? A jogii konne nguurndam daañdam; e min goongɗinmin e min anndimin ko aan ko Almasiihu, Biyɗo Alla Moyyo. Iisaa jaabii ɓe: A wonaa miin mi suɓaani on sappo e ɗiɗi ndee? Kadi e on mumen gooto ko shaytaan. O wiyii ko Yahuuda mo Simoŋ Iskariiyot; ɗum noon ko o waɗi yettude mum, kono o woni gooto e nder sappo e ɗiɗi.

7

Kadi Iisaa yaltii caggal ɗum e nder Galiila, sabu o yiɗaaki yaltude e nder Yahudiyya, sabu Yahudiyaaɓe njiɗi warde mum. Juulirde suudu keewɗe Yahudiyaaɓe ɗon ɓadii. Ɓiɓɓe makko wi'i kadi e makko sahaa: Yah e nde e yah e Yahudiyaa, ngam ɓe janngoɓe maa ɗi yiyde golle maa ɗe a waɗa; sabu gooto alaa waɗa huunde e suudu e nder ɗemɗe kañum o yiɗi o wonde e julɗe. Si a waɗi ɗee golle, hollu hoore maa e aduna ndee. Alaa kadi, sabu ɓiɓɓe makko goongɗinii e makko. Iisaa wiyi kañum sabaabu ɗuum: Waktu am sabu alaa jeyaa, kono waktu mumen ko sahaa kala heɓi feewi. Aduna waawaa yiɗde on, kono min, o yiɗɗi min, sabu mi seedantoo fayde mum ko golle mum bonɗe. Onon yaha e nder juulirde ndee, mi alaa mi yaha e nder juulirde ndee, sabu waktu am alaa timmi. Ɗee ko ɗee fof waɗi, o wiyi e mum'en, o jokki e nder Galilaaya. Nde ɓe yahi jibinaaɓe makko, sahaa kadi kanko yahi e nder juulirde, wonaa e peñcu, kono hono e suudu. Ɓe Juufuɓe ngoɗɗinii mo e nder juulirde, ɓe mbiyii: Ko fii ɗum? Kadi haaltagol buri ko faati makko woni e nder yimɓe. Ɓeen ngoɗɗi wi'i ko o moyyi; goɗɗi goɗɗi wi'i, alaa, kono o yamirta yimɓe ɓee. Alaa gooto kadi haalaaki e jaɓɓitaare baɗte makko sabu kulol ngu Juutiyaaɓe. Tuma jooni kono, e nder juulirde nde, Iisa yaltii e galle suudu sarɗiingu, o janngini. E mawɓe Yahudiyaaɓe feccitii e wiyde: No o ɗoon annduɓe ɓe e alaa jangude? Ɗoo Iisa jaabii ɓe kadi o wi'i: Janngal am wonaa am tan, kono ɓurɗo neldaani mi; si gooto yiɗi waɗde nulaaɗo makko, o anndaa baɗte janngal ngal, si ɗum iwi e Alla walla mi

haala e hoore am kala. O mo haala e hoore mum tan njeɗɗa njeɗɗa mum feere, kono o mo njeɗɗa njeɗɗa mo neldii mo, o mo gooto goonga e, hay e mo alaa. Musa hokkaaki on sariya ndii alla? Kañum gooto e mon waɗata sariya ndin. Ko waɗi on njiɗɗa maayde am? Jama'a jaabii e wi'i, jinnuuji joggi-ma, hol mo njiɗɗa maa waɗde haɗde? Iisaa jaabii e wiyi to ɓe: Gooto golle mi waɗi, e fof on yaawii sabu ɗum. Musa hokki on daañde, wonaa ko sabaabu ɗum umii e Musa, kono umii e jibaaɓe, kadi on daañata neɗɗo nder lewru asabat. Si neddo heɓii daañeede e lewru Asabat ngam sariya Musa waasataa, on ɓuri am ko sabaabu mi waɗii neddo fof cellal e lewru Asabat. Hoto ɓurde e yiytere tan, kono ɓurde ɓurnde goonga. Ɓe ngarti kadi won e nder Yarusalamaajo, Wonaa oo ko ɓe njiɗi warde? Kañum yiyde, o yaara e jaɓɓitaare, kañum alaa hay huunde mbiyeteeɓe mo. Mbele goonga ɓe ardiiɓe anndii ko kanko Almasiihu goonga? Kono ɗoo min nganndii nokku o woni, kono Almasiihu ɗoo, so o arii, alaa gooto anndotoo nokku o woni. Ɗoo Iisaa waɗi haala ko e nder juulirde e janngo e wiyi: e on anndii mi, e on anndii ɗo mi yahi; e mi yiyi ko e hoore am tan, kono o goonga, mo neldii mi, mo on anndaaki; mi anndii mo, sabu mi yahi e mo e kanko neldii mi. Ɓe njanndii noon mo e naatnude mo, kono alaa gooto dartii junngo e mo, sabu waktu makko waɗaani tawo. Gooto keewɗi kono e nder jama'a gollii e mo e njiɗi-ɓe ɓe wi'i hono: Almasiihu ɗum ɗoo nii arii, goonga ɗum waɗa-mo alaamaaji keewɗi ɗii ɗi neddo oo waɗi? Fariisiyaŋkooɓe nannii jamaa ɗe nannuɗo e baɗte makko ɗee goɗɗe, kono Fariisiyaŋkooɓe e ardiiɓe laamɗo neldii waliyaŋkooɓe ngam ɓe njaba makko. Iisa wiyi noon: Haa jooni sahaa ndee e mon ndi, mi yaha to mo

neldii mi. On maa yiɗde mi kono on njaaɓataa yiyde mi, e to mi woni, on mbaawaa waɗde. Yahudiyaaɓe ɓee wii nder hoore mumen: To fuu o yaha yaha, sabu min mbaawaa yiytude mo? A waɗi o yiɗaa yahugo to fedde Yunaanaajo e jangude Yunaanaajo? Ko goɗɗo ko o ɗum haala nde o wiyi: On mbaɗata mi e on yiytaako mi, e to mi woni mi, on waawaa yiyde? Nder ñalnde laaɓnde ɗo mawnde ɗo juulirde, Iisa tayii e waɗi ɓamtaare faamde: Si gooto kossii, o njahno to am o ñaamu. O goonga mo e miiɗo, hono winndannde wi'i, leyɗe ɗe e rewrude makko mbaɗa ndiyam nguurndam. Ɗum kono, o wi'i e baɗte Ruuhu ngu ɓe ngoodi nañde ɓe gollotooɓe e mo. Hay sahaa Ruuhu Seniiɗo alaa, sabu Iisa hay sahaa timmineraaka. Gooto keewɗo e jama ngu, sabu ngu naatnoo daande nde, wi'i: O kanko ko goonga annabiijo o; goɗɗo wi'i: O kanko ko Almasiihu; goɗɗo wi'i: Kala ko e Jalila Almasiihu ari? A mbele winndere wiyaani ko e ɓiɗɗo Dawuda e Beetalaham wuro ngo, ɗo Dawuda wonnoo, Almasiihu ari? Jeytugol waɗi e nder jama ndi sabaabu makko. Goɗɗo kadi yiɗi e mum'en njaɓde mo, kono alaa gooto ɗaɓi e mo juuɗe. Goɗɗo jaaɓorɓe njaɗi kadi fayde sarɗiiɓe laamɗo mawɗo e Farisiyanaaɓe, kadi ɓeen wiyi e maɓɓe: ko waɗi on yaltaani mo? Ballotooɓe ɓee jaabtii, hay sahaa ko fii haali wiyaani neddo, hono o neddo oo. Farisiyaaji ɗii jaabii ɓe sahaa, Hol onon kadi njanngaama? Wonaa goɗɗo e nder ardiiɓe goongɗini e makko walla e nder Farisiyen? Kono yimɓe ɓee ɓe anndaaka sariya ndii, ɓe ko mawɓe. Nikodim wi'i ɓe, o arii jemma e makko, gooto e ɓe: Ala sariya amen nana haɓɓii neddo, so tawii heewii e makko ɓennde e anndii ko o waɗi? Ɓe jaabii e ɓe wi'i mo: Kadi a tan, a ko e Galili ngonaa? Yuurno e yiy ko

annabi ummaani e Galili alaa. Kala yahi kala e suudu makko.

8

Iisa yahi e dow oliif nguu, kono e subaka o arti kadi e lewru, e yimɓe fof fuɗɗii naatnude e makko, e o joodii janngini ɓe. Ɓe ngardi kadi ɓe jiiɓe e ɓe Fariisiyankooɓe debbo e dow zina njaaɓtaama, e ɓe daɗndi mo e ɓoɗɗo ɓe wi'i mo: jannginoowo, oo debbo njaaɓtaama e dow golle e golle zina; e e nder sariya amen Muusaa yamiri ɗum ɓe tafaaji ɗee goɗɗe. Ɗum ko kadi, hol ko a wi'a? Kono ɓe wiyi ɗum eeltoo mo, ngam ɓe heɓu jaabawol e makko. Kono Iisa, o ɗokkii ɗo les, o winndii e ɓernde makko to leydi. Hono e nde mbii jokkondiri naamde mum, o ɓennii e wi'i ɓe: Mo juuɗɗo e mon mo alaa bonɗe, ɗum foti warde ɗaɓɓere e makko. Haa kadi les ɗoo, o winndi e leydi. Ɓe nde ɓe nannii, ɓe yaltii gooto e gooto, fuɗɗoraade e ɓe mawɓe, kono Iisaa ngarteede e debbo ngo mo e ɓooyɗo. Nde o yiɗi hoore maa, Iisa wi'i mo: debbo, ɗo ɓe ngi? Alaa gooto hukmii maa? Debbo ngo wiyi: Alaa gooto, Joom. Ɗoo Iisa wi'i: mi wonaa kadi mi ɓeydoo maa; yah e ummoraade jooni alaa yoɓɓu kadi. Kadi tan sabu ɓe, Iisaa haali haalii: Mi ko nanndi duɗal. O yowitiiɗo am mbaawataa yaha e nder njamndi, kono o mbaawat heɓa nanndi ngurndam. Mi wiyi ɗum noon mo'on Fariisiyaŋ'en, a e hoore maa keerɗo, seedantaagu maa alaa goonga. Iisa jaabii e o wi'i ɓe: so tawii mi seedantoo baɗte am keeriiɗam, seedantaare am goonga, sabu mi anndii nokku mi arti e nokku mi yaha; onon tan a anndaako nokku mi ari walla nokku mi yaha. Onon faamii

e nder bakke nder ɗoo, min faamay hay gooto. Kadi si mi hukunta, hukumtaare am goonga noon, sabu mi wonaa kala, kadi mi e Baaba neldaade am. Kadi e nder sariya mumen winndaa ko seedantaagu ɗiɗi yimɓe ina wona goonga. Mi ko seedotooɗo e hoore am, kadi o seedata e hoore am baaba neldiiɗo am. Ɓe ngoowi noon ko makko: to woni baaba maa? Iisa jaabii: A anndaani mi hay baaba am; so a anndii mi, a anndii baaba am kadi. Ɓee konguɗe ɗee, Iisaa haalii ɗe e nder jaabugol, o jannginoo e nder juulirde, kono gooto ɓeydaaki mo, sabu tawo mbaɗaani waktu makko. Iisaa wiyi kadi sahaa e mawɓe, Mi yaha e on njeylataa mi, e nder juumre mumen on mawataa, to mi yaha, on waawaa yiyde. Juufuɓe ɓe ngoowi noon, ko wonaa o mbaawat waɗde hoore mum, sabu o wi'i, to mi yaha, on mbaawataa yiɗde? O wiyi e mawɓe: Onon ko e ɗoo les ɗoo ngonon, min ko e ɗoo dow ɗoo mi. Onon ko e aduna nduna ngonon, min wonaa ko e aduna nduna. Mi wiyi sabaabu ɗum e mon ko on maa maayat e juuɗe mon, so tawii ko a goongɗinaa ko mi ko mi, on maa maayat e juuɗe mon. Ɓe ngoowi noon makko: ko a mo? Kañum Iisa wi'i ɓe: fuɗɗoode ko e mi waawi haalude on. Mi jogii golle keewɗe e on haa haalde e hukmugo, kono o neldino mi goonga no, e mi kadi ko mi nani diga makko, ɗum mi haali e leydi ndii. Ɓe nganndii wonaa ko o wiyii ɓe Baaba mum. Iisaa wi'i ɓe kadi, Nde on yaltii Ɓiɗo Neɗɗo, ɗoon on anndaa ko mi woni, kañum mi waɗata hay huunde e hoore am keeriiɗam, kono ko no Baaba am janngininimi, ɗum mi haali. Kadi o neldino mi, o woni e mi, Baaba faamaaki mi tan, sabu mi waɗata ko e haɗi makko sahaa kala. Tuma o taytoo ɗee goɗɗe, yimɓe keewɗe goongɗini e makko. O

wayi kadi Iisa e Juuɓe ɓe goongɗinii mo: so onon tayii e daande am, a goonga ko janngiɓɓe am, kadi onon anndaa goonga, kadi goonga warta onon. Ɓe jaabii mo: Min ko seedu Ibarahiima e min jeyaaka neɗɗo gooto tawo hay jooni, to hol ngol a wi'a ko min mbaɗa yurmeende? Iisaa jaabii ɓe, goonga goonga mi wi'i on ko kala mo waɗata junubaaru, o jeyaaɗo junubaaru. Jiyaaɗo wonaa e duumde e suudu haa e jamaanu, kono ɓiɗo duumde e jamaanu. So ko Ɓiɗɗo nii walliima on, goonga on tawataa ɓe keeroraaɓe. Mi anndii ko on ko seedu Abraham, kono on naatnoo waɗde mi, sabu wolde am yoɓaani e mon. Mi haali ko mi yiyi e baaba am, e on kadi, ko on yiyi e baaba mumen, on waɗa. Ɓe jaabii e ɓe wi'i mo: Baaba amen ko Ibirahiima. Iisa wi'i ɓe: so tawii on ɓiɓɓe Iburahiima, on mbi'ataa golle Iburahiima. Jooni kono on njiɗɗa haɗde am, neddo mo mi haalii goonga e mon, goonga ngo mi nannii e Alla, ɗum Ibarahiima waɗaani. Onon ngoɗɗaa kuule baaba mumen. Ɓe wiyi mo ko sahaa: min jibinaa-min e bannge e ɓamtaare, min jogii baaba gootun, Alla. Iisaa wi'i ɓe noon, so Alla ko Baaba maa, on mbaɗi yiɗde am, mi tan e Alla mi yaltii e mi arii, kadi mi yaltaaki e hoore am tan, kono kanko neldini mi. Ko waɗi on nganndaani haala am? Sabu on waawataa heɗde haala am. Onon, e baaba Aljanna on, on ngonaa, kadi on yiɗi waɗde yiɗe baaba mumen. O nde woni neddoowo ɗo fuɗɗoode e o jeyaaki e goonga, sabu goonga alaa e makko; so o haali keeñe, o haali ɗo mum keeriiɗo makko, sabu o woni keewɗo e baaba makko. Kono mi tan sabu mi wi'i goonga, a goongidaani mi. Hol e mon ɗon haalana min e baɗte bonndude? Si kono mi wi'i goonga, hol ko on goongaani am? O ngoɗɗo e Alla nañata kelme Alla, sabu ɗum on nañaani, sabu on

jeyaaki e Alla. Juufiyanɓe ɗoon jaabii e nganndii ko e makko: Wonaa goonga min nganndii min ko Samaritanke ɗoo a e jinne jogii a? Iisaa jaabii, mi ginaa aljannu wonaa, kono mi timmina Baabaajo am, e on mbaɗ-taa mi. Mi tan nde mi njiilata yiɗde am, ina woodi o njiilotoo e o nganndii. Goonga goonga, mi wi'i on: so wonɗo moyyi daande am, mawɗo o yiyataa haa sahaa abadaa. Yahudiyaaɓe mbii mo jooni: Jooni min nganndii ko jinne nguu jogii. Ibirahiima maayi e anabaaɓe maayi, kañum a wi'a, so gooto moofti daande am, o ɗemɗaa maayde haa sahaa. A wonaa ko a moɗɗi baaba amen Ibirahiima, o maayi? Kadi annabaaɓe maayi; ko hol a waɗi maa hoore maa? Iisa jaabii: so mi tawii hoore am, ndeenka am wonaa hay huunde; ko baaba am mo tawata mi, oon on a wi'a ko Alla maa mo, kono a anndaaki mo; mi kadi mi anndii mo. Kañum si mi wiyi ko mi anndaaki mo, mi wona ko mi nanndi maa ɓenndoowo; kono mi anndii mo e mi moofti damal makko. Ibirahiima baaba mumen ɓuri tan haa o yiyi ñalawma am, kadi o yii mo, kadi o ɓuri. Mi wiyi sabaabu ɗum Yahudiyaaɓe e makko, duuɓi cappanɗe tawaa a jogii haa jooni, kadi a yiyi Ibarahiima? Iisaa yettii ɓe, Goonga goonga, mi wi'i on, ɗaɗi Ibarahiima jeygo, mi wonii. Ɓe ngarti kadi haaje ngam ɓe mbaɗa e makko. Iisa kono suutraama, e yaltii e leydi juulirde, yaltude e nokkuure mumen, e yaltii no tawii.

9

E yaawde, o yii neɗɗo goorol ummoraade e jibinannde. Kadi janngoɓɓe makko naamndii mo wi'i: Rabbi, hol ko bonnii, o

ndee walla deeɗoo makko, haa jibinaa gofooɗo? Iisa jaabii, alaa oo winndi, alaa kadi ɓiɓɓe makko, kono ngam golle Alla peeñtee e makko. Mi waɗi golle golle nde o neldii mi haa ñalawma woni, jamirde ɗoo ɗo alaa gootooɗo waawi golle. Ɗo mi woni e aduna ndii, mi woni nulngu aduna. O wiyi ɗee golle, o tufi e leydi, o waɗi leɗɗe e tufi ndi, o lusi leɗɗe nde e yiite gofiiɗo ngo, o wii mo: yah ñaamu e ndiyam Silowaam, ndam faamtee neldaado. O yahi noon, o lootii hoore, o arii e yiytude. Jamanooje ɓen e ɓe njiytinooɓe mo ɓenndu ko goonga woni, wi'i, wonaa oo ko neddo nduuɗo e ndeenaango? Goɗɗo wiyi e nde ɗum ko kanko; goɗɗo kadi wiyi e nde o waawi mo. Kanko wiyii ko miɗo mi. Ɓe ngoowi noon mo ko: No nde udditii-ɗen kalle maa ɗen? O jaabii e wii, neddo ngoongoo Iisaa mahi ɓoggol e daasi am yiite am e wii am, yah to ndiyam Silowaam e laaɓ, yahde kadi e laaɓde njiytii mi. Ɓe wiyi mo noon: To fii ɗum woni? O wi'i: mi anndaako. Ngarɗi ɗum mo faati e Farisiyen, mo ɗo woni goofooɗo hade. Ɗum woni naange sabbat sahaa nde Iisaa mbaɗi leydi e nde o udditii makko yeeɗe. Kadi tawo Farisiyaajo ɓe naamndii mo no o heɓii yiite. O wi'i e mum'en: o dañi leydi e dow yesam, mi lootii, mi yiyi. Wonɓe tan e Farisiyen ɓen wiyi kadi: neddo oo ina wiyaani e Alla, sabu o heɓaani sabbar ndee. Goɗɗo wiyi: hol no neddo juulɓe waawi waɗde alaamaaji ɗii? Kadi peeragol woni e maɓɓe. Ɓe mbiyii mo goofiiɗo ɗoo kadi: a, ko a wi'a baɗte makko, sabu o udditii yeeɗe maa? O faamii wonde annabiiyo mo. Yahudiyaaɓe goongaani ko faati makko sabu o woni goongɗo e o heɓii yiite, haa tuma nde mbele noddi ɓiɓɓe makko oon goongɗo heɓiino yiite e naamni ɓe e wi'i: oo ko ɓiɗɗo maa, oon nde on wi'a ko goongɗo jibinaa? Ko ɓooyii

jooni o yiytata? Ɓenndooje makko jaabii ɓe e ɓe wiyi: min anndii ko ɗum woni ɓiɗɗo amen e ko o jibinaa gofooɗo; kono hol jooni o yiytoo min anndaani, walla hol mo udditii yeeɗe makko min anndaani; kanko jogii duuɓi, naamne mo, kanko haalat baɗte makko. Ɓee ko goɗɗo mum'en wiyi, sabu ɓe njiɗi Yahudiyaaɓe, kala hade Yahudiyaaɓe jippini haa, so wonɗude yiɗi mo Almasiihu, o warta yettaade e juulirde. Sabu ɗum, baabbaaje makko ɓe wi'i ko o jogii duuɓi, naamndee mo. Ɓe noddiima sabu e ɗiɗaɓo neddo o ɗo woni dofaado, e ɓe wiyi mo: Hokku yiite to Alla, min njannganii ko neddo oo ɗo bonɗo. Jaabii nii kadi o jeyaa e wi'i, so wonaa juulɗo mi anndaa, kono gooto tan mi anndaa, ko mi wonnoo doofo, jooni mi yiytata. Ɓe wiyi mo kadi: ko o waɗi ma? Hol ko o udditii gite maa? O jaabii ɓe: Mi wii on kisa, kono on naanataa; ko waɗi on yiɗi naanade kadi? Onon kadi, a yiɗi waɗde janngoɓe makko ko? Ɓe reviled mo e ɓe wiyi, a ko jannginoowo makko oo, amin kono min ko janngooɓe Musa. Min nganndii ko Alla haalii e Muusaa, kono o neddo, min nganndaaki nokku o jeyii. Neddo jaabii e wi'i ɓe, E ndee fuu ko teeŋtunde woni, ko on ngannduɗon tan ɗum ko ɗo o foti, kono o udditii kitteeje am. Min nganndii kadi ko yurmeende-ɓe Alla waawaa, kono so wonaa neɗɗo Alla-kulol woni e o waɗi yiɗde makko, o nana neddo oo. Iwde e nder waktu, a njiytaaka hono mo udditii yimɓe kalle neɗɗo makko mo jibinaa. Si tawaani o ɗoo ummaade e Alla, o waawataa yiɗde hay huunde. Ɓe jaabii e ɓe wi'i mo: e juuɗe a jibinaa fof, kañum a janngina min? E ɓe yaltini mo yeru. Iisaa nannii hono be fippii mo bannge, e yiytii mo, o wi'i mo: A goonga e Biydo Alla? O jaabii o wii, kadi ko honɗo, Jom, haa mi goonga e makko? Iisaa wiyi mo: A yiɗi mo

kadi, kañum mo haala e maa ɗoo, ko kanko. O nde fii: Mi goonga, Jom-ɗiɗo, e jokkondir mo. Kañum Iisa wi'i: mi yiyi e nder jaŋde e leydi ndii, ngam ɓe njiyaaki ɓe njiy e ɓe njiyɓe ɓe warta goofɓe. Ɓe Farisiyaŋkooɓe ɓe wonde e makko nanii ɗee konu, ɓe wiyi to makko: Mbele kadi min, min ɓe gofooɓe wonaa? Iisaa yiidi nden, si on tawnoo, on mbaawataa heɓde juumre, kono jooni on wi'i ko on yiytata, juumre mumen ndee jokki.

10

Goonga goonga mi wi'i on, o nulɗitaako e ɗaɗɗe e nder luumo mbeyɗi, kono o yahroto e nokku woɗndu, kanko ɗum ko lopitooɗo e cakkitooɗo; kono o nulɗitaako e ɗaɗɗe, kanko ko gardiiɗo mbeyɗi. O ndee oo, gardiiɗo udditere fewni, beeɗi mbaɗi ndeenka makko, e beeɗi mum keɓɓe nodda e innde, e yaltina ɗi. Kadi so o yaltini beeɓe mum keeriiɗe, o yaha yeeso maɓɓe, kadi beeɓe ɗee jokkondiri mo, sabu ɓe anndii daande makko; kono gooto gonnooɗo ɓe njokkondiraa mo hay kala, kono ɓe ruttata e makko, sabu ɓe anndaani daande goɗɗo gonnooɗo. Ndee misaal wiyi makko ɓe Iisaa, kono ɓee anndaaki goɗɗum ndum woni nde o haali makko ɓe. Wiyi noon foti e mawɓe o Iisaa, goonga goonga mi wi'i on hono mi ko mi woni daawal mberooɓe. Fof kala, hay woɗɓe ngarti ɓaawo am, ko ceeɓɓe e jaaɓɓe; kono mbeewa ɗee njiytaaki ɓe. Mi ko ɗoo, nder am si gooto naata, o maa kisol, e o maa naata e o maa yalta, e o maa heɓa leydi wuro. Ɗo ɓooyɗo waawaa arii si wonaa tan

ngam ɓooya e ngam sacrifice e ngam haɗa; min arii ngam ɓe heɓu nguurndam e ɓe heɓu ɓeydude. Mi ko gardiiɗo mo moyyo. Gardiiɗo mawndo waɗi rokkere makko e dow ɓeɓe, kono gooto mo ngoodi, mo wonaa gardiiɗo, mo ɓeɓe mbaɗaani makko keɓe, o yiyi ɓesngu ngu ari, o ɓeyda ɓeɓe, o reemii, e ɓesngu ngu ɓura ɓe, o feeñi ɓeɓe. Gooto ɗo ngoodi ɗo ɓuri, sabu o gooto ɗo ngoodi ɗo woni e alaa deenoo makko e baɗte mbeewa ɗe. Mi ko gardiiɗo mo mawndo, kadi mi anndii ɗen am e mi anndiraa ko e ɗen am, hono Baaba anndii mi e mi anndii Baaba, kadi naffuuru am mi waɗii e caggal mbeeɗi ɗi. Kadi mbeɗi goɗɗi jogii mi, ɗi wonaa e suudu nduu, e ɗi kadi waɗi yaltinde mi naatnude, e daande am ɓe mbeɗi nana, e ɓe mbaawi wonde ɗooftere gooto, garoowo gooto. Sabu ɗum Baaba yiɗi am, sabu mi huttinii roohu am, ngam mi heɓto mo kadi. Alaa gooto njaɓata mo e am, kono miɗo njahata mo e hoore am kala; mi jogii jaɓɓugol ngol njahde mo, e mi jogii jaɓɓugol ngol naatde mo kadi; ndee juumre mi heɓii e baaba am. Jaawgol waɗii tawo e Yahudiyaaɓe sabaabu konngol ɗee. Ɓe ngoowi kono goɗɗo e maɓɓe, O jogii jinnere e o waɗi halankaare, ko waɗi njanndude makko? Goɗɗo njiɗɗi: Ɗee konguɗe ɗee wonaa ko neɗɗo mo jinnuuji heɓii. Mbele jinne waawi uddite yiite makɓe? Waɗi ko jaŋde nde to Ursalima, e nde ko dabbunde, e Iisa yaltinoo to suudu fullaare to bannge suudu Sulemaana. Yahudiyaaɓe ɓe keewii mo kañum e ɓe wiyi mo: haa jooni a yoɓata hoore amen? Si a ko Almasiihu, wi'u min e jaɓɓitaare. Iisaa jaabii ɓe: mi wii on, kono on goonanii; golle ɗe mi waɗi e innde Baabaajo am, ɗe seedantoo faama; kono on goonanii; sabu on wonaa e barkeeji am, hono mi wii on. Ɓeɓe rewɓe am nana heɗi daande am, e mi anndii ɓe, e ɓe jokkondiri

am, e mi hokki ɓe nguurndam daañaangal, e ɓe bonnataa haa ɓennunde, e gooto ɓooyataa ɓe e jungo am. Baaba am, mo adii am, ɓuri fof ko, e alaa gooto waawaa ɓamde e junngo baaba am. Mi e Baaba gooto amin. Yahudiyaaɓe ngarti kadi fenaande ngam ɓe fendu mo. Iisaa jaabii on: Golle keɓɓe moyye keewɗe mi hollimi on e Baaba am, sabu hol e mumen golle nden on njiɗa am? Jahaabuɓe Yahudiyankooɓe mo, e naamndinde: Ko baɗɗo golle oɗo min njamndi ma, kono ko baɗɗo ɓamtaare, e sabu a neɗɗo yoɓngo a waɗi hoore maa Alla. Iisaa jaabii ɓe, Wonaa ko winndaa e sariya mumen, mi wii, on ko alla on? So o wiyi ɓeen dewe, ɓe nde kelme Alla waɗi e maɓɓe, e binndol ngol waawaa yettude, mo Baaba suddii e neldii e aduna, on wi'a ko o jallaama, sabu mi wiyi, mi ko Biyɗo Alla? Si mi waɗaaki golle Baaba am, hoto goonga am; si kono mi waɗi ɗum, so tawii on goongaali am, goonga golle ɗee, ngam on anndee e on goonga wonde Baaba ina e am e mi ina e mo. Ɓe njanndii noon kadi yoo ko ɓamtude mo, kono o yaltii e junngo mum'en. Kañum o yahi kadi yaadu bannge Jordan, to nokkuure ɗo Yahaya wayi ɓooyɗo baptisaango, kañum o joodii ɗoo. Kadi yimɓe keewɓe njiyi e makko kadi ɓe wi'i ko Yahaya goonga alaamaaji wonde waɗaani hay gooto, kono fof ko Yahaya wi'i fayde ndee mo, ɗum goonga haqiiqaaji. Kañum goɗɗo goongɗini ɗoo e makko.

11

Wayi kadi goɗɗo mo feeñi, Lasarus, iwde Betani, iwde wuro Maria e Marta ɓiɗɗo makko. Waɗi e Mariama o naatnoo

Joomɗiɗo e laaɓɓe e momti kuuje makko e ɓooje mum, o nde ndeenka mum Lasaaru ɓuri. Nuldi ɗii noon rewɓe ɗii neldii ko makko wi'i: Joom, yiy, mo a yiɗaa o foti. Nannde kono, Iisaa wii, ndee daañeere wonaa haa maayde, kono e nder ndiimagu Alla, ngam Biyɗo Alla timmintee e nder makko. Kono Iisaa yiɗi Marta e musiɗo makko e Lasaar. Ko nanndi o nani hono o feeɓii, kono o jokki e nokkuure mo o woni ɗoo ñalawɗi ɗiɗi; caggal ɗum o wi'i jannguɓe mum: en yaho e Yahudiyya kadi. Jannguɓe ɓe wiyi mo: Rabbi, jooni Yahudaaɓe njoofnoo-ɗaa feññude, kono a yaata kadi ɗoo? Iisa jaabii: Mbele sappo e ɗiɗi wonaa waktuuji ñalnde ndee? Si neɗɗo yaha e ñalawma, o ɓenngaako, sabu o yiyi nulol aduna ndin; kono si neɗɗo yaha e jemma, o ɓenngata, sabu nulol alaa e makko. Ɗee ko faamde o wi'i, e caggal ɗuum o wi'i ɓe, Lasaruus ganndo amen rewii, kono mi yaha ngam mi ɓamtin mo. Janngoɓɓe makko wi'i noon: Joom, so o ɗooftii, o dartoɗo. Iisa yettii e faati limgal makko, kono ɓee miisii ko e faati ɗoofal laaɓɗe o wi'i. Ɗuum noon, Iisaa wi'i ɓe e jaɓɓugol: Lasaaru maayi, kono mi yaaɗi sabu on, ngam on goonga, sabaabu mi wondaaki ɗoo; kono en yaho e makko. Toma nolteede Didymus wiyi e goɗɗo jannginooBe makko, En ɓe mbaɗ-en en kadi haa en maayde e makko. Ngoɗɗii kadi, Iisa yiytii mo ɗon jogi nayeeje nayi e nder luuɗo. Betani wonnoo e baddo Ursalima haa ko e kilomeeteer nay e jeeɗiɗi, kadi Yahudiyaaɓe goɗɓe mbiyii e Marta e Maryama ngam ɓe nuldin ɓe e baɗte eskanɗe mum'en. O nden Martha, hono o nani ko Iisa ari, o yetti mo, kono Mariyo jooɗii e nder suudu. Marta wiyi e Iisa, Joomi, si aɗa woni ɗoo, mawndo am waasaaki mbayi. Kono e jooni mi anndaa ko foti foti o ɓamtii Alla, Alla maa hokka ma o. Iisaa wiyi mo: Mawnude

maa foti. Marta wiyi mo: Mi anndi ko o maa tagi e nder tagitagol e ñalnde laaɓnde. Iisa wi'i mo, min ko tummbitaare e nguurndam. O goongɗinɗo e am, so tawii o maayi, o wona yurmude; e kala gooto mo ngooto e mo goongɗinɗo e am maa maayta hay sahaa. A goonga nde ɗum? O wi'i mo, eey Joomi, mi goongɗinii ko a ko o Almasiihu, Biyɗo Alla, o ngoowi e leydi ndii. E nde o faamii ɗee ko, o yahi e o noddi Mariama ɓiɗɗo makko suudu faamde, jaaɓorde oo ina woodi e o noddata mo. Ɗum-ndu hono o nani, o ɓeydii yaawde e arii fayde e makko. Haa jooni, Iisaa njahii e nder wuro, kono o woni e nokkuure ɗo Marta yettii mo. Ɓen Yahudiyaaɓe ɓen ngoɗɗi e makko e suudu ndu e njaɓɓinoo makko, yiytii Mariama sabu yaawde takkii e yaltii, jokkondiri makko, wiyi sabu yaha e kaburu ngu ngam o ɓooy ɗoo. Mariama nden, nde o waɗi to nokku ngu Iisa woni, nde o yiyi mo, o ɓenni e koyɗe makko o wiyi mo: Jom, si aɗa woni ɗoo, mbaɗ-mi ndiyam. Isa kadi, nde o yii mo ɗoo e Yahudiyaaɓe ɓe njokki e makko ɓe ɗoo, o heɓi e ruuhu makko e o ɓamti hoore mum, e o wi'i: to on dartini mo? Ɓe wi'i mo: Jom, aar nde yiy. Iisa yiɗi. Yahudiyaaɓe ɓee wiyi noon kadi: Yeefo no o yiɗi mo; goɗɗo e maɓɓe wiyi kadi: A eɗen o udditii yiɓɓe goɗɗo dofaajo, o waɗi ngam eɗen kadi o mbayi? Jesus sabaabu heen, kadi e nder hoore makko e jibbinaango, o ari e leggal. Leggal ngal woni luuɗo, e hayre heɓi e kanko. Yeesu wi'i: Ittu hayre nde. Marta, gonga mawɗo maayɗo ndii, wi'i mo: Joom, jooni o woni ɓuuɓri; ko sabaabu o jeyaa ñalawma nayi. Iisaa wiyi mo: Mi wiyi ko a ɗo ko so a goonga, a mbiyata nder jande Alla? Ɓe yoɓii kadi ɗo nde ɗo maayde o woni njiɗɗo nde. Kono Iisa yoori ɗiɗe makko dow e wi'i: Baaba, mi yeytii ma sabu a nannii am. Kono mi anndi ko

sahaa kala a nana naamnoo am, kono sabu yimɓe ɓe njokkondiri mi wiyi, ngam ɓe goonga ko a neldii mi. E ɗee ko faamii, o waɗi haala e daande mawnde: Lasaar, ɗoo yiil! Kañum o yaltii, o maayde, o ɗaɓɓaama e koyɗe makko e juuɗe makko e ɗoggol leece, kañum yeeso makko ɗaɓɓaama e leccol. Iisa wi'i ɓe: Woppuɗen mo kañum naatnoo mo yaha. Keɓɓe e Yahudiyaaɓe, ɓe njiyi faade e Maryama e ɓe yiyi ko Iisa waɗi, ɓe goongɗini mo. Goɗɗo kono e maɓɓe yahi e Farisiiyaajo, wiyi e maɓɓe ko Iisaa waɗi. Ɓe nanngi kadi sarɗiyaaɓe mawɓe e Farisiiyaaɓe ɗen nanngi laamorde, ɓe wi'i: Ko min waɗa, sabu o gorko oo waɗa seedantaaje keewɗe? Si min yettii mo ɗoo, fof mbiyata e mo, e Romaankooɓe mbiyata, mbaɗa amen ɗo nokkuuji e leydi. Kono gooto e makko ɓe, Kayafa, o woni sartiiɗo mawɗo e hitaande ndee, o wi'i ɓe: On'en anndaako hay huunde, kañum on miijata e makko ko nafata min ngam gooto neɗɗo maayde e les yimɓe ndee kañum leydi fof ɓurta. Kono ɗum, o wiyi ɗum e hoore makko keɓɗo, kono sabu o woni sarkin limaaɓe e hitaande ndee, o annabii-no wonde Iisaa ena waɗi maayde e les leydi ndii, kadi wonaa e les leydi ndii tan, kono ngam ɓiɓɓe Alla ɓe waasaama ɓe, o ɓeydu ɓe e gooto. Tuggi ñalnde ngo ɗoo, ɓe naamndii hakkunde ngam ɓe waɗde makko. Iisa ko ɗum tawo yaltude e jaŋde e nder Juuɓe, kono o yaltii ɗoon, o yahi e leydi ɓuri ladde, e wuro innde mum Efrayim, o joodii ɗoo e jannguɓe makko. Paask mo Juuɗen ɓadii ɗoo, kono yimɓe keewɓe yiɗi ɗoo Yerusalaama iwde e leydi ɓadii ko Paask ngam mbaɗ-ɓe hoore mum-ɓe. Ɓe ngoodi yaltude Iisaa noon, ɓe wi'i e goɗɗo e goɗɗo e nder jom'aare ɓe jogii: Ko miɗo seedataa e on, ko ɓe o ɓeydataa waɗde e nder jaŋde? Ɓe ngoɗɗi ɓe

mawɓe sarɗiiɓe joomiraaɓe e ɓe Farisinaajo daɗndi yamiroore ngam so wonaa ko gooto anndii ɗo o woni, o hollir ngam ɓe mbaaw njaɓde mum.

12

Nde Jesus ko ɓuri nay jemma tau passover warii e Bethany, ɗo Lazarus o maayi woni, o nde o tuurii e maaɓe. Ɓe waɗi noon mo ñaamdu ɗoo, e Marta huutoraa, kono Lasaruus gooto woni e jeyɓe ɗe njoɓɓinɗe e makko. Maryama tawo noon, o ngarti litar ɗiɗam nard safi nafaani, o ɗiɗi koyɗe Iisa, o momti koyɗe makko e ɓulɗe makko, galle noon faamii e wuuɗi ɗiɗam. Wii kadi gooto e janngoɓe makko, Yahuuda Simoŋ Iskariyot, oon mo waɗi yiɗde mum hande, Ko waɗi ndii turaaree njaartaaka e teemerre deenaari tati e ɗiɗi haa njaafnoo e miskiiɓe? O wi'i ɗum wonaa sabu e baawɗe ɗum nani mo, kono sabu o ko ɓooyɗo woni, e o jogii sanduku nafde, e ko njoɓɓinaa nde ko njoɓɓinaama. Iisaa wiyi kadi: Haɗ mo, e ñalnde jaŋde am o moofti ɗum. Talakaaɓe ɓee, on jogii e maɓɓe sahaa kala, kono mi, on jogaani mi sahaa kala. Tawnoo ko keewɗi ɓuri e nder Yahudiyaaɓe nde o woni ɗoo, e mbiyii ɓe sabaabu Iisa tan wonaa, kono ngam ɓe yiyde kadi Lasaar mo o faamtini e maayɓe. Kono laamɓe sariyaaji ɓe njanngini ngam ɓe warta waɗde Lasaar kadi, sabu goɗɗo e makko Yahudiyaaɓe keewɓe yahi e ɓe goongɗini e Iisaa. Ñalnde garoore, yimɓe keewɓe ɓe njiyi e juulirde, ɓe nani ko Iisa ari njiya e Alquds, ɓe njaɓi ɓannge lekki palme e ɓe yaltii ngam yettude makko, e ɓe waɗi

haala: Hosanna, barkeejo o ari ngooto e innde Jom, laamɗo Israa'iila. Nde Iisa heɓii ɓurngu ɓurngu, o njoɗɗii dow maɓɓe, ko fii no winndaa: hoto kulol, ɓiɗɗo Siyoŋ; yeew laamɗo maa ari e njoɗɗugol dow ɓiɗɗo ɓurngu. Ɗee ko e kadi, ɓe janngiɓe makko njanndiraani ɗum ɓaawo, kono sahaa Iisa timminaama, ɗoo noon ɓe teskiima ko ɗee ko e woni e makko winndaama, e ko ɗee ɓe waɗi mo. Seedii ko ɓesngu ngu, ɓesngu ngu ngu woni e makko sahaa o noddirii Lasaruus iwde e daande, e o tummbirii mo iwde e rewɓe. Sabaabu ɗum, jeyɓi ndii yetti mo, sabu'en ɓe nannii mo waɗi alaamaare ndee. Farisiyaajo ɓeen noon wi'i e hoore mumen: Njiytee ko hol njaafoɗaa hay huunde? Yiɗ, aduna yahi caggal makko. Ɗii-ɗoo won Grek goɗɗo ummoraade e nder ɓe ngoɗɗinɓe ngam ɓe mbaɗ-ɗen e nder juulirde ndee. Ɓee mbele yaltii e Filiipu oon mo Beetesayida to Galiila, e ɓe naamndii mo e wiyde: Joom, min yiɗi yiyde Iisaa. Filiipu ari e o wi'i to Andaraawus, e kadi Andaraawus e Filiipu wi'i to Iisa; kono Iisa jaabii ɓe o wi'i: waktu ari e o arini ngam Biyɗo Neɗɗo timmintee. Goonga goonga, mi wi'i on: si wonaa ɗo ɓiɓɓe keewɗo ngenndiije ɓesngo haa e leydi maayi, kanko tan woni, kono si o maayi, o yurta ɓiɓɓe keewɗe batte. O yiɗde-ɗo ruh makko maa hasara mo, e o ɓuri-ɗo ruh makko nder aduna ndee, nder nguurndam daañdam maa rewna mo. Si gooto kuutortoo am, mo foti jokkondirde am, e to mi woni, ɗoo kadi kuutorɗo am maa waɗa, e si gooto kuutortoo am, Baaba maa tiinaade mo. Jooni ɗemngal am tayaama, kañum ko mi wiyi? Baaba, famtu mi e sahaa ndee. Kono sabaabu ɗuum mi arti haa waktu nguu. Baaba, yiɗto innde maa. Daɗi ɗaɗi iwdi e kammu nde dayi: mi tawnii e mi tawnata gooto kadi. Ɗo tawo yimɓe ɓe

ɗo jogii e nanndi wi'i ko arannde waɗi; goɗɓe wi'i: nulaaɗo haali mo. Iisa jaabii e wiyi, wonaa sabbu am ndee daande jeyaama, kono sabbu on. Jooni ko sahaa ɗo aduna ndii, jooni hooreejo aduna ndii maa yoofteede bannge wonnde; kadi min si njiɓɓinaama e leydi ndii, maa ɓamtude ɓe fof e hoore am. Ɗum kono, o wiyii ɗum ngam hollitde ko mawɗo o waɗi yiɗde huutoreede. Jama jaabii mo, Min nannii e sariya nde Almasiihu ɗuumata haa sahaa, kadi no tawii a wi'a, ena waɗɗi ɓii gorko ɓeydee? Ko honɗo oo Ɓii Neɗɗo oo? Iisaa wiyi ɓe kadi, haa jooni waktu ɗiɗi ndu julɗi ina e mon, yaha haa tawii ndu julɗi njogii-ɗon, ngam hoto ɗiɗam maa njogii-on, kono o yahata e ndu ɗiɗam anndaa ko o yaha. Haa sahaa on jogii ɗoo lesndi, goongɗin e ɗoo lesndi, ngam on waɗu ɓiɓɓe lesndi. Ɗee ko Iisa haalii, kañum o yahii o suuɗii e maɓɓe. Kono alaamaaji keewɗi goɗɗi, o waɗii ɗii yeeso mum'en, ɓe goongɗinii e makko, ngam wolde Esaaya annabiiwo timmu, wolde o wi'i: Joomi, hol ko goongɗini e naanal amen? Kadi jungo Joomi, ko e mo o hollitaama? Sabu ɗum ɓe waawataa goonga, sabu kadi Isaayyaa wii: O ɓooyii gite maɓɓe e o ɓaɗɗii berse maɓɓe, ngam ɓe yiyeede e gite e ɓe haɓɓude e berse e ɓe ruttude, kadi mi cellitoo ɓe. Ɗum ko Isaayyaa wi'i sahaa o yii jande makko e o haali faati makko. Kono hay so e nder ardiiɓe ɓee goɗɗo ɓurɗo gollii e makko, kono sabu Farisiyen ɓe njiytaaki, ngam ɓe woppa yaltineede e juulirde, ndeen ɓe yiɗii ndeenka yimɓe ɓurɗo heen ka ndeenka Alla. Iisa kono o waɗii e o wi: o gollotooɗo e am golle alaa e am, kono e o neldino am, e o yiytotooɗo am yiyte o neldino am. Mi nulngu waɗii to winndere aduna, ngam fow mo goongɗinɗo to am hoto jokkondira e nulngu. Kañum si gooto

nanii konngol am e so waɗaani goongɗinol, miɗo ɗaɓɓaani mo; sabu miɗo yiyi ngam ɗaɓɓude aduna, kono ngam kisde aduna. O njiɗɗo mi e o jaɓaani kelme am ɗe, o woodi mo winndata makko; kelme nde mi haalii, ɗum maa winndata makko nder ñalnde laaɓnde; sabu mi haalii e hoore am tan alla, kono Baaba nde neldii mi, kanko hokki am juumre ko mi wiyee e ko mi haalaa; e mi anndii ko juumre makko ko nguurndam daañdam. Ko mi wi'i noon, hono Baaba wi'i am, kono mi wi'i.

13

Ɗaɗi e juulde Paask, Iisaa anndini ko sahaa makko artiino ngam o yah e aduna nduna ɗoo fayde Baaba, o yiɗi-ɗen makko ɓe e aduna nduna, haa timmoode o yiɗi ɓe. Kadi nannduɓe waɗi, shaytaan ko hannde nanngi e nder ɓernde Yahuuda Siimoon Iskariiyoota ngam o yoɓtu mo, Iisaa anndaa ko baaba mawnii mo goɗɗo e juuɗe makko, e ko o yaltii iwde Alla e ko o yaha fayde Alla, o urnii iwde nannduɓe e o danni keerol makko, e o heɓii tuwaal o cingii hoore makko. Reffo o yettii ndiyam e nder leggal, e o fuɗɗii ñiɓɓinde koyɗe jannguɓe e puccu e lamba ngo o ɓooyii. O waɗi ko e Siimoo Peetar, e o wi'i mo ɗum: Joom, a mi waylata koyɗe? Iisaa jaabii e wi'i mo: Ko mi waɗa, a anndaaki jooni, kono aɗa anndoto caggal ɗum. Peteer wi'i mo: a saabaani koyɗe am haa sahaa ɗoo abadan. Isa jaabii mo: si mi ɓasaaki ma, a jogaako ɓeydoo e am. Siimoo Peteer wiyi mo: Joom, wonaa koyɗe am tan, kono juuɗe am e hoore am kadi. Iisaa wiyi mo: Mo ndesii, haajat alaa mo laaɓde koyɗe tan, kono a seeɗo fof, e

on-ɗen kadi ko seeɗon-ɗen, kono wonaa fof-ɗen. O anndi ko ɗum mo nattirɗo him, sabu ɗum o wi'i, alaa fof on sendi. Nde kanko o laamii koyɗe makko e o naati ndeenka makko, o noodii kadi o wiyi ɗum: Aɗa anndaa ko mi waɗii ma? On wiyee mi, o Jannginoowo e o Joom, e on haala no haani, mi woni ko ndeen. So ko mi, Jom e Jannginoowo, kuusi koyɗe maa, on foti kadi kuusde koyɗe goɗɗo e goɗɗo. Mi hokki on misaal, ngam hono mi waɗi on, on kadi waɗa; goonga goonga mi wi'i on, worɓe mbaawaa mo ɓuri joomi makko, kadi nulaaɗo mbaawaa mo ɓuri o neldino makko. Si ɗii ko on anndi, sawraaɓe on nii si tawi on waɗi ɗii. Alaa ko faati mon fof mi waawi; mi anndii ɓe mi suɓii; kono ngam winndannde nde timmu, o ñaamtoo mburu e am yaltini koyngol makko e am. Mi wiyii on jooni ɗoo hade makala waɗde, ngam so tuma waɗii on golle ɗum mi ko mi. Goonga goonga, mi wi'i on: mo nannginoo so mi neldii gooto, o nannginii mi, kadi mo nannginoo mi, o nannginii mo neldii mi. Ɗee-ɗoo ko Iisaa wi'i-no, o tayaa-no e ruuhu, e o seedii e o wi'i, amin amin, mi wi'i on ko gooto e on maa njiɗ-mi. Janngoobe ɗii ko tawo e hoore mum-mum, ɓe njiɗɗi baɗɗe sabu ko o wiyi. Kono ɗo e nder janngoɓe makko, o njoɗɗi e ɓernde Iisa, mo Iisa yidi. Simoo Piyeer noddi e makko ngam naamndude hol ko kanko woni mo o wi'i baɗte makko. Nde o ruttii dow ɓernde Iisa, o wi'i mo: Joom-mi, ko honɗo? Isa jaabii: kanko woni mo mi ɗuppii mbosol ngol mi hokkata. Kañum sabu o ɗuppi ɗam keewɗam, o hokki mo Yahuuda ɓii Simoŋ Iskariyot. Kadi caggal ɗam mbosol, tawi Shetaane naati e makko. Ɗuum noon Iisa wi'i mo: ko a waɗata, waɗ ɗum yaawde. Ndee ɗuu hoto anndaaki ko o wi'i ɗum. Ɓe ɗon ɗaari, ngaari Yahuda ɗo ɗon ɗaɓɓi kuuɗe, ɓe

wi'i ɗum: Iisa wi'i Sey ɗaɓɓoo ko en ɗon ɓesɗaa nder feeɗe, walla ɓe wi'i ɗum o ɗaɓɓa ko o ɗo ɗon ɓaŋgi talkiɓe. O ngoodi morsel ngol, yaltii sahaa kala, kono woni jemma. Nde kadi yaltii, Iisaa wi'i, jooni timmintaama Biyɗo Neɗɗo, kadi Alla timmintaama e makko. So ko Alla yiɗtaama e mo, e Alla maa yiɗto mo e hoore mum, kadi yaawde maa yiɗto mo. Ɓiɓɓe ɓiɗɗo, haa jooni mi woni e mon tuma wonnde. A maa yiɗto mi, e ko mi wiyi Juufuɓe ɓen wonde to nokku mi yaata, onon waawataa yiɗde, e onon kadi mi wiyee jooni. Sariya kesɗo mi hokka on ngam on yiɗu goɗɗo e goɗɗo, hono mi yiɗii on, ngam kadi on yiɗu goɗɗo e goɗɗo. Nder ɗum ɓe mbaɗa kala ko jannginooBe am on, so tawii yiɗde jogii nder hoore maa. Simoo Peteer wi'i mo: Joom-mi, to fii naa yaata? Iisaa jaabii mo: to nokku mi yahata, a waawataa jokkude am jooni, kono caggal nde a maa jokkude am. Petros wi'i mo: Jom-mi, ko sabaabu mi waawataa jokkude e maa jooni? Mi njiɗto rooɓe am e hoore maa. Iisaa jaabii mo: Ndeenka makko maa daɗndir e nder am? Goonga amin amin, mi haali ma, gertogal maa ɓeydoo alaa haa tan maa ɓeydnoo am tati keeri.

14

Hoto ndeenka maa birirnoo, on goonga e Alla, kadi e mi kadi on goonga. Nder suudu Baaba am, nokkuuji keewɗi ena woodi; si wonaa, mi wiimo on; mi yaata taytinde nokkuuje on; kadi si mi yahi mi tayti nokkuuje on nokkuuje, mi arta kadi mi nana on e hoore am, ngam to mi woni mi, on kadi on wona. Kadi to mi

yaha, on anndii, kadi laawol on anndii. Toma wiyi mo, Jom, min anndaaki nokku yaha ngaa, kadi hol min waawi anndude laawol ngol? Iisaa wiyi mo: Mi woni laawol, goonga e nguurndam. Gooto alaa ari to Baaba si wonaa e mi. So a nganndii-mi on, a maa nganndii baaba am kadi. Kadi ummorii jooni on anndii mo e on yiyii mo. Filibus wiyi mo: Joom, hollu min baaba, kañum tawata min. Iisa wi'i mo: sahaa teeŋti mi woni e mon, kono a anndaaki mi, Filippi? O yiitii mi yiitii Baaba; kadi hol no a wi'a, hollin-amen Baaba? A goongɗinaa ko mi ina e nder Baaba e Baaba ina e nder am? Kalimaaji ɗii mi haali on, mi haalaani e hoore am kala; kono Baaba o ngoodi e am mo kanko waɗi golle ɗee. Goonga heen mi ko mi e nder baaba e baaba e nder mi. Si wonaa kono, sabaabu golle ɗee keerɗe, goonga heen mi. Goonga goonga, mi wi'i on, o gollotoo e am, golle ɗe mi waɗi o kadi maa waɗa, e o maa waɗa moyye ɗe ɗii, sabu mi yahugo fayde Baaba am, e ko foti nde on ɗaɓɓita e innde am, ɗum mi maa waɗa, ngam Baaba nulɗitee e Biyɗo. So a humpitii ko kala e innde am, mi maa waɗa. So a yiɗi-ɗon mi, rewndee sahaaji am ɗii, e mi mbaɗ-mi naamno Baaba, e o maa hokka maa waliyankeeɗo goɗɗo, ngam o duumu e maa haa sahaa, Ruuhu Goonga, o aduna waawataa heɓde, sabu o ɲaawaa mo kañum e o anndaa mo; onon tan anndii mo, sabu o duumi e maa e o wona e nder maa. Mi yettataa mo en yimɓe keewɓe, mi yaata to mon. Haa jooni famɗi, aduna yiytaani mi hay sahaa, kono on yiytee mi, sabu mi ngoodi e on ngoodata. Nder ndee ñalnde, mbaɗ-on anndaa hono mi nder Baaba am, mbaɗ-on nder am, e mi nder mbaɗ-on. O jeyɗo sarɗiiji am e nana ɗi, kanko ko o yiɗi am. O jeyɗo yiɗi am yiɗetee ko Baaba am, e mi yiɗa mo e hollitin hoore

am mo. Yahuda, wonde wonaa Iskariota, wi'i mo: Joomi, ko wadi, sabu a ngoongdinii yidde hoore maa en e min alaa e aduna? Jeeso jaabii e wi'i mo: Si gooto yidi am, o mbada kelme am, e Baaba am yida mo, e min mbada e mo, min wada suudu bannge makko. O yimɓe neldaani mi, kelme am o wadi mo, e kelme nde on nana nanataa ko kelme am alla, ko tan baaba neldi mi. Mi haali dii ko e on, mi woni e on; kono Jaaɓoowo, Ruuhu Seniido, o Baaba maa neldee e innde am, kanko jangin on godde e faamtin on godde ko mi wiyi on. Jaamiiji mi yaabta on, jaamiiji am mi hokka on; wonaa hono aduna hokkata, mi hokka on. Hoto berte maa taye, kadi hoto o yeye. A nannii ko mi wii on, mi yaata kadi mi arta faade maa on; so a yidi mi, a mbaawi wadde sabu mi wii, mi yaata faade Baaba am; sabu Baaba am mo ɓuri mi; kadi jooni mi wii on doo maɓɓe wadde, ngam so maɓɓe wadde on goonga. Mi haalata godde e on tawo, sabu hooreejo aduna oo ari, e nder am o jogaani hay huunde; kono ngam aduna anndee mi yidi Baaba, e hono Baaba yamirmi, noon mi wadi. Takkee, min yahu e nde.

15

Mi ko laaɓi ndi goonga, e Baaba am ko gollotoodo. Kala leccol e nder am mo wonaa ɓeydoo ɓiɓɓe, o itii mo, e kala mo ɓeydoo ɓiɓɓe, o momtinii mo, ngam mo ɓeydu ɓiɓɓe godde. Hakkunde on mo poti sefii ko sabaabu kelme nde mi haalii on mo. Hoolnoo e nder am, e mi kadi e nder mon. Ko hol ɓiɓɓe ndee waawataa yaltude ɓiɓɓe e hoore mum kala, si wonaa o duumii e lekki ndii,

nde wano noon on alaa waawataa, si onon duumaani e am. Mi ko loowre, on ko ɓamɓe. O nodditoo e am mi kadi e makko, o ɗoo nana ɓamtaade keewɗe, sabu alaa mi on waawataa waɗde hay huunde. Si wonaa ko goɗɗo foti e mum, o jettaa ɓaddi hono lekki, e o poti, ɓe njokkondiri ɗe, ɓe wutti ɗe nder yiite, e o yeewi. Si on jokku e am e kam ɗee kelme am jokku e on, ko si on yiɗi naamnu, e waɗa to on. Nder ndee timmii baaba am, hono mbaɗ-ɗon lebbi biyeteeɗe keewɗe, e mbaɗ-ɗon jeyaa janngoobe am. Hol baaba yiɗi mi, mi yiɗi on kadi, jokku e yiɗde am. Si on sarɗii sawtooji am, on mbaawi jokkude e jikku am, hono mi sarɗii sawtooji Baaba am e mi jokkii e jikku makko. Ɗee goɗɗe mi haalii on ngam jemma am duumi e nder mon, e ngam jemma mon timmu. Ɗum ko sarɗi am, haa on yiɗ goɗɗo ɗo e ɗo fuu e mum mum no mi yiɗii on. Alaa gooto jogii yiɗde ɓurɗo ɗum, haa mo gooto waɗi haa o tottina ndeenka makko e hoore gite makko. Onon gollotooɓe am, si on waɗi foti kala nde mi yaaɗi e mon. Mi wiyaani on hade jooni baawolɓe, sabu baawol njiytaako hay ko waɗi jom makko, kono mi wiyii on gollotooɓe, sabu fof ko mi nani e baaba am mi humpitii on. Alaa on suɓii mi, kono mi cuɓii on, e mi toɗɗii on ngam on yaha e on ɓamta ɓiɓɓe, e ɓiɓɓe mum on duuma, ngam ko foti on ɲaamno Baaba e innde am, o hokka on. Ɗee ko mi yaamar on, ngam on yiɗ-ɗen goɗɗo e goɗɗo. Si aduna ɓeydii on, anndee ko mi aduna ɓeydii ɓannge on ɓuri. Si on tawii e aduna ndee, aduna ndee maa yiɗi makko keeriiɗo, kono sabu on tawaa e aduna ndee, kono mi cuɓii on e aduna ndee, sabu ɗum aduna ndee ɓuri on. Hollu-ɗen konngol ngo mi wiyi on: jiyaaɗo wonaa moyyi hoore mum. Si ɓe ndeenii mi, ɓe maa ndeena on kadi; si ɓe mooftii wolde am, ɓe

maa moofa wonde maa kadi. Kono ɗee goɗɗe fof mbaɗa ɗum e on sabaabu ko innde am, sabaabu mbe janngaali mo neldii mi. Si mi yiɗaani e haalaani e mawɓe, mawɓe waɗaani juumre; kono jooni mawɓe alaa ko mawɓe mbaawi haalde baɗte juumre mawɓe. O nde yiɗi am, yiɗi kadi baaba am. Si golle mi mbaɗaani e ɓe ɗe alaa goɗɗo woɗɗo waɗii, juumre ɓe ngaɗaani, hannde kono e ɓe yiyi e ɓe ɲaawi e mi e baabaajo am. Kono ngam haalde ndee timmu, konngol ngol winndaa e sariya mumen, ko ɓe ñiɗi mam alaa sabaabu. Amma so Jowlowo oo, o mi nelaa on maa, umma ɗoo mi neldii on e Baaba, Ruuhu Goonga'al ngal umma e Baaba yaha, kanko seedantoo e am; kadi on kadi seedanee, sabu e fuɗɗoode on e am woni.

16

Mi haalii ɗee goɗɗe e mon ngam hoto yoɓaako. Bannuɓe ɓe mbaɗa heen mo, kono ɓura sahaa haa kala o wurtinɗo mo o miijo ko huutoreede kuutoragol e Alla. E ɗum mbaɗi, sabu ɓe nganndaaki Baaba walla mi. Kono mi haali on ɗee ko ngam so sahaa oo yettii, on teskito ɗee ko miɗo wiyi on. Kono goɗɗe mi waɗaani mo on tuggi e fuɗɗoode, sabu mi wonnoo e mon. Jooni kono mi yahaani ko faati mo neldii mi, e alaa gooto e mon naamndaa mi ko e ɗo ngahaani, kono sabu mi haalii ɗee ko mon, ɓesngu heɓtini berde mumen. Kono mi miijo goonga nden e on: ena waawi e on ngam mi yaha. Si sabu ko mi yaakaani, Jaaɓoowo oo waawaa yiyde e on; si kono mi yahii, mi neldaa mo e on; kadi si o arti, kanko o waɗtina aduna e dow junuubaaji e

dow goonga e dow hokkere. Ko faati bonnde, sabu ɓe gorii mi; ko faati goonga hakkunde kadi, sabu mi yaata ko faati Baaba am e on yiytata mi tawo; ko faati ndeenka kadi, sabu hooreejo aduna ndu judaa-no. Haa jooni, mi jogii keewɗe keewɗe ngam haalde e mon, kono a waawaa ɗaɓɓude ɗum jooni. Nde kono o ari, o ɗoo, Ruuhu Goonga, o maa jaɓɓin on e nder goonga fof, sabu o haalaaki iwde e makko hoore, kono ko fof o nana, o maa haala, e ko ɓennuɗo, o maa hollir on. Kanko mi yettina, sabu o maa naata e golle am nde haala e on. Fof kala e kala baaba ina jogii, ko am'en, sabaabu ndee mi wiyi hono e am o maa waɗde e o maa hollitde on. Keewɗo tan, on yiytaako mi, kadi keewɗo tan, on ɗon yiytoo mi, sabu mi yaha fayde Baabaajo. Mi wiyi noon ko e jeyaaɓe makko e nder ɓe keeriiɓe: Ko waɗi ndii ɗo o wi'i min, tinndi e a yiyataa mi, e kadi gooto tinndi e a yiytoo mi, e ko mi yaha e Baaba? Ɓe ngoowi noon: ko foti ɗum mo o wiyi ɗum ɗikkum? Min nganndaaki ko kanko wiyii. Iisa anndi keɓii ɓe yiɗi naamde mo, o wiyi ɓe: Ɗum woni on njiiloto e jeyaaɓe mumen ko mi wiyi, famɗi a yiytaako mi, kadi gooto famɗi on yiyto mi? Goonga goonga mi wi'i on ko on maa ɓeeyee e on maa yaawee, kono aduna maa suuɗee; on maa heɓee ɓiɓɓe, kono ɓiɓɓe maa on maa wuuree e suuɗtaare; debbo so o ɓiyii, o jogii ɓiɓɓe, sabu waktu makko arti; so o ɓiyi ɓiɗɗo ndoo, o hoolnaa kadi ɓiɓɓe nde tan sabu suuɗtaare ko neɗɗo jibinaa e aduna. E on mbaɗi jooni, kono mi yiyat on kadi e bepнde maa ɗon nyaamdu, heen kadi nyaamde maa, alaa gooto mawɗo ɗum e maa. E nder ndee ñalnde, on mbaɗat-mi hay goɗɗo. Goonga goonga, mi wi'i on e makko foti kala njaɓɗi on naamno Baaba e nder innde am, o maa hokka on. Haa jooni tan ngoongɗinaa hay

huunde e innde am, ngoongɗinee kadi maa heɓa, ngam peeñal maa ɗon timmu. Ɗee goɗɗe, mi haalii on e nder misaale; kono waktu ɗoo ari, ɗo mi haalata hay tawo e nder misaale on, kono e jooɗɗe mi jeytina on ko faati e Baaba. Nder ɗoon ñalngu, nder innde am on mbaɗa; kañum mi haalan on wonde mi mbaɗa Baaba e hoore maa; kanko kadi Baaba yiɗi on, sabu on yiɗiima mi, kañum goongɗinii wonde mi yaltii iwdi e Alla. Mi yaltii e Baaba, mi arti e aduna. Kadi mi yeewta aduna, mi yaata e Baaba. Janngoɓe makko wi'i mo: Yeew, jooni a haala e jaɓɓorgal, kañum a wiyi maanaa hay gooto. Jooni min anndii ko a anndi kala huunde e a alaa haajaa ngam gooto naamno maa. E ndee min goonga ko e Alla a yaltii. Iisaa jaabii ɓe: Jooni on goonga? Yeewto, waktu oo ari, e jooni oo waɗi, ngam on waase kala gooto e suudu makko e on yiɗto mi tan; kono miɗo wonaa tan, sabu Baaba oo e am woni. Mi haalii ɗii ko ngam on mbaaw heɓde jam e hoore am. Nder aduna on maa heɓa ɓernde; kono nannuɓe, mi reentii aduna ndun.

17

Ɗuum goɗɗum Iisa haali, e o yoɓi yeeɗe makko to kammu e o wi: Baaba, waktu ngun arti; tindo yiɗaa Biyiiɗo maa, ngam Biyiiɗo maa kadi tindo yiɗaa ma, ko faamay njoɓɗii mo laamɗo e leyɗeele fof, ngam kala ko njoɓɗii mo o hokku ɓe nguurndam daañam. Ɗuum kadi ko nguurndam daañaangal, ngam eɓe anndee mo, Alla goonga tan ceeɗiiɗo, e mo neldaano Iisaa Almasiihu. Mi tiiɗini ma e dow leydi, golle mi timmi ngo a hokki

am ngam mi waɗa; e jooni tiiɗin mi aan, Baaba, e hoore maa e tiiɗugol ngo mi heɓi hade aduna wona e maa. Mi hollitii innde maa e yimɓe ɓe a hokki am e aduna. Ɓe woni mo e maa kadi a hokki ɓe e min, kadi ɓe moofti wolde maa. Jooni ɓe anndii ko fof ko a hokki am ɗum ummorii e maa; ko kalimaaji ɗi a hokki am mi hokki ɓe, e ɓe jaɓii, e ɓe anndii goonga ko e maa mi yaltii, e ɓe goongdini ko aan a neldii mi. Mi naamndii ko faati ɓe. Mi naamndaako ko faati aduna, kono ko faati ɓe a hokkii am, sabu ɓe ko makko maa, e ko am fof ko makko maa e ko maa ko am, e timmindaama e ɓe mawnde. Kadi mi wonaa tawo e aduna, kadi ɓeen ɓe e aduna, kadi mi yahata mo aan. Baaba seedantaaka, hardo ɓe e innde maa nde a hokki am, ngam ɓe wonde gooto hono min. Nde mi wonnoo e makko ɓee e aduna, mi nganndii ɓe e innde maa; ɓeen nde a hokkii am mi nganndii ɓe, kañum gooto e makko ɓee boncaaki si wonaa tan ɓiɗo haleeji, ngam winndannde ɗee timmu. Jooni kono e maa mi nata, e ɗee mi haala e nder aduna ngam ɓe heɓi ndeenka am timminaa e maɓɓe. Mi hokkii ɓe konngol maa, kadi aduna ɓurii ɓe, sabu ɓe wonaa e aduna, hono mi wonaa e aduna. Mi naamndaako sabu a ittu ɓe e aduna, kono sabu a rewnu ɓe e bonɗo. Ɓe wonaa ɗum aduna, hono mi wonaa ɗum aduna. Sellin'en ɓe e goonga maa, konngol maa ko goonga. Hono a neldii mi e leydi, mi kadi neldi ɓe e leydi. Kadi e nder mum'en mi sifto hoore am, ngam kadi kamɓe mbe'e siftoɓe e goonga. Wonaa ko e ɗii tan mi naamni, kono kadi e gooto e ɓe goongɗinɓe sabaabu kelme mumen e am, ngam ɓe fof gooto wonde, hono a, Baaba, e am e min e ma e a, ngam ɓe kadi e men gooto wonde, ngam aduna goongɗin ko a neldii mi. Kadi miɗo ndeenka ngo a hokkii am mi hokkii ɓe,

ngam ɓe wonde gooto hono min gooto min, miɗo e ɓe kadi aɗa e am, ngam ɓe wonde timmaama e gooto, kadi ngam aduna anndude ko aɗa neldii mi kadi a yiɗii ɓe hono a yiɗii mi. Baaba, ɓeen a hokki am, mi yiɗi haa to mi woni mi, ɓeen kadi ɓe woni e am, haa ɓe yiyi ndeenka am a hokki am, sabu a yiɗii am ado fuɗɗorde aduna. Baaba goonga, e aduna anndaaki mo, kono miɗo anndii mo, e ɓeen anndii ko aɗa neldii mi; e mi haalii ɓe innde maa e mi haalat, ngam yiɗde nde yiɗɗii mi wonde e maɓɓe, e mi e maɓɓe.

18

Ɗum-ɗen faamde, Iisa yahi e jannooɓe makko ɓadii ndiyam ngenndiwal Kedron, to woni gese, to o naati e jannooɓe makko. Yahuda o nattinoo mo ɗoo, o anndii kadi nokkuure ndee, sabu keewɗi Iisa jokkondiri ɗoo e jonnde makko ɓe. Yahuda nden, o heɓii junngo soldaaji e golle'en ɓe ardiiɓe laamɓe sarɗiyankooɓe e Farisiyanɓe, o arii ɗoo e panaale e fitile e kaɓirɗe. Isa ko alaa, o anndini kala goɗɗe njiyante e makko, o yaltii o wi'i ɓe, hol ngoɗɗon ngoni njiytoo? Ɓe jaabii mo: Iisa Nasaraajo o. Iisaa wi'i ɓe: Mi ko mi. Kadi Yahuuda, neddo nattinoo mo, tayii e mawɓe kadi. Hono ko o wi'i ɓe ko mi woni, ɓe ruttii e caggal kadi ɓe dilli e leydi. Kadi tawo o naamni ɓe: mo on jiilata? Ɓe wiyi: Iisa Nasaraajo o. Isa jaabii: Mi wii on ko miɗo. So ko a yiɗi yiɗde mi, naatnoo ɓeen ɓe yaha, ngam haala nde mi wi'i ɗum timmu, ko ɓe a hokkii am, mi bonnaaki gooto e mum'en. Simoŋ kadi Peteer, o jogii laaɓe, o ɓenndi mo, o naati

jiyaaɗo sarkin limaaɓe ndee e o tippi noppi makko ñaamo; innde jiyaaɗo ndoo ko Malkus. Iisaa wiyi sabu to Peteer, Bale takooba nde to tomb nde. Cup nde Baaba hokki am, mbele mi yaha ɗum? O nde askariiɓe e hooreejo askariiɓe e jiyaaɓe Juufuɓe njaaɓii Iisa e ɓe keɓii mo, e ɓe ngarti mo, e ɓe ardii mo faati e Annas ɓennunde; ko sabaabu o wonnoo esiraaɗo Kayifas, mo wonnoo sarkin laamɓe hitaande ndee. Kayifas ko kanko haɓɓiino Juuɗen ɗen nde ena waɗi fayda gooto neɗɗo haɗde e sabaabu yimɓe. Siimoo Piyeer e jannginoowo goɗɗo ɗo jokkondiri Iisa. Kono jannginoowo oon ko anndaa mo sarkin limaabe, o naati e Iisa haa suudu sarkin limaabe; kono Bitrus tayii e ɗoo bannge wonnde. Jannginoowo gooto ɗiɗo, o annduɓe sarkin limaaɓe, yaltii kadi haali e jaaɓordo, kadi naatnii Bitrus. Rewrubee jibinɗo ɗo hurɗo wiyii to Bitrus: Mbele kadi aan e janngoɓe gorko oo? O wiyi: mi wonaa. Jom-ɗi kono e jom-ɗi ballitooɓe ngoodi yumma ngenndiije, sabaabu nduuɗi ɗi, e ɓe ngoodi ɗum. Kono Piyer jom e maɓɓe yumma e ngoodi ɗum. Sarkin limamai namnii Iisaa e baɗte jannguɓe makko e jaŋde makko. Iisa jaabii mo: mi haalii e jaweendi to aduna; mi jangini sahaa kala e nder laamorgo e nder juulirde, ɗo Juufuɓe mbaɗata sahaa kala, kañum e suudu mi haalii hay huunde. Ko waɗi a naamna mi? Naamno ɓe nganndii ko mi haalii ɓe; yiy, ɓeen ɓe anndii ko mi wii. Ɗee-ɗoo kono, o wiyi ɗoo, gooto e jiyaaɓe ɗi njokkondiri hotti daande e Iisaa, o wiyi: No tawii a jaabii hooreejo sarɗiiji noon? Iisaa jaabtii mo: Si bonɗo mi haalii, seedan fayde e bonɗo ngo, kono si ɓurɗo, ko mi a dañata? Annas neldii mo e nder laaɓe haa Kayifas ardiiɗo mawɗo. Siimoo Piyeer wonnoo tayo e o fuɗɗitii ɓamtude. Ɓe wiyi mo noon: Kadi

a wonaa e janngoɓe makko ɗoo? O hoolii kadi woni o wi'i: Miin wonaa. Gooto e jiyaaɓe sarkin limaamiiji wi'i, o woni denndiraajo mo Piyer tappi noppi makko: Ayi mi yiytaako e ɓerɗe ndee e makko? Keewɗo kadi ɗum, Petros winndi, e nde sahaa e sahaa gonngel ɓeydii. Ɓe ngarɗi Iisaa iwdi e Kayifaa haa to preetoriyom, woni kadi subaka, kono ɓe mbaawaa naatde to preetoriyom, ngam ɓe pottaake, kono ngam ɓe ɲaam paask. Yahi haa ko Bilaatu faati e mawɓe e wi'i, hol tuugnorgal njiɗɗitii e dow neddo oo? Ɓe jaabii e ɓe wi'i mo, so tawaaka o woni bonɗo, min mbaytaako min njaɓɓinii mo makko. Pilaat wi'i ɓe kadi noon: Njaɓɓu mo on e on maa e nder laawol mumen njiilɓinee mo. Yahudaawa wi'i mo kanko noon: Min, a yaawataa min mballu gooto kadi; ngam wolde Iisa timmu, wolde mo wi'i, mo hollitii hono mawɗo mo foti maayde. Pilate naatii kadi e nder praetorium, noddi Iisa e wiyi mo: Aɗa ko laamu Juuɗen? Jiisus jaabii mo, Aan e hoore maa a wi'i ɗum, walla goɗɗo wi'i ma baɗte am? Pilaat jaabii; mi wonaa Yahudiiyo walla? Leydi maa e ardiiɓe mawɓe njaɓɓii ma e am; ko a waɗi? Iisaa jaabii: Laamorde am wonaa e aduna nduna. So e aduna nduna wonnoo laamorde am, ballooɓe am mbaɗi ngam hoto mi njippaa e Juuɗen. Kono jooni laamorde am wonaa ɗoo. Pilaat wi'i mo kadi: a ko laamɗo kono? Iisaa jaabii: a wi'i ko laamɗo mi woni. Mi jibinaa e ndee, kadi mi aranoo e ndee e aduna, ngam mi seedantee e goonga. Kala mo woni e goonga jaŋde nanii daande am. Bilaatu wi'i mo: ko hol goonga? Kadi nde o wiyi ɗum, o yahi kadi fayde e Juufaaɓe, o wi'i ɓe: mi yiytaako hay sabaabu gooto e makko; amma ena woodi laamu en on ngam mi woppu gooto en on e nder Paask; aɗa yiɗi noon mi woppu en on laamɗo

Juufaaɓe? Ɓe wadi ɓamtaare kadi fof, ɓe wiyi: Alaa oo, kono Barabaas. Kono Barabbas woni ɓiɗɗo feccere.

19

Tuma ɗoo noon, Bilaatoos tawo Iisaa, o fiiɓini mo. Kadi askarɓe ɓe ngarti taagol e kaaje, ɓe yettii mo e hoore makko, kadi ɓe wuurtii mo ngenndi moodi, kadi ɓe wi'i: jaaraama, o laamu Juuɓe ɗen, kadi ɓe hokki mo ɓulte. Yahi yoo kadi bannge o Bilaatoos e ndi wiyi to mum'en, yeew mi nana njoodi mo to on bannge, ngam heɓon heen ko e mo alaa hay goonga mi njiyii. Ɗuum noon Iisa yahi ɗoo e bannge, o laaɓi taaje ɓoyngel e juuɗe mooɗe, kañum o wi'i ɓe: yeewee neddo ngo. Nde tawo laamɓe sardiyaaɓe e jiyaaɓe yii mo, ɓe wadii haala tawi: Cuudin mo, cuudin mo. Bilaatu wi'i ɓe: Njaɓɓu mo on e kuɓɓinee mo e bannge palal; mi kadi hiiɓaaki sabaabu e makko. Juufuɓe jaabii mo: Min jogii sariya, e e sariya amen o foti maayde, sabu o wadi hoore makko ɓiɗɗo Alla. Tuma nde sabaabu Bilaatu nanii ndee haala oo, o yuurii ɓuri, kadi o naati nder preetoriyom goɗɗo kadi o wi'i e Iisa: Ko ɗo a jogii? Kono Iisa jaabawol hokkaani mo. Pilaat wi'i mo kanko noon: A haalaaki e am? A anndaako ko mi jogii jaɓɓorgo ndeengo mo e mi jogii jaɓɓorgo momtinde mo? Iisaa jaabii, a hewaani jeyaa hay goɗɗo e dow am, si wonaa ko njiɗɗinaama ma e dow, sabu ɗum o neldotooɗo am e maa ena jogii juuɗe ɓurnde mawnde. Ɗuum noon, Bilaatoos wadi eɗɗitaade yaltinde mo, kono Juufuɓe ɓe ɓeydii e haalde: so a yaltii mo oo, a wonaa galle Kaysar. Kala mo wadi hoore mum

laamɗo, o haalata e Kaaysar. Pilaat noon, o nani ndee kelme, o yaltini Iisa yeru, o njoɗi dow jonde, to nokkuure wiyeteende Lithostroton, kono e Ebre Gabbatha; e woni tayre Paask, e sahaa haa ko ɓurɗo njeeɗiɗo; o wi'i Juuɓe: yeewɗaa laamɗo mumen. Ɓe ɗen, ɓe waɗi haala makko: yaltu mo, yaltu mo, cuuɗin mo e gannde! Pilaat wi'i ɓe: mi taw laamiiɗo mumen e bannge kuugal? Laamɗo sarɗiiji jaabii: min jogaay laamu si wonaa Kaaysar. Tuma ndee kadi, o jaabii mo e mum'en ngam mo njogee e palal. Ɓe ngarti Iisa e ɓe neldii mo; e o ɗaɓɓitii gicce makko yaltii to nokku wiyeteengu nokku hoyre-kaakol, ɗo wiyetee e Ibraayinaare Golgota, to ɗo ɓe ɗisii mo e gicce, e e makko goɗɓe ɗiɗo e ngo fuu e ngo fuu, kono Iisa e ɗo hakkunde. Pilaatos winndii kadi tiitorol, daɗii ɗum dow kuugal, e winnditaande wonnoo: Iisaa Nasarawiyankee, Laamɗo Juuɗen. Kadi tiitoore ndee, Yahudiyaaɓe goɗɗo karannoo mo, sabu nokku ngu Iisa ganndinaama nguu ɓadii woni e wuro nduu, e woni winndaa e Eberuure, e Geresiire, e Romaare. Ardiiɓe joomɗiɗɓe Yahudiyankooɓe ngarti noon ko Pilaat: Hoto winndito O Laamɗo Yahudiyankooɓe, kono winndito ko ɗum o wiyi: Mi ko Laamɗo Yahudiyankooɓe. Pilaat jaabii, ko mi winndii, mi winndii. Ɓe ɗoo sojaaɓe, sahaa ɓe cuuɓii Iisaa, ɓe naatnii kuuje makko e ɓe waɗii nayi jeɗiɗi, kala sojaaɓe heɓi ɓesnde, e kuuɗal. Kono kuuɗal ɗal tayaaka, daɗndi iwdi e dow haa fof. Ɓe wiyi kadi e nder ɓenɗe mum ɓe: hoto en yottir mo, kono en ɓeydu keccal e baɗte makko mo wonaa ko hoɗo; ngam winndannde ɓeydee, nde wiyi: ɓe jeytii kule am e hoɗɗe mum ɓe, e dow nguurndam am ɓe ɓeydii keccal. Ɓe sojaaɓe ɗen noon ngonaani ɗee golle. Ɓe tayii kadi e bannge gannde Iisa, nennde makko e miɗo nennde

makko, Maryama ta Kolopa e Maryama Magdala. Jesus sabaabu yiɗde nder mum e jannginoowo ɗo tayii ɗo o yiɗɗii, o wi'i nder mum makko: Debbo, yiy ɓiɗɗo maa. Refti o wi'i e jannginoowo ndee: yiy inna maa. Kadi tuggi ɗoo waktu janngowo nanngi mo e suudu makko keɓɗo. Caggal ɗum, Iisa anndini ko goɗɗo kala gasii jooni, ngam winndere mum gasee, o wi'i: Mi yiɗaa ndiyam. Sabu noon ɗoo heɓii, ɗoo heewii vinaagre. Ɓe mbaɗi ɗoo ɓe timmi esponji e vinaagre e ɓe ɓeydi hyssope e mum, ɓe njaɓɓi ɗum e ɗemngal makko. Ko sahaa Iisaa ngarti vinaagre oo, o wi'i: Ɗum timminii, kadi o ɗaɓɓi hoore makko, o neldini ruuhu makko. Juuɗen ɓeen, ngam bakke ɗe mbayi e dow gannde e nder sabbat, sabu ɗaɓɓitaare ɗum woni, kadi ñalnde sabbat ɗen woni mawnde, ɓe naamni Pilaat ngam koyngol mum ɓe murta, kañum ɓe njalta ɓe. Ngarɗi-ɓe ɗoo, askar-ɓe, kadi ɓe ɓurti koye ɓesngu ɓe o ɓesngu e goɗɗo woɗngo o ɓesngu e makko; kono e Iisaa, so ɓe ngarɗi, ko ɓe yii makko jooni maayi, ɓe ɓurtaaki koye makko, kono gooto e askar-ɓe ɗe, e ɓoggol, ɓuɗɗi ɓernde makko, kadi yaawde yaltii ɲiiɓam e ndiyam. Kadi o yiytii seedantii, kadi seedaaji mum ngo goonga, kadi o anndii ko goonga seedii ngam on kadi njanngee. Ɗuum waɗi ko, ngam binndol ndon timmu, yiite makko hoto pottaako. Kadi kadi, winndere goɗɗo wi'i: ɓe mbiyata mo ɓe tokkii. Caggal goɗɗe ɗee, Yuusuf mo Arimataya naamni Bilaatu, o woni jannginoowo Iisa, kono o suutraama sabbu kulol Juuɓe, ngam o yaadu bakke Iisa; kadi Bilaatu yamaroo. O waɗi kadi ngon, o ngarti batakol Iisa. Arii kadi Nikodeemus, o arii fayde to Iisaa jemma ɓooyɗo, ngarti cokorde mure e alowees hono litaraaji temedere. Ɓe njaɓi kadi bannge Iisa e ɓe ɗaɗi mo e ɗooje leele tawi e koofe, hono no

aada tigi e Juuɓe ndeenugol. Ina woni kadi e nokkuure ndee mo gannde-makko e bannge, kadi e bannge ndee ina woni kaburu hesere, e ndee hay gooto alaa tawaa daɓɓaa; ɗoo kadi sabaabu jaaɓtingol Juufaaji, sabaabu kaburu nduu ina baddi, ɓe daɓɓii Iisaa.

20

Ɗoo nde gooto e ɗe asabat, Mariama Magdalene ari subaka, dikkere haa jooni huunde, e nder ɗoo leeso, kañum o yiyi hayre njaltaama iwdi e ɗoo leeso. O yaha kadi sabaabu kadi o ari haa Siimoo Peteer e haa jannginoowo goɗɗo mo Iisaa yiɗi, kadi o wi'i ɓe: Ɓe njaɓi Joom ɗoo e leeso, kadi min njanngaani ko ɓe woni mo. Petros e jannginoowo goɗɗo yahi kadi noon, ɓe noon e kaburu. Ɓe ɓeydii ɓe ɗiɗi kañum e gooto; kañum janngowo goɗɗo ɓeydii ɓadaade yaawnde Piyeer e o waɗi ɓadaade kabawol to kaburu, e o ɗokkitii yiytude o yiyii ɗe leeɗe ɗe ɗaɗɗii, kono o naatii nii. Simoo Pitar warii kadi, o wattii mo, kadi o naati e nder kaburu e o yiyii leeɗe linaaji ɗii ɗoo, kadi leeɗe hoore nde ɗoo e hoore makko, wonaa e leeɗe linaaji ɗii ɗoo, kono e gooto nokku, o pottii. Tuma oon noon, jannginoowo goɗɗo oo, mo artiino ɗoo gadano to kaburu nduu, naati e o goongɗini; sabu haa jooni ɓe anndaaki winndannde nde ko waɗɗii mo takkude e maayɓe. Jannginoobe ɓee yahi kadi fayde e hoore mum ko sahaa ɗoo. Mariyo tayii e ɗo kaburu ɗo, o ɓennugol e wuro. Sabu o nannii-ɗo, o ɗokkii e nder leeso ndii kadi o yiyi ceeɗiiɓe ɗiɗi e mboɗɗi ɗii jokkondirɓe, goo e bannge

hoore kadi goo e bannge koyɗe, to nokku ɗo ɓernde Iisa ɗo wonnoo. Kañum ɓe wiyi makko ɓen, debbo, ko waɗi a njanngita? O wi'i ɓe: sabu ɓe ngarti Joom am, kañum mi anndaa ɗo ɓe woni mo. Kala ɗum faamii, o ruttii caggal, o yiyi Iisaa tayii, kono o anndaaki ko Iisaa woni. Iisaa wi'i mo: debbo, ko waɗi nde a yaara? Hol goɗɗo a yiyloo? O kanko, nannginoo ko o woni gardener, o wi'i mo: jom, si a yaasii mo, wi'am ɗo a danni mo, hono mi mbaaw yaasugo mo. Iisaa wi'i mo: Maryama. O fuɗɗii mo wiyetee ko, o wi'i mo: Rabbouni, ɗum wiyeteede, jannginoowo. Iisaa wi'i makko: Hoto jammin am, sabu mi yaltaaki tawo fayde to Baaba am. Kono yah to ɓiɓɓe am, wi'in ɓe: Mi yaha to Baaba am e Baaba miin, e Alla am e Alla miin. Mariama Magdalene arii, o haalii jannginooje ɓe ko o yiyi Joom, e ko o wiyi mo ɗee kuuje. Tuma ɗoo ko fiɗnde, ñalnde nde, ñalnde gooto e sappo, e koyɗe ɗe daayaaɗe to janngoɓɓe ɗoo kuutortee sabaabu e kulol Juuɗen ɗen, Iisaa ari e joodi e ɓooyɗi nder ɓamtaare, e wi'i ɓe, jam e on. Kadi nde o wi'i ɗum, o holliti ɓe juuɗe makko e ɓaɗɗo makko. Janngoɓe ɓe yiɗi noon ko ɓe yiyi Joom nden. Ɗuum Iisa wi'i ɓe kadi gooto: Jam e on. Ko fii Baaba neldii mi, mi hono neldata on. Kadi ɗum wiyi, o huutii kadi o wi'i ɓe: Nanngite Ruuhu Seniiɗo; so on yaaforii juuɗe woɗɓe, ɓe yaaforaa ko ɓe; so on mooftii woɗɓe, ɓe mooftaama. Kono Thomas, gooto e nder sappo e ɗiɗi ɓen, o wiyeteende Didymus, wonaa e makko ɓe sahaa Iisa arii. Janngoɓe goɗɗe ɓee noon wi'i mo kanko sahaa: Min yiyi Joom nden. O wii ko e mum'en: si mi yiyaani e juuɗe makko ɓoggol ɗiɗi, e mi nattii ɓiɗɗo am e ɓoggol ɗiɗi ɗiɗi, e mi nattii junngo am e ɓeendu makko, mi goongɗinaa. Kadi caggal ñalawɗi jeetati, keewɓe

makko ɓe ngoodi e nder gooto, kadi Toma ɗoo e nder mum ɓe. Iisaa ari, koɗe ɗe uddita ama, o tayii to ɓooyɗo e o wi'i: jaamiɗo e on. Caggal ɗum o wi'i e Toma: Yah ɓeñɗo maa ɗoo e yiy juuɗe am, yah kadi junngo maa e ɓeñɗ e nder ɓoggol am, hoto waɗ gacce, kono waɗ goonga. E Toma jaabii, wi'i mo: Jom'en am e Alla am! Iisa wiyi mo: Sabu a yiyi mi, a goongii. Jaaɓiɓɓe ɓe yiyaaki kono goongii. Golle keewɗe tan e golle woɓɓe kadi Iisa waɗi yeeso jannuɓe makko, ɗe winndaaka e deftere nden. Kono ɗee winndaa ngam en goonga ko Iisa ko Almasiihu, Biyɗo Alla, kadi ngam en goongoto en mbaɗa nguurndam e innde makko.

21

Caggal goɗɗe ɗee, Iisa hollitii hoore mum kadi e jannguɓe ɗee e dow maayo Tiberiyas, kono o hollitii no ɗoo. Ɓe ngoodi ko Simoŋ Peteer, e Tomas o wiyeteende Diidumus, e Natanayel o iwi e Kana ndi Galiila, e ɓe Sebeede, e goɗɗo e jannguɓe makko ɗiɗi. Simoo Piyeer wi'i ɓe: Mi yaha njokkondirde. Ɓe wi'i mo: min mbaɗa e min kadi e maa. Ɓe yaltii e ɓe naatii to leñol ɗoo yaawde, kañum e jemma ɗoon ɓe ñaamii hay huunde. Subaka e teeŋti nde waɗii kisa, Iisa tayii to nder leɗɗe ngenndi, kono jannguɓe ɓe anndaaki ko Iisa woni. Wiyi noon Iisa e mawɓe: ɓiɓɓe, a wonaa ko ɗaɓɓitere njaamndi? Ɓe jaabii mo: alaa. O wi'i e mum'en: Jippitee ɗaango ngo to ñaamne bannge nannge leggal ngal, kañum maa'en njiyee. Ɓe yetti noon, kono ɓe waawataa tawo heɓde mum kadi sabu winndere liɓɓi ɗii. Jannginoowo oon, mo Iisa yiɗi, wi'i Bitrus: Ko Joom ɗum. Siimoo

Piyeer nani, o nannii ko Joomiraaɗo ɗoo, o ɗaɓɓi nguurndam mum; ko o ɓanndu woni; kadi o ɓeydii hoore mum to maayo; kono goɗɗo janngiɓe ɓee, ɓe ari e leggal ndel; ko ɓe wondaani woɗɗude e leydi, kono hono e kubitaaji ɗiɗi teemerre, ɓe ɗaɗɗa leñol liggey. Ko fii ɓe njogii to leydi, ɓe yiyi yiite makala keemɗo e liɗɗi nii daarteeɗo e mburu. Iisaa yeewtii ɓe, Nattee iwde e liɓɓe ɗe njiɗtii jooni. Siimoo Peteer yahi jom, o ɗokkii lesdi ndii haa leydi, lesdi ndii heɓii e liɓɓe mawɗe temedere tati e jowi tati, kono so tawii ɗum heɓii tan, lesdi ndii ɓesnguɗaaki. Iisaa wi'i ɓe: Njiyee ñaamaa jemma. Amma hay gooto e janngiɓɓe ɗi heɓaani jaɓde naamnode mo a ko hoɗo?, sabu ɓe anndi ko Jom ɗum. Ɗoo waɗi Iisaa, o njaɓɓi mburu, o hokki ɓe, e liɗɗi kadi wano ɗum. Ɗum ko jooni tataɓere nde Iisa hollitii ko e jannuɓe makko, o tawii e rewɓe. Ko ɗoo noon, sabu ɓe nyaamii, Iisa wi'i Simoŋ Bitrus: Simoŋ ɓii Yunus, a yiɗi-mi ɓuri ɗii ɗii? O wii mo: eey, Joom, a andaa ko mi yiɗi ma. O wi'i mo: leeɗin ɓe'i ɗam. O wi'i mo kadi, ɓiɗɗo ɗiɗɗo, Simoŋ ɓiɗɗo Yuunaas, a yiɗi mi ndee? O wii mo: eey, Joom, a andaa ko mi yiɗi ma. O wi'i mo: wuudu beeɓe am. O wi'i mo ɗo tataɓo: Siimoo ɓii Yuunaa, a yiɗi ma am? Pitar juuɗii sabu o wii mo ɗoon tataɓere, a yiɗi mi, e o wii mo: Joom, a anndaa kala huunde, a anndaa ko mi yiɗɗa ma. Iisa wiyi mo: ljeddin beeɓe am. Goonga goonga, mi wi'a ma: tuma nde a woni ɓurndo, a jippinii hoore maa e a yaha to a yiɗi, kono tuma nde a ɓura, a ɓeydita junngo maa, e goɗɗo a jippina ma, o ɓeydita ma to a yiɗaani. O wi'i ɗum kono, o wi'i e naamndinde ko e maayde woɗnde o mawnata Alla. Kañum nii wiyi, o wi'i mo: jokkondira mi. Ɗoo fuɗɗii, Bitrus yiyi, o yiyii jannginoowo ɗo Iisa yiɗi, ɗo ngoowi, ɗo kadi ɗoofii e ñaamdu e dow ɓernde

makko e wi'i: Joom, hol ko ɗo njaɓɓinoo ma? O nii yiɗde, Petros wi'i e Iisa, Joomi, o kanko kadi ko? Iisaa wi'i mo: so mi yiɗi o mbaawi jokkude haa mi arti, ko hoɗɗii e maa? Jokkondira am. Haala ndee yaltii ko tawo e nder ɓiɓɓe mbele jannginoowo oo tammaa maayde, kono Iisaa tammii wi'aade mo mbele tammaa maayde, kono wi'i: So mi yiɗi mo duumde haa mi ari, ko foti e maa? Ɗum ko jannginoowo seedantowo fayde ɗee e winnditiiɗo ɗee, e min njannganii ko goonga no seedantaare makko. Ina woodi kadi goɗɗe keewɗe ɗe Iisa waɗi, ɗe so a winndii ɗe kala gooto gooto, haa aduna mum mi miijo waasde winndude deftere ɗe. Goonga.

Bataake Jemis

1

Yakuuba, jiyaaɗo Alla e Joomiraaɗo Iisa Almasiihu, to lebbi sappo e ɗiɗi ɗi e nder peccugol, huutoroo. Neldee kala jaɓɓorgo, mawniraaɓe am, so on njahti e caɗeele mbaɗɗe, on anndaa ko eɗen ngoongɗinangol maa goonga maa ɓamtaa muñɗo; kañum muñɗo ɗoo foti heɓde golle timmoɗɗe, ngam on wonde timmoɗɓe e ceeɓɗe, alaa hay gooto on haɗii. So tawii ko gooto e mon haandi hiikma, o naamno e Alla mo nana hokka kala neɗɗo e jaɓɓitaare kadi mo wonaa ɓeydoo, kadi hokkaa mo e makko; o naamno kadi e goonga, hoto alaa ruttaade; ndeen mo nana ruttaade ɓuri e mawngu leydi mawngu mo hendu nana henɗa kadi mo nana firtineede. Hoto neddo ɗoo miijo wonde o maa heɓa hay huunde e Joom nden. Neddo ɗiɗo huunde seedantaako e ɗee laawol makko fof. Kono eskin-ɗo mo mawnuɗo o yurmeede e junngo makko, kono eskin-ɗo mo nafoowo e ɓesngu makko, sabu ko e goonga ɓoggol ndiyam o maa woppu. Naange yalti kadi e ɓesngu mawngu nguu, kadi o yaasnii ɓoggol ngol, kadi lowre makko poɗɗi, kadi ceeɓal yeeso makko halki. Nii kadi

neddo mo ɓuri e nder ɗaɓɓe makko o maa yootu. Barkeejo gorko oon mo muuɗtoo jaabawol; sabu so waɗii dokimos, o mbaawata heɓde laaɓɗo nguurndam, ɗo Joom nii waɗde yimɓe yimɓe makko. Alaa gooto ɗo nde e jaabde walla e ɓeydude en wi'o ko Alla jaabii mo walla ɓeydii mo; sabu Alla waawaa jaabde e bonɗe, kono kanko jaabata hay gooto. Kala gooto e mum ko jaabde nde e jaabde makko keeriiɗo ɗo o ɗaɓɓitee e ɗo o ɓamtee; caggal ɗum jaabde nde ɗo o heɓii ko o haali juumre, kono juumre nde ɗo o timmii ko o yalta maayde. Hoto faltore, mawniraaɓe am yiɗɓe: kala njoɓdi moyyi e kala tinnde timmuɗo ɗo dow woni, o naatnoo iwde e Baaba ceeɗe, to kanko alaa waylude walla leyyere waylude. O yiɗi, o jibini ɗen e daande goonga ngam waɗde ɗen ɓurɗe keeriiɗe goɗɗe e nder jibine makko. Ngam ɗum, mawniraaɓe am yiɗteeɓe, kala neɗɗo foti wonde jaɓɓaango e nannugol, ɓanndu e haalugol, ɓanndu e ɓeydugol; sabu ɓeydugol gorko gollondiral Alla waawaa golle. Kono noon, so tawii fof bonnugol e heewde mawnde, e lowre, jaɓɓu wolde ndee ɗo nattii e mo, wolde ndee waawi kisol ɓernde maa. Wuuree ɓe waɗɓe daande kadi alaa tan heɓɓe, ɓe nannde hoɗɗe mumen. Ko so gooto nanndi haala e o tayaani, neddo oo haalii e gorko jeytinɗo yeeso makko ɗo faamii e nder gilaaɗo; o jeytini hoore mum e o yahi, e o ñaamii yaawre ko o woni. O nii ɓenni yiɗi yiyde e sariya ɓennuɗo ɗo ɓamtaare kañum e nii heɓii, o ndii wonaa neɗɗo naanitiiɗo ɗo yejjitaare, kono jeyɗo golle, o ndii mawnima e golle makko. So gooto miijo e mon njiytoo ko o joom diine kono o ɓamtaako ɗemngal makko, kono o yoɓoo bere makko, diine makko nde ko haalanke. Diine laaɓtunde e nde ɓurɗunde bannge Alla e Baaba, oo ko nde,

yiillude duuɓe e balloriije e nder caɗeele mumen, suuɗude hoore mum ɓurɗunde iwde e aduna.

2

Mawniraaɓe am, hoto e nder ɓeydagol yimɓe on njogaani goonga e Joomi amen Iisa Almasiihu ɓuri ndimaagu. So tawa ko gorko mo ɓoggol ngol daande naatii e nder lesnorde mumen e nder kuuɗe ɗe ɓuri, naatii kadi miskiiɗo e nder kuuɗe ɗe bonɗi, on yiɗi yiyde mo ɗo nganndii kuuɗe ɗe ɓuri on wi'i mo, aan jooɗ ɗoo no haɗi, on wi'i miskiiɗo, aan teddu ɗoo walla jooɗ ɗoo les koyngol am, mbele on keɓtinaa e hoore mumen on warii jaabawɓe miijo bonɗo? Nanaa, mawniraaɓe am ɓe mi njiɗɗaa. Mbele Alla suɓaaki yimɓe talaaɓe ɗe aduna mawɓe e goonga e tagi e jibinaaɓe laamateeri ndi o waɗi yiɗtere e yimɓe yiɗɓe mo? Amma on ɓuri miskiiɗo ndoo. Wonaa ɓe mawɓe ɗii, ɓe ngarɗinoo on, e ɓe kadi, ɓe ɗaɓɓitoo on e nder leggal? Ɗum wonaa ɓe keeriiɓe naamndira innde moyyo ɗo naamnaama e hoore maa? Si kono on timminii sariya laamɗo e nder winndannde, a mbaɗa yiɗde hoore maa hono hoore maa keeriiɗo, on waawi goonga; si kono on suɓii neɗɗo, on golli juumre, on nganndiraa e sariya hono yimɓe ɓennuɓe. Ko adii mo naatnoo ɗum fof sariya, kono o faltii e gooto, o warii mo laaɓɓii fof. O ɗo wiyi haa yoɗɗa zina, o wiyi kadi haa warta neɗɗo. Si tawa a yoɗɗaani zina kono a wartii neɗɗo, a jeyii mo fawtorɗo sariya. Noon haala e noon waɗa, ko fii on ngoodi waɗde huunde e laawol leydi, tan on mbaɗa huunde; kono

huunde nde njuɓɓinaa yurmeende, huunde tan mbaɗa huunde; yurmeende ina feccere huunde. Ko fayda, mawniraaɓe am, so gooto wi'i o jogii goonga, kono golle mbaawaa o jogi? Ndeke goonga jaŋde mbaawaa famitinaade mo? So ko mawndo walla biydo ɓeydoo ngo e mbaydi e njaɓɓi ɗoon e ndi haɓɓaani ɗoon ñaamdu ñalngu, kono gooto e mon wi'i ɓe, yaha e jam, ɓur-ɗon e njaaɓ-ɗon, kono a hokkaani ɓe goɗɗe ɓurɗe bakka, ko hol njaɓɓi ndii? Ɗum noon kadi goonga, so a wonaa golle, maayi e hoore mum kala. Kono gooto maa wi'a: a jogii goonga, e min kadi mi jogii golle; hollu min goonga maa ummoraade e golle maa, e min kadi mi hollira ma ummoraade e golle am goonga am. A goonga wonde Alla ko gootol; a waawi heɓde; kadi jinnaaji ɗi goonga e ɗi ruttata. A yiɗi kadi anndude, eɗen neɗɗo feewdo, ko goonga nde alaa golle ɗe, maayi. Ibiraahin baaba amen haa wonaa ko e golle ɗii mo jaɓɓinaama, o waɗii neldude Isiyaaka ɓiɗɗo makko dow daande sadaka? A yiyi ko goonga ɓamtii e golle makko, e ko e golle goonga timminaa, e ko binndol ngo wiyi timminaa: Ibarahiima goonganii Alla, e ko njiɓɓinaama mo e jaŋde, e ko innde mo Giko Alla. Ngon yiyde kadi, ko e golle neddo waɗɗitee e wonaa e goongɗinangol tan. Kadi ɗoo, Rahaabu debbo semmbinaajo, wonaa ko e golle mo jaɓɓinaama, sabu o jaɓɓii ɓe neldaɓe ɗii e neldii ɓe e laawol goɗɗo? Ko fii ɓandu ndu alaa ruuhu ɗum maayi, kañum noon goonga ngu alaa golle ɗe maayi.

3

Hoto waɗ-ɗo jannginoɓe keewɓe, musiɓɓe am, o anndude ko min mbaaw-ata hukumaji mawndi; ko foti min fof njuɓɓi. Si gooto wonaa yettude e daande, o ko neddo mo timmi, mo waawi ɗaɓɓude kadi fuu bakka mum. Yeew, min njoɓɓina ɗaɗɗe e nder ɓe'e pucci ngam ɓe yiɗu min, kadi min ɗaɗa yimɓe mum'en fuu. Yeewto e ɗee leɗɗe, ɗe mawnude wano ɗum e ɗe hendu'en e dow henduuji ɓurɗi, ena wayla e dow ɗaɓɓere hinnere tan ko fayti yiɗto mo o nulɗo yiɗata. Nde wano e ɗemngal, ɗemngal ko bingel keɓngel e o waɗi mbaɗtugol mawnugol. Yeewto, yiite ɗiɗi nannde ko foti ɗi ɗum fuɗɗita e ɗemngal ɗum ko nannde, aduna bonannde. Ɗum noon ɗemngal ndee waɗi e nder ɓernde amen, ɗemngal ndee ɗo tinndii ɓernde ndee fof e yettii yiite jinnaaji e yettaa e jahannam. Fof jimɗi daneeje e cillitooɓe e jannguɓe e ɓe nder ndiyam ena waɗɗii e ena waɗɗaama ko e jimɗi neɗɗo, kono ɗemngal, alaa neɗɗo mo waawi waɗɗude mum; ko bonɗum tawaaka, heewi ko sehil maayde. Nder mum min naamndii Alla e Baaba, e nder mum min laaɓanii yimɓe ɓe mbaɗɗi e goonga Alla; tuggi nder huunde gooto ɗoo yaha naamndaare e laaɓaare. A waɗata, mawniraaɓe am, ɗee golle waɗde noon. Mbele ndiyam ndam e nder huunde gooto ɓuri ndiyam ɓaleeje e ndiyam ɓiɓɓe? Alaa waawi, mawniraaɓe am, lekki fiig mbaɗa seytuuji olif walla lekki winaare mbaɗa fiiguuji? Kadi alaa feccere gootal waawata waɗde ndiyam ɓaleeje e ndiyam laɗɗe. Ko hol mo hakkilɗo e jannginoowo e mon? Mo yejjit golle makko e nder juulde neɗɗo e mbaalu hikma. Si kono on jogii zeal bitter e selfish ambition nder berde mumen, hoto on boast kala goonga kañum e hoto on lie kala goonga. Hino woni ndee hikma oo nattugol ummoraade

les dow, kono oo leydi, ruhiya, shaytaniya. To nokku ɗo fitnah e tayyugol ngol ɗon, ɗo ɗon caɗeele e kala ko bonnaani. Kono hikma ɗo iwri dow ɗoo, ɓooyɗo ko saafaade, caggal ɗoo ko jam, ko mbaalu, ko nulɗo, ko heewi reendaande e ɓiɓɓe ɓurɗe, ko alaa keɓɓinaare e ko alaa riyaa. Ɓiɓɓe ngo goonga e jam ngo seedee e jam ngam ɓe mbiyɓe jam.

4

Ɗo nde geɗe e ɓamtaare ngaddan e nder mon? Wonaa e ndee, e jeyaaɗe maa ɗe ngartoɗe e bannge maa? On yiɗi, kono on jogaani; on warta e on ɓuri, kono on waawaa heɓde; on ɗoondiri e on ɗoondiri, kono on jogaani, sabu on ɗaɓɓitaani; on ɗaɓɓiti kono on heɓaani, sabu on ɗaɓɓiti bonɗum, ngam on kuutoro e ndeenka maa. Ɓe njuɓɓinɓe e ɓe njuɓɓinɓe debbo, a anndaaki ko gite aduna ɗo ɓernde Alla ɗo? Neddo mo yiɗi wonde ganndo aduna, o waɗata jeyɗo Alla. Ɗo on miiji wonde winndannde nde wi'i ko e nduuɗal, ruuhu ngu duumii e amen ina yiɗi e ɓeydagol? Kono o hokka neema ɓurnde tan, kadi sabaabu wonde o wi'i: Alla ena njeɗɗa yimɓe ɓurnɓe, kono yimɓe ceeɓnɗe o hokka neema. Jokku nder Alla kadi ko sabaabu ɗum. Fijjit e ɗebbel, o maa yalta e maa; yaajit e Alla, o maa yaaja e maa. Naatnoo juuɗe maa, yimɓe junubaajo, e naatnoo ɓernde maa, on yimɓe ɗiɗaɓɓe miijo. Njoɓɓoraa e ɓeydaa e yiitaa; ɗemngal mumen ko foti waylude e ɓeydugol e tayugol mumen ko foti waylude e ɓooyugol. Waɗu e nder ɗemɗe maa yeeso Joom, kañum o mawnina on. Hoto haala ko bonnii goɗɗo e

goɗɗo, musiɓɓe. O wiyeteejo eskilaajo mum e huutoreede eskilaajo mum ɗum, o wiyetee sariya e huutoreede sariya; si tawii a huutorii sariya, a wonaa mo waɗi sariya, kono alkaali. Gooto tan ko jeyɗo sariya e alkaali, o waawi kisol e haɗtude; kañum tan ko hoɗo nii mo alkatee goɗɗo? Njiyee jooni ɓe wiyanooɓe: hannde e jaango min maa yaha to ndee galle kadi min maa waɗa ɗoo hitaande gooto kadi min maa luubndina kadi min maa heɓa; onɓe anndaako tan ko jaango; ko hol noon nguurndam mumen? Sabu on mbaɗa heen nde mbaawata yiytude e sahaa huunde, caggal ɗum kadi nde mbaawata ɓennude; e ɓadol wiyde on, so Joom yiɗi, en mbaawata huunde e en mbaɗa waɗde ɗum walla ɗum goɗɗum. Amma jooni on tan yettoo e jaaynguuji mumen; kala yettagol ngun ko bonɗum. Ko ɗo o anndii waɗde goonga e o waɗaani ɗum, juumre ko ɗum e makko.

5

Njiyee jooni ɓe mawniiɓe, heɓee e ndeenoo e dow ɓaleeji mumen ɓe ngoɗɗoo, jawdi mumen bonii e keewe mumen ɓuɓɓe njahii, neeɓaandu mumen e njilaaru mumen bonii, e ɓonaare maɓɓe ko waɗa seedantaagal to on e ko ɲaama peeñal mumen. E nder ɗemɗe cakkitiiɗe ɗee, on njogii yiite ko fii. Yeewu, laaɓal ɓe kuutorɓe ɓe ɓenndi leyɗe mumen, goɗɗo nannginaa-ɗen e mumen, o waɗi haalde, e ɓamtaare ɓe ɓenndiɓe naatii e noppi Joom Sabaawot. A nduuɗii e dow leydi kadi a njaɓɓii, a seedii bere maa ɗen ko e nder ñalnde haɗde. On nganndii, on warii mo

goonga; o firtaaka on. Munyal sabur non, mawniraaɓe, haa jaytaare Joomiraaɗo. Yeew, gollotoodo ɗon heɓii ɓiɓɓe moyyere leydi, o muñii e mum haa o heɓi ndiyam ɓennuɗo e ndiyam cakkituɗo. Munyal e on kadi, moyyin bere mumen, sabu yiite Joom nde ɓuri hakkunde. Hoto njanngitee e dow goɗɗo e goɗɗo, mawniraaɓe, ngam hoto nganndee; yeewto, alkaali ndii tayii ɓenndu kaaɗe. Nannuɓe misal, ɓiɓɓe am, e nder caɗeele e muñal, annabaaɓe ɓee, ɓe haalii e innde Joom. Yeewto, min naamndii ɓe sabriɓe; sabri Ayyuba nannondiri, e ko Joomiraaɗo gasii njiɗɗon, sabu Joomiraaɗo ko o yurmeende goɗɗo e o yurmeende. Ɗaɓɓere goɗɗo fof, mbo'en am, hoto wallude kammu, walla leydi, walla kadi laaɓtugol goɗɗo, kono eey maa en jeyaa eey, e alaa maa en jeyaa alaa, ngam hoto a ɓeydu e nifaaku. Ina gooto fii e mumen nii ko bonndum? Mo jeyaa; onon gooto ena waɗi humpito? Mbo o wiyee. Ina woɗɗo feewi e mon? O nodda mawɓe mawɗo ɗen nder jamaa, e mbe mbeɗe du'aa e kanko taytinɗe kanko e mafal e innde Joom; e du'aa goonga ngoonga faamde moyyina neɗɗo feeñaango, e Joom artira kanko; si tawii o waɗi juuɗe, yafetee mo. Jaabndine e goɗɗo goɗɗo juumte mumen, kadi neldee e dow goɗɗo goɗɗo, ngam on koriima; neɗɗaaku mo neɗɗo goonga ɗo goonga heewi. Iliyaasa ko neɗɗo woni, o wayi min en, e ndeenka o ndeenaama haa ndeen yaha, e ndeen yahii ha leydi hitaande tati e lewru joyi; e kadi faati o ndeenaama, e kammu nduun ndiyam, e leydi ɓeydii ɓiɓɓe mum. Musiɓɓe, so wonaa gooto e mon yaltii e goonga, e gooto artinii mo, o anndoto ko gooto mo artinii juulɗo e yaltaare laawol makko naatnoo ɓernde e maayde e o ɓuurno winndere juuɗe.

Bataake Piyer

1

Siméon Piitar, jiyaaɗo e nulaaɗo Iisa Almasiihu, to ɓe heɓii goonga goɗɗo e men nder julɗe Alla men e Mooftiɗo men Iisa Almasiihu: jaaɓal e jam ɗen ina waawi ɓeyda nder anndinde Alla e Iisa Joom men. Ko e goonga ɗum kala ngoɗɗum e min, doole makko Alla ngoo e kuuɗe ngoɗɗe to ɓamtaare e juulɗe Alla njiɗɗaa min, sabu anndude mum o noddiimo min sabu nder jaɓɓorgo e toowde, sabu ɗum njiɗɗaa min laaɓe keewɗe e mawɗe ɗe, ngam sabu ɗum on aɗa waɗa gollotooɓe asli Alla, on ɓeydii e bonande nde e aduna nder yiɗde. Kadi e ɗum keeriiɗum kadi, so on naatnii ceeɓtugol fof, hokku e goonga mumen nder golle goodɗe, e nder golle goodɗe ɗee hokku ganndal, e nder ganndal ɗam hokku jamtaare hoore mum, e nder jamtaare hoore mum ɗam hokku muñal, e nder muñal ɗam hokku julɓe Alla, e nder julɓe Alla ɗam hokku yiɗagol ɓiɓɓe, e nder yiɗagol ɓiɓɓe ɗam hokku yiɗde. Sabu ɗii ko, won mbaɗi e on e ɓeydoo, mbaynataa on ɓe ngoɗɗi walla ɓe njaaraani e anndugo Joomi Amen Iisa Almasiihu; won ko o

waawaa ɗii, o goongɗino, o ɗaɗɗi yiite, o heɓii ñaamdu seedantaagu juuɗe makko ɗe ɓennuɗe hade. Kono ɓurnde maa, mawniraaɓe, kuutoroo e nannondirde noddirgol mumen e cuɓagol mumen; so tawii ko on waɗi ɗii golle, a njottay abada. Kono nii tan, ko e nannduɓe naatnoyta on mo njoɓdi e leydi ɓurndi Joom amen e Kisaajo amen Iisaa Almasiihu. Kono mi yejjitaako sahaa fof nde mi reentino on e ɗee golle, haa so tawii on anndii kadi on jeytii e goonga goonga ndee. Mi naamndii ko goonga, haa sahaa mi woni e ndee suudu nguu, waɗde mon e ciifagol, mi anndaa ko yaawde mawnde ndee suudu am, hono Joom men Iisa Almasiihu hollitii am. Mi naatnoo kadi e ko fof sahaa on maa on jogii on caggal yaltaade am on waɗde hooreede ɗee ɗee. Wonaa ko sabaabu min jokkondiri taabaaɗe ɗe njiytinaa e peeñal min haalii on maa doole e njoofndi Joomiraado amen Iisaa Almasiihu e jooɗndi makko, kono min woni yiytondirɓe mbeɗɗitaare makko. O heɓii ko sabaabu ɗo Alla Baaba tiimaande e ndeenka, daande nde neldaama mo ɗum nii ɗo ndeenka mawnguɗo, Oo ko Biyiiɗo am ɗo mi yiɗi, mo mi reyii e makko, e min nanii daande ndee ɗo kammu neldaama, e amen wonude e makko e dow luumo moyyo oo. Kadi min ngaddan ɓeydoore daartol haala annabiiɓe, mo on waɗata no haɗi so on njeɓɓinii e makko hono fitila taytaani e nokkuuji ɗiɗi, haa ɲalawma njuɓɓini e hoore mbiyeteejo tayi e hoore berre mawnde on, on anndoto ɗum ɓennunde, ko fof annabagol winndannde tafsir makko keeriiɗo waawaa. Sabu ko wonaa e yiɗde neɗɗo annabiyaagu njaartaaka hay sahaa, kono ko e Ruuhu Seniiɗo ɗo njiɗɗitnoo ɓe, yimɓe seniiɓe Alla haalii.

2

Annabii goɗɗi ɓeydii ɓe waɗii e yimɓe ɓee, e kadi e on maa, mbaɗata jannginooji goɗɗi ɓeydii, ɓeen ɓe njoofta e suudu cuudi ɓaleeji, e ɓeen njaabata Joom ɓeen o soodii ɓe, ɓeen njaɓɓa hoore mum ɓaleeji jaɓɓaaki, e gooto keewɗo mbaɗa jokkondira ɓeen e jaŋde mum ɓaleeji, sabu ɓeen laawol goonga ngoonga mbaɗa yowitee, e kadi e ɓuuɓri, e kelnguuji keɓaaɗi, ɓe mbaɗa juuɗin on, ɓeen ɓe hukme mum ɗum tugii sahaa haa jooni alaa njoɓɓa, e ɓaleeji mum ɓeen alaa laasee. So tawii Alla yoɓaani malaayikaaji ɓe nannii, O ɓeydaani ɓe, kono O njaltii ɓe e ɓulɗe ɗiɗɗo e tartaruuji, O joodii ɓe ngam ngarndugol, kadi duɗal gadanal O ɓeydaani, kono O ngarndii Nuh, ɓe jeetati, mo annabii goonga, O ngarndii mo e jeetati woɓɓe, O njaɓɓii ndiyam mawɗam e duɗal ɓe nanniiɓe, kadi wuro Sodom e Gomor, O waɗii ɗum luuɗi e halkaade, O haɓɓii ɗum, O waɗii ɗum misaal ngam ɓe njiyataa nannaade, kadi Luut mo goonga, mo ɓeydaani e kuuɓe ɓe nanniiɓe e golle mum e ɓaleeɗe, O faltii mo; sabu e yiyde e nannde, mo goonga, mo duumii e maɓɓe, ñalnde e ñalnde, hoore mum goonga e golle ɓe nanniiɓe O ɓeydaani; Joomiraaɗo O anndii faltude ɓe goɗɗo e eɗen, kono ɓe nanniiɓe, O ngarndii ɓe ngam ñalnde ngarndugol, ɓe ɓeydaani, keerol kono ɓe yaha caggal ɓesngu e yiɗde e ɓaleeje, kadi ɓe ɓeydii laamu. Ɓe njiɗɗo, ɓe hoore mum, ɓe yiilata tawo firlitaako ko faamde, to malaa'ikaaji, e karko e doole ɓe mawnii ɓe, ɓe njaɓata tawo e dow makko ɓe bannge Joomiraaɗo hukume faamde. Ɓeen ɗin kono, ko e no dabbaaji keewɗi daɗɗe

nde njiytaama e daɗɗe mo ɗum waɗi ngam njabde e ngam halkaade, e nde ɓe anndaaki ɓe nana casnugol, e halkaade mumen ɓe maa halkaa, ɓe hewtoo laaɓal bonannde, ɓe miijo neɗɗaaku ko ɓe nana miijondiral e ñalnde, ɓe ko tooñe e ɓannge, ɓe nana neɗɗaaku e calaale mumen, ɓe nana ñaamde e on, ɓe jogii gite feewnde e debbo binndeejo e juuɗe bonannde nde daranaani, ɓe nana waɗtinde pucce keewɗe, ɓe jogii bere nde eɓɓinaama e ɓurundam, ɓe ko ɓiɓɓe sappo, ɓe accitiima laawol feewndol ɓe waylii, ɓe jokkondiri laawol Balaama ɓii Bosora, mo yiɗi laaɓal bonannde, kono o hebi ɓamtaare ngam bonannde makko keeriiɗo, dabbaare nde daraani haala e daañol neɗɗo haali haɗi welwelgal annabiijo. Ɗumɓe men ko cuurɗe ndiyam wooɗe, duumɓe njuɓɓinaama e hendu, ɓe ɗiɗo dukku ngu hakkunde ngu fayde e sahaa tan. Sabu ko e naatnoo haala kuuje bataake, e njaɓɓudi e nder ɓeydaaje yiite e nder jaɓɓugol, ɓe njaɓɓata ɓe goɗɗo ɓe njaltii ɓe e nder juumre ɓe kuutortoo e nder juumre, e waɗde seedantaagal e mum'en, kono kamɓe ɓe wonaa jiyaaɓe ɓe e nder haɓɓaare; sabu ko neɗɗo ɓennii e mum, e mum kadi o jiyaama. So ko sabaabu, si ɓe njaltini ɗon ɓurɗe aduna e nder anndude Joom e Kisondiiɗo Iisa Almasiihu, kono ɗon ɓe reftini e ɗon goɗɗon heen kadi ɓe rewtii, woni ko ɗon kaaɗe ɓurɗe ɓadii ko ɓe ɓurɗe gadane. Ɓuri mo fii e mum'en alaa anndude laawol goonga nder jom-ɗemngal, kono e mum'en anndii ɗum, ruttude e nder yaamuuru seernuuru ngu naatnaa e mum'en. O waɗi e mum'en ɗo ko aduna goonga, rawdu artii e hoore mum feeñi mum, e, mbaaɗu ɗu laaɓii e nder wallude leeɗe.

3

Oo jooni, yettaaɓe, ɗoo mi winndii mo on batakol ɗiɗaɓo, e ɗum mi hurnintoo on e teskorde hakkillaaji mooɗon safiiji, teskorde kaleeje wiyaaɗe ɓennuɗe ɗe annabaaɓe seerniiɓe e juumre nulaaɓe mooɗon Joomiraaɗo e Kisondiiɗo, oo anndude ɓennude ko adii, ko ɓe maa njaha e laamu ñalnde ɓe njuuɓnoo, yaltude e ɓeydaaje mumen keɓɓe e wiyde: to woni seedantaare njahaagu makko? Hay e nde baabaaɓe njoɓɓii, kala huunde fof jokkondiri nii tuggi fuɗɗoode tagaare. O suudii ɓe ɗum so ɓe yiɗi, ko kammu ɗe ɗe woni hade e leydi e ndiyam e e caggal ndiyam e daande Alla, e ɗum aduna ɗo ɓennunaa e ndiyam haɗi; kono jooni kammu ɗe e leydi e daande makko ɗum mooftaama yiite e yumma e ñalnde hukumre e haɗre yimɓe alaa-diine. Gooto kono ɗoo hoto foti e on, yiɗɓe, ko ñalnde gooto e Joom ko e duuɓi ujunere, e duuɓi ujunere ko e ñalnde gooto. Joonde Joom waɗaani ko e jaŋde mum, no woɓɓe njiɗɗi ko e ɗaaɗaade, kono o munyal e amen, yiɗaani ko woɓɓe haɗa, kono ko ɓeen fof yaha e toowde. Ñalnde Joomiraaɗo maa arta ko fii ɓiɓɓe e jamirde, e nde kammu ɗee ɓeydita e haɓɓere maa yaha, e geɗe ɗee kadi ɓeyngu maa ɓeydita, e leydi e golle ɗe e mayre maa ɓeyngu. Ko ɗii fof noon yaltinoo-ɗen, hol no waɗɗii on wonde e nder jaŋde seernde e juulɗe Alla, on ngoongɗinoo kadi on yaawiroo yiɗde ñalnde Alla, e ñalnde nden kammu waɗi yurmeende ɗee yaltinoo-ɗen e nder yiite e geɗe ɗee ɓuroo-ɗen e nder yiite reemtoo. Kono en ngoongɗinoo kammu e yurmeende kese e leydi kesi e goonga seedaare makko, e ɗii goɗɗo tindinoo.

Kono, yimɓe ɓurɗe amen, so tawii on ngoongɗini ko ɗii, kuutoroo e jaaɓtude ngam njiytee on tan e ɓooyɗi e tan e ɓannduɗi e makko e jam, kadi muñoo muñtaare Joomiraaɗo amen ko kisol, hono kadi Boolo esɗo ɓurɗo amen winndi on e hiikma njiytaa mo, hono kadi e defte mum fof o haali e mum baɗte ɗii, e ɗii ɗoo woodi ko ɗii saabii faamu, ko ɓe janngaaka e ɓe ñawnaaka ɓeydoo hono kadi binndanɗe goɗɗe e halkaare mum'en keɓɗen. On ngon, ko sahaaɓe, o nganndii ɗoo hade, rewɓe hoore maa, ngam hoto tawaaka e nder jalɓe goɗɗo ɓe nde sariya alaa ɗon njuɓɓinee on e mum on, on botta e jikku mumen keɓɗo. Kono ɓeydee e nder neema e ganndal Joom Amen e Kisol Amen Iisa Almasiihu. Mo yiɗi nii e jooni e haa ñalnde sahaa; amin.

Bataake Yohaana

1

O wonnoo tuggi fuɗɗoode, o min nannii, o min yiyi e gite meeɗen, o min yeewii kadi juuɗe meeɗen naamni, baɗte wolde nguurndam; kadi nguurndam hollitaama, kadi min yiyi kadi min seedantoo kadi min haali on nguurndam jamma, ɗo wonnoo e Baaba kadi hollitaama min; o min yiyi kadi min nannii, min haali on, ngam on kadi heɓon dendiraagal e men; kadi dendiraagal meeɗen ɗen e Baaba kadi e Ɓiɗɗo makko Iisa Almasiihu. Kadi min winndii ɗii e maa, ngam peeñal men ɓur timmoyde. Kadi ndii ko haala nii min nannii e makko kadi min hollitii on, sabu Alla ko luumo e dimmere nii e makko alaa hay gooto. Si min wi'i ko min jogii jokkondirgal e makko kadi min yaha e dikkitaare, min yaagata kadi min waɗaaki goonga; si kono min yaha e luumre, hono kanko woni e luumre, min jogii jokkondirgal e innamnde, kadi yiiyam Iisa Almasiihu Biyɗo makko momtinii min iwdi e kuuɗe fof. Si min wi'i ko min alaa juumre, min ɗaɓɓitii hoore mumen, goonga ɗoo nii ko alaa e nder amen. Si min jaabii ɗee juuɗe amen, o goonga woni e o

nannduɗo, haa o yafe min ɗee juuɗe e o momtu min iwdi e fof ɓurndi. Si min wi'i ko min bontaaki, min waɗi mo keeɲoowo, e kelme makko alaa e min.

2

Ɓiɓɓe ɓiccɗi am, ɗee ko mi windaa on ngam hoto on juuɗa; kañum si gooto juuɗii, min jogii jaaɓordo e Baaba, Iisaa Almasiihu mo adalii; kañum kanko ko jaafnugol ngol e juuɗe men, wonaa e men tan kono, kono e aduna fof kadi. E nde enen anndino ko enen anndini mo, si enen rewndino kuule makko. O wiyanɗo, mi anndii mo, kañum o heɓaani sahaaji makko, o woni keeɓoowo, e nder neddo gooto, goonga alaa. Kono hoɗo gooto heɓii daande makko, e goonga gooto, yiɗde Alla timminaa nder makko. Nder ɗum min nganndii ko min ngoni nder makko. Oon nii'otoowo e makko duumde foti yaltude hono ɗum yaltii, e kanko kadi foti yaltude noon. Ɓiɓɓe, wonaa mi winndii mo ɗoo sarɗiyankoore hesere, kono sarɗiyankoore daɗnde nde on jogii e fuɗɗoode. Sarɗiyankoore daɗnde ko haala nde on nannii e fuɗɗoode. Kadi mi winndii mo on yimɓe sarɗiiji kesiiji, o woni goonga e mo e on yimɓe, sabu ɗum dikkuɗo ɗo yaltata e nduuɗu ndu goonga ɗo nannginii hannde. Mo wiyi ko o woni e bannge, kañum e ɓiɗɗo makko, o woni e nduuɗe haa jooni. O yiɗtoo eskiraaɗo makko e nder luumo ina jokkondiri, e alaa ko waɗɗii e makko; kono o ɓuratoo eskiraaɗo makko e nder dikkitaare ina woni e e nder dikkitaare ina yahata, e o anndaay ko o yahata, sabu dikkitaare ɓeydii yeeɓe makko. Mi winndii on, ɓiɓɓe, ko

yaaforaama on juuɗe sabaabu innde makko. Mi winndii on, baabaaɓe, sabu on anndii mo ummii e fuɗɗoorde. Mi winndii on, ceeɓe ɓurɓe, sabu on reentii bonɗo ndoo. Mi winndii on, ɓiɓɓe, sabu on anndii baaba nden. Mi winndii on, baabaaɓe, sabu on anndi mo ummii e fuɗɗoode. Mi winndii on, ceeɓe goɗɗe, sabu on ko joodɓe e haalde Alla ina jokkondiri e hoɗon e on ɓooyii bonannde o. Hoto yiɗo aduna walla goɗɗe e nder aduna. Si gooto yiɗi aduna, yiɗde Baaba wonaa e makko; sabu fof ngo e aduna, yiɗde bakke e yiɗde gite e hoore-mawnde nguurndam, wonaa e Baaba, kono e aduna. E aduna ina walla e yiɗde makko, kono mo waɗi yiɗɗo Alla, ina jokkondira haa sahaa. Ɓiɓɓe, ko waktu battindiyangu, e ko no nannii on ɗo antikrist oo ari, e jooni antikrist keewɗi ɓuri; ko ɗoon min anndii ɗo ko waktu battindiyangu. Ɓe yaltii e men, kono ɓe wonaa e men, so tawii ɓe wonnoo e men, ɓe mbaytii noon e men, kono ngam peeragol ko ɓe fof wonaa e men. Kadi on-ɗen jogii tawtorgal ummoraade e Mo Seeɗtiiɗo, kadi on-ɗen anndii kala goɗɗa. Mi winndaaki on sabu on anndaaki goonga, kono sabu on anndii mo, e sabu kala woppu iwde e goonga wonaa. Hol ko ɓesngu, si wonaa ɗum mo firtinɗo wonde Iisa wonaa Almasiihu? Oo ko antikrist, o nganndino Baaba e Biyɗo. Kala o nenyinoowo Debbo, wonaa o jogii Baaba kadi. Onon noon, ko nannondiri e fuɗɗoode, a heɓi ɗum duumi e mon. Si ko on nani tuggi e fuɗɗoode ɗon heɓtoo e mon, on kadi maa heɓtoo e Ɓiɗo e e Baaba. E ndee ko alkawal ngun o yiɗi min, nguurndam daañaangal ndam. Ɗum goɗɗum mi winndii on ko faati ɓe nganndino on. Kadi on, taabirde nde on heɓii e makko ina duuma e on, kadi on alaa haaje on jogii haa gooto jangino on,

kono ko o ɗo taabirde janginaama on baɗte fof, kadi goonga woni kadi wonaa ɓamtaare, kadi ko no o jangini on, on maa duuma e makko. E jooni, ɓiɓɓe keɓɓe, on jokku e mo, ngam so tawii o hollitii, min njogii feewde e min alaa reemde iwde e mo e yiytere makko. Si on anndii ko kanko goonga, on anndii kadi ko kala gooto mo waɗata goonga jibinaa e makko.

3

Yiyen hol nokkuure yimɓe, hol renndo Baaba addanii en, ngam en ngoongoo ɓiɓɓe Alla. Sabu ɗum aduna anndaani on, sabu o anndaaki mo. Ɓamtiiɓe, jooni ɓiɓɓe Alla min ngo, kono tawo alaa ɓeydinaama hol ko min mbaɗa wonde. Min nganndii kono ko so taw o ɓeydii, min mbaɗa wonde goɗɗo mo, ko min mbaɗa yiyde mo hono ko o woni. Kadi kala mo yoɓɓo nde jikka ndee e mum, o sifata hoore mum, hono ɗum o sifa. Kala o waɗi juumre waɗata kadi bonnugol, e juumre ngo woni bonnugol. Kadi on anndi ko o ɗoo hollitaama ngam o ustu juuɗe amen, kadi juuɗe e makko alaa. Kala mo jottoɗo e makko wonaa juuɗa, kala mo juuɗoowo wonaa yiytii makko kadi wonaa anndii makko. Ɓiɓɓe ɓiccɗi, hoto gooto a waɗi yaltina on; o ngooto waɗtoto goonga ko goongaajo, hono o gootooɗo goongaajo; o ngooto waɗtoto juumre ko e Ɗaabul o ari, sabu e fuɗɗoode Ɗaabul o juumrii. Nde ndee o hollitaama Biyɗo Alla, ngam o momtu golle Ɗaabolo. Kala o jibinaa-mo e Alla juumre waɗaani, sabu ɓeydugol makko woni e makko, e waɗaani tawnoo juumre, sabu e Alla jibinaa-mo. Nder ɗum, ɓe njiyaa ko ɓiɓɓe Alla e ɓiɓɓe Iblees. Kala mo

warawaa golle gacce wonaa e Alla, e mo warawaa yiɗde eskiraaɗo makko. Ko ɗum woni ɓatakeeji ndi naamnondirɗon tuggi fuɗɗoode, hono min yiɗ-ɗen goɗɗe, wonaa ko no Kaabil wonnoo e mo bonɗo-mo e o warii eskiraaɗo makko; kadi ko sabu hol o warii mo? Sabu ko golle makko ɓe bonɗi, kono golle eskiraaɗo makko ɓe goonga. Hoto yiɗu, musiɗɓe am, so aduna ɓuri on. Min nganndii ko min jippii e maayde e nder ngeenndi, ko min yiɗi ɓen njuɓɓuɓe. O yiɗaani ɓiɗɗo njokkondiri e nder maayde. Kala o ɓesngo eskilaajo makko ko ɓurɗo wurtude, e a anndii ko kala ɓurɗo wurtude alaa nguurndam daañdam nder hoore makko ɗum jooɗtotooɗum. Nder ndee min nganndii yiɗde, sabu o ɗoo hokki siibu makko e nder min, e min foti hokkaade siibe amen e nder ɓiɓɓe. Mo tan jogii nguurndam aduna e nii ɓiɗɗo mum ɗum nii haaje e uddit bingel mum e mum, no yimɓe Alla ɗum duumi e mum? Ɓiɓɓe ceeɓe am, hoto min yiɗi e daande walla e ɗemngal, kono e golle e goonga. Kadi e ndee min anndii ko min ko e goonga, kadi ɗoo yeeso makko min njiiftan bere amen, ko so bere amen waɗi min ɗaabugol, ko Alla mawnii haa bere amen kadi o anndi kala huunde. Yiɗɓe keɓɓuɓe, so berte amen tawaaki amen, min jogii juraangal e Alla, e ko kala min ɓamtii min heɓii e makko, sabu min ngardata kuule makko e min waɗii ko welii yeeso makko. Kañum ndee ko sarɗi makko: ngam min goongɗin e innde Hoore makko Iisa Almasiihu, kañum min yiɗ-ɗen goɗɗo e goɗɗo, hono o hokki sarɗi. Kadi o nganndiiɗo sarɗiiji makko e makko woni kadi o e makko. E nde ɗoo min nganndii ko o woni e min, sabu Ruuhu ngu o hokki min.

4

Yiɗɓe goonga, hoto goonga faamde kala pinal, kono eɗen ɗoondire pine ɗee so ɗee umrii e Alla, sabu annabaaɓe wooɓe keewɓe keewɗi yaltii e aduna ndii. Nder ndee on anndii ruuhu Alla; kala ruuhu ɗo jaabii Iisa Almasiihu arti nder yiite, ko e Alla o warii; e kala ruuhu ɗo jaabataa Iisa Almasiihu arti nder yiite, ko e Alla o warawaa; e ndee ko ɗoon nde Ndeñaango Almasiihu ɗo on nanii ko o arii, e jooni nder aduna o woni haa jooni. On-ɗen ko e Alla, ɓiɓɓe ɓiccɗi, kadi on rennii ɓe, sabu mo ɓuri ko o e mon-ɗen walla o e aduna ngo. Ɓe keeriiɓe e dow duɗal ndi, sabaabu ɗum ɓe wowla e dow duɗal ndi, kadi duɗal ndi nannoo ɓe. Min ko e Alla; o anndanoo Alla heɗi min. O mo tawaaka e Alla, o heɗaani men. Ɗuum noon min nganndii ruuhu goonga e ruuhu jallooji. Yiɗɓe, en yiɗu goɗɗo e goɗɗo, sabu yiɗde ummorii e Alla, e kala mo yiɗtoto jibinaa e Alla kala anndaa Alla. Mo yiɗtaako, o anndaaki Alla, sabu Alla ko yiɗde. Nder ɗum yaltinii yiɗde Alla nder amen, sabu Alla neldii Ɓiɗɗo Makko Gooto Tan nder aduna ngam min mbayla e nder Makko. Nder ndee ko yiɗde, wonaa sabu min yiɗnii Alla, kono sabu o yiɗnii min e neldii ɓiɗɗo makko jaabawol e dow juuɗe amen. Yimɓe ɓurnaaɓe, si no tawii Alla yiɗi min, e min kadi waɗɗii yiɗde goɗɗo goɗɗo. Alla, gooto alaa yiɗi Mo hay sahaa, so min yiɗɗii goɗɗo e goɗɗo, Alla ɗoo e amen, e yiɗɗe makko timmaama e amen. Nde ɗuum min nganndii ko nde mo min dartii e kadi kanko dartii nde min, ko sabu Ruuhu makko o hokki min. Kañum min yiɗi e min seedantoo ko Baaba neldii

Biyɗo Kisɗo leydi aduna. Mo woni waɗi yettinde hono Iisaa ko Biyɗo Alla, Alla woni e nder makko e kanko woni e nder Alla. Kadi amin nganndii kadi amin goongondii yiɗtude nde Alla jogii e amen. Alla ko yiɗde, e mo ngoodi e yiɗde ɗoo ngoodi e Alla e Alla ngoodi e makko. Nder ndee timmaama yimɓe ɓurɗe nguu nde yiɗi men e men, ngam min heɓu jaŋde e ñalnde hoore nde, sabu hono o woni, e men kadi min woni nder diina ndii. Kulol alaa ko e yiɗde, kono yiɗde mo timmuɗo ɗo ena ɓennal kulol, sabu kulol ena jogii ɓennal, mo kulata alaa timminaama e yiɗde. Min ngonɗi mo, sabu o ɓooyii ngonɗi ɗen ɗoo ɓooyaade. Si gooto wiyi ko mi yiɗi Alla, kono o ɓuri eskilaajo makko, o laawol, sabu oon nde yiɗaani eskilaajo makko oon nde o yiyi, no waawi o yiɗde Alla oon nde o yiyaani? Kadi ɗoo sarɗi min njogii e makko, ngam mo yiɗi Alla yiɗu kadi eskiraaɗo makko.

5

Kala gooto mo goonga nde Iisa ko Almasiihu, e Alla jibinaa mo, kadi kala gooto mo yiɗa baaba, o yiɗa kadi ɓiɓɓe makko. Nder ɗum min nganndii ko min yiɗi ɓiɓɓe Alla, so min yiɗi Alla e min mooftan kuule makko. Ɗum ko yiɗde Alla, hono min nganndira kuule makko; e kuule makko ɗee heddiiɗe wonaa, sabu fof ɓesngu e Alla ɓuri aduna; e ɗum ko jaɓɓorgal ɓurngal aduna, goonga amen. Ko hoɗo ɓeydoo aduna si wonaa mo goongɗinoo ko Iisaa ko Ɓiɗo Alla? Ɗum ko o ɗii arude e nder ndiyam e nguu, Iisa Almasiihu, wonaa e nder ndiyam tan, kono e nder ndiyam e nguu, e Ruuhu ko o seedantoo, sabu Ruuhu ko goonga. Ko tati

ndi seedantooɓe e kammu, o Baaba, o Kelme e o Ruuhu Senuuɗo, kañum tati ɗii ko gooto ndi; kañum tati ndi seedantooɓe e leydi, o Ruuhu e ndiyam e yiiyam, kañum tati ɗii e gooto ndi. Si min njaɓata seedantaagu neɗɗo yimɓe, seedantaagu Alla ɓuri heen, sabu ɗum ko seedantaagu Alla mo o seedanii fayde Ɓiɗɗo makko. O goonga e nder Biyɗo Alla ena jogii seedantaare e nder makko. O goongaani e Alla waɗii Mo keeɲɗo, sabu o goongaani e nder seedantaare nde Alla seedanii baɗte e Biyɗo Makko. Kadi ɗum wonii seedantaare, sabu Alla hokki min nguurndam daañdam, kadi ɗum nguurndam ɗum wonii e Biyeeɗo makko. O ngoɗɗo biyɗo ena jogii nguurndam, o ngoɗɗo-ɗo biyɗo Alla nguurndam jogaaki. Mi winndii ɗee ko on mawɗo ɗo goonga nde e innde Ɓiɗɗo Alla, ngam on anndee ko on jogii nguurndam daañdam, e ngam on goonga nde e innde Ɓiɗɗo Alla. Kadi ɗum ko jaɓɓitaare nde min ngondi e makko, sabu so min ɲaamii hay huunde e nder yiɗde makko, o heɗii-min. Kadi si min anndii ko o nana heewi men ko min naamndii, min anndii ko min jogii ɗaɓɓe ko min naamndii e makko. Si gooto yiɗi eskilaajo makko nde o waɗata junuubu junuubu wonde wonaa fayde maayde, o mbaɗa naamnal, kañum o hokka mo nguurndam, ɓe mbii waɗata junuubu wonde wonaa fayde maayde. Wonii juumre to maayde; mi haalaaki ko faati ɗoo ngam a naamndee. Fof ko tawaaye ko juuɗe, kono wonii juuɗe ngoo wonnde to maayde. Min nganndii ko kala neɗɗo jibinaa-mo e Alla alaa juujde, kono neɗɗo jibinaa-mo e Alla ngarndii mo hoore mum, e bonnde alaa tampude mo. Min nganndii ko min nganndii e Alla, kono aduna fof nganndii e bonɗo. Min nganndii kadi ko Ɓiɗo Alla arii e hokki min hakkilantaagal ngam min

anndude goonga; e min ko e goonga, e Ɓiɗo makko Iisa Almasiihu. O'o ko Alla goonga mo e nguurndam daañaangal. Ɓiɓɓe keɓɓe, ndeenee hoore maa e gollotooɓe, amin.

Didake

1

Laawol ɗiɗi ina woodi, gooto mo nguurndam e gooto mo maayde, kono firndude mawnde ina woodi hakkunde laawol ɗiɗi ɗii. Laawol ngol ngo woni oo ko: ɗoo gadano a yiɗa Alla mo waɗii ma, ɗiɗaɓo a yiɗa hoore maa hono hoore maa keeriɗo; kala ko foti a yiɗaani haa waɗee ma, a hoto kadi a waɗa gooto woɗngo ɗoo. Ɗii konu goɗɗi, janngirde nde ko ɗum: barkin-ɗen ɓe nganndii on e duɗal-ɗen e jaaɓi jaɓɓe maa, ɓurnin-ɗen kadi e jaaɓi ɓe ɗaɗɗii on; hol ko neema, si on yiɗi ɓe yiɗɗii on? Mbele e leyɗe ɗee waɗata gooto ngo kadi? Onon kono yiɗ-ɗen ɓe njiɗɗi onon, e onon hojjataa yiɗde ɓiɗɗo. Haɗ-maa e ɓamtaare golle nannguɗe e golle ɓandu; so neɗɗo hokki ma ɗaɓɓitaare e ɲaamo ɲaamngo nannge, ruttir mo kadi ɲaamo woɗngo, kadi maa waɗa timmuɗo; so neɗɗo nannginaani ma haa kilomeeteer gooto, yah e makko ɗiɗi; so neɗɗo itii ngonka maa, hokku mo kadi kamisol maa; so neɗɗo nañi e maa goɗɗum maa, hoto naamnit; sabu alaa kadi maa waawi. Kala mo naamndii ma, hokku e alaa naamndaade foti; sabu Baaba yiɗi ma hollireede e

kala neɗɗo e deewe makko keeriiɗe. Jaaɓaango o nattirɗo e nder sarɗiiji, sabu o moyyaani. Malheur ko ɗo heɓii gooto, o mbaawaa tawo poti; kono ɗo woodaani e hitaande heɓde, o maa waɗde jaaynde, ko waɗi heɓii e ko waɗi; nde o waɗi e nder kuuɓagol, o maa njaaɓineede baɗte ko o waɗi, kañum o yaltaako iwde ɗoo haa o yoɓii koɗaraas laaɓtunɗo. Kono e kadi fayde ɗoo noon, wiyeteeɗo: Juulɗe makko a huɓɓu e juuɗe maa, haa a anndaa mo a hokka.

2

Ɗaɓɓere ammana jangirde nde, a foti wara neɗɗo, a foti jibinana, a foti bonɗa ɓiɓɓe, a foti jibina, a foti ɓooya, a foti huutoro siihiri, a foti huutoro daawe, a foti wara ɓiɓɓe e bonɗagol, haa kadi ɓiɓɓe ɓe jiɓii a foti wara, a foti yiɗa ko jeyaaɗo maa. A waɗataa haala goonga, a waɗataa seedantaare goonga, a waɗataa haala bonɗe, a waɗataa mooftagol e nder ɓernde. A waɗata ko ɗo mbiyeteɗo e hakkillaaji ɗiɗi kañum ko ɗo ɗemngal ɗiɗi; sabu ɗemngal ɗiɗi ko daawal maayde. Haala maa haalat wondaa wonaa, haalat foofaa wonaa, kono haalat heɓtaa e golle. A waɗata neɗɗo ɓamtaajo, kañum neɗɗo ɓoggaajo, kañum neɗɗo laaɓɗo, kañum neɗɗo bonɗo, kañum neɗɗo cuuɗo. A waada naamndi bonndi hakkunde neɗɗo ɓurɗo maa. A waɗata yiɗde neɗɗo fof, kono goɗɗo ɗo a njuurnoto, e goɗɗo ɗo a duuɓnoto, e goɗɗo ɗo a yiɗoto ɓurɗo hakkunde ndeenka maa.

3

Ɓiɗɗo am, rutto e kala bonɗo e kala ko woni hono makko. Hoto waɗ mo ɓeydoo ɓeydaango, ko sabaabu ɓeydaango nii ɗoo yaha e ɓamtaare, kadi hoto ɓeydoo hasiiɗo kadi hoto ɓeydoo jaaɓorɗo kadi hoto ɓeydoo ɓeydiiɗo, ko sabaabu e ɗii fof ɓamte ɓamtaare ɓe jibbinee. Ɓiɗɗo am, hoto waɗu neɗɗaajo, sabu neɗɗaagu ena ardii haa nder luuɓnirde, kañum waɗu haalaajo goɗɗo, kañum waɗu mo yiɗi mawniri; sabu e ɗii fof, jimɗe ena sosee. Ɓiɗɗo am, hoto tawo mo njiytoo konɗe, sabu o neldaa to dabbugol gite, kañum mo njiytoo mo jaɓɓitooɗo kañum mo njiytoo mo limɗo kañum mo njiytoo mo moofitooɗo, kañum a yiɗaa yiyde ɗum; sabu e ɗii fof dabbugol gite sosaa. Ɓiɗɗo am, hoto waɗu goɗɗo, sabu ko ɓernde nde nganndii haa e ɓoggol, kañum hoto waɗu neɗɗaŋke keerol, kañum hoto waɗu neɗɗaŋke yettugol; sabu ko e ɗii kala, ɓogge ɓee jibinee. Ɓiɗɗo am, hoto waɗu ndeenɗitooɗo, sabu o neldaa to haalaaji, kañum jippitooɗo kañum bonɗo-miijo; sabu e ɗii fof haalaaji ɓennata. Woppu mo feewi, sabu ɓe feewɓe mbaɗa leydi ndii. Woppu muñɗo munyal, e jaaɓiɗo, e moyyo bonannde, e seeɗo, e moyyo, e reppitoo konngol ɗe kuule sahaa fof, ɗe a nannii ɗe. A waɗataa yiɗde hoore maa, kadi a waɗataa hokka ɓernde maa jaɓɓorgal. Hifaani nder yimɓe ɓurɓe, kono nder yimɓe goonga e yimɓe ɓalnooɓe a waɗa. Golle ɗee ngolle mo waɗi e maa, a jaɓtu ɗum ko e golle moyye, sabu a anndii ko alaa Alla, hay huunde waawaa waɗde.

4

Ɓiɗɗo am, o wiyeteejo ma wolde Alla, a teeŋtirta mo jemma e ñalawma, kono a ndewtina mo hono joom; sabu to nde joomiraagu wiyeteede ɗo, ɗo joom woni. A njiɗto ɗoo e ñalngu kala gite ɓe moyyi ɓe, ngam a huurno e ɗemɗe maɓɓe. A waɗata yiɗde keɓugol, kono a jamminata ɓe ngoodi; a hokkata e goonga, a waɗata naatde yeeso ngam peewal e juumre. A waɗata yiɗde ɗiɗi, ko ɗum maa waɗde walla alaa. Hoto waɗ-ɗo ɗo yoɓɓinoo juuɗe maa e nder ɓamtaade, kono ɓamtoo ɗe e nder hokkude. So a jogii e juuɗe maa, ma waɗa feccere baleeje maa. A waɗata ko njiɗɗa e ndeenka, kañum a waɗata ko ɓeydoo e ndeenka; a anndoto ko, hol ko mo woni jeyɗoowo goonga e laaɓtugol. A waɗata mo haalii neɗɗo o naatnoo, kono a mbayla fof e mawɗo mo, e a waɗata yiita ko ɗum ko makko keɓɗo; so tawii e ko maayde on a mbayla, no waɗi heen e ko maayde? A waɗataa junngo maa hakkunde ɓiɗɗo maa walla hakkunde ɓiɗɗo debbo maa, kono e ɓesngu janngindirta ɓe kulol Alla. A waɗa yowteede jiyaaɗo maa walla jiyaaɗo debbo, ɓe ngonjinoo e Alla gooto kañum, e ɓerngu maa, si wonaa ɓe njogaani Alla ɗo e ɓeen ɗiɗon; sabu o ari e yiɗde neɗɗo yowitde, kono e ɓe rooɓi ɗi heɓtinii. On mbaɗon, jiyaaɓe, ena waɗɗii on jokku e joom-mooɗon hono no tippere Alla, e reende e kulol. A maa ɓuri fof laaɓtingol e fof ko wonaa neɗɗaango mo Joom. A waɗa haala ɗiɗaɓe Joom, kono a mbooltan ko a heɓii, hoto ɓeydude e hoto ittude. Nder jamaa a mbiyata juuɗe maa, kañum a yahroto e dow juulde maa nder laamuɗo bonɗo; ɗum ko laawol

nguurndam.

5

Laawol maayde ko ɗum woni: ɓennuɗo e fof ko bonɗe e heewi e mallal: warde, siikare, yiɗde, siikare ɓesnguɗe, ɓoggol, julɓinde gite, siihiri, ndeenka, ɓoggol e doole, seedantaagal gootal, riyaa, binndi ɗiɗi, ɓamtaare, hoore mawnde, bonɗe, hoore mawnde keɓɗo, ɓuri heddiiɗo, haala malal, kisol, ceeɗal, junngo, hoore mawnde e faamu mawnde. Ɓe njiɗɗinaama e golle moyye, ɓe ɓuuɓnoo goonga, ɓe yiɗoo woppu, ɓe anndaani laaɓtugol goonga ngonka, ɓe ɗisaani e goonga walla e jannginoore goonga, ɓe reenaani wonaa e goonga, kono e bonnga; ɓe ɗuum ɓuuɓtaare e muñal woni woɗɗi, ɓe yiɗoo goɗɗe feccere, ɓe njiɗɗoo laaɓtugol, ɓe ɓuuɓnoo miskiiɗo, ɓe ɗaɓɓaani e mo ɗisaama, ɓe anndaani mo tagii ɓe, ɓe wurtooɓe ɓiɓɓe, ɓe bonndooɓe tagaare Alla, ɓe ruttooɓe mo niiɗoo, ɓe ɗisooɓe mo ɗisaama, ɓe jaaɓɗoɓe mawɓe, ɓe jannginoɓe sarɗiiji miskiiɓe, ɓe bonndiiɓe fof; en njogortee, ɓiɓɓe, e ɗuum fof.

6

Yiy, hoto gooto waɗ-ma yaltina e laawol ngol janngagol ndol, sabu ko wonaa Alla tan janngina ma. So tawii a waawi ɗaɗɗude juugal mawɗo fof, a mbiya waɗde timmuɗo; so kadi a waawaa, ɗo a waawi, gooto ɗoo mah. Ko faati ɗo ñaamde, o a waawi

sablude sablu; kono e ɗo ñaamde waɗɗiɗo e gite, teeŋtin heewde; ko sabu ɗum ko kuutoragol Alla maaɓɓe.

7

Ko faati e baptism, noon baptize ɗen: so a wiyi ɗee kala hade, baptize e innde Baaba e Bii'do e Ruuhu Seniiɗo e ndiyam moyyam. Si kadi a jogaaki ndiyam moyyam, fultin nder ndiyam goɗɗo; si kadi a waawataa e kulel, e ɓernugel. Si kono a jogaaki ɗiɗi ɗii foti, yar ndiyam e hoore hitaande tati e innde Baaba e Biddo e Ruuhu Seniiɗo. Amma hade ɓatisma, mo ɓatisoo e mo ɓatisooma maa e so goɗɗo ɗen waawi, ɓe maa cuuɗe hade. Amma waɗ mo ɓatisooma cuuɗo hade ñalngu gooto walla ɗiɗi.

8

Kono sawte maa, hoto e sawte goɗɗo nannguɓe ɗen. Ɓe naastaani ko faati, ñalawma ɗiɗaɓo sabaa e ñalawma joweego; kono onon naastanee ñalawma nayeego e ñalawma waɗɗitorde. Hoto neldee kadi ko faamde riyaaɓe, kono ko Joom yamirni e laaɓtugol makko, neldee noon: Baaba amen o ngo e kammu, innde maa mo seeɗtee, laamateeri maa mo ari, yiɗɗo maa mo waɗɗee ko e kammu e leydi kadi; mburu amen ɗo ñalngu hokku min hannde, ko min kadi yaaforii ɓe njuɓɓinooɓe amen, kañum naatnir min e ɓeydagol, kono faaltu min e bonɗo; sabu maa jogii nguurndam e ndimaagu haa sahaa sahaa. Tati sahaa e ñalawma,

nduɗɗo kadi noon.

9

Ko faati e jaaynde ndee, wano on jaayna: ɓennuɗo ko faati e koobi ndii: Min jaayanii ma, Baaba amen, sabaabu loowre laaɓɗo Daawuda jom maa: Ma tan ngoonga haa sahaa kala. Ko faati ɓeydagol ndee, Min yeewno-ɗaa, Baaba amen, sabu ɓernde e ganndal, wonde a hollitii min ɗum sabu Iisa Biyɗo maa. Kisal ndii ko ma haa e jamaanu fof. Ko fii ɗoo ɓeydugol ngo waɗi ko faytinaama dow ɗee koppirɗe e nde ɓeydaama woni gooto, kañum ɓeydu jamaa maa ummatoore maa iwdi e daaɗe leydi ndi haa to laamɗam maa. Ko maa ngoolu e doole, sabu Iisa, haa jamaanu kala. Alaa gooto ɲaamay kadi alaa gooto yar mo e jaayngo maa, kono ɓe battisaama e innde Jom; kadi sabu ɗum Jom wi'i: Hoto hokka siiɗo e rawɗe.

10

Caggal nde yettaama noon, jaaraama woni: Min jaara ma, Baaba Seerniiɗo, sabu innde maa seerniiɗo, ɗo o suudii e berse amen, e sabu ganndal e goonga e joomiraaɗe njiɗɗinaama min haa Iisaa Ɓiɗɗo maa; tiiɗɗe ko faati ma haa sahaa sahaa. A maa, jom ɓurɗo kala, a tagii ko ɓuri sabaabu innde maa, ɲaamdu e ɲaamirdu kadi a hokkii yimɓe ngam njogaade, ngam ɓe yettoo ma, amen kadi a janngirii ɲaamdu ruhiyaŋke e ɲaamirdu e

nguurndam daañdam huunde Biɗɗo maa. Ɗaɓɓere goɗɗe fof, min yettina ma goonga, sabu a waawi; ma tan ngoonga haa e jamaanuuji. Fukkito, Joom, ngenndiije maa, nde wurtinde mo e yiɗde maa, kadi ɓeydu mo ummoraade e diiwe nayi, mo seeɗtaama, to laamateeri maa, mo a hebtiima mo; sabu maa tan ko nguurndam e nannguɗe haa e sahaaɓe. Neema ɗum ari e aduna ndii ɗum yaltu. Hosanna to Alla Daawuda. Si gooto ko seeraani, maa o ari warde; si gooto wonaa seeraani, maa o ari tawbaa; Joomiraaɗen arii; amin. Kono annabaaɓe ɗen, yiɗen jaabde gollal foti e ko ɓe yiɗi.

11

Ko waɗi ɗon nii e janngude on maa ko ɗoon e janngude on ɗee goɗɗe fof ɗe wiɗtaama hade, jaɓɓito mo; si tawii kañum mo janngitooɗo ɗoo rukkii e janngude janngo goɗɗo ngam yaltinde, hoto naatnude mo; si tawii ngam ɓeydude gacce e anndude Joom, jaɓɓito mo hono Joom. Ko faati nulɓe neldaango e annabaaɓe, e nder laawol Linjiila, walla heen ngo foti. Kala nulaaɗo ɓeydoowo ɓe ngoɗɗi e on, a jokkon mo hono jom, kono o duumay si wonaa ñalnde gooto tan; si tawii ko haajii, e ñalnde goɗɗo kadi; kono si o duumi ñalɗi tati, o annabiiɗo woppoowo. Kono nannduɗo oo ari waɗde, hoto mbo naata hay si wonaa mburu, haa to mbo suudu. Kono si mbo ɓamti laaɓre, o annabi goɗɗo. Kadi fof annabi nde o haala e roohu, hoto on eɓɓan mo kadi hoto on hokku mo; kala juumre fof maa yaafeede, kono oo juumre ndee yaafeede-taa. Kala mo haala e ruuhu wonaa

annabi, kono so o jogii laawol Joom tan. Ummorii ɗii ko, annabiiɗo goonga e annabiiɗo goɗɗo ɗoo maa anndee e daɗe. Kala annabiijo mo waɗi teewu e ruuhu, o ñaamata daga mum, si wonaa kañum o annabi goɗɗo. Kala annabii jangingol goonga, si ko o jangini o waɗaaki, o annabii goongal. Kala annabiijo mo teeŋtinaa-mo, mo goonga, mo waɗata e nder caahu aduna nder laamorde, kono mo jangindaako waɗde ko kanko waɗi, o waɗataa hokkeede e maa on; sabu o jogii hokkere e Alla; ko fii noon annabaaɓe ɓe ɓennuɓe waɗi kadi. Ko ɓuri wi'i e nder hiirde: hokku am keccudi walla goɗɗe ɗen, a naamnondiraa mo; si wonaa ko e baɗte goɗɗe ɓe njoɓɓii wi'i hokkeede, hay gooto firo mo.

12

Kala mo arii e innde Joom, waɗi mo jaɓɓitee; caggal ɗuum so a ceernii mo, a mbaawi anndude, sabu a mbaawa heɓde ganndal ñaamo e ñaamo. Si tawii o yahi e laawol, wallitee mo, hono wonaa on; kono o mbaawataa jokkude e on si wonaa ɗiɗi walla tati ñalawma, si tawii ko haajataa. Si kono o yiɗi duumde e mon, so o jeyɗo, mo o golle e mo o ɲaam. Si kono o jogaani golle, e nder ganndal maa, nanngiree, hol Kiristo waasaa yaha e maa e yoɓaande. Si kono o yiɗaani waɗde noon, o ko jeyɗo Almasiihu; rewtee e nii goɗɗi noon.

13

Kala annabiijo goonga mo yiɗi yettude e mon, o naata ɲaamdu makko. Kadi nannduɗo goonga ɗo, o nafata e makko hono gooto golloowo e ɲaamdu makko. Kala firtifruut, kala jaɓɓorɗe winnde wiin e winnde haɗde, nay e nagge e baleeje, so a heɓii ɗum a maa hokka firtifruut ɗum to annabaaɓe; sabu ɓe keeriiɓe ɓe ko jom-sarɗiiɓe mawɗe mumen. Si kono wonaa on jogii annabi, hokku ɓe miskiiɓe. Si a waɗi sadaka ɗemɗe, naatnu ɗemɗe keeriiɗe ɗe, hokku e nder sariya ɗum. Kadi nannde wano, so a uddiitii mbukka diiwaan walla ñaaman, so a ngarti ɓeydugol gadanol, hokku ɓe annabaaɓe; kono njoɓdi e ɓoggol e huunde fof, so a ngarti ɓeydugol gadanol, hono no a miijii, hokku e nder sariya.

14

E ñalnde Joomiraawo, so on tawtii, ɓeydee mburu e yettu jaraama, so on tawnii juumte mumen ɓannge, ngam sadaka mumen ɓura seeɗa. Kala mo woodii ɓamtaare e ganndo makko hoto tawo e mon, haa tuma ɗi ɓe sifti, ngam juutorde mumen hoto waɗɗo haɗeede. O ndii ko haala njalaa e jom, e fof nokku e fof sahaa jokkondir am sadaka laaɓɗo. Sabu mi ko laamɗo mawɗo, wi'i Joom, kadi innde am ko haɗotooɗo e leyɗeele.

15

Suɓo kadi noon e hoore mumen jiyɓe e ballɓe ɓe njogorii Jom,

worɓe ɓe ndaamaani e ɓe yiɗaani nafoore e ɓe goonga e ɓe yeewteeka; sabu ɓe kadi kuutorii on kuutorgal annabaaɓe e jannginoɓe. Hoto noon a foti ɓe; ɓe kadi ko ɓe timmintaaɓe mumen e annabaaɓe e jannginoɓe. Waɗu goɗɗo ɗiɗo kala amma hoto e joomgal, kono e jam ko no on jogii e linjiila; kadi kala neɗɗo juuɓngo e gooto ɗiɗo, hay gooto hoto tawo, kadi hay o njantu e mon, haa o yaawata. Kono duɗe mumen e sadakaaji mumen e kuuje mumen fof, waɗen ɗum noon, hono ngoɗɗinii e linjiila Joomi amen.

16

Reentee e dow nguurndam mumen, piteeji mumen hoto foti, e ɓernde mumen hoto poti, kono wontee e seedantaagal, sabu a'anndaaki waktu ngu, to Joom amen arii. Kala e kala on njokka e ɗoon njiytoo goɗɗe ɗe njiytoo e ruuɓe mumen, sabu sahaa fof e goongɗinol mumen waasataa fayiide on, so tawii on timmaama e sahaa laaɓtungo. Nde e ɓurɗe jamaaɗe ɗee ɓurɗe cakkitiiɗe, annabaaɓe goɗɗe ɓe e jiiɓanɓe ɓe njiɗɗitee, e mbele ɓe waylatee e boodeeje, e yiɗde ɓe waylatee e ɓooyeede. Sabu ɓeydagol haɗe ɗon ɓeydoo, ɓe mbaawat ɓeydude goɗɗo e goɗɗo kadi ɓe mbaawat ɓeydagol kadi ɓe mbaawat neldugol, kadi caggal ɗoon o mbaawat yaltude, o ɓeydoowo aduna, hono biyɗo Alla, kadi o mbaawat waɗde seedantaaje e ko seedantaaje, kadi leydi mbaawat neldugol to juuɗe makko, kadi o mbaawat waɗde golle haɗe, ɗe alaa tan waɗiima tan tuggi jamaanu. Tuma nden, sosɗe yimɓe maa uja e yaltinde nde ɓeydoo, e ɓe keewɗe goɗɗe

maa ruttoo e ɓe maa halki, kono ɓe muñɗii e goonga mum maa kisaa ko kanko jaabɗo ndon. Kadi sahaa ndee, alaamaaji goonga yaltude nden maa jiytoo; alaamaa gadano ɓeydugol e kammu, refti alaamaa daande buuru, kadi ɗiɗaɓo teeŋtude maaɓɓe. Wonaa kala, kono tan hono no wiiyaama: Joom nii arta e kala yimɓe seerniiɓe e makko. Tuma ngo, aduna maa yiy-o Joomi ɗoo ari nder dow ceeɗe kammu.

Tawo

1

Nder fuɗɗoorde, Alla tayii kammu asaman e leydi. Leydi ndi kadi woni yiyaani e ndi alaa ko ɓenndi, kadi dimo ɗi woni dow juumre nde, kadi Ruuhu Alla ndu ɗi woni ɗaɗɗuki dow ndiyam ndam. E Alla wi'i, haɗu nanngu, e nanngu haɗii. Alla yii nanngi, ko moyyi, kañum Alla seerndi hakkunde nanngi e dikkitaare. Kadi Alla noddi ñalnde nder, kadi noddi dikkol jemma nder. Kadi waɗi jemma, kadi waɗi subaka, ñalnde gooto. Kañum Alla wi'i: A waɗu firmament e nder cakkitorde ndiyam, kañum o waɗu feewnitorde hakkunde cakkitorde ndiyam e ndiyam. Kañum goonga waɗi ngo. Kadi Alla mahi tayi firmament; kadi Alla sepaari hakkunde ɗuum ndiyam, o woni les leydi firmament oo, e hakkunde ɗuum ndiyam, o dow firmament oo. Alla innii firmament nden kammu, kadi Alla yii ko ɓuri. Hiirnaange waɗii, subaka waɗii, ñalnde ɗiɗaɓo. Kañum wii Alla, a heɓee ndiyam ndin les ɗo les kammu e nder lekki gooto, kañum a yiy leydi yoɓɗi, kañum o wayi no o, kañum heɓaa ndiyam ndin les ɗo les kammu e nder lekke maɓɓe, kañum yiyi leydi yoɓɗi. E Alla

noddi leydi yoɓɓi, leydi, e jikke ndi ndiyam noddi kammbe, e Alla yidi ko ɓuri. Kañum Alla wi'i, ɓeydee leydi ɓeydee ɓoggol nyaamdu, seedoo nder ko fenaande e nder jibinannde, e lekki ɓoggol yiɗde winnde, seedoo mum nder mum nder ko fenaande dow leydi, kañum waɗii no tawii. Leydi yaltini ndiyam cuurdi ɓeydugol ɓeydoore e nder suudu mum e nder jikkal mum, e lekki ɓeydugol ɓeydoore, ɓeydoore mum e nder mum e nder suudu mum dow leydi, kadi Alla yiyii ko ɓuri. Kadi e waɗi kiikiiɗe, kadi e waɗi subaka, ñalnde tataɓɗo. Kadi Alla wiyi, a mbaɗi ɗum ɓe mbaydi haaɗe e nder firmament kammu ngam haaɗe e dow leydi, ngam yiɗde-ndee ɓanndu hakkunde ñalawma e jemma, kadi a mbaɗi ɗum ɓe woodi e alamaaji, e sahaaɗi, e ñalawma, e duuɓi. Kadi ɓe mbayla e nder ɗemɗe ɗe e nder ɗemɗe ɗe e nder kammu ɗemɗe ɗe, ngam ɓe nulɗin dow leydi, kadi waɗi no ɗum. Kadi Alla waɗi ɗiɗi jamɗe ɗii mawɗe, jamɗe mawɗe e kuuɗe ñalnde, e jamɗe ɗiɗo e kuuɗe jemma, e koyɗe. E Allah saɗɗi ɗum ɗe ɗerewol, ngam wiɗde ɗe leydi, e reeɗude nyalaa e lebbi, e ɗatude gilli leeɗi e gilli lewɗi. Allah yii ko moyyaa. Kadi e waɗi kiikiiɗe e e waɗi subaka, ñalnde nayeeje. Kañum Alla wiyi, ndiyam ɗum foti haɗde keewɗe huunde nafooɓe, e ciiɗe peteeje e dow leydi e nder sarɗiwal kammu, kañum wayi no tawii. Kañum Alla mahii dabbere ndiyam mawɗe, e fof naffuuji dabbaaji ɗe ngartooji, ɗe ndiyam ɗen yaltini e golle maɓɓe, e kala cillondiral ɗo ɓannge e golle mum, kañum Alla yiyi ne ɗum moyyi. Kadi Alla jaaɓi ɓe, o wi'i: Ɓeydee e ɓeydee, e heewto ndiyam e mawnguɗe, kadi conɗe ɓeydee dow leydi. Kadi e waɗii kikiiɗe, kadi e waɗii subaka, ñalnde njoweenaande. Kadi Alla wi'i, leydi maa yaltina ruuhu

nguurndam e nder suudu maɓɓe, dayɗe nayi ɗiɗi, e kadi ɗe njuuɗata, e kadi dabbeeji ɗe leydi e nder suudu maɓɓe; kadi wadi no ɗum. Kadi Alla wadi dabbooɓe ɓaleeɓe leydi e nder suudu mum, e dabbooɓe ɓaleeɓe e nder suudu mum'en, e fof dabbooɓe ɗe ndaaɗata leydi e nder suudu, kadi Alla yii ko ɓuri. Alla wiyi: En mbaɗ-en neɗɗo e nder natal amen e nder yoɓre amen, mbaɗ-ɓe laamɗo ɓe liɓɓe geese, e ɓe coɗɗe kammu, e ɓe dabbe, e leydi fof, e njoɓɓe fof ɗe njoɓɓata e dow leydi. Kadi Alla mahii neddo, e natal Alla o mahii mo, gorko e debbo o mahii ɓe. Kadi Alla mbarki ɓe, o wiyi: Ɓeydu e ɓeydinu, e heɓu leydi, e renndo dow makko, e laamto liyaaɓe ngenndi, e cille kammu, e naange fof, e leydi fof, e ɓalɗe fof ɓalɗanɗe dow leydi. Kadi Alla wi'i, To! Mi hokki on kala ceeɗal ɗal seedaani ɗal seedata seedu, ɗal woni dow leydi fof, kadi kala lekki, ɗal jogii e hoore mum ɓiɓɓe seedu seedaani, on maa waɗa ɲaamde, kadi kala dabbeeji leydi, kadi kala condi kammu, kadi kala goɗɗo ɗal ɲaaɲɗini dow leydi, ɗal jogii e hoore mum ruuhu nguurndam, kadi kala ceeɗal ceeɗal e ɲaamde, kadi wadii noon. Kadi Alla yii ko fof ko o wadi, kadi yeew, ɓuri tan. Kadi wadii jemma, kadi wadii subaka, ñalawma njeetati.

2

Kammu e leydi timmaama, e aduna mum'en fof. Kadi Alla gasii e ñalnde njeetati golle mum ɗe o wadi, kadi o huutori e ñalnde je-jeewɗiɗi iwde e golle mum fof ɗe o wadi. Kadi Alla barki ñalnde je nayi sabbo, kadi o hadii mo, sabu e mo o daani iwde e golle

mum fof, ɗe Alla fuɗɗii waɗde. Nii deftere tawtugol kammu e leydi, ɗo o waɗii, ñalngu ngu Joomi Alla maayi kammu e leydi, e kala keerol ngurɗol ladde ɗo tawo waɗde e dow leydi, e kala ceeɗe ladde ɗo tawo ɓette; sabu Alla njaltaani e dow leydi, kañum neddo alaa ko goonga mum. Ndiyam yaltinoo e leydi, e o yahroo kala yiite leydi ndi. Kañum Alla mbaɗi neɗɗo, e boowal ummoraade e leydi, kañum o fuɗɗii e yeeso makko ɓamtaare nguurndam, kañum neɗɗo warti rooɓere ndeenre. Kadi Alla yamtii leydi suudu feccere e Eden fuɗɗoode worgo, kadi o dañii ɗoo neddo mo o mbaɗi. Kadi Alla yettii kadi e leydi kala lekki nebbam e yiytere, e baɗɗo e ɲaamde, e lekki nguurndam e nano gollal aljanna, e lekki anndude anndaango baɗɗo e bonɗo. Ndiyam jaɓɓi e nder Eden ngam yiillude leydi ɓanndu, kono e ɗoon o peerti e nayi uppunde. Innde gooto ko Pishon, ɗum woni nde ndeenka leydi Havilah fof, ɗo naayi woodi. Nde kono ndimaagu leydi ndii moyyi, e ɗoo woodi ɓaleejo e hayre ɓaleejo. Kadi innde maayo ɗiɗaɓo, Gihon, oo ko o keewi leydi Etiopi fow. Kadi ndiyam ɗiɗaɓo, Tigris, oo ko ndiyam yaltude hade e Assyriyankooɓe, kadi ndiyam nayɓo, Euphrates. Kadi Joomi Alla naatii neddo o mo O mbaɗi, kadi O dartii mo e nder aljanna nde naatngu, ngam huutoreede mo e rewde mo. Kadi Joomi Alla waɗi yaamugo to Aadama, wi'i: E ɗum lekki kala leɗɗe nde e nder aljanna, a ɲaamata. Kono ummorii lekki anndude bonnde e bonannde, hoto ɲaamde ummorii makko, ɲalawma woɗnde on ɲaamii ummorii makko, mayde on mawat. Kadi Joomi Alla wiyi, wonaa moyyi wonde neddo tan, en waɗen mo ballitooɗo e makko. Kadi Alla mbaɗi tawo e leydi fof dabbeeji ngenndi e fof pucce kammu, o ngarti ɗum faade to Aadama ngam yiyde ko o

mbiyata ɗum, e fof ko so Aadama mbiyi ɗum roohu nguurndam, ɗum woni innde makko. Kadi Aadama naamni innde fof ɗee dabbaaji, e fof ɗee conɗe kammu, e fof ɗee dabbaaɗe leydi, kono Aadama alaa njiytaa ballal haalal mo. Kadi Alla waɗi haaleeji e dow Aadama, kadi o njoɓɓi, kadi o naati gooto e geɗe makko, kadi o heɓti konngol e nokkuuji makko. Kadi Alla mahii ɓernde nde o naati e Aadama e debbo, kadi o yiɗi mo e Aadama. Kañum Aadama wiyi, ɗum jooni kayri e ɗii kayɗe am, e ɗiɗam e ɗii ɗiɗam am. Ɗum innee debbo, sabu e ɗii gorko makko njiɗaa. Sabu ɗum gorko maa haala baaba makko e neene makko, o maa ɗaɓɓita e debbo makko, ɓe ɗiɗi maa waɗa ko ɓesngu gooto. Kañum ngoɗɗi ɗiɗi ɓernuɗi, Aadama e debbo makko, kañum alaa ngoɗɗi kuusii.

3

Kono leɗɗe ɗee ina woni hakilanteeɗo goɗɗo fof ɗe dabbaaji ɗe e dow leydi, ɗe Joomiraaɗo Alla maayi, e leɗɗe ɗee wiyi e debbo ɗoo: Ko tan ko Alla wiyi, hoto a ɲaamay iwde e goɗɗo lekki ɗe aljannaaru? Kadi debbo wii ko e ɓoggol ngol, e leɓɓe lekki ndi e aljanna min ɲaamay; Kono e leɓɓe lekki ndi, ndi woni e ɓoonde aljanna, Alla wii, hoto ɲaamee e makko, kadi hoto tampee makko, ngam hoto mii waɗee. Kadi bonde o wii e debbo o: A mbaawaa maayde e maayde; Sabu Alla o anndi, ko e ñalnde nde on nyaamii e maɓɓe, gite maa ɗen udditee, kadi on waɗa hono allaaji, on anndaa goonga e bonnga. Kadi debbo ndi yii, ko lekki ndi moyyi e ñaamde, e ko rennindini e yeeɗe yiyde, e ɓuri ko e

faamu, o naati e lebbi makko, o ñaami, o hokkii gorko makko ɗo e makko, e ɓe ñaami. Kañum udditi ɗiɗe ɓe ɗiɗi, kañum ɓe anndii ko ɓe njamndi, kañum ɓe ɗuuɗi ɓoggol lekki ɓiɓɓe, kañum ɓe waɗi hoore mum ɗum kuuɗe. Kañum nanndu daande Joomiraaɗo Alla yamirde e leydi aljanna hiirde, kañum suuɗa ɗum, e Aadama e debbo makko tuggi yeeso Joomiraaɗo Alla e ɓooyɗi lekki leydi aljanna. Kañum Joomi Alla noddi Aadama, kañum wi'i mo: Aadama, holno a woodi? Kañum o wi'i mo: Mi nani daande maa ɗo a yaha e leydi aljanna, mi hulii sabu mi peeñii, mi suuɗii. Kañum Alla wi'i mo, hol nulii ma e makko ko banndu-ɗaa, so wonaa e lekki ndi, ndi mi yaamiima ma e makko ɗum tan hoto ɲaamde, e makko ɲaamii-ɗaa? Kañum Aadama wii, debbo ɗo a hokki e mi, o ɗo hokki mi iwde e lekki, kañum mi ñaami. Kadi Joomi Alla wi'i debbo ngo: ko holɗi ngaɗi maakii? Kañum debbo ndii wi'i, ɓooyel ndel njaɓɓini mam, kañum mi ɲaamii. Kadi Joomi o Alla wi'i ɓoggol, sabu a waɗi ɗum, banndu-ɗaa a ummoraade fof ɗe e daneeje fof ɗe e dow leydi, e dow ɓernde maa e ɓiɗɗo maa a maa yaha, kadi leydi a ɲaama kala ɲalawma ɗe e nguurndam maa. Kadi mi mbaɗa ɓerngu hakkunde maa e debbo ngo, e hakkunde mbinndol maa e mbinndol makko. O mbaɗa hoore maa, kadi aan a mbaɗa ɗokkondiral makko. Kañum e debbo o wi'i, ɓeydugol mi ɓeyda jamirooji maa e ɓeydugol maa, e jamirooji njaltira ɓiɓɓe, e faade gorko maa o ruttugol maa, e kanko hokkira maa. To Aadama kadi, o wi'i: Sabu a nani daande debbo maa, kañum a ñaami e lekki ndi mi yaamiima ma ɗum tan haa ñaamde, e makko a ñaami, leydi ndi laanaa e golle maa. E ceeɓe a ñaama ɗum ñalnde fow e nguurndam maa. Ɗuuɗe e ɓoggol mbiyetee e ma,

kadi a ñaama alkaama gese. E nder gite yeeso maa a ɗaɓa mburu maa, haa tan a firta e leydi ndi a njaɓaama e mum, sabu leydi a woni, kañum e leydi a artata. Kadi Aadama innii ɗo innde rewrude makko Nguurndam, sabu o nennde goɗɗo ɓurɗe fof ɓe ngoori. Kadi Joomi Alla waɗi tuniko ɓaleejo to Aadama e debbo makko, labbinaani ɓe ɗum. Kadi Alla wiyi, yeew Aadama jeyaama hono gooto e men, ngam anndude goonga e bonɗo, kadi jooni hoto tawo o yaajtin junngo makko, o ngartu e lekki ngenndi e nduumri, o ɲaam, kadi o wuurno haa sahaa. Kadi Joomi o Alla neldini mo ummaade e leydi aljannaare nde heewi, haa huutoreede leydi ndi neldaama e mum. Kadi o yaltini Aadama, kadi o ndesii mo yeeso aljannaaru nduumaagu, kadi o waɗii kerubiim, e takoɓe ɓaleeje ɗe yiilata, ngam rewde laawol lekki nguurndam.

4

Adama anndi Eve debbo makko, e o jibini o yahi Kayina, e o wi'i, mi heɓii neddo sabu Alla. O ɓeydii yiɗde mum Habil, e Habil jeyaa gardiiɗo beeɓe, kono Kaayiina wonii gooto gollanɗo leydi. Kadi e waɗi caggal ñalawma Kayinu ngarti iwdi e ɓoggol leydi sadaka e Joomiraaɗo. Kadi Haabila ngarti kadi kanko e ɓurɗe cakkitiiɗe ɓeɓe mum, kadi e ɓurɗe ngabu ɓe. Kadi Alla yiyi e Haabila, kadi e njoɓɓinooji mum. Dow Kayinu e sadakaaji makko, Alla jokkaaki, kono Kayinu ɓuri heewde caɗeele, haa ɓanndu makko yiɗi. Kadi Joomi Alla wi'i Kayinu, ko waɗi jom mbaɗɗaa ɗoo, kadi ko waɗi ɓenndaani yeeso maa? Ko wonaa si

a jaɓɓii no haaniri, kono a keɓtinaa no haaniri, a juuɗii? Haaɗu; rutte makko ɗoo e ma, kadi maa ma laamɗin makko. Kadi Kaayina wiyi Haabila ɓiɗɗo makko: En yaha e nder lesdi feewi. Kadi waɗi, e sahaa ɓe njiyi e nder lesdi feewi, Kaayina jokki, ɓensi Haabila ɓiɗɗo makko, kadi wari mo. Kadi Joomi Alla wi'i to Kaayinu: holno Haabila mawndo makko? O wi'i, mi anndaani; mi wonaa gardiyankee mawniraaɗo am ndee? Kadi Joomiraaɗo wi'i, ko holliima ngoɗɗaa? Daande yiiyam mawndo mo naamndii mo ena waɗɗa e am tuggi leydi. E jooni, a laaɓiima ummoraade leydi, leydi ndi udditii ɗaɗɗe mum ngam jaɓde ɗiɗam eskiraaɗo maa ummoraade juuɗe maa. Sahaa'a golle leydi, leydi ndii alaa ɓeydito nguurndam makko hokkaade ma, ɗoofaade e ruttaade mbiyaa-ɗaa dow leydi. Kañum Kayinu wi'i e Joomi Alla, boni am mawngo am ɓuri ko yaafoore am. So a ko naatnoo-ɗaa mi hannde e yeeso leydi, e e yeeso maa mi suuɗa, e mi wona ɓeydoo e ruttoo dow leydi, e kala mo yiytoo mi, o mawna mi. Kono Joomi Alla wi'i mo, alaa, kala o wardi Kaayinu, jeeɗi sappo mbaɗtee e mum. Kadi Joomi Alla maayi alaamaaji e Kaayina, ngam kala mo yiytoo mo waasde mo. Kayinu yahi tuggi yeeso Alla, o noddii e leydi Naid, yeeso Eden. Kadi Kayinu anndii debbo makko, kadi o jibini, o yiyi Enoku. Kañum o woni mahde wuro, kañum o innii wuro nduu e innde mum'en, Enok. O waɗii kadi e Enok Gaidad, e Gaidad jibini Mahalalel, e Mahalalel jibini Metusela, e Metusela jibini Lamek. Kadi Lamek naati rewɓe didi, inde gooto ko Ada, kadi inde ɓiɗɗo ko Sella. Kadi Adah jibi Jobel, o ɗoo ko baabaajo worɓe ngoɗɗi e suudu leɗɗe rewɓe. Kañum innde mawndo makko ko Jubal, ɗum ko o woni mo yaltinii psaltery e lyre. Zillah kadi, o jiibii Tubal; o wonnoo mo daggata

ɓiɗɗo, mo huutoroo bronze e ɓaleejo. Debbo Thobel, ko Noema. Lamech wiyi e rewɓe makko keɓɓe, Ada e Sella: Nanuɓen am ɗemngal am, rewɓe Lamech, heɗen konguɗe am, sabu mi waɗi gorko e nder ɓennugol am, e gollodiiɗo e nder ɓennugol am. Ko sabu jeenayi ɗiɗi ngoongɗinaa heen e Kayinu, kono e Lameku, cappanɗe jeenayi ɗiɗi. Aadama anndi Hawwa'u debbo makko, kono nde o ɓeydii, o jibini ɓiɗɗo gorko. O innii innde makko Seet, o wi'i: Tagi Alla jeyaa am ɓiɗɗo goɗɗo e nokkuuji Haabila mo Kaayina warii. Kadi e nde Seth waɗi ɓiɗo, o innii innde makko Enos. Ono neldii noddeede innde Joom Alla.

5

Ɗoo ko deftere jibinannde yimɓe; ñalnde nde Alla tagii Aadama, e nder natal Alla o tagii mo; Gorko e debbo o tagii ɓe; e o barkini ɓe; e o inndi innde makko Aadama, ñalnde nde o tagii ɓe. Aadama yiiri tati nayi e ɗiɗi nayi hitaande, o jibini ɓiy e goonga makko e nder natal makko, o innii innde makko Seeta. Jeyaama ɗee jammaaji Aadama, ɗi o yiɗi caggal jibinangol makko Seet, duuɓi teemerre, kañum o jibi ɓiɓɓe gorko e rewɓe. Kadi waɗi foti ñalnde Aadama ngoodi cappanɗe tati e teemerre tati e ɗiɗi, kadi o maayii. Seeth jiyii nayi e jowi e ɗiɗi temedere duuɓi, kañum o jibini Enos. Kadi Seet ngoodi caggal yaltinde makko Enos, jeeɗiɗi hitaande e teemerre hitaande, kadi o yaltini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo. Ɓurɗi Seet foti waɗi sappo e ɗiɗi e teemerre duuɓi hitaande, kadi o maayi. E Enos ngoolu duuɓi teemerre cappanɗe tati e jeewi, e o jibini Kaynan. Enos ngarti

hitaande sappo e jowi e temedere caggal wallude makko Kaynan, kadi o walludi ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo. Fuu ɓee njamndi Enos waɗi duuɓi jowi e ɗiɗi cappanɗe teemerre, kadi o maayi. Kañum ngoori Kaynan cappanɗe e teemerre duuɓi, kañum o yiɗi Maleleel. Kadi Kaynan ngarti hitaande cappanɗe e je'e teemerre caggal nde o wallitii Mahalalel, kadi o wallitii ɓiɓɓe gorko e rewɓe debbo. Dii njamndi Kaynan fof jeyii sappo duuɗi e teemerre duuɗi, o maayi kadi. Mahalalel ngoolu joyi e tati e sappo e temedere duuɓi, kadi o jibini Jared. Kañum Maleleel ngoodi duuɓi teemerre e tati caggal mo jibi Jared, jibi ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo. Ñalnguuji Mahalalel fof waɗi duuɓi teemerre e cappanɗe tati e joyi, kañum o maayi. Kadi Jared ngoori ɗiɗi e jeweetati duuɓi e temedere, kadi o jibini Enoch. Kadi Jared ngoolu caggal yaltinde makko Enoch, teemerre temedere duuɓi, kadi o yalti ɓiɓɓe e rewɓe. Kadi nanndudi Jared fof waɗi ɗiɗi e jeetatii e teemerre teemedde duuɓi, kadi o maayi. Enok ngoolu joyi e nayi e cappande duuɓi, kadi o jibini Metusala. Enoch yahriti e Alla caggal mo o jibini Metusala, duuɗi ɗiɗi hitaande, kañum o jibini ɓiɓɓe gorko e rewɓe. Ñalnde Enoch fof waɗi jowi e cappanɗe jowi e ɗiɗi teemerre duuɓi. Kadi Enoch pleased Alla, kadi o yiytaaka, sabu Alla firtiima mo. Metusela ngoodi jeenayi hitaande cappanɗe tati e cappanɗe jeeɗiɗi e teemerre, o jibini Lamek. Kadi Metusala ngarti caggal mo o jibini Lamek, ɗiɗi e jeetati duuɓi, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo. Kadi foti nanndu Metusala ɗe o yiɗi waɗi jeenay e jeetatii e jeenay ɗiɗi duuɓi, kadi o maayii. Kadi Lamech ngoodi duuɓi ɗiɗi e cappanɗe tati e teemerre, o jibini ɓiɗɗo. Kañum o innii ɗo innde makko Nuh, o wi'i, o nii maa

nafata men e golle amen, e e ɓamtaare junngo amen, e e leydi ndi Joomi Alla laanatii. Lamech ngoodi duuɓi teemerre e cappanɗe tati e jeeweeɗiɗi e jowi caggal ɓeydugol makko Nuh, kadi o ɓeydii ɓiɓɓe gorko e rewɓe debbo. Kadi fof ɗii janngooji Lamek wayii teemerre teemedde e cappande tati duuɓi, kadi o maayi. Nuh ɗon jeyaa hitaande jowi tati, o jibini ɓiɓɓe tati: Sem, Ham, e Yafet.

6

Kadi waɗi sahaa yimɓe fuɗɗii keewde e dow leydi ndii, rewɓe jibinaa ɓe. Yiɗde kono ɓiɓɓe Alla rewɓe ɓesnuɓe yimɓe, hono ɓuri ɓe, naatnoo ɓe e hoɓɓe rewɓe debbo e fof ɓe ɓe suɓii. Kadi Joomi Alla wiyi, roohu am maa duumtay e nder yimɓe ɓen haa sahaa, sabu ɓe ɓalɗe, kono ñalawɗi ɓen maa ɓe njehata temedere noogas duuɓi. Ɓesnguuji ɓe woni dow leydi e nder jamɗe ɗee, kadi e caggal ɗuum, tan ko ɓiɓɓe Alla ɓe natnoo yimɓe rewɓe yimɓe, ɓe jibini ɓe ɓe. Ɓe ɓee ɓe woni ɓesnguuji ɓe ummorii e jamaanu, yimɓe ɓe innde. Yiɗde kono Joom o Alla, ko ɓeydii bonɗe yimɓe e dow leydi, e kala gooto miijoo e berse makko e yiɗtere e bonɗe ɗee kala ñalnde. E Alla miijii, ko o waɗi neddo e dow leydi, e o miijii. E Alla wiyi, mi mooɗa neɗɗo o mi tagii, iwdi yeeso leydi, iwdi neɗɗo haa dabbaaji, e iwdi jannguɓe haa coɗɗe kammu, sabu mi yaawii sabu mi tagii ɓe. Kono Nuh yiytii jaaɓi e yeeso Joomi Alla. Ɗii ko jibine Nuhu. Nuhu neɗɗo goonga, o woni mo peeñii e hitaande makko, Nuhu resi Alla. Nuh jibini ɓiɓɓe tati: Shem, Ham, e Japheth. Leydi ɗi haɓɓaama

yeeso Alla, kadi leydi ɗi feeñii bonannde. Kadi Joomi Alla yii-i leydi, kono o woni haɓɓaandi, sabu yiyde fow haɓɓii laawol makko dow leydi. E wiyi Joomi o Alla to Nuh: Sahaa kala neddo udditii yeeso am, sabu leydi hewtii e bonande ummoraade mumen, e ay mi halkinay ɓe e leydi. Mah kadi noon ma hoore maa jikka e ɗooje keeɓe cappe, suuɗe a mah waɗa jikka ndii, kadi a daŋtina ɗum nder e wonnde e ɗaɗtol. Kadi nii a mbaɗa waɗde leegal, teemerre teemedere kubittaaji ɗo njuuɗi leegal, e jowi teemedere kubittaaji ɗo yaajde, e tati teemedere kubittaaji ɗo junngo makko. Ɗaɓɓugol, a mbaɗa waɗde kiɓɓotoŋ ngoŋ, kadi nder kuɓɓu gooto a mbaɗa timma mo les dow. Kono ɗuuɗi kiɓɓotoŋ ngoŋ a mbaɗa waɗde e geɗe. Ɗoŋɗe les dow, ɗoŋɗe ɗiɗi e ɗoŋɗe tati a mbaɗa waɗde mo. Mi kadi yeeɓo, mi nana njaɓɓa ndii ndiyam e leydi ndii, wallude kala yiite mo woni ruuhu nguurndam les dow kammu, e kala ko waɗi e leydi ndii, maayi. Kadi mi maa waɗ-it allaaji am e ma, a maa naat kadi e nder sanduku, a, e ɓiɓɓe ma, e debbo ma, e rewɓe ɓiɓɓe ma e ma. Kadi e ɗoo fof ɗoo dabbaaji, e e ɗoo fof ɗoo njoɓɓe, e e ɗoo fof ɗoo dabbaaɗe jeeje, e e ɗoo fof yiite, ɗiɗi ɗiɗi e ɗoo fof a mbaɗa nder leggal ngal, ngam a wuurno e maa hoore maa, gorko e debbo mbaɗen wona. Iwde fof konɗe konɗe peteenɗe e nokkuuji mum'en, e iwde fof dabbe e nokkuuji mum'en, e iwde fof huɗorɓe huɗorɓe e dow leydi e nokkuuji mum'en, ɗiɗi ɗiɗi iwde fof mbaɗa naatde to maa ngam yiɗde ñaamde e maa, gorko e debbo. A nde naata a maa hoore maa e fof ɗe ɲaamde ɗe a ɲaamata, kañum a laaɓtin e hoore maa, kañum ɗum wona e maa e ɓe ɓen ɲaamde. Kadi Nuh waɗi foti ko Joomiraaɗo Alla yamiri mo, ngo waɗi noon.

7

Kadi Joomi Alla wi'i e Nuhu, naatu aan e fof ɗen galle maa e nder luuɓnde ndee, sabu mi yiɗi maa mo moyyo e yeeso am e nder fedde ndee. Ummoraade e dabbe ɗe laaɓɗe, naatnude haa ma jeejeeɗi jeejeeɗi, gorko e debbo, kono ummoraade e dabbe ɗe laaɓaaka, ɗiɗi ɗiɗi, gorko e debbo. Kadi e konngol dow kammu ɗe seeɗɗe, je'je'e je'je'e gorko e debbo, kadi e konngol fof ɗe alaa seeɗɗe, ɗiɗi ɗiɗi gorko e debbo, ngam yoofnude mbinndol dow leydi fof. Haa jooni, sabu ñalawma jeeɗiɗi, mi njaɓa ndiyam e dow leydi, cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma, kadi mi momtu fof ko jikku, ko mi waɗi, iwde yeeso fof leydi. Kadi Nuhu waɗi foti, hono woɓɓe Joomi Alla yamiri mo. Noah ɗon jeyaa duuɓi jeeɗiɗi, e nduuɓal ndiyam waɗi e leydi. Nuh naatii e ɓiɓɓe makko, e debbo makko, e rewɓe ɓiɓɓe makko to luggere, sabu ndiyam ndam mawɗam. Kadi e ɗii konɗe konɗe ɗe laaɓɗe, kadi e ɗii konɗe konɗe ɗe laaɓaaki, kadi e ɗii dabbaaji ɗii laaɓɗi, kadi e ɗii dabbaaji ɗii laaɓaaki, kadi e ɗii fof ɗii ɗe ngarata dow leydi, ɗiɗi ɗiɗi naati faati e Nuhu to nder suudu leggal, gorko e debbo, hono no Alla yamirni Nuhu. Kadi caggal ɗii jeeɗiɗi ñalnaaji, ndiyam ɓoggol waɗii dow leydi. Nder jemma-teemerre hitaande nder nguurndam Nuhu, nder lewru ɗiɗaɓo, nder ñalawma e nay jeenay lewru, nder ñalngu ngu, ɓeydaama fof cuurɗe juumre, e kooje kammu uddita ama. Ndiyam waɗi e dow leydi cappanɗe tati e nayi e cappanɗe tati e jemma. Nder ñalnde ndee, Nuh, Sem, Ham, Yafet (ɓiɓɓe Nuh), e debbo Nuh, e rewɓe tati debbo ɓiɓɓe makko naati e makko to

suudu leñol. Kadi fof dabbeeji ladde e ko faati nokkuuji mumen, e fof dabbeeji ɗam e ko faati nokkuuji mumen, e fof huunde wuurnoonde e leydi e ko faati nokkuuji mumen, e fof konɗe peteeje e ko faati nokkuuji makko, ɓe naati faade e Nuhu e nder luggere ndee, ɗiɗi ɗiɗi gorko e debbo iwde e fof yiite, e nde woni ruuhu nguurndam. Kadi ɗe ngooje, gorko e debbo, ummoraade kala yiyde naatnuɗe, ko no Alla yamirni Nuhu, kadi Joomiraaɗo Alla udditii doggol ngol haa ko e bannge wonnde makko. Kadi waɗi ɓoggol cappanɗe ñalawɗi e cappanɗe jemma e leydi, kadi ndiyam ɓeydii, kadi ɓenndi sanduku, kadi ɓenndaa e leydi. Kadi ndiyam ndam ɓuri, kadi o yaajii heewi dow leydi ndii; kadi safaraangal ngal ɗaɓɓitii dow ndiyam ndam. Ndiyam ndam ɓeydii haa heewi heewi dow leydi, e ndam hulbi fof konɗe jooɗɗe ɗe, ɗe woni les kammu. Goo-je-tati e jowi leydi ndiyam ɗam yaltini hakkunde, e ɗum ruttini fuu ɗe pelle ɗe jokkondirɗe. Kadi maayi fof nawndi nawndi e leydi: condi, e dabbaaji, e namɗe nawndi, e fof nawndi nawndi e leydi, e fof neɗɗo. Kadi fof ngo ɗo ɗi heɓi huuɗnde ɓesngu, kadi kala ngo ɗo o woni dow leydi yaasuɗi, maayi. Kañum momtii fof ko ɓuri, ko ɓuri dow yeeso leydi, ummoraade haa dabbaaji, e kuuɗe ɗe njoola, e pille kammu, kañum momtaama ummoraade leydi, kañum faalii tan Nuhu, e ɓe e makko e nder maaburu. Ndiyam ɗam ɓeydiima dow leydi ñalawɗi teemerre tati e jowi.

8

Kadi Alla hokkii Nuhu, e fof pucce dabbere ndee, e fof pucce

nayi ndee, e fof pucce conɗe ndee, e fof pucce jojjitiiɗe ndee e jojjitiiɗe, fof ɗi wonnoo e makko e nder luggere ndee, kadi Alla naatnii ruuhu e leydi ndii, kadi ndiyam ndam dartii. Kadi uddita ama cuurɗe juulɗe ɗe, e portaale kammu, kadi daayaama timmoore e kammu. Ndiyam ndin yabii e yiɗde e leydi, kadi ndiyam ndin ɓuri caggal njogoɗiɗi e teemerre ñalawma. Kañum nduuɗii ɗii e lewru ɗu jeeɗiɗu, ñalnde jeeɗiɗu e noogas ɗu lewru ɗu, dow pelle ɗe Ararat. Ndiyam ndam woni ko e yahrude haa to lewru sappo e sappo. Kadi e lewru sappo e sappo oo, e ñalnde gadano e lewru ngu, yiytaama kooje pelle. Kadi e waɗii caggal nay cappanɗe jemma, udditii Nuh doggol jukkaaru ngaru, ngaru o waɗi. E o neldi leegal, kono o yaltii, artaaki haa ndiyam ɓeydii e leydi. Kañum o neldii pippitere caggal makko, ngam yiyde so ndiyam haɗii e leydi. Kadi haa yiytude mo ɗo kuɗol naftaango e ɓeñɗe makko ɗe, ɗo ruttii e makko nde e nde suudu jahaango, sabu ndiyam ɗam woni e dow fof ɗo yeeso ɗo leydi. Kadi yeftinii-de nde junngo, naatnii mo, kadi naatnii mo e hoore mum nde e nde suudu jahaango. Kañum e o jokki ɗoo ñalawɗi jeeɗiɗi goɗɗi, o neldi kadi leemle ndee iwde e saare ndee. Kadi ɓakke rutti to makko to fiɗɗe, kadi o heɓi ɓoggol saytuna ɓaleeru e nder ɓoggol makko, kadi Nuhu anndii sabu ndiyam ɓuri e leydi. Kañum e neldaaki heen njaawɗi jeeɗiɗi goɗɗi, o neldi kadi leegal ngal, kañum leegal ngal ɓeydaaki e artude mo kadi. Kadi waɗi e nder hitaande gooto e teemerre teemerre e cappande sappo e teemedde e nder nguurndam Nuhu, lewru gadano, ñalawma gadano lewru, ndiyam dartii e leydi. Kadi Nuhu udditii daawal jaaynde nde o waɗi, kadi o yiyii ko ndiyam dartii e yeeso leydi. Nder lewru ɗiɗaɓo, leydi yaaraama,

ñalawma je-jeeɗiɗi e je-noogas nde lewru ndu. Kadi Joomi Alla wi'i e Nuhu, o wi'i, Yaltu iwde e maabugol ngol, aan, e debbo maa, e ɓiɓɓe maa, e rewɓe ɓiɓɓe maa e maa, Kadi fow dabbeeji kala ndi woni e maa, e fow yiite iwde e conɗe haa dabbeeje, e fow ngoɗɗugol ɗo yottoo dow leydi, yaltir e hoore maa. Ɓeydoo e yamiroo dow leydi ndii. Kadi Nuhu yahi, e debbo makko, e ɓiɓɓe makko, e rewɓe ɓiɓɓe makko e makko. Kadi kala dabbeeji, e kala dabbaaji, e kala cillondiral, e kala jannguɗo jokkondiro dow leydi e ko faati e nokkuuji maɓɓe, ɓe yahi iwde e jaaka nda. Kañ Nuh mahi alteer to Joomiraaɗo, naati e fof ɗe dabbaaji ɗe laaɓɗe e fof ɗe conɗe ɗe laaɓɗe, yamiri ɗum fof to jaɓɓitingol dow alteer ɗen. Kadi Joomi Alla ñaamii ɓuuɗu moyyere. Kadi Joomi Alla o miijii wiyii, mi ɓeydataa kadi mallugol leydi sabu golle worɓe, sabu miijo neɗɗo ina jogii e bonɗe tuggi ceeɓndam makko, mi ɓeydataa noon kadi darugol kala yiite ngiite, hono mi waɗii. Fof ɗii nanndu ɗii leydi, mburu e jokku, peetel e julɗe, ceeɗu e ndunngu, ñalawma e janngo, ñalawma e janngo, dartiiji e jammu, haa daayaa.

9

Kañ Alla barki-ɗo Nuh, e ɓiɓɓe makko, e wi'i ɓe: yaajde e ɓeydude, e heɓtinde leydi, e jeyɗinde mo. Kadi renndo e kulol mumen maa waɗa dow dabbeeji fof ɗi leydi, dow cille fof ɗi kammu, kadi dow ko fof yoɓɓuɗo dow leydi, kadi dow liiɓi fof ɗi maayo, e junngo juuɗe mumen mi hokki ɗum. Kadi kala nde ɓeydoo nde huunde, mo on maa waɗa e ɲaamde, hono ɲaamɗe

ɓoggol, mi hokkii mo on kala ɗum. Kono naamdu e ndiyam ruuhu, hoto a ñaamay. Kadi sabu ko yiiyam maa ɗiɗam ndam ɗam maa, e junngo kala ɗam baɗe ɗam mi njiytino ɗum, kadi e junngo neddo esiraawo mi njiytino ndam neddo oo. O yiɗtoo ngel neɗɗo, e ɓooyɗo ngel makko ɗen yiɗtee, sabu e nder jalbinoore Alla mi waɗi neɗɗo ɗen. On maa yeewtee e ɓeydee, heɓtee leydi ndii, kadi jeyɗinde mum. Kadi Alla wi'i e Nuhu e ɓiɓɓe makko, e makko o wi'i, kadi yeewto mi tagi allaaji am e on, e ɓesu maa e on, e kala gite ɓesngu e on, iwde e conɗe, e kala dabbere leydi, foti ko ɓuri e on iwde e kala yimɓe yaltude e doggol ngol. Kadi mi waɗata allaaji am e on, kadi wonaa mawta ko fof tawo ummoraade ndee nguu ndee laaɓɗe, kadi wonaa tawo waɗa laaɓɗe nguu ngam yonkitde leydi fof. Kadi Joomi Alla wi'i Nuhu: Ɗum ko alaamaaji laawol ngol min mi hokka hakkunde am e mon, e hakkunde huunde ɓurɗe duuɓi fof ɗe ɗon e mon, haa jamaanu ceeɗɗe. Mi waddii batu am e nder luumo, kadi o wona alaamaaji laamorgo hakkunde am e leydi ndii. Kadi waɗata e sahaa mi yoo-ɗuuɗe dow leydi, bamba naa yiytee e ɗuuɗe. Kadi mi faamno-taa alaa am, o woni hakkunde am e on, e hakkunde fof nefoowo nguurndam e fof demmba, kadi ndiyam ngam mbaaw-aa tan haa jooni e laaɓal, haa yoppu fof demmba. Kadi bettugol am maa waɗa e nder duumgal, kadi maa yiytoo ngam teskitinde laamu ceeɓndu hakkunde e ɗum am e leydi, e hakkunde e ɗum naffere huɗɗo e nder kala yiite, o woni dow leydi. Kadi Alla wi'i Nuhu: Ɗum ko alaamaaji golle ngo mi waɗii hakkunde am e hakkunde ɓesngu fof ɓe woodi dow leydi. Kono ɓiɓɓe Nuh, ɓe yaltii e jahaaju ndu, Sem, Ham, Yafet. Ham ko baaba Kanaan. Tati ɗiɗi ɗii ko ɓiɓɓe Nuh, iwdi

ɓee ɓe peeñii e leydi fof. Kadi Nuhu fuɗɗii, o neɗɗo gorgiiɗo leydi, kadi o ɗokkitii gawri inabi. Kadi o ñaamii iwde e divere, kadi o sekkirii, kadi o huutoraa e nder suudu makko. Kañum Haam baaba Kanaan yii jangitagol baaba makko, kañum o yaltii o haali ɗiɗi mawnuɓe makko ɗii e wuro. Kadi Sema e Jaafet ɓe ngarti ngarti, ɓe dañi e dow cokle ɗiɗi mum'en, kadi ɓe yahi caggal-ɗaɗe, kadi ɓe rumti puccu baaba mum'en; kadi ɗaɗe mum'en caggal-ɗaɗe, kadi puccu baaba mum'en ɓe yiyi wonaa. Nuh nattii e divbi ndii kadi, kadi o anndi foti ko bii'i makko ɓiɗɗo makko ɓurngo mawnii. Kañum o wi'i, Kanaan ɓii nii e laanɗe, o wona jeyɗo e ɓiɓɓe makko. Kañum o wi'i, jaaraama Joomi Alla mo Shem; kañum Kanaan maa waɗa ɓiɗɗo jiyaaɗo makko. Alla mo waɗɗin Yafet, kañum o fuɗɗo e suudu Sem, kañum Kanaan jeyaa makko. Nuh nduuɗi caggal ndii laaɓɗe duuɓi ɗiɗi teemedere e cappanɗe jemedere. Janngooji Nuhu fof jeyii teemerre teemedde cappanɗe duuɓi, kadi o maayi.

10

Ɗee kono ko jibine ɓiɓɓe Nuhu, Saam, Haam, Yaafet, e jibinaa ɓiɓɓe ɗen caggal ndiyam mawɗam. Ɓiɓɓe Jafet, Gomer, e Magog, e Madai, e Jovan, e Elisha, e Tubal, e Meshech, e Tiras. E ɓiɓɓe Gomer, Ashkenaz, e Riphath, e Togarmah. E ɓiɓɓe Jovan, Elisa, e Tarseis, Kittim, e Rodanim. Ɗum ɗee nde feccitaama cuurɗe leɗɗe e nder leydi makko, kala e goonga e nder lenyol makko, e e nder leɗɗe makko. Ɓiɓɓe Ham, Kuus, e Misrayim, Fuut, e Kana'an. Ɓiɓɓe Kus, Saba, e Hawila, e Sabata, e Raama, e

Sabataka; ɓiɓɓe Raama kadi, Saba, e Dadan. Leydi nanngi Nimrod, kañum oo fuɗɗii wonde gawri e leydi ndii. O kanko woni daneejo ɓurɗo yeeso yewtere Joom Alla; sabu ɗum ɓe mbiyat, ko hono Nimrood daneejo ɓurɗo yeeso yewtere Joom. Kadi e waɗi fuɗɗorde laamorde makko Babilon, e Orek, e Arkad, e Kalanne, nder leydi Senaar. Ummorii leydi ndin, Assur yaltii; o mahii Ninawa, e Rehoboth wuro, e Kalah, e Resen hakkunde Ninawa e hakkunde Kalah; oo wuro mawɗo. Kadi Misrayim jibini ɓe Ludiim, e ɓe Naftali, e ɓe Anamiim, e ɓe Lehabiim, e ɓe Patrusiim, e ɓe Kasluhiim, ɗo Filistiim yaltii, e ɓe Kaftoriim. Kana'an o jibini Sidon, cakkitiijo makko, e Hitiyankeeɓe, e Jebusiyankeeɓe, e Amoriyankeeɓe, e Girgasiyankeeɓe, e Hiwiyankeeɓe, e Arkiyankeeɓe, e Siniyankeeɓe, e Arwadiyankeeɓe, e Semariyankeeɓe, e Hamatiyankeeɓe. Kañum caggal ɗuum, leyyi Kana'aniyankooɓe pettii. Kadi e waɗi ko ɗaɗe nde Kana'anaaɓe ɗii ummiima e Sidon haa yahde to Gerar e Gaasa, haa yahde haa Sodom e Gomora, Adma e Seboyim haa Lasha. Ɓee ɓiɓɓe Ham, e lenyol mum'en, hono ɗemɗe mum'en, e leyɗe mum'en, e kadi e leyɗe mum'en. E Shem kadi jibinaa, e mum baabaajo ɓiɓɓe Eber fof, ɓiyndo Japheth ɓurɗo ndoo. Ɓiɓɓe Shem, Elam, e Assyria, e Arphaxad, e Lud, e Aram, e Cainan. Ɓiɓɓe Aram, Uz, e Ul, e Gater, e Meshech. Kadi Arphaxad jibini Cainan, kadi Cainan jibini Sala, Sala kadi jibini Eber. Kadi e Eber jibinaa ɓiɓɓe ɗiɗi; innde gooto, Peleg, sabu e ñalawɗi makko leydi feewnii; kadi innde mawniraajo makko Joktan. Joktan kadi o jibini Elmodad, e Sheleph, e Hazarmaveth, e Jerah, e Hadoram, e Uzal, e Diklah, e Obal, e Abimael, e Sheba, e Ophir, e Havilah, e Jobab; fof ɓen ɗen ko ɓiɓɓe Joktan. Kadi e waɗi

ngoɗɗi ndema mum'en, ummoraade e Masse haa yiɗde e nder Saphera, foɗɗo worgo. Ɗeen ko ɓiɓɓe Shem, e lenyol mum'en, e ɗemɗe mum'en, e leydi mum'en, e leyɗe mum'en. Ɗee ko lenyol ɓiɓɓe Nuhu e jaɓɓorɗe mum'en, e leɗɗe mum'en, ummoraade ɗee pattaama duuɗe leɗɗe e leydi caggal ndiyam mawɗam.

11

Kañum e waɗi leydi fof nder golle gooto, e daande gooto fof. Kadi e waɗi e sahaa ɓe yiɗɗi ɓe ɗen e hirde fuɗnaange, ɓe yiytii lesdi pelle e leydi Senaar, kadi ɓe njoɗɗii ɗoo. Kañ neɗɗo wi'i ɓesngu makko, njiyee en waɗ-en birnde, en tuut-en ɗe yiite, kañ birnde woni ko ɗaare e mum'en, kañ asfalt wi'i ko leydi e mum'en. Kadi ɓe wiyi, njiyee en mbaɗu men wuro e daawal, o waɗi hoore mum haa to bannge ɗo. Kadi en waɗu men innde, ɓannge to yettaade men e dow yeeso fof leydi ndi. Kadi Joomi njiidi ngam yiide galle e daande nde ɓiɓɓe yimɓe mbaɗi. Kañum Joomi wii, yeew ɓesngu gooto, e ɗemngal gooto ɓeen fof, e ɗum fuɗɗii ɓe waɗde, kañum jooni alaa ɗum ɓurɗo e mum ɓeen fof ko foti ko ɓe njaaɓnoo waɗde. Aro, en njiyii, en waɗɗin ɓe ɗen heen ɗemngal, ngam kala gooto nana njiy yiɗde mo ɓiɓɓe makko. Kadi Joomi waɗɗii ɓe diga ɗoo e face leydi fof, kadi ɓe dartii mahde wuro e bawngal. Sabaabu ɗoo, innde makko njiytaa Walwalde, sabaabu ɗoo Joomi walwali ɗemɗe leydi fof, e ɗoo Joomi warni ɓe e dow yeeso leydi fof. Kadi ɗii ko jibine Shem, kadi Shem wonii ɓii ɗoo dubu hitaande, tuma o jibini Arphaxad, hitaande ɓiɗɗo caggal ndiyam mawɗam. Kañum

Shem nduudɗii hitaande teemerre caggal jibinangol makko Arphaxad, o jibini ɓiɓɓe gorko e rewɓe debbo, o maayi. Arphaxad yiɗi duudɗi ɗiɗi e tati e jowi hitaande, kadi o jibini Cainan. Kadi Arfaksad ngoodi, caggal o jibini Kaynan, hitaande nayi jokkapɗi, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo, kadi o maayii. Kadi Kaynan yiiri duuɓi teemerre e cappanɗe tati, kadi o jibini Sala; kadi Kaynan yiiri, caggal jibinagol makko Sala, duuɓi ɗiɗi tati e cappanɗe tati, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo, kadi o maayii. E Sala ngoori duuɓi temmedere e tati, o jibini Eber. Kañum Sala ngoodi caggal jibinagol makko Eber, teemedere teemerre tati duuɓi, kañum o jibi ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo, kañum o maayii. Eber ngoolu temedere tati e cappanɗe nayi e nayi, kadi o jibini Faleg. Kadi Eber ngarti, caggal mo o jibini Faleg, duuɓi ɗiɗi teemerre e cappanɗe jeeweeɗiɗi, kadi o jibini ɓiɓɓe worɓe e rewɓe, kadi o maayi. Kadi Phaleg mari hitaande tati e temedere, kadi o jibini Ragau. Kadi Faaleg ngoori, caggal yaltinde makko Ragaawu, tati e cappanɗe duuɓi, kadi o jibini ɓiɓɓe e rewɓe, kadi o maayii. E Ragau ngoodi duuɓi temedere tati e ɗiɗi, e o jibini Seruk. Kadi Ragau ngoolu, caggal jibinagol makko Seruk, temedere cappande jeeɗiɗi duuɓi, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e rewɓe debbo, kadi o maayii. E Seruk ngoori temedere tati e tati hitaande, e o jibini Nahor. Kadi Seruk ngoodi, caggal haalde makko Nahor, hitaande ɗiɗi e teemerre, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo, kadi o maayii. Kadi Nahor ngoodi duuɓi teemerre e cappanɗe tati e jeenay, kadi o jibini Tera. Kadi Nahor ngarti, caggal mo o jibini Tara, hitaande temedere e jeeɗiɗi e jowi, kadi o jibini ɓiɓɓe gorko e ɓiɓɓe debbo, kadi o maayii. Kadi Tara yiiri duuɓi cappanɗe tati, kadi o

jibini Ibirahiima, e Nahooru, e Haraana. Ɗii kono ko ɓiɓɓe Taara; Taara jibini Abram, e Nahor, e Haran; e Haran jibini Luut. Kadi Haarun maayi yeeso Teraa baaba makko e leydi ndi o jibinaa e maayo, e leydi Kaldiyankooɓe. Abram e Nahor ɗauki rewɓe maɓɓe, innde rewɓe Abram ko Sarai, kadi innde rewɓe Nahor ko Milka, ɓiɗɗo debbo Haran, kadi baaba Milka, kadi baaba Iska. Sarai woni baawol, e o yaltaani ɓiɓɓe. Kadi Teraa naati Abram ɓiɗɗo makko, e Luut ɓiɗɗo Haraan, ɓiɗɗo ɓiɗɗo makko, e Saara sukaajo makko, debbo Abram ɓiɗɗo makko, kadi o yaltini ɓe e leydi Kaldeeji, ngam yahde e leydi Kanaan; kadi ɓe waɗi haa Haraan, kadi o ngoodi ɗoo. Kadi jeyii fof ñalnde Taraa e leydi Haraana, teemedere tati e jowi, kadi maayi Taraa e Haraana.

12

Kañum wii Joomi e Abram: Yaltu e leydi maa, e dendiraagal maa, e suudu baaba maa, ari e leydi o mi miijo ma. Kadi mi maa waɗ-ma leydi mawndi, mi maa nulɗin-ma, mi maa mawnan innde maa, kadi a mbiya nulɗaado. Kadi mi naamndira ɗi naamndirɓe mo, e ɗi laaɓɓe mo mi laaɓa, kadi naamndiraa e mo fow ɗi leyɗe ɗi leyɗeele ɗii. Kañum Abram yahi, hono no Joomi haalii mo, kañum Lot yahi e makko. Abram kono wonii duuɓi cappanɗe tati e jowi, ɗoo o yaltii e Haran. Kañum Abram naati Sarai debbo makko, e Lot ɓiɗo esiraaɗo makko, e fof ko jaɓɓi ɓe, ko foti ɓe heɓi, e fof nafuuji ɗi ɓe heɓi e Haran, kañum ɓe yaltii ngam yaltude to leydi Kanaan. Kañum Abram yaaɗi

nder leydi ndii haa yuurnoore makko haa nokku Sikem, haa lekki oak ngoo joodɗo, kono Kanaaniyankooɓe ɗoo tan ngoodi leydi ndii. Kadi Joomi yiytii Abram, kadi o wiyi mo: E mbiyel maa, mi maa hokka leydi ndi. Abram mahii ɗoo daartol to Joomi ɗi yiytii mo. Kadi o yaltii diga ɗoo to dow nguu e ɓadingol Betel, kadi o dartini ɗoo suudu makko e Betel e nder maayo, kadi Angai e ɓadingol, kadi o mahii ɗoo daande to Joomiraaɗo, kadi o noddirii e innde Joomiraaɗo. Kadi Abram yahi, o yahi haa o njoɓɓini e ladde ngenndiije. Jaawɗe waɗi e dow leydi, Abram yahi fii to Misra ngam jeyaade ɗoo, sabu jaawɗe ɓeydi e dow leydi. O waɗi kadi sahaa ɗo Abram joodii yiɗde nder Misra, Abram wiyi Saara debbo makko: Mi anndaa ko debbo neɗɗo mooftoowo a woni. Maa waɗi heen ko nii ɓe njiyi ma ɓe Misiraajo, ɓe mbaawi wiyde ko debbo makko oo, e ɓe mbaawi warta am, ma kadi ɓe mbaawi hisna ma. Mi wiyi kadi ko miɗo debbo ɓiɓɓe makko, ngam ɗum waɗa haalɗe e am sabbu maa, kañum nde ɓernde am jiyee sabbu maa. O waɗi hono, sahaa Abram naati e Misra, yiytondirɓe Misranaaɓe debbo makko, ko ɓuri ɗum woni heewi. Kadi jom-ɗe Firaawna yiyi mo, ɓe yettini mo to Firaawna, ɓe naatnii mo e suudu Firaawna. Kadi Ibarima ɓe waɗi mo goonga sabu makko, kadi ɓe waɗi mo yiɗi mbeewa, e ɗaneeji, e mbakkeeje, e ɓiɓɓe, e jaarooje debbo, e baɗooje, e ɲalaaɓe. Kañum Alla ɓeydii Fir’awna ɓeyde mawɗe e bonɗe, e suudu makko, fayde e Sara debbo Abram. Neldaani kono Fir’awna Abram, o wi'i, ko hol ngol on njiɗɗaa am, sabu a haalaaki am sabu debbo makko woni? Ko waɗi ngondiima wonde o miiɗo am? Mi heɓii mo e hoore am debbo, e jooni ɗoo, debbo maa ɗoo e yeeso maa, heɓ-mo yah. Fir'awna yamri worɓe

baɗɗo Abram ngam neldude mo, e rewɓe makko, e fof ko nganndii mo.

13

Abram yahi e Misra, kañum e debbo makko, e geɗe makko fof, e Luut, haa to ladde nde alaa ɗo. Abram ina woni mawɗo tan haa ko e dabbe, e ngeenndi, e ngooluuru. Kadi o yahi ɗo o njiyi to ladde haa Betel, haa nokku ɗo suudu makko wonnoo ɗoo ɓannge, hakkunde Betel e hakkunde Ayi, to nokku daande, ɗo o mahii ɗoo fuɗɗoode, kadi Abram noddi ɗoo innde Joomiraaɗo. Kadi Lot o yoɓtinoo e Abram ina woodi beeɓe, e nayeeji, e suudu keewɗe. Leydi ndii waɗaani ko ɓe mbaawi nannugol goɗɗo sahaa, sabu ko kaalis mum'en keewɗi, kadi leydi ndii waɗaani ko ɓe mbaawi nannugol goɗɗo sahaa. Kadi waɗi hare hakkunde ɗo gardiiɓe dabbaaji Abram e gardiiɓe dabbaaji Lot, ɓe kadi Kana'anaaɓe e Perisiiɓe ɗoon ngoodi leydi ndii. Abram wii kadi to Lot: Hoto wontu feccere hakkunde ɗoo min e maa, e hakkunde ɗoo gardiiɓe am e gardiiɓe maa, sabu min ɓen yimɓe mbenɗe. Mbele leydi fof ñalnde ma alaa ko? Dartin e am; so a yahi to nano, mi yahata to ñaamo; so kadi a yahi to ñaamo, mi yahata to nano. Kadi nde Luut ɓeydii gite makko, o yii kala leydi ndi ronndini Jordan, sabu kala ɗum woni nde ndiyam heɓi, ɓaawo Alla rusii Sodom e Gomora, ko fayti aljanna Alla, e ko fayti leydi Misra, haa yahde to Sogar. Kadi Luut suɓii mo hoore mum fof leydi ndi ronki ndi Jordan, kadi Luut yaltii iwdi bannge fuɗnaange, kadi ɓe peeñiima, kala iwdi esiraaɗo mum. Abram

noddi e leydi Kanaan, kono Lot noddi e wuro ngo ɗo leyɗe keewɗe, e o daɗndi suudu makko e Sodom. Ɓee kono yimɓe ɓee e Sodom ko bonɓe e yolɓe yeeso Alla heewi. Kono Alla wi'i e Abram caggal nde Luut momtii e makko, yiil e gite maa, kadi ɗoo e nokku ngu jooni a woni haa worgo e leydi worgo e fuɗɗoode e geese; sabu fof leydi ndi, ndi a yiila, mi maa hokka mo e mbaygu maa haa yontere. Kadi mi maa waɗ seedu maa hono yeesu leydi, so wonɗo waawi limtude yeesu leydi, seedu maa kadi maa limteede. Takkuɗo yah e leydi ndii e jaaynde makko e kadi e laaɓtunde makko, sabu mi hokkata mo e maa e kadi e mbiyel maa haa sahaa. Kadi yaltinde suudu makko Abram, waɗi o natti e nder lekki Mamre, ɗo o woni e nder Hebron, kadi o mahii ɗoo daande to Joomiraaɗo.

14

O waɗi kadi e nder laamateeri Amarfal lamɗo Sinaar, e Ariyok lamɗo Ellasar, Kedorlawomer lamɗo Elam, e Tidal lamɗo leyɗeele, ɓe waɗi ɓiɓɓe e Balla lamɗo Sodom, e e Birsa lamɗo Gomor, e e Sinaar lamɗo Adma, e e Semeber lamɗo Seboyim, e lamɗo Balak; ɗum ko Sogar. Fof ɓeen goonga-ɓe e dow hoore nder luumo saliido, oo ko mbaalu ɓaleejo. Duuɗi sappo e ɗiɗi hitaande ɓe kuutortoo Koddollogomor, kono e hitaande sappo e tati e gooto ɓe yaltii. E nder hitaande sappo e nay, ari Kodorlomor e laamɓe ɓen e makko, e ɓe daññii geɗɗe ɓe e Astarota, e Karnayim, e leñol ngonɗiɗi hakkunde e ɓe, e Omaaɓe ɓe e Sawe wuro ngo. Kadi Horayaaji ɗii e gadde Seyir,

haa to terebint ndi Paran, ndi woni e ladde ngenndiije. Kadi rewti ɓe mbayi, ɓe arii e dow ndiyam hukumci; oo ko Kaades; kadi ɓe dañi fof hooreɓe Amalek, e Amoriyankooɓe ɓe ngoodi e Asasonthaamar. Yaltii kadi laamɗo Sodom, e laamɗo Gomora, e laamɗo Adama, e laamɗo Seboyiim, e laamɗo Balak; oo ko Segoor; kadi ɓe waɗɗii ɓe e ɓe e ɓernde e lowre ndii, lowre meleeki, fayde e Kodollogomor laamɗo Elam, e Thapgal laamɗo leyɗeele, e Amarfal laamɗo Sennaar, e Ariyok laamɗo Ellasar, laamɓe nay fayde e laamɓe joy. Ladde ndee, ladde mawnde, liɗɗe asfalt, ardii kadi laamɗo Sodom e laamɗo Gomora, e ɓe njokkii ɗoo, kono ɓe njiifaama ɓe njogii e leydi nder ngesa. Ɓe ngarti pucu fof ngu Sodom e Gomorrah, e ɗuum fof ndum ɓe mbiyaama, e ɓe yahi. Ɓe naatnii kadi Luut, ɓiɗo eskilaajo Abram, e kuuɗe makko, e ɓe yaltii, ko sabaabu o ngoodi wondude e Sodom. Ngoodi kadi e nder rewɓe njaltinaaɓe, gooto jaabii Abram mo Ibraani. Kanko kadi ngoodi e dow lekki dow Mambre mo Amoraajo, mo mawndo Eskol e mo mawndo Aunan, ɓe mbaɗi jaaɓorɓe Abram. Nannde Ibirahiima nde Luuta, ɓiɗɗo mawndo makko, njaɓaama, o liɓi yimɓe suudu makko, ɓe tati teemerre e sappo e joyi, kadi o ɗokkii ɓe haa Daana. Kadi o naati e kanko ɓe jamaa naa, kañum o tan, e ɓiɓɓe makko, kadi o daɗɗi ɓe, kadi o ɗokkiti ɓe haa Hobah, nde ɗoo e nano Damasku. Kadi o artii fayda puccu ɗii Sodom, e Lot ɓiɗo esiraaɗo makko o artii, e fayda kuuɗe makko, e rewɓe, e yimɓe. Laamɗo Sodom yahi e nder hiiɗtorde to makko, caggal yaltude makko ummoraade e daɗɗugol Kodorlomor, e laamɓe ɓe wonande makko e luuɗo Sawe, ɗum wonii lesdi laamɓe. Kañum Melchizedek, laamɗo Salem, yaltini mburu e divere, kadi o woni sartiiɗo Alla

Dowrowo. Kadi o jommi Abram, kadi o wi'i: Jommaa Abram e Alla Dowrowo, mo tagii kammu e leydi. E nulaa-aama Alla Dowrowo, o neldani ɓernuɓe maa e juuɗe maa, e Abram hokki mo sappo e fof. Lamɗo Sodom wii e Abram: Hokku am yimɓe ɓen, kono puccu ɗen naatnu mo. Ibraahiima wi'i to laamɗo Sodom, mi yoɓnata junngo am to Joomi Alla mo Dowrowo, mo tagii kammu e leydi, so tawii mi njaɓa daga ɓoggol haa ɗaɓɓere kaasuuji, mi njaɓa e fof ko makko, ngam a wiyde haa, ko mi miin mi nanndi Ibraahiima. Kala ko ceeɓe ɓaleeɓe ɓe njaamnii, e yowitere goɗɗo worɓe ɓe yah-mbii hakkunde e mi, Eschol, Onan, e Mamre, ɓeen mbaaw-ɗen yowitere.

15

Caggal konngol ɗii, konngol Joomiraawo woni to Abram e nder yiite, o wiyi: Hoto kulol Abram, mi ganndo maa, jaɓɓorgal maa mawngo tan. Abram wi'i, e Joom Joom, ko nde a waɗtay am? Mi tan, mi yaha tawo ɓiɓɓe. Kono ɓiido Masek mo galle am, omo woni Damask Eliezer. Kañum Abram wi'i, sabu a hokkaaki mbaydi e mi, kono ɗo jibinaa'do e suudu am ɗum maa jaɓɓa am. Kadi sahaa e sahaa daande Joom nde waɗii haa makko, wiyi: Hono oo yurmaytaano mo, kono oon mo yaltata e hoore maa, oon mo yurmaytaano mo. O yaltini mo yeru, kadi o wi'i mo: Ɓeydu jooni e kammu, kadi lim hoɗɗe, si a waawi limde ɗe. Kadi o wi'i: Ngo no o maa, mbiyru maa. Kadi Abram goongɗini Alla, kadi nganndaa mo e jaaɓtingol. O wii heen e makko: Min ko Alla o yaltinii mo e leydi Kaldeen, ngam mi hokku ma leydi ndii

ngam jaɓɓaade. O wiyi kadi, Jom-mi Lamɗo, hol ko mi annda e makko ko mi ardatno mo? O wii mo: Naatnude am nagge-dammugal hitaande tati, e mboddi hitaande tati, e beli-gorko hitaande tati, e kuukuuje, e leemle. O naati kadi e makko ɗee fof, o feewii ɗee e nder, o ɗaɓɓiti ɗee yeeso e goɗɗo, kono conɗe ɗee, o feewaayi ɗee. Ɓannde yahi fuu dow e hoore jeyaaɗe, dow e hoore ɓeyditte ɗiɗi makko ɗen, kono Abram njoɗi e makko ɗen. Baɗte nder naange jippitaare, haalere ngure ngarti Abram, kadi eɗen, kulol mawnol mawɗol ɗol ngara mo. Kadi nolaa e Abram, anndude a anndoto ko paroikon mbiyata mo e leydi wonaa mo keeriiɗo, e ɓe mbaɗata ɓe, e ɓe bonana ɓe, e ɓe hokkana ɓe, duuɓi nayi e teemedere. Leydi ndi, o si ɓe njeyaa, mi faamay mi, caggal ɗum kadi, ɓe njaltata ɗoo e kuuɗe keewɗe. A'a kadi a mbaawat yaha fayde e jibbinaabe maa'en e jam, njaaɓaama e duuɓi ɓuri moyyi. Nder nayi e cappanɗe, ɓe mbaɗa jokkondirteede heen, sabu tawaaki jooni ɓe timminaa kuɓɓe juuɗe Amoritiyankooɓe haa jooni. Sabu ko nde naange ɓeydii haa fuɗnaange, laaɓal waɗii, kadi eɗen ojirde ɗe dummbii e tokooje yiite, ɗe yaaɗii hakkunde ɓeydaale keewɗe ɗee. Nder ñalnde ndee, Joom waɗi alaa e Abram, o wi'i: Mi maa hokkude leydi ndii e mbiyeteeki maa, tuggi maayo Misra haa maayo mawngo Eufrat; Kenaayeeɓe, e Kenezaayeeɓe, e Kadmonaayeeɓe, e Hettaayeeɓe, e Perizaayeeɓe, e Rafayiimɓe, e Amoraayeeɓe, e Kananaayeeɓe, e Hiwaayeeɓe, e Girgasaayeeɓe, e Jebusaayeeɓe.

16

Sarai kono, debbo Abram, wonaa jibini mo. Kono e makko wonnoo sukaajo Misra, ɗo innde makko ko Hagar. Saara wii e Abram, to yiɗo, Joomi udditii mi haa mi waɗaani ɓiɓɓe, naatnu kadi e banndam am, ngam mi heɓu ɓiɓɓe ummoraade makko, kono Abram nannii daande Saara. Kadi Saara, debbo Abram, ɗauki Haajara Misiraajo, suudu makko, caggal duuɓi sappo ngo Abram joodi e leydi Kana'an, hokki mo e Abram, gorko makko, mo debbo. Kañum o naatii to Hagar, kañum o reeɓii, kañum o yiyii ko o jogii e rewɗo, kañum jom ɗam ndesii yeeso e yeeso makko. Saara wii e Abram, mi ɓurii iwde e maa; mi hokkii jiyaaɗo am e nder hoore maa, kono so o yiyi ko o ɓura e rewɓe, mi ɓurii yaawde yeeso makko. Alla ɓeyd hakkunde e ndema e maa e makko. Ibraahiima wi'i e Saara, to yiɗo, gollodaado maa ko e juuɗe maa, huutoro mo no feewnii e maa. Kadi Saara ɓuri mo, kadi o ruttii e yeeso makko. Nulaaɗo Joomi heɓii mo e dow corgal ndiyam e ladde, e dow corgal e laawol Shur. Kañum maleeka Joom ndi wi'i mo, Haajara jiyaado debbo Saara, ɗo a ngadda? E to yahra e ɗo? Kañum o wi'i: mi yaawata e yeeso Saara jom'am ɗam. Nulaaɗo Joomi wi'i mo, kadi, fow faati e jom maa, kadi ɓamtinee e juuɗe makko. Kadi nulaaɗo Joomi wi'i mo, yoɓɓinde mi yoɓɓina ɗemngal maa, kadi hoto limteede tan sabu yoɓɓugol ngo. Kadi malaa'ika Joomi wiyi mo, to yiy a jogii e rewde maa, kadi a mbaara sukaajo, kadi a hooda innde makko Ismaila, sabu Joomi nani ñaawoore maa. O ndii wona ko neddo ladde, juuɗe makko e dow fof, e juuɗe fof e dow makko, e o mbaawata e yeeso ɓiɓɓe makko fof. Kañum o noddi ɗo innde Joom nden haali e makko, a Alla nden yiyi am; sabu o wi'i, kadi foti e yeeso mi yiyi nden yiytaama e am. Sabu ɗum o noddi

luuɗo, luuɗo ngo mi yiyi yeeso; eɗen, hakkunde Kaades e hakkunde Barad. Kadi Haajara jibini Abram ɓiɗɗo, kadi Abram innii innde ɓiɗɗo makko, ɗo Haajara jibini mo, Ismaa'iila. Abram nani duuɓi cappanɗe-jowi-e-joyi, ɗo Hajar jibini mo Abram Ismaa'iila.

17

Ibrahiima waɗi hitaande teemediere e cappanɗe tati. Kadi Joomi yaltii to Ibarima, kadi o wii mo, miɗo mi Alla maa; reyɗin yeeso ɗoo am, kadi waɗ mo tawaaka. Kañum mi waɗa laawol am hakkunde ɗum e hakkunde maa, kañum mi ɓeydina ma tan heewde. Abram yoɗɗi e ɗaande makko. Kañum Alla haali mo o, wiyi: Kañum miɗo, yeew nii laamorgo am e makko, kañum maa wona baaba leñol leɗɗe. Innde maa heɓtee ko Abram kadi tan, kono innde maa ko Ibirahiima, sabu mi waɗii mo baaba leyɗe keewɗe. Kadi mi waɗata ma tan tan tan, kadi mi mbaɗ-ma e leyɗe, kadi laamɓe ɓe njalta e maa. Kadi mi waɗ-ata laaɓtugol am hakkunde maa, e hakkunde ɓiɓɓe maa caggal maa to yimɓe maɓɓe, to laaɓtugol daañol yaltude Alla maa, e Alla ɓiɓɓe maa caggal maa. Kadi mi maa hokka ma e ɓiɓɓe maa caggal maa leydi ndi a jogii, fof leydi Kanaan, to jeyaa sahaa yontere, kadi mi maa waɗa Alla maɓɓe. Kadi Alla wi'i e Ibirahiima, amma a tan ɗum. A maa mooftan laawol am, aan e mbiyel maa caggal maa haa e jibinannguɗi maɓɓe. Kadi ɗoo ko laawol ngo, ngo a mbaawat hakkunde am e maa, e hakkunde ɓiɓɓe maa e maa, e jamaanu maɓɓe, ko kala gorko e mon maa teeŋtee. Kañum on

maa yiytee ndeenka ɓoggol mum on, kañum ɗum maa waɗa maande seedantaare hakkunde am e on. Kadi ɓiɗɗo joweenayi nder maa koriima e mon, kala gorko nder duuɓi mon; kadi jibinaaɗo suudu e mo soodaama e njoɓdi, iwde kala ɓii deeniiɗo, mo wonaa e lenyol maa. Koriima koriima mo jibinaaɗo suudu maa, e mo soodaama e njoɓdi; kadi laawol am woni dow ɓernde mon e laawol ɓesngu. Kadi gorko mo tawaaka, mo o tawaaka-taa nayeejo mum e ñalnde nde nayi, hoore mum ngun ma haɗee e jeyaaɓe makko, sabu o heltii laamu am. Kadi Alla wiyi Ibarahiima: Saara, debbo maa, innde makko hoto yettee Saara, kono Saara tawata innde makko. Mi nannata mo kadi, e mi hokka ma ɓiɗɗo e makko, e mi nannata mo, e mo wona e leɗɗe, e laamɓe leɗɗe mbe mbata e makko. Kadi Ibarima ɓiyi e yeeso makko, kadi o sedi; kadi o wi'i e miijo makko, o wi'i, so gooto ɗo duuɓi temedere mbaɗi ɓiy? Kadi si Saara jeyaa cappanɗe e teemedere duuɓi, maa waɗdat? Ibraahiima wi'i e Alla, Isma'iila oo maa ngoola e yeeso maa. Alla wiyi kono e Ibrahim, eey, yiy Sara debbo maa ma haɓɓu ma ɓiɗɗo gorko, e a innita innde makko Isaka, e mi dartina laawol am e makko, to laawol goodngol, wonde mi Alla e makko e ɓiɗɓe makko e makko. Fayde e Ismaila kadi, yoo mi nanii maa, e yoo mi jaaɓii mo, mi waɗɗitoo mo, mi yoɓɗitoo mo tan-tan. Sappo e ɗiɗi leyɗe o mbaɗa, mi hokka mo haa leydi mawndi. Kono laamuuji am, mi toppitay mo e Isaka, o Saara mbaɗata ma e sahaa ndee, e hitaande goɗɗo. O timmi tawo haalugol e makko, kadi Alla yaltii iwdi e Ibarahiima. Kadi Ibirahiima naati Ismaa'iila ɓiɗɗo makko keeriiɗo, e fof yimɓe jibinaaɓe suudu makko, e fof yimɓe soodaaɓe e njoɓdi, e kala gorko e yimɓe worɓe e nder suudu

Ibirahiima, kadi o daasii keccuuji mum'en, e sahaa ñalnde nden, hono no Alla haalii mo. Abraham tan duuɓi cappanɗe teemedere e tati, nde o kesinoo ɓernde ndiyam makko. Ishmael, ɓiɗɗo makko ina duuɓi sappo e tati sahaa ngo daañiima ndeenka ɓoggol makko. Nder sahaa ñalnde ndee, Ibirahiima daañaama, e Ismaila biyɗo makko, e fof worɓe suudu makko, e jiyaaɓe suudu makko, e ɓe njaɓaama e njaɓɗi e leyɗe keerol.

18

Alla yiytii e makko e dow lekki Mamre, tawi o njoɗɗii e dow ɗoori suudu luggere makko waktu ñalngu. O ɓeydi e gite makko o yii, kadi ɓeydaa, worɓe tati jokkondiri dow makko, kadi sabu o yiidi, o yaltii faɗɗude e maɓɓe tuggi e daawal suudu makko, kadi o janngi e leydi. Kadi o wi'i, Joomi, so tawii mi hebtii e yeeso maa, hoto a woppa jom maa ndee. Ɗaɓɓee ndiyam, ɓe wasee koyɗe maa, kañum a hoolnoo e ɗo lekki ndii. Kadi mi mbaaw-a mburu, kadi on ɲaam-at. Kadi caggal ɗum on maa yaha e laawol mumen, to nokku sabaabu on yettii e barke mumen. Kañum o wi'i, waɗ ɗum noon, hono no a wi'ii. Kañum Abraham yaawii e nder luggere ɗoo fayde Saara, kañum o wiyi ɗum: Yaaw, kañum ɓeyd tati keɓe ɓaleeje nebbam, kañum waɗ mburu. Kadi Ibirahiima yaawii faati e nannge, o heɓii ɓiɗɗo ɓesngo e moyyo, o hokkii mo e ɓiɗɗo, o yaawii waɗde mo. O heɓii kadi nebam, e kosam, e ɓalngu ngu o waɗi, o ɓeydi ɓe, ɓe ñaami. O kadi tayii ɓe les lekki ndi. O wii kadi e makko, holto Saara debbo makko? Kono o jaabii, o wi'i: Yeew, e nder luumo. O

wii kadi, mi artata mi mbaɗa e maa e sahaa ndee e waktu, e Saara debbo maa maa heɓa ɓiɗo. Saara kono nanii e dow ɗo luggere suudu nduu, o woni caggal makko. Abraham e Sarah ɓe mawɓe ɓe njogii e hitaande, tayii kam e Sarah waɗde ɗe ko e rewɓe debbo. Sarah yiɗi e hoore mum, o feeñti: Tawo haa jooni waɗaani ɗum e am, kadi jom'am ko ɓurɗo. Kañum Joomi wi'i e Ibarima, ko waɗi Saara reeɗi e hoore makko, o wi'i, ina goonga mi jiɓɓina? Kono mi ɓurɗii kisa. Alaa ko waawataa e Alla ɗoo kelme? Nder sahaa ndee, mi artirta to maa nder sahaa'en, kadi Sara maa waɗa ɓiɗɗo gorko. Kono Saara ñiisii, o wiyi, mi yeeñaaki; sabu o huutoriima. O wi'i mo, alaa, kono a yeeɗi. Tayii ɓe e ɗoo, worɓe ɓee yiytii e yeeso Sodom e Gomor. Kono Ibrahim yahi ɗoo e maɓɓe, o ngartini maɓɓe. Joomi ɗoo Lamɗo wi'i, mi suuɗataa mi ɗuuɗa e Ibarima worɓe am ko mi waɗa. Abraham kono waɗde maa ko e nder leydi biyeteeɗo e biyeteeɗo, e barke makko ɗen leyɗeele fof ɗen leydi maa barkeede. Mi anndi ko sabaabu o maa yaamar ɓiɓɓe makko e suudu makko caggal makko, e ɓe maa reendi laawol Joomiraaɗo, waɗde goonga e hukme, ngam Joomiraaɗo maa natta e dow Ibarahiima fof ko o haali e makko. Jokkondirɗo Joomiraaɗo, ɓamtaare Sodom e Gomorrah ɓeydii haa mi, kadi juuɗe maɓɓe mawnde ɓuri. Mi jiggii ɗoo, mi mbaawi yiyde so e nder ɓamtaare maɓɓe ɓamtaare nde ngarii haa mi ɓe mbaɗi, so wonaa kadi, ngam mi anndee. Kadi worɓe ɓen, nde ɓe wurtini diga ɗoo, ɓe yahi to Sodom; kono Ibarima ado jokkondiri tagoore yeeso Joom. E nannugol Abraham, o wi'i, hoto yoɓɓin mawɗo e nannduɗo, e mawɗo ɗon waɗa ko nannduɗo. So wonii cappanɗe-jowi-e-jowi gooto mo juulɓe e nder wuro nduu, a mbayla ɓe? A waadaani

njaɓɓinde leydi ndii fof sabaabu yimɓe cappanɗe tati e jowi ɗi, so wonii ɓe nder makko? A alaa waɗde a waɗa hono ko golle ndee, nde waddude neɗɗo mo moyyi e neɗɗo mo jaɓaani Alla, e mbiyete neɗɗo mo moyyi hono ko neɗɗo mo jaɓaani Alla. A alaa waɗde! Mo nganndino leydi fof, a waɗataa hukume? Wiyi kono Joomi, so wonii e Sodom jamaa-taaneeɓe e noogas e nder wuro nduro, mi njaɓa wuro nduro fof, e nokkuuji kala ɗi sabaabu maɓɓe. Kañum jaabde Ibirahiima wi'i, jooni mi fuɗɗii haalugol e Joomiraaɗo am, kono mi ko leydi e luuɓi tan. So toon nii gooto cappanɗe yimɓe moyyiɓe ɗii waɗi cappanɗe e jowi, mbele a halkata sabaabu jowi ɗii wuro woɗngo fof? O wi'i, mbaɗaani yottude, si mi yiytii ɗoo cappanɗe e jowi e nayi. Kañum o ɓeydii heen haalde e makko, kañum o wi'i, si so tayii ɗoo cappanɗe nayi, kañum o wi'i, mi waasay hay sabaabu cappanɗe ɗee. O wi'i, a wonaa hay Joomi so mi haalii? Kono so ngoɗɗi ɗii tati e cappanɗe ngaree ɗoo? O wi'i, mi waasataa hakkundeejo sabaabu cappanɗe tati. Kañum o wi'i, sabu mi jogii haalde e Joomiraaɗo, si wonaa so ɓe njiytii ɗoo noogas? O wi'i, miɗo halkay, si mi yiɗi ɗoo noogas e sappo. Kañum o wi'i, a wonaa hay Joomi so mi haalii kadi gooto keewɗo? Si kono ngoɗɗi sappo e jowi njiytee ɗoo? O wi'i, mi woppa tawo sabaaɓe sappo ɗen. Jom ɗo yahi, hono o dartiima haalde e Ibarahiima, e Ibarahiima ruttii e nokku makko.

19

JiiɓinooBe ɗiɗi mbiyii e Sodom nder kiikiiɗe. Luuta nii

jokkondiri e bannge wuro Saduma; kono nii Luuta yii ɓe, o ittii ngam yettude e mum'en, e o rukki e ɗaande makko haa leydi. O wi'i, eɗen, Joomɓe, waylito to suudu ɓiɗɗo mumen, e ndeema, e lumsa koyɗe mumen, e so on ɓesngiima subaka on maa yaha to laawol mumen. Kono ɓe wi'i, alaa, kono e laawol mawngol min mbaɗa. Kañum o naatnii ɓe, kañum ɓe woppiti to makko, kañum ɓe naati e nder suudu makko, kañum o waɗi ɓe yiirde, kañum mbosam ɓe toppitaaka o tofti ɓe, kañum ɓe ñaami. Ɗaɓɓere ɗoon laaɓde, kono worɓe nder wuro ndun, worɓe Sodom ɓe, ɓe keewii suudu ndun, ummoraade e ɓiɗɗo haa mawɗo, fof yimɓe ɓee gooto e gooto. Kadi ɓe mbii nodda Luut, kadi ɓe wii to makko, ko ɗo worɓe ɓe njiyi to maa jamanu ngu? Yiɗtu ɓe e amen, ngam min anndee e ɓe. Lot yahi fuɗɗii e ɓe e ɗo hirde, kono o udditii daawal caggal makko. O wiyi kadi e mum'en, hay sahaa mawniraaɓe, hoto waɗ-ɓe bon. Ena e am rewɓe ɗiɗi, ɓe anndaaki gorko, mi yaltina ɓe e mawɓe, njiifto ɓe hono no waɗi e mawɓe, tan e worɓe ɗii hoto waɗto bonannde, sabu ɓe naati e les suudu dokeeji am. Ɓe wiyi mo, yaltu ɗoo; a naati ngam jooɗitde, si wonaa kadi ngam hukumoo hukumaade? Jooni non min mbaɗ-ma ma ɓuri heen ka ɓe ɓen. Kadi ɓe nganndii mo Luut heewde, kadi ɓe yahriti haa ɓeydude duttugal ngal. Nde gorko ɓe njaaɓi juuɗe mum ɓe, ɓe ɗaɓɓi Luut faati e mum ɓe nder suudu, kañum ɓe uddit dogol suudu nduu. Ɓe njaaɓi worɓe ɓe ngoodi e ɗooru suudu ɓe, ɓe daɗndi ɓe e goftal, tuggi ɓe ɓanndu haa ɓe mawɓe, kadi ɓe ɓooyii e ndeenka ɗooru nduu. Ɓe wiyi kono, worɓe ɓee, to Luut, Ina woodi ma ɗoo ɓiɗɗo debbo, walla ɓiɓɓe gorko, walla rewɓe debbo? Ko si gooto ɗo woni mo a heɓi e nder wuro nduu, yaltin mo iwdi e

nokku nduu, sabu min ena halki nokku nduu; sabu haala mum'en yaltii yeeso Joomi, kañum Joomi neldii min ngam halkaade mum. Lot yahi e nder, o haalii e geɗe makko ɓe ngatii ɓiɓɓe makko rewɓe, o wiyi: Takkee, yejjite e nder nokkuure ndee, sabu Joomiraaɗo haɗa wuro ngo. Kono miisaama ko faamde e yeeso geɗe makko. Ɗo subaka waɗi, nulaaɓe ɓe yiɗi Luut, ɓe wiyi, tagi ɗakku, nañ debbo maa, e ɓiɓɓe maa ɗiɗi, ɗi jogaama, e yaltu, ngam haa aɗa halku e kuuɗe ɓaleeɗe wuro ngo. Kadi ɓe njogiima, kadi ɓe nanndi ɓe nulɓe junngo makko, e junngo debbo makko, e juuɗe ɗiɗi rewɓe makko, sabu Joomi yaaforii mo. Kadi e waɗi ɗoo sahaa nde mbaɗi yaltini ɓe wonnde, kadi mbe wiyi: naatnoo naat hoore maa kala, hoto ɗiɗo e caggal, kañum tay e dow feccere kala e leydi ndii, e dow luumo naat hoore maa, hoto hay sahaa mo ɓamtee ma. Luuta wiyi kadi Luuta e mawɓe makko, mi yaajii Joom, sabu jangorɗo maa heɓii yurmeende yeeso maa, e a mawnini goonga maa, ɗo a waɗi e am, ngam huunde roohu am; mi kadi miɗo waawataa huutoreede e dow lewru, si wonaa bonɗe ɗe njaɓɓa am, e mi maayi. Yeew, wuro ngo ɓadii hakkunde mi scuɗtude ɗoo, mo woni keewndo; kañum mi waɗa kisol ɗoo; a wonaa keewndo ndee? Kadi fitinaa am maa ɓura sabaabu maa. Kañum wii mo, to mi yettii yeeso maa e dow konngol ngol, mi waasataa yimɓe walla galle ngalle nde a haalii. Yaawu jooni ngam a kisol ɗoo, sabu mi waawataa waɗde huunde, haa a yiitii ɗoo. Sabaabu ɗum, o wiyii innde wuro ngoo, Segoor. Naange yaltii e dow leydi, e Luut naatii e nder Sogar. Kañum Joom ɓeydii dow Sodom e Gomorrah Alla e yiite ummoraade Joom iwde kammu. O rusii ɗee wuro ɗee, e leydi ndi ngoodi fof, e yimɓe fof ngoodi e nder

ɗee wuro, e ko fof ɓeydii e leydi. Kañum debbo makko jom nder caggal, kañum o waɗi liggere siimaange. Ibarahiima takkii e subaka, o yahi haa nokku ngu o tayii ɗoo yeeso Joomiraaɗo. Kadi o yiɗi e dow yeeso Sodom e Gomorrah, e e dow yeeso ɗo leydi ndii, e o yii, e yeew yaltii e leydi ndii, hono tuuruuji jaaɓorde. Kañum e waɗi e sahaa Alla halkaade fof ɗe ɓulle ɗe leydi ɗi ɓadii, Alla nannondiri Ibarahiima, kañum e neldi Luuta iwdi e ɓooyɗi halkaade, e sahaa Joomiraaɗo halkaade ɗe ɓulle, ɗe Luuta wonnoo e maɓɓe. Luut yahi jokkondiri iwde e Segoor, o njokkii e nder dow, kanko e rewɓe makko ɗiɗi, sabu o kulii jokkude e Segoor, o njokkii e nder luumo, kanko e rewɓe makko ɗiɗi. Mawɗo ndii wiyi e ceeɗiiɗo ndii: Baaba amen mawɗo, kañum alaa gooto e dow leydi, o maa natta e amen, hono ko waɗɗii e leydi fuu. Ɓoo en yar-ɗen baabaajo amen divere, en laaɓ-ɗen e makko, en huutir-ɗen e baabaajo amen ɓiɗɗo. Ɓe yartii baaba mum'en divere e jamanu ngun, e naatnoo mo ɓurɗo fuɗɗii e baaba makko e jamanu ngun, kono o anndaaki e yartude makko e e takkude. O waɗi kala e ñalawma janngo, ɓurɗo mo wiyi mo ɓurɗo ɓurɗo: Yeew, mi laaɓii jonde e baaba amen. Min yoɓnoo mo diiwaan e ñalawma jemma ngo, naatde laaɓo e makko, min tawnoo iwde e baaba amen. Ɓe yaaraani kadi e jamanu ngun baaba mum'en diiwaan, e ndeenka ɗo ɓurɗo fuɗɗii e baaba makko, kono o anndaaki tawo e naarugol makko, e takkugol makko. Rewɓe ɗiɗi ɓiɓɓe Luut ɓennii e baabiraawu mumen. Kadi o mawnii, o mawɗo, ɓiɗo gorko, kadi o noddi innde makko Mowaab, o wiyi: E baaba am, ɗum baaba Mowaabiiyankooɓe haa hannde. Ɓesngu nduu jibini ɓii kadi, e noddi innde makko Amman, o wiyi: Ɓii lenyol am, ono baaba

Ammaniiɓe haa hannde ñalnde.

20

Kadi Abraham yoɓi ɗoo, o yahi to leydi ɗo feccere worgo, kadi o ngoodi hakkunde Kadesh e hakkunde Shur, kadi o jeyaa to Gerara. Ibarahiima wiyi e Sara debbo makko ko miɗo makko, o kulii haa ko wiyde ko debbo makko, hoto worɓe galle mbaɗ-ɗaa mo e makko, kono Abimelek lamɗo Gerara neldii e o naati Sara. Kañum Alla naati e Abimelek nder laaɓi nder jemma, kañum wi'i, yeew on maa maayat e baɗte debbo mo on naatnii, ɗum kadi ko o woni jeyaa-ɗo e gorko. Abimelech amma wonaa tayii mo, e o wii: Joomi, leydi janngotooɗo e moyyo, ma halkin ɗum? Wonaa o wiyi am, o wi'i, debbo mum ko miɗo? Kañum o wiimi, ko mawndo am o woni? Mi waɗi ɗum e binndi laabɗo e e goonga juulɗe. Alla wiyi mo e nder laatal, kadi mi teeŋti ko e nder berde seeɗɗo a waɗi ɗum, kadi mi faayii ma ngam a waɗaani juumre e am, sabu ɗum mi ɓamtaaki ma a yamirotan makko. Jooni kono renndin debbo oo to neddo oo, sabu o annabi woni, e o maa yaamu e hoore maa, e a maa huunde. Si kono a renndinaani, a maa anndaa ko a maa maaya e fof ko maa. Kadi Abimelek janngi subaka, kadi o noddi fof ɓiɓɓe makko, kadi o haali fof kalimaaji ɗii e noppi maɓɓe; kono fof yimɓe kulɗi heewi. Kadi Abimelek noddi Ibirahiima kadi o wi'i mo, ko ɗum ngoɗɗinii en? Min njaɓɓaani alaa e maa, sabu a naatnii e am e leydi laamɗo am juumre mawɗo? Golle nge alaa goɗɗo mbaɗataa, a waɗii min ɗum. Abimelek wiyi e Abraham: Ko

njiytii wadi ɗum? Ibirahiima wiyi kadi, mi wiyi haa, ɗoo alaa goonga Alla e nder leydi ndii, eɓe mbaɗa am kadi sabaabu debbo am. Kadi hakiikaje, ɓiɗɗo baaba am mo, kono wonaa ɓiɗɗo neene am, o warti rewɓe am. Wayi hono sahaa nde Alla yaltini mi e galle baaba am, mi wiyi mo: Ɗum goonga ngoonga maa waɗa e am, e fof nokku ngu so min njiyi ɗoo, wi mi ko mawndo am o woni. Abimelek nannii ujunere didraakma, e beeɓe, e ɓaleeɓe, e ɓiɓɓe, e jiyaaɓe debbo, kañum o hokki to Ibarima; kañum o artini mo Saara debbo makko. Kadi Abimelek wi'i e Abraham, yeew leydi am ɗum ina yeeso ma, to nde ɓuri ma e maɓɓe, ndu. O wiyii e Saara, o wi'i, eɗen mi hokkii ujunere didraham e eskiraaɗo maa; ɗum maa foti wonde timmingol yeeso maa, e ɓe fof ɗe e maa; kadi haala goonga fof. Ibraahiima duɗɗii to Alla, kadi Alla nannii Abimelek, e debbo makko, e jiyaaɓe debbo makko; kadi ɓe jibini. Sabu ko Joomi o daadi daadi kala ɓernde e suudu Abimelek, sabaabu Saara debbo Ibarahiima.

21

Kadi Joomiraaɗo yettii Saara, hono o wiyi; kadi Joomiraaɗo wadi e Saara, hono o haali. Kadi o heɓii o jibini e Ibarima ɓiɗɗo to nder kisiiji, to nder sahaa hono Joomi haalii mo. Kadi Ibarima innii ɗo innde ɓiɗo makko ɗo wadii mo, ɗo Saara jibini mo, Isiyaaka. Kadi Ibarima daaniri Isiyaaka ñalnde ɗo jeetati, hono Alla yamiri mo. Kadi Ibirahiima wadi temedere hitaande, ɗo Ishaaka ɓiɗɗo makko jibini mo. Saara wii, kono, Joomi wadii am

ɗennugol; ko kala mo nana, o maa suurtoo e am. Kadi o wi-i ko hol mo annditii to Ibirahiima wonde Saara ina yiitoo ɓiɗɗo? Mi jibini ɓiɗɗo e nder korgol am. Kadi ɓiɗɗo ɓeydii, kadi o ɓeydaama neendu, kadi Ibirahiima waɗi laamɗe mawnde, ñalnde nde Isiyaaka ɓiɗɗo makko ɓeydaama neendu. Saara yiɗi ɓii Haajara Misiiranke, o Ibraahiima waɗi, o fuɗɗii e Ishaaka ɓii makko, o wi'i Ibraahiima, yaltu jiyaaɗo ndoo e ɓii makko; sabu ɓii jiyaaɗo ndoo heernataa e ɓii am Ishaaka. Kono ɗoo nii e ɓesngu, konngol ngol yaltini haa e dow Ibarima e baɗte ɓiɗɗo makko. Alla wi'i Ibirahiima, hoto foti yottude e hoore maa baɗte ɓiɗo ndoo, e baɗte rewɓe ndee, fof ko Saratu wi'ii ma, heɗ daande makko, sabu e Isiyaaka mbiyeteɗaa ma ɓiɓɓe. Kadi ɓiɗɗo mo ganndo ndee kadi, mi waɗa mo leydi mawndi, sabu o ko carweeje maa. Ibraahiima takkii e subaka, kañum o hewtii mburu e ɗaɓɓere ndiyam, kañum o hokki Haajara; kañum o ɗaɓɓi dow cingol makko ɓiɗɗo ngoo, kañum o neldii mo; o yahii kañum o yaawii e ladde, e juuɗe lelnde nde. Ndiyam ndam warti e nder kirdi ndii, kañum o ɗakki ɓiɗɗo ngo les leydi lekki fir gootol, o yahi o njoɗi yeeso makko haa woɗnde, hono njaɓɓorgal kulol, o wi ko, miɗo yiɗaa yiyde maayde ɓiɗɗo am. Kañum o njoɗɗii ɗo yeeso makko; kono ɓiɗɗo ngu waɗtii haalde, o yooyii. Alla nani daande ɓiɗɗo ummii e nokkuure mo o woni; kadi nulɗo Alla noddi Haajara ummorii e kammu, kadi o wi'i mo, ko woni Haajara? A firo; sabu Alla nanii haala ɓiɗɗo e nokku ngu o woni. Tagu e jabo ɓesngu ngu, e juuɗe nde e junngo maa. Sabu mi waɗa nde leydi mawndi. Kadi Alla uddiitii yeeɓe makko, kadi o yiyii luuɗo ndiyam moyyam, kadi o yahii, kadi o heɓtini ɗaɓɓere ndiyam, kadi o yariini ɓiɗɗo ndiyam. Kadi Alla

nanii e ɓiɗɗo ndoo; kadi o mawnii, kadi o ngoodi e ladde ngenndiije; kono o warii jannginoowo. Kadi o ngoodi e ladde ngenndiije, kadi nene mum naatnii mo debbo ummorii e Paran Misra. Waɗi kono e sahaa ndee, Abimelek wi'i, e Okosaata jom ɓesngu makko, e Fikol hooreejo leyyi nguurndam makko, fayde to Ibarahiima, o wi'i, Alla ena e maa e fof ko so a waɗa. Jooni ko adii laaɓ am e Alla hoto a waɗataa bonndude am, kañum e ɓiɓɓe am, kañum e innde am; kono e goonga ngoonga mi waɗi e maa, a mbaɗa e am, e kadi e leydi ndi a wonnoo e mum mo hooreejo galle. Kañum Ibirahiima wi'i, mi waɗata laaɓtugol. Kadi Ibirahiima ɓeydii Abimelek fayde e luuɗe ndiyam ɗe worɓe Abimelek njaɓtii ɗe. Kadi Abimelek wi'i mo: Mi anndaaki hol ko gooto waɗi ma ndee kelme, kadi a haalaaki am, kadi mi nanii, kono hannde tan. Kañum Ibiraaham naati beeɗi e ɓaleeɓe, kañum o hokkii Abimelek; kañum ɓeen ɗiɗi waɗi laawol. Kadi Ibirahiima dartini ɓurɗi mbabba jejeɗiɗi nay keewɗi. Kadi Abimelek wi'i Ibirahiima, ko holɗi ɗii jeeɗiɗi mbabba rewɓe ɗii, ɗi a toppitii keeɓe? Kadi Ibirahiima wi'i, ko ɗii jeeɗiɗi njeenaari mbaɗɗaa tan am e maa, ngam ɗii wona e am seedantaagal, ko miɗo koorii ndiyam ɗam. Sabu ɗum o innii innde nokkuure ndee, Liggere Laamuyankoore; sabu ɗoo ɓe jaabiima ɓee ɗiɗi. Kadi ɓe waɗi laawol e nder luuɗo laaɓi. Kono Abimelek tagi, e Okosaat mo ganndo makko, e Fikol mo jeyɗo leyyi golle makko, kadi ɓe rutti e leydi Filistinaaɓe. Kadi Ibarima ɗokkitii gesa e dow liggere laaɓi nde, kadi o noddii ɗoo innde Joom, Alla ɓurɗo sahaa. Ibarima ngoodi e leydi Filistinaaɓe njamndi keewɗi.

22

Kadi e wayi caggal kondɗe ɗee Alla eɓɓinaani Ibirahiima, kadi o wiyi mo, Ibirahiima, Ibirahiima; kadi o wiyi, yeeso miɗo. O wi'i, naatnu ɓiɗɗo makko mo a yiɗi, mo a yiɗaani, Ishaaka, kadi yahu to leydi jokkondiral, kadi waɗɗin mo ɗoo to sadaka ɓurɗam fof e dow gooto e pelle ɗe mi wiyataa ma. Takkuɗo Ibraahiima subaka, o daɗɗi mbakka makko; o nanndi kadi e mum hoore mum worɓe ɗiɗi, e Ishaaka ɓiɗɗo makko; e o ɓenngi lekke ngam jaɓɓorgal momtum, takkuɗo o yahi, e o arii to nokkuure, wonde Alla wi'i mo, ñalnde tataɓere. Kadi Ibarima yiɗi e gite makko, o yiyi nokkuure woɗɗo e woɗnde. Kadi Ibirahiima wii e sukaaɓe makko, jooɗee ɗoo e mbaaɗa ndii; mi e ɓiɗɗo ndii min njahata haa ɗoo; kadi min njuulnoo, min artira to mon. Ibarima noddi kese ɗe ngam sadaka ɓurɗo fof, e o ɗaɓɓi ɗum e Isaka ɓiɗɗo makko; Ibarima noddi kadi e juuɗe makko yiite e laaɓre, e ɓe ɗiɗi yahi ngondi. Isiyaaka wii e Ibarahiima baaba makko, baaba; o wii kadi, ko ɗum, ɓiɗɗo? O wiyi, kono, yeew, yiite e lekke ɗee ɗoo, ko fayti mbiyeteengal ngal ngam toɓɓere gootal? Ibraahiima wi'i, e Alla mbaɗa yiyde hoore mum beeɓe ngam sadaka ɓurɗam fof, ɓiɗɗo. Nde ɓe yahi ɓeen ɗiɗi e sahaa gooto, ɓe waɗi e nokkuure wonde, o wonde Alla wi'i mo; kadi Ibarima mahi ɗoo nokkuure juulirde, kadi o ɗaɓɓi lekke ɗee; kadi nde o ɗaɓɓi Isiyaaka ɓiɗɗo makko, o ɗaɓɓi mo e juulirde ɗoo dow lekke ɗee. Kadi Ibarima yahdiri junngo makko ngam naatde laaɓre, ngam waɗde ɓiɗɗo makko. Kadi Nulaaɗo Joomi noddi mo ummoraade e kammu, kadi o wi'i, Ibarima, Ibarima; kanko

noon wi'i, yeew miɗo ɗoo. Kañum o wi'i, hoto daŋ juuɗe maa e ɓiɗɗo ndii, kañum hoto waɗ ko e makko hay huunde; jooni tan mi anndii, sabu a kulaa Alla; kañum a daŋaaki ɓiɗɗo maa o yiɗɗo ndii ngam miiɗo. Kadi Ibirahiima yiɗi e yeesooji makko o yiyii, kadi yeew beeɓi gooto ngo nganndaa e lekki Sabek e konngol makko ɗe. Kañum Ibirahiima yahi, kañum o nañi beedu nduu, kañum o waɗɗi mo e sadaka ɓurɗo fof e ɓesngu Ishaaka ɓiɗɗo makko. Kadi Ibarima noddi innde nokkuure ndee, Joomi yii; ngam ɓe mbaawi wiyde hannde, e dow luumo Joomi yiytaama. Kadi neldaani Nulaaɗo Joomi Ibarahiima ɗiɗaɓo iwde kammu, o wi'i, Nde mi kaalii e hoore am keeriiɗam, Joomi wi'i, sabu ko a waɗi ɗuum konngol, kadi a yoɓaaki ɓiɗɗo makko ɓiɗɗo ganndo makko ngam mi, Goonga mi mbarkatee maa, kadi mi ɓeydee ɓeydee ɓeydoo makko, hono koɗe kammu, e hono siifeeje ɗe e dow ɗaɗol geese; kadi ɓeydoo makko mbaɗa gure yimɓe jahaabɓe. Kadi maa barkeede ɗum e nder ɓeydugol maa, leyɗeele fof ɗee leydi, sabu aan naatnii daande am. Ibraahiima rutti fayde e ɓiɓɓe makko, kañum ɗum tayii ɓe ngoodi e ɗoon e luumo nde laaɓi ndii. Kadi Ibirahiima ngoodi e luuɗo laaɓi ndin. O waɗi kala caggal ɗee keewe ɗee, e neldaama e Ibarima, eɓe wiyi, yeew Melka ɓurta ɓee kadi kanko ɓiɓɓe gorko e Nahur esiraaɗo maa, Uus ɓiɗɗo araɗo, e Buus esiraaɗo makko, e Kamueel baaba Siriyankooɓe, e Kesed, e Haso, e Fildes, e Yeldaf, e Betueel. Betuwel jibini Rifka. Joyi nay ɓee ɓiɓɓe ɓee, ɓe Milka jibini e Nahor, mawndo Iburahiima. Kadi rewriiɗo makko, ɗo innde makko Reuma, o jibini kadi kanko Tabek, e Taam, e Tokos, e Moka.

23

Ɓamtaare Saara jeyii ko hitaande teemerre e nay e jeeɗiɗi. Kadi Saara maayi e nder wuro Arbaa, ɗo ina e nder luumo; ɗum ko Hebron e nder leydi Kanaan. Ibarahiima ari kono haa o yiiltu Saara, e haa o yiiltu. Kadi Ibarima tagi iwdi e mayde makko; kadi Ibarima wi'i ɓiɓɓe Hett, o wi'i, Hooreejo e jeyaaɗo mi ko e mon; hokku min noon nanngudi ɗaɓɓere e mon, kadi mi ɗaɓɓa mayde am iwdi e am. Ɓiɓɓe Hett jaabii Ibarahiima, e nde mbiyii: alaa, jom. Nana men, kono a ko laamɗo ummoraango e Alla e ɗen men; e kaburuuji men ɓeydaaɗi ɗen, ñiɓu maayde maa; hay gooto e men firtaako kaburu makko e maa, ngam ñiɓugol maayde maa ɗoo. Naatnoo kono, Ibarahiima jokki e yimɓe leydi ndi, ɓiɓɓe Het ɓen. Kadi o haalii e mawɓe, Ibarahiima, o wi'i, so a jogii e nder ɓernde maa, haa yuurde ɗam neɗɗo amen e yeeso am, nannuɓe am, kadi haalɓe e baɗte am e Efron ɓiɗɗo Sohar. Kadi o hokku am lekki o ɗiɗɗo, o ngo ko makko, o ngo woodi e geɗel ɗen ladde makko; njaɓɓudi am ɗum e nder mon, njaɓɓudi am ɗum e njaɓɓudi o keerol o tawii ngam heɓde ɗum lesdi jayngol. Efron amma o njoɗɗii e ɓamtaare ɓiɓɓe Het; jaabii kadi Efron Hitiinaajo e Ibarahiima wi'i, ɓiɓɓe Het njanndude, e ɓe ngonɗii e nder wuro fof, o wi'i, To am woppu, jom, e njaŋndu am; leydi ndii, e luggere nde e makko, ma am hokka; yeeso ɓe yimɓe wuro am fof mi hokki ma; ñiiɓin mayde maa. Kadi Ibirahiima jokki yeeso ɗoo e yeeso yimɓe leydi ndi. O wii ko Efron e nder nokkuuji yeeso leydi, sabu so tawii ko e am, heɗo am; keso nafoore suudu nduu huɓɓo e am, tee mi hoosno neddo

amen mayɗo ɗoo. Efron jaabii kono Ibarima, o wi'i, A'a, jom; mi nanii kadi, leydi ndi woni dideraam nay ɗiɗi joppitaare; kono ko waɗi ndii hakkunde am e maa? Tan kala, naatnu neɗɗo maaɗa. Kadi Ibirahiima nanii Efrona; kadi Ibirahiima yeftini ko Efrona leppol nii, nii o haalii e nder nokkuuji ɓiɓɓe Heta, nay teemerre e cappanɗe leppol leppol jaɓɓaaka e seedoɓe. Kadi o tayii leydi Efron, oon woni e nder luuɗol ɗiɗol, oon woni yeeso e yeeso Mamre, leydi e luuɗol, oon woni e nder mum, e kala lekki, oon woni e nder leydi, e kala oon woni e nder daande mum ronndude, to Ibarahiima, e nder jeyaa yeeso ɓiɓɓe Het, e kala ɓe naatnoo e nder wuro. Caggal goɗɗe, Ibarahiima ñaamii Saara debbo makko e nder luuɗo leydi ɗiɗi, o woni yeeso Mamre; ɗum woni Hebron e nder leydi Kanaan. Kadi timmitaama leydi e luuɗo ngo o woni e mum mo Ibarahiima haa jeyaaɗo jaɓɓorgal, ummorii ɓiɓɓe Hett.

24

Kadi Ibarima ko o woni kijjitiiɗo, o yoɓii e ñalnde, kadi Joom nulɗii Ibarima e golle fof. Kadi Ibirahiima wi'i ko e worɓe makko ɓurɗo suudu makko, hooreejo fof ko makko: toppito junngo maa les ɓoggol jam. Kadi mi waɗɗii ma e Joomi Alla mo kammu asaman e Alla mo kammu leydi, haa a yoɓaaka debbo ngam ɓiɗɗo am Isiyaaka iwde rewɓe Kana'anaaɓe, ɓe mi ngoodi e maɓɓe. Kono a maa yaaha to leydi am, to mi jibinaa, e to dendiraagal am, kadi a maa naata debbo ngam ɓiɗɗo am Isiyaaka diga ɗoon. Sukaaɓe ndee wi'i mo e makko, so tawo

debbo nii yiɗaani yaha e am caggal ɗum e leydi ndii, mi artira ɓiɗɗo maa e leydi, ndi a yaltii diga ɗoo? Ibraahiima wi'i mo kadi: Ɓeydu hakkille, hoto a ruttina ɓiɗɗo am ɗoo. Laamɗo Alla ngo kammu e leydi e Alla ngo leydi, mo nanngi mi e suudu baaba am, e leydi ndi jibbinaa mi, mo haalii mi, e mo waɗi laymu mi, wiyi, ma mi hokka leydi ndii e mbiyeteeki maa, kanko nelaa Nulaaɗo makko yeeso maa, e ma nannga debbo e worgo am tuggi ɗoo. Si kono debbo nii yiɗaaki yah e maa to leydi ndii, a mbela e laamuyankoore am; tan ɓiɗɗo am hoto a ruttir mo ɗoo. Kadi ɓiɗɗo ɗon marti junngo makko e ɗo cippi Ibarahiima jom makko, kadi o waɗi laaɓtingol e makko fayde to wolwere ndee. Kañum ɓiɗɗo ɗoo naayi ɗemɗe sappo e jowi ɗemɗe jowi hooreejo makko, e huunde kuuɓe fof hooreejo makko e mum kañum; kañum o ɗakki o yahi to Mesopotami to wuro Nahor. Kadi o njokkisii ɗe ngeelooji bande wuro e mawngo liggere ndiyam e waktu ɓennuɗo, sahaa rewɓe njamnde ndiyam yaha. O wi'i, Joomi Alla mo Joomi am Ibarima, waɗ heen e yeeso am hannde, kadi yar nder yurmeende e Joomi am Ibarima. Yeew, miɗo tayii dow ɓoggol ndiyam; kono rewɓe ɓen ngoɗɗinɓe wuro ɓe yaha ngam ɗuɗde ndiyam. Kadi hee ko debbo suudu ndu mi wiyii, feeñu ndiyam maa, ngam mi yaru, kadi o wiyii am, yar aan, kadi ngel maa mi waɗi ɗum yara, haa mbele ceeseede yarugol, oo ko a hebti e biyɗo maa Isiyaaka, kadi e noo mi anndaa, ko a waɗi jaaɓtingol e joom am Ibirahiima. Kadi waɗi ɓaawo ko faati o timmi haala e nder laakol makko, kadi ɗoo Rifka yahi, ɗo jibinaa-mo Batuweela, ɓiɗo Milka debbo Nahoora, ɓiɗo ɓesngu Ibirahiima, o jogii ndiyam e dow ɓaɗɗe mum. Debbo rewɓe ndee wonnoo ɓuri heen e yiite tan; debbo rewɓe

wonnoo, gorko alaa anndii mo; o yaltii e cakkitiiɗo ndoo, o heɓtini kaaɗu mum nduu, e o yaltii. Ɓiɗɗo ngo yaltii haa ɓeydude makko, kañum o wi'i, Yar mi ndiyam keewɗam iwde e saɓuuji maa. O wi'i, yar, jom. O yaawii e o ɗakki ndiyam ndi e junngo makko, o yar mo ñaamde haa o dartii ñaamde. O wi'i, e ngelmaaɗi maa kadi, mi waɗnoo ndiyam, haa fof ɓe njari. Kañum o yahriti e o hoosnii ndiyam ndiyan to bannge ndiyam, kañum o yiilii haa luumo ngam ndaara kadi, kañum o ndarti ndiyam ngam ɓaleeɓe ɓen fof. Kono gorko ɗon rewindii mo, kadi o ɗon ɗacci haa o anndude so Joomi waɗtii heen laawol makko, walla alaa. O waɗi ko sahaa ɗoo kala ɗee ngeelooji timminii yarde, gorko ngo naati ɓuuɓe goɗɗe ɗee nder darakma heen, e ɗiɗi ɓuuɓe juuɗe e junngo makko, sappo e joweego goɗɗe heen ɗee ɗoo ɗee. Kañum o naamndii mo, kañum o wi'i, ɓiɗɗo hoɗɗo won a woni? Jiggit am, so wonii nokku e baaba maa nokku min ngam dartaade. O wii mo o, mi ko ɓii Betuwel ɓii Milka, mo jibbini e Nahor. O wii mo, Kadi cokki e ɓoggol, amen en jogii ɗum keewɗum, kadi nokku ngam suudu. Kadi gorko o resi, o jokki Joomi, kadi o wi'i, Joomi Alla jom am Ibarima mo foti, mo tayaaki goonga makko e goonga, e jom am; Joomi nani mi haa suudu eskin jom am. Kañum ɓiɗɗo ngo yahi fof, o haali e suudu innaande makko, e golle ɗee kalimaaji. Ribka ina jogii eskin, ɗo innde makko ko Laban, kadi Laban yiɗi faade e gorko ɗo ɗaɗi e luumo ndiyam. Kadi waɗi ko sahaa o yii ɗe buleeje juuɗe, e ɗe makaaje e juuɗe junngo miijaango makko, e sahaa o nanii ɗe konne Rifka miijaango makko, o wiyii, nii gorko ndii haalii am, kadi o ari faade e gorko ndii, o tayii dow ɗe ɲalluuji dow luumo ndii. Kañum o wi'i mo, ar naatu, jom barke

Joomi, ko waɗi njokkondirta e baawo? Kono mi tawii suudu nduu, e nokkuuji ɗii ngel-maa ɗe. Gorko ngo naati e nder suudu, e o ɓeydii ɲaamuuji, e o hokkii ceeɗe e ɲaamde to ɲaamuuji, e ndiyam ngam lootde koyɗe makko, e koyɗe worɓe ɓe e makko. Kañum o waɗii ɓe mburu ngam ñaamde e o wii, miɗo ñaamay hay haa mi haalii kaleeje am e o wii, haalu. O wiyi, mi ko ɓiɗo Ibirahiima. Joomi barki jom am ɗum tan haa e dow, e o waɗi mo mawɗo, e o hokki mo ɓeɓe, e danyeeji, e njaɓɓudi, e goɗɗo, e ɓiɓɓe, e rewɓe debbo, e ɲalluuji, e mbaaɓa. Kadi Saara debbo jom am ɓiyi ɓiɗɗo gooto e jom am caggal nde o keeɓii; kadi o hokkii mo foti ko woni mo. Kadi jom am waɗi mi laamdo, o wi'i, a waɗataa ɗaɓɓude debbo ngam ɓiɗɗo am iwde e rewɓe Kana'an, e nder leydi maɓɓe ndi mi woni. Kono a yaha to suudu baaba am, e to lenyol am, kadi a ngartu debbo to ɗoo mo ɓiɗɗo am. Mi wiyi e jom am, kono debbo ngoo waawataa yaha e am. Kañum o wiyi am, Joomiraaɗo Alla ngo mi renndiima yeeso makko, kanko mum neldanaa Nulaaɗo makko e maa, kañum o waɗtanaa laawol maa; kañum a njaɓtanaa debbo e ɓiɗɗo am tuggi leydi am e tuggi suudu baaba am. Tuma oo a mbata hakkunde e jaabawol am; sabu so a yii e lenyol am, te ɓe hokkaani mo, a mbata hakkunde e laaɓtingol am. Kadi mi waɗii hannde e dow kuɓɓe ndee, mi wiyi, Joomi Alla mo Joomi am Ibarima, so a tawii laawol am, e mo jooni mi yahra e makko, to mi joodii e dow kuɓɓe ndee ndiyam, kadi ɓiɓɓe rewɓe wuro ngun yaha yottude ndiyam; kadi ko debbo sukaajo, mo mi wiyat, yar mi yahu siw ndiyam e dabbere maa, kadi o wiyat am, kadi a yahu, kadi ngel-ɗam maa mi yottira ɗum, oo ko debbo mo Joomi hebti mo gollodiiɗo makko Isaka; kadi e nde mi anndaa, ko a

wadii yurmeende e Joomi am Ibarima. Kadi wadi ɓaawo tan mi gasdi haala e hoore am, yaawde Rifka yahi, o jogii ndiyam ɗam e ɓaɗɗe makko; kadi o ɗikki e kuɓɓe ndiyam, kadi o ɗoofti ndiyam; mi wiyi mo kadi, yar mi yar. Kadi o yahriti, o ɗakki ndiyam ɗam e dow jungo makko e hoore makko keeriiɗo, kadi o wi'i, yar aan, kadi ngel-ɗam maa mi yaarata; kadi o yari, kadi o yaaratnoo ngel-ɗam ɗam. Mi naamni mo, mi wi'i, ɓiɗɗo gooto ko a, haali am; o wi'i, mi ɓiɗɗo Batuweelu, ɓii Nahor, mo Melka jibini mo; mi ɗaɓɓi mo ɗooje nooje, e ɗooje juuɗe e juuɗe makko. Kadi mi seppiima mi jokki Joom, kadi mi yettiima Joom Alla mo Ibarahiima joomam am, mo wadi yiɗde am e laawol goonga ngam heɓde rewrude eskiraaɗo joomam am e maccuɗo makko. So tawa on wadi on yurmeende e goonga bannge jom'am, so wonaa kadi, haalan-mi, ngam mi rutto bannge ñaamo walla nano. Jaabondirde, kono Laban e Betuwel wi'i, e nder Joom ngoo huunde arti; min mbaawataa ko haalde ma goonga walla ɓurnga. Yeew Rifka ɗoo yeeso maa; naatnu yah; kañum o wona debbo e ɓiɗo jom maa, hono Joomi wi'i. Wadii kono e nde sukaaɓe Ibarahiima nanii konngol mum ɗen, o jokki e leydi e Joom. Kadi ɓiɗɗo ngo yaltini kuuje naamuuji e kuuje goldɗe e ɗemɗe, o hokkii Rifka, kadi o hokkii laaɓe makko e neene makko. Kadi ɓe ñaamii kadi ɓe yarii kadi kanko kadi worɓe ɓe e makko ɓe woni, kadi ɓe ɗaarii; kadi o takkii e subaka o wii, neldee mi, ngam mi yaha to jom am. Be wiyi ɓiɓɓe makko e neene makko, debbo suudu nduu tayu e men ñalawma tan e jeyi sappo e capo, kañum caggal ɗum o maa yaha. Kono o wi'i e mawɓe makko, hoto haɓɓin-mi; kadi Joomi wadi laawol am ɓura e am; neldin-mi, ngam mi yaha e jom am. Ɓe nii foti, En

nodda debbo ɗiɗo, en naamna e kanko makko mo. Kañum e naamni Rifka, kañum e wi'i mo, a mbaata yaha e gorko oo? O wii, mi mbaɗa. Kadi ɓe neldii Rifka, goorɗo maɓɓe, e kuuɗe makko, e sukaaɓo Ibirahiima, e ɓe e makko. Kadi ɓe barkini Rifka, kadi ɓe wiyi mo, musiɗo amen, woppu e cappanɗe ujunere, kadi mbiygu maa en yoɓu wuro ɓe nganndiiɓe maa. Tawii kadi Rifka e rewɓe makko ɓe, ɓe naatii dow ɲalluuji, kadi ɓe yahii e gorko ngo; kadi sukaajo o heɓii Rifka o yahii. Isiyaaka kono o yahi e nder ladde ngenndiije e dow luuɗo yiite, kono kanko o ngoodi e leydi ndi e worgo ñaamo. Kadi Ishaaka yahi e laawol ngol e ɓennugol e fiɗɗe, kadi o yiɗi e gite makko o yiyii ɲaameeje ɗe ngooje. Kadi Rifka ɓeydii e gite makko yiɗi Isaka, kadi o ɗokkii e ɲaameelu ngelu. Kadi o wiyi e ɓiɗɗo, hol ko o neɗɗo oon ɗoon yaha e lesdi feewi ngam yettude en? Ɓiɗɗo wi'i, o kanko hoore am; mo nanngi liggal ndal, mo ɗakki mo. Kadi sukaajo ndii wiyi e Isiyaaka kala konngol ɗi o waɗi. Isiyaaka naati e suudu debbo innde makko, e o heɓii Rifka, e o warii debbo makko, e o yiɗi mo, e Isiyaaka heɓi hoolal baɗte Saara debbo innde makko.

25

Ibrahim ɓeydii kadi, o heɓii debbo, mo innde mum Keturah. O jibini mo Zombran, e Jezan, e Madal, e Midian, e Iesbok, e Soie. Jokshan jibini Sheba e Dedan, e ɓiɓɓe Dedan ko Asshurim, e Letushim, e Leummim. Ɓiɓɓe Midian ko Gefar, e Efer, e Enok, e Abida, e Eldaa; fof ɓen ɓe woni ɓiɓɓe Ketura. Ibrahiima hokki

fof ko o jogii e Ishaaka, biyɗo makko. Kadi e ɓiɓɓe rewɓe makko ɗe, Ibarima hokki laaɓe, kadi o neldi ɓe iwde e Isiyaaka ɓiɗɗo makko, haa o woni mooftii, fayde e ñalngu e leydi ñalngu. Ɗuum ko hitaande jame nguurndam Ibirahiima, foti o yiɗi, teemerre tati e jeeɗiɗi e joyi hitaande. Kadi o ɓooyii maayi Ibarima e duuɓi ɓuri, o woni kijjuɗo, kadi o heewi e ñalɗe, kadi o ɓeydaama e yimɓe makko. Kadi ɓe ñaamii mo Isiyaaka e Ismaa'iila ɓiɓɓe makko to leegal ngal ɗiɗaɓal, to sakket Efron ɓii Sohar Hittiyankee, ɗo woni yeeso Mamre, sakket ngat e leegal ngal, ɗo Ibirahiima soodii e ɓiɓɓe Het; ɗoo ɓe ñaamii Ibirahiima, e Sara debbo makko. Waɗii kono caggal maayde Ibirahiima, Alla barkini Ishaaka ɓiɗɗo makko; e Ishaaka ɗoofii e bannge luumo yiite ngo. Ɗii ko jibine Ismaila ɓii Ibarahiima, o Haajara Misiraajo, jom'en Saara, jibi e Ibarahiima. Kadi ɗii ko innde ɓiɓɓe Ismaila, e innde dowrowe makko: cakkiɗo Ismaila, e Nebayot, e Kedar, e Nabdeel, e Massam, e Masma, e Duma, e Masse, e Hadad, e Teman, e Jetur, e Naphes, e Kedma. Ɓeen ko ɓiɓɓe Ismaa'iila, e ɗeen ko innde mum'en e nder luuɗe mum'en, e e nder galle mum'en; sappo e ɗiɗi lamɓe e golle leɗɗe mum'en. Kadi ɗee ko hitaande nguurndam Ismaila, temedere tati e cappanɗe jeenay hitaande; kadi o ɓooyii maayi, kadi o ɓeydaama e yimɓe makko. O ndesii iwde e Havilah haa Shur, ɗo woni yeeso Misra haa yiɗde e Assur; yeeso geɗe mum fof o ndesii. Kadi ɗii ko jibine Isiyaaka ɓii Ibirahiima; Ibirahiima jibini Isiyaaka. Isiyaaka waɗi duuɓi cappanɗe nayi sahaa o heɓii Ribka ɓiɗɗo Batuweela Suuriyanaajo e Mesopotamiya Suuriya, musiɗɗo Laabaan Suuriyanaajo, mo faati e debbo. Ishaaka ndewaani Joomi e baɗte Rifka debbo makko, sabu o wondii

bonanndo; kono Alla nannii mo, e Rifka debbo makko reeɓii e rewɗo. Ɓiɓɓe ɗii nii mbuurii e nder makko; o wiyi kadi, so tawii goonga maa waɗde e am, ko waɗi ɗum e am? O yahi ngam naamndude e Joomiraaɗo. Kadi Joomi wi'i mo, leyɗe didi e nder reemre maa, kadi yimɓe didi e nder reemre maa mbaɗa keewde; kadi yimɓe gooto mbaɗa ɓura yimɓe gooto, kadi o mawɗo mbaɗa huutoro o ɓurɗo. Kadi timmuɗe ñalnguuji mo jibinude mo, kadi ɗoo wonnoo ɓiɓɓe rewɓe e nder reemre makko. O yahi kadi ɓiɗɗo aranndo, o woni bodeeɗo; fof, hono nder, o woni ɓuuɓngo; o innii kadi innde makko, Esaawu. Kañum caggal ɗuum, mawndo makko yaltii, e junngo makko nannginoo e koyngol Esawu; e o hoodii innde makko, Yakuuba. Isiyaaka ina jibinaa duuɓi cappanɗe e jeeɗiɗi, nde Rifka jibini ɓe. Ɓe ɓesnii kono, ɓe ceeɓe ɓee, kono Esaawu woni neɗɗo janngitooɗo ɗaɓɓude, neɗɗo ladde, kono Yakuuba woni neɗɗo bonannde, ngooto suudu. Isiyaaka yiɗi Esaawu, sabu ɓamtaare makko ko ɲaamdu e makko. Kono Rifka yiɗi Yakuuba. Yakuuba tofti nyaamdu tofteendu, kono Esaawu ari e leydi pelle, o daañii. Kadi Esaawu wi'i Yakuuba, hokku mi dabbere e nyaamdu ɗiɗɗo bodeeɗo oo, sabu mi feeñii; sabaabu oo innde makko noddiree Edoma. Yakuuba wi'i kono Esaawu, njaɓtu-mi hannde jibinannde makko mi. Kañum Esaawu wi'i, yeew mi yaha maayde; kañum ko waɗi ɗum ɓiɓɓe cakkitiiɗe ɗee e am? Kañum Yakuuba wi'i mo, nder kam hannde; kañum o nder e mo; Esaawu suudi ndeenka mawɗo e Yakuuba. Yakuuba nani, o hokkii Esaawu mburu, e nyiiri cosngol lentil; Esaawu ñaami e yari, e tagi jooɗii yahi; e Esaawu ɓennii ndeenka ɓurngu.

26

Wadi jaawɗe e dow leydi, tawo jaawɗe ɗe ɓennunoo ɗe wadi e sahaa Ibarima; yahi kadi Isaka faade e Abimelek lamɗo Filistin e Gerar. Laamɗo yidi mo, kadi o wi'i: Hoto yaha e Misra; ndu kadi e leydi ndi mi wiyataa ma. Kadi noddu e leydi ndi, kadi mi mbiyata e maa, kadi mi mbarkita ma; sabu ma e mbinndol maa mi mbittina leydi ndi fof; kadi mi mbaɗtina laaɓal am, ngo mi laaɓii Ibarima baaba maa. Kadi mi waɗata ɓiɗɗo maa, hono kuuɗe kammu. Kadi mi hokka e ɓiɗɗo maa leydi ndii fof. Kadi ɗenɗe leydi fof mbarkatee e ɓiɗɗo maa. Sabu ko Ibarima baaba maa naatnii daande am, kañum o moofti sarɗe am, e kuule am, e jaayngudɗe am, e laawol am. Isiyaaka ngoodi e Geraar kadi. Nambondiiɓe ɗoo leydi ɗii naamni e Rifka debbo makko, o wii, miijam mo, sabu o huudii wiyde ko debbo am mo, ngam nambondiiɓe ɗoo leydi ɗii waasde mum e Rifka, sabu o ɓurɗo e yiyde. O wadi heen sahaa heen e ɗoo. Kadi Abimelek lamɗo Gerar ɗoo, o ɓenni yidi e henorde, o yiyi Isaka e feewi e Rebeka debbo makko. Abimelek noddi Isiyaaka, kadi o wi'i mo, mbele debbo maa ko? Ko wadi noon wiyii, o debbo miɗo mum? Isiyaaka wi'i mo, mi wi'i ko, haa tan alaa mi maayi sabu makko. Abimelek wii mo kadi: Ko ɗum ngaddiɗaa min? Famɗi keewɗi, gooto e ɓiɓɓe am nannii e debbo maa, kañum maa njaltii e amen ganndal. Abimelek wadi yaamugo kadi e yimɓe makko fof, o wi'i, kala mo yamii neddo oo e debbo makko, o mbaawat maayde. Isiyaaka hiirii e leydi ndin, kadi o hewtii e hitaande ndin gawri mbaalu teemindiyankooɗe; kadi Joomiraaɗo mbarki

mo. Kadi o yaltinaa, o neddo, kadi o yahra yahrude jeyaa mawnudo, haa o mawnii tan no feewi. O heɓii mo dabbere rewɓe, e dabbere na'i, e golle galle keewɗe. Kono Filistiyaajo ɓe ndeenanii mo. Kadi feccere luuɗe kala, ɗe ɓiɓɓe baaba makko koodi e sahaa baaba makko, Filisti ɓenni ɗe e heɓi ɗe leydi. Abimelek wi'i e Isiyaaka: Yaltu ɗoo min, sabu a jeyaa karfinirde min heewde tan. Kadi Isiyaaka yahi diga ɗoo, kadi o joodii e nder ladde Geraar, kadi o noddii ɗoo. Kadi kadi Isiyaaka koodii kuuɗe ndiyam ɗe, ɗe koodii worɓe Ibirahiima baaba makko, kadi Filistaaji yoyyini ɗe caggal maayde Ibirahiima baaba makko; kadi o innii ɗe ɗe innde e innde ɗe, ɗe innii baaba makko. Kadi ɓiɓɓe Isiyaaka koorii e nder laawol Geraar, kadi ɓe heɓii ɗoo luuɗol ndiyam moyyam. Kadi ɓe waɗi ɓe ndeendo Geraar e ɓe ndeendo Ishaaka, ɓe wiyi ko ndiyam ɗam ɓe mumen, kadi ɓe inndi innde lesdi ndiyam ɗam, Bondeede, sabu ɓe bondi mo. Nde o yaltii diga ɗoo, o koorii luuɗo goɗɗo; kono ɓe nganndii kadi ko faati ɗum; kadi o innii innde makko, Seɗɗa. O yaltii ɗoo kadi o koodii luuɗo goɗɗo; kadi eɓe ɓeydaaki e makko; kadi o innii innde makko Ndiyan-Peeñu, o wiyi, sabu jooni Joomiraaɗo yamrini min, kadi o ɓeydii min e leydi ndii. O yahi tuggi e ɗoo ɗoo haa e likka laaɓtungol. Kadi Joomi yiytii mo e jemma ndemma, kadi o wii, mi ko Alla Ibarima baaba maa; hoto kulol, sabu mi woni e maa, kadi mi nannondira ma, kadi mi waɗɗita ɓiɓɓe maa haa sabaabu Ibarima baaba maa. Kañum o mahii ɗoo altaaru, kañum o noddii innde Joomiraaɗo, kañum o ɗaɓɓii ɗoo daango makko; kono ɓiɓɓe Isiyaaka keeɓii ɗoo luuɗo e nder leɗɗe Geraar. Kadi Abimelek yahi e makko ummoraade e Gerar, kadi Okozat ganndo makko, kadi Fikol hooreejo leyyi

makko. Kañum Isiyaaka wi'i ɓe, ko waɗi njiytii e am? Onon nde on ɓuri-mi, e on neldii-mi hakkunde mon. Ɓe wiyi, sabu min yiyi min njiyi ko Joomi ina e maa; kadi min wiyi, a waɗu nder amen e nder maa, kadi min mbaɗa e maa laamu, hoto a waɗa e amen bonɗum, ko sabu min ɓuranay maa amen, e no min huutori maa no haawi, kadi min neldi maa e jam; kadi jooni barkeejo ɗoo maa e Joomi. Kañum o waɗi ɓe laamɗo, e ɓe ñaami e ɓe yari. Kadi tayaade subaka, kala gooto laamii e ɓiy makko; kadi Isiyaaka neldi ɓe; kadi ɓe yaltii e makko e jam. O waɗi e ñalnde nde, kadi ɓiɓɓe Isiyaaka mbiyii ɓe naamni, ɓe haalii mo fayde e luuɗo ngo ɓe ɗokkii, kadi ɓe wiyi, min ñaamnaaki ndiyam. Kadi o noddi ɗum, Laaɓtungal; sabu ɗum o noddi innde wuro ngo, Luuɗo Laaɓtungal, haa hannde e ñalnde ndee. Esaawu waɗi hitaande cappanɗe nayi, kañum o heɓii debbo Yudit, ɓii rewɓe Beeri Hittiyanke, e Basemat, ɓii rewɓe Elon Hittiyanke. Kañum ɓe ngoori haɗeede e Isiyaaka e Rebeka.

27

Waɗi kadi caggal Isiyaaka ɓurta, e gite makko ɓennunoo ngam yiyde, e o noddi Esaawu ɓiɗɗo makko ɓurɗo, e o wiyi mo, ɓiɗɗo am; e o wiyi, ɗoo mi. Kadi o wi'i, yeew mi keeraama, kadi mi anndaa ñalnde maayde am. Jooni kadi nañu kuutorɗe maa, kaaral e ɓanndu, e yaltu to leydi feewi, e ɓeydu am ɓeydugol. Kadi mah min ɗaɓɓe, hono mi yiɗi mi, kadi naat min, ngam mi ɲaam, ngam ganndal am barkin ma hade mi maayde. Rifka nani, o nani Isiyaaka e haalde e Esawu, bii'do makko. Kono

Esawu yahi to lesdi pelle ngam jiillude jiillude wonande baaba makko. Ribka wii e Yakuuba ɓiɗɗo makko ɗo ɓurɗo, yiy, mi nanii baabaama naatnoo e Esaawu ɓiy'yaama, o wii, Nart'am ɗaɓɓere, waɗ am ɲaamdu, ngam mi ɲaam mi sappo maa yeeso Joom ɗoo adii mi maayi. Jooni non, ɓiɗɗo am, heɗ am, hono no mi nattii ma. Kadi yaha e mbeeɗi, naata am ɗoo ɗiɗi mbeeɗi goɗɗi ɓurnɗi e ɓurɗi, kadi mi waɗa ɗi ɲaamde to baaba maa, no o yiɗi. Kadi a njaartina e baaba maa, kadi o ñaama, ngam baaba maa sappi ma hade maayde makko. Yakuuba wii e Ribka, neene makko, Esaawu, mawniraaɗo am, ko gorko ɓuuɓngo, amma min, mi ko gorko laasngo. Hoto baaba am tayto am sahaa e mi mbaɗa e yeeso makko hono mi ko neɗɗo wuuritiiɗo kadi mi njaɓa e hoore am laaɓal kadi wonaa baraaji. Ngoɗɗo makko wi'i mo, kadi, e hoore am mallama maa, ɓiɗɗo am; tan heɗo daɗndiral am, kadi yah ɗoo njaɓtu min. O yahi kadi o naati, o ngarti ko o naati to innaande makko; innaande makko waɗi ɲaamdu, hono ko baaba makko yiɗtinoo. Kadi Rifka naatnoo ngal kuuɗal Esaawu ɓiɗɗo makko ɓurɗo ngal moyyi, ngu wonnoo e makko nder suudu, o ñaamnirii ngal e Yakuuba ɓiɗɗo makko ɓiccɗo. Kadi o ɗaɓɓi ɓuuɗe mbeeɗi ɓesnuɗi e dow juuɗe makko, e dow nokkuuji ɓesɗi ɓoggol makko. Kañum o hokki ɗe ñaamde, e mburu ɗi o waɗi, to juuɗe Yakuuba biyɗo makko. Kañum o yaltini e baaba makko, o wi'i, Baaba, baaba wi'i, to mi ɗoo, hoɗo a, ɓiɗo am? Kañum Yakuuba wi'i baaba makko, miɗo Esaawu ɓiɗɗo makko arandeejo maa mi waɗii ko fii haalii-ɗaa am, jokku ɗoo njoɓɗu e ɲaam e ɲaamde am ngam barke makko maa mbarke am. Isiyaaka wi'i e ɓiɗɗo makko, Ko foti ndii, ngo a yiytii yaawde, o ɓiɗɗo? O tan wii, o Joomi Alla maa neldii yeeso

am. Isiyaaka wii e Yakuuba, ɓennu haa am, mi tappito ma, ɓiɗɗo, so a ko ɓiɗɗo am Esaawu, walla alaa. Yaakuba ɓenni haa Ishaaka baaba makko, kañum o ɗoofii mo, kañum o wi'i, daande ndee, daande Yaakuba, kono juuɗe ɗee, juuɗe Esaawu. Kañum o anndaani mo, sabaabu juuɗe makko, ko e juuɗe Esaawu gooto makko, ɓurɗe nde; kañum o yaakii mo, kañum o wi'i, aan ko ɓiɗɗo am Esaawu? Kono o wi'i: Mi. Kadi o wi'i, natt'ir am, mi ñaamno e ɗaɓɓere maa, ɓiɗɗo am, ngam rooɓre am mbarke ma, kadi o natt'iri mo, kadi o ñaami, kadi o natt'iri mo diiwaan, kadi o yari. Kadi Isaka baaba makko wi'i mo, ɓennu min, kadi ɓendu min, ɓiɗɗo. Kañum o yahriti o ɓamti mo, kañum o huuɓini wunngo gite makko, kañum o barkini mo, kañum o wi'i, eɗen wunngo ɓiɗɗo am, hono wunngo leydi heewdi, ndi Joom barkinii. Kadi Alla maa waɗ mo ma, e nder ɓoggol kammu, e nder ceeɓugol leydi, e yamre gawri e yamre dibi. Kadi ɗemɗe ngam kuutoro ma, kadi ardooji ngam jeyoo ma; kadi waɗu jom esirde maa, kadi ɓiɓɓe baaba maa ɗum jeyoo ma; mo laanata ma, o laanataa; kadi mo haɓɓita ma, o haɓɓitaama. Kadi waɗi caggal Isiyaaka dartaade jaabawol Yakuuba ɓiɗɗo makko, kadi waɗi, ko Yakuuba yaltii e yeeso Isiyaaka baaba makko, Eesawu mawndo makko arti e ɓeydaare. Kañum o waɗi ɗum kadi, o waɗi ɲaamde, e o naatnii baaba makko, e o wiyi baaba, a tagu baaba am, a ɲaam e ɲaamngal ɓiɗɗo makko, ngam ruuɓu maa barke am. Kadi Ishaaka baaba makko wii mo, hol ko a? O woni wiyi, mi ko ɓiɗo makko ɓiɗo arandeejo Esaawu. Isiyaaka yejjiti yejjitaare mawnde tan, kadi o wi'i, ko honɗo noon mo keewnii min keewngal kadi njaɓɓinii min, kadi mi ɲaamii e ɗum fof ɗoo hade makko a ɓeydoo? Mi jaɓɓii mo, e o maa jaɓɓaa. Waɗi kono

sahaa Esaawu nanii kalimaaji baabagel makko Ishaaka, o yeewtii daande mawnde e ɓuurnde tan, e o wi'i, barkin mi kadi, baaba. O wii mo, ɓiɗɗo maa njaɗi e ɓamtaare, o naati barke maa. Kadi o wi'i, e goonga innde makko wonde Yakuuba, kono o yoɓini mi ɗoo, yeew ɗoo oo woni ɗiɗaɓo, o heɓii jokkondiral ɓesngu am, kadi jooni o heɓii barke am, kadi Esaawu wi'i baaba makko, a faɗɗaaki barke am, baaba? Jaabii haa, Isiyaaka wi'i Esaawu: So mi waɗii mo hoore maa, e mi waɗii ɓiɓɓe makko fof jiyaaɓe makko, mi tooñii mo e gawri e diiwaan, maa kadi, ko mi waɗa, ɓiɗɗo? Esaawu wi'i e baaba makko, kadi njamndi gooto tan ndi a jogii, baaba? Barki am kadi, baaba; kono Isaka nganndii e nder ɓernde, Esaawu waɗi ɓoggol e daande, o yaayi. Ɗo Isiyaaka baabaajo makko jaabii mo, o wiyi mo: yeew, e ndeenka leydi ndii ngooto maa maa wona, e e tawu kammu e dow. Kadi e dow ɗaɓɓere maa a mbaɗa, kadi eskiraaɗo maa a mbaɗata mo. Waɗi tan ko so a njaaɓnii kadi a njaɓɓitii ɗaɓɓere makko e ɓoggol maa. Kadi Esaawu o heɓi ɓernde e Yaakuuba fayde to jaabawol ngo baaba makko jaabii mo; woni Esaawu wi'i e miijo makko, ñalnde ceeɓnde baaba am ɗe ɓe keɓo haa mi warta Yaakuuba goonɗo am. Haalaa nde e Rifka konngol Esaawu ɓiɗɗo makko o mawɗo, e o neldii noddi Yakuuba ɓiɗɗo makko o ɓurngo, e o wiyi mo, to Esaawu miɗo maa o waɗi haɗe ma ngam wardude maa. Jooni kadi, ɓiɗɗo, nana daññe am, kañum tagu yah e Mesopotami fayde Laban ɓiy am e Haran. Kadi noddu e makko ñalawɗi goɗɗi, haa cukalel e haɗeele esɗam makko yettude ummoraade ma, kadi o ɓennu ko a waɗii mo; kadi so mi neldii mi naamnoo ma ɗoo, si wonaa mi ɓesnoo e ɓen ɗiɗon e ñalawɗi gooto. Rifka wii e Isiyaaka, mi soodi e

nguurndam am sabaabu rewɓe ɓiɓɓe Hett; si Yakuuba waɗi debbo e rewɓe leydi ndin, ko waɗi mi ngoori?

28

Nde Isiyaaka noddiima Yakuuba, o barkiimo mo, e o yamiroomo mo, o wi'i, a waɗataa ɗaɓɓude debbo e rewɓe ɓiɓɓe Kana'aniyankooɓe. Tawtude ɓeydude yah e Mesopotami, e suudu Batuweelu baaba neene maa, kadi naatnu hoore maa debbo e ɗen e ɓiɓɓe Laban eskin neene maa. Kono Alla am maa barkina ma, e ɓeydito ma, e yoɓɓito ma; e maa waɗa e lesdaaji leyɗeele. Kadi o waɗi mo jaabawol Ibirahiima baabaajo am, mo e ɓiɗɗo maa caggal maa, ngam heɓde leydi ndeenka maa, ndi Alla waɗi mo Ibirahiima. Kadi Isiyaaka neldini Yakuuba, kadi o yahi to Mesopotamiya fayde Laban ɓiɗo Betuweela Suuriyanaajo, mawniraado Rebeka, innde Yakuuba e Esaawu. Yiy kadi Esaawu wonde Isiyaaka barkii Yakuuba, e neldii mo to Mesopotami Siriya, ngam waɗde debbo e ɗoon, e sahaa mo barkii mo; e naamndii mo, wiyi, a waɗataa debbo e rewɓe ɓiɓɓe Kanaana. Kadi Yakuuba nani baaba e neene makko, kadi o yahi to Mesopotamiya Siriya. Ngiytii kadi Esaawu ko rewɓe Kanaan ɓe mawnii yeeso Isiyaaka baaba makko, yahi Esaawu faade e Ismaa'iila; kadi o naati Maa'eleta, ɓiɗɗo Ismaa'iila ɓiy Ibarahiima, musiɗɗo Nabayoota, e rewɓe makko debbo. Kadi Yakuuba yahi iwdi e Biir-Sheeba, kadi o yahi e Haraana. Kañum o hewtii e nokkuure, kañum o ñaamii ɗoo, sabu naange ñippii; kañum o nanngi e ɓenɗe nokkuure ndee, kañum o wonngi e

hoore makko; kañum o ñaamii e nokkuure nde. Kadi o nippii, kadi yeew ɗaango tayaama e leydi, hoɗo makko heɓii haa kammu, kadi nulaaɓe Alla ɓe yaltii kadi ɓe ɗiwtii e makko. Joomi Laamɗo tayii e dow makko; kadi o wi'i, miɗo ko Alla Ibarahiima baaba maa, e Alla Isiyaaka; hoto fere; leydi ndi a ɗaɗɗi e dow makko, ma a miɗo hokka mo, e mbiyeteendi maa. Kadi seedu maa ko waɗa hono ɓaleeru leydi, kadi ko yaaɗa haa geese, e worgo, e rewo, e haa fuɗɗoode naange; kadi nduuɓi leydi fof mbarkaama e maa, e seedu maa. Kadi to mi ana e maa, mi nganndira ma e laawol fof, to nokku ma yaha; kadi mi artira ma e leydi ndin; sabu mi yejjitaako ma tan hay mi waɗi goɗɗe fof ɗe mi haalii ma. Kadi Yakuuba huɓɓii e nder ɓoggol makko, kadi o wi'i, ko Joomi woni e nder nokkuure ndee, kono miɗo anndaaki. Kañum o kulii, kañum o wi'i, no nder kulaango ndee nokkuure ndee; wonaa ɗuum si wonaa suudu Alla, kañum ɗuum ko ɓogol kammu. Kadi Yakuuba takkii subaka, kadi o nanndi hayre, hayre nde o dañii ɗoo e hoore makko, kadi o sosii mo bannge, kadi o yoobii mafal e dow ɗolli mo. Kadi o noddii innde nokkuure ndee, Suudu Alla; kadi Ulamluz ko innde wuro ndee ɓennunde. Kadi Yakuuba duubi duubgol, o wi'i, so tawii Joomi Alla ina e am, kadi o naatnoo mi e laawol ngol mi yahde, kadi o hokku mi mburu nyaamde, kadi kubbel labbude, kadi o rutto mi e kisal to suudu baabaajo am, kadi Joomi maa waɗa Alla am. Kadi hayre nde ndee, nde mi daɓɓii ko saare, ko waɗata am suudu Alla; kadi fof ko so a hokkata am, mi waɗata sappo e sappo ɗum ma.

29

Kadi Yakuuba yiɗi ɓe koyɗe makko o yahi to leydi worgo, faade e Laban ɓiɗo Betuweela Suuriyanaajo, kono eskinaado Rebeka, neene Yakuuba e Eesawu. O yiyii, kono nanndu e nder laawol; woni ɗoo tati dabbe mbeydi nanndu e dow makko; sabu e nanndu ndun ɗon njarti dabbe mbeydi; kono hayre mawnde woni e dow hunuko nanndu. Kadi ɓe ngoori heen fof ɗee ɓiɓɓe, kadi ɓe kuɓɓini hayre ndee iwdi e hoore julɗe ndee, kadi ɓe yariini ɗee mbeewa, kadi ɓe artini hayre ndee e hoore julɗe ndee to nokku makko. Yakuuba wi'i ɓe, mbo'en, ko ɗo on ngaddata? Ɓe wiyi, min ngoodi e Harana. O wiyi ɓe, a anndii Laabaan ɓiɗɗo Naahoor? Ɓe ndeen wi'i, min nganndii; O wi'i ɓe ndeen, o yurmi nde? Ɓe wiyi, o jaaɓii; kañum toh Rashel rewrude makko ari naatnoo e mbaalu. Kadi Yakuuba wi'i, haa jooni ñalawma ena woodi; tawo sahaa mbaɗtugol dabbooɓe; so a yottiniima beeɓe, yaltee liggee ɗe. Ɓe wiyi, min waawataa, haa ɓe njokkondiri fof ɓe gardiiɓe, e ɓe kulitata hayre diga haaɗe liggere, e min yara ɗam mbeeɗi. Haa kañum o haala e mawɓe, kañum noon Rashel rewrude Laban ari e njuɓɓudi bappa makko; kanko kañum o waɗi yiɗde bappa makko. Waɗii kono so Yakuuba yiyi Rashiila ɓii rewrude Laban, esiraaɗo inniɗe makko, e pelle Laban esiraaɗo inniɗe makko, e Yakuuba ɓennii o kulii hayre ɗii daaɗe leggal ngal, e o yariima pelle Laban esiraaɗo inniɗe makko. Kadi Yakuuba ɓusnii Rachel, kadi o waɗii haala e daande makko o yooyii. Kadi o haali e Rahila, ko o mawnii baaba makko, kadi ko o bii Ribka; kadi o yoɗɗii o haali e

baaba makko hono konngol ɗen. Waɗii kono so Laabaan nanii innde Yakuuba ɓiɗo goɗɗo debbo mum, o yoɓii haa faɓɓugol mum, kañum o ɗakki mum o ɲaamii mum, kañum o naatnii mum haa suudu mum, kañum o wiyi to Laabaan konngol ɗii fof. Kadi o wii mo Laban, e kaɓɓe am e niyam am a ngoodi; kadi o wonnoo e makko lewru ñalnde. Laban wi'i e Yakuuba, sabu ko miɗo maa naa, a waɗataa golle am ko jaabawol; haala am ko sara maa naa. Labaan ɗoo, o waɗi rewɓe ɗiɗi; innde mawnde ɗo, Liya, e innde ceeɗɗo ɗo, Rahiila. Ɗo gitteeje Liya, ɗe laañi; kono Rashel ɗum woni mo goɗɗo e junngo, e mo goɗɗo e yiyde tan. Yaakuba yiɗi Rashiila, kono o wi'i, mi goongɗinay ma hitaande jeejeeɗiɗi e Rashiila ɓiɗɗo makko ɓurɗo. Labana wi'i mo: Ɓuri ko mi hokka makko mo aan, ko mi hokka makko mo gorko goɗɗo; duumu e am. Kadi Yakuuba huutorii e baɗte Rashiila duuɓi jeeɗiɗi; kadi ɓe woni yeeso makko hono ñalawɗi keewɗi, sabu yiɗde makko mo o. Yakuuba wi'i e Laban, hokku am debbo am, sabu ñalnde ɗee timmi ngam mi yaha e makko. Kono Laban nanndi yimɓe ɓee fof e nder leydi ndii, kono o waɗi liggere. Kadi e waɗi jemma, kadi o naatnoo Liya ɓiɗɗo makko, o nattiri mo fayde to Yakuuba, kadi Yakuuba naati fayde to makko. Labaan hokki kadi e Liya, ɓiɗɗo makko, Silpa jom sukaabe makko, jom sukaabe mo mum. Waɗi kala subaka, kono eɗen, o wonnoo Liya; Yakuuba wiyi e Laban, ko ɗum ngaddan-maa am? A walla mi goongaaki e maa e baɗte Rashila? Ko e sabaabu mo firtinii mi? Labaan jaabii, amma wonaa no tawii e nder leydi amen, hokkaade ɓesngu ɗo ɓesngu mawngu. Timmin kadi nde jeeɗiɗi ɗii, mi maa hokkitaama maa e ɗum kadi e ɓooydi golle, golle wonde a golli e am haa sahaa duuɓi jeeɗiɗi goɗɗi. Yaakuba

wadi ɗum noon, kañum o timmi jeeɗiɗi ɗii, kañum Laabaan hokki mo Raheela ɓiɗɗo makko mo debbo. Labaan hokki kadi Bilha, gungel makko, e ɓiɗɗo makko, gungel. Kadi o naati yimɓe Rahila, kadi o yiɗi Rahila ɓurɗo e Liya, kadi o gollaani mo hitaande sappo e ɗiɗi goɗɗi. Sabu Joomi Alla yiɗi ko Liya yimɓeteeɗo, o udditii bolde makko; kono Rahila ko bonanndo wonnoo. Kadi Liya jippini, kadi o yiɗi ɓiɗɗo e Yakuuba; o noddi ɗum innde makko Rubena, o wiyi, sabu Joomi yiɗi ɓesngu am, kadi o hokki am ɓiɗɗo; jooni noon gorko am yiɗɗa mam. Kadi o ɓeydii goɗɗo, kadi o jibini ɓiɗɗo ɓii ɗiɗaɓo mo Yakuuba, kadi o wi'i, sabu Joomi nanii sabu ɓurataa mi, kadi o hokkii am ɗum kadi, kadi o noddi innde makko Simayon. Kadi o jippii kadi, kadi o jibini ɓiɗɗo, kadi o wi'i, e sahaa jooni gorko am maa e am, mi jibini mo ɓiɓɓe tati; sabu ɗuum o noddi innde makko, Lewi. Kadi o heɓii heen, o yiɗi ɓiɗɗo gorko, kadi o wiyi, jooni heen ɗum mi jaabondira Joom, sabu ɗum o innii innde makko Yahuuda, kadi o dartii yiɗde.

30

Rahila yiɗi ko o ɓeydaaki Yakuuba; e Rahila ɓuri ndeenka makko; e o wiyi Yakuuba, hokku am ɓiɓɓe; si wonaa, miin maa maayat. Yaakuba fuɗɗii haɓɓude kala e Rashiila wiyii mo, mbaawaa mi Alla, o nii mo ɓeydii ma ɓiɓɓe rewrude maa? Rahila wii e Yakuba, yiy-en Bilha, gollodiiɗo am, naatnu e makko, o maa ɓeyda e dow ɓernde am, e mi heɓa ɓiɓɓe kadi e makko. Kañum o hokki mo Bilha, jiyaado makko, mo e debbo;

kañum Yakuba naati mo. Kadi Bilha, gollotooɗo debbo Rahila, o jibini, kadi o yiyi Yakuba ɓiɗɗo gorko. Kadi Rashiila wii, Alla haaki min, kadi o nanni daande am, kadi o hokki min ɓiɗɗo goɗɗo; sabu ɗum o noddi innde makko, Daana. Kadi Bilha, gungel Rashel, reeɓii kadi, o jibini ɓiɗɗo ɗiɗaɓo mo Yakuuba. Kañum Rashel wi'i, Alla walliima am, kañum mi fuɗɗii e mawniraaɗo am, kañum mi waɗii, kañum o noddi innde makko, Naftali. Liya yii ko o dartii haalde. Kadi o naatnii Silpa jom sukaabe makko, kadi o hokkii mo e Yakuuba ko debbo, kadi o naati e makko. Kadi Silpa, jiyaaɗo debbo Liya, reeɓii, o jibini ɓiɗɗo gorko e Yakuuba. Kadi Liya wi'i, e jaɓɓorgo, kadi o innii innde makko, Gaada. Kadi Silfa, jiyaado Liya, ɓeydii kadi, o jibini Yakuuba ɓiɗɗo ɗiɗaɓo. Kadi Liya wii, mi barkinaama, sabu rewɓe mbaɗi wiidde mi barkinaama, kadi o wii innde makko Aseer. Ruubeen yahi, e ñalnde jokke gawri, o hewtii ɓoggol mandaraaji e ladde, o ngarti ɗum to Liyaa innde makko; kono Raahiila wii to Liyaa musiɗɗo makko, hokku am e mandaraaji ɓiɗɗo maa. Liya wi'i, a tayaani mo a heɓii gorko am? A waɗataa kadi mandrakes ɗo ɓiɗɗo am ko? Rahila wi'i kono, alaa ngo no, mo nultu e maa ndee jemma ɗoo e ɓesngu mandaragoruuji ɓiɗɗo makko. Yaakuba naati e gesa nder kiikiiɗe, kono Liya yahi e yettude mo, o wi'i, A mbaɗa yaha e am hannde; mi njaɓii ma sabu mandrakes ɓiɗɗo am, e Yaakuba laalii e makko nder ɗoon jemma. Kadi Alla nani Liya, kadi o ɓeydii, o yiɗi e Yakuuba ɓiɗɗo joweego. Kadi Liya wii, Alla hokki am sariya am, sabu mi hokkii debbo am mo gorko am; kadi o inndi innde makko, Issakaara, ɗo woni sariya. Kadi Liya jippii kadi, kadi o yiɗi ɓiɗɗo gorko ɗo joweego mo Yakuuba. Kadi Liya

wi'i, Alla hokki am nanndu moyyu hannde jooni; gorko am suɓata mi, sabu mi jibini mo ɓiɓɓe ɗiɗi jeegom; kadi o inndi makko Sabulon. Kadi caggal ɗuum, o jibini ɓiɗɗo debbo, kadi o wiyii innde makko, Terrible. Alla nannii Rahila, kadi Alla nannii mo, kadi Alla udditii liggere makko. Kañum o heɓii, o jibini Yakuuba ɓiɗɗo goɗɗo; Rashiila wii, Alla am momtii hoore am. Kadi o noddi innde makko Yuusuf, o wiyi, Alla maa ɓeydu am ɓiɗɗo goɗɗo. Waɗi hono nde Rahaalu yiɗi Yuusuf, Yakuuba wi'i e Laabaan, neldee mi, ngam mi yaha e nokkuure am, e kadi e leydi am. Waddee rewɓe am ɓe, e ɓiɓɓe am ɓe, ko faati ɓe mi kuutoriima ma, ngam mi yaha; a tan ko a andaa kuutoragol ngol mi kuutoriima ma. Laban wiyi mo, so mi hewtii jaabawol yeeso maa, mi woni mi faamii e jaaynde, kono Alla mbarki-mi e sabaabu njaɗɗa maa. Feeñtin laaɓal maa e am, mi maa hokkude. Yakuuba wi'i, kadi, a andaa ko mi huutorii ma, e ko woni dabbaaji maa e am. Keɗɗo fof ngo ɗo adii yeeso am, o ɓeydii haa yimɓe keewɓe, e Joomi Alla mbarki ma e ɗo koyɗe am ɗe, jooni kadi hol mi waɗa mi suudu am kala? Kañum Laban wi'i mo, ko mi waɗata ma? Yaakuuba wi'i mo: a hokkata yam hay goɗɗo, si a waɗi yam kelme nde, mi artira yiɗ mbaɗi maa e mi rewnd-ɗe. A waɗ kewuɗe fof mbeewa maa hannde, kañ seernin ɗoo kala mbeewa ɓaleewa e nder ɓiɓɓe mbeewa, e kala mbeewa ɓerndeewa e ɓoɗɗeewa e nder mbaalu, ɗum maa waɗa laaɓal am. Kadi goonga am e nder ñalnde aroore, sabu ko woni saarɗe am yeeso maa; foti ko wonaa ɓuuɓngo e ɓaleejo e mbeeɗi, e ɓaleeɗo e ɓiɓɓe, ko ɗuuɓaama woni e am. Laabaana wi'i mo: Ɗum waɗu e dow wolde maa. Kadi o seernii e ñalnde nde, ɓe mboddi ɓe ɗiɗi ɓe e ɓe ɗiɗi daaneeje, e ɓe mboddi foti

ɓe ɗiɗi ɓe e ɓe ɗiɗi daaneeje, e kala ko woni ɓaleejo e nder ɓiɗɓe ɗi, e kala ko woni daaneejo e nder mum, kadi o hokkii e jungo ɓiɓɓe makko. Kadi o waɗii laawol tati ñalawma, kadi hakkunde maɓɓe e hakkunde Yakuuba; kono Yakuuba o waɗi rewde biyɗe Laban ɗe ɓeydii. Yaakuba naati e hoore mum lekki storax mawndi e lekki karité e lekki plane tree, kadi Yaakuba ɓoosi ɗi ɓosɗe ɓaleɗe, kadi o ɓosata mawndi ndii, ɓaleɗi ndi yaltini e lekke ɗe, ndi o ɓosi, ɓoɓɓe. Kañum o daɗnii ɓannge ɗe, ɗe o ɓosnii, e nder ɗaɗɗe nokku ndiyam, ngam so mbele ɓe mbiyii yara, yeeso ɓannge ɗe, so mbele ɓe njii yara, mbele ɓe heɓtu e ɓannge ɗe. Kañum mi ngarti mbaalu ɗii e koɗe ɗee, kañum mbaalu ɗii ɓeydii mbaalu daaneeje e mbaalu mbayɗe e mbaalu ɓurɗe ɓaleeɗe. Ɗii-ɗii ɓeɓɓe nde, Yakuuba keɓini ɗum, e o dartini yeeso ɓeɓɓe mawnɗe bodeejo ɓaleeɗo e kala ɗo ɓaleeɗo e ɗii-ɗii ɓeɓɓe nde, e Yakuuba keɓini mo ɓeɓɓe nde mo tan, e o haɗaaki ɗum e ɓeɓɓe mawnɗe Laabaan. Waɗi kono e sahaa ngo mbeyle ɗe nde e njoɓɓi ɗe heɓtoo e rewɗo, Yakuuba dartii ɗe yeeso yeeso mbeyle ɗe e nder ɗe njamndi, ngam ɗe heɓtu e ɗe yeeso ɗe. Ko sahaa ɗe mbeeɗi ɗii ɓaleeɓe, o wondaani haa. Woni kadi ɗe nde alaamaaji ɗe Laban ɗe, kono ɗe nde alaamaama ɗe Yakuuba ɗe. Kadi neddiyanke o ɓuri hakkunde tan tan, kadi o waɗi mo dabbaaji keewɗi, e nagge, e ɓiɓɓe gooto, e jiyaaɓe debbo, e ɲalluuji, e mbaamɗi.

31

Yakuuba nanii konngol ɓiɓɓe Laban, ɓe wi'i, Yakuuba heɓii fof

ko baaba amen, e ko baaba amen o wadii fof kisal ndii. Kadi Yakuuba yii yeeso Laban, kadi yeew, yeeso makko wonaa e makko hono janngo e ñalnde diɗaɓo. Joomi wi'i e Yakuuba, rutto to leydi baaba maa, e to fedde maa, kañum mi mbaɗa e maa. Neldaade kadi, Yakuuba noddi Liya e Rashel to lesdi pelle, ɗo ɓeyngu din ngonin. O wi'i ɓe, mi yiyi yeeso baaba mooɗon, ko wonaa e am, hono jonde e ñalnde tataɓo; kono Alla baaba am woni e am. Kañum on hoore maa, ko e nder fof nguurndam am mi huutoriima baaba maa. Baaba maa on yaltini mi, e o waylaani sariya am sappo e sappo, kono Alla waɗaani mo golle bonɗe e am. Si o wi'i noon, ɗe mbayɗe ɗe ko laaɓal maa, e mbeewa fof maa jiɓɓa mbayɗe; si kono o wi'i, ɗe ɓaleeje ɗe ko laaɓal maa, e mbeewa fof maa jiɓɓa ɓaleeje. Kadi Alla ɗaɓɓi foti dabbaaji baaba mumen, kadi hokki min ɗi. Kadi wadi sahaa e sahaa mi ngarti dabbere e nder reenu ngoni heɓde, kadi mi yiyi e yesɗe am e nder laatal, kadi yeew ɓe ɓuri e ɓe raaji ɓe yaawi dow dabbere e ɓe mbosɗe, ɓe daaneeje e ɓe ɓaleeje e ɓe tufaaje ɓe ɗoɗɗe. Kadi Nulaaɗo Alla wi'i am e nder laatal, Yakuuba; amma min wi'i, ko ɗum? O wii, yiɗto e gite maa, kañu njiɗɗe e barkeeji ɗi ngonata dow mbeɗi e mbeeɗi ɗi ɓurɗi e ɗi ɓalnguɗi e ɗi yamɗi e ɗi ɓurɗi; mi yiyi fof ko Laabaan waɗi ma. Mi ko Alla mo yiytaama ma e nokkuure Alla, ɗo a laaɓtinii am ɗoo hayre, e a wadii am ɗoo waɗde; jooni kadi tagu, yaltu e leydi ndin, yahu e leydi jibinannde maa, mi mbaɗa e maa. Kadi Rashiila e Liya jaabii ɓe wi'i mo, a wonaa amen hade laaɓol walla ndimaagu e suudu baaba amen? Wonaa ko e nder rewɓe ɓesnguɓe min njiytiraa min e makko? O jaabii min, kadi o ñaamii e ñaamde kedde amen. Fof neɗɗo e kisal, ko Alla naffii

baabaajo amen, ko min mbaɗa e ɓiɓɓe amen; jooni kadi fof ko Alla wii ma, waɗ ɗum. Ngoodi Yakuuba, o naati rewɓe makko e ɓiɓɓe makko dow ɓaleeje; kadi o jaɓɓini fof ko heɓi makko, e fof ko heɓi makko ko o heɓi e Mesopotamiya, e fof ko makko, ngam yaha fayde Isiyaaka baaba makko e leydi Kana'ana. Laban yahi ngam yaasde beeɓe makko, kono Rashel yiɗi gite baaba makko. Yaakuba suuɗii Laban Sirien, ngam walaa haɓɓinde mum, sabu o yaltii. Kadi o yaltii, e goɗɗe makko fof, kadi o yaawtii ndiyam ngam, kadi o yaltii haa e dow leydi Gilaad. Nolletaama e Laban Sirien ñalnde tataɓo ko Yakuuba boodii. Kadi o heɓii mawniraaɓe makko e maɓɓe makko, o ɗokkitii caggal makko laawol ñalawɗi jeejeeɗiɗi; kadi o ɓennii mo e nder luumo Giliyaad. Alla arii kadi e Laban Siriyankee nder ladde e njamndi, kadi o wii mo, Hardo hoore maa haa a haalata e Yakuuba goɗɗe bonɗe. Kadi Laban heɓii Yakuuba, kono Yakuuba daɓɓii luggere makko e dow ɗolle, kadi Laban dartinii ɓiy-ɓiyngel makko e dow ɗolle Gileyaad. Laban wi'i e Yakuuba, ko a waɗi? Ko waɗi nii remmii suutura, kañaa e nii yiɗtii am, kañaa e nii jaɓɓii ɓiɓɓe am rewɓe, hono yimɓe ɓe njiifaama e laaɓre? Kadi si a haali-mi, mi nulti-no maa e renndo, e jam-jam-ɓe, e gangaaji, e kitaara. Kadi wonaa mi heewi mi macc ɓiɓɓe am, e ɓiɗɗo rewɓe am; amma jooni a waɗii e hamaɗagol. Kañum jooni junngo am ena heɓi waɗde maa bonɗum, kono Alla Baaba maa ñalnde ɓennunde wi'i am, o wi'i, Hisnu hoore maa haa a haala e Yakuuba ko bonɗum. Jooni kadi a yahii; sabu e yiɗde a yiɗii yaha to suudu baaba maa; ko sabu hol a ɓurɗii dewe am? Jaabub jaabii o wi'i e Laban, ko sabu mi haayi; mi wi'i kadi, mbele a ittude ɓiɓɓe maa e am, e goɗɗe am fof. Kadi Yakuuba

wi'i, mo nde a yiytoo debbe maa, o mbaawaa huunde yeeso ɓesngu ɓiyɓe amen; anndina ko woni e am ko maa, kadi ngas; kadi o anndaani e makko hay huunde; kadi Yakuuba anndaaki, ko Rashiila debbo makko yoɓtii ɗum. Naatnoo kono, Laabaan yettii nder suudu Liya, kañum o heɓaaki hay; o yaltii e suudu Liya, o yettii suudu Yakuuba, e nder suudu rewɓe debbo ɗiɗi, kañum o heɓaaki hay; o naatii kono e nder suudu Raheela. Raahila kono naati ɗe gite-gite, e o ɓoɓɓini ɗe e nder kuuje ngesa nde, e o jokkii e kanko mum ɗe. Kañum o wiyi baaba makko, hoto haalde e tiiɗɗo, jom; miɗo waawaa takkude e yeeso maa, sabu ko golle e laamu rewɓe ngoodi am; Laabaan yiilti e suudu fof, kañum o yiytaaki gite. Yaakuba ɓeydii kadi, kadi o fuɗɗii e Laabaan; kono Yaakuba jaabii o wiyi e Laabaan, ko fii bonande am? Ko holi juumre am, sabu a jokkondiri caggal am, e sabu a yuurti kala kuuɗe suudu am? Ko holi ngol njiytii e kuuɗe suudu maa fof? Dartin ɗoo ɗoo yeeso ɓiɓɓe maa e ɓiɓɓe am, kañum ɓe suɗo hakkunde ɗiɗi men ɗiɗo. Ɗee ko hitaande noogas mi woni e maa; mbeeɗi maaɗa e mbaalu maaɗa ɓeydaaki; mi ɲaamii ɗam mbeeɗi maaɗa. Mi yaltinaa mo ɗo ngaraama ngam makko; mi yaltinii e hoore am lebbi ñalnde e lebbi jemma. Mi jeyii ɓurnde nde ɗaɗɗuki e julɗe ñalnde, e ɗaɗɗuki e daawe jamirde, e laaɓi am yaltii e yiite am. Ɗuum ko hitaande noogas mi woni e suudu maa; mi huutorii ma hitaande sappo e joweenay ngam rewɓe maa ɗiɗi, e hitaande jeegomdidi e pelle maa, kañum a yaltini laaɓal am sappo yamɓe. Si wonaa ko Alla Baaba am Ibirahiima, e ko kulol Isiyaaka, woni am, jooni a mbaɗtii mi ko feewi; ko ɓuranteendi am, e ko coklaandi juuɗe am, Alla yiyi; e o toɓɓini ma janngo. Jaabiroowo kono Laabaan

wi'i Yakuuba, ɓe rewɓe, rewɓe am, e ɓiɓɓe, ɓiɓɓe am, e dabbaaji, dabbaaji am; e fof ko a yiytata, ko am, e rewɓe am; ko mi waɗa ɓe ndee hannde walla ɓiɓɓe maɓɓe, ɓe mi jibini? Jooni ko noon, aan waɗ-en alkawal, miɗo e aan; kala o maa waɗa seedantaagal hakkunde miɗo e maa; o wiyi mo, ɗoo, alaa gooto e amen; yiy, Alla seedantaajo hakkunde miɗo e maa. Naatnoo Yakuuba hayre, o toppitii mo e bannge. Yakuuba wii e mawniraaɓe makko, ɓeydee ɗaare; e ɓeydii ɗaare, e waɗii dow; e ɲaamii ɗoo e dow mawngu; e Laabaan wii mo, dow oo seedantoo hakkunde miɗo e maa hannde. Kañum Laban noddi mo, dow seedantaare. Kono Yakuuba noddi mo, dow seedoowo. Labaan wi'i e Yakuuba, yeew ɗoo dow ngoo e ɗoo jaaynde, nde mi daayii hakkunde am e maa; dow ngoo ina seedantoo, e jaaynde nde ina seedantoo; sabu ɗuum innde ndee wiyaa, dow seedantoo. Kadi nder yiite, o wiyi, Alla mbaɗ-o yiytude hakkunde am e maa; sabu min mbaɗ-en yaltude gooto e gooto. Si a waɗii ɓiɓɓe am, si a naati rewɓe e ɓiɓɓe am, yiy, alaa gooto e men yiytoo; Alla seedantaako hakkunde am e hakkunde maa. So tawa mi yottaaki yimɓe maa, kañum hono a yottoo yimɓe am e dow nguu dow oo e ɗoo dow oo ngol e bonngol ɗon ngol e bonɗe. Alla Ibirahiima e Alla Nahooru, o haɗ-en hakkunde ɗen ngoɗɗi amen; kono Yakuuba laamii e kulol Baaba makko Ishaaka. Kadi o waɗi sadaka e dow ngesa nde, kadi o noddi ɓiɓɓe makko, kadi ɓe ɲaamii kadi ɓe yarii, kadi ɓe ɲaali e dow ngesa nde.

32

Tayii kono Laabaan subaka, o ɲaamii ɓiɓɓe makko e rewɓe makko, kadi o barkini ɓe; kadi Laabaan rutti, o yahi to nokku makko. Kadi Yakuuba yahi e laawol makko; kadi o ɗooftii o yiyii leydi Alla ɗo njiytii; kadi Nulaaɓe Alla ɓen haɗii mo. Yakuuba wi'i, kono, nde o yii ɓe, Ndee ko bannge Alla; kadi o noddi innde leydi ndii, Banngeeje. Yaakuba neldii kadi nulɗoowo ɓe yeeso makko e Esaawu gooto mawnudo makko to leydi Seyiir, to leydi Edoom. Kadi o yamri ɓe, o wiyi, noy noon mbiɗon wiya to hooreejo am Esaawu; noy noon wiyi biddo maa Yakuuba; e Laabaan mi daarti, kadi mi dartii haa jooni. Kadi jeyii am nageeje, e mbabbaaji, e baleeje, e sukaaɓe, e rewɓe debbo, kadi neldii neldeede to joom am Esaawu, ngam sukaaɗo maa yiɗi heɓde jaɓɓorgal yeeso maa. Kadi nulɓe ɓe ruttii fayde to Yakuuba, ɓe wiyi, min yiyi fayde to eskiraaɗo maa Esaawu; kadi yeew o ari waɗde to jippinde maa, kadi nay ɗiɗi tatooji worɓe e makko. Yaakuba huɓii tan, kono o ɓuri hakkille, e o jaɓɓi yimɓe ɓe e makko, e nagge ɗe, e ɓaleeji ɗi, e mbeewa ɗe, e nder leeje ɗiɗi. Kadi Yakuuba wii, so Esaawu ari e nder leydi gooto, kadi o dañi leydi ndii, leydi ɗiɗaɓo maa waɗa e kisol. Yakuuba wi'i, Alla Baaba am Ibirahiima, e Alla Baaba am Ishaaka, Jom, a o wi'i am, yaltu to leydi jibinannde maa, e mi waɗa ma goonga; a heɓu am e goonga gootel fof, e goonga ceeɓnde fof, nde a waɗi jom maa; ko e liggal am ndee mi yaawtii Jordan ndee; jooni kono mi warii e duuɓi ɗiɗi. Falfal mi e junngo esiraaɗo am, e junngo Esaawu; sabu mi kulaa mo, si wonaa ɗum arii o mbaɗ-mi am, e neene e ɓiɓɓe. A maa wiyi, mi mbaɗa ma haalɗe, kadi mi waɗa ɓiɗɗo maa ko e yeesu mawɗo, ngo waawataa limtaade sabu yontere makko. O ɗuumii ɗoo njamndi ndin ɗoo. O nanngi ko o

njiɗɗi laaɓe, o neldi e Esaawu mawndo makko: mbuuɗi ɗiɗi teemerre, mbuuɗi gorko noogas, mbeppi ɗiɗi teemerre, mbeppi gorko noogas, ɓaleeje ɓe ɓeydoo e ɓiɓɓe maɓɓe cappanɗe tati, nagge nayi e cappanɗe nayi, ɓaleeje gorko sappo, mbaamɗi noogas, e ɓiɓɓe mbaamɗi ɗi sappo. Kañum o hokki ɗum e ɓiɓɓe makko, daande kala e hoore mum; o wi'i ɓiɓɓe makko, yaha ɗaɗi am, kañum waɗa ɓoggol hakkunde daande e daande. Kadi o yamirni ɗo ɓennuɗo, o wi'i, si Esawu miɗo mawniraaɗo am mahii ma, kadi o naamni ma, o wi'i, mo hoɗɗo ngoo? E to yahra e ɗo? Ko ɗo goɗɗo ɗee ɗe yaha yeeso maa? A mbidat: Mo Yaakub biddo maa; kabbeje neldaama e jom am Esaawu; kadi yeew, kanko ɓadii men. Kañum o waɗii ɗo arɗo, e ɗo ɗiɗaɓo, e ɗo tataɓo, e fof ɓe yaha ɗaɗi caggal ɗii pelle ɗii, o wiyi, hono ko ɗii haala haala on e Esawu nii so on yiytii mo. Kañum on wi'a, yeeso ɓiɗɗo maa Yakuuba ari caggal men. O wiyi ko, mi hoolnoo ɗo yeeso makko e laaɓe ɗe yaha ɗaɗi makko, kañum caggal ɗuum mi yiytu ɗo yeeso makko. Kala ko, o jaɓata ɗo yeeso am. Kadi laabaaji ɗii yahuɗi ɓenndu yeeso makko; kanko kadi njoɓɓi ɗii jemma nden e leydi ngaɗaango. Takkuɗo e janngude ndeen, o naati rewɓe ɗiɗi, e ɓamtaare ɗiɗi, e ɓiɓɓe makko sappo e joweenayi, o yaawtii yaawtaare Yabbok. Kañum o heɓii ɓe, kañum o yaawtii ndiyam ngam, kañum o yaltini ko makko fof. Yaakuba haɓɓii keso tan; e neɗɗo ɓeydii e makko haa subaka. O yii ko o waawataa e makko; kadi o tacci laaɓtaare ɓoggol makko, kadi laaɓtaare ɓoggol Yakuuba ɓosnii e sahaa mo o ɓeydii e makko. Kañum o wi'i mo, neldee mi, sabu subaka yahii. Kono o wii, mi yettaako maa, si a albarkaaki mi wonaa. O wii mo, ko hol innde maa? O wii, Yakuuba. O wii mo, innde maa wona hoolnee

kadi Yakuuba, kono Isra'ila wona innde maa; sabu a jaɓɓii e Alla, e yimɓe kadi a mbela wonde karfinjo. Yakuuba naamndii kono, o wi'i, haalan am ɗoo innde maa; o wi'i, ko waɗi ɗuum a naamna innde am? Kadi o jaɓɓini mo ɗoo. Kadi Yakuuba noddi innde nokkuure ndee, hono Alla; mi yiyi Alla yeeso e yeeso, kadi ruuhu am kisaama. Naange yalti e makko, tuma o yettii ko Alla, kono o rokkii e ceeɗal makko. Sabu ɗum ɓiɓɓe Israa'ila ɲamaani njiya, njiya njiytii, njiya woni dow jaɓɓorgal pattugal, haa ñalnde ndee, sabu o tappii jaɓɓorgal pattugal Yakuuba njiya njiytii.

33

Yaakuba yiɗi kaalii e gite mum yii, kadi ɓeydii Esaawu gonnooɗo mum ari, e nder ɗiɗi nayi men nayi e makko, kadi Yaakuba warii ɓiɓɓe ɗii e dow Liyaa, e dow Raahiila, e rewɓe ɗiɗi ɗii. Kadi o daɓɓi rewɓe debbo ɗiɗi e ɓiɓɓe mum'en to ɓennunɗe, e Liya e ɓiɓɓe makko caggal, e Rashel e Yusufa to laaɓtunɗe. Kanko kadi yahi ɗoo yeeso mum'en, kadi o jokki dow leydi hitaande jeeweeɗi, haa o foti ɓiɗɗo makko. Kadi Esaawu yiiri haa faɗɗi e makko, kadi o nanngi makko o yotti e ɓernde makko, kadi o ɓusnii makko, kadi ɓe ɓeɗɗe roori. Kañum Esaawu yiɗi dow, o yii rewɓe ɓee e ɓiɓɓe ɓee, kañum o wi'i, ko ɗum ɗee maa en? O waɗi, ɗi ɓiɓɓe, ɗi Alla yurmaani ɓii maa e maɓɓe. Kañum rewɓe debbo e ɓiɓɓe maɓɓe yahriiɓe, kañum ɓe selliima. Kadi Liya e ɓiɓɓe makko ɓe yettii, kadi ɓe jokkondirii; kadi caggal ɗum Rashel e Yusufa ɓe yettii, kadi ɓe jokkondirii.

Kañum o wi'i, ko hol ɗee ɗee makko, fombine ɗee kañum ɗee mi yamiri? O heɓii, yo ɓiɗɗo makko yiytoo jaɓɓorgal yeeso maa, jom. Esaawu wi'i, ina am e goɗɗe keewɗe, mawniraado am; makko maa ko makko maa. Yakuuba wi'i, kono so mi heɓii neema yeeso maa, jaɓɓu laabaaji ɗii e juuɗe am; sabu ɗuum mi yiyi yeeso maa, hono ko neɗɗo yiytoo yeeso Alla, kadi a jaɓɓitii mi. Naatnu barke am, ko nartumi ma, sabu Alla yurminii am, e mi jogii fof, e o ɗaɓɓii mo, e o naatnii. Kañum o wi'i, min yaltii, min yahu e laawol ngootal. O wii mo, kono jom am anndaa, sabu ɓiɓɓe ɗii ina mollu haa jooni, e mbeeɗi e nagge ina jibinoo e am; si tawii mi ɗaɓɓitii ɓe ñalnde gooto, dabbooɓe fof maa maayi. A jokku hooreejo am ɗoo yeeso ɓiɗɗo makko; kono miɗo jaɓɓitoo e laawol ngol e jaawol jaawol ngol ɓernde am, e e koyɗe ɓiɓɓe ɓee, haa mi waɗi yiɗde hooreejo am to Seyiir. Esawu wi'i, mi faltinoo e maa e yimɓe ɓe e am; o wi'i kadi, ko waɗi ɗum? Ina timmii ko mi yiɗi neema yeeso maa, jom. Kono Esawu rutti e ñalnde ndee e laawol makko e Seyir. Kadi Yakuuba yahi e sukaaɓe, kadi o mahii mo ɗoo suudu, kadi o mahii sukaaɓe e dabbaaji makko; sabu ɗuum o innii innde nokkuure nden, Sukaaɓe. Kadi Yakuuba ari e Salem, wuro Shekem, ɗo ina e leydi Kanaan, tuma o rutti ummorii e Mesopotamiya Siriya; kadi o daaɗi yeeso wuro ngo. Kadi o heɓii ɗo lesdi ndi, to o dartii ɗo suudu makko ɗo, e Hammor baaba Shekem, e temedere amnon ɗiɗi. Kadi o mahsini ɗoo altaaru, kadi o noddii Alla Israa'iila.

34

Yaltii kadi Terrible, rewɓe Leah, mo o jibini e Yakuuba, ngam yiyde rewɓe yimɓe ɓe ngoɗɗinɓe leydi ndii. Kadi Shekem, bii'do Hamor Hiwiyankee, lamɗo leydi ndi, yii mo, kadi o naati mo, laamii e mo, kadi o wonndi mo. Kadi o hakkiili e mbele Terrible rewɓe Yakuuba, kadi o yiɗi ɓesngu nduu, kadi o haali e nder laakara ɓesngu nduu mo makko. Shechem wi'i e Hamor baaba makko, o wi'i: Naamndu am debbo sukaaɓe ndee ngam rewbe am. Yakuuba nani o nani, ko ɓiɗo Hammoru ɓesnii Diina ɓesndu makko; kono ɓiɓɓe makko ɓe woni e daɓɓe makko e lesdi; kono Yakuuba o ɗacci haa ɓe arii. Kono Hamor baaba Shekem yahi fayde haa Yakuuba, ngam haalde e makko. Ɓiɓɓe Yaakuba ngarti e ladde; nde eɓe nannii, worɓe ɓe njuɓɓinaama, e ɓe ɓuri heewi tan; sabu o waɗi golle seedanteeɗe e Israa'iila, o ɗoongii e ɓiɗɗo debbo Yaakuba; e waɗaani noon. Kadi Hammor haali e mawɓe, o wi'i, Sikkem biyɗo am suɓii e mbele makko rewɓe maa; hokku mo ɗum ko debbo, kadi jeyɗinee e men; rewɓe maa hokku men, kadi rewɓe men nanngee e ɓiɓɓe maa. Kadi e amen on duudee, kadi leydi ndii eɗen, balɗi ɗoon e yeeso mon, on duudee, kadi on luurtee e kanko, kadi on heɓee jawdi e kanko. Sikem wii e baaba makko, e goɗɗo makko, mi waawi yiytude jaabawol e yeeso maa; e ko on wi'ataa, min mballataa. Ɓeydee dowri ndi tan heewde, e mi maa hokka ko foti on wi'ata am, e on maa hokka am ɓiɗɗo rewɓe ndee ngam debbo. Ɓiɓɓe Yakuuba jaabii kono Sikem e Hamor baaba makko e ɓamtaare, e haali ɓe e mum'en, sabu ɓe ɓooyii Diina, musiɗɗo mum'en. Kadi Simayon e Lewi ɓiɓɓe Diina wi'i ɓe, min waawataa waɗde golle ndee, hokkaade debbo min ko gorko, mo jogii ɓoggol; ko woni teddungal e min. Tan e nii min mbaawat ngarndude e on, kadi min njokkondira e

on, so on warti hono min e on, e daartaade kala gorko mumen. Kadi min mbaɗa rewɓe amen on, kadi e rewɓe mon min nañata amen rewɓe debbo, kadi min njoɗɗa e on, kadi min wona hono lenyol gooto. Si kono a naanataa men e daɗnugol, min mbaawi ɓiɗɗo amen min yaha. Kadi kelme ɗee njaamnii yeeso Hamor, e yeeso Shekem ɓiɗo Hamor. Kadi goɗɗo ɗoo jaaɓaani waɗde ko e nder mahde ndee ɗum; sabu o heɓi rewɓe e ɓiɗɗo debbo Yakuuba; kono kanko o wonnoo mo moyyi heen e ɓe fof e nder suudu baaba makko. Hamor ari e Sikem ɓii makko waɗi haa to ɗokkol wuro maɓɓe, e haali e worɓe wuro maɓɓe, wi'i, Yimɓe ɗii ko yimɓe jam, a mbaɗen nduuɗoo e men e leydi ndii, e njaɓɓitoo mo; leydi ndii taw ko bannge ɗoo yeeso maɓɓe; rewɓe maɓɓe min njaɓɓa men ko debbo, e rewɓe men min hokka maɓɓe. Nder ɗum tan, yimɓe ɓee maa waɗtu ɓe kañum en, ngam nduuɗoo e men, haa ɓe wona yimɓe goɗɗe, nder daañaade amen kala gorko, ko no ɓe kadi daañaama. Naayi ɓe, e dabbaaji nayi ɓe, e huuɓe ɓe, wonaa ko amen mbaɗa? Tan e nii min mbaɗa waɗde e mumen, kañum maa njokkondira e amen. Kadi ɓe nanndi Hamor e Shechem ɓiɗɗo makko, fof ɓe jaɓɓorɓe to woɗnde wuro mumen; kadi ɓe daañiima ngeenka ɓanndu mumen, fof worɓe. O waɗi ko e ñalnde tataɓɗo, nde ɓe ngoodi e kuuɗe, ɓiɓɓe ɗiɗi Yakuuba, Simayon e Lewi, mawniraaɓe Diina, kala gooto naati laaɓre makko, e ɓe naatii e wuro nde heɓii, e ɓe warii kala gorko. Hamor e Shekem ɓiɗɗo makko, ɓe mbarti ɓe e nder hinnde laabi, e ɓe ngarti Dina e suudu Shekem, e ɓe yaltii. Ɓiɓɓe Yakuuba ɓen naati e dow ɓe njoobii, e ɓe yoɓi wuro ngo, to ngo ɓe waɗi Diina gonga makko ɓen ɗoo. Kadi mberooɓe maɓɓe, kadi na'i maɓɓe, kadi mbaadi maɓɓe, foti ko woni e

wuro ngo, kadi foti ko woni e lesdi ndi, ɓe naatnii. Kadi bakkooje mum'en fof, kadi kuuɗe mum'en fof, kadi rewɓe mum'en, ɓe ngarti ɓe; kadi ɓe yoɓi ko fof ko woni e wuro ngo, kadi ko fof ko woni e suuɗe ɗe. Yakuuba wii e Simayon e Lewi, on waɗii mi jibineede, haa mi woni bonɗo e ɓeen fof ɗoon njoɓɓoo e leydi ndii, e Kanaanaajo ɓee, e Feriisaajo ɓee kadi; mi tan, mi woni keewɗo e limoore; so mbee ɓe njokkondiri e hoore am, ɓe mbaɗa mi, mi haɗtee, mi e suudu am. Ɓe mbii, kono hono debbo juulɗo ɓe mbaawata huutoreede musiɗen amen ko?

35

Alla wi'i e Yakuuba, tawo yahu e nokkuɗaa e ɗo Beetel, njoggo ɗoo; mbaɗ-tu ɗoo daartol to Alla ɗo yiɗi ma, nde a remmii e yeeso Esaawu mawndo makko. Yakuuba wi'i e galle makko e fof ɓe e makko, ittee debbe ɓe keeriɗɓe ɓe e on e ɓooyɗo on, kañum e waylu kuusol mon. Kadi min tayii min yahu to Beetel, kadi min mah'u bannge ɗoo to Alla mo nanii am e ñalnde caɗeele am, mo wonnoo e am, kadi mo faayii am e laawol ngo mi yahii. Kadi ɓe ngarti Yakuuba dewe ɓesnuɗe, ɗe ngoodi e juuɗe maɓɓe, e kadi ɓoggol ɗe e nokkuuji maɓɓe; kadi Yakuuba suuɗii ɗe les lekki terebent ngo e Sekem; kadi o rusii ɗe, haa hannde ñalnde ndee. Kadi o yaltini Israa'ila e Shekem; kadi kulol Alla waɗi e ɗee wuro ɗe ngaree-ɗen, kadi ɓe goongɗinaa caggal ɓiɓɓe Israa'ila. Yaakuba warii kadi e Luus, nde e leydi Kanaan, nde ko Beyteel, kanko, e yimɓe fof ɓe njiyi e makko. Kadi o mahiri ɗoo altaaru, kadi o noddi innde nokku ngu, Betel; ɗoo ko sabaabu Alla yaltini

mo, e nder ruttaade makko e yeeso Esaawu mawnudo makko. Debora, needɗo Rifka, maayi, e naftaama les Beyteel dow lekki ɗi, e Yakuuba innii innde makko lekki ɓesngu. Alla holliti e Yakuuba kadi e Luus, ɗo o nani ummorii e Mesopotami e Siriya; e Alla mbarki mo. Kadi Alla wi'i mo, inde maa wootaako haalde Yakuuba kadi, kono Isra'ila wona inde maa; kadi o noddi inde makko Isra'ila. Alla wi'i mo, Mi ko Alla maa; yokku e ɓeydu; leyɗe e leemre leyɗe mbaɗata e maa, e laamɓe e nder ɓernde maa ɓe njaltata. Kadi leydi ndi, ndi mi hokki Ibirahiima e Isiyaaka, ma a hokki mo; ma a heɓa; kadi e mbiyel maa caggal maa mi mara hokka leydi ndii. Kono Alla yaltii ummaade makko e nokku ngu, to o haalii e makko. Kadi Yakuuba daɓɓi ɗaɓɓere e nokkuure, nokkuure nde Alla haali e makko, ɗaɓɓere hayre. Kadi o yoɓi e kanko yoɓre, kadi o doɓi e kanko mafal. Kadi Yakuuba noddi innde nokkuure, e nde Alla haalii e makko ɗoo, Betel. Yaakuba yahi e Beyteel, o daaɗi suudu makko ɓadii daamal Gader; waɗi kadi ɗo o ɓennii e Kabarata ngam yaha e Efrata, Raahiila jibini; kadi o heɓi cakkitaare e jibinagol. Waɗii kono e nder mo o jibinoo mo e tiiɗɗe, wiyi mo o njiɗɗoowo, heɓ gacce, kadi sabu oo kadi ko ɓiɗɗo makko. O waɗi e nder ɓennugol makko fitina, o maayi tan, o noddi innde makko, Ɓiɗo ɓanndu am; kono baaba noddi innde makko, Benyamiin. Rahila maayi kadi, e njiɗɗinaama mo e laawol Efrata; ɗum ko Betleema. Kadi Yakuuba daɓɓi ɗaɓɓere dow kaburu makko; ɗum ko ɗaɓɓere dow kaburu Rahila haa hannde ndee. Waɗii kono sahaa Israa'ila ngoodi e leydi ndii, Ruubeen yahi, e o ɗoofii e Bilha, debbo baaba makko Yakuuba; e Israa'ila nanii, e bonɗum jibbini yeeso makko. Ɓiɓɓe Yakuuba ɓe woni sappo e

ɗiɗi. Ɓiɓɓe Liya, ɓiɗɗo cakkuɗo Yakuuba, Rubena, Simayon, Lewi, Yahuda, Isakar, Sabulon. Ɓiɓɓe Rashel, Yusufu e Benyamen. Ɓiɓɓe Bilha, jiyaaɗo debbo Rahila, ko Dan e Naftali. Ɓiɓɓe Silfa, gacce Liya, ko Gad e Aseer; ɓeen ko ɓiɓɓe Yakuuba, ɓe jibinaa mo e Mesopotamiya to Siriya. Yaakuba ari e baaba makko Ishaaka to Mamre, to wuro leydi laaɓɗo; ɗum ko Hebron e leydi Kanaan, ɗo Ibarahiima e Ishaaka njoɗɗinii. Jeyii ɗii nannde Isiyaaka, ɗe o yiɗi, duuɓi teemerre cappanɗe teemedde. Kadi Isiyaaka o waɗi, o maayii, kadi o ɓeydaama e denndaangal makko o mo kiiɗo e o heewi e ñalawɗi, kadi Esaawu e Yakuuba ɓiɓɓe makko ɓe ñaamii mo.

36

Ɗii ko binndanɗe Esawu; kanko ko Edom. Esau nde o heɓii rewɓe makko e nder ɓiɓɓe rewɓe Kana'aniyankooɓe; Ada, ɓiɗɗo Elon Hittiyankooɗo; e Oholibama, ɓiɗɗo Ana ɓiɗɗo Sibeyon Hiwiyankooɗo. Kadi Basemath, ɓii Isma'ila, musiɗɗo Nebayot. Ada jibbi mo Elifas, e Basemat jibbi mo Ragueel. Kadi Olibema jibini Jeous, e Jeglom, e Kore; ɓeen ko ɓiɓɓe Esawu, ɓeen jibinaa mo e leydi Kana'an. Isawu nani rewɓe makko, e ɓiɓɓe makko gorko, e ɓiɓɓe makko debbo, e fof yimɓe galle makko, e fof huunde makko, e fof dabbaaji, e fof ko o heɓii, e fof ko o heɓii e leydi Kana'ana; kono Isawu yahi iwdi leydi Kana'ana, iwdi yeeso Yakuba mawndo makko. Ɗum wonnoo ko sabu kuuɗe mum'en keewɗe, ngam nduuɗde gooto; kañum leydi ndi nduuɗagol mum'en waasaani yiɗde ɓe, sabbu heewde kuuɗe mum'en. Kono

Esawu joodi e nder lewru Seyir; Esawu kanko ko Edom. Ɗii ko jibine Esau baaba Edom e nder ngesa Seir. Kadi ɗii ko innde ɓiɓɓe Esaawu: Elifaas ɓii Aada debbo Esaawu; e Raguweelu ɓii Basemata debbo Esaawu. Ɓiɓɓe Elifas ɓe ko Teman, Omar, Sefo, Gatam, e Kenas. Timna ko debbo rewrudo Elifas ɓii Esawu, e o jibini Amaleka mo Elifas, ɓe ɓii Ada debbo Esawu. Ɗumɓe, kono ɓiɓɓe Raguel, Nachoth, Zare, Some, e Moze; ɗumɓe ɓe woni ɓiɓɓe Basemath debbo Esau. Ɓee ɗee ko ɓiɓɓe Oholibama ɓiy Ana ɓii Zibeon, debbo Esau; o jibini e Esau Jeush, e Jalam, e Korah. Ɗumɓe ardiiɓe ɓiɓɓe Esaawu; ɓiɓɓe Elifaas ɓiɗɗo cakkuɗo Esaawu; ardiiɗo Temaan, ardiiɗo Omaar, ardiiɗo Sefo, ardiiɗo Kenas, ardiiɗo Kora, ardiiɗo Gatam, ardiiɗo Amalek; ɗumɓe ardiiɓe Elifaas e leydi Edom; ɗumɓe ɓiɓɓe Aada. Kadi ɓen, ɓiɓɓe Raguwel ɓii Esawu; hooreejo Nakot, hooreejo Zare, hooreejo Some, hooreejo Moze; ɓen, joodɓe Raguwel e leydi Edom; ɓen, ɓiɓɓe Basemat debbo Esawu. Ɓee ɗee ko ɓiɓɓe Oholibama debbo Esaawu; hooreejo Yewus, hooreejo Yaalam, hooreejo Kora; ɓee ɗee ko hooreɓe Oholibama ɓiɗɗo Ana debbo Esaawu. Ɗumɓe ko ɓiɓɓe Esaawu, e ɗumɓe ko ardiiɓe maɓɓe; ɗumɓe ko ɓiɓɓe Edoom. Ɓee ɗee ɓiɓɓe Seir Horit-ngo, o ngoodi e leydi ndii; Lotan, Shobal, Zibeon, Ana, e Dishon, e Ezer, e Dishan; ɓee ɗee ardoɓe Horit-ngo, ɓiɗɗo Seir e leydi Edom. Ɓiɓɓe Lotan ɓe ko Korri e Heman, kono debbo ɓiyngel Lotan, ko Tamna. Ɗumɓe ɓee ko ɓiɓɓe Sobal: Golam, e Manahat, e Gaibel, e Sofar, e Omar. Kadi ɓen ko ɓiɓɓe Sibeyon, Ayye e Anaa; ɗum ko Anaa, mo yiytii Yamiin nder ladde, tuma o wadi yiilorde dabbaaji Sibeyon baaba makko. Ɓen ɓiɓɓe Anaa; Dishon e Oholibama rewrude Anaa. Ɗumɓe ɓee kadi ɓiɓɓe Dishon:

Amada, e Eshban, e Ithran, e Haran. Ɗumɗen ko ɓiɓɓe Asar: Balaam, e Zukam, e Ioukam. Ɗumɓe, ɓiɓɓe Dishan, Us e Aran. Ɓeen ɗen ko jeyɓe Hori; jeyɗo Lotan, jeyɗo Shobal, jeyɗo Zibeon, jeyɗo Ana, jeyɗo Dishon, jeyɗo Ezer, jeyɗo Dishan; ɓeen ɗen ko jeyɓe Hori e jeyɓaaji maɓɓe e leydi Edom. Kadi ɓeen laamɓe ɓeen laamii e Edom, ɗoo laamu laamɗo e Israa'iila. Kadi Balak ɓii Beor laamii e Edom, kadi innde wuro makko ko Dennaba. Balak maayii, kono Jobab ɓii Zerah ummorii e Bosorrah laamii e ɓoggol makko. Maayi Jobab, kono Asom jeyaa e nokkuuji makko, o iwi e leydi Teman. Asom maayi, kañum Adad ɓii Barad laamii e nokkuure makko, o ɗo poti Midian e lesdi Moab, e innde wuro makko ko Gettaim. Adad maayi, e Samada laamii e nokkuuji makko, o winndi e Masrekah. Samada maayii, kono Saul laamii e nokkuuji makko, Saul o iwi e Rehoboth nden e dow maayo. Saalu maayii, kañum Ballenon ɓii Akobor laamii e ɗo o woni. Ballenon ɓii Akoɓor maayi, kadi Arad ɓii Barad laamii e nokkuuji makko, kadi innde wuro makko ko Fogor, kadi innde debbo makko ko Meteɓeel, ɓiɗɗo rewɓe Matraayit, ɓii Mayizoob. Ɗii ko ɗii innde jom'en Esaawu, e gure maɓɓe, e nder nokkuuji maɓɓe, e nder leyɗe maɓɓe, e nder leyɗeele maɓɓe; jom Timna, jom Alwa, jom Jeter, jom Oholibama, jom Ela, jom Pinon, jom Kenaz, jom Teman, jom Mazar, jom Magdiel, jom Iram; ɓeen ko jom'en Edom, e nder nokkuuje ɓe njahri e nder leydi jeyaaɗi maɓɓe; oo ko Esaawu baaba Edom.

37

Yaakuba ngoodi e leydi, to baabaaɗo makko ngoodi e leydi Kanaan; kono ɗii ko cosaaji Yaakuba. Yuusuf ko ɗo duuɓi sappo e jeɗiɗi, o waɗi gardagol mbeewa baaba makko e ɓiɓɓe makko, o ko ɓiɗɗo, e ɓiɓɓe Bilha, e ɓiɓɓe Silpa, rewɓe baaba makko; kono ɓe ngarti Yuusuf kabaaru bonɗe to Israa'iila baaba mum'en. Yakuuba yiɗi Yuusuf ɓuri fof ɓiɓɓe makko, sabu o son ndeenka makko; o waɗi mo kuftugal mawnugal. Yiɗde ɓe ɓiɓɓe makko, sabu baaba makko yiɗi mo e ɓiɓɓe makko fof, ɓe ñiñi mo, kañum ɓe waawataa haalde e makko hay huunde jam. Yusuf ɓurii daande, o haali ɗum e mawɓe makko. Kañum o wi'i ɓe, nanndu ɗaɗɗe ndee, mo mi ɗaɗɗii. Mi yiyi on nana ɗemɗe e nder lesdi ndii, kañum ɗemɗe am jokki, kañum o ɗemɗe ɗemɗe, kono ɗemɗe moen ɗemɗe ɗemɗe, o ɗemɗe ɗemɗe am. Mbe wiyi mo e ndeenɗaaji makko, mbele a laamii laamtaako e amen, walla a jeyii jeytaako amen, e mbe ɓeydii heen ɓuuɓde mo sabaabu ɓulte makko, e sabaabu konguɗe makko. O yii daande goɗɗo, kañum o wiyi ɗum e baaba makko, e geɗɗe makko; kañum o wi'i, yeew mi daani daande goɗɗo; ko fii naange, e lewru, e kooɗe sappo e go'o ɗon jokkondir-mi. Kadi baaba makko ɓeydii mo, kadi o wii mo, ko foti ɗoo, ɗo a njoofii? Kono sahaa, min mbaɗa, min njiyee gooto, mi e neene maa e ɓiɓɓe maa, min sujdee ma e leydi ndii? Ɓiɓɓe esiraaɓe makko njesiri mo, kono baaba makko faatii ndee haala. Ɓiɓɓe eskilaaɓe makko yahi ngam leeɗde mbeeɗi baaba mumen to Sikem. Kadi Isra'ila wi'i e Yuusuf, mbe'e goɗɗo maa njanndirta e Sikem? Ɗoo mi neldina ma e maɓɓe; o wiyi mo, yiy mi ɗoo. Israila wi'i mo, yaha njiytu so mbaɗɗi ɓen ɓiyɓe maa e mbaɗɗi ɗii mbeeɗi, kañum haalto am; kañum o neldii mo e nder luuɗo Hebron; kañum o

arii e Shekem. Kadi gorko yiytii mo e nder laawol, mo yaawata; gorko ngo naamni mo, wi'i, ko a yiytata? O faamii, mi naamndii ɓiɓɓe am; haalan ma ɗo ɓe njaɓɓinoo. Neddo wi'i mo, ɓe yahi e nde, mi nani ɓe wi'i, min yaho e Dotaim, e Yusufu yahi caggal ɓiɓɓe makko, e o heɓi ɓe e Dotaim. Ɓe yiyi mo ɗoo hade mo njogii mo yaha e maɓɓe; e ɓe njanngini bonɗum ngam warta mo. Kala gooto wii e mawndo makko: eto, nofirɗo ɗoo ina ari. Jooni kadi njaɗen en maren mo, en njiɓɓen mo e nder gooto e ɗee luuɗe, en wiyen, dabbare bonɗo ɲaamii mo, en ɲawen ko waɗata ɓurɗe makko. Nannde kono, Ruubena, o yaltini mo e juuɗe maɓɓe; e o wi'i, en waɗataa huɓɓinde mo to ɓernde makko. Ruubeen wi'i ɓe, hoto yiɗɗe yiiyam; jokku mo e gooto e liɗɗe ɗee ɗe e ladde ngenndiije, kono hoto njoɓu junngo e makko; ngam o faɗɗu mo e junngooji mum'en, e o yurtu mo e baaba makko. Waɗii ko sahaa Yuusuf yahi e ɓiɓɓe makko, ɓe ɓoofii Yuusuf ngondi ngondi ɗiɗaɓndi ndi e hoore makko. Kadi nde ɓe njaɓii mo, ɓe wuurtii mo e nder leggal; kono leggal ngal woodaani, ndiyam alaa e maakum. Ɓe njoɗɗi ndee ɓe ɲaam mburu, kañum ɓe ɓeydii e gite maɓɓe ɓe yiyii, kañum holno yimɓe jaŋɓe Ismaa'ilaawɓe ɓe ari e Giliyaad, kañum ɲalluuji maɓɓe heewi e turare e resin e mur. O yahi ngam ɗaɓɓitde e Misra. Yahuuda wi'i e mawniraaɓe makko, ko waawi, so min warii mawniraado amen, e min suudi ɗiɗam makko? Njiyee en suudata mo e Ismaa'ilaajo ɓeen; kono juuɗe men hay so tawo e makko, sabu o ndeenka men e bakko men ko o woni. Ɓe nanii kono ɓen goɗɗo makko. Kadi yimɓe Madiyanaajo seedotooɓe ɓe woni ko e yettugol, kadi ɓe ɗuɗɗii e ɓe yaltini Yuusuf ummorii e lesdi, kadi ɓe jaabii Yuusuf e Ismaa'iilaajo e noogas cappanɗe

gooto. Kadi ɓe njaɓɓi Yuusuf ɗo Misra. Ruubena rulti kadi e lesdi ndii, kadi o yiyaani Yuusuf e nder lesdi ndii; kadi o ɓetti kuuje makko. Kañum o rutti ko ɓiɓɓe makko, kañum o wi'i, ɓiɗɗo ngoo alaa; mi kañum, ko ɗo mi yaha jooni? Ngartoɗɗo kanjum Yuusuf, ɓe waɗi mbeeɗu biyɗo mbeeɗi, kañum ɓe ɓanngi kanjum e ɗiɗam. Kadi ɓe neldii dawal ngal ɓooyɗal, kadi ɓe naatnii e baaba maɓɓe; kadi ɓe wiyi, ɗuum min njiyi, annal so tawii dawal ɓiɗɗo maa woni, walla alaa. Kadi o anndini mo, kadi o wi'i, ndee ko jubbere bii'do am; dabbere bonngere nyaamii mo; dabbere naatii Yuusuf. Yaakuba yiiri kuuje makko, e o ɗaɓɓi lamba e ɓoggol makko, e o waɗi ɓamtaare ɓiɗɗo makko ñalawma keewɗi. Ɓe ngoɗɗi fof ɓiɓɓe makko e rewɓe makko, e ɓe njii haa ɓe hulbino mo; kono o yiɗaani hulbineede, o wi'i, ko mi njiyat haa ɓiɗɗo am mi ɗemɗam to leydi maayɓe; e baaba makko ɗemɗi mo. Midiyankooɓe ɗi neldiri Yusufu to Misra e Potifar, eunuque Fir’awna, hooreejo jomɓorɓe.

38

Waɗi e sahaa ndee, Yahuuda yahi iwdi e mawniraaɓe makko, o yettii haa to worɓe gooto Adullamnaajo, ɗo innde makko ko Hira. Kadi Yahuuda yii ɗoo rewrude gorko Kana'ana, ɗo innde makko Shuwa; kadi o naati mo, kadi o naatii e mo. Kadi o jippii o jibini ɓiɗɗo gorko, kadi o noddi innde makko Er. Kadi o jibini o jibini ɓiɗɗo gooto kadi, kadi o noddi innde makko, Onan. Kadi ɓeydude o jibini ɓiɗɗo gorko, kadi o noddi innde makko, Sela; o ɗoo tan wonnoo e Kasbi, ɗo sahaa o jibini ɓe. Kadi Yahuuda

heɓii debbo ngam Er ɓiɗɗo makko ɓurɗo, mo innde mum Tamar. Er ɓiɗɗo gadano Yahuuda waɗi bonnɗo yeeso Joomi e Alla wari mo. Yahuda wi'i e Onan: Naatnu e debbo mawndo makko, kadi jeyaa e makko, kadi tagi lowre e mawndo makko. Kala Onan anndii ko, sabu ɗoo liggere mbaawaa wonde mo makko, waɗii ko, nde o naatii e debbo esiraawo makko, o ɗuuɗi e leydi, ngam walaa hokka liggere e esiraawo makko. Bonɗum yaltini yeeso Alla, sabu o waɗi ɗum; kadi o maayi ɗum kadi. Yahuuda wi'i kadi Taamar sukaajo makko, jokku ko baawo e suudu baaba maa, haa Seela bii'do mawɗo; o wi'i ko sabaabu, mbele waasa o maayi kadi, ko faamde e ɓiɓɓe makko. Tamar yahi, kadi o njoɗɗi e suudu baaba makko. Ɓeydii ɗii njamndi, kañum maayi Suwa debbo Yahuuda; kañum Yahuuda ɓeydaama, o yahi to ɓe ngartooji mbaalu makko, kanko e Hira gardiiɗo makko Adullamnaajo to Timna. Kadi nolletee Tamar, sukaajo makko, e wiyde: Yiyde, baaba-joomiraaɗo maa yaha e Timna, ngam keɓɓinde beeɓe makko. Kadi o momtii ngooje bannduuji balleejo mum e hoore mum, o ɗaɓɓi lappere, kadi o ɓeydii hoore mum, kadi o njoɗɗii e ɓuule Enan, ɗo ina e laawol Timna; sabu o yii ko Seela mawnii, kono kanko haalanii mo e makko ko debbo. Kañum o yiyi mo, Yahuda miiji mo wonde mo debbo suudu, sabu o daŋti yeeso makko e o anndaani mo. O waylii e laawol makko, kono o wiyi mo, yamir mi naatde e maa, sabu o anndaani ko debbo mum mo, kono mo wiyi, ko miɗo maa hokka, si a naati e am? O wii, mi neldina maa bikkoy mbiyeejo e nder barkeeji am; kanko wii, so a hokki am alaamawal, haa neldude maa. O tawi, hol nde pledge mi foti ma? O wii, Bijo maa, e leerol maa, e konngol maa ngo e junngo maa. Kadi o hokki mo

makko, kadi o naati e makko; kadi mo heɓi e liggere e makko. Kadi o takkii o yahi, kadi o usii litinin makko e hoore makko, kadi o labii kuuje lesnannde makko. Yahuuda neldii bikkoy mbiyaagu e junngo hoɗɗo mum Adullamit-nɗo, ngam heɓde jaɓɓorgal e debbo ndee, kono o yiytaaki mo. O naamni kadi worɓe ɓe, ɗe e leydi ndii, ko foti debbo juulɗo ɗo woni e Enan dow laawol ngol? Kañum ɓe wi'i, alaa debbo luggere ɗoo. Kañum o rukkii haa Yahuuda, kañum o wi'i, mi yiytaaki; kañum yimɓe ɓe e leydi ɗii wi'i, debbo juulɗo wontaako ɗoo. Yahuuda wi'i, hay o heɓu ɗum; kono hoto hay min njiɗɗaa tawo; min ko neldii ɓiɗɗo mbeeɗo oo, a tan njiyaaki. Waɗi kono caggal lewru tati, haalaa nganndaa to Yahuuda, eɓe wiyi, Tamaar sukaajo maa, o waɗi seeɗa, kañum o jogii e nder ɓoggol makko e seeɗa; Yahuuda wi'i kono, yaltine mo, e mo ɓurteede. O mo yaha nder neldaade, o neldii to esiraawo makko, o wi'i, ko e neddo ɗo ɗee goɗɗe mbaɗi, min ɗooftii e rewre. O wi'i kadi, annal ko ɗo ɗee batu, e ɗee ɗoggere e ɗee luggere ɗee mbaɗi. Yahuda anndini, kañum o wi'i, Tamar goonga ko fayti ɓuri mi; sabaabu ɗum mi hokkaani mo Shela ɓiɗɗo am. Kañum o ɓeydaani kadi huunde janndude mo. Waɗi kono, ɗo o jiibii, e ɗoo ɗiɗi ɗoo e nder ɓiɓɓe makko. Waɗi kono e nder jibintagol makko, gooto yaltini junngo makko; kono njoɓɗiyanke'en njaɓi, o daŋi e junngo makko ɓaleejo, o wi'i, oo foti yaha ɓennungo. Tawi o ɓenndi juuɗe makko, kañum e sahaa ɓiy makko yahi; o wiyi, ko waɗi poti sabaabu maa ngesa ndee? Kañum o noddi innde makko, Peres. Kadi caggal ɗum, mawndo makko yaltii, mo woni e junngo makko ɓooyeejo; kadi o noddi innde makko, Sera.

39

Yuusuf kono ngarndaa haa to Misra; e Potifar, eunuuku Fir'awna, hooreejo cukiiɓe, gorko Misranaawo, heɓii mo e juuɗe Ismaa'iilaawɓe, ɓe ngarndii mo ɗoo. Kadi Joomi ina woni e Yusufu, kadi o woni neddo mawɗo, kadi o woni e suudu bannge jom makko Misiraajo. Jom makko anndi, kono Joom O woni e makko, e kala ko o waɗi, Joom O naatnoo e juuɗe makko. Kadi Yuusuf heɓii jaabawol yeeso hoore joom makko, kadi o yiɗi mo. Kañum o tokkinii mo e dow suudu makko, e kala ko woni e makko, o hokki e juulde Yuusuf. Wayi kadi caggal nde o daartii mo e dow suudu makko, e dow fof ko woni mo, kadi Joomi njanndii suudu Misiraajo sabaabu Yusufa; kadi njanndi Joomi wayi e dow fof ko woni mo e suudu nduu, e dow leydi makko. Kadi o yettinii foti goɗɗi ɗi woni mo, to juuɗe Yusufa; kadi o anndaaki hay gooto e goɗɗi mo keɓɓe, si wonaa tan mburu, ngu o ñaamata o hoore makko. Kadi Yuusuf ko mo moyyi e nder juumre, kadi mo moyyi e nder yiyde tan. Kadi e wayi caggal konne ɗee, kadi debbo jom makko dartii yeeye makko e Yuusuf, kadi o wii, lal e am. O yiɗi, kono o yiɗaani. O wii debbo jom makko o, so jom am mi anndaani hay goɗɗo e suudu makko sabaabu mi, e fof ko woni mo o hokki e juuɗe am, e hay goɗɗo e suudu ndu ɓuraani mi, e hay goɗɗo njaaɓaaka mi, si wonaa ko aan, sabaabu aan ko debbo makko, e no mi waɗa gooto ɗo bonɗo ngo, e mi warta e yeeso Alla? Tuma o haali e Yusufu ñalnde e ñalnde, kañum o yettaaki mo yaha laaɓtude e makko, ngam jeyaade e makko. Waɗi ñalnde gooto hono ɗoon, kadi

Yuusuf naati e nder suudu ngam waɗde golle makko, kadi alaa gooto e ɓe e nder suudu e nder. Kadi o ɓenndi mo e ɗe nguuji, o wi'i, ɗaar e mi; kadi o weli ɗe nguuji makko e juuɗe mum o ruttii, kadi o yaltii wonnde. Kadi wayi ko nii yiidi ko o haali ɗoo nguu makko e juuɗe makko e caggal makko mo poti, kadi o yaltii yeru, kadi o noddi ɓe ngoodi e suudu ndu, kadi o wi'i ɓe, o wiyi, ɗeewee, o naatnii min sukaaɓo Ibraayinaajo, waɗde min laaɓtugol; o naati haa mi, o wiyi, lal am mi; kadi mi waɗi ɗaɗɗugol daande mawnde. Kono nde o nani heen, sabu mi yoɓi ɗemngal am e mi waɗi ɓamtaare, o woppi kuuje makko e am, o ruttii, e o yaltii yeru. Kadi o haali ɗe nguudi e makko haa joom ɗon warii e suudu makko. O haalii mo e makko sahaa konngol ɗii, o wi'i, Ɓiɗɗo Ibraayinaajo ngo, mo njiɗɗitii ɗoo amen, njiɗɗi ɗoo am, ngam yoɓɓude am; kañum o wi'i am, mi laaɓa e maa. Kono o nannii, sabu mi yoɓɓini daande am e mi waɗii ɓamtaare, o wii ɗuuɗi makko e am, o rokkii, e o yaltii ɗoo fii. Waɗi hono, nde jom ɗum nani konngol debbo makko, foti ko o wiyi e makko, o wiyi, hono ko ɓiɗo maa waɗi am, e o ɓeydii e ɓeydugol. Kadi jibinɗo hooreejo Yusufu, o ɓeydii mo e nder lesdi ngonɗindi, e nder nokkuure ɗo yimɓe ɓeydaaɓe laamɗo njokkondiree ɗoo e nder lesdi ngonɗindi ndii. Kadi Joomi ina woni e Yusufu, kadi o yoori mo yurmeende; kadi o hokki mo jaɓɓorgal yeeso hooreejo jaaɓinoowo mawɗo. Kadi hooreejo jawirgal o hokki jawirgal ndii e juulde Yuusuf, e yimɓe jawirgal fof ɓe nder jawirgal ndii, e golle fof ɓe waɗata ɗoo, kanko o waɗi ɗum. Alaa woni hooreejo jawaɗi ndi jawaɗi anndaa hay goɗɗo e makko: kala goɗɗum woni e juuɗe Yuusuf, sabu Joomiraaɗo woni e makko; e kala ko kanko waɗi, Joomiraaɗo

wadi mo yurmeede e juude makko.

40

Wadi kala caggal dee keewe dee, o juudii, hodɗo jom-daɓɓere mawɗo laamɗo Misra, e hodɗo jom-mburu mawɗo, to jom-maɓɓe laamɗo Misra. Kadi Fir'awna ɓuri e ɓen eunuuji diɗi makko, e hooreejo jaaɓordo, e hooreejo mbaasirɗo. Kadi o wadi ɓe e nder bannge e nder suudu bannge, e nder nokkuure, ɗo Yuusuf mahiimaa ɗoo. Kadi hooreejo bannge o wadi Yuusuf ɓe, kadi o tayi ɓe; ɓe woni ñalawma e bannge ndee. Kadi ɓe diɗi njii ɓesngu e njamndi gooto; kono jiytol ɓesngu mawɗo jaaɓordo e mawɗo mbaasaajo, ɓe ngoodi e laamɗo Misra, ɓe woodi e bannge, ko ɗum woni. Yuusuf naati ɗum subaka, o yiyii ɓe, e ɓe woni ɓe ndeenii. Kadi o naamni ɓe eunuuji Fir'awna, ɓe ngoodi e makko e nder laamorgo e dow jom makko, o wiyi, ko wadi yeeso mon ɗii ɓuri hannde? Ɓe wiyi mo, en yiyi daande, kañum mo firtinɗo alaa, kono Yusufu wiyi ɓe, wonaa ko e Alla firtingol maɓɓe ina woni? Haalde noon mi ko ɗum. Kadi mawɗo jaaɓordo diiwaan wiyi ɓernde makko e Yuusuf, kadi o wi'i, e ɓernde am ɗon woni loowru yeeso am. E nder loowru ngu, tati kabbe, e ngu kadi o waawi, o yaltini ɓoggol; ɓoggol diɗi njiɓɓi ɓesɗi. Kadi koppere Fir'awna e nder juulde am, kadi mi heɓii ɗemngal ngal, mi ɓenndii mo e nder koppere ndee, kadi mi hokkii koppere ndee e nder juulde Fir'awna. Kañum Yuusuf wi'i mo, ɗum ko tafsir makko; lekki tati ɗi, ko ñalawɗi tati. Haa ñalawma tati, e Firaawna mbeɗtoo jeyaa maa, e o artirto ma e

jeyaa maa mo jeyɗo ndeenka diiwaan, e a hokkata koowal Firaawna e junngo makko hono jeyaa maa ɗoo ɓennuɗo, no a wonnoo jeyɗo ndeenka. Kono hooftu-mi sabu maa kala, so haɗi heɓii ma; e maa waɗa yurmeende e am; e maa hooftu-mi e Fir’awna, e maa yaltina-mi e nder suudu ɗoo ɗoo. Ko e jaɓɓaama mi jaɓɓaama e leydi Ibraayimnaabe, kadi ɗoo mi waɗaani hay huunde, kono ɓe njokkii mi e nder nduu nduu. Kadi hoyre-mo mbiyɗo mawɗo mbuuriijo ɗum ko e goonga o fasiri, kadi o wi'i Yuusuf, kadi miɗo yiyi nder laawol, kadi mi miijo mi nana ɗaɓɓa tati mbuuriije mbuuriije ɗiɗi mi reendi dow hoore am. E nder mbuuriijo ɗo dow e kuuɗe fof ɗe Fir’awna ɲaama, golle mbiyɗo mbuuriijo, kadi conɗe kammu ɲaamii ɗum e mbuuriijo ɗo dow hoore am. Jaabondirde, Yuusuf wi'i mo, ɗum ko tafsir makko: ceede tati ɗee, ko ñalawɗi tati; Haa jooni ñalawɗi tati, kadi Fir'aawna ittay hoore maa e maa; kadi o dartay ma e lekki, kadi conɗe kammu ɲaamay nawngu maa e maa. O waɗi e ñalnde ñalɗitaande, ñalnde jibinannde Firawnaa woni, kañum o waɗi ñaamdu e worɓe makko fof, kañum o hokkii laamu jokkorɗo diiwaan e laamu mbaasɗo e ɓooyɗi worɓe makko. Kadi o artini mooftinoowo kuuɓe ɓurɗo e laamu makko, kadi o hokki kooɓal ndi e junngo Fir’aawna. Kono hooreejo mbaasuujo o, o daŋnii mo, hono no Yuusuf faamtii ɓe. Kono hooreejo jaaɓorɗo divere yettaaki Yuusuf, kono o ñaamii mo.

41

Wadii kono caggal hitaande ɗiɗi e ñalawma, Fir’awna yiyi barɗo; o miijii teddinii dow maayo ngo. Kadi yiy, hono ko e nder maayo ɗoo, nagge jeeɗiɗi ɓennunoo, ɓe goɗɗi e junngo, e ɓe cuɓɓi e ndeenka, kadi ɓe njanndirtaa e nder Ɓiɗɗo. Goɗɗe nagge ɗiɗi yaltini kadi e ɗuum caggal ɗum ummorii e ndiyam, ɓurɗe e yowitere, e mawnude e yiɗde, e ɗum njogii e dow goɗɗe nagge e dow gerol ndiyam. Kono naayi je'e ɗiɗi bondi e feŋŋi e bakke ɲaami naayi je'e ɗiɗi ɗi ɓuri e junngo e ɗi cuɓi e bakke; kono Fir'awna tagi. Kadi o laamii ɓesngu ɗaɓɓere, kadi yeew jeeɗiɗi sappo yaltii e ɓiɓɓe gooto, ɓe cuɓtiiɓe kadi ɓe ɓurɗe. Kadi eɗen jeeɗiɗi ɓaleeje mawnuɗe e ɓaleeje haɗtaaɗe e hendu ɓe mbiyataa caggal mum'en. Kadi jeenaaji jeeɗiɗi ɓooyɗi e njaadi heɓɓe e hendu njiiri jeenaaji jeeɗiɗi suɓaɓɓe e heɓɓi, kono Fir’aawna tagi, kadi ko ɓerngu woni. Wadi subaka, kadi fitinii makko tayaama, kadi o neldii wonde o noddi fof ɓe faamtooɓe Misra, e fof ɓe ganɗo makko; kadi Fir’awna yiytini ɓe ɓerngu makko, kadi alaa mo faamtoto ɗum e Fir’awna. Kadi ardiiɗo jaaɓorɗo haalii to Fir’awna, o wiyi, juumre am mi faamndii hannde. Firaawna hadii e ɓiɓɓe makko, kañum o waddii men e bannge, e suudu hoore jemmbiiɗo, mi e hoore mbosɗo. Kadi min yiyi daande, min ɗiɗi, e njamndi gooto, miɗo e kanko, kala gooto e makko daande min yiyi. Wonnoo ɗoo e men gooto mo ceeɗo Ibraayiima ɓiɗo hooreejo cuuɗoowo, e min yiytii mo, e o faamtini min. Wadi hono, ko e no o faasiri min, wano kadi e wadi, mi artiraa e laamu am, kanko kadi ɗooftaa. Neldaade kono, Fir’awna noddi Yusufu, e ɓe yiɗi mo e nder lesdi gootal, e ɓe ɓeydii mo, e ɓe waylu kuɗol makko, e o ari e Fir’awna. Fir'awna wi'i e Yuusuf, mi yiyi daande, kañum mo

faamndii ɗum alaa; mi nannii kadi ko yimɓe wi'i baɗɗe maa, ko so aɗa nanii daande, aɗa waawi faamndude ɗe. Jaabii kadi Yuusuf e Firawnaa wi'i, nde wonaa Alla jaabde ngal moyyere Firawnaa. Firaawna haali e Yuusuf, o wi'i, nder barke am mi miijo mi jogii e dow gerol maayo. Kadi hono e maayo, nagge jeejeeɗiɗi yettati yaltini, ɓe ɓuri e junngo e ɓe cuɓiɗi e ndeenka, kadi ɓe njanndiri e Ache. Kadi eɗen njeenaari goɗɗi ɗiɗi yettati ɓe mbiyii caggal maɓɓe iwde e maayo, ɓe bondi e ɓe ɓurɗi e ngonka, e ɓe ɓanngi e ndeenka, mi yiɗaani goɗɗi no ɓe e leydi fof Misra ɓurɗi kadi. Kadi nagge jeejeeɗi bondi e ɓooyɗi ɗi nyaamii nagge jeejeeɗi ɓuri ɗi ɓurɗi e cuɓɗi ɗi. Kadi naŋi naatnoo e remmbe mumen, kadi alaa jiytaaki no naŋi naatnoo e remmbe mumen, kadi yiite mumen ɓuri bondi, hono e fuɗɗoode, kono mi ɓennii mi laalii. Mi yiyi kadi e nder barke am, e ko wano jeeɗiɗi jeenayi ɓennuɗi e dow lekki gootol ɓurɗi e ɓuri; Goɗɗi kadi jeeɗiɗi jeenayi ɓaɓɓuɗi e ɓaleeɗi e hendu ɓennuɗi e caggal maɓɓe. Kadi njeenaari jeeɗiɗi ɓannguɗi e hendu njahri jeeɗiɗi ɓurɗi e heewɗi, mi wiyi kadi e jiiɓinooɓe, kadi alaa mo haalii am ɗum. Kadi Yuusuf wi'i e Fir'awna, nder Fir'awna gooto woni; foti ko Alla waɗata, o holliti mo e Fir'awna. Nagge jeenayi ɗe ɓurɗe, ko hitaande jeenayi; e kuɓɓe jeenayi ɗe ɓurɗe, ko hitaande jeenayi; ɓoggol Fir’awna ko gooto. Kañum nay jeejeeje ɗiɗi, ɗi yaltii caggal maɓɓe, ko hitaande jeejeeje; kañum cuppirɗe jeejeeje ɗiɗi e ɗi hendu bonni, ko hitaande jeejeeje; ɗum maa hitaande jeejeeje jamirgol. Kono nde mi wiyi Firaawna, ko foti Alla waɗata, o hollitii mo Firaawna. Yeew, hitaande sappo e jowi ɗiɗi ngooto, baɗɗo keewɗo mawndo, ɗum ari waɗde e leydi Misra fof. Kono ɗum njaara hitaande sappo e

jowi e caggal ɗum; kadi ɓe njannata nduuɓri ndi ari waɗde e Misra fof; kadi jowi njahata leydi ndi. Kadi hoto e njaawoore ndee maa anndaa e leydi sabu jaawngal ngal maa waɗa caggal ɗum; ko sabu ɗum maa wona karfinjo tan. Ko faati nde Alla rukkitii daande ndee Fir'awna haa didi, ko sabaabu wolde nde ummorii e Alla ɗum maa woodi goonga, kadi Alla maa yaawde waɗde ɗum. Jooni ngonaa yiɗto neɗɗo hakkilɗo e ganndiiɗo, e suɓo mo e leydi Misra. Kadi Firawnaa o waɗu e o suɓo hooreejo ɗo leydi, e ɓe ɓeydito kala ko leydi Misra jaɓi e hitaande sappo ɗo nannguɗo, e ɓe ɓeydito kala ɲaamdu e hitaande sappo ɗo ari ɗo moyyi ɗii, e gawri o ɓeyditeede e junngo Firawnaa, ɲaamdu e wuro ɗo o mooftineede. Kadi ɗum maa yiyeede ɗe ñaamde ɗe mooftaade leydi ndi e ɗe jeeɗiɗi hitaande ɗe jamirgal ndi, ɗe maa yiyeede e leydi Misra, kadi leydi ndi maa haɗaa e jamirgal ndi. Haala ndee yiɗi e yeeso Firaawna, e e yeeso goɗɗo ɓiɓɓe makko fof. Kañum Firawnaa wi'i e goɗɗo ɓiɓɓe makko fof, Amin njiytaa-min gorko ngo wano oon, mo heɓii ruuhu Alla e makko? Firaawna wi'i e Yuusuf, sabu Alla holliti ma ɗum fof, alaa neɗɗo mo hakkilo moyyi e mo faamu moyyi ma. A maa waɗa e dow suudu am, e dow ɗemngal maa yimɓe am fof maa nana, kono e kursi tan mi ɓurɗo ma. Fir'awna wi'i e Yusufu, to yiɗo mi tagi ma hannde e leydi Misra fof. Kadi Fir'awna yaltini batu e junngo makko, o ɗaɓɓi mo e junngo Yuusuf, kadi o ɓamti mo kuɗol liino moyyo, kadi o ɗaɓɓi koyol njaɓɓal e ɓoggol makko. Kadi o yaltini mo e dow kareta ɗiɗaɓo makko, kadi ɓeydoowo waɗi ɓeydagol yeeso e ɓesngu makko, kadi o dartini mo e dow leydi Misra fof. Fir'awna wi'i e Yusufu, miɗo Fir'awna; alaa maa, gooto wonnaa mbaawat yoppu junngo makko e leydi Misra fof.

Kadi Firaawo noddi innde Yuusuf, Psonthomphanech, kadi o hokki mo Aseneth ɓiɗɗo debbo Potiphera serniiɗo Heliopolis mo e debbo. Yuusuf kono ina jeyaa duuɓi tati e cappanɗe, nde o tayii yeeso Firaawna laamɗo Misra; kono Yuusuf yaltii e yeeso Firaawna, o yahi e nder leydi Misra fof. Kadi leydi ndi waɗii e hitaande sappo ɗii nii e nder yurmeende ɗuuɗe ɗuuɗe. O nanndi fof ɗuuɗe hitaande sappo, e nde woni baɗɗo e leydi Misra; kañum o wonndi ɗuuɗe e gure; ɗuuɗe luuɗe gure nde e bannge makko o wonndi e makko. Kadi Yuusuf nanndi gawri hono yeesu geese mawnde tan, haa o waasaani limtude, sabu limtere wonnooyi. Kono Yusufu jeyaa ɓiɓɓe ɗiɗi ado hade hitaande jeeɗiɗi ɗii nder ɓamtaare waɗde, ɓe Asenaata ɓii rewɓe Potifara seriɗo Eliyopolisa jibi mo. Yuusuf innii innde ɓiɗɗo makko araɗo, Manase; sabu Alla waɗii mi yejjit kuuɗe am fof, e fof ɗe baaba am. Innde ɓiɗɗo ɗiɗaɓo o innii, Efrayim; sabu Alla ɓeydii mi nder leydi jaŋde am. Hittiima duuɓi jeeɗiɗi ɗi ɓamtaare ɗi, ɗi waɗii e leydi Misra. Kadi fuɗɗii hitaande sappo ɗii nde jamuuji waɗde njiyude, hono ko Yuusuf wi'i; kadi jamuuji waɗi e leydi fof; kadi e leydi fof ndi Misra ɗoo, mburu ɗoo woodi. Kañum leydi fof Misra ɓuri, kono yimɓe ɓeydii e Fir’awna e baɗte mburu, kono Fir’awna wii e yimɓe Misra fof, yaha e Yusufa, e ko o wii on, waɗa. Kadi jamre nde ina woni dow yeeso leydi fof; Yuusuf uddiɗii suudu mboodi fof, kadi o jaabii yimɓe Misra fof. Kadi leydi fof ɗin, ɓe ngaɗi e Misra, soode e Yuusuf; ko sabaabu jam'u ngu heɓii e leydi fof ndin.

42

Sabu yiyde Yakuuba ko wonii ndeenka e Misra, o wi'i ɓiɓɓe makko, ko waɗi on jogii? Yeewto, mi nani ko alaa ɓuuɗum e Misra; jiytee ɗoo, kañum min ɗiɗi ɓuuɗum, ngam min mbaɗa kañum min walaa maayde. Ɓiɗɗo sappo e joweego Yusufa ɓuri, njiyi e Misra ngam soodde gawri; kono Benyamiin, ɓiyngel Yusufa, o neldaaki ɗum e ɓiɓɓe makko; ko o wiyi, hono goonga musiiba maa e makko. Ɓiɓɓe Israa'ila njiyi ngam soodde e goɗɗo ɓe njiyanooɓe, kono jaawngal wonnoo e leydi Kana'an. Yuusuf ko o woni hooreejo leydi; o ndii, o waɗi neldude e yimɓe fof leydi; kono ɓiɓɓe Yuusuf, nde ɓe waɗi, ɓe jokki yeeso e ɗenngal makko e leydi. Yiɗde kono Yuusuf mawniraaɓe makko, o faamii ɓe; e o waɗi ko alaa neɗɗo ɗum e ɓe, e o haali ɓe e ɗemɗe ceeɗe; e o wiyi ɓe, hoɗno on njii? Ɓe wiyi, iwde e leydi Kana'ana, ngam soodde ɗuuɗe. Yuusuf anndini ɓiɓɓe mum, kono ɓe anndaani mo. Kadi Yuusuf haɗi hoolde mum, ɗe yiyi o. Kadi o wi'i ɓe, on ko jaasuuɓe, on arii ngam yiyde toowde leydi ndii. Ɓe wiyi, alaa, jom; ɓiɓɓe maa en njiyi saabde ɗemɗe. Min fof ko ɓiɓɓe gooto neɗɗo; min ko yimɓe jam, ɓiɓɓe maa ɗii wonaa ɓe njeytinooɓe. O wii e mum en, alaa; kono on njaari ngam yiyde tokooje leydi. Ɓe wiyi, min ko sappo e ɗiɗi ɓiɓɓe maa esɗe nder leydi Kanana; kadi eɗen, o caɗɗo ɗo e baaba amen hannde; kono gooto goɗɗo wonaa. Yuusuf wi'i ɓe, Ɗum ko ɗum mi wi'i on, mi wiyi ko on jaasuuɓe. Nder ɗum on mbaɗa yiytee; e cellal Farawna, on yaltaani yaltude ɗoo, so tawaani mawndo mon ɓiɗɗo arii ɗoo. Neldee gooto e mon, o yaha naata mawndo mon; onon kadi, on njahee haa kuule mon poti bayyinee, si on haali goonga walla alaa; si wonaa kadi, e jaango Fir’awna, tawii on ko jeyanɓe. Kañum o huttini ɓe e nder jaayndirde, ñalawɗi tati. O wii ɓe

nder ñalawma tataɓo, waɗen ɗum, kañum on mbaɗa njuɓɓu; ko Alla mi kulol. Si on njiɗɗo e jam, ɓiɗɗo mumen gooto foti haaɓeede e bannge; ɓe keeriɓe kala ɓe yahu, ɓe njaɓtu seeɓtaare mbele mumen. Kadi mawniraaɗo mon o ɓurɗo natto ɗum faati e am, kadi konngol mon ɗon goongɗinee; si wonaa kono, on maayta. Ɓe waɗi ɗum noon kañum. Kala gooto wii e mawniraajo makko, eey, e juuɗe ɗen en ngoodi ko faati e mawniraajo amen, sabu en yoɗɗini ɓamtaare hiirde makko, tuma o yaajii men, kala en naatnii mo; kala sabu ɗum, ɓamtaare nde arti e men. Jaabii haa, Ruubena wi'i ɓe, mi haalii-taako on, mi wi'i, hoto waɗa bonɗo ɗo, kono on naatnii-taako am? Kañum eɗen, ɗemɗe makko ena njiytee. Ɓe keeriiɓe, ɓe anndaani hay ko Yuusuf nani, sabu ko turgumano woni hakkunde makko ɓe; kono Yuusuf yettii e mum ɓe, o yoori; o artii kadi faati e mum ɓe, o wiyi e mum ɓe; o naati Simayon e mum ɓe, o daŋndi mo yeeso mum ɓe. Yuusuf waɗi e heɓde ɓe ngenndiije mbaɗi ɓe e gawri, e yollude njaɓɓuɗi mbaɗi ɓe kala gooto e nder ɓoggol makko, e hokku ɓe ɓaɗɗitaare e nder laawol; e waɗi ɓe noon. Kañum ɓe njiɗi gawri nii dow ɓaleeje mum'en, ɓe yahi heen. Ɗo gooto uddiɗii ɓoggol makko, ngam hokkude ɓaleeje mbamɗi makko, to nokku ɓe njokkondiri, kañum o yiyii ɗaɓɓere njaɓɓudi makko, kañum ɗum wonnoo dow kanko ɓoggol ngol. O wi'i e mawniraaɓe makko, ndeenka am artii am, kadi eɗen ɗoo e nder ɓoggol am; kadi bere mum'en ɓeydii, kadi ɓe ɓooyii e goɗɗo e goɗɗo, wi'etee, ko ɗoo Alla waɗii men? Ɓe waɗi to Yakuuba baaba mum'en to leydi Kana'an, e ɓe yettii mo golle fof ko waɗi ɓe, ɓe wi'i: Neddo hooreejo leydi haali min ko ɓuri, e o dartii min e suudu laamorgo, ko min njiytotooɓe leydi. Min wiyi

mo: min ko yimɓe jam, min wonaa ɓe jeenayankooje. Sappo e joweenay min ko, ɓiɓɓe baaba amen; gooto wontaako; kono ɓiccuɗo ɗo e baaba amen hannde e leydi Kanana. O wiyi amen, neddo o, jom leydi ndi, e ndi mi anndaa, ko on jama e jam, eskon gooto haɗon ɗoo e am; kono soodagol ngenndi suudu maa, on naatii o yaltee. Kadi nattee e am mawndo maa ɗiɗaɓo; kadi mi anndani ko on wonaa ɓe njiiɗotooɓe, kono ko on woni ɓe jam; kadi mawndo maa mi yaltina on, kadi e leydi on mbaɗata. Waɗi hono e nde ɓe nana mballii ɓooje mum en, e ɗoofde fedde kala mo e nde ɓooje mum en; e ɓe yiyi ɗooje fedde mum en ɓe keeriiɓe, e baaba mum en, e ɓe kulii. Yaakuba baaba mumen wii ɓe: On ɓurmi am ɓiɓɓe; Yuusuf wonaa, Simayon wonaa, e on maa waɗde Benyamiin? Ɗoo ko fof waɗi e hoore am. Ruubeen wi'i baaba maɓɓe, o wiyi: Waɗ ɓiɓɓe am ɗiɗi si mi yaaraani mo faade makko. Hokku mo e junngo am, mi artira mo faade makko. O wi'i, ɓiɗɗo am njiyaa e on, sabu mawndo makko maayi, kañum o tan foti, kadi e waɗata o njoɓɗi e laawol ngo, so on yaha, kadi on njiyata keerol am e nder juulɗe e ɓiɓɓe.

43

Kono jamore ɓeydii e dow leydi ndii. Waɗi kadi sahaa nde ɓe timminii ɲaamde gawri ndi ɓe ngarti e Misra, kadi baaba mum'en wi'i ɓe: yaha kadi seedantee njara min ɲaamɗe keɗɗe. Yahuuda wi'i mo, o wi'i, e seedantaare seedii min gorko ardo leydi ndii, o wi'i, a njiyataa yeeso am, si mawndo mon ɓiɗɗo wontaako e mon. So tawii a neldii mawniraado amen e amen,

min njiyata, kadi min soodii ma ɗuum. So a neldaani mawnirde amen e amen, min yahay, sabu gorko nii wiyi min, o wi'i, a yiɗataa yeeso yeesu am, so mawnirde maa ɓiɗɗo woni e maa. Israila wi'i kono, ko waɗi on mawnii yam, haalde e neddo ndee ko wonii on mawnde? Ɓe wiyi, gorko ngo naamndii min e deftere amen, o wi'i, so baaba maa ina moofta haa jooni, e so wonaa maa gootooɗo; min haali mo e naamndaare ndare. Min anndaaki wonde o wi'ataa min, njaɓtu gootooɗo maa? Yahuda wi'i e Isra'ila baaba makko, neldu ɓiɗɗo ndii e am; kadi min ɗuuɓii min mbaɗa, ngam min nduura kadi min mbayi, min e aan e kuuɗe amen. Mi tawi, mi jaɓata mo; e junngo am njiɗtu mo; si mi yaakaani mo e maa, e mi dartina mo yeeso maa, mi woni bonɗo e maa kala ñalngu. Si wonaa min njokkondiri, min mbaɗi njokki keewɗe ɗiɗi jooni. Israila baaba maɓɓe wii e maɓɓe, so tawii no oo, waɗee ɗum: naatee e ɓoggol leɗɗe ɗee e conɗe maa, njaltee e gorko ɗoo laaɓe resin e asali e turare e stacte e terebinth e ɓiɓɓe. Kadi ngeñu mbiyeteendi ɗiɗi ñawu e juuɗe mumen; ngeñu mbiyeteendi ngu artaama e ɓoggol mumen artinee e mumen; hoto tawo ko jaŋtaare woni. Kadi nanndu mawniraaɗo mon, tayu ɗon yahu fayde to worɓe ndee. Kono Alla am o waɗi on njuɓɓudi yeeso ɗoo yeeso dow o neɗɗo ndee e neldude mawniraaɗo mon o gootooɗo e Benyamiin; mi kadi hono mi poti ɓiɓɓe am, mi poti ɓiɓɓe am. Naatnoo worɓe ɗii laaɓe ɗee e njoɓdi ɗiɗaɓo ɗoo, naatnoo e juuɗe mumen Benyamiin, takkii ɗum ɗoo, ɗum yaltii e Misra, takkii ɗum yewtii yeeso Yuusuf. Yuusuf yii ɓe, e Benyamiin ɓiɗɗo mum ɓiɗɗo neene mum kadi, e o wii mo ɓiy suudu mum, naat worɓe ɗii e suudu, e paat sadakaaji, e heɓtin, sabu worɓe ɗii ña ɲaam

mburu e am e ñalngu. Neddo o wadi ko Yusufu wi'i, kadi o naatnii yimɓe ɗii e suudu Yusufu. Njiytii kono, worɓe ɓee yiyi ko naatiraa ɗi e suudu Yuusuf, wi'i, sabaabu njaamndi ndi artii e ɓoggol amen e fuɗɗoode, min naatiraa men ngam ɓeydude men e yowaande e men, ngam naatnude men e jeyaaɓe, e mbaadi amen. Njiɗɗii ɗii e gorko o e dow suudu Yuusuf, haali ɓe e makko e dogol suudu, wi'i, min naamnii, jom; min yaltii e fuɗɗoorde ngam soode ɗuum. Wadi kadi sahaa ɗo min njiyi to nokkuuji, min uddititii ɓoowe meeɗen, kadi ɗoo njaɓɓudi kala e ɓoowel makko; njaɓɓudi amen e tilngo min artii jooni e juuɗe meeɗen. Kadi min ngarti njoɓɗi goɗɗi e min keɓe min ngam soodde ɲaamdu; min anndaay hay gooto wonnde njoɓɗi nii nder ɓoowe meeɗen. O wii e mawɓe, Allah jogii on, hoto kulol; Alla maa en, e Alla baabaaɓe maa en, hokki on kaalis e cukuuji maa en; e nafoore maa en mi heɓii; o yaltini Simayon faati e mawɓe. Kadi o ngarti ndiyam ngam wopude koyɗe maɓɓe e o hokkii ɲaamdu mboddi maɓɓe. Ɓe heɓtini laaɓe, haa Yusufu ari ñalngu; ɓe nannii kadi ko ɗoo o waɗata ɗaɓɓude nyaamde. Yuusuf naati e nder suudu, e ɓe ngarti mo laaɓe, ɗe ɓe heɓi e juuɗe maɓɓe, to suudu; e ɓe rukkaani mo e ɗaɗol e leydi. O naamni ɓe, no jogii mbaɗɗon? O wi'i ɓe: So baaba maa, kisiijo o, o ngoɗɗii, o won wiytii? O ngoori jooni? Ɓe wiyi, o weli, biyɗo maa baaba amen, o mooftii haa jooni. Kadi o wi'i, barkeede neddo ɗoon e Alla; kadi ɓe ɗaccitii ɓe ndewaani mo. Nde Yusufu yiɗi e gite makko, o yiyi Benyamiin, mawniraado makko, ɗo jibinaa e debbo goɗɗo, kadi o wi'i, ɗum ko mawniraado mon ɗo ɓurɗo, ɗo on wi'ii am nde on mbaɗa e am? O wii, Alla yurmin ma, ɓiɗɗo. Yuusuf ɓeydii kono, sabu ɗemɗe nder mum

ɓeydaama e dow eskiraaɗo mum, e o yiɗi yiitde; kono o naatii nder suudu, o yiiti ɗoo. Kañum o laaɓii yeeso makko, o yaltii o hakkiilii hoore mum, kañum o wiyi, Njooɗee mburu. Kadi ɓe njoodii ɗum mo tan keɓɗo, e ɓe kadi e hoore mum'en, e Misiirnaaɓe ɓe ɗe ɲaamata e makko e hoore mum'en; sabu Misiirnaaɓe ɓe waawataa ɲaamde e Ibraahimnaaɓe mburu; sabu ɗum ko tiiɗɗe e Misiirnaaɓe. Ɓe njoɗɗi yeeso makko, ɓiɗɗo cakkuɗo e nder laamu makko, e ɓiɗɗo caɗɗo e nder ceeɗam makko; yimɓe ɓee kala gooto e nder ɓiɗɗo makko ɓe mbaawi. Ɓe ngarti kadi ɓe ummii lelngu e makko fayde e hoɓɓe keɓɓen; lelngu Benyamiin ɓurɗo kadi e ɗeen lelɗe fof nay joyi e lelɗe maɓɓe; ɓe yari kadi e ɓe sekkirii e makko.

44

Kadi Yuusuf waɗi mo woni e dow suudu makko, o wi'i, heɓu ɓoowe worɓe nde ɲaamdu, foti ko ɓe mbaawi ɗaɓɓude; kadi naatnoo kala gooto njeenaari makko e dow haaɗe ɓoowe. Kadi njoɓɓa am njoɓɓa njaɓɓa, ɓeydee e nder ɓoggol ɓikkoyel, e njamndi gawri makko. Waɗii kadi e golle daande Yuusuf, hono o wiyi. Subaka ɗoo waɗi, e yimɓe neldaama, kamɓe e mbabbaaji mum'en. Sabu yaltude mumen galle nden, mumen yaltaaki haa woɗɗi; kadi Yuusuf wi'i mo ɗo e suudu makko, tagi fuɗɗo, rutto caggal worɓe ɓen, kadi mbaaw ɓe, kadi wi'at ɓe ko tan on a yoɓii bonɗe mum e ɗo moyye? Ko waɗi non waljitii kondu am silfeer ndu? Wonaa ɗum woni nde joom am yara e mum? Kanko kadi, o waɗi silaame e silaame nder makko. On timmi bonɗe

bondɗe ɗe on waɗi. Nde o yiytii ɓe, o wiyi ɓe e golle konngol ɗii. Ɓe nii faamii mo, ko waɗi joom nii haala e ɗee keewe ɗee? Hoto ɓiɓɓe maa waɗde e nder damal ndal. So tawde nde min njiytii e bolli amen, min ruttini mo to ma e leydi Kana'an, no min mbaawi yiɗde njeenaari walla goɗɗo e suudu jom ma? O nder a yiytoo koobi ɗii e ɓiɓɓe maa, o maayde; kañum min kadi, min mbiyataa ɓiɓɓe jom men. O wiyi, e jooni, no ngoongɗinon wi'i, ɗum maa waɗa; to mo njiytee kaasuuji ndii, o waɗa sukaaɓe am, onon maa tan waɗa peeñɗe. Kadi ɓe yaawii, kadi ɓe ɗisii kala gooto ɓoggol makko e leydi ndii; kadi ɓe udditii kala gooto ɓoggol makko. O yiilti kadi, o fuɗɗii e mawɗo, haa o yahii e ɓiɗɗo. Kañum o yiytii kaasuuji ndi e nder ɓoggol Benyamiin. Kadi ɓe yiirta kuuje mumen, kadi ɓe njoɓɓini kala gooto ɓoggol makko dow ɓaleejo makko, kadi ɓe ruttii to wuro ngo. Yahuda e ɓiɓɓe makko naati e Yuusuf o woni tawo heen, e ɓe yoɓii ɗo yeeso makko e leydi. Yuusuf wiyi ɓe kono, ko ɗum golle nden on waɗi? A anndaaki ko e ɓeydagol neɗɗo ɓeydoo, ko hono mi? Yahuda wi'i, ko min mbaawi jaabde joom ɗoo, walla ko min haaldoytoo, walla ko min waɗtoo yoɓɓe? Alla kadi yiytii ɓaleeji ɓiɓɓe makko; to enen jeyaaɓe hooreejo amen, e emen, e mo njiytaama koddol ngol. Yuusuf wi'i, hoto waawaa min mbaɗa huunde nde. Neddo ngo njiytaa koddol ndol, kanko maa waɗa jom am. Onon tan yaltee e jamirgal fayde baaba mon. Yahuda yahriti e makko, o wiyi, mi yaarta, jom; a huutoro biyɗo maa kelme yeeso maa, kadi hoto a ɓeydito biyɗo maa, sabu aɗa ina e Fir’awna. Jom, a naamni ɓiɓɓe maa, a wi'i, so on jogii baaba walla mawndo. Kadi min wiyi hooreejo, amin jogii baaba mawɗo, e ɓiɗɗo ɓesngu ɓurɗo makko, e musiɗɗo makko maayi,

kanko tan ɓuri e neene makko, baaba yiɗi makko. A wiyi e ɓiɓɓe maa, njaltine makko faati e am, mi njiɗɗa makko. Kañum min wi'i hooreejo, ɓiɗɗo ngoo waawataa yaltude baaba makko; si tawi o yalti baaba, o maayta. Kono a wiyi ɓiɓɓe maa, so tayaani ko ɓiy maa ɓiɗɗo ari e mon, a waawataa ɗoon yiyde yeeso am. Waɗi kadi nde min yiɗi yettude e ɓiɗɗo maa baaba amen, min haali mo ɗe keewe hoore amen. Baaba amen wi'i, amma, yaha kadi e saaga min caggal keewɗe. Min nii amen, min mbaawi-t yaalude; kono so tawii mawniraaɗo amen ɗo ɓurɗo yaalude e men, min mbaayat yaalude; sabu min mbaawi-t yiyde yeeso gorko, mawniraaɗo amen ɗo ɓurɗo wonaa e men. Wiyi kono biyɗo maa baaba amen e amen, on anndii ko debbo am ɓennii ɗiɗi e am, kañum gooto yahi e am, kañum on wii ko ɓurɗe nyaami mo, kañum mi yiytaaki mo haa jooni. So tawa a njaɓii kadi o ɗoo e yeeso am, kadi ko waɗi mo bonɗo e laawol ngol, kadi a njaɓɓina kitingol am e jaaynde to leydi maayɓe. Jooni ngonaa so mi naati fayde mawnde biyɗo maa, o woni baaba amen, kañum ɓiɗɗo ndii alaa e amen, kono ruuhu makko ɗon lullee e ruuhu ɓiɗɗo ndii, kañum e nder yiyde makko ɓiɗɗo ndii alaa e amen, o maayta, kañum ɓiɓɓe maa mbaɗ-ɗen ɗaral biyɗo maa, baaba amen, e nder kuuɗe to Haadis. Ɓiɗɗo maa ko e baaba o heɓii ɗo ɓiɗɗo ndii, o wiyi, si mi yaarataa mo faade e maa, e mi dartii mo yeeso maa, mi mbaɗa juumre e baaba ɗii sahaa fow. Jooni kadi mi faamay mo a ɓiɗɗo e ɓanndu ɓiɗɗo ngo, jiyaaɗo jom ngo; kono ɓiɗɗo ngo o yaha e ɓiy mawnuɓe makko. Ko fii no mi yaha e baaba, si ɓiɗɗo ndii alaa e amen? Ngam mi yiytaako bonɗe mum-ɗe, ɗe o maa yiytoo baaba am.

45

Kadi Yuusuf waawataa hay sabbaade fof wonde goɗɗo kala ngoɗɗi tayiiɓe e makko, kono o wiyi, nelddee goɗɗo kala e am; kadi goɗɗo alaa tayii e Yuusuf, sahaa o hollitii e ɓiɓɓe makko. Kañum o yaltini daande e ɓooyaade, kono Misiraawɓe fof nannii, e nannugol ngol jeyaa haa suudu Firawnaa. Yuusuf wiyi e ɓiɓɓe makko, mi'o Yuusuf; haa baaba am ina wona? Kañum mbe ɓe mawnii ɓe ɓiɓɓe jaabde mo sabu ɓe ɗooftii. Yuusuf wi'i kadi e ɓiɓɓe makko, yaajtin ɗoo am; e ɓe yaajti; e o wi'i, mi ko Yuusuf, gooto ɓiɓɓe miin, mo on suudii to Misra. Jooni kadi hoto mbaawaa, kadi hoto ɓuri yoɓɓu e hoɗon, sabu on njaɓii mi ɗoo; ko sabu nguurndam Alla neldii mi ɓaawo mon. Ɗum ko hitaande ɗiɗaɓo jaawɗo e leydi, kadi heen tan duuɓi jowi, e ɗi wonaa huuɓnde, wonaa kadi yamre; Alla neldii mi ɗoo yeeso on, ngam wonde on feccere e leydi, e ngam yiɗde on feccere mawnde. Jooni ko alaa on neldii mi ɗoo, kono Alla; e o waɗii mi hono baaba Fir’awna, e jom suudu makko fof, e hooreejo leydi Misra fof. Yaawde e yaawtaade, tayen ɗoo yaltude e baaba am, wiyen e makko, ɗee ko Yusufu ɓiɗɗo maa wi'i: Alla waɗi am hooreejo leydi Misra fof; ɗoo jiggude e am, hoto njaaraaka; Kadi a mbaada e leydi Goshen to Arabiya; kadi a wona e ɓadaade am aan, e ɓiɓɓe maa, e ɓiɓɓe ɓiɓɓe maa, e pelle maa, e na'i maa, e fof ko aan heɓi. Kadi mi njanndina ma ɗoo; haa jooni duuɓi jowi jamoore; ngam a halkuɗaa, e ɓiɓɓe maa, e fof ko jogii maa. Yeewto, yiite miin ina yiila, e yiite Benyamiin, mawndo am, ko kanko ndee kaɓirde am ina haala e miin. Haalan ko baaba am

fof jaŋde am e nder Misra, e kala ko njiɗon. Kañum e yaawde, njaba baaba am ɗoo. Kadi o yoɓii dow ɓernde Benyamiin mawndo makko, o yiyi dow makko; kadi Benyamiin yiyi dow ɓernde makko. Kadi nde o ɓamtii fof ɓiɓɓe makko, o yiyi e mum'en, kadi caggal ɗum ɓiɓɓe makko haalii e makko. Kadi haala nda winndiima e suudu Firaawna, e wiyi, mawniraaɓe Yuusuf mbiyii; Firaawna yurmi e jiyaaɓe makko kadi. Fir'aawna wi'i e Yuusuf, wii e ɓiɓɓe maa, ɗum waɗee, heɓtinee ɗoowe mooɗon, kañum yaltee e leydi Kana'an. Kadi njaɓɓitiiɗon baaba mumen e kuuɗe mumen, ɓeyen e am, kadi mi hokkay on kuuɗe goɗɗe fof Misra, kadi on ŋaamata ɓernde leydi ndii. A maa waɗ-ɗo ɗum: naatde mbaɗi e leydi Misra ngam ɓiɓɓe mumen e rewɓe mumen, kañum naatnoo baaba mumen, arin. Kadi hoto ndeenee e gite maa, sabu kala kuuɗe Misra ɗen noon maa. Ɓiɓɓe Israa'ila waɗi ɗum noon. Yuusuf hokki ɓe karetaaji e nder ko Firawnaa laamɗo wiyi. O hokki ɓe ɗoonde ngam laawol. O hokki fof ɗiɗi kuuje. Kono Benyamiin, o hokki mo teemerre teemedere golle goorɗe e jowi kuuje keewɗe. Kadi e baaba makko o neldii hono ɗum; kadi sappo puccu ɓaleeje, ɓe ɗaɓɓitii e kuuɗe goɗɗe fof Misra, kadi sappo puccu ɓaleeje ɓurɗe, ɓe ɗaɓɓitii mburu e baaba makko to laawol. O neldii mawniraaɓe makko, e ɓe yahi; o wii ɓe, hoto fota e laawol ngol. Kadi ɓe yahi jooɗi e Misra, kadi ɓe waɗi e leydi Kana'an fayde Yakuuba baaba mumen. Kadi ɓe haalii mo ɓe wiyi, ko Yuusuf ɓiɗɗo makko woni e nder nguurndam, kadi kanko o laamii leydi Ejipt fof; kadi Yakuuba o heɓii e miijo makko, sabu o goongɗinii ɓe. Ɓe haalii mo fof goɗɗe njalaaɗe e Yusufu, fof ko o wiyi ɓe. Nii yiɗi ɗe kareteeji, ɗe Yuusuf neldii ngam waɗde mo, ruuɓi Yaakuuba

baabiraabe makko ɓennii. Israila wi'i, ena mawndi hol am, so Yuusuf ɓiɗɗo am ina mooftoo jooni; mi yaha mi yiytoo mo ɗoo tawo mi maayi.

46

Nde Israa'ila yaltii, kanko e goɗɗe makko fof, o arii to kuɓɓe nde laaɓi, o waɗi juulde to Alla Baaba makko Ishaaka. Alla wi'i kadi e Israila e nder yiite jemma, o wi'i, Yakuuba, Yakuuba; o wi'i kadi, ko ɗum woni? O wi'i mo: Min ko Alla jom-baabaaji maa; hoto tayaa yaha to Misra, ko sabu min mbaɗa mo leydi mawndi ɗoo. Mi ɗoo yaha e maa haa Misra, kadi mi ɗoo artira maa haa ko foti, kadi Yuusuf ɗoo danna juuɗe makko e yeeye maa. Yaakuba tagi e juulirde laabirde, kono ɓiɓɓe Israa'ila ngarti baaba mumen, e keerol mumen, e rewɓe mumen, e dow careteeji ɗi Yuusuf neldini ngam yiɗtude mo. Kadi ngartoɗɗo geɗe maɓɓe, e geɗe fof ɗe ɓe heɓii e leydi Kanaan, ɓe naati e Misra, Yakuuba, e seedaaji makko fof e makko. Ɓiɓɓe, e ɓiɓɓe ɓiɓɓe makko e makko; rewɓe, e rewɓe rewɓe makko; e fof ndiyam makko o ngarti to Misra. Ɗum kadi ko ɗe innde ɓiɓɓe Israa'ila ɓe ngartiɓe to Misra e Yakuuba baabaajo mum'en. Yakuuba e ɓiɓɓe makko; cakkeɗo Yakuuba, Rubena. Ɓiɓɓe Reuben ko Enoch, e Phallus, Hezron, e Carmi. Ɓiɓɓe Siméon, Jemuel, e Jamin, e Ehud, e Jachin, e Zohar, e Saul ɓiy debbo Kana'an. Ɓiɓɓe Lewi, Gershon, Kaath, e Merari. Ɓiɓɓe Yahuuda, Er, e Onan, e Shela, e Peres, e Sera; Er e Onan maayi nder leydi Kanaan; ɓiɓɓe Peres, Hesron, e Yemuwel. Ɓiɓɓe Issakaar, Tola, e

Puwa, e Asum, e Simron. Ɓiɓɓe Zebulon, Sered, e Elon, e Jahleel. Ɓee ko ɓiɓɓe Liya, ɓe o jibini mo Yakuuba e Mesopotamiya e Siriya, e Dina ɓurnda makko; fof neɗɗo, ɓiɓɓe e rewɓe, cappanɗe tati e teemedde. Ɓiɓɓe Gaad, Safon, e Aggis, e Sannis, e Tasoban, e Eri, e Arodi, e Areli. Ɓiɓɓe Aseer, Yemna, Yessua, e Yeul, e Bariya, e Sara musiɗɗo mum'en. Ɓiɓɓe Baria, Chobor, e Melchiil. Ɓee ɓiɓɓe Silpa, mo Laban nattii Liya ɓurndu makko, mo jibbi ɓee to Yakuuba, sappo e joweego neɗɗo. Ɓiɓɓe Rashel debbo Yakuuba, Yusufu e Benyamiin. Jibinaa'en Yuusuf e leydi Misra, ɗi Asenaat debbo Potifara serniiɗo Heliopolis yaltini mo, ko Manaase e Efrayim; jibinaa'en Manaase, ɗi gawlo makko Siriyankee'o yaltini mo, ko Makir; Makir kadi jibini Gileyaad; jibinaa'en Efrayim ɓiɗɗo Manaase, ko Sutelaam e Taam; jibinaa'en Sutelaam, ko Edom. Ɓiɓɓe Benyamiin, Bala e Becher, e Ashbel. Ɓiɓɓe Bala jeyaama, Gera, e Noeman, e Ankis, e Ros, e Mamfim; kono Gera jibini Arad. Ɗumɓe Rashel ɓe, ɓe o jibini e Yakuuba; kala yimɓe ɓe sappo e joweenay. Ɓiɓɓe Dan, kono Asom. Kadi ɓiɓɓe Naftali, Asiyel, e Guni, e Isaar, e Sallem. Ɗumɗi ko ɓiɓɓe Bilha, mo Laban hokki Rachel ɓiɗɗo makko, mo ɓuri ɓe e Yakuuba, fof yimɓe je'eɗiɗi. Fof yimɓe kala ɓe njiyi e Yakuuba to Misra, ɓe yaltii e ceeɗe makko, si wonaa rewɓe ɓiɓɓe Yakuuba, fof yimɓe, jowi e joweego. Kono ɓiɓɓe Yuusuf ɓe jiɓii mo e leydi Misra, yimɓe jeenay. Fof yimɓe galle Yakuuba, ɓe njiyi e Yakuuba to Misra, yimɓe sappo e jowi e joy. O neldii Yahuuda ɗoo yeeso makko haa Yuusuf, ngam yiɗde e makko to wuro Abatooɓe, to leydi Raamesa. Yuusufu ɗaɓɓi keewɗe makko, o yaltii e yiɗde Israa'iila baaba makko, e wuro Herowon, kala ngo yiyii mo, o warii e ɓoggol makko, o ɓeeyii e ɓeeyeede

mawnde. Kadi Isra'ila wi'i e Yuusuf, mi maatat iwdi jooni, sabu mi yiyi yeeso maa; kadi a mooftaa haa jooni. Yuusuf wi'i e mawniraaɓe makko, mi yaha mi jaabto Fir'awna, mi wi'a mo, mawniraaɓe am, e galle baaba am, ɓe ngoodi e leydi Kana'ana, ɓe arii yimɓe am. Worɓe ɗii ko jeyɓe; ko worɓe jeyɓe daɗɓe ɓe woni; e ɓe ngarti daɗɓe, e nagge, e goɗɗe makko ɓee fof. Si tawo Firawnaa nodda on, kadi o wi'i on, hol ko golle maa? A mbiida, men ko yimɓe ndeenka mawnde ɓe, ɓiɓɓe maa, tuggi ɓiɗɗo haa jooni, e men kadi, e baabaaɓe amen; ngam a njoɓɓita e leydi Goshen Arabiya; ko tawaani tan e Misiirnaaɓe kala gardiiɗo mbeeɗi.

47

Ngoodi kadi Yuusuf haali to Fir’awna, o wiyi, baaba am, e ɓiɓɓe am, e dabbaaji, e nagge maɓɓe, e fof ko maɓɓe, ɓe arii iwde Kanaana; kadi yeew ɓe woni nder leydi Gosena. Kala e nder ekkitiiɓe makko o heɓii jowi worɓe, e o dartini ɓe yeeso Fir’awna. Kadi Firawnaa wi'i ɓiɓɓe Yuusuf, Hol ko golle maa en? Ɓe wiyi Fir’awna, ɓe gardiiɓe mbeeɗi ɓiɓɓe makko, e min kadi e baabbaaji amen. Ɓe wiyi kadi Fir’awna, yimɓe ɗuuɗɓe e leydi min njiyi, sabu alaa ɗam ngam mbeɗi ɓiɓɓe maa, sabu jaawma ɓeydii e leydi Kanaan; jooni noon min mbaɗa e leydi Goshen. Firaawna wi'i e Yuusuf, maa nde ɓe ngoɗɗi e leydi Goshen; si tawii a anndaa ko wonɓe e maɓɓe ɗoo worɓe ɓe njogii, taw ɓe jeyɓe dabbaaji am. Yaakuba e ɓiɓɓe makko njiyi fayde to Yusufu e nder Misra, kadi Firaawna laamɗo Misra nani. Kadi Firaawna

wi'i to Yuusuf, o wi'i, baaba maa, e ɓiɓɓe maa, ɓe arii faade to maa. Yeew, leydi Misra ina yeeso maa; e leydi ɓurɗo neldee baaba maa e ɓiy maa ɓee. Yuusuf naatnii Yakuuba baaba makko, kadi o dartii mo yeeso Fir’awna, kadi Yakuuba barkii Fir’awna. Fir'awna wi'i kadi e Yakuuba, ko foti hitaande janngooji nguurndam maa? Kadi Yakuuba wii ko e Firawnaa, ñalnde duuɓi nguurndam am, ɗi mi joodii, ko temmedere e cappanɗe tati duuɓi; keewɗi e ɓooyɗi ñalnde duuɓi nguurndam am jeyaama; ɗi waɗaani haa ñalnde duuɓi nguurndam baabaaɓe am, ɗi ñalnde ɓe joodii. Kañum Yakuuba barkii Firawnaa, o yaltii e makko. Kadi Yuusuf njokkondiri baaba makko e ɓiɓɓe makko, kadi o hokki ɗum ndeenka e leydi Misra, e leydi ɓurɗo gooto, e leydi Ramesees, hono Firaawna yamiri. Kadi Yuusuf waɗi ɓeydude mburu e baaba makko, e ɓiɓɓe makko, e fof galle baaba makko, mburu ngo e ko fayti jeyaa kala. Gawri wonaa e leydi foti, kono jamuuji ɓuri tan; leydi Misra e leydi Kana'an dartiima sabaabu jamuuji ndii. Yusuf nanndi kala ndiyu ɗiyu njiytaama e leydi Misra e leydi Kana'an, ndiyu mbiyeteengal ɓe wayi njamndi, kañum o sifti ɓe mbiyeteengal, kañum Yusuf njaɓi kala ndiyu ɗiyu e suudu Fir'awna. Kadi ngoyngal foti fof e leydi Misra e leydi Kanaan; ɓe mbaɗi kadi, Misranaaɓe fof ɓe yahi e Yuusuf, ɓe wiyi, hokku min mburu, e ko waɗi min maayi yeeso maa? Njoɓɓii men daranii. Yuusuf wi'i ɓe, nartee dabbaaji maa, mi hokkitee mburu on, e ɓadol dabbaaji maa, so njarti maa wurtii. Ɓe ngarti dabbaaji mum'en faade Yuusuf, kadi Yuusuf hokki ɓe mburu e ɓadol pucce, e ɓadol beeɓe, e ɓadol na'i, e ɓadol luuɓe, kadi o yiɗi ɓe e mburu e ɓadol fof dabbaaji mum'en e hitaande wonde. Yaltii hitaande

ndee, kono ɓe njaɗi ɗum e hitaande ɗiɗaɓo, kono ɓe wiyi mo, hoto hay goonga min halku e joom-men? So ngo njamndi amen wurtii, e kuuɗe amen e dabbaaji amen ko faati ma joomi, kañum alaa ko foti ɗen yeeso joomi amen, si wonaa bakke amen keeriiɗe e leydi amen, ngam ɗen mbaawaa maayde yeeso ma, kañum leydi ɗii waasa, heɓ ɗen e leydi amen e ɓadaade mburu, kañum ɗen e leydi amen ɗen wona worɓe Fir'aawna; hokku ɗen kisiri, ngam ɗen ɓeydoo, kañum ɗen wuurno kañum ɗen mbaawaa maayde, kañum leydi ɗii hoto waasa. Kadi Yuusuf heɓi fof leydi Misiraawɓe ngam Firawnaa; sabu Misiraawɓe njaasi leydi mumen ngam Firawnaa; sabu jaamngo ɓuri mumen; kadi leydi woni ngam Firawnaa. Kadi yimɓe o waɗi ɓe jeyaaɓe makko e ɓiɓɓe, ummorii e daande keerol Misra haa daande keerol, si wonaa leydi serniiɓe tan; Yuusuf heɓaani leydi ndii; sabu e ndeenka Fir'awna hokki hokku e serniiɓe, e ɓe ñaamii hokku ngu Fir'awna hokki ɓe; ɗuum waɗi ɓe suudinaani leydi mumen. Yuusuf wi'i kadi fof Misiirnaaɓe, eto mi heɓii on e leydi mumen hannde e Fir'awna; nanndu on mbele, kadi huurte leydi ndii. Kadi e mbaɗa ɗum, kadi on maa hokka keerol naamnde e Fir'awna, kono naamnde nay mbaɗa ɗum maa waɗa e on hoɗon e mbinndol e leydi, e e ñaamde e on, e e fof ɓe e suudu on ɗon. Kadi ɓe wi'i, a kisalii min; min heɓii jaɓɓorgal yeeso joom-men, kadi min mbaɗa jeyaaɓe Fir'awna. Kadi Yuusuf dartini ɗum ko e mawɓe, ko e sariya haa ñalnde ndee, e leydi Misra, e Firaawna, yollude naanude, si wonaa leydi ceerniiɓe tan; ɗum wonaa ko Firaawna. Isra'ila ngoodi e leydi Misra e dow leydi Goshen, kañum ɓe heɓii e mum, kañum ɓe ɓeydii e ɓe yamirii heewde. Yaakuba njiɗɗi e leydi Misra hitaande sappo e

jeenay, kadi ñalnde Yaakuba duuɓi nguurndam makko woni hitaande teemerre e cappanɗe jeenay. Ɗoo janngooji Israa'ila ɓe nattii haa maayde, e o noddi ɓiɗɗo makko Yuusuf, e o wiyi mo, so mi heɓii jaabawol yeeso maa, dañ junngo maa ɗoo e hoore puccu am, e a waɗa e am yurmeende e goonga, haa alaa mi ñaamde e Misra; kono mi laaɓa e goɗɗo baabbaaji am, e a yoɓɓita mi e Misra, e a ñaama mi e kaburu maɓɓe; o wiyi kadi, mi waɗa ko e daande maa. O wii kadi, Waɗ laaɓal am, kadi o waɗi laaɓal makko, kadi Israa'iila sukki e dow ɗoŋŋol ɓoggol makko.

48

Waɗi ɓaawo ɗee keewe ɗee, e nganndiraa ko Yuusuf, ko baaba maa ena haɓɓii; e o ngarti ɓee ɓiɓɓe mum ɗiɗi Manase e Efrayim, o arii faade to Yakuuba. Haalaa nii ko Yakuuba, e wiyi, yiy ɓiɗɗo maa Yuusuf ari e maa; kañum Israa'iila ɓeydii mo, o joodii dow laaɓɓi. Kadi Yakuuba wi'i e Yuusuf, Alla am yiytii am e Luus e leydi Kana'an, kadi o barkini mi, kadi o wi'i am, to ɓeydoo mi ɓeydina ma, kadi mi waɗɗina ma, kadi mi waɗa ma e ceeɗe leyyi, kadi mi hokka ma leydi ndii, kadi e mbaygu maa caggal maa, e jeyaa sahaa kala. Jooni kadi ɓiɓɓe mawɓe ɗiɗi makko, ɓe jibinaaɗe e makko e leydi Misra hade mi yiyde e makko e Misra, ɓe woni am, Efrayiima e Manaase; hono Ruubeen e Simeyoon ɓe mbata wonde am. Kono ɓiɓɓe, ɗe so a jibini caggal ɗum, ɗi mbaɗa e innde esɗen mawɗen, ɗi mbitteede e njoɓɗi makko ɗen. Mi kono ɗo sahaa mi yahriiɗo e

Mesopotamiya leydi Siriya, Rashel nenyaama maa maayi e leydi Kana'an, mi yoɓɓinoo e laawol Kabarata leydi ndii, ngam waɗde Efrata; mi ɗaɓɓi mo e laawol ndol; ɗum ko Betlehem. Yiɗtooɗo kono Israa'iila ɓiɓɓe Yuusuf, o wiyi, ko hoɗɓe ɗen makko e maa? Yuusuf wi'i baaba makko: ɓiɓɓe am ɓe ɗum, ɓe Alla hokki am ɗoo. Kañum Yakuuba wi'i, natt'en ɗum am, ngam mi barkina ɓe. Kañuuji Israa'ila ɓuri nduumii e sabaabu kisal, kañum maa waawi yiyde; o naatni ɓe ɗum makko, o ɲaamni ɓe, o dokkitii ɓe. Kadi Isra'ila wi'i to Yuusuf, yeew yeeso maa mi ñaamnaaki, kadi yeew Alla holliti am ɓiɓɓe maa kadi. Kadi Yusufu yaltini ɓe iwde e cokle makko; kadi ɓe ndukkii mo e yeeso e leydi. Naatnoo kono Yuusuf ɓiɓɓe mum ɗiɗi, Efrayiima to bannge ñaamo, e bannge nano Israa'iila kono, kono Manaase e bannge nano, e bannge ñaamo Israa'iila kono, o ɓennini ɓe e makko. Nde Israa'ila yahdii junngo mum ñaamo, o dañii ɗum dow hoore Efrayima, kono kanko waɗi mo ɓurɗo, e junngo nano dow hoore Manaase, o waylii juuɗe mum. Kañum o barkini ɓe, kañum o wi'i, Alla, mo baabaaji am ɓennii yeeso makko, Ibirahiima e Ishaaka, Alla mo njanndirta mi tuggi ceeɗam haa ñalnde ndee, Nulaaɗo mo faltorta mi tuggi goɗɗe bonɗe fof, o barka ɓiɓɓe ɓee; kañum innde am ngoɗɗinee e ɓe, e innde baabaaji am Ibirahiima e Ishaaka; kañum ɓe ɓeydee haa yimɓe keewɗi e leydi ndii. Yiɗde kono Yuusuf ko baaba makko daŋtii junngo ñaamo makko mo bannge nano e hoore Efrayiima, ɗum tigi mo e makko; kono Yuusuf naatnii junngo baaba makko, ngam ittu ɗum e hoore Efrayiima e dow hoore Manaase. Yuusuf wi'i baaba makko, kala ngo no, baaba, o ndee ko cakkitiido; toɗɗu junngo maa mo e hoore makko. Kañ o yiɗaani, kono o wi'i, mi anndi,

ɓiɗɗo, mi anndi; e kanko maa waɗa e yimɓe, e kanko maa jokkondira; kono mawndo makko ɓiɗɗo o maa waɗa mawɗo makko, e ɓesu makko maa waɗa e jimɗi leyɗeele. Kadi o barkini ɓe e ñalnde ndee, o wi'i, e mon Israa'ila maa barkinee, ɓe mbiyata, Alla waɗ-ma mo ko Efrayiima e ko Manaase, kadi o dañi Efrayiima yeeso Manaase. Israila wii e Yuusuf, to yiɗi mi maayi; kadi Alla mbaawi e mon, kadi o artira mon e leydi baabaaɓe mon. Mi tawi, mi hokka ma Sikem keɓɓiɗo e ɓernde mum hakkunde esɗen maa, nden mi heɓii e juuɗe Amoriyankooɓe e leydi am e kallaaji am.

49

Yaakuba noddi ɓiɓɓe makko, kadi o wiyi ɓe, ɓeydu, ngam mi haali on, ko waɗtata on e ɓennuɗi ñalawma. Njokku e jokku, e nanndu-mi, ɓiɓɓe Yakuuba; nanndu Isra'iila, nanndu baaba maa. Ruben ɓiɗɗo am araɓere, aan ko doole am, e fuɗɗoode ɓiɓɓe am, mo jaɓi nder ndeenka, e mo jaɓi nder hoore makko. A waɗi ko ndiyam, hoto a fuurno, a yaltii ko e dow laaɓal baaba maa; ɗoon a ɓooyii laaɓal, mo a yaltii. Siméon e Lewi, ɓiɓɓe goɗɗo, ɓe timmi bonnugol mo ittaaki e momtugol mumen; Haa enɗam am yaha e laamu mumen, e haa ɓernde am haɗa e ndeenka mumen; sabu e cuuɗi mumen ɓe warii yimɓe, e e ɓuri mumen ɓe ɓoggii ɓernde njaɓɓuɗo. Naatnaa ko ɓernde mum'en, sabu ko e jippinirde; e ɓernde mum'en, sabu o ngaddiima; mi feewnitoo ɓe e Yakuuba, e mi feccitoo ɓe e Israa'iila. Yahuuda, ɓen ɓiɗɓe maa yettinay ma; juuɗe maa e dow cingol yimɓe

jahaaji maa; ɓen ɓiɓɓe baaba maa njoɓɓitoy ma. Ɓiɗɗo ngesa Yahuuda, e caggal ɗam ɓiɗɗo am a yaltii, a ñaami ko e ngesa e ko e ɓiɗɗo ngesa, hol mo waɗi mo huutoro? A waasaani ardiiɗo yaltude e Yahuuda, e hooreejo e ceeɗe makko, haa so ɗum mooftaama mo njogii, e kanko ko faannugo leyɗeele. O daɓɓa polus makko e loos, e polus mbakka makko e helix loos nden, o mbaɗɗa kuɗol makko e diiwaan, e kuɗol makko e ɲiiam ɓiɓɓe. Gitteeje makko njaɓɓuɗe ɗum e dow divere, e ɲaame makko ɓernde haa ko ɓuri kosam. Zebuluun mbaawi e nder geɗe mawnde, e o kanko e dow daande ɓaleeɓe leɗɗe, e o yaajtina haa Siidoŋ. Issakaaru yiɗi goonga, o ɗaɗɗii e nder leyye. Kañum yiɗi ɗo ndeenka ɗo ɗum moyyi, e leydi ɗo ɗum ɓuri, o ɗaɓɓi kayeejo makko e golle, kañum o wari gorko galle. Daana maa yiiloto yimɓe makko, hono kadi lenyol gooto e Israa'iila. Kadi Dan wara kesa njogooru e dow laawol, njogooru ɗo njogorii e dow taral, ɗo njokkitii koyɗe pucu, kadi gorko pucu ɗo mbaɗa caggal, ɗo foti kisol Joom. Gaada, leydi jarrubde maa jarrubo mo; kanko kadi o maa jarrubo mo e koyɗe. Aasir, mbosam makko yiɗi; e kanko maa hokkata ndeenka ardiiɓe. Naphtali ko lekki njoɓɓii, o hokkata e ɓiɓɓe makko goonga. Ɓiɗɗo ɓeydaango Yuusuf, ɓiɗɗo ɓeydaango am ɗo njiɗɗaa, ɓiɗɗo am ɓurɗo keewɗo, rutto faɗɗi am. E nder o mbele ɗum, nde ɓe ngoodi hakkille, ɓe yaawi mo, kadi jeyɓe pitte njahri mo. Kadi ɓe njuɓɓinaa e doole ɓanndu mum'en, e ɓe njuɓɓinaa kuɗɗe junngo mum'en, sabu e junngo hooreejo Yakuuba; tuggi ɗoo o nganndii Israa'ila iwdi e Alla Baaba maa. Kadi Alla am wallitii ma, kadi o barkini ma barke kammu dow, e barke leydi ndi jogii goɗɗe fof, sabu barke ɓiɓɓe e rewre, barke baaba maa e neene

maa; o ɓuri haa e barke pelle ɗe ɗuuɗii, e dow barke tuuɗe ɗe ɓurɗe sahaa; ɗe mbiyata dow hoore Yuusuf, e dow ɗokkol mo o ardii ɓiɓɓe. Benyamiin ko lumo ɓurɗo, o ñaamata e subaka haa jooni, kadi e nyalaawu o hokkata ñaamdu. Fof ɓeen kala ɓiɓɓe Yakuuba sappo e ɗiɗi; e goɗɗe ɓeen baaba maɓɓe haali e maɓɓe; e o barkini maɓɓe; kala gooto e nder barke makko o barkini maɓɓe. O wi'i ɓe, mi ɓeydata e yimɓe am; ñaamu-mi e nder leɗɗe e baabaaɓe am e nder luggere, nde e nder gonga Efron Hitiyankee, e nder luggere ɗiɗo, nde yeeso Mamre, e nder leydi Kana'an, nde Ibirahiima soodii luggere ndee e Efron Hitiyankee e nder jeyaango kaburu. Ɗoo ɓe yuurii Ibarima e Saara debbo makko; ɗoo ɓe yuurii Ishaaka e Rifka debbo makko; ɗoo ɓe yuurii Liya; nder jeyaaɗo leydi e luumo ɗo woni nder mum, ummoraade ɓiɓɓe Het. Kadi Yakuuba dartii waɗde ɓiɓɓe makko, kadi o ɓennii koyɗe makko dow laaɗo, o maayi, kadi o ɓeydaama e yimɓe makko.

50

Kadi Yuusuf ɓenni e yeeso baaba makko, o yiɗi mo, kadi o ɓuuɓi mo. Kadi Yuusuf yaamiri ɓiɓɓe makko ɓe ngoɗɗinooɓe, ngoɗɗinde baaba makko; kadi ɓe ngoɗɗinooɓe ngoɗɗini Israa'iila. Kadi ɓe timmi mo cappanɗe nayi; hono kadi foti ɓe limta ɗi ñalawma ɗi leemtugol; kadi Misra ɓeydii mo ñalawɗe mornaange cappanɗe. Sabu nde ɓeydii ɗii jemma ɗii ɓeydaare, Yuusuf haalii e mawɓe Fir’awna, o wiyi, so mi heɓii neema yeeso mon, haalɓe baɗte am e noppi Fir’awna, o wiyi, baaba am

wadɗii mi laaɓa, o wiyi, e kaburu ngu mi kofii hono am e leydi Kanaan, ɗoo a yooftan mi; jooni kadi mi yaha mi yooftan baaba am, mi artira; Fir'awna wii e Yuusuf, yaha, yooftan baaba maa, hono o wadɗii ma laaɓa. Kadi Yuusuf yahi e dow ngam yuɓɓinde baaba makko; kadi ɓe yahi e dow ɓe fof e makko ɓiɓɓe Fir'aawna, e mawɓe galle makko, e mawɓe fof leydi Misra, e suudu fof Yuusuf, e ɓiɓɓe makko, e suudu fof baaba makko, e dendiraagal makko; kadi ɓe ɓeydii mbeeɗi e nagge e leydi Goshen. Kadi ɓe yahi ngondi e makko kadi karetaaji kadi hoɗɓe pucu, kadi leeɗe nde warti mawɗe heewi. Kadi ɓe njaɗi to saare daaɓre Atad, ɗo woni ɓadii Yordan; kadi ɓe ndeenanii mo ndeenaare mawnde e gerte tan; kadi o waɗi ɓooyeede baaba makko ñalawɗi jeeɗiɗi. Kadi yimɓe ɗiɗɓe nder leydi Kanaan ɗii njangu e nokkuuji Atad, kadi ɓe wi'i, njangu mawngu oo ko e Misiraankooɓe; sabu oo ko kanko innii innde makko, Njangu Misra, o woni hakkunde Urdun. Kadi ɓiɓɓe makko waɗi mo ɗum wano noon. Kadi ɓiɓɓe makko ngarti mo e leydi Kana'an, kadi ɓe ɗikki mo e luuɗol ɗiɗol, ngo Ibarima heɓi luuɗol ngo e jaɓɓugol kaburu e dow Efron Hitiyankee, yeeso Mamre. Kadi Yuusuf rutti to Misra, kanko e mawniraaɓe makko, e ɓe yahi e makko ngam ñaamde baaba makko. Njiytii ɓe, ɓen mawnuɓe Yuusuf, sabu baaba maɓɓe maayi, ɓe wiyi, hoto foti Yuusuf njaaɓa min, kadi o yoɓtu min fof bonɗe ɗe min hollitii e makko. Kañum ɓe njaɗi faati e Yuusuf, ɓe wi'i, baabaajo maa waɗi ɓe laaɓ yeeso ɗo ɓe maayde makko, o wi'i, hono wi'ee Yuusuf: yaafu ɓe bonande e juulde maɓɓe, sabu bonɗe ɓe holli ma; kañum jooni jaɓ bonande jiyaaɓe Alla baabaajo maa; kañum Yuusuf yiyi tawi ɓe ngoodi e makko. Kañum njiyi faati e makko,

eɓe wiyi, ɗumen min ko jeyɓe maa. Kadi Yuusuf wi'i ɓe: Hoto fewndo, sabu mi woni e Alla. On planii e dow am e ko bonnde, kono Alla planii e dow am e ko moyyere, ngam waɗde hono hannde, e ngam yimɓe keewɓe njuɓɓinee. Kañum o wi'i ɓe, hoto kulol; miɗo mballitay on, e suuɗe mumen; kañum o haɗi ɓe, kañum o haali e bepнde maɓɓe. Kadi Yuusuf ngoodi e Misra, kanko e ɓiɓɓe makko, e golle suudu baaba makko fof; kadi Yuusuf wuri duuɓi teemerre e sappo. Kadi Yuusuf yii ɓiɓɓe Efrayiima, haa to jiloowo tataɓo; kadi ɓiɓɓe Makiir ɓii Manaase jibinaa e koyngol Yuusuf. Kadi Yuusuf wi'i e denndiiɓe makko, o wi'i, miɗo maayi; kono Alla mbaɗa njiyloto on, kadi o mbaɗa yaltino on ummoraade e leydi ndi ndii haa leydi ndi Alla waɗi laylawal e baabaaɓe amen, Ibraahiima, Ishaaka, e Yakuuba. Kadi Yuusuf waɗi ɓiɓɓe Israa'ila laamii, o wiyi, e nder yiiltere nde Alla maa yiilto on, kadi on maa ɓeydito kooɗe am ɗee diga ɗoo e mon. Kadi Yuusuf maayi duuɓi teemerre sappo e go'o, kadi ɓe ɗuufii mo, kadi ɓe wonndi mo e nder koofin e nder Misra.

Yiɗtude

1

Ɗii ko innde ɓiɓɓe Israa'iila ɓe naatnoo e Misra e Yakuuba baabamaa'en, kala e suudu makko fof naati. Ruben, Siméon, Lewi, Yahuda, Issakar, Zabulon, Benyamen, Dan, e Neftali, Gad, e Aser. Yuusuf nii e Misra, neɗɗo fof iwɗi e Yakuuba, jowi e cappanɗe nayi e jeetati. Yuusuf maayi, e ɓiɓɓe makko fof, e fedde nde fof. Ɓiɓɓe Israa'iila ɓeydii, ɓeydaama, keewɗi ɓeydii, karfii tan tan, kadi leydi ɓeydini ɓe. Laamu goɗɗo arose e nder Misra, o yiɗaani Yuusuf. O wii e leydi makko, yeew, golle ɓiɓɓe Israa'iila ina jamaa mawɗo, kadi o ina jaɓɓii haa min. Njiyee noon en hakkilto ɓe, si wonaa ɓe ɓeyda, kadi so ɓannge wadi min, ɓe ɓeydee kadi ɓeen e jaaɓiɓe, kadi ɓe wadi ɓannge min, ɓe yaha e leydi. Kadi o dartini ɓe jibinooɓe golle, ngam ɓe ɓeydito ɓe e golle. Kadi ɓe mahi wuro ɗe ɓeydaama e Fir’awna, Pithom e Rameses e On, wuro ngo ko wuro Naange. Sabu kono ɓe nannii ɓe, hono ɓe yamirta ɓe goɗɗo, e ɓe kesi e ɓe heɓi doole tan tan, e Misiraawɓe ɓuri ɓe ɓiɓɓe Israa'iila. Misiraajo oppressed ɓiɓɓe Israa'iila e doole. Kañum e ndeendin

nguurndam mum'en e nder golle ceeɗɗe ɗe, e ɓoggol e mbinndi birndi, e golle fof ɗe e nder luuɗe, e golle fof ɗe ɓe jeyinaama ɓe e doole. Kadi laamii Misra wi'i ɓe njuɓɓindiyanke'en Ibraahimaajo, ɗo innde gooto e maɓɓe Sefora, kadi innde ɗo ɗiɗaɓo Fuwa. Kadi o wi'i, si on njuɓɓindir rewɓe Ibraahimaajo, kadi ɓe woni e daartol, si ko gorko, warɗee mo, si ko debbo, hisɗee mo. Kulɓe ɗe kulɓe Alla, kono ɓe waɗaani hono nii laamɗo Misra yamirɗo ɓe, e ɓe wartinoo ɗiɗi gorko. Boɗeejo Misra noddi ɓe nannguɗe, o wiyi ɓe: Ko hol on waɗi golle nde ndee, on moofta ɓe gorko? Njaaɓirɓe ɗe wiyi Firawnaa, Rewɓe Ibraayimnaaje ɗe wonaa ko fii rewɓe Misra, ɓe mbaawi tan ko ɓe ɓenndi hade min naatde to ɓe, e ɓe ɓenndi. Alla waɗi ɓuri e ɓalliɓe, yimɓe ɓeydii, e ɓe heɓii karko heewde. Sabu e nde mawnuɓe ɓe naatnoo Alla, ɓe mahii hoore mum suudu. Pharaoh yamiri kala yimɓe makko, o wi'i: Kala gorko ɓenniiɗo to Hebrews ɓe, jippitee mo to maayo, kono kala debbo, wartinee mo.

2

Waɗi neɗɗo gooto iwde e lenyol Lewi, o nañi debbo e ɓiɓɓe rewɓe Lewi. Kadi o ɗaɓi e cosre, kadi o ɓenni gorko. Ɓe yiyde o neɗɗo, ɓe suuri mo hitaande tati. Sabu e nde ɓe waawataa suuɗde mum kadi, innde makko nannii mo ɗaɓɓere, e o lootii ɗum e bitumen e pitch, e o ɓennii ɓiɗɗo ndii e ɗaɓɓere nde, e o darii ɗaɓɓere nde e leydi ndiyam ɗam e dow maayo ngo. Kadi musiɗo makko ɗo yiɗi e woɗnde, ngam janndude ko foti waɗde

e makko. Ɓii Fir'awna jibi ngam yiillude e dow maayo, rewɓe makko ɓe ngoodi e dow maayo. O yiyi kaaɓal ngal e nder leɗɗe, o neldi rewɓe, o hokki ɗum. Nde o udditii kono o yiyi ɓiɗɗo ɓurta e nder basket o, e ɓii Fir’awna rewɓe makko, e o wii, iwde e ɓiɓɓe Ibraahimnaabe oo ɗoo. Kañum mbo'en makko wi'i ɓii Firawnaa, aɗa yiɗi mi nodda ma debbo ɗo nduuɗata e Ibraahimnaabe, kañum mo nduuɗat ma ɓiɓɓe ndee ma? Ɓii Fir'awna wi'i: yah; kono rewɓe ndee yahi noddi nennde ɓiɗɗo ndoo. Ɓii'do Fir'awna wi'i mo o, rewndina am ɗam ɓiɓɓe ndee, kadi ɓesnina am mo, mi tan mi hokkay ma saraaji; debbo ngo naatnii ɓiɓɓe ndee, kadi o ɓesnii mo. Nde ɓiɗɗo mawnii kadi, o yaltini mo e ɓiy Firawnaa, kadi o warii e makko e ɓiy. O innii innde makko Muusaa, o wiyi, mi jiɓtii mo e ndiyam. O waɗi e ɗee jemma goɗɗe ɗee, Musa waɗi mawnudo, o yahi to ɓiɓɓe makko ɓiɓɓe Isirayiila. O anndini golle mum'en, o yiyi neddo Ejipt o ɗaɓɓata woɗɗere Ibraayinaajo, e ɓiɓɓe makko keɓɓe ɓiɓɓe Isirayiila. Ngoongaani fii e fii, alaa yiɗi gooto, kadi o fuɗɗii Misiraajo ndii, suuɗii mo e nder ceeɗel ngel. Yaltude kono nde ñalnde ɗiɗaɓo, o yiyi gorko ɗiɗo Ibraayimnaajo ɓe njokkondiri, e o wi'i mo ɓurɗo: Ko hol a dañi mo ɓiɓɓe mo? Kono o wi'i, hol ko tagii mo jeyaa mo wonde hooreejo e alkali e amen? A waɗaani yiɗde warde am, hono no njiɗɗii ɗoo Misranke janngo? Musa kulii, e o wi'i, so tawii ɗoo noon ko feeñi haala ndee. Fir'awna nani ndee kelme oo, e o yiɗi waɗde Muusaa. Musa yaltini kadi e yeeso Firawnaa, kadi o ngoodi e leydi Madiyaan; o waɗi kadi e leydi Madiyaan, o joodii dow julɗe nde. Sarkin taariiji Midian ɗon ɗon jeeɗiɗi rewɓe, ɗon ɗon ɗon ɗon ɗon baaba maɓɓe Yetro. Ɓe njiyi, ɓe ɗoɗɗi ndiyam, haa ɓe ɗon ɗon

ɗon, ngam ɗon ɗon ɗon baaba maɓɓe Yetro. Ngoodi mawnuɓe ɓe, ɓe njaltini ɓe, kono Muusaa tayii ɓe, ɓuttini ndiyam ɓe, e yari mbaalu ɓe ɓe. Ɓe njii kadi e Raguel baabaajo mum'en, o kadi wii ɗum: Ko sabaabu hol feccitii ɗum e njiide hannde? Ɓe ndeen wi'i, neddo Misra nattii min diga gardiiɓe, e o ndaari ndiyam min, e o yari baleeje amen. O woni wiyi e rewɓe makko, kadi to o woni? Kadi ko waɗi on haali ndee gorko? Noddu mo kadi, ngam o ña mburu. Muusaa ndeenaa e nder gorko ndee, kañum o waɗii Sefora ɓiɗɗo makko Muusaa debbo. E nder kosam, debbo ndii heɓii ɓiɗɗo gorko, kadi Musa innii mo innde makko Gershom, wi'i: Sabu mi woni hooreejo e leydi gonɗo. Caggal ɗii jemma keewɗi ɗii, laamɗo Misra maayi, ɓiɓɓe Israa'ila njangiima iwde e golle ɗee, ɓamtii, ɓamtugol mum'en yaltii fayde to Alla iwde e golle ɗee. Kadi Alla nani ɓamtaare mum'en, kadi Alla hokkii laawol makko mo o waɗi e Ibirahiima, e Ishaaka, e Yakuuba. Alla yiɗi ɓiɓɓe Israa'iila, kañum anndaama ɓe.

3

Kadi Musa woni o waɗi rewde biyeteeje Yetro esiraajo makko, sarkin limaabe Madiyaan, kadi o yahi biyeteeje ɗee e leydi ladde, kadi o arii to dow Horeb. Yiytaama kadi mo Malaayka Joomi e yiite laaɓɓe e nder kuuɗe, e o yiyii ko kuuɗe ɗe ina yotta e yiite, kono kuuɗe ɗe ɓurataa. Musa wiyi kadi, Mi yaha ngam yiytde jiytol mawnol ndol, sabu ɓoggol ngol yoɓaani. Nde Joomi yiidi hono o yahraa yiide, Joomi noddi mo e ndii cokki, wi'i:

Muusaa, Muusaa. O kadi wi'i: Ko waɗi? O wiyi, hoto yaawde ɗoo; ittu kaaɗe e koyɗe maa, ndeen ɗoo ko nokku. Nder ɗo a tayii, leydi ndii ko leydi laaɓɗo. Kañum o wi'i, mi ko Alla baaba maa, Alla Ibirahiima, e Alla Ishaaka, e Alla Yakuuba. Kono Muusaa ruttini yeeso makko, sabu o yaawii yiyde yeeso ɗoo yewtere Alla. Joom wi'i kadi to Muusaa, yiɗde mi yiɗi ɓernde yimɓe am ɓe e Misra, e haalde mum'en mi nani tuggi jeyɓe golle, mi anndii ɓernde mum'en, mi iyii jiggude warde mum'en e juuɗe Misranaaɓe, e yaltinde mum'en tuggi leydi ndin, e naatnirde mum'en e leydi moyyi e buri, e leydi ɗooftaani kosam e ɲaamdu, e nokkuure Kana'anaaɓe, e Hettaaɓe, e Amoraaɓe, e Perisaaɓe, e Girgasaaɓe, e Hiwaaɓe, e Jebusaaɓe. Kañum jooni, to yiɗi, ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila nattii haa am, kañum mi yiyi ɓuuɓri ndi Misiraankooɓe ɓuuɓroo ɓe. Kañum jooni ɗoo, mi neldina ma e Firaawna laamɗo Misra, kañum a yaltina yimɓe am, ɓiɓɓe Israa'iila, e leydi Misra. Kañum Musa wi'i to Alla: Hol ko mi, sabu mi yaha to Fir'awna laamɗo Misra, kañum sabu mi yaltina ɓiɓɓe Israa'iila e leydi Misra? Alla wiyi kono Musa, o wiyi, mi mbaɗa e maa, e oo ɗoo mo alaamaaji hono mi mo neldini, e neldude maa yimɓe am ɗe Misra, e on mbaɗɗata Alla e ɗanndu nguu. Kadi Musa wi'i e Alla, to yiɗen mi yaha fayde e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi mi wi'a e ɓe, Alla baabbaaji amen neldii mi fayde e on; ɓe njiɓɓinata mi, ko innde makko? Ko miɗo wi'a e ɓe? Kañ Alla wiyi e Musa, o wiyi: Mi ko Mi woni O Gooto, kañ o wiyi: Ɗum noon a mbaala yiyde ɓiɓɓe Israila: O Gooto neldii mi e maa. Kadi Alla wiyi kadi fayde to Musa, nii maa wiita to ɓiɓɓe Israa'iila, Joomiraaɗo o Alla baabaaɓe amen, Alla Ibraahiima, e Alla Ishaaka, e Alla Yakuuba, neldini mi to on, oo ko innde am

ɗam sahaa, e hooreere dowreeɗe dowreeɗe. Naatnoo kadi, lekku jonde maantore ɓiɓɓe Israa'iila, e a mbaala e mawɓe makko: Joomiraawo Alla joome denndaaji amen yiɗi am, Alla Ibraahiima, e Alla Ishaaka, e Alla Yakuuba, wiyi: yeewngo mi yeewni on, e fof ko waɗii on e Misra. Kadi o wi'i, mi yaltina on e nder ɓamtaare ɓe Ejipt, to leydi ɓe Kana'an, e ɓe Hett, e ɓe Amor, e ɓe Peris, e ɓe Girgaas, e ɓe Hiw, e ɓe Jebus, to leydi nduuɗtotooɗo kosam e ɲaamdu. Kadi nañ-ɗen maa daande maa, kadi a naata a, kadi ɗo gollotooɓe Israa'iila, fayde Fir'awna laamɗo Misra, kadi a wi'a fayde makko: O Alla Iburuuji noddirii men, min yaha tawo laawol tati ñalawma e ladde, ngam min yoßtu e Alla amen. Mi tawi mi anndi ko Firaawna laamɗo Misra mbaawataa nii mbaɗa on yaha, so wonaa e junngo kattango. Kadi mi yoßnii junngo, mi mbaɗa Misiraawɓe e dow kala ko seedantaako am, ko mi waɗa e mum mumen, kadi caggal ɗum o neldina on. Kadi mi maa hokka jaabawol e yimɓe ɗii yeeso Misiraankooɓe, nde on yaltii kono, on njaltay hay ko waawaa. Kono debbo maa naamna ko e bannge hooreejo makko e mo fuɗɗii e suudu makko, kuuje njareeji e kuuje ɗaneeje e ɓoggol, kadi on maa dartin ɗum e kanko ɓiɓɓe mumen e e ɓe rewɓe mumen, kadi on maa yamiroyta Misiraankooɓe.

4

Musa jaabii kono, o wi'i, si mbele njiytaake yam, kadi mbele nañde daande am, ɓe mbii tan ko Alla jaltaaki maa, hol mbiyen wi'ude e maɓɓe? Joomiraaɗo wiyi mo, ko ɗum woni ko e nder

juuɗe maa? O wiyi, ɗan lekki. Kañum o wi'i, jippu ɗum e leydi, kañum o jippii ɗum e leydi, kañum ɗum wari ɓooyel, kañum Musa rennii e makko. Kadi Joomi wi'i e Musa: Yar junngo maa, naw e dunnde ndee. Yartii junngo makko kadi nawi e dunnde ndee, kadi o woni liggal e junngo makko. Ngam ɓe goonga mo ko Alla baabaaɓe mum'en yaltii mo, Alla Ibirahiima, e Alla Ishaaka, e Alla Yakuuba. Joomi wiyi mo goɗɗo: Naatnir junngo maa e nder ɓoggol maa. O naatni junngo makko e nder ɓoggol makko, o yaltini junngo makko e ɓoggol makko, kala junngo makko waɗi hono daneejo. Kadi o wi kadi: Naatnir junngo maa e hoore maa, kadi o naatni junngo e hoore makko, kadi o yaltini mo ummoraade hoore makko, kadi kadi mo artii e ndeenka yiite makko. Si kono goɗɗo-ɓe gasa maa, si kono nana-ɓe daande alaamaaji ɓennuɗo, goɗɗa-ɓe maa daande alaamaaji ɗiɗaɓo. Kadi so wonaa goonga maa e teeŋe ɗiɗi ɗee, kadi wonaa nana daande maa, maa naata ndiyam e maayo, maa yoora ɗum e leydi yoosde, kadi ndiyam ndi maa naata e maayo, waɗata yiiyam e leydi yoosde. Musa wiyi kono e Joom, mi yaajii, Joom, mi wonaa timmungol hade janngo walla hade ñalawma hannde, walla hade nde a fuɗɗii haalugol e jiyaaɗo maa, mi ko neɗɗo feewngol e haalde e neɗɗo luuɓingol e ɗemɗe. Joom wii e Musa, ko honɗo hokki ɗemngal e neddo? Ko honɗo waɗii mo nañaango e mo ɓoɗɗo, mo yiytoo e mo dofɗo? Mi wonaa Alla? Jooni yah, kadi mi fewtino kanko maa, mi jangindino ma ko a waɗi yiilde. Kañum Moses wi'i, mi jaabii Joomi, suɓo goɗɗo ɗo waawi, o ngoɗɗo a neldata. Kañum Joomi yiɗi e barke e Muusaa, o wi'i, haa Haaruuna, gooto maa, Lewii wondude? Mi anndii ko o haala haala e maa; kadi yiy, o yaltude e yiɗtude maa, kadi so o

yiyi ma, o suuɗa e hoore makko. Kadi a mbiyi e makko, kadi a hokka keleeje am e nder hunuko makko, kadi miɗo udditii hunuko maa e hunuko makko, kadi mi janngin-on ko on waɗa. Kañ o mum ma haalat e yimɓe, e o mum ma waɗu ɗemngal maa, kono a ma, a waɗu mo ko e Alla. Kadi ɓoggol ngol, ɗo waytiɗo e ɓoggol, a mbaɗa e juuɗe maa, e ɗo a waɗa e makko ɗe seedantaaje. Musa yahi, kadi o rutti faade Yetro esiraaɗo makko, kadi o wi'i, mi yaha kadi mi rutti faade ɓiɓɓe am ɓe e Misra, kadi mi yiytoo so ɓe woni jooni, kadi Yetro wi'i Musa, yah e jam. Caggal ɗii jemma keewɗi ɗii, laamɗo Misra maayi. Joomi wiyi e Musa e Madiyam, yah, yaha e Misra, ko sabaabu mbaɗi fof ɗi njiilotoo rooɓre makko. Nannginoowo Muusaa debbo mum e ɓiɓɓe, o yaltini ɓe dow dabbaaji juuɗe, kañum o ruttii to Misra; Muusaa nanngi lekki ndi iwdi e Alla ndi e junngo makko. Wiyi kadi Joomi e Musa, so a yahra e a ruttata to Misra, yiy fof ko ciike ɗe mi hokkii e juuɗe maa, a mbaɗ ɗum ɓooyɗo Firɗawna, mi kadi mi ñaawndina bernde makko, kañum o ñaagata yimɓe ɓe. Kañum a faamaa to Firawnaa, ɗee ko Joomiraaɗo wi'i: Ɓiɗɗo am ɓurɗo ko Israa'iila. Mi wiyi kadi e maa, neldu yimɓe am, ngam ɓe laaɓtu mi. So a tawii kadi a yiɗaani neldude ɓe, yeew kadi, mi mbaɗa ɓiɗɗo maa araande. O waɗi e laawol nder saare ndiyan, Nulaaɗo Joomi faami mo, kañum o yiɗi warde mum. Kadi Sipporah jaaɓii hayre, o daañii ɓoggol ɓiɗɗo makko, kadi o yettii e koyɗe makko, kadi o wiyi, yiɗi nguu daañagol ɓiɗɗo am. Kañum o yahi heen makko, sabu o wi'i, yiɗam daande suunaare ɓiɗɗo am jokkii. Joomi wiyi kono e Harun: Yah e njoɓɓitaare Musa e sahre. O yahii, o njoɓɓii mo e dow luumo Alla, ɓe ɓuusii goɗɗe. Musa haali Harun daɗe fof Joomiraaɗo, ɗe o neldii, e

daɗe fof ɗe o yamiri mo. Musa e Harun yahi, e mbii-ɓe neldudi gollotooɓe ɓiɓɓe Israa'iila. Kañum e Harun haalii fof konngol ɗii, konngol ngo Alla haalii e Musa, kañum e o waɗi seedantaaje ɗee yeeso yimɓe. Kadi yimɓe yaamini e ɓe suuɗii, sabu ɗo Alla yilliima ɓiɓɓe Israa'iila, e sabu ɗo o yiyi ɓamtaare mum'en, ɓe kuɓɓi kadi yimɓe njanngini.

5

Kañum caggal ɗuum, Musa e Harun naatii ko Fir’awna, ɓe wiyi mo: Ɗuum wiyetee Joomiraaɗo Alla Israa’iila, yiɗ-ɗen yimɓe am, ngam ɓe waɗ-am juulirde nder ladde. Kañum Firawnaa wi'i, ko honɗo mo mi nana heɗde daande makko, haa mi nulɗina ɓiɓɓe Israa'iila? Mi anndaa Joom-ɗo, kadi mi neldataa Israa'iila. Kañum mbe naamii mo: Alla Ibiraawiyankoobe noddirii men, min mbaɗa tawo laawol tati njamndi e ladde, ngam min mbaɗa juulde e Joomiraaɗo Alla amen, si wonaa mayde walla hoore mbaɗa ara min. Kadi lamɗo Misra wi'i ɓe, ko sabaabu Musa e Haruuna on natta yimɓe ɗii e golle ɗe? Yaha kala gooto e mon e golle makko. Kadi Firawnaa wi'i, yeew jooni yimɓe ɓuri keewɗi, haa min dartee ɓe e golle mum. Firaawna waɗi ɓe jeyɓe golle yimɓe e ɓe winndotooɓe, o wi'i, a mbaawataa tan hokkaade mbaalu e yimɓe ngam mahde biriike, ko no o wayi janngo e ñalnde tataɓnde; kono ɓe kala ɓe yaha e ɓe ɓeydita mbaalu maɓɓe. Kadi nder jaɓɓorgo golle biriik ngo ɓe waɗi, e ñalnde kala a mbaala ɗum e mum ɓe, a yoɓotaa hay huunde, ɓe jogii sahaa tan, sabu ɗuum ɓe haali, ɓe wiyi: En yahu, en yurmitin e

Alla amen. A barune golle ɓen yimɓe ɓen, e ɓe ndeentu e golle ɗen, kañum ɓe ndeentu e kalimaaji kooɗe. Jeyaaɓe golle e ɓinnduɓe ɓe ngoodi-ɗen ɓe, e ɓe wi'i to yimɓe, wi'etee: Ɗee Firaawonn wi'i, mi hokkata mi nani maa ɗen ɓoggol. Onon miin yiɗon yaha njokku ɗen e mumen mumen ɓanndu, ɗo so tayii on njiyii, sabu njafaaka tan ummaade e nder jaɓɓorgo mumen hay huunde. Kañum waɗɗiima yimɓe e nder leydi fof Misra ngam ɓamtude kaɗol e nder bondi. Ɓe jeyɓe golle ɗe nganndii ɓe, e wiyde: Timmin golle ɗe timmuɗe e ñalnde kala, hono e kadi sahaa ɗe bondi njiytaa ngam miin. Kadi e faskitaama winndotooɓe ɗe ndema ɓiɓɓe Israa'iila, ɓe njobnaama e kanko mum'en e junngo junnooɓe Firawnaa, wi'eteɓe: Ko waɗi on timminii kuutorɗe mon ɗe biriije ngonaa hannde e ñalnde tataɓnde, e ɗe hannde? Ngoodi e nder, kono binndanɓe ɓiɓɓe Israa'iila haali e Fir’awna, wi'i: Ko waɗi noon a waɗata ɗum e jiyaaɓe maa? Ɗaɓɓe nattaako, o hokkata wonaa e jiyaaɓe maa, e ɓirnde ɗee, ɓe wi'i min en waɗde, e ɗoo ɓiɓɓe maa ɓe ɗaɓɓaama, noon a ɓurta yimɓe maa. Kañum o wi'i ɓe: On ngoola, on ko goloɓe, sabaabu ɗum on wi'i: Min yahu, min juulde to Alla men. Jooni ko alaa yaltude, gollu. Kawndi hay ngaddaama to on, kono mbaɗ-ɗon njiytinde golle birle ɗee. Winndotooɓe ɓiɓɓe Israa'iila yiyi hoore mum e bonɗe, wi'i, a waawataa yettude humpito goonga ɗo waɗɗii ɓirndi ñalnde kala. Ɓe njokkondiri Muusaa e Haaruuna ɓe ngonoo e njokkondirde mum'en, ɓe yaltii e Firawnaa. Kañum ɓe wi'i mum'en: Alla yiy on e hukmu on, sabu on waɗtii ɓuuɓri amen ɓuri nder yeeso Firawnaa e nder yeeso jiyaaɓe makko, hokkaade laawol e juuɗe makko, ngam wardude amen. Musa

ruttii to Joomiraaɗo, e o wi'i, mi yaajii, Joomiraaɗo, ko waɗi on ɓurnii yimɓe ɓee? Kadi ko waɗi neldaani am? Kadi tuggi mi yahuɗo yaha to Fir'auna ngam haalare e innde maa, o ɓeydii yimɓe ɗen, kadi a njaltaaki yimɓe maa.

6

Kadi Joomi wiyi e Musa, jooni njanata ko mi waɗa e Firaawna, e junngo mo ɓuri neldude ɓe, kadi e junngo mo ɓuri yaltude ɓe e leydi makko. Alla haali kono e Musa, kadi o wi'i mo: Mi ko Joomiraaɗo. Kañum mi yettii to Ibirahiima e Isiyaaka e Yakuuba, mi woni Alla maɓɓe, kañum innde am Joomiraaɗo njaarataa mi ɓe. Kadi mi dartii ndeenka am e mawɓe, ngam mi hokku e mawɓe leydi Kana'aniyankooɓe, leydi ndi mbii joodi e makko, e ndi kadi mbii joodi dow makko. Kadi mi nannii ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila, ɓe Misiraawɓe njuulondiri ɓe, kadi mi faamtii golle maa. Yah, mi wi'i e ɓiɓɓe Israa'iila, mi wiyi, min ko Joomiraaɗo; kadi mi yaltina on tuggi nder laamɗam Ejipt, kadi mi faltina on e banndum, kadi mi uɗɗita on e jungo dowrowol e hukumce mawnde; Kadi mi heɓa on yimɓe am, kadi mi wona Alla maa on; kadi on anndoto ko min ko Joomiraaɗo Alla maa on, o yaltinii on tuggi nder ɓusngu Ejipt. Kadi mi naatna on nder leydi ngo mi yettini junngo am ngam hokkaade mo e Abraham, e Isaac, e Jacob, kadi mi hokka on mo e jaɓɓugol, mi Joomi. Musa haalii ɗum e ɓiɓɓe Israa'iila, kono eɓe naatnii Musa sabu ndimaagu, e sabu golle ceeɗe. Joom wi wiyi kadi e Musa o wi'i, naatu, haala e Firaawna laamɗo Misra, ngam o neldu ɓiɓɓe Israa'ila iwde e

leydi makko. Musa haali haa yeeso Joomiraaɗo, o wiyi, eɗen ɓiɓɓe Israa'ila nañaani am, kañum no Fir'awna mbaɗa nañude am? Kono mi wonaa hakkille. Joomi wiyi e Musa e Harun, naamni ɓe e Firaawna laamɗo Misra, ngam neldude ɓiɓɓe Israa'iila diga leydi Misra. E ɗum ɓe ardiiɓe suudu mbaydi mum'en, ɓiɓɓe Ruuben, ɓiɗɗo cakkuɗo Israa'iila, Enok, e Fallu, Hesron, e Karmi, oo ko leydi Ruuben. Ɓiɓɓe Simaawon ko: Jemuul, e Jamiin, e Ehuud, e Jakiin, e Sohar, e Saawul o jibinaa-mo debbo Kanaana. Ɗii ko ɗemɗe ɓiɓɓe Simaawon. Kadi ɗii ko innde ɓiɓɓe Lewi hakkunde dendiraagal mum'en, Gerson, Kohat, e Merari, kadi duuɓi nguurndam Lewi ko temedere tati cappanɗe jeenay. E ɗii ɓiɓɓe Gershon, Libni e Shimei, e suudu dendiraagal mum'en. E ɓiɓɓe Kahat, Amram, e Isaar, Hebron, e Usiel, e duuɓi nguurndam Kahat ko temedere e cappanɗe tati duuɓi. Kadi ɓiɓɓe Merari: Mahli, e Mushi. Ɗum ko suudu baaba Lewii e nder dendiraagal mum'en. Kadi Amram naati Jochebed, ɓii'do esiraawo baaba makko, mo faati e hoore makko haa e debbo. O jibini mo faati Aaron e Moses, e Miriam goordo maɓɓe. Duuɓi ngenndiindi Amram, temedere tati e ɗiɗi duuɓi. E ɓiɓɓe Issachar, Korah, e Naphek, e Zechri. E ɓiɓɓe Uziyel, Misayel, e Elisafan, e Segrei. Harun naatnoo Elisabet ɓii rewɓe Aminadab, miiɗo Naason, mo debbo makko, e o jibini mo Nadab, e Abiyud, e Eleyasar, e Itamar. Ɓiɓɓe Kore, Asir, e Elkana, e Abiasar, ɗii ko cakkitiiɗe Kore. Kadi Eleyasar ɓii Harun naati e ɓiɓɓe rewɓe Futiyel debbo, kadi o yiyi mo Finees. Ɗii ko ceeɗe mawɗe ɗemngal Lewiyankooɓe, e jaɓɓorɗe mum'en. Ɗum ko Harun e Musa, ɓe Alla wi'i ɓe yaltude ɓiɓɓe Israa'ila iwde e leydi Misra e doole mum'en. Ɗumɓe ɗee ko ɓe haaluɓe e Firaawna laamɗo

Misra; e mbaɗi yimɓe ɓiɓɓe Israa'iila iwde leydi Misra, kanko Haaruuna e Muusaa, ñalnde nde Joomiraaɗo haalii e Muusaa e leydi Misra. Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, mi Joomi, haala e Firawnaa laamɗo Misra fof ngo mi wi'i ma. Kañum Moses wi'i ɗo yeeso Joomiraaɗo: Yeew mi, mi neɗɗo haala feewi, kono ko no Fir’awna mbaawat heɗde am?

7

Kañum Joomi wiyi to Musa, o wiyi: Yeew, mi hokki mo Alla Fir’awna, e Haruuna ɓiɗɗo maa, ko wona maa annabiiwo. A nde won haala mo foti kala ɗi mi yaamiima ma, kono Haaruuna ndeenka maa haala e Fir’awna, haa yoo yiɗde ɓiɓɓe Israa’iila iwde e leydi makko. Mi kono, mi nana ɓeydina bernde Fir’awna, mi nana yamirta alaamaaji am e mangooji am e leydi Misra. Kañum Fir’awna haalata maa, kañum mi njottinoo junngo am e nder Misra, kañum mi yaltina e doole am yimɓe am ɓiɓɓe Israa’iila iwde leydi Misra e nder ɓamtaare mawnde. Kañum nganndaa fof Misiiranaaɓe ndee mi ko Joomiraaɗo, yiitde junngo am e Misira, kañum njettina ɓiɓɓe Israa'iila e nokkuuji maɓɓe. Musa e Harun waɗi hono nii Joomi waɗi ko e maɓɓe, nii noon waɗi ɓe. Muusaa nii duuɓi cappanɗe tati, kono Haaruuna ɓiɗɗo makko nii duuɓi cappanɗe tati e tati, sahaa o haalii e Fir’aawna. Kadi Joomi wi'i e Muusaa e Haaruuna, o wi'i, kadi si Firawnaa wi'i e on, o wi'i, hokku min alaamaaji walla kaɓiraaɗe, kadi a wi'ata Haaruuna ɓiɗɗo maa, nañ ɗokkere ndee, kadi ɗuuɓin e leydi yeeso Firawnaa, kadi yeeso jiyaaɓe makko, kadi o

wona mberewa. Musa e Harun naati yeeso Fir’awna, e jiyaaɓe makko, ɓe waɗi ɗum noon, hono Joomiraaɗo yamiranii ɓe, kadi Harun ɗooftii lekki yeeso Fir’awna, e yeeso jiyaaɓe makko, lekki ndi woni ɓiɗɗo. O noddi ɗoo kadi Fir'awna sappoɓe Misra e jaaɓorɓe, ngoɗɗi kadi jaaɓorɓe Misranaaɓe e jaaɓe mum'en hono ɗum kadi. Kala ɓe njiifti, kala gooto ɓanndu makko, kala ɓe woni ɓaleeje, kala ɓanndu Harun njiifi ɓannduuji ɓe ɗe. Kañum biridam Fir’awna jaɓɓii, kañum o heewii ɓe hay, hono no Joomi waɗii yowre e ɓe. Joɗii Joomiraaɗo e Muusaa, barkiima nder Fir’awna, haa alaa neldude yimɓe ɓe. Yah to Fir'awna subaka, yeew o yaha e ndiyam, kadi a mbiya jokkondir e makko e daamal ngal leydi maayo, kadi lenyol ngol firtiima e ɓii, a njaɓa e junngo maa. Kadi a mbaawi faamde e makko, Joomiraaɗo Alla Ibiraaɓe neldini mi e maa, o wiyi, neldu yimɓe am, ngam ɓe kuutoro am e ladde ngenndiije, kadi yeew, a naatnaa haa oo sahaa. Ɗee ko Joomiraaɗo wi'i, e ndee a mbaawat anndude ko mi Joomiraaɗo, yeew mi dartinaani e gongol ngol e nder junngo am e dow ndiyam ngam e nder maayo, e o mbaɗtee e yiite. Kadi liɓɓe ɗe e nder maayo maaɗa, kadi maayo ɓooyata, kadi Misiraawɓe waawaa yarade ndiyam ummoraade e maayo. Joomi wiyi kono to Musa: Wi Harun ɓiɗɗo maa, nañ luggere maa e junngo maa, yoɓɓin junngo maa dow ndiyam Misra, dow maayo maɓɓe, dow kanal maɓɓe, dow leydi ndiyam maɓɓe, e dow fow ndiyam jokkaandi maɓɓe, ɗum maa waɗa yiyde. Ɗum warti yiyde e leydi Misra fow, e nder lekki e nder hayre. Kadi ɓe waɗi nii Musa e Harun, hono no Joomiraaɗo waɗi yaamugo ɓe, kadi o ɓennii e ɓoggol makko o darnii ndiyam ndin e nder maayo yeeso Fir’awna, e yeeso jiyaaɓe makko, kadi

o waylii fof ndiyam ndin e nder maayo e yiiyam. Kadi liɓɓi ɗi e nder maayo maayi, kadi maayo ɓooyii, kadi Misiraawɓe waawaa yarde ndiyam iwde e maayo, kadi yiiyam wonnoo e leydi Misra fof. Ɓe waɗi kadi hono kadi ɓe jaɓɓorɓe ɓe Misiraawɓe e siire mum'en, e nattaama berde Fir’awna, e wonaa o nannii mum'en, hono no wiyi Joomiraaɗo. Jippinaa-ɗo kono, Farawna naatii e nder suudu makko, e o horiima hakkilii makko kadi e dow ɗum. Misiiranaaɓe fof kooyi nder daande ndiyam ngam ñaamde ndiyam, kono ɓe mbaawataa ñaamde ndiyam iwdi e ndiyam. E timminaa njaawdi jeegom, caggal wonde Joomi daññii ndiyam ngam. Joomi wiyi kono to Musa, naatnu to Firawnaa, e a wi'at to mo: Ɗee ko Joomi wi'i, neldu yimɓe am, ngam ɓe jeyoo mi. Si kono a yiɗaani yolteede, yeew mi mbaɗa fof keerol maa e ɓannduɗe. Kadi mayru ngu mbaɗa ɓannduɓe, ɓe ɓeydii ɓe mbaɗa nder suudu maa, nder ɗaɗɗe suudu laaɓe maa, dow laaɓe maa, dow suudu goɗɓe maa e yimɓe maa, kadi nder ɗaɓɓere maa e nder ojuuji maa. Kadi e maa, e jiyaaɓe maa, e yimɓe maa, ɓannduɗi ɗi mba illa.

8

Wiyi kono Joomi e Musa: Mi wiyi Harun ndeenka maa, taar e junngo maa nde liggal maa e maayɓe, e caaɗe, e leɗɗe, e yiɗtu ɓannduɓe. Kañum Harun juttini junngo makko e dow ndiyam Misra, kañum o yaltini ɓaleeje, kañum ɓaleejo yaltaama, kañum o huutori leydi Misra. Ɓe waɗi kadi wano e ɓe jaɓɓorɓe ɓe Misra e jaɓɓe mum'en, e ɓe yaltini ɓaleeje dow leydi Misra. Kañum

Fir’awna noddi Musa e Harun, o wi'i: Du’a ko faati am e Joomiraaɗo, kañum o momtu ɓannduɓe ɗii e am e yimɓe am, kañum mi neldina ɓe, ɓe huutoro e Joomiraaɗo. Musa wiyi e Fir’awna: Suɓto e am sahaa mi njiifata e makko maa, e makko e jiyaaɓe maa, e makko e yimɓe maa, momtude ɓannduɓe ɗii e makko maa, e makko e yimɓe maa, e makko e galle moodon, si wonaa e maayo tan, ɓe mbaɗata. O wi'i, e jaŋngo; o wi'i kadi, ko no a wi'i; ngam a anndaa ko alaa goɗɗo si wonaa Joom; kadi peccuɓe ɗen maa ittude ummaade e maa, e suudu maa en, e galle, e jiyaaɓe maa, e yimɓe maa, si wonaa e maayo tan maa ɓeydude. Yahi kala nde kono Musa e Harun iwdi e Firaawna, e Musa waɗi ɗemngal to Joomiraaɗo baɗte e jaabawol ɗol e ɓaleeje, hono o waɗi jaabawol Firaawna. Joomiraaɗo waɗi hono no Moses wiyi, e ɓannduɓe maayi e suudu ɗe, e wuro ɗe, e leydi ɗe. Ɓe ngarti ɓe ɗuuɗe ɗuuɗe, kañum leydi ngi ɓoyii. Yiɗde kono Fir’awna ko waɗi ɓeydugol, nduuɓi makko ɓeydaama, e o naatnii ɓe, hono no Joomiraaɗo haali. Wiyi kono Joomi to Musa: Mi wiyi Harun, yaltin e junngo nduu mbaalu maa, e dartin leyyi leydi, e mbele sikippe e nder yimɓe, e e nder naange nayi ɗiɗi, e e nder leydi fof Misra. Harun yoɓɓini juuɗe mum ɗum lekki, o foti ɓoggol leydi, ngenndiiɓe jeyaa e yimɓe, e dabbaaji nayi jeeɗiɗi, kañum e ɓoggol leydi fof ngenndiiɓe jeyaa. Ɓe waɗi kadi wano e ɓe jaaɓorɓe e siire mumen, yoo yaltinde ɗe ɓannduuji, kadi alaa ɓe waawi, kadi ɓannduuji ɓe jeyaa e yimɓe e e ɗe dabbaaji nayi jeeɗiɗi. Ɓe jaaɓorɓe nde wiyi kadi to Fir’awna: Ɗiɗo Alla ko ɗum. E ndeñaama mbiyri Fir’awna, e winndaaki o heɗi ɓe mum, hono no Joomiraaɗo haali. Joomi wiyi kono to Musa: Tagi janngo subaka, tayu yeeso Firawnaa, yeew o hoore

mum maa yaha e dow ndiyam, a wiya to mum: Ɗee wiyi Joomi: Neldu yimɓe am, ngam ɓe kuutoree am e ladde. Si kono a yiɗaani yollude yimɓe am, yeew mi neldoo ɓaleeje dow maa, e dow jiyaaɓe maa, e dow yimɓe maa, e dow galle maa, galle Misiraawɓe mbaɗtee ɓaleeje, e haa leydi ndi mbiyɓe ɗii dow makko. Kadi mi mbaɗ-ɗo ko e ñalnde nde leɗɗe Gesem, e mo yimɓe am ɗon, e mo ɗumɓo mbiy-ɗo tawo, ngam a anndaa ko mi Jom Alla leyɗeele fof. Kadi mi maa fow keertingol hakkunde yimɓe am e yimɓe maa, kono nder ñalnde jaŋde maa waɗa ɗum dow leydi. Joomiraaɗo waɗi noon, ɓannge-ɗuuɗe jimɗi njayi e nder suuɗe Firɗawna, e nder suuɗe jiyaaɓe makko, e nder leydi Ejipt fof, leydi rusaama sabbu ɓannge-ɗuuɗe ɗee. Fir'awna noddi Musa e Haruna, o wiyi: Njiyii juutde e Joomi Alla maa nder leydi. Kañum Muusaa wiyi, wonaa waawde waɗde ɗum noon, sabu ɓernuɗe Misiraawɓe min mbaɗa Joomiraaɗo Alla amen, so min mbaɗi ɓernuɗe Misiraawɓe yeeso maɓɓe, min hokkee en e ɗaare. Laawol tati jemma min mbaɗa yaha e ladde, e min mbaɗa juulde to Alla amen, hono no Joomiraaɗo wi'i min. Kañum wii Firawnaa, mi neldii on, kañum juuɗe e Alla maa e ladde ngenndiije, kono hoto yaho yimɓe haa woɗnde. Duɗɗe kadi e am ko e Joomiraaɗo. Musa wiyi, Mi yaha e maa, mi njaɓɓina to Alla, ɓaleeje ndee maa yaha e jeyaaɓe maa e yimɓe maa jaŋngo. Hoto Fir'awna ɓeydu yollude, ngam hoto neldeede yimɓe juude to Joom. Musa yahi e Farawna, e o ndeenani to Alla. Joomiraaɗo waɗi hono no Muusaa wiyi, o yoɓii nder kuyomuyan ummoraade e Fir'awna, e jiyaaɓe makko, e yimɓe makko, alaa hay gooto njiytaama. Kadi Firaawooru o natnii berde makko kadi e nder sahaa ndee, kadi o yiɗaaki yolde

yimɓe ɓee.

9

Wiyi Joomi e Musa, naatu e Fir’awna, kañum wi'a mo: ɗum Joomi Alla Ibaraayankooɓe wi'i, neldee yimɓe am ngam ɓe kuutoree am. So a yiɗaaki jiɗtaade neldude yimɓe am, kono a heɓii ko ɗoon e makko, to yiyde, junngo Joomi maa ari e dabbaaji maa ɗi e ladde, e pucci, e e ɓaleeji ɗi nana golle, e e ɲaameeli, e e nagge, e e mbeeɗi, maayde mawnde tan. Kañum mi mbaɗa ko e sahaa ngo, hakkunde ɗaɓɓe ɓe Misiraajo e hakkunde ɗaɓɓe ɓe ɓiɓɓe Israa'iila, hay gooto maayi e kala ɓe ɓiɓɓe Israa'iila haala. Kadi Alla hokki sarɗe, o wi'i, hannde Joomiraaɗo maa waɗa ndee haala e leydi ndii. Kadi Joomi waɗi konngol ngol ñalnde aroore, kadi maayi fof ɗaɓɓe Misiraawɓe, ammaa e ɗaɓɓe ɓiɓɓe Israa'ila, maayi hay gooto. Yiɗde kono Fir’awna hono hay maayi goɗɗo iwde e fof ɗe dabbaaji ɗe ɓiɓɓe Israa’iila, ɓeydaama ɗo bere Fir’awna, e hay neldini ɗo yimɓe. Wiyi kono Joomi e Musa e Harun, o wi'i: naatnoo on kuɓɓe juuɗe e ɓaleeje leenol fornu, e Musa feskat to bannge kammu yeeso Firawnaa, e yeeso jiyaaɓe makko. Kadi a waɗu boowal e dow leydi foti Misra; kadi o mbaawi waɗude e dow yimɓe, kadi e dow dabbaaji nayi joppi, ɓuuɓe, ɓuuɓe ɓaleeje njeeyeeje e yimɓe, kadi e dabbaaji nayi joppi, e leydi foti Misra. Kañum Moses nañi ɗaɓɓere ndere kamineeje yeeso Fir’awna, o fesii ɗum e kammu, waɗi ɓernde e ɓernde ɓernde njokkondiri e yimɓe e dabbaaji nayi ɗiɗi. Kadi silatooɓe ɓe mbaawaa taagde

ɓawo Muusaa sabu ɓannge ɗe, ko waɗii ɗe ɓannge e silatooɓe ɓe, e e leydi Misra fof. Jaaɓii kono Joomi bɗo ɓernde Fir'aawna, e o yiɗaani naamndude mumen, hono Joomi waɗii yamiroore.

Joomiraaɗo joomi e Muusaa, taw subaka, taw njoggu yeeso Fir'awna, taw njiɗ-mo, ɗee ko Joomiraaɗo Alla Ibraayimnaabe wi'i, yiɗ-ɗen yimɓe am, ngam ɓe jogore am. E sahaa jooni ndii, mi neldii poti balaaɗe am fof e nder ɓernde maa, e balaaɗe jiyaaɓe maa, e balaaɗe yimɓe maa, ngam a anndee ko alaa goɗɗo hono mi e leydi ndii fof. Jooni tan ko yiɗtude junngo am, mballam ma, e yimɓe maa mballitam, e maa haɗetee e leydi. Kadi sabaabu ɗum ngardinaa-ɗaa, ngam mi hollita karko am e maa, e ngam inndiraa innde am e leydi fof. Haa sahaa kadi a waɗi yimɓe am, ngam alaa neldude ɓe? Yeew, mi ɓeydoo ndee sahaa janngo barkeeji keewɗi tan, ɗi wondaani no oo wondaaki e Misra, tuggi ñalnde nde tagoraama haa ñalnde ndee. Jooni kadi yaawu mbinndaa daɗɗe maa, e foti ko woodi ma e laawol; sabu yimɓe fof, e daɗɗe, foti ko woodi ma e laawol, sabu yimɓe fof, e daɗɗe, foti ko njooftetee e laawol e alaa nattude e suudu, kono ɓanndu mbaɗa e mum ɗum, o maa maaya. O kulnoo haala Joomi e jeyaaɓe Firaawna, o laamordi dabbuuji makko e suudu.

Mo wonaa o jokki miijo makko e daande Joomi, o woppii dabbude e luuɗe. Joomi Almasihu wiyii e Musa: Yar junngo maa e kammu, kadi barure maa njaha e leydi Misra fof, e yimɓe, e daɓɓe, e kuuɗe fof ɗe e leydi. Musa tawii junngo makko to bannge, kadi Joomiraaɗo hokki defte e barje, kadi yimɓe nduu yoɗɗi to leydi, kadi Joomiraaɗo rokkii barje to leydi Misra fof. Wayi ɓaleeje e yiite ɓalɗe e nder ɓaleeje, kadi ɓaleeje ɗee buri keewɗo, nde wonde hono ɗum njogaani e Misra, tuggi ñalngu

ngu leydi mum jeyaani e mum leydi. Ɓanndu daɓɓii e leydi Misra fuu, ummoraade haa mawɗo, e ɓanndu fuu ɓanndu ɗo e laawol daɓɓii ɓanndu, e leɗɗe fuu ɗe e laawol-laawol ɓanndu ɓeɓɓitii. Kono e leydi Gesem, ɗo ɓiɓɓe Israa'ila woni, ɓanndu njahri. Mi neldii kono Fir'awna noddi Musa e Harun, o wi'i ɓe: Mi woni junubaajo jooni, Jom ɗo mo goonga, kono mi e yimɓe am, min woni haramɓe. Daawo sabaabu heen e am ko Joom, kañum fawto waɗde haalde Alla, e ɓanndu, e yiite, mi neldina on, kadi alaa tan on ɓeydito jokkude. Musa wiyi mo kadi: Nii mi yaha wuro ngo, mi faamno junnge am ɗe e Joomi ngo, defte ɗe maa dartin, ɓanndu ndu e ndiyam ndam taa wooda kadi, ngam a anndaa ko Joomi ngo leydi ndi. E a e ɓe jiyaaɓe maa, mi anndi ko haa jooni honaaki Joom. Liino e gawri ɗi daɓɓaama, ko sabaabu gawri ɗi joodi, kono liino ɗi nder ɓoggol. O kono yiite e spelt ɓeydaaki, ko sabaabu ɗum woni caggal. Muusaa yahi e Firawnaa e bannge nder wuro, o tottini junngooji mum e Joomiraaɗo, daɗɗe ɗee dartii, ɓanndu e ndiyam tan dartaani goɗɗo e leydi. Yiyde kono Fir’awna ko dartiima ɗam e barleeje e ɓoggol dartiima, o ɓeydii yaltude, e o ñaawndii muuɗum makko, e goɗɗo jiyaaɓe makko. E nattii bingel Fir’awna, e neldinaaki ɓiɓɓe Israa’iila, ko fii no Joomi haalii e Muusaa.

10

Jooni Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, o wi'i, naatnu e Firawnaa, ko mi ɓeydii bernde makko e berne jiyaaɓe makko, ngam alaamaaji ɗii mbaɗtu e mum'en; ngam on yowtu e noppi ɓiɓɓe

mumen, e ɓiɓɓe ɓiɓɓe mumen, ko foti mi waɗii e Misiraankooɓe, e alaamaaji am, ɗi mi waɗii e mum'en; kadi on anndoto ko mi Joomiraaɗo. Musa e Haruna naati e yeeso Fir'awna, e wi'i mo, ɗee ko Joomiraaɗo Alla mo Ibaraayankooɓe wi'i, haa jooni a yiɗaaki semmbineede mi? Neldee yimɓe am, ngam ɓe jeyee mi. So taa a yiɗaaki a nulda yimɓe am, to mi nana njaɓtoo ɲaamdu nduu jamano jaŋngo ɲaamdu keewɗo e dow leydi maa kala. Kadi o maa huutoro yiite leydi ndi, kadi a waawataa yiide leydi ndi, kadi o maa nyaama fow ko ɓuri e leydi ndi ko faccii, ko o faccii on mo ɓanndu ndu, kadi o maa nyaama lekki kala ko ɓettu on dow leydi ndi. Kadi maa heɓee galle maa, e galle jiyaaɓe maa, e galle fof e leydi foti e leydi Misiraawɓe, ɗe hay sahaa yimɓe maa yiyde, walla yimɓe mawɓe mumen, tuggi ñalnde ɗe ɓe jibinii e leydi ndii, haa ñalnde ndee. Kadi Muusaa rukki yaltii e Fir’awna. Kadi jeyɓe Firawnaa wi'i mo, haa jooni ɗum mbaawata min? Neldee yimɓe ɓee, ngam ɓe kuutoro Alla maɓɓe; walla a yiɗi anndude ko Misra haɓɓii? Kadi ɓe firtiima e Musa e Harun fuɗɗo Fir’awna, kadi o wiyi ɓe: Yaha kadi kuutoree Joomiraaɗo Alla mumen, holno kadi holno ko ɓe yahɓe? Kadi Musa wi'i, min mbaɗa e ceeɓe e mawɓe, e ɓiɓɓe e rewɓe, e mbata, e na'i men, ko jaango Joomiraaɗo. Kadi o wi'i e mawɓe, a wonde nokkuɗo Joomi e mon; hono mi nuldata mon, si wonaa e kuuɗe mawɗen kadi? Yiyen ko bonɗum ɗum ɓenndii e mon. Alaa koo, kono worɓe ɓe yaha, e ɓe kuutoro Alla, ɗum noon ko on ɗon njiylata, kono ɓe yaltini ɓe diga yeeso Fir’aawna. Joom-ɗiɗo wi'i e Muusaa: Yar junngo maa dow leydi Misra, tawi ɓaleeje ɓeydee dow leydi ndii, ɓe nyaamee fof ɓiɓɓe leydi, e fof ɓiɓɓe lekki ɗe ɓannge njiɗɗi.

Kadi Musa yaltini baawal ndi e asaman, kadi Joom naatnii hendu worgo e leydi, foti ñalnde nde, e foti jamma nde; subaka warii, kadi hendu worgo ndu ummii tunkuruuji ɗi, kadi naatnii ɗi e leydi fof Misra; kadi dartii e daande fof Misra, buri heewi; ɗo ɓanndu mum alaa tunkuru hono ngu, kadi caggal ɗum mbaawataa wonde hono ngu. Kañum ɗaɓɓi yiite leydi, leydi haɓɓii, ñaami fof ɓoggol leydi, e fof ɓiɓɓe lekki, ɗo tawii e ɓannge, alaa hay gooto ɓooyɗo tawii e lekki, e e fof ɓoggol wuro, e e fof leydi Misra. Firawnaa yaawii nodda Muusaa e Haaruuna, o wi'i, Mi wonii ɗoo yeeso Joomiraaɗo Alla maa, e to miin kadi. Jaɓɓu kadi ɓaleeɗam am jooni hannde, kañum duɗɗo e Joomiraaɗo Alla mumen, kañum o momtu e am maayde nde. Musa yahi e Farawna, e o ndeenani to Alla. Kadi Joomi wayliima hendu gaadaango ummoraade kammu maayo, ngarti tunkuruuji, dartii ɗum e maayo woɗɗuɗo, kadi alaa tunkuru gooto faalii e leydi Misra fof. Kono Joomi nganndii binndi Fir’awna, kono o neldaaki ɓiɓɓe Israa’iila. Joomi wiyi kono to Musa: Yaltin junngo maa to kammu, e waɗu deewal e leydi Misra, deewal njiyteteengal. Musa yettini junngo makko to kammu, kadi wonti didduko, dimmuko, henorde e leydi Misra fof ñalawɗi tati. Kadi gooto yiyaani eskiraaɗo makko ñalawɗi tati, kadi gooto tikkiino iwde e suudu makko ñalawɗi tati, kono ɓiɓɓe Israa'ila fof, nanngudi wonti e nokkuuji fof ɗi ɓe ngoodi. Kadi o noddi Fir'awna Muusaa e Haaruuna, o wi'i: Yaha, kubbira Joomiraaɗo Alla mumen, kono mbaruuji e na'i ɗon foti, e kuɗe mumen ɗon yaha e mumen. Kañum Musa wiyi, kono a maa hokkata min sadakaaji tuurnaaji e sadakaaji, ɗi min mbaɗa Joomiraaɗo Alla amen. Kadi dabbaaji amen maa yaha e amen,

kadi alaa min mbaɗa koyɗe, ummoraade e mum'en sabu min maa naata e mum'en ngam jeyaa e Joomiraaɗo Alla amen. Amen kono alaa min anndaa ko min maa jeyaa e Joomiraaɗo Alla amen, haa min njiyii ɗoo. Joomi hardini berde Fir'awna, kono o yiɗaaki neldude ɓe. Kañum Firawnaa wi'i, yah e am, reent hoore maa keeriiɗo ɓeydude yiyde yeeso am, ñalnde wonde njiytee am, maa maayta. Musa wiyi kono, a wii, mi faamay tan, mi njiyataa tan mo e yeeso.

11

Wiyi kono Joomi e Muusaa, haa jooni gooto ngooto mi njaɓtoo e Firawnaa, e e Misra, e caggal ɗum o neldoo on dii. Nde kono o neldoo on e fof, o yaltoo on yaltaade. Haala kadi e sutura e nder nokkuuji yimɓe, kala gooto o naamno e bannge hoore makko keerol ngorol e keerol ɗiɗaɓol e gannduuji. Jom ɓe Joomi nde addani haɗe e yimɓe makko ɗo yeeso Misiraawɓe, e ɓe yamiri ɓe. Neddo Muusaa jeyaa tan ɗo yeeso Misiraawɓe, e ɗo yeeso Fir’awna, e ɗo yeeso jiyaaɓe makko. Kañum Musa wi'i, ɗee ko Joomiraaɗo wi'i, e hitaande jemma mi naatnoo e hitaande Misra, kañum mawɗo fof ɓesngu e leydi Misra, ummoraade e ɓesngu Firawnaa, mo joodi dow kursiiji, haa ɓesngu rewrewɗo debbo mo e bannge nder suudu moolnoo, kañum haa ɓesngu dabbaaji fof. Kadi maa waɗa ɓamtaare mawnde e dow leydi Misra fof, ɗo wonaa tawo, e ɗo alaa heen ɓeydee waɗeede. Kadi e nder fof ɓiɓɓe Israa'iila, rawataa rawru ɗemngal makko, ummoraade neddo haa dabbaaji, ngam a anndaa ko foti Joomiraaɗo waɗi

keertinɗo hakkunde Misiraankooɓe e Israa'iila. Kadi ɓiɓɓe maa ɗii fof mbe'en njiiɗa haa mi, mbe'en rukka mi, mbe'en wi'a, yaltu aan, e yimɓe maa fof, ɗi aan jeyɗinoo, kadi caggal ɗum mi yalta, kono Muusaa yaltii e Fir'awna e cuuɗi. Jokkondiri Joomiraaɗo e Muusaa, Fir'awna maa heɗataa mon, ngam ɓeydude mi ɓeydu kabeeje am e kaɓiruuji am e leydi Misra. Muusaa e Haaruuna ɓe waɗi fof alaamaaji e kaɓiraaɗi ɗii e leydi Misra yeeso Fir'awna, kono Joomiraaɗo ñaawndii bernde Fir'awna, e o heewaani neldeede ɓiɓɓe Israa'iila iwde e leydi Misra.

12

Joom wiyi e Muusa e Haruuna nder leydi Misra, o wi'i, lewru ndun ko on fuɗɗoode lebbi, ɗum ko lewru arandeejo on nder lebbi hitaande. Haala e jamaa fof ɓiɓɓe Israa'iila, wiyde: E sappo e lewru ngu, jom kala ɗoo mbaɗa mbewa e galle baabaaje, jom kala ɗoo mbewa e galle. Si kono keewɗi ɓe njoɓɓi e nder suudu, haa ɓe tawii waɗde ɓe timmi e beeɓe, o mbaɗa e maɓɓe makko jeyɗo ɓo ɓuri makko, e nder limoore neɗɗo. Kala gooto ɗo timmi mo, o limtee e beeɓe. Sheep mo peewal, gorko, hitaande gooto, maa waɗa e mon, e arnon e mbeɗi ɓesnɗi on nana heɓa. Kadi ɗum maa njiɗɗa e on haa to naange sappo e nay e lewru nduu, kadi mbi'en maa ɗaɓɓita ɗum, fof jamaa jamirgol ɓiɓɓe Israa'iila, to hiirde. Kañum ɓe mbaawata heɓde e yiite, kañum ɓe mbaawata dartude e dow ɗiɗi koyngol e dow koyngol dow, e suudu ɗe e ɗe si ɓe nyaamata ɗum e maɓɓe. Kañum ɓe mbaaw-

ata neeñu e jemma ndema, neeñu ɓeydaaɗo e yiite, kañum mburu tawaaka e ɗoo ɓoggol ɓe mbaaw-ata. A waasa ɗaɗaa ɗum e maɓɓe mum ɓanndum, kañum kadi ɓanndum nattaaka e ndiyam, kono tan ɓanndum suutaaka e yiite, hoore e ɗaaje e caggal. Hoto alaa on naat-ata hay huunde ummaade makko haa subaka, kono koyɗe on ngonaa haɗ-ata ummaade makko, e goɗɗe naat-ɗe ummaade makko haa subaka, on naan-ata koom-ɗe e yiite. Nii kono on mbaɗa ɗum, ɓernde mumen ɗaɓɓaama, takabbe e koyɗe mumen, luggaaje e juuɗe mumen, e on mbaɗa ɗum e yaawgal, Paask ko Joomiraaɗo. Kadi mi yaha e leydi Misra e jemma ndee, kadi mi darya kala ɓiɗɗo arandeejo e leydi Misra tuggi neddo haa dabbaaji, kadi e kala deewe Misrataaɓe mi waɗa ɗaɓɓere, mi Joomi. Kadi ɗiiɓre nde maa waɗa taaɓagol e mon e dow suudu ɗe mon ina wona hono, kadi mi yiytoo ɗiiɓre nde, mi hulbitoo mon, kadi alaa waɗa ɓernde e mon ngam haɗde tuma mi daranii e leydi Misra. Kadi ñalnde ndee tawata hokkere e on, kadi on mbirtata mo juulirde Joomiraaɗo e geɗe mumen fof, sariya sahaa ɓurnde on mbirtata mo. Jeeɗiɗi ñalawma on ɗaɓɓa mbosɗaa tawaaka. Ummoraade kadi e ñalawma arande, on momtu tawaaka e suuɗe meeɗen. Kala mo o ɗaɓɓa tawaaka, hoɗɗitee naftoore makko ngoore e Israa'iila, ummoraade e ñalawma arande haa ñalawma jeeɗiɗere. Kadi ñalnde ɓurɗo, hooreede seddaree, kadi ñalnde jeenayɗo, inniteede seddaree mbaawi on. Fof golle jeyaaɗo, haa waɗon e maɓɓe, si wonaa ko foti waɗeede kala ganndo, ɗum tan waɗeede on. Kadi on maa mooftu sariya ndiya; sabu e ñalnde ndee maa yaltina doole maa iwde leydi Misra, kadi on maa waɗtu ñalnde ndee e fedde maa sariya sahaa, fuɗɗoraade e

ñalnde sappo e joweenay e lewru gadano, iwde kiikiiɗe on maa ɲaam mbosam tawaaka, haa ñalnde gooto e noogas e lewru, haa kiikiiɗe. Hitaande jejeɗiɗi tawo waasaa yiyteede e suudu mooɗon, kala mo ɲaamii tawo yiyteede, hoore mum ngun ko haɗeede e jamaa Israa'iila, e hooreejo kam e yimɓe ɓe jibinaa e leydi ndin. Hoto njanata mburtingol fof, kono e fof nokkuuji maa'en njanata mburtaaki. O noddi kono Musa fof jaggorgal ɓiɓɓe Israila, e o wi'i e mawɓe, yaha njaɓa e on hoore mawɓe barka e dendiraagal mawɓe, e imma juuɗe pasaka ndee. A mbaɗa kono ɗemngal hyssop, njiɓɓinii e ɗiɗam ɗam ɗo woni e bannge dogol, a mbaɗa e ɗo woni e bannge dogol e ɗiɗe ɓeɗɗe. On kono, a yaltaani kala gooto dogol suudu makko haa subaka. Kañum Joomi maa woppu ngam daññude Misiraabee, kañum o maa yiyde ɗiɗam e dow ɗooje, kañum e dow ɗiɗi ɗooje foti, kañum Joomi maa woppu ɗo ɗaare, kañum alaa o maa yaɓɓin haɗotooɗo ngam naatde e suudu mooɗon ngam daññude. E rewnu ndee kelme sariya oo e hoore maa, e ɓiɓɓe maa, haa jamaanu. Si kono on naati e leydi o Joomi maa hokka on, hono o haali, rewndee kuutoragol ngol. Kadi e mbiyata so ɓiɓɓe mon wiyi e mon, ko hoɗo juulɗe ndee? Kadi on mbiyi ɓe: Juulde ndee ɗemngal Joomi, hono o hulbini suuɗe ɓiɓɓe Israa'iila e Misra, ɗo o daɗndi Misraawɓe, kono suuɗe amen o faaborii. Kadi yimɓe ɓe ɗenndaani e nduuɗii. Kadi nde ɓe yahi, ɓiɓɓe Israel waɗi, hono Joomi waɗi yowre to Musa e Harun, noon mbii ɓe waɗi. O waɗi kono e nder jiytere jamano, e Joomiraaɗo mahi kala ɓiɗɗo cakkuɗo e leydi Misra, tuggi ɓiɗɗo cakkuɗo Fir’awna ɗo ngoɗɗinɗo e dow kursiingu, haa ɓiɗɗo cakkuɗo debbo jaaɓɗo ɗo e nder lesdi, e haa ɓiɗɗo cakkuɗo kala dabbaaji. Kadi

Fir’awna takkii e jamirde, e jiyaaɓe makko, e Misiraawɓe fof, kadi waɗii ɓamtaare mawnde e leydi Misra fof, sabu suudu alaa hoto e mo miiɗo alaa e mayre. Kañum Fir’awna noddi Muusaa e Haaruuna jamaa, kañum o wi'i ɓe: Takkee, yaltu iwdi e yimɓe am, on e ɓiɓɓe Israa'iila, yaha kuutoree Joomiraajo Alla mumen, hono wi'ata. Kadi e mbata e nagge mum ngonɗinɗi yaha, ndeenee kadi hono mi. Kañum Misiraabee ngoɗɗi yimɓe e jaŋde ngam yaltinde ɓe e leydi, sabu wi'i ɓe: En fof minen maayi. Jappii kadi yimɓe nduu mum mumen, ado nduu ɓeydiingu mum mumen, ɗii-ɗe e nder kuuje mumen e dow ɓaale mumen. Ɓiɓɓe Israa'ila waɗi, hono Muusaa yamirno ɓe, e ɓe naamni e Misiraankooɓe kuuɗe njareeji e kuuɗe ɗowreeji e ɓoggol. Kadi Joomi waɗi nder jaɓɓorgo e sabaabu yimɓe makko ɓen ɓen Misiirnaaɓe, kadi ɓe kuutortoo ɓe, kadi ɓe ɓooyii Misiirnaaɓe ɓen. Ngoodi e njaltaade, ɓiɓɓe Israa'ila e Rameses e Sukkot, e teemerre teemedde peesuɓe, ɓe worɓe, si wonaa ko kaɓirɗe. Kadi ɓesngu keewɗo buri yaltini e mum'en, kadi mbeeɗi, kadi na'i, kadi dabbaaji keewɗi tan haa jooni. Kadi ɓe mbaasi mburu nde ɓe yaltini e Misra, mburu nde njuureteeka e damal tawaaka, sabu o tawaaka ko, ɓe yaltini ɓe Misiraawɓe, kadi ɓe waawataa duumde, walla cokle ɓe waɗi ɓe hoɗɓe e laawol. Nduuɗo ɓiɓɓe Israa'iila, ngo nduuɗii e leydi Misra e leydi Kana'ana, duuɓi nayi e jemedidi e cappanɗe tati. Kadi e waɗi caggal ɗe oppooje nayi e cappanɗe hitaande, fof nguurndam Joom yaltii e leydi Misra njamndi. Jaaɓtingol ko e Joom, haa yaltude ɓe e leydi Misra, ɗum ɗo jemma ɗam, jaaɓtingol e Joom, haa woɓɓe ɓiɓɓe Israa'iila wonde e jannguɓe mum'en. Joɗii Joomiraaɗo e Muusaa e Haaruuna, oo sariya ɗii Paask; kala neddo ɓesngu njiyaa diga

maɓɓe. E kala worɓe fof walla mo njaɓaama e njaɓɓudi, a daandir mo; kañum o ñaamata diga maɓɓe. Sojourner walla gollotooɗo foti ɲaamde e makko. Nder suudu gooto ɗum mbaɗa, kañum on njaltiraa iwde e suudu ɗiɗi neema yiɗde, kañum on njuɓɓinaa yiite iwde makko. Jamiirooji ɓiɓɓe Israa'iila fof mbaɗa waɗde ɗum. Si kono nii gooto yimɓe ɓesngu waɗi yettude to maa ngam waɗde paask Joomi, ko maa daañee kala gorko makko, e nde o njettee waɗde nde, e o wona hono e nii ɓesndiyanke leydi ndi. Kala nii daañaaka hoto ɲaamde e nde. Sariya gooto ɗoo maa e neɗɗo leydi ndii, e neɗɗo waɗi hooreejo e mon. Kañum ɓiɓɓe Israa'ila waɗi hono Joomi yaamirii Muusaa e Haaruuna e maɓɓe, nokkuɗo ɓe waɗi. Kadi e ñalnde ndee, Joomi yaltini ɓiɓɓe Israa'iila e leydi Misra e doole mum'en.

13

Jooni Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, o wi'i, seeɗtin am fof ɓiɓɓe cakkitiiɗe ɓiɓɓe gadane uddititiiɗe fof ndeenka e ɓiɓɓe Israa'iila tuggi neddo haa dabbaaji, ko am. Musa wiyi e yimɓe, hoofnoo ñalnde nde, e nde on yaltii e leydi Misra, e suudu coklaangal, sabu e juulde moyyude Joomiraaɗo yaltini on e nde, kañum ɓe ñaamata mbosam. Hannde, on yaltii e lewru ɓesngu. Kadi waɗata sahaa so nii nayaago mo Joom o Alla maa e nder leydi Kanaanaajo, e Hettaajo, e Amorraajo, e Hiwaajo, e Jebusaajo, e Girgasaajo, e Perisaajo, ɗum o waɗi laylaytol e baabaaɓe maa, hokkaade ma leydi ɗum ndiyam nannde e ɓirɗam, kadi a waɗata kuutoragol ngol e lewru nguu. E ñalnde sukaaɓe, on

njeyee mburu ngu tayaaki, kono ñalawma ñalnde je wowlere, ko juulirde Joomi. Mbatere hakkunde taande ɗon njiyaa njeenaari, hakkunde taande ɗon njiyaa waawataa yiyde maa ma, kadi taande waawataa wona maa ma e nder fof ɗe daande maa men. Kadi maa haabno ɓiɗɗo makko mo e nder ñalngu ngu, wiyde, sabu ɗum Joomi o Alla waɗi ɗum am, ko mi yiɗi yaltude e Misra. Kadi ɗum maa waɗde alaamaaji e maa, e dow junngo maa, e tinndinoore yeeso maa, ngam sariya Joomiraaɗo maa waɗde e denndaangal maa, sabu e junngo mawngo yaltini maa Joomiraaɗo Alla ummoraade e Misra. Kadi hirso sariya ndii e jamaanu waktuuji, ummoraade e ñalawma haa ñalawma. Kañum hee foti nii mo Joomi Alla maa naatnoo ma e leydi Kanaana'en, hol no o waadii e baabaaji maa, kañum o maa hokka ma leydi ndii. Kadi a mbaɗa fuu udditorde liggere, ɗe gorko e Joom, fuu udditorde liggere e nayeeji walla e mbeɗi maa, foti ko waɗi ma, ɗe gorko a seernida e Joom. Kala feeñtugol ɓernde mbakka, waɗ ceede e barka, si tawii a ceede-taako, feeñtu ɗum, kala ɓiɗɗo gadano neɗɗo e ɓiɓɓe maa feeñtu. So kono ɓiɗɗo makko naamndii mo caggal ɗum, o wiyi, ko ɗum? Kadi maa haala mo, ko sabu e junngo karfingo Joomi yaltini min diga leydi Misra, diga suudu jeyaaɗe. Ɗoo sahaa kono Fir’awna ɓeydii yollude men, o warii kala ɓurɗo e leydi Misra, ummoraade e ɓurɓe yimɓe haa ɓurɓe dabbaaji. Sabu ɗum, mi juutoo kala peewal luggere, gorko, e Joomiraaɗo, e kala ɓurɗo e ɓiɓɓe am mi juuldir. Kadi ɗum maa alaamaaji e junngo maa, kadi ɗum maa goɗɗo e yeeso maa, sabu e junngo ngenndiijo Joomi yaltini mo e Misra. Nde Fir'awna neldaani yimɓe, Alla yoɓaani ɓe laawol leydi Filistiyankooɓe, sabu ɓuri woni. Alla

wiyi: Mbele yimɓe yurmeede nde ɓe yiytii jamiroore, ɓe ruttude to Misra. Kadi Alla keewi yimɓe laawol ngo to ladde ngenndiije, to baawo ɓooyɗo, kono to fedde naange ɓe yaltii ɓiɓɓe Israa'iila iwti leydi Misra. Kadi Muusaa naati kooje Yuusuf e makko keeriiɗo, sabu e laaɓal o laaɓi ɓiɓɓe Israa'iila, o wiyi: E ɓeydagol Joomiraaɗo mbaɗta on, kadi on mbaɗtata kooje am ɗee e on. Ɓe jaaɓii fuu Israel ɓe njaɓi e Sokkot, ɓe woni loowdi e Etam e bannge ladde nde alaa neɗɗo. Kono Alla ngoɗɗini ɓe, ñalawma e nder liggere jeemre ngam yiytinde ɓe laawol, kono jemma e nder liggere yiite. Pilaar ɗam njamndi dartaaki hannde, e pilaar ɗam yiite jemma, yeeso yimɓe fof.

14

Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, Haalu e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi ɓe rutto ɓe ndokku ɗoo yeeso galle ɗe, hakkunde Migdol e hakkunde maayo, yeeso Baal Sefon; yeeso maɓɓe ɗoo a ndokka dow maayo. Kadi Fir’awna maa wi e yimɓe makko: Ɓiɓɓe Israa’iila ɓeen feccere e leydi, ko ladde nii udditii ɓe. Mi tan, mi maa ɓeydina bere Firaawna, o maa ɗokkita caggal mum en, mi maa waɗɗineede e Firaawna e leydi gooto makko fof, kala Misiraankooɓe maa anndude ko mi woni Joom, ɓe waɗi noon. Kadi e haalii to laamɗo ɓe Misiraawɓe wonde yimɓe ɓe njuulii, kadi e waylaama mo mbele Fir’awna, e ɓe jiyaaɓe makko, haa yimɓe ɓe, kadi ɓe wiyi: Ko ɗoo min waɗii, ngam neldude ɓiɓɓe Israa'iila, ngam ɓe ndokkude min? Fir'awna daɗɗi keewɗe makke noon, kañum o ngarti yimɓe makke fof e hoore mum,

kañum o heɓii keewɗe ɗiɗi teemerre suɓaaka, e pucu fof Misiraankooɓe, e hooreɓe sarɗiiji e dow fof. Kañum Joomi nganndii bernal Firaawna laamɗo Misra, e ɓe goɗɗo makko, kañum o ɓeydii caggal ɓiɓɓe Israa'iila, amma ɓiɓɓe Israa'iila yaltii e junngo dowrowol. Kadi ɓe ndewtii caggal mum'en, kadi ɓe yiytii ɓe ndeenoo e dow maayo, kadi fof pucu e ɓalɗe Firawnaa, e ɓe ngoɗɗi pucu, e lekkol makko yeeso wuro, yeeso Beelsefon. Kadi Firaawo o nattii, ɓiɓɓe Israa'iila ɓe njeendiima e ɓaleeji mum'en ɓe njiyii, kadi Misiraankooɓe ɓe njokkondiri caggal mum'en, ɓe kulii heewde tan. Ɓiɓɓe Israa'iila ɓe waɗii haala to Joomiraaɗo. Kadi e wiyi e Musa, sabu alaa kaburooji e leydi Misra, a yaltini amen ngam wallude amen e ladde, ko hol ndol a waɗi amen, yaltinaa-mi e Misra? Wonaa ɗum woni daande, o min haalii e maa to Misra, min wi'i, accu min, ngam min huutoro Misiraabee? Ɓuri ko min kuutoro Misiiranaaɓe, walla maayde e ladde ngadde ndee. Musa wi'i kadi e yimɓe ɓen, heɓtino gonga, jokkondire e yiyde kisol ngol ummorii e Joomiraaɗo, ngol o waɗa min hannde; hono no njiytii on Misiraankooɓe hannde, a yoɓaytaano kadi yiyde mawɓe haa sahaa waktu. Joomiraaɗo waɗa geɗe e hoore maa, e on ɗoon on muulaani. Wiyi Joomi e Muusaa, ko waɗi nganndii-maa haa mi? Haala e ɓiɓɓe Israa'ila, kañum ɓe jokkondire loggere mumen. Kadi a jokkon barkewol maa, tawtin junngo maa dow maayo, feccit mo, ɓiɓɓe Israa'iila naatee e nokkuuji maayo e laawol laaɓnde. Kadi eɗen, mi mbaɗtino berde Fir’awna e berde Misiraabee fof, ɓe njaɓa caggal mumen, mi huutoroo e Fir’awna e e askar makko fof e e leese e e pucu makko. Kañum ɓe mbaɗa fof Misiraawɓe ko mi Jom, sabu nannginaa am e Firɗawna, e

caggal mum, e pucce makko. Nulii kono Nulaaɗo Alla o taytaani ɗo yahi yeeso e nder lees-leydi ɓiɓɓe Israa'iila, e o yahi haa caggal mum'en; nulii kono e daande duumɗe haa yeeso mum'en, e o tayti haa caggal mum'en. Kadi o naati hakkunde ɗakkere lesdi Misiraawɓe, kadi hakkunde ɗakkere lesdi Misiraawɓe, kadi hakkunde ɗakkere lesdi Israa'ila, kadi o jogii. Kadi o waɗi dikkere e dimmere, kadi jammaare ndee yahi, kadi ɓe njokkondiraaki goɗɗo e goɗɗo fof jammaare ndee. Musa tawii junngo mum dow ɓaddu, kadi Joomi ɗaɓɓii ɓaddu e hendu worgo ɓesngu ɓaddu fuu, o waɗii ɓaddu yaasuɗo, kadi ndiyam ɓeytinii. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila naati e nder geese ngese e laawol yoowu, ndiyam mum woni haayre e ñaamo bannge nano, e haayre e ñaamo bannge hero. Kadi Misiraawɓe njokkondiri, kadi ɓe naatii caggal maɓɓe, kadi fuu pucu Firaawna, e karetaaji, e jokkitooɓe, naatii to hakkunde nder maayo. Waɗi kala e nder jaaborgal subaka, kadi Joom yiɗi e leydi soldaaɓe Misranaaɓe e nder doggol yiite e lewru, kadi o firtini leydi soldaaɓe Misranaaɓe, kadi o daŋi ɓoggol cariiti mumen, kadi o neldini ɓe e doole; kadi Misranaaɓe wi'i, en ruttoo iwdi yeeso Israa'iila; sabu Joom waɗi jarngo e Misranaaɓe ngam mumen. Joomi wiyi kono e Musa, Huttoro junngo maa e nder maayo, ndiyam artitee, uɗɗitee Misiraawɓe, e dow kuuje e hoɗɓe kadi. Musa jokkondi junngo mum e dow geɗe, kañum ndiyam firtiima e ñalnde e dow leydi, ɓe nde Misiraawɓe njokkondiri les ndiyam, kañum Joomi hokki Misiraawɓe ɗii-ɗoo geɗe. Kadi sabu ndiyam ndi yaltii ruufii kareteeji e jiiɓiɓe, e nguurndam Fir’awna fof, ɗi njiynoo caggal mumen to maayo, alaa heen gooto faamaa e mumen. Ɓiɓɓe Israila yahi hakkunde puccu e

nder cakkitorde ndorde, ndiyam wonande mbaɗi haɗo e ñaamo, e haɗo e nano. E nder ñalnde nden, Joomi falti Israel tuggi juulde Ejipt-naaɓe, kono Israel yii Ejipt-naaɓe ɓe maayi e geɗel mawngu ngu. Israa'ila yii junngo mawngo ɗo Joomiraaɗo waɗi e Ejibtiyankooɓe, yimɓe ɓe kulii Joomiraaɗo, e ɓe goongɗini e Alla, e Muusaa jiyaaɗo makko.

15

Tuma oo, Musa e ɓiɓɓe Israa'iila yiisi wimre ndee to Alla, e o'on wi'i: En yiisee to Joomiraaɗo, ko e ndeenka o timmii, pucu e gollotooɗo o ñipti to maayo. Ballitooɗo e ndeenɗitooɗo waɗii am haa e kisol, ɗum Alla am, e mi yettina mo, Alla Baaba am, e mi toɗɗina mo. Joomi ko o daañata jamirooji, Joomi ko innde makko. Karetaaji Firawnaa e doole makko, o ɗoofti e maayo, jiyaaɓe cuɓaaɓe ɓe tati; ɓe njiilaa e maayo woɗɗo; Maayo huutori ɓe; ɓe rokkii e juuɗe hono ɗaare. Nanngu ñaamo maa, Joomi, wonii yettaande e nguuru, nanngu ñaamo maa jungo, Joomi, rusii jamɓe. E to nder winndere teeŋtunde maa, a rusii ɓe ngoodi, a neldii haɓɓaare maa, o ñaamii ɓe hono cokki. Kadi sabu roohu ngu ɓernde maa, ndiyam ndiyii, ndiyam ɗii njiɓɓii hono lewru, mawnguɗi ɗii njiɓɓii e ɓooyɗi ndi bammba. Wiyi ɓii-ɗoo: mi waɗi njogoore, mi heɓ-on, mi pelle kooje, mi heeɓ-in hoore am, mi halkin e laaɓre am, ɗaɓɓ-at junngo am. A neldii roohu maa, lewru daŋnii ɓe, ɓe ɲaamii hono karfe e ndiyam ngenndam. Ko hol haalani ma e debbe, Joomi? Hol ko waɗi haa makko mo? O timmii e nder seerniiɓe, o heewi e nder kiɓɓe, o

waɗata ko seedantaako. A yaatat jowre maa ñaamo, leydi nduunii ɗi. A jaɓɓii e goonga maa yimɓe maa ɓee, ɓe a faltinii, a ɓamtinii e karko maa haa suudu laaɓtunde maa. Leɗɗe nanii, e ɓe haɗii, ɓernde ngarɗi njogii yimɓe ɗii ngooto Filistin. Tuma ndee, ardiiɓe Edom yaawii, e jeyɓe Mowaabiyankooɓe, renndo ngarti ɓe, ɓe woppi fof ɓe ngoodi Kana'an. Ɗoo renndo e kulol woppu e kanko ɓe, e mawngo junngo makko ɓe ɓeydu e hayre, haa yimɓe makko woppu, Joom, haa yimɓe makko oo woppu, ɗo a heɓii. Naatnoo ɓe, neldee ɓe e nder luumo laamɗo maa, e nder nokkuuji heɓtinoo maa, o a hebti, Joomi, suudu laaɓtunde, Joomi, o juuɗe maa hebti-ɗe. Joomi o laamii ko e sahaa, e hakkunde sahaa, e kadi tawo. Sabu pucci Firawnaa naati e geɗe e jiiɓe e nder mawɗo, kono Joomiraaɗo ardii ndiyam mawɗo e mum ɗum, ɓiɓɓe Israa'iila yahi e laawol peeñol e nder mawɗo. Maryama annabiiɗo, ɓiɗɗo Haaruuna, jaaɓii ɗaŋŋere nder juuɗe makko, kañum rewɓe fof yaltii caggal makko e ɗaŋŋe e ɗemɗe. Mariama fuɗɗii ɓe mum'en, o wiyi, en yiilo to Joomiraaɗo, ko e nder goonga sabu o goongaama, pucu e jiiɗoowo o ñipti e nder maayo. O yalti kono Musa ɓiɓɓe Israa'ila daga baawo ɓooyɗo, e o ardini ɓe to ladde Suur, e ɓe yahi ñalawɗi tati e nder ladde, e ɓe yiytaaki ndiyam haa yarde. Ɓe waɗi e Mara, kono ɓe waawataa yiyde e Mara; ko feewi noon; sabaabu oo o innde leydi ndin Ɓeɓɓere. Kadi yimɓe ɓe ngunngii e Muusa, ɓe wiyi: Ko min ñaamno? Musa waɗii e Joomiraaɗo, kadi Joomiraaɗo hollirii mo lekki, kadi o ɗakki ɗum e ndiyam, kadi ndiyam ɗam daani, ɗoo o waɗii mo sarɗiiji e jaaɓorɗe, kadi ɗoo o etorii mo, kadi o wiyi, si a heɗii heɗaade daande Joomiraaɗo Alla maa, kadi a waɗii goɗɗe nelaaɗe yeeso makko,

kadi a naatnoo e juule makko, kadi a mooftu fof sarɗiiji makko, kala jaɓɓere mi ngarti e Ejipt-en, mi ngartaako e maa, mi ko Joomiraaɗo Alla maa mo feewnoo ma. Kañum ɓe mbayi e Eliim, kañum ɓe woodi ɗoo sappo e ɗiɗi cuppirɗe ndiyam, kañum cappanɗe tati e jeewɗi ɗuuɗe taande, ɓe njokkondiri kono ɗoo e dow ndiyam.

16

Ɓe yaltii e Elim, kadi ɓe ngarti, fof jamaa ɓiɓɓe Israa'ila e ladde ngenndiije Sin, ɗo woni hakkunde Elim e hakkunde Sinay. Nde ñalawma sappo e jowi, nde lewru ɗiɗaɓo, ɓe yaltii e leydi Misra, konu jamaa ɓiɓɓe Israila ngunndii e Musa e Harun. Kadi ɓiɓɓe Israa'iila wiyi to ɓe: Ko waɗi min maayi ɗaɓɓaama ɗuuɗi e dow Joomiraaɗo e leydi Misra, tuma min njoɗii dow ɗaɓɓe nebbam, kadi min ɲaamii mburu haa yejjitaare, sabu on yaltini min e ladde ndee, ngam wallude jamaa ndee fuu e juuɗe. Joɗii kono Joom e Musa, yeew mi rokkude mon mburu e kammu; tawa yimɓe, kañum mbele ñalnde e ñalnde, ngam mi yeewno ɓe so tayan e sariya am, walla alaa; Tawa e ñalnde ñalɗiteeɗo, kañum heɓtoro ko ngartan; tawa ɗuuɓal ko ngartan mbele ñalnde e ñalnde. Kadi Musa e Haruna wi'i e ɓesngu gooto ɓiɓɓe Israila fof, nder kiikiiɗe on mbaɗa annduɗon, ko Joomiraaɗo yaltini on e leydi Misra, kadi nder subaka on njiyataa neldaare Joomiraaɗo sabu o naanini ɓuuɓngo maa e Alla; amen kadi ko min ɗon, ko on ɓuuɓnoo e amen? Kadi Musa wi'i, e nde Joomi nattira on naamde e kikiiɗe ngam nyaamde, e mburu e subaka ngam

heɓde, sabaabu Joomi nani ɗemngal maa on, nde on ɗemngal e amen; amen kadi ko min en? Wonaa ko e amen woni ndeenugol mumen, kono e Alla. Musa wiyi e Harun, mi wiyi fof nder jamaa ɓiɓɓe Israila: ɓeydee ɓadii Alla, sabu o nani ndeenka maa. Tuma nde Harun yettii e feccere jamma ɓiɓɓe Israa'iila, e ruttii e ladde ngenndiije, e nulaaɗo Joomiraaɗo yiytii e lewru. Kañum Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, mi nani ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila; haalu e mawɓe, o wi'i, to hiirde on ñaamata naamde, kañum to subaka on yoɓɓiree mburu; kañum on andata, ko miɗo Joomi Alla maa. Waɗi kono kiikii, e ɓeydii ortugometera, e ɗaɓɓii leydi ngam. Subaka waɗi dartinooji ɗuuɗe nde rondi leydi ngam. Kadi yiyno e dow yeeso ladde ngenndiije haaɗe wano koriyon bodeeɗon, wano yiite e dow leydi ndi. Sabu yiyde mum, ɓiɓɓe Israa'iila wi'i goɗɗo e goɗɗo woɗngo, ko waɗi ndii? Sabu ɓe anndaaki ko woni; kono Muusaa wi'i ɓe, oo mburu, o Joomi nattii on ɗuum ngam on nyaama. Ɗuum ko konngol ngo Joomi yamiri; ɓeydee e makko kala gooto e yimɓe mum gomor, e hoore kala e limoore cuuɗi mum, kala gooto e yimɓe suudu mum ɓeydee. Ɓe waɗi kadi hono ɓiɓɓe Israa'iila, e ɓe ɗemɗini, o to buri e o to famɗi. Kañum nde mbii ɗii goomor, o waɗi heen gooto yoɓɓi tawaaka, kañum o waɗi heen gooto famɗi tawaaka; kala gooto e nder ɗi mbaawi makko puɗɗi ɓe njanndii. Musa wiyi e mbo'en, hay gooto haɗo tawo e makko haa subaka. Kono eɓe naatnii Muusaa, kono goɗɗo mbaɗi ɗum haa subaka, kono o waɗi ɓuuɓe, kono o ɓooyii, kono Muusaa haɗii e mum'en. Kañum ɓe nganndii ɗum subaka subaka, kala gooto e mo foti mo, tawi tan naange ɓesngu, ɗum ɓesngii. O waɗi ñalnde njeetati, ɓe nganndii ko waɗi ɗiɗi, ɗiɗo goomor mo gooto; ɓe naati kadi fof ardiiɓe lesndi, e ɓe

haalii Muusaa. Musa wi'i e mawɓe, kono ɗum wonaa haala o Joom wi'ii? Sabbaths ko huutorde mo Joomi ñalnde jaŋngo; fof ko on ɓeydii, ɓeydee e fof ko on kuusii, kuusee e fof ko ɓuri woppee ɗum e nder bakka haa subaka. Kadi ɓe naatnii e makko haa subaka, no Musa yamiranii ɓe, kadi ɓuri ɓoy, kadi ɓiɗɗo alaa e makko. Musa wiyi: Ŋaam hannde, ko sabbaaji hannde e Joomiraaɗo, hoto yiytee e leydi. Nder jemma ñalɗi on mbaɗa, kono e ñalnde njeydiɗo, sabaaji, sabu alaa wona e makko. O waɗi e ñalnde je-jeeɗiɗo, yimɓe woɓɓe e yimɓe ɗii ɓeydii ɓeydaade, kono ɓe yiytaaki hay huunde. Joomi wiyi e Musa: Haa to wonaa on yiɗi naamnude kuule am e sariya am? Yiyen, ko sabu Joomiraaɗo hokki on sabbaaji ñalnde nden, sabu oo ko kanko hokki on ñalnde ñalawma mburu ɗiɗi ñalɗe. Jooɗee kala gooto e suuɗe mooɗon, hay gooto yaltu iwde nokkuure makko ñalnde ñaljeɗiɗo. Kañum yimɓe huutoriima ñalnde je-jeeɗiɗo. Kadi ɓe innii mo ɓe ɓiɓɓe Israila innde makko Manna, o woni kadi hono ɓeɗɗo koriyo mooɗo, kadi ɗanɗe makko hono mburu e ɲaamdu. Musa wi'i, kono ndee konngol, o Joomi yamiri, heɓu gomor manna, to bakkaaru to fedde mumen, ngam ɓe yiyde mburu, o on ñaami on e ladde ngenndiije, ko Joomi yaltini on e leydi Misra. Kadi Musa wi'i e Haruna, nañ daande goɗɗo ɗo, kadi njokku e maako heewde omer ɗo e manna ɗo, kadi a mbaɗa ɗum yeeso Alla, e mooftugol e jibinannde mooɗon, no Joomiraaɗo yamiri Musa; kadi Haruna mbaɗi ɗum yeeso seedantaagal e mooftugol. Ɓiɓɓe Israa'ila ɓe nyaami manna hitaande cappanɗe nayi, haa ɓe yahi to leydi ndin, ɓe nyaami manna, haa ɓe heɓii to kesum leydi Finiisiya. Gomor ɗo woni sappo e sappo e ɗiɗo tati nate.

17

Kadi yahi fof jamaa ɓiɓɓe Israa'iila e ladde Siin e nder duuɓe mumen, sabu wolde Joomiraajo, kadi ɓe duuɓii e Rafidin, kono wonaa ndiyam e yimɓe ñaamde. Kadi yimɓe ɓe naamndii e Musa, ɓe wiyi, hokku min ndiyam, ngam min ñaamno, kadi Musa wii ɓe, ko wadi naamndaani e am, kadi ko wadi etoraani Joomiraaɗo? Yimɓe ɓe ɗiɗi ndiyam ɗoo, kañum yimɓe ɓe ngunnguni ɗoo e Muusaa, ɓe wi'i, ko wadi ɗum? A yiɗti min ummoraade e Misra ngam mummitde min e ɓiɓɓe amen e dabbe amen e ndaango? Musa wadi haala kadi e Joomiraaɗo, o wi'i, ko mi waɗa e yimɓe ɓee? Haa jooni hono huɗo, e mbaɗa mi e haaje. Kadi Joomi wiyi to Musa: Yah ɗadi e ɓesngu ngu. Njaɓu kadi ma jaɓɓorɗe ɓesngu ngu, e lenyol ngol ngo a darsi ndiyam ngam. Njaɓu mo e junngo maa, kadi a yaha. Ɗuum min mi yettii ɗoo ɓaawo ma dow ɗaɗɗo e Horeb, kañum a mbaɗa ɗaɗɗo ndoo, kañum ndiyam njalta e maɓɓe, kañum yimɓe ɓe yara. Musa wadi ɗum noon e yeeso ɓiɓɓe Israila. Kañum o innii innde nokkuure ndee, Ɓeydagol e Ɓannugol, sabu ɓannugol ɓiɓɓe Israila, e sabu ɓeydagol Joomiraaɗo, wiynoo: So Joomiraaɗo woni e amen, walla alaa? Amaleka wadi kono e o wadi ɓamtaare Israa'ila e Rafidiina. Musa wiyi e Yusuwa, Suɓo hoore maa worɓe garooji, kañum yaltu waɗ jaɓɓorgal e Amaleka ñalnde. Yeew, mi tayata dow ɗokkol ngol ɗon, kañum lenyol Alla ena junngo am. Kadi Yusuwa wadi hono Musa wiyii mo, kadi o yaltii paretaksato e Amalek, kadi Musa e Harun e Hur yaltii e dow korufeen bounuu ngun. Kadi e wadi ko tuma Musa ɓenndi

junngo makko, Israa'iila ɓeydii, kono tuma o ɓenndi junngo makko, Amaaleka ɓeydii. Junngo Musa ɗoo e toowde, e ɓe ngarti hayre mbaɗi e hoore makko, e o jooɗii dow hayre ndee, e Harun e Hur tawii junngo makko, gooto e nder ɗoo, e gooto e nder ɗoo, e junngo Musa ɗoo e tawde haa naange ɓennii. Kañum Yusuwa hokki Amaleka, e fof yimɓe makko e nder haalde leɗɗe. Joom wi'i e Muusaa, Winndito ɗum e hooreejo e deftere, kadi jokko ɗum e noppi Yuusaa, ko e alaafa mi momtude hooreejo Amaleka iwdi e leydi ndi e les kammu. Kadi Musa mahri daande saraka to Joomi, kadi o innii ɗo innde makko: Joomi jaɓɓorgo am. Sabu e junngo suudu, Joomi fii waɗi ɓernde e Amalek ummorii e yimɓe haa yimɓe.

18

Nanii kono Jetro, serniiɗo Madian, esiraajo Musa, fof ko foti waɗi Joom Israel e yimɓe makko keɓɓe, haa Joom yaltini Israel e Misra. Yuutoro, esiraado Muusa, naatnii Sefora, debbo Muusa, caggal neldaare makko, e ɓiɓɓe makko ɗiɗi; innde gooto e mum ko Gersom, o wiyi, mi woni hooreejo e leydi gonɗo; e innde ɗiɗaɓo ko Elieser, o wiyi, Alla Baaba am ko wallitooɗo am, e o faaborii mi e junngo Firaawna. Kadi Jetro eskinaajo Musa e ɓiɓɓe makko e debbo makko yaltii faade Musa to ladde ngenndiije, ɗo Musa fuɗɗii nokku e dow luumo Alla. Haala waɗi e Musa, e ndeenka: yiɗen, eskilaajo maa Yetro ari e maa, e debbo makko e ɓiɓɓe maa ɗiɗi. Musa yahi yettii ngam yiillude esiraawo makko, o nduuɗii mo, o ɲaamii mo, ɓe fooftii goɗɗo e

goɗɗo, o natnii ɓe e nder luggere. Kadi Musa yettii eskiraawo makko fof kala ɗo Joomiraaɗo waɗi Fir’awna e ɓe Ejipt fof sabaabu Israel, e nafoore fof wonde jeyaa ɓe e laawol, e tawi Joomiraaɗo faltini ɓe iwde juulde Fir’awna, e iwde juulde ɓe Ejipt. Jetro heɓii e dow goɗɗe fof ɗe Joom waɗi e mum'en, hono o faɓɓii ɓe e junngo Misiraawɓe e junngo Firawnaa. Kadi Jetro wi'i, barkeede Joomi, sabu o faati ɓe e juulde Misiraawɓe e juulde Firawnaa. Jooni mi anndi ko Joom mawndo e dow kala dewe sabaabu ɗum, ko ɓe yaɗti ɓe. Kadi Jetro, esiraawo Musa, waɗi sadakaaji ɓurnaaji fof e sadakaaji to Alla; kono Haaruuna e jamaaɓe ɓurɓe fof Israa'ila ari ngam ɲaamde mburu e esiraawo Musa, yeeso Alla. Kadi e waɗi caggal ñalnde aroore, Musa njokkondiri ngam seedude yimɓe, kono yimɓe ɗen fof njoodii e Musa iwde subaka haa kikiiɗe. Kadi Jetro yiɗi fof ko e waɗi e yimɓe ɓe, o wi'i, ko foti ɗum mo a waɗata e yimɓe ɓe? Ko waɗi a jokkondiri tan keɓɓo, kono yimɓe fof njokkondirii e maa tuggi subaka haa kikiiɗe? Musa wi'i eskilaajo makko: Yimɓe ɓe ngarii haa mi ngam ɗaɓɓude hukunci e Alla. Ɗoo nde sabaabu waɗi ɓe fijirde, e njaɓi ɓe e mi, mi feccita gooto gooto, e mi humpita ɓe kuule Alla e sariya makko. Baaba jaamu Moses wiyi e makko, a wonaa goonga ko a waɗata ɗuum. E ndeenka njaaɓnirteende, a mbaɗa e a, e fof ɓe yimɓe ɓee ɓe ɗi e maa, konngol ngol tedduɗo ma, a waawataa waɗde ɗum a tan. Jooni tawo nana, mi naamno ma, kadi Alla maa waɗa e maa. Waɗu ɗum mo yimɓe ɗe e Alla, kadi a maa yaltina keleeje maɓɓe e Alla. Kadi a maa seedantoo ɓe ɗe sarɗe ɗe Alla e sariya makko, kadi a maa hollitoo ɓe ɗe laawol ɗe ɓe maa yaha e ɗe, e golle ɗe ɓe maa waɗa. Kadi a ma hoore maa suɓo e nder yimɓe fof worɓe goodɓe, kuuɓtooɓe

Alla, worɓe gacce, ɓe ɓuri juulde, kadi a mbaɗtana e mum ɓe ardiiɓe ujunere, e ardiiɓe teemerre, e ardiiɓe cappanɗe tati e jeeweeɗi, e ardiiɓe sappo e joweewi. Kadi ɓe mbaɗi yimɓe kala sahaa, kono ɗo-ɗum nafoore ɓe mbaltini e maa, kono ɗe-ɗe keewɗe e ɓamtaaje ɓe mbaɗi ɓe keeriiɓe, kadi ɓe woppi e maa, kadi ɓe balliti maa. Si a waɗi kelme nde ngoo, Alla maa jaɓɓin ma, kadi a maa waawi yiɗde, kadi yimɓe ɗee fof maa uja e nokkuuji maɓɓe keeriiɗe e jam. Musa nani daande eskiraaɗo makko, e o waɗi fof ko o wiyi mo. Kadi Musa suɓii worɓe gooɗɓe e Israa'iila fof, kadi waɗi ɓe ardiiɓe e hoore mawɓe, ardiiɓe e hoore teemerre, ardiiɓe e hoore cappanɗe duuɓi e ardiiɓe e hoore sappo. Ɓe jiiɓi yimɓe sahaa fuu, kono konngol kala ngunngel ɓe naatnoo e dow Musa, kono konngol kala feewngol ɓe jiiɓi ɓe keeriiɓe. Musa neldini esiraaɗo makko kala, o yahi e leydi makko.

19

Nder lewru tato ngo binndi ɓiɓɓe Israa'iila e leydi Misra, nder ñalnde nde, ɓe njaɗti e ladde Sinaa. Kadi ɓe yaltii e Rafidiin, ɓe waɗii e ladde Siinaa, kadi Israa'iila jooɗii ɗoo yeeso nder nguu. Kadi Musa yahi haa e nder ladde Alla, kadi Alla noddi mo e nder ladde, o wiyi: Goɗɗe a mbaala wiyde e galle Yakuuba, kadi a winnditana e ɓiɓɓe Israila. Onon yiɗi heen foti nii mi waɗi e Misiraawɓe, mi ɓeydi on ko e dow ɓaale ceeɗe, mi ɓeydii on haa to mi. Kadi jooni so to nañi nañde heɗde on nañi daande am e on mooftan laawol am, on mbiyata yimɓe keeɓɓe am e ɓesngu

yimɓe fof, sabu leydi fof ko am. Onon kono, on mbaɗa wonde e am laamɗo sarɗiiji e leydi seerndi. Ɗee kalimaaji, on mbaawi haalde e ɓiɓɓe Israa'iila. Musa waɗi, o noddirii mawɓe yimɓe, o yettii ɓe keewe ɗee fof, ɗe Alla yamiranii ɓe. Yimɓe ɗii fof jaabii goɗɗo e nder golle gooto, e ɗi wi'i: Fof kala ko Alla wi'i, min mbaɗa e min nana. Kadi Musa waɗɗii kalimaaji ɗii ɗii e Alla. Wiyi kono Joomi e Muusaa, yeew mi njaɓɓanii e maa e ɗaɓɓere pellel, ngam yimɓe njaɓɓu mi haala e maa, e maa o njogii haa e sahaa sahaa. Haali kono Muusaa kelle yimɓe e Joomi. Joofii kadi Joomiraawo e Muusaa, jiijoo yiiltin yimɓe ɓee, kadi seeɗtin ɓe hannde e janngo, kadi ɓe laaɓto kooɗe mumen, kadi ɓe heɓo keɓotooɓe e ñalnde ɗiɗaɓo; sabu e ñalnde ɗiɗaɓo Joomiraawo maa jiijo dow nder luumo Siinaa, yeeso kala yimɓe ɓee. Kañum a maa seernin yimɓe nder kuuɗe, a wi'a: Rewtee hoore maa ngam yiillude e dow ɗo ngonka, e ɗaɓɓude hay huunde e makko. Kala mo ɗaɓɓii ɗo ngonka, o maa maayde e maayde. Alaa junngo mum tayta, sabu e ɗaɗe ɗaɗe-ɗen o ɗaɗetee, walla e pille o pittee, so tawii dabbaaji so tawii neddo, o mooftaako. Nde ɗemɗe e ɓuuɓe e lewru yaltii e nder luumo, ɓeen mbiyataa e nder luumo. Musa jibbi iwdi e nder ladde, o yahi to yimɓe, o sifii ɓe, e ɓe ñaskinii kuuje mumen. Kañum o wi'i yimɓe, heeɓen e nder tati jemma, hoto tayen e debbo. O waɗi kono ñalnde tataɓnde, waɗtaade e subaka, waɗi ɗemɗe e ɓaleeje e lewru dukuru e dow ɗoɗɗo Sinaa, ɗemngal mboowal ɓeydii mawnde, kañum kulii fof yimɓe ɓe e nder leggal. Kadi Musa yaltini yimɓe ɗii ngam laamorgo Alla, e nder lesdi, kadi ɗum njaaɗi e hoore ɗoo nder. Foonde Sinai ina dukka fof, sabaabu Alla njiyii e mum e yiite, e dukka ina yalta, hono dukka foonde yiite, e yimɓe fof

hadɗii mawnde. Ngoɗɗi ɗii kaakol ngol ɗo ɗum yahra yejjitde ɓuri keewɗe tan. Musa haali, kono Alla jaabii mo e daande. Joomi jibbi e dow fuɗɗo Sinaa, e dow hoore mum, e Joomi noddi Muusa e dow hoore fuɗɗo ngo, e Muusa yaltii. Kadi Alla wi'i e Musa, o wi'etii, yaha ɗo jiggii yimɓe ɗii, haa ɓe yaajaa e Alla ngam anndude, kadi woɓɓe keewɗe ɓurde e mum'en; Kadi serniiɓe ɓe yaajata e Joomiraaɗo Alla, ɓe sellu, haa Joomiraaɗo ittu e mum'en. Kañum Musa wi'i e Alla, yimɓe mbaawaa yaltude e dow ɗo nder Sinai, sabu a tan ko a seedii min, wi'i, yar ɗo, kañum ɓeydito ɗum. Joomiraaɗo wii mo: Yah, jiggit ɗoo, e yah a e Harun e maa, kono sartuɓe e yimɓe hoto ɓe ɗaɓɓit yiyde ndee yettude to Alla, hoto hay sahaa Joomiraaɗo halkin ɓe. Musa yahi fuu e yimɓe ɗii, o faamii ɓe.

20

Kadi Joomi wi'i ɗemɗe ɗii fof, o wi'i, min ko Joomi Alla maa, mo yaltini ma e leydi Misra, e suudu banndam. Alaa maa heɓa e maa Deewe goɗɗe sabu mi. A waɗaa maa hoore maa gite, kañum foti kala nanngudi, ko foti e nder kammu dow, e ko foti e nder leydi les, e ko foti e nder ndiyam les leydi. A waɗata ɓamtude ɓe, kadi a waɗata kuɗɗe ɓe; mi tan ko Joomiraaɗo Alla maa, Alla ɓurando, neldude juuɗe baabaaɓe e ɓiɓɓe, haa ɗiɗaɓo e nayɓo fedde ɓe ɓuɗɗii am, e waɗde yurmeende haa ujuneedi ɓe yidii am, e ɓe mooftoo sardiiji am. A alaa njaɓa innde Joomiraaɗo Alla maa e ko waɗaani, sabu Joomiraaɗo Alla maa njaɓtinaa mo njaɓtotooɗo innde makko e ko waɗaani. Nduɗo

ñalnde sabbaaji ngam yoofnoo ɗum. Fii nannde nayi, a golle, e a mbaɗa fof golle maa. Ñalnde je'eɗiɗo, sabbaaji Joom Alla maa, a waɗataa e nde foti golle, aan, e biyɗo maa, e ɓiɗɗo maa, e worɓe maa, e rewɓe maa, e nagge maa, e dabbaaji juutɗi maa, e gooto dabbaaji maa, e hooreejo ɓesngu ngu njoɗɗinoo e maa. Sabu ko e ñalawma jemma, Joomi tagii kammu e leydi e bandu e fof ko e mum ɗum, kono o laami e ñalawma ñalɗitaare. Sabu ɗum Joomi barkini ñalawma ñalɗitaare, o seedii mo. Tiiɗin baaba maa e neene maa, ngam haalde maa waɗu ɓuri, e ngam a daɗndirta e leydi ɓurɗo ngo Joomi Alla maa hokkata ma. Hoto a waɗaa zina. You shall not steal. A waɗata hadde. A waada shaida goɗɗo e dow hooreejo maa. A taw yiɗu debbo baddo maa; a taw yiɗu suudu baddo maa, walla leydi makko, walla ɓiɗɗo makko, walla jom kuɗol debbo makko, walla nagge makko, walla mbaaɗi makko, walla gooto dabbaaji makko, walla foti ko woni e baddo maa. Kadi yimɓe fof njiyi daande, e lampaaje, e daande salpingo, e dow dow fuɗɗitaango, kono njiytii yimɓe fof, njokki woɗɗi. Kañum ɓe wi'i mo Musa, Haala aan min, kañum hoto Alla haala min, hoto min maayde. Kadi Musa wi'i ɓe, njaɓɓu juuɗe, sabaabu e jarabaade on o yiyi Alla e on, ngam kulol makko waɗa e on, ngam hoto a juulde. Yimɓe joodii woɗnde, kono Muusaa naatii e nder dimmugol ɗo Alla wonnoo. Joofii kadi Joomiraaɗo e Muusaa, ɗee golle maa wi'ata e suudu Yakuuba, kadi maa jalbin e ɓiɓɓe Israa'iila, on yiyi ko e kammu mbi haalii e mon. Hoto mbaɗa hoore mum dewe nabbuje silaawu, kadi dewe nabbuje golde hoto mbaɗa hoore mum. Altar iwde leydi on mbaɗa am, e on mbiyata e dow makko takkuuji kuutordi moodon, e takkuuji kisol moodon, e mbeedi, e nyalɓe moodon e

fof nokkuuji, ɗo so mi innindira innde am ɗoo, e mi arta e maa, e mi yurma maa. So nde altar e haaje a waɗi am, hoto a mbaɗ ɗe e haaje ɓeydaaɗe, ko foti saabii a huutori saafaaji maa e mum ɗe, kañum ɗe ɓeydaama. A taara e ceɗɗe dow laamorɗo am, ngam hoto a yaltin jibbinaangal maa dow makko.

21

E ɗii ko sarɗiiji ɗii, ɗii a mbaɗa yeeso mum'en. Si a heɓii ɓiɗɗo Ibraahimaajo, o maa huutoroo ma hitaande jeeɗiɗi, kono nder hitaande ɗiɗaɓo o maa yaha ko mo banndum alaa sarɗiiji. So o naati tan kanko, o yaltata tan kanko, kono so debbo naatii e makko, debbo makko ɗoo yaltata kadi. Kono si joomi nanndi mo debbo, kono o jibini mo ɓiɓɓe gorko walla ɓiɓɓe debbo, debbo ndee e ɓiɓɓe ɗii mbaɗa joomi makko, kono kanko tan yaha. Si kono jaabondirde o wi'i o sukaaɓe, mi yiɗi jom am, e debbo am, e ɓiɓɓe am, mi yaha tawo hakkunde; jom makko maa natta mo e laawol Alla, kadi sabu maa natta mo e ɗaare e dokkere, kadi jom makko maa tokkita noppi makko e ɓuuɗngal, kadi o maa kuutoro mo haa sahaa sahaa. Si kadi goɗɗo njiidi ɓiɗɗo makko mo o waɗi jeyaaɗo galle, ɓiɗɗo ndii yaha tawo, hono no jeyaaɗe ɓe njahata. Si wonaa mo yeewtii jom makko, o nde mo jaɓɓii, o faltinoo mo. Kono e leydi goɗɗo, wonaa mo jom ngam suudde mo, sabu o ɓennii e mo. Si kono e ɓiɗɗo makko o waɗi jaŋde e mo, hono hakkunde rewrude ɓe rewɓe, o mbaɗa waɗde e mo. Si kono o naata debbo goɗɗo e hoore makko, ko foti e nder, e ɗo liggere e nder, e ɗo jokkondirgol makko, o ɗaɓɓitaako mo. Si

kono ɗii tati ɗii hay waɗaani mo, o maa yahu tammere habe njoƃdi. Si kono neɗɗo darni goɗɗo, e o maayi, hakkundeejo maa o hokkee. O kono wonaa e jaƃƃorgo, kono Alla neldini mo e juuɗe makko, mi hokkay ma nokkuure ɗo o maayi ɗoo, o neldoowo. Si kono gooto ƃeydii yimƃe makko ngam warde mo e ƃamtaare, e o fii, iwde e bannge jaabawol am njaltino mo ngam warde. Mo daññi baaba makko walla nenne makko, mayde haa maayde o. O mo waɗi haala mum e baaba makko walla neene makko, o maa waɗa maayde. Ko waɗi si o yiɗi gooto e jeyaaƃe Israa'iila, e o ƃeydii mo o njaari mo, e njiytaa e makko, lewru o mawu. So ko yimƃe ɗiɗi nganndii, e ɗon mbaɗi hoore mum e ɗaare walla e ƃurnde, e o maayi, kono o ɗaƃƃi e dow laaƃi, so tawii o yiɗi o neɗɗo o yaha e ɗoole e dow luggere, o mbaɗɗo ɗon waɗa ko moyyo; kono o yoƃata e golle makko e kuutoragol. Si kono neɗɗo woppi sukaajo makko walla jom-suudu debbo makko e lekki, e o maayi e juuɗe makko, e hakkillaaji o maa faamama. Si kono o yottii ñalnde gooto walla ɗiɗi, hoto haƃƃeede mo, ndeen kala nder laaƃi makko ɗum woni. Si kono worƃe ɗiɗi ɗon ɗaƃƃa, e ƃe ɗañi debbo ɗo ƃiƃƃe nder ƃiɗɗo makko, e ƃiɗɗo makko yaltii e ƃiɗɗo oo ƃurɗaaki alaa, o maa waɗɗee sarɗiiji; ko e no gorko debbo ngo waɗi, o maa hokka e kisal. Si kono nde ina jeyaa, o maa hokka ruuhu e nokkuure ruuhu, yiite e nokkuure yiite, ɲiire e nokkuure ɲiire, junngo e nokkuure junngo, koyɗe e nokkuure koyɗe, yulnde e nokkuure yulnde, peeñal e nokkuure peeñal, ƃuuƃnde e nokkuure ƃuuƃnde. Si kadi goɗɗo ɗaƃƃi gitol jiyaaɗo makko, walla gitol jiyaado debbo makko, e o goosi, o neldina ƃe denndiiƃe e ƃoggol gitol mum'en. Si kono ƃiɗɗo jom-wuro, walla ƃiɗɗo rewƃe

makko o hokki, bannge-ɗen o nana neldude ɓe sabu ɓiɗɗo mum-ɓe. Si ngeenndi tuuki gorko walla debbo kadi o maayi, ngeenndi ndii haaree e hayre, e naamde makko ñaametaako, kono jom ngeenndi ndii wonaa fii. Si e nde o nagge gorer ɗon woni hade jannde e hade ɗiɗaɓo, e nde mbiyaa to jom makko, e nde o yoɓaani mo, o maayi nde gorko walla debbo, o nagge mbaɗetee e hayre, e jom makko maaretee kadi. Si kono ransom njiɓɓinaama mo, o maa hokka ransom gannde makko foti ko njiɓɓinoo mo. Si kono ɓiɗɗo gorko walla ɓiɗɗo debbo o ɓuri, e nder sariya ndii mbaɗen waɗde mo. Si kono nagge nge fuɗɗii ɓiɗɗo walla debbo gollotooɗo, o maa hokka tati sappo diiram njeenaari e jom maɓɓe, kadi nagge nge maa haɗeede e hayre. So ko gooto udditii lesdi walla keddii lesdi, kañum o daaɓaani ɗum, nii ɓiɗɗo walla mbakka yari ɗoo, jom lesdi ndi foti yoɓɗin, o maa hokka koppere e jom maɓɓe, kono maayɗo ngo ko mo mum. Si kono nagge gooto ɓuɓɓi nagge jom-ɓiɗɗo makko, kañum o maayi, ɓe mbiyata nagge nde mooftii, ɓe jeye njaamndi makko, e nagge nde maayi ɓe jeye. Si kono nganndaa ko ngaari ɗii ko o fuɗɗii ɓeydude ɓannge janngo e ɓannge ñalawma hannde, kadi nganndii-ɓe joom mum, kadi o yoofaani mo, o yurmat ngaari e nokkuure ngaari, kono ngaari maayi ɗii ko makko. Si kadi goɗɗo yiɗi ɓannge ɗo peewal walla mbewa, e o waɗɗi o haɗi walla o suuɗi ɗum, o yurma jowi peewal e nokkuuji ɓannge peewal ɗoo, e nayi mbewa e nokkuuji ɓannge mbewa ɗoo.

22

Si kono nder huɓɓere njiytaa ɓiɗɗo, e ɓiɗɗo oo daartaama maayi, wonaa ko ɓesngu e makko. Si naange ɓeydii e makko, o wonii konu, o maayi e jaabawol. Si alaa tayaade makko, hokku mo e ɓadol e nokku ɗo ɓiɓɓe mum. Si kono ngarteede njiytee e juulde makko, ummoraade e mbakka haa mbakka, ɓurɗo, o yurmat ɗiɗaɓo mum. So nii e ɗam nyaamno gooto gure walla ɓiɓɓe winaare, e o naatnoo dabbaaji makko nyaamde gure goɗɗo, o yoɓata e gure makko e ko ɓeydude makko. So nii e ɗam nyaamno fof gure ɗam, ko ɓurɗe gure makko e ko ɓurɗe ɓiɓɓe winaare makko o yoɓata. Si kono yaltude ɗum nari heɓi ɗooje, e o ɓurta kadi daande walla ɓoggol walla lesdi, o maa yaltinoo ɗum nari nden fof. Si kañum tan nii neɗɗo mo woni hakkunde njeñu walla kuuɗe ngam ñamndude, kañum tan yiytee e suudu neɗɗo ndoo, si njiytaa mo yiytii, o warta yaltinde ɗiɗi. Si kono so tawaaka ɗo ɓiɗɗo yiɗi, jom suudu ɗuɗi yaasde yeeso Alla, kañum o waɗi laamuuji ko wonaa o goonga e ɗum fof ko jom-ɓiɗɗo ɗo neldaama, e kala goonga juutɗo, e baare ɓiɗɗo danndu e e ɓiɗɗo mawngu e e maaro e e fof ko ɓuri ko naamndaa; ko woni kala ko ɗum maa, yeeso Alla ɓurɗo njiytol ɓeen ɗiɗon fof, kañum ɗo ɓe njaaɓi sabu Alla, o yoɓtu ɗiɗaɓere jom-ɓiɗɗo. Si kono gooto nattii e ɓesngu makko dabbaare golle walla ɓiɗɗo walla barka walla fuu dabbaare ngam rewde, kañum e o harsii walla o maayi walla o warti jaaɓɗo, kañum e alaa gooto anndii, laaɓal Alla mbaawi hakkunde ɓeen ɗiɗi, ko e gooto ɓurii goongɗin fuu e ndeenka makko, kañum e o jom mum jaɓata ɗum, kañum e o yoɓataa. Si tawi ko yooyiima e makko, o maa yooftu jom ngam. Si tawi ko dabbere njahri, o maa arda mo e njahre ndee, kañum o yooftaako. Si kono naamndoowo naamnii

huunde e jeyɗo makko, kadi huunde ndee poti walla maayii walla jeyaama, kono jom ɗum alaa e makko, o feeñtina. Si kono hooreejo ɗon e makko, o yurmataa, si kono gooto golloowo ɗon, wona e makko e ɓadal laaɓo makko. Si kono neɗɗo yowitii deewal ɓurɗo njeenaaka, e o njogii e makko, dowry o maa dowroo makko e makko debbo. Si kono baaba makko yiɗi haa, e baaba makko yiɗaani naatnude mo makko debbo, o woppita keerol e baaba makko haa foti ko woni dowry sukaabe ɗen. Sorcerers, hoto foti e nder moyyere. Kala ngoɗɗo ɗo laaɓi e dabbaaji, maa waɗa miijaango e maɓɓe. O jaabitoo e deewe maa haɗee e maayde, si wonaa tan Joomiraaɗo tan. E hoɗɗo, alaa on foti bonande mo, kadi alaa on foti ɗoofde mo, ko on wonnoo hoɗɓe e leydi Misra. Fof bammbaajo e gujjo, hoto a waɗataa ɓurde mum. Si kadi on ɓooyii ɓe e bonannde, kadi ɓe ɓeydii ɓe naamndii to am, mi nana mi heɗto daande mum, kadi mi furaay e cuuɗam, kadi mi warta on e laaɓre, kadi rewɓe mon ɓe wona baleeje, kadi ɓiɓɓe mon ɓe wona gujuuɓe. Si kadi njaɓɓini njamndi e eskilaajo maa mo fakiraaɗo e maa, a waawataa mo ɓeydude, a waawataa ɓeyda mo riba. Si kadi so a naatii nde kuugal kuugal nde ɗo neɗɗo makko, ɗoo faajirde naange mo a mballit mo; Kono ɗum ko ɗaɓɓitorde makko, tan ɗum nde kuugal ɗo peeñal makko; e hol mo o laaɓa? So toon nde o waɗi ɓamtaare haa mi, mi nana mum; kono mi woni neɗɗo yurmeende. A waɗata haala bonɗe Alla, kadi a waɗata haala bonɗe hooreejo yimɓe maa. Jibinannde golle ndenndi e golle ndenndi wiinaare maa, a waɗataa yottinde. Ɓiɓɓe cakkitiiɓe ɓiɓɓe maa, a hokkata am. Nii a mbaɗa waɗde ɓiɗɗo makka e ɓiɗɗo barka makka e ɓiɗɗo dabbare makka, jeeɗiɗi ɗiɗi mbaɗa

e les ndeenka, kono e ɗiɗi jeetati a mbaɗa yoltin min mo. Kadi worɓe seniiɓe mbaɗ-on e am, kadi ɗuum ɲaamdu njariingu e dabbeeji ɓurɗi hoto ɲaam-on, wurtin on e rawru.

23

A waɗata nannagol feeñol, kadi a waɗata goonga e neɗɗo haɓɓaani haa jeyaa seedanteeɗo haɓɓaani. A waawaa mbiyaade e goɗɗo keewɗo e bonande, kañum a ɓeydataa e jamaa ngam yettude e goɗɗo keewɗo, si tawii ɓamtinde hukmu. E neɗɗo miskiiɗo, a foti yurmeede mo e nder jaabawol. So e njiytii nagge ɓiɓɓe mum yimɓe mo haɗi maa, walla dabbaare juutngel makko ɗe ngonɗii, ɗaɓɓitii ɗe a mbaɗtir ɗe mo. Si kono nii yiɗto dabbaare jibinangel ɗo yowitaake mo jaɓɓorɗo maa, mo ruttii e ɗaɗi koyre makko, a waasataa woppude ɗum, kono a wallitirtoo ɗum e makko. A alaa faltina hukunci talaka e hukunci makko. A dow kala wolde moyyere, a artata; neɗɗo seedtiiɗo e neɗɗo goonga a warawataa; e a goongindiraano neɗɗo haramiiɗo sabaabu luttude. Kadi a waasata ɗaɓɓude naatnuɗe; sabu naatnuɗe ɗee ina peeñi yiite ɓe nganndii-ɓe, kadi ina bonni kalimaaji goonga. Kadi hoto on waɗata hoolnude neɗɗo jokkondiro; sabu on anndii hakkille neɗɗo jokkondiro; sabu on mumen tan on wonnoo jokkondirɓe e leydi Misra. Jeeɗiɗi hitaande maa seedata leydi maa, e maa ɓeyda kuuɗe makko. Nde je'e sappo e nde, a mbaɗa walla nde, kadi a njaɓɓita nde, kadi miskiiɓe leydi maa ɓe ñaamata, kadi ko foti ɗo, dabbeeji ladde ɗi ñaamata ɗo, nii a waɗa gawri wiindu maa, e gawri

oliifu maa. Nay jeegom a mbaɗa golle maa, kono ñalnde ñalnaare, naftaango; ngam naftee nagge maa, e dabbaare maa, e ngam artee ɓiɗo jawmiiɗo maa e jeyaaɗo. Kala foti mi wiyi e on, rewndino; e innde Deweeji goɗɗi hoto njaltinee, kañum hoto nana njanngee e hunuko mon. Juulde tati sahaa'e hitaande nden e am. Juulde juulde mbiyeteendi rewrude ndi, hoollee waɗde; nder hitaande jejeɗiɗi ñaamee mbiyeteendi rewrude, hono mi yamirmi ma e sahaa lewru keso; ko e makko yaltii e Misra; a yiyataa yeeso am ko meere. Kadi a waɗata juulirde ɓesngu keeweendi golle maa, ɗe so a riisi e gese maa, kadi juulirde timminannde e yaltinde hitaande e nder lelnugol golle maa ɗe umii e gese maa. Tati taaji e hitaande, kala gorko maa maa njiyee yeeso e yeeso Joomi Alla maa. Nde sabu mi momtata leyɗe ɗee e yeeso maa, e mi palɗin daande maa, a waɗataa sadaka e dow tawaare ɲiiɓam turare am, kañum haa ɓiɓɓe juumre am njoɓɓa haa subaka. Ɗe keewe gadane ɗe golle gadane ɗe leydi maa, a mbaɗtaa e suudu Joom Alla maa; a mbaɗaa toɗɗa mbeewa e neeɓam inna makko. Kadi yiy, mi neldina nulaaɗo am ɗo yeeso maa, ngam o waɗɗit ma e laawol, ngam o naatnir ma e leydi, mo mi hebtiimi ma. Reenu hoore maa, e naanal mo, e hoto yoɓaa mo, sabu o njiɗɗaa yoɓde ma; sabu innde am ina e makko. Si on nannondirɗon nanndii daande am, kadi a waɗi fof ko mi yaamaani ma, kadi on mooftan laawol am, on mbaɗa am yimɓe keeɓɗe e leyɗeele fof; ko am tan leyɗe fof; onon kadi mbaɗa am laamɗo sarɗiiji, e leyɗe seernde; ɗee kalimaaji a wiyat ɓiɓɓe Israa'iila, si on nannondirɗon nanndii daande am, kadi on waɗi fof ko mi wiyi ma, mi mbaɗa yontere jontorɓe maa, kadi mi mbaɗa naafoore

naaforɓe maa. O maa yaha tan sabu nulaaɗo am o ardii ma, e o maa njaɓta ma faade to Amoriyankooɓe e Hittiyankooɓe e Perizziyankooɓe e Kana'aniyankooɓe e Girgashiyankooɓe e Hiviyankooɓe e Jebusiyankooɓe, e mi maa momtu ɓe. A waada defte diine maɓɓe, kadi a waada huutoro maɓɓe; a waada golle e ko golle maɓɓe; kono a mbaɗta maɓɓe e mbaɗtugol, e a ɓuuɓta e ɓuuɓtugol ciiɗe maɓɓe. Kadi a maa kuutoree Joom Alla maa, kadi mi maa yurminee mburu maa e diiwaan maa e ndiyam maa, kadi mi maa ittu njogoram e mon. Alaa waɗata taako, kadi alaa waɗata taako e leydi maa; limoore jamɗe maa, mi timminay timminde. Kadi kulol neldaama mi neldee ɗo ardi maa, kadi mi waɗtir-ɗen kala leyɗe, to ɗe a naatata to maɓɓe; kadi mi hokka kala ɓe njoginooɓe maa ɓe remmooɓe. Kadi mi nana neldu ɓaleeje ɓe ɓennuɗe maa; kadi a nana huɓtinde Amoritiyankooɓe, e Hiwiyankooɓe, e Kana'aniyankooɓe, e Hittiyankooɓe iwdi maa. Miɗo yoɓaani ɓe e hitaande gooto, ngam leydi waasataa boowal, kañum daneeji keewɗi leydi ɓeydee e maa. Mi yettina ɓe e maa hono e ndiyam ndiyam, haa tawii a waɗɗii kadi a jaɓɓa leydi ndi. Kadi mi waɗa keɓe maa ummoraade e geɗe mboɗeeje haa geɗe Filistin, e ummoraade e ladde ngenndiije haa maayo mawɗo Eufrat, kadi mi njokkondira e juuɗe maa yimɓe ɓe ngoodi e leydi ndii, kadi mi momtu ɓe ummoraade e maa. A waɗata goonga e maɓɓe e Deewe maɓɓe laaɓtugol. Kadi ɓe njoɗɗaa e leydi maa, ngam ɓe waɗ-taa mo a juuɗi e am; so a kuutoriima gannuuji maɓɓe, ɗi mbaɗa yaltude e maa.

24

Kañum o wi'i e Musa, yahu haa Joomiraaɗo, aan e Haaruuna, e Nadaaba, e Abiihu, e cappanɗe sappo e jeeɗiɗi ɓeen Israa'iila; kañum ɓe mbaɗa Joomiraaɗo tuggi woɗnde. Kadi Musa tan mawɗo maa yahroto faade to Alla, amma ɓe alaa ɓe yahroto, kadi yimɓe alaa ɓe jiggoto e makko ɓen. Musa naati, o yettini yimɓe fof konngol Alla e sarɗiiji, yimɓe fof jaabii e daande gooto, wi'i, konngol fof ɗo Joomi wi'i, min mbaɗa, e min nana. Kadi Musa winndii fof kalimaaji Joomiraaɗo; kono Musa ɓesngu subaka, o mahii altaaru les ɗo luumo woodi, e diiɗi sappo e ɗiɗi kabeeji ngam diiɗi sappo e ɗiɗi leyyi Israa'iila. Kadi o neldii ceeɓe ɓiɓɓe Israa'iila, kadi ɓe waɗii sadakaaji ɓurnaaji fof, kadi ɓe waɗii sadaka kislaare e Alla damaaji. Naatnoo kono Musa juutol ɗiɗol ngol, o yoobii e nder saapuuji, kono juutol ɗiɗol ngol o yoobii e altaaru. Kadi o heɓii deftere laamu nde, o janngini e nder nokkuuji yimɓe ɓen; kadi ɓe wiyi, foti ko Joomi wi'i, min mbaɗa e min nanataa. Nde Musa heɓii ɗemngal ngal, o fesii e yimɓe ɓee, o wii, yeewto ɗemngal ngal laawol ngol, ngol Joomi waɗii e on baɗte e golle ɗee fof. Kadi Musa yahi e Haruna e Nadabu e Abihu e cappanɗe sappo e jeeɗiɗi ɓe mawɓe Israa'iila. Mi yiyi nokkuuji ɗi Alla Israa'ila taytii e mum, e ɗi ley e hoore koyɗe makko, hono golle biriik safaayir, e hono ceeɓndam janngirde kammu e laawol makko. Kadi e goɗɗo Isra'ila gooto maayi, kadi ɓe njiytii e nokkuuji Alla, kadi ɓe ɲaamii kadi ɓe yarii. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Musa, yah hakkunde am e dow luumo, kadi wontu ɗoo; kadi mi mbaɗa ma alluuji ɗii hayre,

sariya e kuule ɗii, ɗii mi winndii ngam jangindirde maɓɓe. Kañum Musa tayii e Yusuwa ɗo tayii e makko, ɓe yaltii to dow Alla. Kadi e ɓe mawɓe ɓe wi'i, heddii ɗoo, haa min artii e mon; kadi yeewto Haruuna e Huri e mon; so gooto waɗi hukumci, mum'en njahoo e maɓɓe. Kadi Muusaa e Yuusaa yaltii to dow; kadi duumol uddiɗii dow ndow. Kadi nanngu Alla ari e dow luumo Sinaa, kadi duumol ɗol ruttini ɗum ñalawɗi joweego, kadi Joomiraaɗo noddi Musa e ñalawɗi ɗi jeenayɗi iwdi e nder duumol ɗol. Nde kadi, hol nde nanngu Joom, hono yiite ɗoo nduuɗi dow ɗolli nguu, yeeso ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Musa naati e ɗoonde maayo ndelooru, kadi o yaltii e dow luumo, kadi o woni ɗoo e nder luumo cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma.

25

Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, wil ɓiɓɓe Israa'iila, kadi nanndu ɓiccude keeriiɗe e dow fof, ɓeen nde ɓernde makko miijii, kadi on maa nanndaa ɓiccude keeriiɗe am. Kadi ɗum ko sarɗiyanke, mo on mbaɗa e maɓɓe: goɗɗo, e ngeloore, e ɓaleere, e hyacinth, e binndi, e ɓalewal ɗiɗi, e linen moyyo keɓtino, e ɓuuɓi mbewa, e kulle ɓaleeje ɓaleeɗe wuleede, e kulle buule, e lekke ɗe ɓoyaani, e pelle Sardius, e pelle ngam ɓeydagol ngam jibinaa, e jubbere ndee. Kañum a mbaɗa am suudu laaɓɗo, kañum min yiytu e mon. Kadi maa waɗ-ma e nder fof ko mi hollu-ma e dow luumo, misaal ngal suudu ndiyam, e misaal kala kuuɗe makko; noon maa waɗ. Kadi a mbaɗa sanduuɗi seedanteeɗi e lekke ɗee ɓannduɗe, ɗiɗi kubitaaji e takkere o ɲaawde, e kubitaaji e

takkere o yaajde, e kubitaaji e takkere o junngo. Kadi a mbaɗa mo gotel e ndimaagu seeɗo, nder e rewo a mbaɗa mo gotel; kadi a waɗa mo ɗe'e ndimaagu ɗe njuɓɓinaama ɗe keewndiima ronndude. Kadi a mbaɗa mo ɗaɓɓuuji nayi goɗɗuuji, kadi a dartina e ɗii-ɗen nayi ɗaɓɓe, ɗaɓɓuuji ɗiɗi e ɗaɓɓe gooto, kadi ɗaɓɓuuji ɗiɗi e ɗaɓɓe ɗiɗaɓere. A mbaɗa ɗooje lekke ɗe bonɗaani, kañum a mbaɗa ɗum e ndiiyam goɗɗo. Kañum a njokka ɗooje ɗe nder ɓuuɓe ɗe e geɗe sanduku ndu, ngam fuɗɗitde sanduku ndu e maɓɓe. Nder koyngol sakaaji ɗii, ɗoggol maa foti tawo ɗoo yottaaki. Kadi a mbaɗa e nder sakaru ɗu seedantaaje ɗe mi hokkata ma. Kadi a mbaɗa nokkuure jaabawol daɓɓere e goɗɗo seeɗɗo, ɗiɗi kubitaaji e ɓenndu ko njuuɗi, e kubitaajo e ɓenndu ko yaajde. Kadi a mbaɗa ɗiɗi kerubiim gootal naafooje, kadi a ndokka ɗum e ɗiɗe geɗe nokkuuji sarɗiwal. Maa waɗee keruub gooto e nder ɗaɗi ndii, e keruub gooto e nder ɗaɗi ɗii ɗiɗaɓo ɗii nokkuuji yaafoore; e a maa waɗa keruubiiɓe ɗiɗi e dow ɗaɗe ɗiɗi. Kerubiimɓe ɗii maa tawtude ɓaɗɗe mumen dow, nde ɓe nuldinoo e ɓaɗɗe mumen dow nokkuure jaaɓtingol, e gite mumen ɗee e goɗɗo hakkunde goɗɗo, e nokkuure jaaɓtingol maa gite kerubiimɓe ɗii. Kadi a mbaɗa nokkuuji jaaɓorɗi dow sanduku, dow ɗoo, kadi e nder sanduku a mbaɗa seedantaaje, ɗe mi hokkii ma. Kadi mi annditee ma e nder ɗoon, kadi mi haala ma e dow nokkuuji sarɗiiji, e hakkundere kerubiim ɗiɗi ɗi woni dow sanduku seedantaare, kadi e golle fof ko mi yamiroyi ma e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi a mbaɗa taaburu ndeenari ndeenari laaɓɗo, ɗiɗi kubitaaji ɗii njaŋɗe, e kubita ɗii yaajde, e kubita e ɓesu ɗii junngo. Kadi a mbaɗa mo ɗe moldings keewɗe goɗɗe nder

duuɓi, kadi a mbaɗa mo rim palm nder duuɓi, kadi a mbaɗa molding keewɗo e rim oo nder duuɓi. Kadi a mbaɗa nay ɗiɗi ɗaktuliiji goɗɗi, kadi a mbaɗa ɗiɗi ɗaktuliiji ɗii dow ɗiɗi keɓe koyɗe makkaɓe mum e les daande ndee. Kadi mbaɗi ɗii ɓe maa ko e nder ɗooje ɗee ɗe njaaɗi, ngam ɓe njaaɗa e mum ɗum teewre ndee. Kadi a mbaɗa ɗe ɗooje ɗe nannguɗe e lekke ɗe ɓoyaaka, kadi a mbaɗa ɗuuɗal ngooluuru seeɗa e mum ɗe, kadi teewre ndee maa njofnoo e mum ɗe. Kadi a mbaɗa mbaaɗe makko, e censeeje makko, e saabuje libation makko, e koppoje makko, e nde a mbayata e maɓɓe, e njaɓɓugol safi a mbaɗa ɗe. Kadi a mbaɗa e dow teewu mburu ɗe e yeeso, yeeso am, sahaa fof. Kadi a waɗa daanugol ɗaɓɓere e ndiiyam gooto seeɗo, a waɗa daanugol ɗaɓɓere ɗoo e golle ɓuuɓnde; ɗaango makko, e ɓamɗe makko, e mbaaɗe, e ɓulɓe, e liilooje, e makko ɗum mbaɗata. Jowi e koy, kono lulɗe jowi yaltude e geɗe, tati lulɗe daande nde e geɗel ɗoo makko, e tati lulɗe daande nde e geɗel ɗiɗaɓel. Kadi ɓurɗe tati ɓurɗtaaɗe ko e almond, e lekki gootol ɓurngu e lili, wano ɗum e lekke ɗiɗi ɗe yaha e kandeleer ndeer. Kadi e nder daande ndee nayi ɓoowe ɗiɗi ɓe mbaawi ko almond blossoms, e nder ɓannge gooto knobs, e lilies makko. Kuɓɓe ɗee e hoore mbanndu ɗiɗi e makko; e kuɓɓe e hoore mbanndu nay e makko; no tawo e mbanndu jeegom ɗe yaltata e daande ndee; kañum e daande ndee nayi mbabbal ceeɓtaaɗe no lowre almond. Kuɓɓe ɗe e ɓannge ɗe maa ɗe e makko, ɗum fof ko golle hammered e gooto ndiiyam golde seeɗɗo. Kadi a waɗa lampeeji makko jeeɗiɗi; kadi a daɗna lampeeji ɗii, kadi eɓe nannata iwdi e yeeso gooto. E sabu yaltude makko, e ɗaɗe makko, e nder goɗɗo laabɗo a mbaɗa waɗde. Kuuɗe ɗee fof,

talent gooto nder laaɓɗo safi. Yiy, a waɗa e nder juumre nde ɓeydaama ma e nder luumo nduu.

26

Kadi a mbaɗa daɗɗe ndee, sappo e cappo ɗiɗi e leydi timmungel keewngel, e bule, e mor, e ja'e keewngel, kerubiim; e golle jannguɗo a mbaɗa ɗum. Juumre leeɓere gooto nay sappo e joweenayi koobe, e laaɓre nayi koobe leeɓere gooto maa waɗa; fiyaare gooto maa waɗa e leeɓe fof. Jowi e jowi lekkaaji maa waɗee ɗoo e ɗoo, gooto e gooto; e jowi lekkaaji maa waɗee ɗoo e ɗoo. Kadi a mbaɗa ɗum ɗaɗɗe bule e dow daande lamba gootal, ummoraade e bannge gootal haa e njoɓɗingol; kadi wano ɗum a mbaɗa e dow daande lamba ɓurngal haa e njoɓɗingol ɗiɗaɓo. A mbaɗa cappanɗe teemedere e leccol ɗo, kadi a mbaɗa cappanɗe teemedere e nder geɗel leccol ɗo e nokku ɗiɗaɓngu ɗo ɓennuɗo, yeeso yeeso ɗe njippata goɗɗe e goɗɗe e kala ɗo. Kadi a mbaɗa ɗaɗɗe cappanɗe e tati e nay, kadi a ɗaɗɗe leccol ɗiɗi gooto e gooto ɗiɗo wonande ɗaɗɗe ɗiɗi, kadi suudu nduu ko gooto. Kadi a mbaɗa ɓuuɓe ɗe njamndi daɗɗe ko lesdi e dow suudu alkawaama, sappo e go'o ɓuuɓe a mbaɗa ɓe. Junngo lesso gooto, teemedere kubitaaji, e nay kubitaaji junngo lesso gooto; ngo fof ngo ɓuri wonde e lesso sappo e go'o. Kadi a mbaɗa ɗe ɗiɗi joy ɗii e nder gooto, kadi ɗe ɗiɗi jeegom ɗii e nder gooto; kadi a mbañca ɗiɗo jeegomɗo ɗoo e yeeso luggere ndee. A maa waɗ-du ɗoggoje cappanɗe e dow ɗaɗol lesndi ndii gooto, ndi e hakkundere e nder jokkondiral, e cappanɗe ɗoggoje maa waɗ-

du e dow ɗaɗol lesndi, ndi jokkondiri ɗii ɗiɗaɓo. Kadi a mbaɗa dabbe bronse cappanɗe e tati, kadi a ɗaɓɓita dabbe ɗii e kuɗe ɗee, kadi a ɗaɓɓita leɗɗe ɗee, kadi o waɗata gooto. Kadi a mbaɗɗa mo ɓuri e nder ɓuuɗe ngenndi; juuɗe ɓuuɗe mo ɓuri a daɗɗa mo ɓuri e ɓuuɗe ngenndi, a daɗɗa caggal ngenndi. Kubito e ndee, e kubito e ndee, e nde ɓuri heen e ɗoowe, e nde junngo ɗoowe damal; ko wona huutoreede e ɓeydaaje damal ɗoo e ɗoo, ngam huutoro. Kadi a mbaɗa daɓɓere e bannge ndee suudu kuɗe mbeɗi baleeje ɓaleeje wootaande e ɓooydi, e daɓɓere kuɗe mbeɗi baleeje buluuje dow ɗum. Kadi a mbaɗa tooje ngam daango e ɗo ɓoowe ɓe ɓoyaani. A mbaɗa sappo e sappo kubiti, a waɗa ɗoggere ndee gooto, e kubiti gooto e ɓeydere, ɓaɗɗe ɗoggere ndee gooto. Ɗiɗi konnguɗi ɗii e ɗaɗɗol ɗol gootol, ɗi njokkondiri gooto e gooto woɗngo; noon a mbaɗa e ɗaɗɗe fof e luggere ndee. Kadi a mbaɗa tokkose e ndaagu, noogas tokkose e ɓeydol ɓeydaango e rewo. Kadi a mbaɗa cappanɗe nayi e fedde njogoɗi ɗiɗi ko e piliyeeji noogas; cappanɗe ɗiɗi ko e piliyel gootal e ɓeydaɗe keewɗe makko; kadi cappanɗe ɗiɗi ko e piliyel gootal e ɓeydaɗe keewɗe makko. Kadi nder ɗer ɗiɗaɓo ɗer to worgo Worgo-Ñaamdu, noogas mawnuɗi, e cappanɗe nayi e ɗiɗi mum'en njiɗɗi; didi cappanɗe to mawnuɗo goto e ɓeydude diɗɗo makko fof, e didi cappanɗe to mawnuɗo goto e ɓeydude diɗɗo makko fof. Kadi e caggal dawal ndal e bannge ɗo e geɗe mawɗo, a mbaɗa jeeɗiɗi joweeje. Kadi kolonnuuji didi a mbaɗa e dow koyngol suudu ndii e les caggal. Kadi o maa waɗa les ɗoo diga les ɗoo; nii ko fuu ɓe maa waɗa les ɗoo diga hoore ɗee haa e ndeenka gootɗo; nii ko aan maa waɗa e ɓeɓɓe ɗiɗi koyngol ɗii; les ɗoo maa ɓe waɗa. Kadi mbe mbadii joyi nay, kadi ɗaaje

mumen ɗe njeenaari sappo e joyi; ɗaaje ɗiɗi e ɓanndu gooto e ɗiɗo keɓɓe fof mum, kadi ɗaaje ɗiɗi e ɓanndu gooto. Kadi a mbaɗa mbaɗe e ɗaɗe ɗe alaa bonɗe; jowi e ɗaɗo goto e nder ɓesngu goto e daande laawol, e jowi mbaɗe e ɗaɗo goto e ɓesngu goto e daande laawol e ɓesngu filannde, e jowi mbaɗe e ɗaɗo e ɓesngu caggal e ɓesngu ɗiɗo e daande laawol e ɓesngu faati e geese. Kadi ɗaɗɗo ndii hakkunde e ɗo hakkunde e nder ɗe ɗaɗɗe ɗe maa o wurtino iwde e ɗo gooto haa e ɗo goɗɗo. Kadi ɗe ɗaɗɗe maa lulta e goɗɗo; kadi ɗe ɓannge maa waɗa goɗɗe, to ɗe maa naata ɗe ɗooje; kadi maa lulta ɗe ɗooje e goɗɗo. Kadi a maa huutoro ladde nde e nder hol nde hollitaama ma e dow nduungu. Kadi a mbaɗa liddere e bule, e purple, e jaɓɓe keɗɗotooɗe, e linen moyyere ɗaɓɓitiiɗo, golle ɗaɓɓitiiɗo a mbaɗa ɗum, kerubiim. Kadi a dartata ɗum dow ɗooje nayi ɗooje njogooje golde, njogooje e golle, e hoore maɓɓe golle, e junnguɗe maɓɓe nayi ɗooje e njeenaari. Kadi a mbaɗa lappere nde e dow jiiɗe; kadi a njaɓta ɗoo nder lappere nde sakaruuji seedantaagal; kadi lappere nde maa seernin on hakkunde seedoore e hakkunde seedoore seedooje. Kadi a mbaɗa daño lekkal ndii saŋɗuɗo ndi seedantaagal e nder sentiiɗo seediiɗo. Kadi a mbaɗa teeburu bannge wonnde liddere, kadi dokkitorde ɓanndu e yeeso teeburu e bannge daango ɗo e worgo Worgo, kadi teeburu a mbaɗa e bannge daango ɗo e worgo Rewo. Kadi a mbaɗa laaɓu, laaɓu nguu e ɗooru suudu alkaama ummoraade e bule, e mordo, e jaleejo ummoraade, e liiñce ɓaleeje ummoraade, golle tagɗo. Kadi a mbaɗa e liddere ndee tiiɗɗe jowi, kadi a labbina ɗe e ndiiyam, kadi hoore mum ɗe ndiiyam, kadi a mbaɗa e makko ɗe tiiɗɗe jowi daande ɓaleeje.

27

Kadi a mbaɗa altar ummoraade e lekke ɗe bonnaani, jowi kubitaaji ndeenka, e jowi kubitaaji yaajde, altar ɗum maa jeyaa nay ɗaɗi, e tati kubitaaji junngo makko. A maa waɗ-u kooje ɗee dow nay nayi; e makko kooje ɗee maa wona, kadi a maa lipp-u ɗum e ɓaleejo. A maa waɗa ɗaɓɓere e alteer ndee, e ɗaɓɓere makko, e mbiiɗe makko, e ɓoggol nyiiri makko, e ɗaɓɓere yiite makko, e kuuɗe makko fof, maa waɗa ɗum e bronze. Kadi a mbaɗa mo makko golle resorde bronse; kadi a mbaɗa e makko nde ɗiɗi keewe bronse les ɗiɗi pelle. A maa dartin ɓe leydi jaɓɓorgal altar ɗoo les ɗoo, kono jaɓɓorgal ngal maa heɓa haa ɓaddu altar ɗoo. Kadi a mbaɗa e alteer ɗee ɗaɗɗe ɗe ɓamtaade e lekke ɗe wonaa ɓoyɗe, kadi a hulbina ɗum e ɓurɗe. Kadi a mbaawi naatnude ɓoggol ɗii e nder ɓannge ɗii, kadi ɓoggol ɗii mbaawi wonde e geɗe altaaru nduu e sahaa ɗo a naatnoto ɗum. A waɗ-maa ɗum ko feewi nanndi e ɗaɗi; hono no hollitaama ma e dow luumo, wano noon a waɗ-maa ɗum. Kadi a mbaɗa suudu e ngesa ndee, to bannge ɓesngu worgo Worgo-Ñaamo, leccol suudu nduu e ɗoofal leeral feewndaangal, ɓoggol mum temedere gooto to bannge gooto ndee. Kadi ɗe tuuruɗe makko nay e cappanɗe, kadi ɗe jibine makko nay e cappanɗe bironse, kadi ɗe ɓuuɓe makko e ɗe ɗaɓɓe makko neeɓam. Kono, nder bannge nge to fuɗɗoode worgo, leeɓe temedere sappo e go'o yurmeende; e kooje mumen njogomdidi, e junnguɗe mumen njogomdidi bronse; e ɓannguɗe e ɗaɓɓuɗe kooje ɗee, e junnguɗe mumen ɗe laaɓaa e ngeesa. Kadi yaawde suudu nduu

to bannge geese ɗoo, leccol cappanɗe teemedere e jowi, tokoɓe mumen sappo, e junngooji mumen sappo. Kadi yaawde ngal suudu ngal to worgo ɗoo lappanɗe teemedere e cappanɗe; koloŋaaji maɓɓe sappo, e jibine maɓɓe sappo. Kadi jowi e joyi sappo e jowi ɗo junngo ɗo lesdi ɗi gooto; kolonnuuji maɓɓe tati, e junnde maɓɓe tati. Kadi nder ɗiɗi ɗii ɗiɗaɓo sappo e jowi kuɓiiji ɗii liggere ɗii junngo; ɗuuɗe mumen tati, e ɗaɗe mumen tati. Kadi e wurngo suudu nduu, ko luttugol; njoɓɓi tati e cappanɗe, junngo ngoo, e bule, e gorko, e ɓaleejo kecceejo, e leeɗi kecceejo e golle seedotooɗo; kolle mumen nay, e junnde mumen nay. Fof tokkuuji ngenndiije ɗii daande laaɓtaade e ngeesa, e kappuuji maɓɓe ngeesa, e junnguɓe maɓɓe ɓaleeje. Ɗawol ngol suudu ɗo fof teemerre e teemerre, e ballal ɗum cappanɗe tati e cappanɗe tati, e junngo ɗum jowi kubitaaji, e leerol ɗiɗaɓngel keewnangel, e seedaaji maɓɓe ndaraaji. Kadi mahol foti e kuuɗe foti e ɗii-ɗii suudu ɗii ko bironse. Kadi a yoɓɓin ɓiɓɓe Israila, e maa ɓe njaɓa ma nebbam ummoraade e jemmaaji ummoraade, nebbam seeɗteeɗo ɗaɓɓiteeɗo ngam nulaaɗe, ngam daande nulaa sahaa kala e suudu seedantaagal, baadinaa e laaɓtugol ngo e dow jaɓɓorgal, Haruuna e ɓiɓɓe makko maa nulaa ɗum ummoraade e kiikiiɗe haa subaka, yeeso Joom, sariya moyyere ngam fedde maa ummoraade e ɓiɓɓe Israila.

28

Kadi a, yaltina haa maa kaa Haaruna esirdu maa, e ɓiɓɓe

makko, e ɓiɓɓe Israa'ila, ngam ɓe sarɗa mo am Haaruna, e Nadaaba, e Abiihu, e Eleyaasara, e Itaamara, ɓiɓɓe Haaruna. Kadi a mbaɗa juuɗe laaɓɗo Harun esɗo maa ngam tiiɗɗe e ndimaagu. Kadi a haala e fof ɓe nganndii e hakkillaaji, ɓe mi heɓtini ruuhu ganndal e fahamtaare; kadi ɓe mbaɗa jubbere laamorɗo Haaruna haa to laamɗo, e nde o jannginaani am. Kadi ɗii ko kuusol, ɗi ɓe mbaɗa waɗde: kuusol ɓernde, e kuusol ɓoggol, e kuusol dowol, e kamisol ɗaɓɓitol, e turban, e ɓoggol; kadi ɓe mbaɗa waɗde kuusol laaɓɗo to Harun e ɓiɓɓe makko ngam huutoreede am. Kadi ɓe, ɓe mbaɗa naɗde goɗɗo, e hyacinth, e purple, e scarlet, e linen moyyo. Kadi ɓe mbaɗa yiiltude ɗo e ɓernde lesdi ɗiɗi keewndi, golle njuɓɓinaa mo taggitooɗo. Ɗiɗi kese timmuɗe mbaɗa ɗe mbiyata jokkondirɗe ko ɗe mbaɗa e makko, goɗɗo e goɗɗo, dow ɗiɗi keewɗi ɗi ɗe njaɓɓinaama. Kadi lekki ɓerɗe ɗi ɗo woni dow makko, ko e golle, e makko maa waɗa, e jaawdi laabi, e bule, e porfur, e ɓaleeri keewndinoori, e lekki lasoori keewndinoori. Kadi a mbaɗa ɗiɗi hayre, hayre emerald, kadi a mbinndita e maɓɓe ɗe innde ɓiɓɓe Israila. Jowi ɗiɗi innde e dow hayre gooto, e jowi ɗiɗi innde ɗe woni e dow hayre ɗiɗaɓo e golle jibinannde mumen. Golle kuutorgal fuu, daartol bannge: Ndeenka timtorde ko ndeenka cacce, ma ndeenta haaje ɗiɗi ɗii e innde ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi a mbaɗa ɗiɗi hayre ɗiɗi e dow ɓernde efod ndii; hayre teskitorde ɗi ko e ɓiɓɓe Israa'ila; kadi Haaruuna o mbaɗa yiyde ɓiɓɓe Israa'ila yeeso Joom e dow ɓernde makko ɗiɗi, teskitorde baɗte mum'en. Kadi a mbaɗa garkuuji ɗiɗi e ndeenari seeɗo. Kadi a mbaɗa ɗiɗi caaɗel ɗiɗi e ndiiyam saafiyanam, haɗtaaɗi e fuleeji, golle ɗaɓɓugol; kadi a ɗaɓɓa caaɗel ɗiɗi

ɗaɓɓuɗi ɗi dow garkeeji keewɗi, e ɓeydaaje mum'en, e yeeso ɓesngu. Kadi a mbaɗa waɗde ɗo hukuntaaji, golle taggaajo; e jaɓɓorgal efod a mbaɗa ɗum e njaɓɓi, e bule, e morel, e ɓalewal keɓɓinɗo, e leeɗi moyyi keɓɓinɗi. A mbaɗa ɗum nannguɗo; ɗum maa taye, junngo makko span, e yaajde makko span. Kadi a mbaɗa e makko ɗoofere nde fii e haaje, nde jeyaa e laawol nayi; laawol haaje maa waɗa: sardiyus, topas, e esmeralda, laawol ɗoon gooto. Kadi joordi ɗiɗaɓo, kaabuŋkel, e safir, e jasper. Kadi gorol ɗo tataɓo, ligure, agate, amethyst. Kadi laylawal naaynawol, kirisolit, e beril, e oniks, ɗe nduuɗaa e njaamndi, ɗe cingaa e njaamndi; maa ɗe wonde e laylawal maɓɓe. Kadi haɗe ɗe, a waɗde e innde ɓiɓɓe Israa'ila sappo e ɗiɗi e innde mum'en; winndannde timmoore, kala e innde mum a waɗde to sappo e ɗiɗi lenyol. Kadi a mbaɗa e dow oracle nde chains ɗe njippinaa-ɗe, golle chain-like iwde e gold pure. Kadi Haruna ma waɗ ɗe innde ɓiɓɓe Israila e dow kabirde hukumci e dow ɓernde, o naatnoo to bannge saraande, ngam hooreejo yewtere yeeso Alla. Kadi a mbaɗa dow kuɓɓirde seedantaare nde seedantaare e goonga. Kadi o mbayi dow ɓernde Haruuna, so o naati e bannge seernde yeeso Joomiraaɗo. Kadi Haruuna mbaɗa seedantaare ɓiɓɓe Israa'iila dow ɓernde mum yeeso Joomiraaɗo sahaa fof. Kadi maa waɗa jubbere haa kose, fof mo ɓaleejo. Kadi huunde maa woodi e nder makko e ɗo cakkitiiɗo, o jogii daande e diiwde huunde ndee, golle laaɓɗo, nattugol laaɓɗaama e makko, ngam o pottaani. Kañum a mbaala e les ɗaɓɓere nguurndam nder leydi, hono ko ɓoggol romaan ɓoggolɗe e bule, e purple, e jaɓɓe keerol, e linen moyyi, e les ɗaɓɓere nguurndam ronndude; goonga hono ɓoggolɗe naayi, e kodoŋaaji hakkunde

maɓɓe ronndude. Ɗo bannge romaan zaabu bell, e ɓoggol e dow bannge juulde nder jubbere ndee e diiwaan: E Haruuna ko e nder kuutoragol makko daɗnde nde mo naamndaa, nde o naatnoo e nokku sarɗiingu ɗo yeeso Joomiraaɗo, e nde o yaltoo, ngam o mawaa. Kadi a mbaɗa laaɓal goɗɗal seeɗal, kadi a mbinndita e makko binndol cacce, Sarɗiyanke Joomiraaɗo. Kadi a mbaɗa ɗum dow baleejo keɓɓinɗo; kadi o maa wona dow dastarɗo ngo, e yeeso dastarɗo ngo o maa wona. Kadi o maa waɗa dow ɓerɗe Haaruna; kadi Haaruna maa ittu ɓaɗe golle seedanteeɗe, foti ko seedantee ɓiɓɓe Israa'iila, e deewe seedanteeɗe mumen fof; kadi o maa waɗa dow ɓerɗe Haaruna sahaa fof, jaɓɓanaango e makko ɓe yeeso Joomiraaɗo. Kadi ɗe tassels ɗe tunics ɗe e linen fineere; kadi a mbaɗa turban linen fineere; kadi a mbaɗa belt, golle mo embroiderer. Kadi e ɓiɓɓe Haaruna a mbaɗa tagooje e ɓannduuji, e a mbaɗa kuuɓe e mum ɓe ngam limtaare e gila. Kañum a mbaɗtana ɗum Haaruuna eskiraaɗo maa, e ɓiɓɓe makko e makko; kañum a lootina ɓe, kañum a heɓtina juuɗe mum'en; kañum a seftina ɓe, ngam ɓe sarɗa sariyaaji mo am. Kadi a mbaɗa ɓe kabirɗe ɗiɗe linen ngam huutorde yoɓɓere hoore mum ɓe, ummoraade e ɓernde haa e peeɗe ɗum maa waɗi. Kadi Harun maa heɓa ɗum e ɓiɓɓe makko, so ngoɗɗi natnoo to bannge daango seedantaare, walla so ngoɗɗi yahroo huutoreede to bannge altaaru seediiɗo; kadi ɓe njaɓataa juumre e hoore mumen, ngam ɓe maayde; sariya sahaa kala mo kanko, e ɓiɓɓe makko e kanko.

29

Kadi ɗum ko, ko a mbaɗa waɗde ɓe: a mbaɗa seddinaade ɓe, haa ɓe jeyaa saraka e am; a mbaɗa naatde ɗanndu goɗɗo e nagge, e beeɓe ɗiɗi tawaaka, e mburu tawaaka ɗe haɗaama e mafuta, e ngallaaji tawaaka ɗe luutaama e mafuta; gawri laabi e alkama a mbaɗa mahde ɗum. Kadi a mbaɗa ɓe e dow daago gooto, kadi a njaɓta ɓe e dow daago ndoo, kadi nyiilel ngel, e ɓiɓɓe ɗiɗɗo. Kadi Haaruna e ɓiɓɓe makko a mbaɗa ɗum e kooje damal seedantaagal, kadi a lootir ɓe e ndiyam. Kadi so a naati ɗee kuɗe, a mbaɗtina Haaruuna eskiraaɗo maa e kuɗol njaaɗndol haa koyɗe, e ɓoggol ɓernde, e ɓoggol ndeenka. Kadi a ɗaɓɓita mo ɓoggol ndeenka e ɓoggol ɓernde. Kadi a mbaɗa turban ɗon hoore makko, kadi a mbaɗa plate ɗon laamorgo ɗon turban ɗon. Kadi a mbaaw naatnude ndiyam laaɓtingol ngol, kadi a yiɗtu ɗum e hoore makko, kadi a laaɓtin mo. Kadi ɓiɓɓe makko ɗii a mbaɗa ɓe e ɓadaade, kadi a mbuɗɗina ɓe kurtuje. Kadi a mbaɗa ɓe daande ɗe, kadi a ɗaɓɓita ɓe turbaane ɗe, kadi ko wona e ɓe laamorgo saraka am haa to jamaanu, kadi a timmitin juuɗe Haaruna, e juuɗe ɓiɓɓe makko. Kadi a mbaɗa ɗan nyiima e dow kooje damal seedantaare, kadi Haaruna e ɓiɓɓe makko mbaɗa junngooje mumen e dow hoore ɗan nyiima, yeeso Joomi, e kooje damal seedantaare. Kadi a mbaata ɗam nyaawu ɗoo yeeso Joomi, to kofe suudu seedantaagal ngal. Kadi a mbaawa ummaade e ɗiɗam ɓannge ndee, kadi a mbaɗta e dow ɓule altar e ɓernde maa; kono ɗiɗam fof ɗam woni a mbaytu e leydi altar ndee. Kadi a mbaada fuu ɓernde nde e dow ɓandu, e loob heere, e ɓuuɓe ɗiɗi, e ɓernde nde e dow mum'en, kadi a mbaɗa e dow altar. Neeñi ɗii ɓeydaaje ɗee ɓiɗɗo, e ɓunndu, e taaki, a mbaata ɗum e yiite e woɗnde leydi ndii; ko

juumre ɗum woni. Kadi a mbaaw-ɗaa beeɓe ndee gootee, kadi Haaruuna e ɓiɓɓe makko mbaaw-ɓe juuɗe maɓɓe dow hoore beeɓe ndee. Kadi a mbaata mo, kadi a ɗaɓɓi ɗiɗam a yaltu e altaaru ronndude. Kadi a mbaɗa beeji ndii e kooje, e kooje mum. Kadi a lamba ɗemɗe nder e koyɗe e ndiyam, kadi a daŋta ɗe dow kooje ɗii e hoore. Kadi a waɗata ɓiɓɓe ndiyam fuu dow ɗaɓɓere, ɓurnaangal fuu e Joom, e weeñu haɗɗe; turare e Joom ina woni. Kadi a mbaɗa haaruuji ɗii ɓurndi, kadi Haaruuna e ɓiɓɓe makko mbaɗa juuɗe mumen e dow hoore haaruuji ndii. Kadi a mbaata mo, kadi a njaɓa ɗiɗam makko, kadi a darta dow loob noppi Haruuna ñaamo, e dow ɓeñɗu junngo makko ñaamo, e dow ɓeñɗu koyngal makko ñaamo, e dow loobe noppe ɓiɓɓe makko ñaame, e dow ɓeñɗe juuɗe maɓɓe ñaame, e dow ɓeñɗe koyɗe maɓɓe ñaame. Kadi a mbaada heɓde e ɗiiɗam ɗam e altar ɗam, e e leewol laaɓtingol ɗam, kadi a mbaada ɓeydude dow Haaruuna e dow juulde makko, e dow ɓiɓɓe makko e dow juuɗe ɓiɓɓe makko e makko; kadi o mbaata laabteede, kanko e juulde makko, e ɓiɓɓe makko e juuɗe ɓiɓɓe makko e makko; kono ɗiiɗam beeɓal ɗam a mbaada ɓeydude to altar ɗam ronndude. Kañum a mbaaw ɗaɓde e beeɓi ndii, e ɓernde makko, e ɓernde ɗe daŋnoo ɓerngu, e loob heere, e ɓuuɓe ɗiɗi, e ɓernde ɗe ɗoo e mum ɓe, e junngo ñaamo; ko woni ndee timminannde. Kadi mburu gooto e ndiyam, e mburu leemre gooto e daartol mbure tawaaka ɗe njiytaama yeeso Joomi. Kadi a mbaɗa goɗɗe fof e juuɗe Haruuna, e e juuɗe ɓiɓɓe makko; kadi a momtina ɗum momtingol yeeso Joomiraawo. Kadi a mbaawat ɗum e juuɗe maɓɓe, kadi a waɗɗat ɗum dow altaaru nafoore ɓurɗo fof, haa woni heeɓre moyyere yeeso Joomi;

waɗɗude nde e Joomi. Kadi a mbaaw njaamndi ɗii daga beebal ɗam wallifaago, ɗam ko Haaruuna; kadi a mbaaw keɓtin ɗum keɓtinol yeeso Joom; kadi ɗum maa waɗa ma e jaɓɓorgal. Kadi a maa seeɗin-de ndeenka ɓannge ɓannge, e junngo ɓannge ɓannge sadaka, o ɓanngaama, e o njaltaama iwdi e barka teeŋtere iwdi e Harun, e iwdi e ɓiɓɓe makko. Kadi hono Haruuna e ɓiɓɓe makko sariya sahaa kala e ɓiɓɓe Israa'iila; ko sabaabu ɗum ko jaɓɓugol; kadi jaɓɓugol hono e ɓiɓɓe Israa'iila e juutorɗe jaamaaji ɓiɓɓe Israa'iila, jaɓɓugol mo Joomiraajo. Kadi njogooru seeɗo ngu, ngu woni Haruuna, maa waɗde e ɓiɓɓe makko caggal makko, ngam shafaade ɓe e njogooru ɗii, kadi timminude juuɗe maɓɓe. Jeeɗiɗi ñalnde sarkin-diine ɓii makko e ɓiɓɓe makko maa huutoro ɗum, neddo nanndi makko. O ɗo woni neddo naatata e damal seedantaagal ngam huutoreede e nokkuuji laaɓɗi. Kadi mbaalu ndu mo timminannde a mbaaw-ata, kadi a mbaaw-ɓulla neɗɗe ɗe e nokkuure laamorɗo. Kadi Haaruuna e ɓiɓɓe makko ɓe mbata naamde beeɓe e burɗe ɗe e nder sakaare, e bannge koɗe damal seedantaare. Ɓe mbaɗa ɗum e nde ɓe seernii-ɗen e maɓɓe ngam timminaade junngo maɓɓe, seernude maɓɓe; kañum neddo biyeteeɗo mbaɗataa e maɓɓe; ko sabu ɗum ko golle seerniiɗe. Si kono fii haaɗi e ɗiɗɗe neeñe sadaka timmaande e mburu haa subaka, maa ɗuuɓa ko fii e yiite; hoto ñaameteede; saare seniiɗo ɗum woni. Kadi a mbaɗa Haaruna e ɓiɓɓe makko noon ko e goonga fow ko mi yaamiima ma; nayi jeeɗiɗi a mbaɗa juulde juuɗe mumen. Kadi ngeennari ɗii juuɗe ɗii batte, a mbaɗa waɗde ñalngu ɗii laaɓtungol, kadi a mbaɗa laaɓtoo ɗaɓɓere ɗii nder ñalngu a laaɓtinoo mo e makko, kadi a mbaɗa ɗoofoo mo

ngam laaɓtoo mo. Jeeɗiɗi naalii a mbaɗtina ɗaɓɓere, e a sakkitina mo; e ɗaɓɓere ɗee maa waɗa sakkiinde e sakkiinde; kala o taytoo ɗaɓɓere ɗee, o sakkitee. Kadi ɗum ko goɗɗe, ko a mbaɗa e dow ɗaɓɓere: ɓe-mbaalu hitaande gooto tawaaka diɗi ñalnde kala e dow ɗaɓɓere sahaa kala, juutorgal sahaa kala. A mbaɗa mbeeɗi ndi goo subaka, e a mbaɗa mbeeɗi ndi ɗiɗaɓo hiirde. Kadi sappo-e-jeegom feccere mo tawaama e maftal mo pottaama, sappo-e-nayi e hin; kadi naamnugol sappo-e-nayi e hin divaan ngam mberewa goo goto. Kadi mbaalu ɗiɗaɓo a mbaala e kiikiiɗe ko e wakkati nyalawma, e nder ko waɗi e sadaka subaka, e nder ko waɗi e naamnde yiitere makko, a mbaala wonde e wuurnoore bonngere sadaka to Joom, sadaka yantere to fedde maa, dow ɓuuɓe damal seedantaagal yeeso Joom, e ɗo mi anndiitee ma ɗoo ngam haalde ma. Kadi mi tawata ɗoo e ɓiɓɓe Israila, kadi mi seernoo e nder jaɓɓorgal am. Kadi mi laaɓtin-ɗo daango seedantaango, e altaaru; kadi Haaruuna e ɓiɓɓe makko mi laaɓtin-ɓe, ngam huutoroo saraka e am. Kadi mi naamnetee e ɓiɓɓe Israila, kadi mi wona Alla maɓɓe. Kadi ɓe mbaɗa humpito, ko miɗo Joomi Alla maɓɓe, o yaltini ɓe e leydi Misra, ngam neldeede e maɓɓe, e wonde Alla maɓɓe.

30

Kadi a mbaɗa alteer turare e leɗɗe ɗe ɓoyaani. Kadi a mbaɗa ɗum cubit o ɲaawdi, e cubit o laaɓdi; naange tawaa; e ɗiɗi cubit o junngo; ummoraade ɗum maa tawaa konɗe makko. Kadi a maa lootina e golooru seeɗo grate makko, e ɓaaɗe makko

ronndude, e ɓuuɓe makko; kadi a maa waɗa mo taaje keewnde golooru ronndude. A maa waɗ-ɗaa ɗiɗi ɗiɗi goɗɗo seediiɗo e maa waɗ-ɗaa ɗum les nder taaje mo keewɗo, e nder ɗiɗi geɗe maa waɗ-ɗaa ɗum e nder ɗiɗi geɗe, e ɗum maa wona ko ɗaɗɗe ngam ɗooje, ngam yiɗde ɗum e maɓɓe. Kadi a mbaɗa ɗanɗe e lekke ɗe njaawaani, kadi a lootina ɗe e neeɓam. Kadi a mbaɗa ɗum yeeso liiɓre nde, nde woni dow sanduku seedantaagal ɗe, e nde mi faamtu ma ɗoo heen. Kadi Haaruuna maa tuurno turare ɗo e kanko, turare keɓtinɗo ɓanngo, subaka subaka; so o hebti lampe ɗe, o maa tuurno turare ɗo e kanko. Kadi so Haruna huɓɓini fitile ɗe ɓennuɗe, o maa huutoro tuurare e kanko mum. Tuurare nde jokkondirde sahaa kala ɗoo yeeso Joomi e hitaande ɓe mum'en. Kadi alaa o mbaɗa e dow makko tuurare goɗɗo; jannde, juulde, e naamnde a mbaɗataa e dow makko. Kadi Haruuna maa waɗde ɗiinaaji e kanko e dow ɓuuɓe makko gooto e hitaande; e yiite ɗiinaaji taawde maa momtu mo e jamaanu maɓɓe; mo woni seeɗo e seeɗe to Joomiraaɗo. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, si a naatnoo limoore ɓiɓɓe Israa'iila e nder jokkondirgal mumen, kadi gooto kala maa hokka juulɗe roohu makko e Joomi, kadi alaa waɗtee e mumen ɓennal e nder jokkondirgal mumen. Kadi ɗum ko nde ɓe maa waɗa foti kala ɗi woni ɓe njaaɓata e ɗo ɗaɓɓitannde ndee, juuɗe didrakam nde ko e goonga didrakam mo seerndiiɗo, noogas obol didrakam ndee, kono juuɗe didrakam ndee ko jibinannde e Joomiraaɗo. Kala mo yaha e nder limtingol, ummoraade e cappanɗe duuɓi noogas e ɓurɗe mum, mbe'en maa njokkondir e Joomiraaɗo. Mo haarani wontaa ɓeydaade, e mo faɗɗii wontaa ummoraade e ndeenka sappo e didraakam ndam e nder hokkaade jaaɓɗe e

Joomiraaɗo, ngam waɗde jaabawol e hoore cuuɗe meeɗen. Kadi a maa keɓa njoɓdi ndiyan e nder jaaɓde ɗe e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a maa hokka ɗum e nder kuutoragol damal seedantaagal, kadi o maa waɗa e ɓiɓɓe Israa'iila tintinol yeeso Joom, waɗde jaabawol e fayde geɗe maa. Kadi Joomi haali e Muusa, o wi'i, mah daanugol bronze, e jikku makko bronze, ngam yiilteede; kadi a mbaɗa mo hakkunde suudu seedantaagal e hakkunde altaaru; kadi a yoora ndiyam nder makko. Kadi Haaruuna e ɓiɓɓe makko ɓe mbanndu e mo juuɗe e koyɗe e ndiyam. So nde ɓe naatnoo e nder daango seedantaagal, ɓe laaɓa ndiyam, kañum ɓe mbaawaa mayde, so nde ɓe ɓennoo e ɗaɓɓere ngam huutoreede e neldude juutɗe ɓurɗe fof e Joomiraaɗo. Ɓe mbaɗa juuɗe e koyɗe e ndiyam, so ɓe naatii e bannge seedantaagal, ɓe mbaɗa e ndiyam, ngam ɓe mbayka, e ɗum maa jeyaa ko sariya moyyere e makko e jeytaaje makko caggal makko. Kadi Joomiraawo haalii e Muusaa, o wi'i, kadi a hokku kooje, ɓoggol muuraa suɓaaka jowi teemerre sikle, kadi kinnaamom weeɓndam ndam juuɗe ndee ɗiɗi teemerre e jowi sikle, kadi ɓoggol weeɓndam ɗiɗi teemerre e jowi, kadi irees jowi teemerre sikle mo senniiɗo, kadi nebbam ummoraade oliiwe hiin. Kadi a mbaɗa ɗum tuurde laaɓtingol seeɗndo, tuurde tuurdeejo e golle tuurdeejo; tuurde laaɓtingol seeɗndo ko waɗata. Kadi a maa shafoo e makko damal seedantaagal, e sakaara damal seedantaagal, e kuuɗe makko fof, e dakarol e kuuɗe makko fof, e altaaru turaaree, e altaaru naatgol fof e kuuɗe makko fof, e teewu e kuuɗe makko fof, e ndiyam ɗaɓɓugol. Kadi a maa seeɗtin ɗum; kadi ɗum maa waɗa seeɗtiiɗe e seeɗtiiɗe; kala mo tampii ɗum, o maa seeɗteede. Kadi Haaruna e ɓiɓɓe makko a

maa ɗoofto, kadi a maa seedanto ɓe ngam ɓe sartoyde am. Kadi e ɓiɓɓe Israila a wowlata, a wiyi, mafal laaɓal tawtugol laamorɗo ko ɗum maa on e dowrowɓe maa. Dow ɓernde neɗɗo, o mbaɗ-taa; e e ko waɗi ngoo ndeenka, hoto waɗ-ɗon on e hoore mumen; o laamu, e o maa wona laamu e on. Mo waɗi ɗum wano kadi, e mo nani diga maɓɓe to hooreejo, mo pottee diga yimɓe maɓɓe. Kadi Joomi wi'i e Muusaa: naatnu ma e hoore maa ɗuum kayan ɓanndu, sitaakte, onyka, galbanum ɓanndu e lubbaan ɓanndu; goonga e goonga maa waɗa. Kadi ɓe mbaata e mo tuuraare murepsikoŋ golle murepsu meminŋmenoŋ, sefaare golle laaɓtunde. Kadi a mbaɗa ɗum e ɗee goɗɗe haa waɗi leptoo, kadi a dartin ɗum yeeso seedanteeji e nder luggere seedanteeji, ɗo mi annditeede ma e ɗoon; seediiɗo e seediiɓe maa waɗa e on turare. Nder golle oo, hoto waɗde on e hoore mumen; ko suudu laaɓtunde maa waɗa e mumen e Joomiraaɗo. Mo waɗi ɗum wano ɗum ngam huutoreede e maɓɓe, o maa halka e yimɓe makko.

31

Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, to yiɗo mi noddii e innde Besalel ɓii Uri ɓii Hur, e leydi Yahuuda. Kadi mi heewnii mo ruuhu Alla hikma e faamtaare e ganndal, e golle fof nganndude, e jaaynude, gollude ndeenari, e ndeenari ceeɗnari, e ndeenari ɓurnari, e jasintu, e mooɗu, e ɓaleeri ɓurnari, e gollude hayre, e golle mbaɗɗe lekke, gollude e golle fof. Kadi min hokki mo e Eliab ɓii Ahisamak e leydi Daan, kadi e kala neɗɗo faamɗo e berte min

hokki faamtaare, kadi ɓe mbaɗa golle fof ko min yamiri ma: suudu seedantaare, e sakaara laawol, e nokkuuji jaɓɓordi ɗi e kanko, e kuuɓe suudu, e altaruuji, e teewu e kuuɓe mum fof, e daanorgal laaɓɗal e kuuɓe mum fof, e ndiyam e junngo mum, e cuudi kuutoragol Haaruuna, e cuudi ɓiɓɓe mum ngam joom sariya am, e mafal tooraare, e turare jokkaare laaɓɗo; e ko fof ko min yamiri ma, ɓe waɗa. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, Kadi a yoɓɓin ɓiɓɓe Israa'ila, o wi'i, Yeewen, kadi asabbateeji am ngondinee on, alaamaaji ko e am e nder mon e fedde mon, ngam andon on e mi ko Joomi mo seedantoo on. Kadi on mbaawlat sabbataadi, sabu ɗum ko serniiɗo e Joom on, o wondude ɗum ko haɗaani, maayde o maayde, kala mo wadi golle e ɗum, ruuhu makko ɗum haɗtee e ɗoɗol yimɓe makko. Nay jeegom a mbaɗa golle, kono ñalnde je-jejeɗiɗo sabbata, huutoreede laamorɗo to Joom; kala mo mbadi golle ñalnde je-jejeɗiɗo maa waree. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila maa ndeenoo sabbaaji, waɗde ɗum e dowlaaji mumen. Laawol ɓurantaangol hakkunde am e ɓiɓɓe Israa'ila, ko alaamaaji ɓurantaangol hakkunde am, sabu e ñalawɗi jowi Joomi mahi kammu e leydi, kadi e ñalnde je-ɗiɗi o dartiima, kadi o darti. Kadi o hokki Muusa sahaa o dartii haalde e makko e nder luumo Sinaa, ɗiɗi taaɓe seedantaagal, taaɓe hayre winndaaɗe e ɓernde Alla.

32

Kadi yiytii yimɓe, sabu Musa jokki ɗoo e jiytude e nder ndiyam, yimɓe tayii e dow Haruuna, kadi ɓe wi'i mo tagi, kadi mah-min

dewe ɗe mbaɗa ɓadde ɗoo amen; sabu Musa oo, neddo oo mo yaltini min e leydi Misra, min anndaaki ko waɗii mo. Kadi Haaruuna wi'i ɓe, Yoofoo loowɗe goonga ɗe nder nokkuuji rewɓe maa e sukaaɓe maa, kadi naatnoo ɗum faade am. Kadi fof yimɓe ɓen ɓeydii ɗaɗɗe ngoori ɗe e noppi maɓɓe, kadi ɓe njaɓti ɗe ko fayde Haruuna. O heɓii e juuɗe maɓɓe, o mbooyi ɗum e kalaam, o waɗi ɗum ɓanndu tolndu, o wii, Ɗee ko Alla maa Isra'iila, ɓe yaltini ma e leydi Misra. Kadi sabu yiyde, Haruna mahri daande saraka yeeso makko e Haruna waɗi jalbinoore wiyi juulde Joom ñalnde arande. Kadi o ɓesngi subaka e ñalawma garoowo, o yaltini sadakaaji ɓurnaaji fof, kadi o naatnii sadaka kisal, kadi yimɓe ɗii ɗoon ngam ñaamde e yarde, kadi ɓe tagi ngam huutoreede. Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, yah yaawre, jiggit ɗoo; ko sabaabu yimɓe maa ɗi nganndii-ɗaa e leydi Misra ɓe golliima sari'a. Ɓe njaɓɓi yaawde e laawol ngo mi waɗi yaamugo ɓe; ɓe mbaɗi ɓe ɓurɗo, e ɓe jom'ii mo, e ɓe huutori mo, e ɓe wi'i, Ɗum ɗii Alla maa Israa'iila, ɓe ɓe ngarti ma e leydi Misra. Kañum jooni yettino mi, kañum so mi ɓesnii e cuuɗi e mum ɗum, mi momtir ɓe; kañum mi waɗa ma leydi mawndi. Kadi Musa naamni yeeso yewtere Joomi Alla, kadi o wi'i, ko sabaabu hol, Joomi, a fewni e fewngo to yimɓe maa, ɓe njogii-ɗaa e leydi Misra e doole mawnde, kadi e junngo maa dowrowo? Hoto Misiraajo'en wi'e tawo, wi'eteede E bonndude, o yaltini ɓe ngam mummitde ɓe e dow luuɗe e hasaade ɓe e leydi ndii. Dartin e ɓesngu maa e cuuɗi maa, kadi wonu neɗɗo yurmeende e bonannde yimɓe maa, teeŋtinde Ibarima e Isaka e Yakuba worɓe maa, ɓe njiloyta e hoore maa keeriiɗo, kadi haaliima e ɓe, wiyi, mi waɗa seedaaji mooɗon

ɓuri kooɗe kammu e winndere e yimɗe, kadi leydi ndii fof ndi wiyi mi hokkii ɓe, kadi ɓe jogata ɗum haa sahaa. Kadi Joomi yoɓiima ngam heɓde yimɓe makko. Kadi Muusaa rukkii, o iyii e nder luumo; kadi ɗiɗi taaɓe seedantaare e juuɗe makko, taaɓe hayre winndaaɗe e ɗiɗi geɗe mum ɗiɗi, e ɗoo kadi e ɗoo ɓe winndaama; kadi taaɓe ɗii golle Alla ɓe nii, kadi winndu winndu Alla ɓataama e taaɓe ɗee. Kañum Yuusaa nannde yimɓe ɓe nganndii, o wi'i e Muusaa, Nannde jamoore e duɗal. O wi'i: Wonaa ko daande ɓe ngoodi e karko, wonaa kadi daande ɓe ngoodi e ɓennugol, kono daande ɓe ngoodi e divere, mi nana. Kadi sahaa o yahrataako e loggo, o yiyi ɓiɗɗo e jammaje, kadi o ɓesɗii e cuuɗi, Musa wurti taaɓe ɗiɗi e juuɗe makko, kadi o ɓoɓɓi ɗe e les dow luumo, kadi o heɓii ɓiɗɗo ngo ɓe waɗi, o tokkii mo e yiite, kadi o ɓoɓɓi mo haa o woni laaɓɗo, kadi o ɓeydii mo e les ndiyam, kadi o yarii ɗum ɓiɓɓe Israa'iila. Kañum Musa wi'i e Haruna, Ko hol yimɓe ɓee waɗi ma, sabu a naatnii e mum'en juumre mawnde? Kadi Haruna wi'i e Musa, hoto foti, jom, a anndaa ko ɓamtaare yimɓe ɓee ɗee. Ɓe wi'i am, mah min dewe, ɗe maa yaha ɗaɗi amen; ko Musa o neddo o, mo yiɗi min e Misra, min anndaa ko waɗi mo. Mi wi'i ɓe, so gooto ena jogii koyɗe gooto, ittee; e ɓe hokkii am; e mi ɗakkii e yiite; e ɲaawu oo yaltii. Kañum Musa yiyde yimɓe ɓe nde ɓe waasii; ko Haruuna waasii ɓe ngam ɓe wonde kuuɓe renndo e ɓe njoɓi ɓe makko, kono Musa jogii e lowre ngenndiije nde, o wi'i, hol ko e Joomiraaɗo? A waɗu o war e am. Ɓe mbiyii jooni kadi faati e makko fof ɓiɓɓe Lewi. Kadi o wi'i ɓe ɗii ko Joom Alla Israa'ila wi'i, dartee kala gooto takobbi makko e dow ɓoggol makko, kadi yaha kadi rutto iwde e ɗoori haa ɗoori e nder leso, kadi warta

kala gooto eskiraaɗo makko, kadi kala gooto ɗo-ɓadii makko, kadi kala gooto ɗo-ɓadii-ɓadii makko. Kadi ɓiɓɓe Lewi waɗi, hono Musa haalii ɓe, kadi ɓe mawɓe e yimɓe nde ñalnde ndee haa ujunere tati worɓe. Kadi Musa wi'i ɓe: On timmi juuɗe mumen hannde e Joomiraaɗo, kala gooto e ɓiɗɗo makko walla e mawniraaɗo makko, ngam jaabawol mbaɗee e mon. Kadi waɗi caggal ñalnde aroore, Musa wi'i yimɓe ɓee: onon bonnii bonnal mawnal; kadi jooni mi yaha faade to Alla, ngam mi waɗa yaafoore e baɗte maa. Musa ruttii fayde to Joomiraaɗo, kadi o wi'i, mi yaajii, Joomiraaɗo; yimɓe ɓen ɓennii juumre mawɗo, kadi ɓe waɗii e hoore maɓɓe deewe ngolooje. Kono jooni so a yaaforii ɓe juumre mumen, yaafu; so wonaa kadi, momtu mi e deftere maa nde o winndii. Kañum Joomi wi'i to Muusa, so wonɗo juuɗii ɗoo yeeso am, mi fottina ɓe e deftere am. Jooni kono yah, jiyo, e neldee yimɓe ɓee to nokkuure, mo mi wii ma; yeew nelaaɗo am maa ɓeydoo yeeso maa; kono ñalnde mi yiiloto, mi njaɓa e mum ɓe juumre mum ɓe. E Joomi daɗndi yimɓe ɓee baɗte mahde ɓiɗɗo ngoo, mo Haaruuna mahii.

33

Kadi Joomi wi'i e Muusaa, yaha ɗaɗi, jiytino ɗoo aan e yimɓe maa, ɓeen njiytinii-ɗaa e leydi Misra, e leydi ndi mi waɗii laylaytol e Ibaraaima, e Isiyaaka, e Yakuuba, mi wiyi, E mbiyeteendi mon mi hokkay mo. Kadi mi neldina nulaaɗo am ɗo yeeso maa; kadi o mbaɗtata Amoriyanke, e Hittiyanke, e Periisiyanke, e Girgasiyanke, e Hiwiyanke, e Jebusiyanke, e

Kana'aniyanke. Mi naatnoo ma e leydi ndi yoɓɓii kosam e ɲaamdu, kono miɗo yaaɗaani e maa, sabu yimɓe maa ko yimɓe ɓuuɓnde nguu, ngam mi waasay ma e laawol. Kadi sabu nannde ɗoo, yimɓe nannii haala ɓurnda ndee, ɓe ɓeydii e kuuje ɓeydugol. Kadi Joomi wi'i ɓiɓɓe Israa'iila: on'on yimɓe ɓernde nguu, ɗon yiy, haa mi yaatat naatde goɗɗe e maa, kadi mi haɗa on. Jooni kadi ngoo yettee juuɗe mawnguɗe maa, e keerol, kadi mi hollira ma ko mi waɗa ma. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ɓe njettii peeñal maɓɓe, e njogoraagu maɓɓe, tuggi nder luumo Horeb. Kadi Musa heɓii daango makko, o daaɗi ɗum baawo leydi wuro, woɗɗi e leydi wuro; kadi innde makko wiyaa Daango Seedantaagal; kadi waɗii, kala mo yiytoo Joom yahi e daango ɗo baawo leydi wuro. Nde Muusaa naatii e nder daango e bandu leydi, yimɓe fof tayii ɗoo e jeytude, kala gooto e dow ɗuuɗe daango makko; e ɓe jeytii Muusaa e tawo haa o naatii e nder daango. Ko sahaa Musa naati e nder daango, ɗoggol njamndi njaaɓi, o tayi e ɗoonde daango, o haalii e Musa; kadi o haalii e Musa. Kadi yimɓe fof yiyi ɗaɓɓere nelwel ngel tayii e ɗoggol suudu ngol; kadi tayaade yimɓe fof, ɓe mujjini kala gooto e ɗoggol suudu makko. Kadi Joomi haalii e Musa, yeeso e yeeso, ko fii mo woni gooto maa haala e ganndo makko; kadi o artii to bannge; kono jeyɗo Yuusaa ɓii Nuuna ɓiɗɗo yaltaaki yaltude iwde e suudu nduu. Kadi Muusaa wi'i, to Joomiraaɗo, Yeew a wi'ata am, yaltir yimɓe ɓee, kono a peewaaki am, mo a neldaa e am; kono a wi'i am, Mi anndii ma e ɓeen fof, kadi a jogii jaabawol e hoore am. So tawii ko mi yiɗi e yeeso maa, hollu hoore maa e am; mi yiytu yiyaani ma, ngam mi tawee yiɗi e yeeso maa, kadi ngam mi anndee ko yimɓe maa leydi mawndi

ndi. Kañum o wi'i, miɗo maa yaha ɗoo maɓɓe makko, kañum maa hoolna ma. Kadi o wi'i mo: si wonaa aan maa yahde e maa, hoto yiɗ-mam ɗoo. Kadi no waɗi ɓeydoo goonga e goonga, ko min heɓii jaɓɓorgo to bannge maa min e yimɓe maa, si wonaa a yaha e men? Kadi mi nannineɗa e mi e yimɓe maa e dow leyɗe fof, foti ɗe e dow leydi ndii. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, Kadi ɗum haala ngo a wi'ii mi mbaɗa; a heɓii sabaabu neema yeeso am, kadi mi andii ma e ɓurɗe fow. O wi'i, hollu min hoore maa. Kadi o wi'i, mi mbaɗa ɗaɓɓere maa e jaŋde am, kadi mi nodda e innde am, Jom, ɗo yeeso maa; kadi mi yurma, mo mi yurma, kadi mi reyma, mo mi reyma. Kadi o wi'i, a waawataa yiyde yeeso am; sabu neɗɗo waawaa yiyde yeeso am, kadi o mbaura. Kadi Joomi wi'i, Yeew ɗoo nokku e am, a artata dow ɗaare; nde njangu am ɓeydoo, mi njoɓɓina ma e huunde ɗaare ndee, mi suutura ma e junngo am dow ma, haa mi ɓeydii. Kadi mi ittu junngo am, kadi ɗoo a mbiyata caggal am; kono ɗemngal am hittaako yiydee maa.

34

Kadi Joomiraaɗo wi'i e Muusaa feɗɗin ma e hoore maa ɗiɗi loowɗe hayre, ko no ɗe ɓennuɗe kadi, kadi yiil e am e dow nder ɗo dow, kadi mi winndito dow loowɗe ɗe konngol ɗe nde e loowɗe ɗe ɓennuɗe, ɗe a peeɗii. Kadi jeyaa heɓtinaa e subaka, kadi maa yalta e dow ɗo dow Siinaa, kadi maa tayaa am ɗoo e dow ɗo dow. Kadi hay goɗɗo yejjit e maa, kadi hay goɗɗo yiyee e nder ɗum kala e dow ɗo ngel, kadi ɗam mbeeɗi e ɗam naɗi hay

ɗi ñaamee bade e ɗo ngel ngo. Kadi o keɓɓi ɗiɗi alluuji haayre, hono e ɓenduɗi ɗii arandeɗi; kadi Musa janngii subaka, o yaltii to dow Sinay, hono Joomi yamiri mo; kadi Musa heɓi ɗiɗi alluuji haayre ɗii. Kadi Joomi yahi e nder lewru, kadi o tayii e makko ɗoo, kadi o noddi e innde Joomi. Kadi o yaaɗi Joomi yeeso makko, kadi o noddi Joomi Alla mo yurmeende e mo yoɓɓude, mo munyal e mo heewi e yurmeende e mo goonga, e mo moofta goonga e yurmeende haa ujunere, mo ittu bonannde e bonɗe-goonga e juuɗe, kadi a mooftaako neddo bonɗo, o natta bonannde baabaaɓe les ɓiɓɓe e les ɓiɓɓe ɓiɓɓe les ɗiɗaɓo e naɓaɓo dowro. Kañum Musa yaawii o ɗokkii haa leydi o jibinii, kañum o wiyi, so mi heɓii jaɓɓorgal yeeso maa, Joomiraaɗo am o yaha e men, yimɓe ɗen ko yimɓe ɓernde mawnde, kañum aan a ittu juuɗe amen e kuuɗe amen, kañum min ɓura maa. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, Yeew, mi dañtoo ma laawol yeeso kala yimɓe maa, mi waɗa ko ɓurɗo, ko waɗaaki e leydi fof, e leydi kala; kadi yimɓe fof, e nder ɗi aɗa, ɓe ɓeydoo golle Joomiraaɗo, sabu ko ɓeydaani, ko mi waɗa ma. Heertin a ko fof ngo mi yaamaani ma; to ɗoo mi yaltina ɗoo yeeso maa Amorayankooɓe e Kana'anankooɓe e Perisiyankooɓe e Hittiyankooɓe e Hiwiyankooɓe e Girgasiyankooɓe e Jebusiyankooɓe. Reent hoore maa, hoto a waɗat alaa sahaa laawol e yimɓe ɗi ngoodi e leydi, to leydi ndi a naata e maayo, hoto ɗum waɗat alaa peetel e hoore mon. Altaaruuji makko ɗen, on mbara ɗen, e ciiɗe makko ɗen, on mbokka ɗen, e liggeyaaji makko ɗen, on mbara ɗen, e nattuɗe jaabɗe dewaaji makko ɗen, on ɓula ɗen e yiite. Hoto jokkondira defte goɗɗe goɗɗe, sabu Joom Alla, innde ɗum ena haani, Alla ena haani. Hoto a daɗ kadi

nii ɗo a waɗ laaɓtugol e ɓe ngoɗɗinɓe e leydi ndii, kañum ɓe mbaaw waɗde jibinannde caggal dewe mum'en, kañum ɓe juut-o e dewe mum'en, kañum ɓe noddir-ma, kañum a ɲaam e goɗɗe mum'en, kañum a ɲaw e rewɓe mum'en e ɓiɓɓe maa, kañum rewɓe maa a hokk e ɓiɓɓe mum'en, kañum rewɓe maa mbaaw waɗde jibinannde caggal dewe mum'en, kañum ɓiɓɓe maa mbaaw waɗde jibinannde caggal dewe mum'en. Kadi alla jotɗe nii'e a waɗataa e hoore maa. Kadi a mbaawat juulde mbiyaagu taande, njogoɗi ñalawma a ɲaamata mbiyaagu taande, hono no mi yaamiima ma, to sahaa e lewru keesuɗu; sabu e lewru keesuɗu a yaltii e Misra. Fof ko udditii lenyol, am ko gorko, fof ɓiɗɗo gadano nagge, e ɓiɗɗo gadano mbewa. Kadi ɓiɗɗo gadano dabbare njiɗɗi maa a waɗtu e mbewa, si wonaa a waɗtaani ɗum, maa a hokka limu. Fof ɓiɗɗo cakkitiiɗo ɓiɓɓe maa a fottina; a yiyataa yeeso am ko waawaa. Nay jeegom a gootal, kono ɗo je jeeɗiɗo a artata; e nder seedaare e nder ɓesngu, artaare. Kadi a waɗata juulirde jonte e am, fuɗɗoode ngaraandi alkama; kadi juulirde mooftagol e ɓooyɗi hitaande. Tati tayme e hitaande, kala gorko maa ko foti yiɗde yeeso yewtere Joomi, Alla Israila. So nde mi yoɓtii leyɗe ɗee yeeso maa, mi waɗi ɓeydude maa ɓeydaade, alaa gooto njiɗtoto leydi maa, so a yahi yiytiteede yeeso Joom Alla maa, tati kewe e hitaande. A waɗata ɗon njaltina e dow taɓal ɓernde sadakaaji am, kañum sadaaje juulirde Paask ɗon laalata haa subaka. Konu ɓesngu ɓurɗe leydi maa a mbaɗa e suudu Joom Alla maa; a mboynataa mbeewa e kosam neene makko. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, winndito konngol ɗii e hoore maa, sabu e konngol ɗii mi waɗi laamu e maa e Israa'iila. Kadi Musa wonnoo ɗoo yeeso Joomi, cappanɗe

ñalawma e cappanɗe jemma; mburu ñaamii-mo, kadi ndiyam ñaamii-mo; kadi o winndii dow luuɓe ɗee kalimaaji ɗii naatnguuji, kalimaaji sappo e jowi. Tuma Musa yiɗi jiggoo e dow ɗo ngonɗo, e ɗiɗi taaɓe e dow juuɗe Musa, tuma o jiggoo e dow ɗo ngonɗo, Musa anndaaki ko yeeso nder kulol yeeso makko ɓurɗo sabu o haalii e makko. Kadi Haruna e fof ɓe mawɓe Israa'ila yii Muusaa, kadi yiite kulol yeeso makko woni nannduɗo. Kadi ɓe njaawii ɓadde makko. Kañum Musa noddi ɓe, kañum ɓe ruttii to makko Haruna e fof hooreɓe ngenndiiɗe, kañum Musa haali e ɓe. Kadi caggal goɗɗe, fof ɓiɓɓe Israa'iila yettii faade makko. O waɗi ɓe fayda kala, ko foti Joomi waɗi mo fayda e nder luumo Sinay. Kadi sabu o dartii haalde e mawɓe, o ɓeydii ɗaɓɓere e yeeso makko. Nde kala Musa waɗi naatnude, yeeso Joomiraaɗo ngam haalude e makko, luttugol ngoɗɗol haa o yaha; kañum so o yahii o haalii e ɓiɓɓe Israa'ila fof ko fow Joomiraaɗo yamiranii makko. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila yi'i yeeso Muusaa, sabu o nannondiraama, kadi Muusaa marti lekki e yeeso makko keeriiɗo, haa o naata yiillude e makko.

35

Kadi Muusaa jokkondi fof jamaa ɓiɓɓe Israa'iila, kadi o wi'i, ɗii ko konguɗi, konguɗi ndi Joomi wi'i waɗde ɓe. Nay jeegom a waɗa golle, kono ñalawma nayeejo, taytaare; mo woni moyyere, asabat; taytaare e Joomiraaɗo; kala mo waɗi golle e makko, o hokku. A waɗataa huɓɓinde yiite e goɗɗo suudu mumen nder ñalnde sabbaaji; mi Joomi. Kadi Musa wi'i e jamaa fof ɓiɓɓe

Israa'ila, o wi'i, ɗum ko wolde, nde Joomiraaɗo yamiri, o wi'i, nanndu e mumen hoɗɗen sadaka e Joomiraaɗo; kala mo jaɓɓii e berde makko, ɓe mbadda njuɓɓudi aduɗi e Joomiraaɗo, njaawdi, njeɗɗi, njaawdi-ɓaleeri, hyacinth, mor, ɓalewal, ɗiɗɗo feewndaango, e linen moyyo feewndaango, e ɓuuɓi mbeewa, e kulle ɓaleɗɗe mbaɗaaɗe ɓalewal, e kulle hyacinth, e leɗɗe ɓooyɗe, e pelle sardius, e pelle ngam ɓurde ngam ephod e ngonka ndiyam. Kala kala mo hakkilo e berde nder mon, o ari o gollu kala foti Joomi yamirde: Daango, e lappere, e hulɓe, e lappere, e bayle, e poteeje, e saanduuji seedantaagal, e koyngol mum, e nokkuuji yaafoore mum, e lappere, e teewu e kala kuuɗe mum, e dokkitorde hinnere e kala kuuɗe mum, e altaaru e kala kuuɗe mum, e cuuɗi laamorɗi Haaruuna sartiiɗo, e cuuɗi nder ɗi ɓe mbaɗa kuutorogol nder maɓɓe, e kamisooji ɓiɓɓe Haaruuna sarɗiyankaagal, e mafal tappugol, e turare jokkondirgal. Kadi jamaa ɓiɓɓe Israa'ila fof yaltii e Muusaa. Kala ɓe ngarti kala gooto, ko ɓernde maɓɓe ɓeydii, e kala woɓɓe miijo ɓernde maɓɓe, sadaka; kala ɓe ngarti sadaka to Joomiraaɗo ngam fof golle damal seedantaare, e ngam fof kuuɗe mum e ngam fof kuusaaji seniiɗi. Kadi worɓe ɗi ngarti iwde e ɗen rewɓe, kala mo miijo yiɗi e hoore makko, ngarti timmooje, e ɓoggol nokkuuji, e ɓule, e ɓoggol wiɗtooji, e ɓoggol juuɗe, kala kuuɗe ndeenari. Kadi fof ɓeen ngarɗi ɓe njaɓi sadakaaji golle to Joomi, e kadi mo njiytaa leyyi ɗiɗi, e ɓuuɗe ɓaleeje e ɓuuɗe barkeeji ɓe njuulaa, ɓe njaɓi. Kala fof ɗo yaha sadaka, ɓe ngarti ngeñu e bronze, sadakaaji to Joomi; kala ɗo njiytaama ɗum lekki ɗi njaawaani; kala e golle fof ɗe nder waɗtugol ɓe ngarti. Kadi kala debbo mo hakkilo makko heɓi e juuɗe makko ɓeydude, ɓe

njarti ɗe ɓeydaama, hyacinth e purple e scarlet e linen finndude. Kadi foti rewɓe, ɓe ngoongɗini e hokkere maɓɓe e hiikma, ɓe ɓeydii ɓooyɗi mbuuɗi. Kadi ardiiɓe ɓe ngarti haɓɓe pelle emerod e haɓɓe pelle timmuɗe to bannge efod e to kuɓɓirde e timmuɗe e to nebbam tawaande e timmuɗe turare. Kadi kala gorko e kala debbo, ɗo hakkilaaji maɓɓe naatnoo naatde waɗde goɗɗe kuutoraaji, foti e ko Joomi waɗi yaamugo waɗde ɗum e laawol Muusaa, ɓiɓɓe Israa'iila njaɓti juutorgal to Joomi. Kadi Musa wi'i ɓiɓɓe Israa'ila, Yeeso Alla noddi ɗo innde Besalel ɓii Uriyyu ɓii Hur, e lenyol Yahuuda, kadi o heɓti mo ruuhu Alla hikma e faamde e ganndal fof, waɗde ko fof e golle ngaluuji, waɗde njaɓɓudi e njeɗɗudi e ɓaleeri, e ɓetde hajar, e golle lekki, e waɗde e golle kala hikma. Kadi o hokki noon e nder laamu makko mo e Eliab ɓii Ahisamak, e leydi Dan. Kadi o heɓti ɓe hiikma, faamu, laamu, faamde goɗɗe, waɗde kuule goɗɗe ɗe seniiɗe, e goɗɗe ɗe ɗaɓɓaama e goɗɗe ɗe ɗaɓɓaama ɗaɓɓude e ɓaleejo, e ɗaɓɓude e leeɗi ɗi laamu, waɗde kuule goɗɗe ɗe gollal, ɗe ɓeydaare.

36

Kadi Bezalel e Eliab e kala neddo hakkiliijo mo yettaama hakkilo e ganndal e mum'en, ngam faamde waɗde goɗɗe kuuɗe, no ɓuri ko peewe mo nanngude, no ɓuri kala ko Joom naamni. Kadi Musa noddi Besalel e Eliyab, e fof ɓe ngoodi hikmaa, ɓe Alla hokki ganndal e bernal maɓɓe, e fof ɓe yiɗi e yiɗde mum golle njuɓɓude e kuɗe, ngam timmuɗe ɗe. Kadi ɓe ngarti e Musa fof

njoɓɓi, ko ɓiɗɓe Israa'ila ngarti e fof golle mo seeɗo waɗde ɗum; kadi ɓe ɓe heɓti haa jooni njoɓɓi njoɓɓeteeɗi e ɓe ngartoɓe subaka. Kadi ɓe njaɗi fof ɓe mawɓe ɓe waɗɓe golle ɗe laamorɗe, kala e golle makko, ɗo ɓe gollaani ɓe keeriiɓe. Kadi o wii e Musa, hono yimɓe ɓe natti heewde e golle ɗe Joom yamirta waɗde. Kadi Musa yamri, kadi o waɗi waɗɗitaare e nder leeɓɓe, o wi'i, gorko e debbo hoto golle e kuuɗe adannde ɗe seniiɗe; kadi yimɓe haɗiima e naamndude. Kadi golle ɗe woni e mum'en teeŋtunde haa e mahde mahgol nde, kadi mbe foti ɓuri. Kadi o waɗi kala hakiiɗo e nder goɗɓe golloɓɓe kuusɗe seedanteeɗe, ɗe woni to Haaruuna sarɗiyanke, hono Joomi yamirni Muusaa. Eɗen defi ponngol ɗen warngol, e bleu, e purpur, e rujje ɗon spun, e lin ɗon twist. E pettal warngol ɗon cut pewal, ngam weave ɗen e bleu, e purpur, e rujje ɗon spun, e lin ɗon twist. Ɓe defi ballal woven ɗon. Ponngol jokkoto e ngoo e mooɗum, ballal woven ɗon. Ɓe ngarti ɗum e makko e ko makko ngartii, e ndaraama, e bule, e moreewal, e boodewal ɗiɗawal, e leeɗe ɗiɗawal, ko no Joom waɗii Musa; kadi ɓe ngarti ɗiɗo pije emerod ɗiɗo fof ɗe njippaa e ɗe ndaraama ronndini, ɗe winndaa e ɗe ɓettaa ko winndu mohor e innde ɓiɓɓe Israa'iila; kadi o ɓeydii ɗii e ɓoggol efod, pije hokkude ɓiɓɓe Israa'iila, ko no Joom waɗii Musa. Kadi ɓe waɗi pectoral, golle teyyaande e caɗeele hono golle efod ndee, e njaawdi, e bule, e moreewal, e ɓalewal ɗaɓɓitaangal, e leerol keewɗo; nannondiral ɗiɗaɓo ɓe waɗi pectoral ndee; junngo ndee ɗon span, e laaɓtungol ndee ɗon span ɗiɗaɓo. Kadi daññaama e makko ɗoofere ɗe haɓɓii e haaje nay joweenaɗi; jowol haaje, sardiyus e topas e emerod, jowol ɗo ɓooyɗo; kadi jowol ɗo ɗiɗɗo, karbunkul e safir e

jasper; kadi jowol ɗo tatiɗo, ligur e agat e ametist; kadi jowol ɗo nayɗo, krisolit e beril e oniks ɗe ronndiraama e goɗɗo, kadi ɗe joodiima e goɗɗo. Kadi haɗe ɗii ɗii ko e innde ɓiɓɓe Israa'iila sappo e ɗiɗi, e innde mum'en nde winndaama e timmooje, kala gooto e innde makko heen e sappo e ɗiɗi leñol ɗii. Kadi ɓe waɗi e dow jibinannde ɗiɗi ɗe njippitii, golle njiipagol, e ndeenari laaɓɗo. Kadi ɓe waɗi gaaskere ceeɗe ɗiɗi e ɓannge goɗɗe ɗiɗi, kadi ɓe dañi ɓannge goɗɗe ɗiɗi ɗii dow ɗiɗɗe fuɗɗooje kuɗol ɓernde ndee. Kadi ɓe daɗndi ɗe ɗaɓɓuɗe ɗe e ngeesa nder ɗe ɓannge e ɗe ɓannge ɗiɗi fof e kuɗol ngol; kadi nder ɗe ballal ɗiɗi ɗe ɗaɓɓuɗe ɗiɗi. Kadi ɓe njokkondiri e dow ɗiɗi garkuuji ceeɗɗi, kadi ɓe njokkondiri e dow ɓoggol efod ndi e yeeso faccondiri. Kadi ɓe waɗi ɗiɗi gooje goɗɗe, kadi ɓe daŋti e dow ɗiɗi palle e dow ɗaɓɓere kaakol nde, kadi e dow ɗaɓɓere caggal efod nde bannge yiɗi. Kadi ɓe waɗi ɗiɗi gooje goɗɗe, kadi ɓe daŋti e dow ɗiɗi ɓoggol efod ɗo les makko, les ɓannge, les jokkondiral dow ɗooftinal efod nde. Kadi o keɓɓini kaakol nde ummoraade e gooje ɗe e dow makko e gooje ɗe efod nde, ɗe njokkaama e bule, ɗe ɗooftinaa-ɗe e ɗooftal efod nde, ngam kaakol nde waasata e efod nde, no Joom naamni Musa. Kadi ɓe mbaɗi nguu tunic, e yoonde ephod, golle feere, fof buleejo; kono udditere nguu tunic e nder ɗuum ɗiɗi feere keewɗo, ena jogii gese e daande udditere nde ɓennduɗo; Kadi ɓe mbaɗi e dow hem nguu tunic les ɗoo ko e hono pomegranate ɓeydooje, pomegranate ceeɗɗe, iwde e buleejo, e purple, e scarlet feere, e linen moyyere keewɗere. Kadi ɓe mbaɗi kereɗe goɗɗe, kadi ɓe daɓɓiti kereɗe ɗee dow ɗoobere juulde ndee ronndude hakkunde ɗuum nder cakkitiiɗe romaan ɗee; kereɗe goɗɗe e

romaan dow ɗoobere juulde ndee ronndude, ngam huutoreede, no Joom yamiri Muusaa. Kadi ɓe mbaɗi kaftaaji ɗii e leerol feeñol, golle ɗo nattaama, mo Haaruuna e ɓiɓɓe makko, e turbaŋaaji ɗii e leerol feeñol, e turbaŋ ɗo e leerol feeñol, e ɗoggaaji ɗii e leerol feeñol ɗo ɓuurtaama, e ɓuuɗe mumen ɗii e leerol feeñol, e bule, e moreewal, e boodewal ɗo ɓuurtaama, golle ɗo ndeenɗaama, hono no Joomi waɗi yamiroore e Muusaa. Kadi ɓe mbaɗi petal ndeenari, jeyaaɗo seedantaako, e ndeenari moyyo; kadi o winndii dow makko ɗefte ɓurnaama, timmoore, Seedantaako to Joom; Kadi ɓe dañii dow ɗoggere bule, ngam ɗañu dow turban les, no Joom yamiranii Musa.

37

Kadi ɓe mbaɗi e suudu caggal sappo e jowi leccol; jeetati e nay e cappanɗe jowi ko ɗaɗɗo leccol gootal; ko gooto woni e fof ɗi; kadi nayi cappanɗe ko laaɓɗo leccol gootal. Kadi ɓe waɗi liddere ndee e bule, e bordo, e jaleere ɗaɓɓaande, e leeɗe moyye keɓɓaande, golle seedoowo kerubiim; kadi ɓe ɗaɓɓi ɗum e dow ɗoɗi nayi ɗi njaawaani ɗi laaɓɗi e nduuɓi; kadi koyngol mum en nduuɓi, kadi junnguɗe mum en nayi lettuki. Kadi ɓe mbaɗi lappere ɗiɗe ko e ɗuuɗe suudu laawol seedantaagal e bule, e bordo, e jaleejo ɗiɗo, e leeɗe ɗiɗe keewɗe, golle ngaree kerubiim; e ɗooje maɓɓe joy, e ɓuuɓe; e hoore maɓɓe, e ɓoggol maɓɓe ɓe lootii e neeɓam; kadi junnguɗe maɓɓe joy ko ɓaleejo. Kadi ɓe mbaɗi ngesa ɗiiɗo to bannge Worgo, lesi ɗiiɗo ɗoo e leerol laamnol ɗiɗaangol temedere e temedere; kadi kolle

mumen tan e noogas, kadi junnguɗe mumen tan e noogas. Kadi nanngu ngu to rewo Worgo, temedere e temedere; kadi nanngu ngu to rewo Worgo-Ñaamo, temedere e temedere; kadi cokle maɓɓe nay e cappanɗe, kadi jibine maɓɓe nay e cappanɗe; Kadi nanngu ngu to geese, leccol cappanɗe e jowi koyngol; cokle maɓɓe sappo, kadi jibine maɓɓe sappo; Kadi nanngu ngu to fajiri cappanɗe e jowi koyngol, leccol joyi e jowi koyngol ngu to caggal; kadi cokle maɓɓe tati, kadi jibine maɓɓe tati; Kadi e caggal ɗiɗaɓo ɗoo e ɗoo to wurtude suudu ndu, leccol joyi e jowi koyngol; cokle maɓɓe tati, kadi jibine maɓɓe tati; fof leccol suudu ndu e lekki toowɗo feewɗo. Kadi ɗaaje cille mum'en ɓurɗe, kadi ɗaɗɗe mum'en njeenaari, kadi hoore mum'en ɗuɗɗe e njeenaari, kadi cille ɗuɗɗe e njeenaari fof cille ngenndi, kadi leccol ɗoggol ngenndi golle mo seedoowo e bule e ɓooyeeje e ɓaleeje ɗaɓɓaande e leerol ɗaɓɗaande, nay sappo e jowi kuuɓe ɗaande, kadi junngo e ɓaande pente kuuɓe haaɗi e leɗɗe ngenndi, kadi cille mum'en nay, kadi ɗaaje mum'en nay ɓurɗe, kadi ɗaɗɗe mum'en njeenaari, kadi hoore mum'en ɗuɗɗe e njeenaari. Kadi keɓe fof ɗee ngenndiije nde e nokkuuji bronse, e kanko ɗon daɓɓaama e neeraangal. Kadi oo ndeenka njoɓɗingal daande seedantaagal, hono no waɗɗaama Musa, kuugal ngal wonde mo Lewiyankooɓe e caggal Itamar ɓiɗo Harun serniiɗo. Kadi Bezalel ɓii Uri, e lenyol Yahuuda, o waɗi no Joomi naamni Muusaa, kadi Eliyaab ɓii Ahisamak e lenyol Daan, mo waɗi hooreejo gollotooɓe golle ɗooftee e golle kaɗe e golle ɓooyee, ɗofde e jaɓɓe e leeɗe ɗiɗe.

38

Kadi Besalel mahi sanduku ndu, kadi o lottini mo e jaawdi laabi ndi ɗowata e nder e baawo; kadi o ɓeydi mo ɓooje nayi jaawdi: ɗiɗi e ɗaɓɓere ɗere gooto, e ɗiɗi e ɗaɓɓere ɗere ɗiɗaɓere, ɓurɗe e ɓulɗe ndee, ngam fuɗɗaade mo e maɓɓe. Kadi o mahii nokkuuji yaforde dow sanduku ndu e ndeenari jaabari, kadi kerubiiji ɗiɗi e ndeenari; kerubu gooto dow ɗoŋŋol nokkuuji yaforde ndu gooto, kadi kerubu gooto dow ɗoŋŋol nokkuuji yaforde ndu ɗiɗaɓu, ɓe nduulata e pampanɗe mum'en dow nokkuuji yaforde. Kañum o mahii teewre nde ɓeydaama e golle safi, kañum o jippii mo ɓiɗɗo nayi, ɗiɗi e dow ɲaawoore gooto, kañum ɗiɗi e dow ɲaawoore ɗiɗɗoore, ɓurɗe, ngam ɓeydude e ɓulɗe e nder maɓɓe. Kadi ɗe ɓoggol ɗe sanduku e ɗe teewu, o waɗi ɗum, kadi o lootini ɗum e ndiiyam gooto. Kadi o mahii kaaɗe teewel ngel, saaniyaaji e ɗiiɗe tuutaare e koppoje e kaaɗe yiitere, e ɗe o maa yiita e maɓɓe, en ngolooji. Kañum o waɗi kandeleer nannduɗo, nebbam, goɗɗo ɓernde mum, e ɓeɓɓe mum e ɗiɗi geɗe mum; e ɓeɓɓe mum ɓoggol e ɓeɓɓe mum ɓoggol yaltude; tati e nde, e tati e nde, keɓɓinɗe e goɗɗe mum. Kadi fitile ɗen, ɗen ko e dow ɗen ceeɗe, ɗen ko e almond e makko ɗen; kadi ɗen sokeeji e makko ɗen, ngam fitile ɗen waɗa e dow makko ɗen; kadi sokeeji ɗen je-jeɗiɗi, ɗen e dow ceeɗe fitilnaangel ɗen, e dow hoore dow, ɗen ko e gooto fof ngolooru; Kadi fitile jeeɗiɗi e dow makko ngolooru, kadi ɗen jeemɗe makko ngolooru, kadi ɗen kuɓɓe makko ɗen ngolooru. O ndii lulnii ɗii ceeɗe e neeɓam, e o mbaɗi ɗaɓɓe goɗɗe e ceeɗe, e o

lulnii ɗii ɓamɗe e goɗɗo, e o lulnii ɗii ceeɗe lesndi e goɗɗo, e o waɗi ɗii ɓoggol goɗɗe. O waɗi kadi ɓuuɓe daande ɗe e luumo, e ɓuuɓe daande ɗe e suudu wuro, e ɓuuɓe daande ngam yaaɗtinde lootorde dow ɗoo e ɓuraas; O waɗi kadi hoore daande ɗe e njeenaari ɗe e luumo, e hoore daande ɗe e ɓuraas ɗe e ɗuuɗe luumo, e ɗoorte suudu wuro; e o waɗi ɓoggol daande ɗe e njeenaari ngam tokkose ɗe, e tokkose ɗe o njeenarni ɗe; O waɗi kadi ɓuuɓe luumo, e ɓuuɓe suudu wuro e ɓuraas; O waɗi kadi daabande ɓuraas ɗoo ummoraade e ɓuuɓe yiite ɓuraas ɗe ɓe wonnoo e worɓe ɓe nganndii e nder lislam Korah; O waɗi kadi fof kuuje daabande ɗoo, e ɓuuɓe yiite makko, e jibinannde makko, e ɓaale, e ɓoggol ɓuraas ngam ɓeydude neɗɗo; O waɗi ngam daabande ɗoo ɓoggol, golle resre, les ɓuuɓe yiite ɗoo haa ɓadndol makko; e o ɗaɓɓi e makko nayi ɓuuɓe daande ummoraade e nayi ɓaddi ɓoggol daabande ɗoo e ɓuraas, ɓurɗe ngam ɓoggol, ngam yiilteede e ɗee daabande ɗoo; O waɗi kadi neɓɓam ɗaɓɓitaare ɗoo senndiiɗo, e golle turaaree ɗoo lasoowo golle ɓeydoowo turaaree; O waɗi kadi ɓaale ɓuraas ɗoo, e jibinannde makko ɓuraas ummoraade e ɓoggol ɗe rewɓe ɓe cuuɗii, ɓe cuuɗii e ɗuuɗe luumo seedantaare, e ñalnde o mahii ɗoo. Kadi o mahii ndiyam ɗam, ngam Muusaa e Haaruuna e ɓiɓɓe makko ɓe ɓeydoo juuɗe mumen e koyɗe mumen daga ndiyam ɗam, so ɓe ngarti e nder luggere seedantaagal ɗam, walla so ɓe yahroto e bannge altaaru ɗam ngam huutoraade, ɓe ɓeydotoo daga ndiyam ɗam, hono no Joomiraaɗo yamiranii Muusaa.

39

Fof ngooru, ngooru ngu wadiima e golle ɗe fof e golle golle ɗe ko pelle, warii ngooru ngooru ɓeydugol, je'e temeɗɗe e nay talantu, e teemeeɗiɗi tati e nay sikle e nder sikle pelle; E njaɓɓudi leppol ummoraade e yimɓe limtaaɓe worɓe e nder jamaa, teemeeɗiɗi talantu, e ujunere temeɗɗe e tati e jeeɗiɗi e jowi sikle; darahim goo e hoore, ɓaddu sikle, e nder sikle pelle; Fof mo yaha e limtaare ummoraade e nay hitaande e dow haa e jeejeeɗiɗi sappo e ujunere, e tati ujunere e jeeɗiɗi e jowi. Kadi wadi teemerre sappo talent njeenaari e nder mollude teemerre sappo hoore daande, e hoore lappere, teemerre sappo hoore e teemerre sappo talent, talent gooto e hoore gooto. Kadi ujunere sappo e je-jetatiye sappo e je-jeeɗiɗi sappo e jowi sikel, o wadi ɗakke e jaaynde, kadi o goldini hoore mum en, kadi o ɓamtini ɗum en. Kadi bronze nde sadaka ɗoo cappanɗe sappo e jeewi talents, e ujunaaji e jowi teemerre shekels. Kadi ɓe mbadi e maɓɓe ɗee bases ɗee kooje ɗee daango nde seedantaagal, e bases ɗee luumo ronndude, e bases ɗee wurnde ɗee luumo, e pegs ɗee daango, e pegs ɗee luumo ronndude, e grating nde bronze nde altar, e fof kuuɗe ɗee altar, e fof kuuɗe golle ɗee daango nde seedantaagal. Kadi ɓe mbadi ɓiɓɓe Israa'ila, hono no Joomiraaɗo yamiri Muusaa, nde ɓe mbadi. Kadi gold nde woni e sadaka ɗoo ɓe mbadi kuuɗe ngam kuutoraade e maɓɓe yeeso Joomiraaɗo. Kadi hyacinth nde woni, e purple, e scarlet ɓe mbadi gowne kuutoragol Haaruuna, ngam kuutoraade e maɓɓe e nokku seerndu. Kadi ɓe njaɓti gowne ɗee to Muusaa, e daango,

e kuuɗe makko, bases e bars makko, e pillars. E altar, e fof kuuɗe makko. Kadi mafal ndeenka, kadi turare ndeenka, kadi daande laɓɗude ndeenka, kadi fitile mum, fitile njaaɓaande, kadi mafal haalde ngal; Kadi teewu tooñaande, kadi goɗɗe kuuɗe mum; kadi mburu ɗe njiɓɓinaama; Kadi cuudi seede, ɗe woni Haaruuna, kadi cuudi ɓiɓɓe makko, to sardiyankaaku; Kadi leccuuji ndeenka, kadi ciiɗe; kadi liptugal ɗaɗɗe ndeenka, kadi ndeenka ɓoggal ndeenka; Kadi goɗɗe kuuɗe ndeenka, kadi goɗɗe kuuɗe mum; kadi ɓoggol ɓoggol ɓamtaama ɓamtaama, kadi liptugal baleeje, kadi ndeenka liptugal; kadi ɗaɗɗe, kadi goɗɗe kuuɗe ndeenka goɗɗe ndeenka seedantaagu; Ko foti Joomiraaɗo waɗii Muusaa, nii ɓiɓɓe Israa'iila waɗi goɗɗe kuuɗe; Kadi Muusaa yii goɗɗe goɗɗe, kadi ɓe waɗi ɗum ko foti Joomiraaɗo waɗii Muusaa, nii ɓe waɗi ɗum, kadi Muusaa barkini ɓe.

40

Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, nder ñalawma gooto nder lewru gadano nder njuɓɓudi lewru, maa mahsa suudu gonga seedantaare. Kadi a mbaɗa sanduku seedantaagu, kadi a huuɓina sanduku ngu e lappere. Kadi a mbaawat naatnude teewre ndee, kadi a mbaawat waɗde laamu makko, kadi a mbaawat naatnude daande ndee, kadi a mbaawat dartude piile makko. Kadi a mbaɗa altaaru ngu saabu, to tuutude turare yeeso saakitorde nde, kadi a mbaɗa lappere dow ɗooru suudu seedantaagal ndu. Kadi altar ɗo sadakaaji maa dartaa e bannge

koɗe ɗe damal ɗo seedantaagal, kadi maa keɓtin damal ɗo, kadi goɗɗe makko fof maa sellin-ɗaa e bannge. Kadi a mbaaw naatnude ndiyam ndiyangu, kadi a mbaaw ndiyanude daango, e fof ko e nder mum, kadi a mbaaw sellude mo, e fof kuuɗe mum, kadi o mbaaw wonde seeɗo. Kadi a maa luuɓin altaaru sadakaaji, e kuuɗe makko fof; kadi a maa seedin altaaru, kadi altaaru oo maa wona altaaru seediiɗo e seediiɓe. Kadi a mbaɗa Haaruna e ɓiɓɓe makko ɗoo e kooje suudu laamordu, kadi a mbulta ɓe e ndiyam. Kadi a mbaɗa Haaruna ɗe kuɗe ɗe senndiiɗe, kadi a lootina mo, kadi a seedtina mo, kadi o jeyaa saraka e am. Kadi ɓiɓɓe makko ɗii a mbaɗa ɓe e ɓadaade, kadi a mbuɗɗina ɓe kurtuje. Kadi a mbaɗtu ɓe no a mbaɗtii baaba mum'en, kadi ɓe ngardata am; kadi ɗum maa, haa yaltude wonde mbaɗtugol ngarndagol ɓe ɗum yaltude haa sahaa, haa fedde mum'en. Kadi Muusaa waɗi foti, heen foti Joomi naamnii mo, ngo waɗi noon. Kadi warti e lewru ɗo adii, e hitaande ɗo ɗiɗi, yimɓe ɓe yaltii e Misra, e naange lewru keso, suudu ndii lumtiraama. Kadi Muusa daɓɓi daango, kadi o ɗaɓɓi kappitaale, kadi o njokkondiri barje, kadi o daɓɓi poteeje. Kadi o yawtini leccol ɗii e dow suudu nduu, kadi o ɗaɓɓi huutoreere suudu nduu e dow makko tuggi dow, hono Joomi naamni Muusaa. Kañum o heɓii seedantaaje, o ɗooftii e nder sakaruuji, kañum o daŋnii ɓoggol ɗii e les sakaruuji, kañum o naatnii sakaruuji e nder daango, kañum o ɗaɓɓii laaɓtugol laaɓtugol e dow, kañum o rumtii sakaruuji seedantaaje, no Joom waɗi yaamugo to Muusaa. Kañum o ɗaɓɓii teewu e nder daango seedantaaje, to ɓeydaare worgo, baawo laaɓtugol daango. O ɗaɓɓi mburu ɓaleeje njeenaari e dow mum ɗum yeeso Joomi, no Joomi waɗi

yaamugo to Musa. Kadi o wonndi laampukaari ndi e nder luumo seedantaagal, e ɓeelo luumo ngo e ñaamo worgo-ñaamdu. Kadi o dañi lampe ɗe makko yeeso Joomi, no Joomi waɗi yaamugo to Musa. O daɗi altar goonga nder duuɗal seedantaagal yeeso liddiiwal, kañum o huutini turare nder mum turare keɓagol, hono no Joomiraaɗo yamiri mo Muusaa. Kadi alteer saraka ɗee o daɓɓi e bannge kofoje suudu nduu. Kadi o mahii ngesa ɗoo e nder duuɓi alkawal, e altaaru; kadi Muusaa timminii golle ɗee fof. Kañum duumol ɗol huli daango seedantaango ndango, kañum ndiimagu Joomi heɓii daango ndango. Kañum Muusaa waawataa naatde e nder daango seedantaango, sabu duumre nde foti e kanko, kañum daango ngo heɓii njogoram Joomiraaɗo. Ko sahaa ɗo duumgal yaltii e suudu, ɓiɓɓe Israa'iila ɓennii e kaɓirɗe mum'en. Si kono o yaltaaki, ɓe njaltaaki tan haa ñalnde nde o yaltii. Lewru woni ko e dow suudu nduu ñalawma, kañum yiite woni ko e mum jamirde yeeso Isra'ila fof, e golle mum'en fof.

Limooje

1

Kadi Joomi haalii e Muusaa e ladde Siinaa, e daango seedantaango, e ɗoon lewru ɗiɗaɓu, hitaande ɗiɗaɓu yaltude ɓe yaltii e leydi Misra, o wi'i, njaɓen fuɗɗoode kala jamaa Israa'iila e goonga dendiraagal, e suudu baabiraabe mum'en, e limoore e innde mum'en, e hoore mum'en; kala gorko ummorii duuɓi noogas haa dow, kala o yaha e doole Israa'iila, limmiten ɓe e doole mum'en; aan e Haaruuna limmiten ɓe. Kadi e mon, ɗum maa kala e nder lenyol kala jom-leydi, e nder suudu baaba ɗum maa. Kadi ɗii ko innde worɓe, ɓe njogoɗoo e mon: ɗii Rubena, Elisur bii Sediyur; Ɗii Simayon, Salamiyel bii Surisadday. E Yahuda, Naason ɓii Aminadab. Ɓiɓɓe Issakar, Natanayel ɓii Suwar; Ɓiɓɓe Sabulon, Eliyab ɓii Helon; Ɓiɓɓe ɓiɓɓe Yusufu, ɓiɓɓe Efrayim, Elisama ɓii Ammihud; ɓiɓɓe Manasse, Gamaliyel ɓii Fadasur. Ko fii ɗii Benjamin, Abidan jibinɗo Gideoni. Ɗen Dan, Ahiezer ɓiɗɗo Ammishaddai. Ɗii Asher, Phagaiel, ɓiɗo Echran. Ko Gad, Elisaf ɓiɗo Ragueel. Ɗen Naftali, Ashira ɓiɗo Ainan. Ɓeen ɗii ko wiyeteɓe jamaa, ardiiɓe kabiiluuji e golle

ɓiɓɓe mum'en, hooreɓe duuɓi Israa'iila nde. Kañum Muusaa e Haaruuna naatnoo worɓe ɓen ɓe naamnaama e innde. Kadi fof ngondi ndii ɓe njokkondiri e ɗoon hitaande ɗiɗi lewru ɗiɗi ɓurɗo; kadi ɓe winndiraama e ko faati e jibinannde mumen, e ko faati e ɗemɗe mumen, e ko faati e limoore innde mumen, tuggi nay sappo e ɗiɗi duuɓi haa dow, kala gorko e ko faati e hoore mumen, no Joomi yamiranii Muusaa; kadi ɓe limmbaama e ladde keerol Siinaa. Kadi ɓiɓɓe Ruuben ɓiɗɗo arandeejo Israa'iila, e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder gure baabaaɓe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko iwde e hitaande nay e jowi, kala o yaha e doole, limtaare mumen e nder lenyol Ruuben, jowi e nayi e ujunere alluuɓi e jowi e teemerre. Ɓiɓɓe Siméon, e nder dendiraagal mum'en, e nder leñol mum'en, e nder galle baabiraabe mum'en, e nder limoore innde mum'en, e nder hoore mum'en, fof gorko, iwde e duuɓi noogas e ɓurde, kala o yaha e doole, limtaare mum'en iwde e lenyol Siméon, teemedere e sappo e jeetatinoogas ujunere e ɗiɗi tati. Ɓiɓɓe Yahuuda e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabaaji mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande sappo e ɗiɗi e ɓuri, kala o yaha e doole, limtaare mumen e nder lenyol Yahuuda, nayi e nayi e cappanɗe teemedere e teemerre e jeeɗiɗi. Ɓiɓɓe Issakaaru, e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande sappo e ɗiɗi e ɓadii, kala mo yaha e doole, limtugol mumen e leydi Issakaaru, nayi e nayi e cappanɗe e ɗiɗi alluuɓi e joweenayi e ɗiɗi. Ɓiɓɓe

Zebuluun, e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle jibinaaɓe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande noogas haa dow, kala o yaha e doole, limtugol mumen e nder lenyol Zebuluun, sappo e cappanɗe duuɓi e nayi ɗiɗi. Ɓiɓɓe Yuusuf ɓiɓɓe Efrayim e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e noogas hitaande e dow, kala o yaltude e nder doole, limtugol mumen e nder lenyol Efrayim, cappanɗe nayi tati e teemerre. Ɓiɓɓe Manaase e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko, ummorii hitaande noogas haa dow, kala mo yaha e doole, limtaare mumen e nder lenyol Manaase, ɗiɗi e cappanɗe ujunere duuɓi e ɗiɗi teemerre. Ɓiɓɓe Benyamiin e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande sappo e ɗiɗi e ɓadii, kala mo yaha e doole, limtaare mumen e nder lenyol Benyamiin, ujunere e tati e sappo alluuji e ɗiɗɗi e nayi. Ɓiɓɓe Gaad e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabaaɓe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande nay e dow, kala o yaha e nder doole, limtaare mumen: e nder lenyol Gaad, jowi e nayi e cappanɗe tati e ujunere e jowi e cappanɗe. Ɓiɓɓe Daana e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle jibinaaɓe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof gorko ummoraade e hitaande nay e fuɗɗii e les ɗoo, kala ɓe

yaha e nder doole, limtaare mumen e nder lenyol Daana, ɗiɗi e cappanɗe ujunere duuɓi e teemerre ɗiɗi. Ɓiɓɓe Aasheer, e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof worɓe ummoraade e hitaande nay e ɓuri, kala o yaha e doole, limtaare mumen e leydi Aasheer, goo'o e cappanɗe nayi e teemerre. Ɓiɓɓe Naftali, e nder dendiraagal mumen, e nder leñol mumen, e nder galle baabiraabe mumen, e nder limoore innde mumen, e nder hoore mumen, fof worɓe, ummoraade e sappo e ɗiɗi duuɓi e ɓurɗo, kala ɓe yaltata e nder doole, limtaare mumen e nder lenyol Naftali, tati e cappanɗe teemedere e nayi e ɗiɗi. Ɗuum ko limndingol, ngo Muusaa e Haaruuna e jiiɓɓe Israa'iila sappo e ɗiɗi worɓe limndii, gorko gooto e lenyol gooto, e lenyol suuɗe gure mawɗe. Kadi waɗi fof limtingol ɓiɓɓe Israa'ila e doole mum'en tuggi nay duuɓi noogas haa dow, kala mo yaltude ngam waɗde jaɓɓorgo e Israa'ila, ujunere ɗuuɓi tati e teemedde tati e teemerre joyi e cappanɗe joyi. Kono Lewiiji, e nder lenyol dendiraagal mum'en, limtaama'aaka e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, yiy, lenyol Lewi a waɗataa limtude e maɓɓe, kadi limoore maɓɓe a njaɓataa, nder ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi a danndina Lewiyankooɓe ɗii dow damal seedantaare, e dow goɗɗe kuuɗe makko fof, e dow goɗɗo ko fof woni nder makko; ɓe mbaɗa damal ndal, e goɗɗe kuuɗe makko fof; e ɓe kuutoro nder makko, e ɓe wara ronndude damal ndal. Kadi e nder yaltinde daande, Lewiyankooɓe mbaɗa mo, kadi e nder njooɗnde daande, ɓe mbaɗa mo, kadi hooreejo ɗiɗo yaltoo, mo maayi. Kañum ɓe maa huutoro ɓiɓɓe Israa'iila, neddo e nder keeriiɗo makko, e neddo

hakkunde ardiiɗo makko, e doole maɓɓe. Kono Lewiyankooɓe ɓe njoɓɓin daande ronndude e nokkuuji kala e bannge suudu seedantaagal, kañum e waɗata bonannde e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Lewiyankooɓe ɓeen keeriiɓe maa ɓe mbaɗa jaabawol suudu alluwal seedantaagal ndee. Kañum ɓiɓɓe Israa'iila waɗi, nannduɗo fuu ko Joomiraaɗo yamirooma Muusaa e Haaruuna, nannduɗo ɓe waɗi.

2

Kadi Joomi haalii e Musa e Harun, o wi'i, neddo o jeyaa makko e nder suudu jaɓɓorgo, e nder tutal, e nder galle baabaaje mumen, a mbaɗen ɓiɓɓe Israa'iila yeeso; nder daanal suudu seedantaagal mbaɗen ɓiɓɓe Israa'iila. Kañum ɓe njokkondirɓe ɓennuɗo e fuɗɗoode e bannge worgo, nder laamu njokkondiral Yahuuda e doole mum'en, kañum ardiiɗo ɓiɓɓe Yahuuda, Naasoon ɓii Aminadaab. Doole makko ɗi njanngaama, nayi e cappanɗe e sappo e jeeɗiɗi duuɓi e jeeɗiɗi e teemerre. Kañum ɓe ndeenoo ɗoo e bannge lenyol Isakar, kañum hooreejo ɓiɓɓe Isakar, Natanayel ɓii Sogar. Doole makko ɓe njiiɓtaaɓe, nayi e cappanɗe e joweeɗiɗi ujunere e ɗeeɗiɗi nayi cappanɗe. Ɓe njokkondirɓe ɗoo e leydi Sabulon, e hooreejo ɓiɓɓe Sabulon ko Eliyaab ɓii Helon. Doole makko ɓe njiilaa-ɗen, jeeɗiɗi e cappanɗe ujunere e nayi e ɗiɗi. Fof ɓen njiiɓtaaɓe e nder leslere Yahuuda, teemedere cappanɗe tati e jeetati ujunere e joweɗiɗi e nayi e ɗiɗi e nayi e ɗiɗaɓi, e doole mumen, ɓe mbaɗa ɓe njaltino. Ɓemɗe leeɗɗe Ruuben, to worgo ɓesngu, koɗol

mum'en, e ardiiɗo ɓiɓɓe Ruuben, Elisur ɓii Sediur. Karfin makko ɓe njiiɓtaaɓe, jowi e cappanɗe ujunere tati e teemerre joyi. Kañum ɓe njokkondirɓe ɓe ɗoo e makkaɗo lenyol Simeon, kañum hooreejo ɓiɓɓe Simeon, Salamiel ɓiɗɗo Surisadai. Doole makko ɓe njiɓtaaɓe, jeenay e cappanɗe ujunere tati e ɗiɗi tati. Kañum ɓe njokkondirɓe ɓe ɗoo e makko ko lenyol Gaad, e ardiiɗo ɓiɓɓe Gaad, Elisaf ɓiɗɗo Ragueel. Nguurndam makko ɓe njiytinaaɓe, jowi e nayi e cappanɗe tati e ɗiɗi jeetati e je'e jowi. Fof kala ɓe njiytinaa-ɓe leydi Ruuben, temedere tati e jowi e go'o duuɓi e nayi e jowi, e doole mum'en, ɓe artata maa fow. Kadi e maa yottoo daande nde seedantaagal, e loowum Lewiyankooɓe hakkunde loowe, hono e ɓe mbaɗtoo, kañum e ɓe yaltoo, kala gooto ɗoo jeyaa e hooreejo. Daɓɓere leslere Efrayiim e bannge maayde e doole mum'en, kadi hooreejo ɓiɓɓe Efrayiim, Elisama ɓii Ammihud. Karfin makko ɓe njiiɓtaaɓe, cappanɗe tati nayi e jowi tati e jowi joyi. E ɓe njokkondirɓe ɓe ɗoo e lenyol Manaase, e hooreejo ɓiɓɓe Manaase, Gamaliyel ɓii Fadasur. Doole makko ɓe njiiloteeɓe, ɗiɗi e tettati ujunere e ɗiɗi teemerre. Kañum ɓe njokkondirɓe ɗoo e lenyol Benyamiin, kañum hooreejo ɓiɓɓe Benyamiin, Abidan ɓii Gideoni. Doole makko ɓe njiiɗtaaɗi, jowi e tati sappo ujunere e nayi ɗiɗi. Fof ɓe njiiɓtinaa-ɗen nden lesdi Efrayiim, temedere ujunere e jeetati tati e temedere, e doole mum'en, ɓe tataɓe mbaɗ-ɓe. Jaɓɓorgo leslere Daana e worgo rewo ɗoo e ɓamtaare makko, e hooreejo ɓiɓɓe Daana, Ahiyeser ɓii Ammishadday. Doole makko ɓe njiɓtaama, ɗiɗi e jeetatii ujunere e teemerre je. Ɓe ndeenka ɓe ɗoo e makko ko lenyol Asher, kañum hooreejo ɓiɓɓe Asher ko Phagiel ɓiɗo Echran. Karfin makko ɓe njiiɗtaaɗi, gooto e cappanɗe tati duuɗe tati e

jowi jowi. Kañum ɓe ndeenoo-ɓe ɓe ɗoo e leydi Neftali, kañum hooreejo ɓiɓɓe Neftali, Ashire ɓiɗɗo Ainan. Doole makko ɓe njiiɓtaaɓe, tati e cappanɗe ujunere tati e nayi ɗiɗi. Fof ɓen njiytaama e leydi Dan, temedere e jowi tati e nayi e jowi e ɗiɗi, ɓe mbaɗata fof, ɓe njahata e nder jaɓɓorɗe mum'en. Ɓum ko limndugol ɓiɓɓe Israa'iila e galle jibinaaɓe mum'en, fof limndugol leeje e doole mum'en, temedere ujunere e tati ujunere e jowi e jowi. Ɓe kono Lewiiyankooɓe limtaaka e mum'en, hono Joomiraaɗo waɗi yaamugo to Muusaa. Ɓiɓɓe Israa'ila waɗi fof ko Joomi yamirni Muusaa, kañum ɓe njoɓɓini e nder laamu mum'en, kañum kadi ɓe yaltini, kala gooto e ɓiɗɗo makko e nder leñol makko, e nder suudu baabiraaku mum'en.

3

Kadi ɗii ko jibine Aaron e Musa, e ñalawma nde Joomi haalii mo Musa e nder luumo Sinai. Kadi ɗii ko innde ɓiɓɓe Haaruuna, ɓiɗɗo araɗo Nadaab, e Abiyuud, e Eleyasaar, e Itaamaar. Ɗee ko innde ɓiɓɓe Aaron, sarkiyaaji ɓe luuɓtaama, ɓe timminaa junngo mum'en ngam sarkiyaaku. Kadi Nadaab e Abiihu maayi yeeso Joomiraaɗo, nde ɓe njaɓtinoo yiite gonɗo yeeso Joomiraaɗo, nder ladde Sinaa, kadi ɓiɓɓe alaa ɓe heɓi, kadi Eleyasar e Itaamar jannginoyi sariya e Haaruuna baabaaji maɓɓe. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, naatnu lenyol Lewi, kadi a mbaɗtin ɓe yeeso Harun sartiiɗo, kadi ɓe mballit mo, kadi ɓe reentin reente makko, e reente ɓiɓɓe Israa'iila yeeso daande seedantaare, ngam gollude golle daande ndee. Kadi ɓe

mbaɗa ngardata kuuɗe daande seedantaare fof, e ngardata ɓiɓɓe Israa'ila e golle daande ndee fof. Kañum a maa hokka Lewiyaaji Harun e ɓiɓɓe makko sarɗiiɓe, ngoɗɗinaaɗi armude ɓeen noon mi iwde e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Aarun e ɓiɓɓe makko, a mbaɗa ɗum e dow luggere seedantaare, kadi mbaɗa ɗum mbele jaɓɓorɗe seedantaare mum'en, e fof ɗe e nder altaaru, e nder laamɗe, kadi hoore-ɗiɗo o yamirɗo, a maayta. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, kadi yeew mi njaɓii ɓe Lewii e ɓooyɗi ɓiɓɓe Israa'iila e ɓadaade kala ɓikkon arandeejo uddiiɗo konngol e ɓiɓɓe Israa'iila; ujunaare mum'en mbaɗa, kadi mbaɗa wona am ɓe Lewii. Hono am kala ɓiɗɗo cakkuɗo, e ñalnde nde mi dartiima kala ɓiɗɗo cakkuɗo e leydi Misra, mi seernii hono am kala ɓiɗɗo cakkuɗo e Israa'iila, tuggi neɗɗo haa dabbaaji, ɓe mbaɗa wonande am, mi Joomiraaɗo. Kadi o haalii Joomi e Musa e ladde Sinay, o wi'i, limto ɓiɓɓe Lewi e galle jibinaaɓe mumen, e leñol mumen; kala gorko tuggi lewru gooto haa dow, limtee ɓe.

E ɓe yiɗi ɓe Musa e Harun sabu daande Joom, ko hono yamirooma ɓe Joom. Ɓiɓɓe Lewi ɓen, e innde mum'en, ko Gersoon, Kohat, e Merari. Kadi ɗii ko innde ɓiɓɓe Gedsoon e leyyi maɓɓe, Lobeni e Semei. E ɓiɓɓe Kaath e nder leñol mum'en, Amram e Isaar, Hebron e Oziel. Kadi ɓiɓɓe Merari e leñol mum'en, Mooli e Mushi, ɗum ko leñol Lewiyankooɓe e suudu baabaaji mum'en. E Gershon: yimɓe Lobeni e yimɓe Shimei, ɗum ko leyɗe Gershon. Limtugol maɓɓe e nder limoore fof gorko ummoraade e lewru gooto e dow, limtugol maɓɓe, sappo e jeenay e jowi e teemerre. Kadi ɓiɓɓe Gershon mbaɗa caggal damal ndamal e mawnde mawngo. Kadi hooreejo suudu dendiraagal yimɓe Gershon, Elisaph ɓii Dael. Kadi ngarɗi ɓiɓɓe

Gershon e nder daango seedantaagal, daango e laaɓtugol, e laaɓtugol ɗuuɗe daango seedantaagal, e ɗaɗɗe wuro, e laaɓtugol ɓogol wuro ngo woni e dow daango, e goɗɗe fof kuule makko. E Kohath, ɗemɗe Amram gooto, e ɗemɗe Isaar gooto, e ɗemɗe Hebron gooto, e ɗemɗe Usiel gooto, ɗemɗe Kohath ɗii, e limoore mum. Fof gorko ummoraade lewru gooto e dow, jowi nayi e teemedere e jowi teemeddidi, ɓe ngarɗinoo ngarɗinaaji seerniiɓe ɓee. Yimɓe ɓiɓɓe Kaath mbaɗa heen e geɗe bannge suudu nduu e woote worgo. Kañum hooreejo suudu baabaaje ɓesnguuji Kahat, ko Elisafan ɓiɗɗo Usiyel. Kadi ndeenka makko ɗoo saanduuji, e teewre, e dokkitere fitila, e kille juulɗe, e kaaɗe sentuɗe fay hay ko ɓe kuutortoo e maɓɓe, e laaɓtugol, e golle makko fof. Kañum ardiiɗo e dow ardiiɓe Lewiyankooɓe, Eleyasar ɓiɗɗo Harun jom saraka, toɗɗaango rewde njoɓɓitooɓe goɗɗe seerniiɗe. To Merari, yimɓe ɓe Mooli e yimɓe ɓe Mushi, ɓeen ko yimɓe ɓe Merari. Limtugol mum'en e jaɓɓugol, kala gorko ummoraade iwde lewru gooto e dow, ujunere tati e cappanɗe duuɗi. Kadi hooreejo suudu baabaaje yimɓe Meraari, Suriyel ɓii Abihayil, mbara-en e geɗe lummbere ɗoo fuɗnaange. Ndeenka e kuuɗe ɓiɓɓe Meraari, kappuɗe luumo ngo, e ɓannguɗe makko ngo, e totuɗe makko ngo, e jibinuɗe makko ngo, e kuuɗe fof makko ɓee, e golle makko ɓee, e totuɗe wuro ngo ronndude, e jibinuɗe makko ɓee, e ɗookuɗe, e ɗoɗɗe makko ɓee. Ɓe njokkondirɓe e yeeso bannge seedantaare nder suudu seedantaare tan, e fuɗɗoode, Musa e Harun e ɓiɓɓe makko, ngarɗinɓe ngarɗe seedantaare e ngarɗe ɓiɓɓe Israa'ila, e keeŋo o jammindo, o maayta. Fof limte Lewiyankooɓe, ɓe Musa e Harun limtii e daande Joom e golle leñol mum, kala gorko tuggi

lewru gooto haa dow, ɗiɗi e noogas duuɓi. Kadi Joomi wi'i to Musa, o wi'i, yeewto kala cakkeejo gorko ɓiɓɓe Israa'ila tuggi lewru gooto e dow, kadi naatee limoore e innde. Kadi a maa naata Lewiyankooɓe am, mi Joomiraaɗo, e ɓadol fof ɓennunooɓe ɓiɓɓe Israa'iila, e dabbe Lewiyankooɓe e ɓadol fof ɓennunooɓe e dabbe ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Musa yettii e no Joomi naamni, kala ɓiɗɗo araande e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi fof ɓiɓɓe cakkeɓe gorko e nder limoore e innde tuggi lewru gooto e dow e nder jaaynirde mumen, ɗiɗi e noogas ujunere e tati e cappanɗe tati e ɗiɗɗi teemerre. Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, naatnu Lewiyankooɓe e ɓadii ɓiɓɓe cakkiɓe fof ɓe Israa'iila, e dabbe Lewiyankooɓe e ɓadii dabbe mum'en, kadi Lewiyankooɓe mbee am; miɗo Joomi. Kadi juutde tati e cappanɗe nawee e ɗiɗi ɗiɗi ɓe ɓeydii hakkunde Lewiyankooɓe iwde ɓe cakki ɓe ɓiɓɓe Israa'ila; Kadi maa njaara jowi sikle e hoore kala, e nder didrakma seediiɗo maa njaara, nay obole e sikle. Kañum a-maa-ta njoɓdi sileeje Harun e ɓiɓɓe makko, njoɓdi ficcere goɗɗo yimɓe ɓeydiiɓe e mum'en. Kañum Musa jaɓii ngeenndi, taa lutira ɓe ɓeydondirɓe e nder jaayngo ɓe Lewiiyankooɓe. Iwdi e ɓiɓɓe cakkiɓe ɓiɓɓe Israa'iila, o heɓii ngelooba, ujunere teemerre tati e jeeɗiɗi e jowi sikle, e sikle mo haalanɗo. Kañum Musa nattii ransom ɓe ɓeydondirɓe to Harun e ɓiɓɓe makko, sabu daande Joomiraaɗo, hono no Joomiraaɗo yamiranii Musa.

4

Kadi Joomi haalii e Musa e Harun, o wi'i, nanndu limoore ɓiɓɓe Kohat tuggi ɓiɓɓe Lewi, e leñol mum'en, e suudu baaba mum'en, tuggi nay e jeewi e jowi haa nay e cappanɗe jowi, kala mo naata huutoraade, waɗde golle fof e daango seedantaagal. Kañum ɗum golle ɓiɓɓe Kahat e nder luggere seedantaare, seeɗo ɗo seeɗɗo. Kadi Haruna e ɓiɓɓe makko ɓe mbaɗa naatde, nde wakkati nde leydi ndii yaltinee, kadi ɓe mbaɗa jiɗɗinde lappere nde ɗaɓɓitaade, kadi ɓe mbaɗa ɗaɓɓinde e makko sakaare seedantaare nde, kadi ɓe mbaɗa ɗaɗɗinde e makko ɗaɓɓere ɗam ɓaleejo, kadi ɓe mbaɗa ɗaɗɗinde e makko ngeeso fof ɓaleejo tuggi dow, kadi ɓe mbaɗa naatinde koyngol ɗii. Kadi e dow teewu ngu ɓenngiɲɗo ɓe mbaɗa e dow makko njoɓɗi haa-ɓaleejo, e mbiiɗe, e tuumaaje, e koose, e mbiiɗe yiitaare e ɗe o yiita, e mburu ɗe sahaa kala mbaɗa e dow makko. Kadi ɓe mbaɗa e kanko nder nguu bodyeeru, kadi ɓe huuɓina ɗo e huutoore leɗɗe bule, kadi ɓe njokkondira e nder makko ɗe ɗooje. Kañum ɓe mbaawa ɗaɓɓude njogooru baleejo, kañum ɓe mbaawa laaɓtude dokkere nde haalde, kañum fitile mum, kañum ɗaɓɓe mum, kañum saɓɓe mum ɗe njuɓɓude, kañum fof saɓɓe maneere nde ɓe kuutorii e maɓɓe. Kadi ɓe mbaɗa mo, e kala kuuɗe makko fof, to bannge leppol ndeemngal bule, kadi ɓe ɗaɓɓita mo dow ɗooje njeñɗe. Kadi e dow daande goloore ndee ɓe mbaɗa lootorde buleejo, e ɓe mbaɗa ɗum ko lootorde ɗiɗam buleejo, e ɓe njoɓɓina koyngol mum. Kadi ɓe mbaɗa heewde kuɗe fof kuɗe kuutorɗe ɗe ɓe kuutortoo e maɓɓe e nokkuuji seerniiɗi, kadi ɓe njotta ɗe e nder ngesa buleejo, kadi ɓe huuɓina ɗe e huuɓtinol leydi buleejo, kadi ɓe wona ɗe dow koyngol. Kañum o mbaɗa daɓɓude e dow alteer, e mbele ɓe

mbaɗa e dow mo nder suudu feccere kañum. Kadi ɓe mbaɗa dow makko kala kuuɗe fof ɗe ɓe kuutoree e makko e maɓɓe, e kuuɗe yiite, e ɗaɗɗe naamde, e ɗaɗɗe ndiyam, e daɗnde, e kuuɗe fof ɗe alteer; kadi ɓe mbaɗa dow makko daɗnde ngeenndi bulu, kadi ɓe njokka ɗaɗɗe ɓesngu makko; kadi ɓe njaɓa ganndu bovi, kadi ɓe daɗa ndiyamndi e ɗaɗɗe makko, kadi ɓe njokka makko e nder daɗnde ngeenndi bulu, kadi ɓe mbaɗa dow ɗaɗɗe ɓesngu, kadi Harun e ɓiɓɓe makko timma, ɓe daɗa kuuje seniiɗe, e kuuɗe fof kuuje seniiɗe, e sahaa ɓe yalta lesdi; kadi caggal ɗum ɓiɓɓe Kohat naata ngam ɓesde, kadi ɓe tampata kuuje seniiɗe, ngam ɓe mbayka; ɗum ko ɓiɓɓe Kohat ɓesda e nder daango seedantaagal. Jaaɓinoowo Eleyasar ɓii Haaruuna sarɗiijo, ndiyam maayi haske, e turare haɗagol, e sadaka ñalnde kala, e ndiyam maayi toɓɓagol, jaaɓinal fof suudu gila, e fof ko woni e makko e senndaango, e golle fof. Kadi Joomi haali e Musa e Haruna, o wi'i, hoto yiɗde yimɓe ɓe leydi Kohat tuggi nder ɓe Lewiyankooɓe. Ɗuum waɗ ɓe noon, e ɓe mbaɗa kadi ɓe maayta, so ɓe yahroto e kuuɗe seniiɗe e seniiɗe: Haruuna e ɓiɓɓe makko mbe njahre, e ɓe mbijjir ɓe kala gooto e golle makko, kadi ɓe njahrata naatde e yeru kuuɗe seniiɗe, e ɓe maayta. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, nanndu fuɗɗoode ɓiɓɓe Gershon, e ɓeen e nder suudu baabiraaji mumen, e nder leñol mumen, tuggi nayi e noogas hitaande e dow haa tan duuɓi cappanɗe hitaande, yeewto ɓe, kala mo naatata huutoraade, waɗde golle makko e nder daango seedantaango. Ɗum ko kuutoragol jeyaaɓe Gershon, kuutorugol e neldugol. Kadi ɓe ares ɓuuɗe daango, e daango seedantaagal, e ɗaɓɓitorde mum, e ɗaɓɓitorde buleejo o woni dow mum les dow, e ɗaɓɓitorde koɗe

daango seedantaagal, e leccuuji luumo, foti ɗi dow daango seedantaagal, e goɗɗe, e fof kuuɗe kuutoragol foti ɓe kuutortoo e maɓɓe ɓe mbaɗa. Nder ɓamtaare Harun e ɓiɓɓe makko, kuɗol golle ɓiɓɓe Gershon ina wona nder kuɗol golle mumen fof, e nder golle mumen fof, kadi a njuɓɓinee ɓe nder innde, fof ko ɓe hebta. Ɗum ko kuutoragol ɓiɓɓe Gedsoon e nder daango seedantaagal, e jaaɓorgal mum'en e nder juulde Itaamar ɓii Haaruuna sartiiɗo. Ɓiɓɓe Meraari e nder leyyi mum'en, e nder suudu baabaaji mum'en, limtin ɓe, ummoraade duuɓi nayi e noogas e dow haa duuɓi cappanɗe limtin ɓe, kala mo naatata huutoraade golle damal seedantaagal. Kadi ɗii ko kuutorɗe ɗe njiytee ɓe e golle mum fof e bannge seedantaare: kaaɓe bannge seedantaare, e ɓaaɗe, e tokkose makko, e juurɗe makko, e laaɓtugol, e juurɗe mum ɓee, e tokkose mum ɓee, e laaɓtugol ɗo udditere seedantaare, e tokkose wuro ronndude, e juurɗe mum ɓee, e tokkose laaɓtugol ɗo ɗoggere wuro, e juurɗe mum ɓee, e ɗaɓɓe mum ɓee, e ɗooje mum ɓee, e kuutorɗe mum fof, e kuutoragol mum fof; e innde ɗee winndito ɓe, e kuutorɗe fof ɗe njiytee ɓe. Ɗum ko kuutoragol yimɓe ɓiɓɓe Merari e golle mum'en fof e bannge seedantaare e junngo Itamar ɓii Harun hooreejo. Kadi Musa e Haruna e ardoɓe Israila njiytii ɓiɓɓe Kahat e lebbi gure mumen, e lebbi suudu baaba mumen, ummorii duuɓi nayi e noogas haa duuɓi cappanɗe nayi, kala mo naatata huutoraade e gollaade e nder daango seedantaango. Kadi limndingol mum'en e nder leñol mum'en waɗi, didi ujunere teemerre cappande e jeetati e cappande. Ɗuum ko limndol yimɓe Kahat, kala mo kuutortoo e suudu seedantaagal, hono Muusaa e Haaruuna limndii sabaabu daande Joomiraaɗo,

e junngo Muusaa. Kadi limtaama ɓiɓɓe Gershon e nder leñol mumen, e nder galle jibinaaɓe mumen, iwde nayi e cappanɗe hitaande e dow haa nayi e cappanɗe duuɓi, kala o naatata huutoreede e waɗde golle e nder daango seedantaagal. Kadi limtol mum'en waɗi, e nder leñol mum'en, e nder suudu baabaaji mum'en, ujunere ɗiɗi e jowi ɗiɗi e cappanɗe tati. Ɗuum ko limndingol yimɓe ɓiɓɓe Gershon, kala mo kuutortoo e suudu seedantaagal, ɓe Musa e Harun limndii sabbu damal Joomiraaɗo, e junngo Musa. Njiɗɗaa kadi yimɓe ɓiɓɓe Meraari e lebbi lebbi mumen, e suudu baaba mumen, ummorii duubi joyi e nayi e dow haa duubi cappanɗe, kala o naatnoo huutoreede e golle damal seedantaare. Kadi limtaare makko waɗi e ko fayti e leyyi makko, e ko fayti e suudu baabaaji makko, tati ujunere e ɗiɗi teemerre. Ɗum ndin limtingol ɓesngu ɓiɓɓe Meraari, ɓe Muusaa e Haaruuna limtini sabbu daande Joomiraaɗo, nder juulde Muusaa. Fof ɓeen limtaaɓe, ɓeen Musa e Haaruna e ardoɓe Isra'ila limtii Lewiyankooɓe, e nder leñol mum'en e nder suudu baabaaji mum'en, iwde ujuneeri e nay hitaande e dow haa to duuɓi cappanɗe ujuneeri, kala mo naatii to golle golle, e golle ɗe ɓamtee nder daango seedantaare. Ɓe limtaama ɓe jokki e jowi joyi tati e teemerre tati e cappanɗe joyi. Sabu ko e daande Joom, o jokkondirii ɓe e junngo Muusaa, neddo e neddo e dow golle maɓɓe, e e dow ko ɓe mbata ɓe keeriiɓe, e ɓe limtaama, no Joom naamni Muusaa.

5

Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, yaamno ɓiɓɓe Israa'iila, kadi maa neldee iwde e nder lees-ngal kala lepeer, e kala mo jogii yiitere, e kala mo poti e dow hoore neɗɗo. Ummoraade e gorko haa e debbo, neldeɗen ɓe e woɗnde bannge walla, kañum ɓe pottaani bannge mbaɗi maɓɓe, e ndi mi woni e maɓɓe. Kañum ɓiɓɓe Israa'iila waɗi nii, kañum ɓe neldi ɓe ɗoo yiite nder leydi, hono Joomiraaɗo haali e Muusaa, nii ɓe waɗi ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Joomi haalii e Muusa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'iila, o wi'i, gorko mba debbo, mo waɗi e kuuɗe juuɗe fof ɗe yimɓe, kadi o yejjitii o yejjiti kadi ruuhu ɗum waɗi bonande, o jaabto juuɗe nde o waɗi, kadi o yurto bonande; ndimu, kadi naange ɗiɗaɓo makko o ɓeyda e kanko, kadi o yurto mo o waɗi bonande e makko. Si kono alaa hay neɗɗo o ɓeydoowo haa yaltinde mo ɓooyeele ndee e mo, ɓooyeele nde yaltinee e Joomiraaɗo, e sariijo maa waɗi, si wonaa beeloore mbele nde ɓamtaare, e nde maa ɓamtina mo e makko. Kadi foti ɓanndu gadano e dow foti goɗɗe ɗe njanngiraa e nder ɓiɓɓe Israa'ila, foti ko ɓe mbaɗa waɗde e Joom, ko sarkin limaabe mum wona; Kadi ko kala goɗɗe ɗe njanngiraama, ko makko wona; kadi gorko, mo waɗi hokka e sarkin limaabe, ko makko wona. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a wi'ata e maɓɓe, so gorko foti, so debbo makko ɓeydii, kadi o yoɓanii mo, kadi goɗɗo njokkii e makko njokkere seedere, kadi o suutii e yeeɗe gorko makko, kadi o ɓuurii, kono kanko ɓurii, kadi seedoowo alaa wonaa e makko, kadi kanko alaa njabaa, kadi semmbere ɓeydaare narii mo, kadi o ɓeydii debbo makko, kono kanko ɓurii, walla semmbere ɓeydaare narii mo, kadi o ɓeydii debbo makko, kono kanko alaa ɓurii, kadi gorko ɗon ɗaɓɓitata debbo

makko e sariya, kadi o ɓeydita naafoore baɗɗe makko, sappo gooto e efaa gawri ordi; o ɗaɓɓitaako nebbam e kanɗum, kadi o ɗaɓɓitaako lubbaan e kanɗum; ko juutde ɓeydaare, juutde hooreere, hooreere juuɗe. Kadi mawɗo saraka mum naa dartina mum ɓaawo Joomiraado. Kadi sarki nafoore maa nafa ndiyam mawndam moyyam e nder saani leydi, e leydi ndi woni dow leydi suudu seedantaagal, kadi sarki nafoore maa nafa, o maa huuɓin e nder ndiyam. Kadi sarkii ɗoo maa waɗa debbo ɗoo yeeso Joomiraado, kadi o maa peeɓa hoore debbo ɗoo, kadi o maa hokka e juuɗe makko juulde teskere ɗe, juulde kisugol ɗe, kono e juuɗe sarkii ɗoo maa woodi ndiyam ɓamtaare ɗam laaɓnugol ngol. Kadi o maa haaltin mo o ɗerɗo, kadi o maa wiyin debbo ndin: So wonaa neɗɗo ɗaɗi e maa, so a tawaayi haa feewteede e hoore gorko maa kala, holl-aa e ndiyam ɗam haaldineede ɗam laaɓnde nde. Si kono a dewtaako e gooto debbo, walla a ɓooyii, e gooto mawɗo hokki suudu makko e maa, si wonaa gorko maa: E almuɗo maa waɗde debbo ndee yaawde e kuule laaɓe ɗee, e almuɗo maa wiyde debbo ndee, Joomi maa waɗde ma e laaɓe e yaawde e ɓooydi yimɓe maa, e Joomi maa waɗde ceeɗel maa yoɓɓu, e ɓiɗɗo maa ɓur. Kadi nduu nguu cursed nduu maa naata e nder belly maa ngam swell belly, e ngam thigh maa fall away, e debbo nden wi'a, Amin, amin. Kadi sariya maa bindii laanɗe ɗee e deftere, kadi o momtu ɗum e ndiyam ɗam laanande. Kadi o mbaɗa debbo nduu nguu nder ɓamtaare nder laaɓtugol, kadi nduu nguu laaɓtungol nder ɓamtaare o naata e makko. Kadi sartuɗo maa heɓ-at e junngo debbo ngo juulde ɗo ɓuri, kadi o maa dartin-at ngo juulde yeeso Joom, kadi o maa njaɓtin-at ɗum faati e ngo ɓeydaango. Kadi

sarkin limaare o maa ɗaɓɓo e juulɗe tinndinoore mo, kadi o maa yaltino mo e dow daande sadaaka, kadi caggal. Ndiyam ndam ɗam maa waɗi debbo ɗo yaru ɗee ko. Kadi maa waɗi so taw ɓii meeɗo ɓii ɓurnaa, kadi ɓirnugol ɓirnugol gorko makko, kadi ndiyam ndam ɓurnugol ndam ɓurnugol maa naatir ndir makko, kadi barkee makko maa ɓeydoo, kadi ɓiɗɗo makko maa yoßßoo, kadi debbo ndee maa waɗi ɓurnugol e yimɓe makko. Si kono wonaa o debbo ɓenndaa, e o mo wulii, e o mo ndimaagu, o maa heßde e o maa yiɗde ɓiɓɓe. Ɗoo ko sariya ɓuri, nde debbo rewrudo tawo, kañum feccitee. Walla gorko oon so tawii mo sembe nii'aango waɗi mo, kañum mo nii'an debbo makko, tawi mo taytir debbo makko yeeso Joomiraaɗo, kañum serniiɗo waɗ mo kuuɗe sariya ndii, kañum gorko oon wona peeñɗo e juumre, kañum debbo ndon heßat juumre makko.

6

Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a wi'a e maɓɓe, gorko walla debbo, mo waɗi naatugol mawnugol ngol e seedtude seedaare e Joomi, e diiwaan e nabaaji o seedtee, kadi winaagre e diiwaan e winaagre e nabaaji o ñaamata, kadi foti ko waɗɗitee e ɓiɓɓe inɗe o ñaamata, kadi ɓiɓɓe inɗe hesɗuɗe e ɓiɓɓe inɗe yoosɗe o ñaamay ɗee ñalnde foti e naatugol makko, e foti ko waɗɗee e loowu diiwaan, diiwaan e ɓoggol haa ɓeydugol o ñaamay ɗee ñalnde foti e seedaare, raaseer njahata e hoore makko, haa timmitee ɗee ñalnde, ɗe o naati e Joomi, o wona seediiɗo o yurma ɓoyngol hoore ɗee

ñalnde foti e naatugol e Joomi, e kala nefoowo maayi o naajata e baaba e neene, e e mawniraado e e mawniiraado, o seedtee e maɓɓe so maɓɓe maayi, sabu naatugol Alla makko e makko e hoore makko, ɗee ñalnde foti e naatugol makko o wona seediiɗo e Joomi. Si e nde gooto maayi e mum ɓennuɗo caggal ɗum, hoɗɗo e nder ɗum hoore alaa makko mum mo fof, e o mbaasata hoore makko ñalnde mo o sifaa, ñalnde ñalawma o mbaasatee. E ñalnde nayeeje, o mbaawi yiide lebbi ɗiɗi walla ɓiɓɓe lebbi ɗiɗi e sarkin limaaje, to ɗuuɗe damal seedantaare. Kadi sarkin addini maa waɗa gooto e dow junuuna, e gooto e nder sadaka ɗam fuu, kadi sarkin addini maa kafara e dow makko e dow ko o junuunii e dow ɓernde, kadi o maa sifto hoore makko e nder ñalnde nden, nde o siftaama e Joomiraaɗo, ñalɗi nafoore, kadi o maa ɓeydito ɓiɗɗo duuɓi gooto e nder haɗe, kadi ñalɗi ɓennuɗi maa wonde ɗi alaa hakiila, sabu hoore nafoore makko ɓuriima. Kadi ɗum ko sariya nde mo duuɓii, ñalnde mo timmini ñalɗi duuɓaagu makko, mo mbaaw-ɗo kanko e ɗooje damal seedantaagal. Kadi o mbaɗa nattaagu makko to Joom, ɓiɗɗo gooto hitaande gooto tawaaka ngam kuutoragol fof, e ɓiɗɗo debbo gooto hitaande gooto tawaaka ngam juumre, e beli gooto tawaaka ngam kisol, e daabere mbiyaagu tawaande fof e fluuru laaɓɗo mbiyaagu njiɓɓaama e mafal, e mburu mbiyaagu tawaande lulnaaɗe e mafal, e juutol mumen, e yiitere mumen. E seeriiɗo yaha ɗo yeeso Joom, o waɗa ɗo faati juumre makko, e ɗo kuutorgal makko. Kadi beedu o mbaɗa juulde jaamaanu e Joomiraaɗo dow daabere mbure ɗe njaawaani, kadi sartuɗo o mbaɗa juulde makko e yolde makko. Kadi o maa yiisa, o nii waɗii waɗde, e bannge kaaɗe damal seedantaagal, hoore waɗde

makko, kadi o maa wondira ɓooyɗe e dow yiite, ɗo ɗo woni les juutorde jamtugol. Kadi sariya maa heɓ-o junngo ɓurngo ummoraango e belɗo, e mburu gooto tawaaka e bakkaare, e mburu tawaaka gooto, kadi o maa dartin-ɗe e juuɗe mo waɗi naafoore caggal o ɓeydii naafoore makko, kadi sariya maa naatnir-ɗe e ñalnde Joomi; denndaangal maa wona e sariya e dow ɓernde naatnirde, e dow junngo ɓurngo naatnirde; kadi caggal ɗee, mo waɗi naafoore maa yar diiwaan. Oo ko sariya mo ndeendo, mo ɓuri ndeena Joomiraaɗo tuurde makko e Joomiraaɗo fayde ndeenka makko, keɓɓi ko jungo makko yiytata, e goonga ndeenka makko, ndeenka mo ɓuri ndeena e sariya tawaangal. Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, haala e Haaruuna e ɓiɓɓe makko, o wi'i, ɗum noon mbaɗ-on ɓiɓɓe Israa'iila, o wi'i-ɗen, Joomi mbaɗ-ma e nder-ma, mo. Joom waɗɗat yiɗde mum e maa, kadi o yurmeede maa. Joomi ɗaɓɓu yiɗde makko e maa, e hokku maa jam. Kadi ɓe maa ɗaɓɓit innde am e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi mi Joomiraaɗo maa yettin ɓe.

7

Kadi waɗi ñalnde nde Musa timminii, haa o huutori damal ngal, kadi o laaɓii mo, kadi o seedii mo, kadi kuuɗe ɗe fof mo, kadi altaaru ngal, kadi kuuɗe ɗe fof mum, kadi o laaɓii ɗe, kadi o seedii ɗe. Kadi ɓe jom-ɗiɗi Israa'iila njaɓi, sappo e ɗiɗi jom-ɗiɗi suudu-je baabaaje mum'en, ɓeen ɓe jom-ɗiɗi leyɗe, ɓeen ɓe taytooɓe e nder ɗo yewitaare. Kañum mbii ɗuum teddungal mumen yeeso Joomiraaɗo, jowi ɗaabuje lampinik, e sappo e ɗiɗi

nagge, ɗaabuje iwdi e ɗiɗi ardiiɓe, e ngas iwdi e kala gooto, e mbii ɗuum yeeso suudu nduu. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, o wi'i, naatnu ɗum e maɓɓe, kadi ɗum mbaɗa e golle kuutoragol daande seedantaare, kadi maa hokka ɗum e Lewiyankooɓe, kala gooto e nder kuutoragol makko. Kadi Moses nanngi karetaaji e nagge, o hokkii ɗum ko Lewiyankooɓe. O hokkii keewɗi ɗiɗi e nay nayi ɗiɗi ɓiɓɓe Gershon e nder golle maɓɓe. Kañum e ɗee nay nayi e ɗee joweyi nayi o hokkii ɓiɓɓe Meraari e ko foti e kuutoragol mum'en, sabu Itaamar ɓii Haaruuna sarkin limaaBe. E to ɓiɓɓe Kahat, o hokkaani hay, sabu ko kuuɗe kuutoragol sarɗiyankoore ɓe ngoni, e ɓoggol ɓe mbaawat. Kadi ardiiɓe njaɓi e timminannde altar, e ñalngu o taabii mo, kadi ardiiɓe njaɓi laaɓe mum'en yeeso altar. Kadi Joomi wiyi e Musa: hooreejo gooto e ñalnde, hooreejo e ñalnde, ɓe mbaɗa njaree mum e jaggorgal altar. Kadi wonii o neldoowo e nder ñalngu ɓurngu laamɗo makko, Naasoon bii Aminadaab, lamɗo der lenyol Yahuuda. Kañum o nattii nattaande makko, ɓoggol ngootal silweer gootal, telatin e temedere ɗiiɗo makko, ɓoggol gootal silweer, cappande tati e jeeɗiɗi sikle e nder sikle ndee sakkitiiɗo, ɗiɗi fof heɓii gawri laabi tayaaɗi e ndiyam mafal ngam sarɗiiwol. Censer gooto ngooto sappo e tati, feeñi heewi tuurnaango. Binnduɗo gooto e nagge, beli gooto, ɓiɗɗo gooto hitaande gooto ngam jaɓɓorgo yontere fof, e mbaaɗa gooto e mbeewa ngam juulɗe. Kadi e nder sadaka jaaɓtugol, damaaleeje ɗiɗi, koyɗe joy, mbuuɗi joy, ɓesɗi ɗiɗɗo hitaande gooto joy, ɗum teddungal Naasoon ɓiɗɗo Aminadaab. Ñalnde ɗiɗaɓo, Nathanael ɓii Sogar, ardiiɗo lenyol Issachar nattiri. Kadi o nattii njoɓɗi makko, ɗaɓɓere njiɗɗere gooto, tati e temedere ɗaɓɓere

makko, ɗaɓɓere gooto njiɗɗere, cappanɗe tati e jeeɗiɗi e nder sikel sikel ɗen moyyen, ɗiɗi fof heewi gawri moyyi haɗtaaki e nder mafal to sadaka. Censer gooto sappo e tati ngoori, heɓii tuurnaare. Njaɓɓi gooto e nagge, beeɓi gooto, mbaalu gooto mo hitaande gooto ngam jaɓɓugol ɓurngol fof, e mbaalu gooto e mbaali ngam juulde. Kadi e nder sadaka kisol, damaale didi, beli jowi, mbukki jowi, mbaalu debbo duuɓi gooto jowi; ɗum ko tinndo Natanayel ɓii Suwar. Ñalnde tataɓo, lamɗo ɓiɓɓe Sabulon, Eliyaab ɓii Helon. Naatngu makko, mbiriije ndeenari goo, teemerre e cappande ɗiɗi e ɗiɗaɓɓe ko laaɓal makko; mbiriije goo ndeenari, cappande e jeeɗiɗi sikle e nder sikle leydi Alla; ɗiɗo fof heɓii e gawri moyyungal tuuɓnde e ndiyam e sadaka; tuuɓnagol goo sappo e golle, heɓii e turare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto duuɓi hitaande ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder juulde kisol, damaale didi, beeye joy, mbooye joy, mbaɗi ɓesnɗi hitaande joy; ɗum ko nattude Eliyaab ɓii Helon. Ñalnde nde naanondire, ardiiɗo ɓiɓɓe Ruuben, Elisur ɓii Sediur. Njaɓɓuuji makko, mbiriiji gooto ndeenari, teemerre makko teemedde e cappande e sappo, mbiriiji gooto ndeenari, cappande e jeeɗiɗi sikle e sikle laamu, ɗiɗi fof heɓi gawri laamu njamndi e mafal ngam sadaka, tuutirde gooto sappo goɗɗo heɓi turare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto duuɓi hitaande ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder sadaka kisol, damaale didi, beli jowi, buki jowi, mbaalu debbo duuɓi gooto jowi; ɗum ko tinndo Elisur ɓii Sediyur. Ñalnde joweego, ardiiɗo ɓiɓɓe Siméon, Salamiel ɓii

Surisadai. Ndeenka makko, mbiriindi silweer gooto, talatin e temedere lesdi makko, mbiriindi gooto silweer, cappande tan e jeeɗiɗi sikel e sikel hakkunde, ɗiɗi fuu heɓi gawri laabi naatnaa e mafal ngam sadaka. Censer gooto e sappo nder goolo, heɓii e luuji. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto hitaande gooto ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e sadaka kislaare, damaale didi, belɓe jowi, mbuuɗi gorko jowi, ɓesɗi debbo hitaande jowi; ɗum ko tinnde Salamiyel ɓii Surisadaay. Nder ñalawma joweego, lamɗo ɓiɓɓe Gaad, Eliyasaf ɓii Raguweelu. Ndeenka makko, mbiiɗu ngelooru gooto, tettati e temedere lesdi makko, mbiiɗu gooto ngelooru cappande tati e jeeɗiɗi e nder sikel sikel denndaangel, ɗiɗi fof heɓi gawri laamndi haɗtaandi e nder mafal ngam sarɗiiwol. Censer gooto sappo e jeeɗo golde, heɓi tuurnaare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto hitaande gooto ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder juulde jamirgal, damaale didi, beli jowi, mbakke jowi, mbaalu ɓesngu hitaande jowi; ɗum ko teddungal Elisaf ɓiɗo Raguwal. Ñalnde je'enaaɓere, hooreejo ɓiɓɓe Efrayim, Elisama ɓiy Ammihud. Ndeenka makko, mbiiɗu ngelooru goo, cappanɗe e teemerre ɗiɗi lesngu makko, mbiiɗu goo ngelooru cappanɗe-jeeɗiɗi e nay e sikil muuɗtungol, ɗiɗi fof heɓii gawri laamndi ngardi e ndiyam maayo hakkunde juutgol. Censer gooto sappo e jeeɗo golde, heɓi tuurnaare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto hitaande gooto ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder sadaka jaaɓtugol, damaale ɗiɗi, bellooji joy, mbuuɗi joy, mbaɗi

ɓesndɗi hitaande joy; ɗum ko tinndo Elisama ɓii Ammihud. Ñalnde jeetati, ardiiɗo ɓiɓɓe Manaase, Gamaliyel ɓii Fadasuur. Ndeenka makko, mbiiɗu ngu ndeenka e sappo e teemerre lesdi makko, mbiiɗu gooto ngu ndeenka, cappanɗe sappo e jeeɗiɗi e nder sappo senndaango senndaango laamorɗo, ɓee fuu heɓi e gawri moyyi e ndiyam e nder maayi to bannge juulɗe. Censer gooto ngooto sappo e tati, heewi tuurnaango. Ɓiɗɗo nawngo gooto e nawndi, beli gooto, ɓiɗɗo mbeeɗi gooto hitaande gooto e jaɓɓorgo ɓurngol fof, e ɓiɗɗo mbaaɗa gooto e mbaaɗi e baɗte juuɗe. E e jaɓɓorgo kisndol nagge ɗiɗi, beliiji jowi, ɓiɗɗi mbaaɗa jowi, ɓiɗɗi mbeeɗi rewɓe hitaande gooto jowi. Ɗum ko laaɓtugol Gamaliyel ɓii Fedaasur. Ñalnde joweenayi, lamɗo ɓiɓɓe Benyamiin, Abidan ɓii Gidewoni. Naatngu makko, mbiriije ndeenari gooto, tiiɗɗe e cappanɗe naatnde makko; mbiriije gooto ndeenari, cappanɗe tati e jeeɗiɗi sikle e sikle laamorɗo; ɗiɗi fof heɓii e gawri laamndi ndi haɗaama e maayi ngam juutgol; Tuubaare gooto sappo e naayi, heɓii e turare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto duuɓi hitaande ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder sadaka jaamaanu, damaale didi, beeɓe jowi, mbuuɗi jowi, mbaɗɗi gorko ɗi duuɓi gooto jowi, ndee ko tinndo Abidan ɓii Gideoni. Ñalnde sappo e sappo, hooreejo ɓiɓɓe Dan, Ahiezer ɓii Ammishaddai. Ndeenka makko, mbiiɗu ngelooru gooto, tettati e temedere lesdi makko, mbiiɗu gooto ngelooru cappande tati e jeeɗiɗi e nder sikel sikel ɗen seniiɗen, ɗiɗi fof heɓi gawri laamndi tayaaɗi e nder maayu to sadaka. Censer gooto sappo e jeeɗo golde, heɓi tuurnaare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto duuɓi hitaande

ngam juulde momtude fof, e mbaalu mbalu gooto ummorii mbaalu ngam batte. Kadi e nder juulde jaamirgal, damaale didi, beeɓe jowi, mbuuɗi jowi, mbaɗi-rewɓe ɓe hitaande gooto jowi; ɗum ko nannde Ahiezer ɓii Ammishaddai. Ñalnde sappo e go'o, ardiiɗo ɓiɓɓe Aseer, Fageel ɓii Ekran. Ndeenka makko, mbiiɗu ngu ndeenka, sappo e teemerre lesdi makko, mbiiɗu gooto ngu ndeenka, cappanɗe sappo e jeeɗiɗi e nder sappo laamorɗo, ɗiɗi fof heɓi e gawri moyyi e ndiyam e maayi ngam juulde. Censer gooto sappo e jeeɗo golde, heɓi tuurnaare. Bingel gooto e nay, beli gooto, mbeewa hitaande gooto ngam sadaka ɓurɗam fof, e mbaaba gooto e mbeewa mbabba ngam juumre. Kadi e nder sadaka jaaɓtugol, damaaleeje ɗiɗi, bellooje joyi, mboɗi gorko joyi, mboɗi debbo hitaande gooto joyi, ɗum ko tinndo Fageel ɓiɗo Ekran. Ñalnde sappo e ɗiɗi, hooreejo ɓiɓɓe Neftali, Ashire ɓii Aynan. Ndeenka makko, mbiiɗu ngu ndeenka e sappo e teemerre lesdi makko, mbiiɗu gooto ngu ndeenka cappanɗe sappo e jeeɗiɗi e nder sappo e nder sappo o laamorɗo, ɗiɗi fof heɓii e gawri moyyungal e nder maayu e nder juulde. Censer gooto sappo e jeeɗo golde, heɓi tuurnaare. Bingel gooto ummorii nanndu, beli gooto, mbaalu gooto hitaande gooto ngam sadaka tuurnaango fof, e mbakka gooto ummorii mbakke ngam juumre. Kadi e nder sadaka kisol, damaale didi, beli jowi, mbalu jowi, mbaddi gooto hitaande jowi; ɗum ko naddere Ahira ɓiɗo Enan. Ɗum ko jaɓɓorgo altaaru ñalnde nde tappitaama ɗum, ummoraade e jom-leyɗe ɓiɓɓe Israa'iila: leɗɗe ngelooje sappo e ɗiɗi, leɗɗe ngelooje sappo e ɗiɗi, tuutorɗe worɗe sappo e ɗiɗi. Tettati e temedere sikel, mbiiɗu ngu goo, e cappanɗe tati sikel mbiiɗu ngu goo; fof ngeenndi ɗe kuuje ɗe, ɗiɗi alluuji e nayi e

joweenayi sikel; sikel, e sikel seeɗal ngu. Ɗaɓɓe turare naayi sappo e ɗiɗi ceeɗi fenaande turare, kala naayi ɗaɓɓe turare, noogas e teemerre naayi. Fof ngonɗi ɗi kala ɗi e nder sadaka ɓurngal, ɓalɗe sappo e ɗiɗi, koyɗe sappo e ɗiɗi, ɓalɗe mbeewa hitaande sappo e ɗiɗi, e sadakaaji maɓɓe, e sadakaaji yiitere maɓɓe, e mboɗɗi ɓesngu ɗii iwde e mbeewa sappo e ɗiɗi baɗte bonɗe. Fof nagge nageeje kala, e juulde kisol, nagge damaale nayi e jeenay nayi, nagge beli cappande e jeewi, nagge mbosɗi cappande e jeewi hitaande gooto, nagge beli mbosɗi debbo cappande e jeewi hitaande gooto tayaali; oo ko teddingol daande ndee, caggal heɓtinde juuɗe makko, e caggal lootinde makko. Nder nde Muusaa naatii nder damal ndam seedantaagal ngam yettude mo, o nani daande Joomiraaɗo yettugol mo dow leydi ndi seedantaagal, ndi woni dow sanduku ndu seedantaagal, hakkunde kerubiiji ɗiɗi, e o yettii mo.

8

Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, haala e Haruna, kadi a wi'ata e makko, so a dartii fitile ɗii e geɗel, e yeeso lampaas ngaas, fitile ɗii jeejeeɗi ɗii fotata. Kadi Haruna waɗi ɗum noon: e nder ɓeydel gootal e yeeso daande ndee, o huɓti fitile mum, hono Joom yamirno Musa; Kadi ɗum ngoɗɗum daande ndee: ɓeydel, njaɓɓel, ɓoggol mum, e fuleeji mum, ɓeydel fof; hono cikkal ngo Joom holliino Musa, noon o waɗi daande ndee. Kañum Joomi haalii e Muusaa o wi'i, naatnu Lewiyankooɓe e ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila, kañum a siftor ɓe. Kadi nii a mbaɗa waɗde ɓe

ɓeenugol maɓɓe, a mbaɗa fesre ɓe ndiyam ɓeenugol, kadi laasir maa ari e dow fow yiite maɓɓe, kadi ɓe mbaɗa ɗaɓɓu kuuje maɓɓe, kadi ɓe mbaɗa wonde seediiɓe. Kadi ɓe maa naata ɓiɗɗo gooto e nay, kadi e ndee sadaka gawri laamndi taytaandi e mafal, kadi ɓiɗɗo duuɓi gooto e nay a maa naata e juumre. Kadi a mbaɗtana Lewiyankooɓe yeeso daande suudu seedantaare; kadi a mbaɗa jamaa fof ɓiɓɓe Israa'ila; Kadi a mbaɗtana Lewiyankooɓe yeeso Joomiraado, kadi ɓiɓɓe Israa'ila mbaɗa juuɗe mum'en dow Lewiyankooɓe; Kadi Haaruuna keernina Lewiyankooɓe ko addande yeeso Joomiraado ummoraade e ɓiɓɓe Israa'ila; kadi ɓe wona ngam ɓe gollu golle Joomiraado. Ɓee kono Lewiiji'en mbettata juuɗe mum e hoore ɓaleeji, kadi a waɗa gooto e baɗte juuɗe, e gooto to jaɓɓorgal tottungal Joomiraaɗo, ngam peewal e mum. Kadi a dartina Lewiyankooɓe yeeso Joomiraawo, e yeeso Haaruuna, e yeeso ɓiɓɓe makko, kadi a yoɓtin ɓe ko jaabawol yeeso Joomiraawo. Kadi a momtin Lewiyankooɓe e ɓooyɗi ɓiɓɓe Israa'iila; kadi ɓe wona am. Kañum caggal ɗuum, Lewiiyankooɓe mbaɗa naatde golle golle alluwal seedantaagal. Kañum a mbaɗa momtinde ɓe, kañum a mbaɗa yaltinde ɓe yeeso Joomiraaɗo. Sabu ko naftorgal naftaama ɓeen ko am ɗum e nder ɓiɓɓe Israa'iila, e ɓadol ɓeen uddiɓe konngol fof, ɓalɓe kala fof e ɓiɓɓe Israa'iila, mi heɓii ɓe am. Sabu ko fof cakkiɗo e ɓiɓɓe Israa'iila, ummoraade haa dabbaaji, ko am; ñalnde nde mi dartii fof cakkiɗo e leydi Misra, mi keɓtinii ɓe e hoore am, kadi mi ngarti Lewiyankooɓe e ɓoggol fof cakkiɗo e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi mi waɗii Lewiyaaji'en njaɓɓudi njaɓɓuɗi Harun e ɓiɓɓe makko e ɗo ɓiɓɓe Israa'iila, ngam gollude golle ɓiɓɓe Israa'iila e daande seedantaare, e

ngam ɓamtude fayde ɓiɓɓe Israa'iila, kadi alaa wonaani e ɓiɓɓe Israa'iila battoodo to kuuje seediide. Kadi Musa e Haruna e jamaa ɓiɓɓe Israila fof wadi to Lewiiyankooɓe hono Joomi wadi yaamugo to Musa fayde baɗte Lewiiyankooɓe, hono ɗum ɓiɓɓe Israila wadi to mum ɓe. Kañum ɓe seeɗtii hoore mum'en Lewiyankooɓe, e ɓe laaɓii njoɓɓi mum'en, e Harun waɗtii ɓe joofgal ɓadii Joomiraaɗo, e Harun ñaawndii ko faati e mum'en ngam seedtude ɓe. Kadi caggal ɗii keɓe, naatnoo ɓe Lewiiji huutoreede huutorde mumen e nder lummbere seedantaare yeeso Haaruuna, e yeeso ɓiɓɓe makko, hono waɗii Joomiraawo e Muusaa fayde ɓe Lewiiji, kañum waɗɗii ɓe mumen. Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wiyi, ɗum ko e baɗte Lewiyankooɓe: tuggi nayi e cappande duuɓi e dow, ɓe maa naata golle e suudu seedantaare; Kadi tuggi duuɓi cappande o maa yalta e kuutoragol, kadi o gollataa kadi. Kadi mballata ndeenka maa e nder daande seedantaare ngam rewde rewde, kono golle wonaa e golloowo, nii a mbaala e Lewiyankooɓe e nder rewde mumen.

9

Kadi Joomi haali e Muusaa e ladde Sinaa e hitaande ɗiɗaɓo, nde ɓe yaltii e leydi Misra, e lewru gadano, o wi'i, wi'i, kadi ɓiɓɓe Israa'ila mbaɗen waɗde Paask e sahaa makko, e ñalawma sappo e nay e lewru gadano e kiikiide, a mbaɗa waɗde ɗum e sahaade; e laawol makko, kadi e jokkondirgal makko a mbaɗa waɗde ɗum. E Muusaa haalii e ɓiɓɓe Israa'iila waɗde paask fuɗɗoode e ñalawma sappo e nay hannde lewru e ladde keerol Siinaa. Hono

e nii Joomi wadi yowre to Musa, kañum ɓiɓɓe Israa'ila mbadi. Kadi ɓe njii, worɓe ɓe, ɓe woni ɓe peeñaani e dow ruuhu neɗɗo, kadi ɓe waawataa waɗde paask nde e ñalngu ngu, kadi ɓe yahriti yeeso Musa e Haaruuna e ñalngu ngu; Kadi worɓe ɓe wi'i mo, min peeñaani e dow ruuhu neɗɗo; mbele noon min foti waɗde min waɗɗaaki yaltinde laaɓtugol nol to Joom e sahaa makko e ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila? E Musa wi'i e mbo'en: Jokkondire ɗoo, mi nana humpito ko Joomiraaɗo wadi yamiroore baɗte maa. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'ila, o wi'i, neddo neddo, mo so wayi tawaaka e dow kisol neddo, walla e laawol moyyo on, walla e jamaanu mon, kadi o waɗa paask Joomi e lewru ɗiɗaɓo e ñalawma sappo e joweenay, e kikiiɗe ɓe waɗa ɗum, e mburu tawaande e leɗɗe ɓoggere ɓe ɲaama ɗum. Alaa ɓe mbaylata hay huunde ummaade e makko haa subaka, kadi girgiji alaa ɓe peerata e makko; e nder sariya paask ɓe waɗa ɗum. Kañum neddo oon ko si seŋaani ɗo, e nder laawol woɗɗo alaa, e o yoɓii waɗde paask, ko fii naftoraama ruuɓe mum e yimɓe makko, sabu ko yoɓii neldude jaabawol Joomiraaɗo e sahaa makko, batte makko heɓoto neddo oon. So ko jeyɓe ɓe njiyii e mon e leydi mon, kañum o wadi Paask Joomiraaɗo, e nder sariya Paask, e e nder jaaɓtugol makko o waɗa ɗum, sariya gooto ɗoo wona e mon e e jeyɓe e e neɗɗo leydi. E ñalnde nde daartol ndii mahirnoo, lekki ɓuuɗngel ndii daartol ndii, suudu seedantaagal, kadi fiɓɓere ina woni dow daartol ndii hono heen yiite yenaande haa subaka. Nii wadi heen sahaa fof, duumɗe nde ɗaɓɓitii mo ñalawma, e yamre yiite jammaanu. Kadi sahaa'a duumol ngol yaltii e nder suudu ndii, caggal ɗum ɓiɓɓe Israa'iila yaltii, kadi e nokkuure

ndee mo duumol ngol tayii, ɗoo ɓiɓɓe Israa'iila njaaɓnii. Sabu nde jaabawol Joomiraaɗo, ɓiɓɓe Israa'ila mbaɗata, kadi sabu nde jaabawol Joomiraaɗo, ɓe yaha. Ñalnde kala nde lewru nduu hulata dow suudu nduu, ɓiɓɓe Israa'ila mbaɗata. Kañum so duumol ɗo njuɓɓinaa haa dow suudu ñalawma keewɗi, ɓiɓɓe Israa'iila mbaaw-ata ndeenka Alla, kañum ɓe yah-ata hay gooto. Kadi maa waɗa so ɓamtaare nde leydi ɗi nder limgal e dow suudu nduu, sabu daande Joomiraaɗo mbe njahata, e sabu yamiroore Joomiraaɗo mbe njogii. Kadi maa waɗi so tuma koyngol ummorii haa kikiiɗe, e koyngol ɗo yaltii kikiiɗe, e ɗi mbaɗa ñalawma walla jemma. Lewru ñalawma yaajde, nde yeru e nde sankara nde ina hoosata e kanko, ɓiɓɓe Israa'ila mbaɗa loowde, kañum ɓe njalta. Sabu e sabaabu nder juumre Joomiraaɗo ɓe mbaɗa yaha, ngel ndeenka Joomiraaɗo ɓe ndeenki e sabaabu nder juumre Joomiraaɗo e junngo Muusaa.

10

Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, mah maɓɓe ɗiɗi nafata njaɓɓa, mah ɗum ɓe ɓuuɓnaaɗe, kadi ɗum maa waɗde nodda jamaa e ɓesngu leyɗe. Kadi a mbulata e mum, kadi jamaa fof nda humpita e doorugol damal seedantaagal; Si wonaa tawi e gooto tan ɓe mbulata, ardiiɓe fof, jiyaaɓe Israa'iila, mbaɗa yaha faade maa. Kañum on mbuusa alaamaaji, kañum ɗee leemɗe ɗe ndeenka e fuɗnaange ɗee mbaɗa; kañum on mbuusa alaamaaji ɗiɗaɓo, kañum ɗee leemɗe ɗe ndeenka e worgo ɗee mbaɗa; kañum on mbuusa alaamaaji ɗiɗaɓo tataɓo, kañum ɗee leemɗe

ɗe ndeenka e dow maayo ɗee mbaɗa; kañum on mbuusa alaamaaji ɗiɗaɓo nayɓo, kañum ɗee leemɗe ɗe ndeenka e rewo ɗee mbaɗa; e alaamaaji ɓe mbuusa e jaɓɓugol maɓɓe. E tuma nde on jammi jamaa ɗo, on mbaawi huutoreede mbabugol, kono alaa tammitere keeriiɗe. Ɓiɓɓe Harun ɓe limamɓe mbaɗa e mbaɗe, kadi ɗum hewa on mo sariya sahaa e yimɓe mon. Si kono on yaha to jaŋde e leydi mumen ko faati e ɓesnuɓe ɓe njoɓɓini on, e on ɓeydina e pampiraaɗe, on hokkitee yeeso ɓesngo Joomiraaɗo, e on kisaa iwde e jeyaaɓe mumen. Kadi e nder ñalawɗi peeñal maa, kadi e nder juulirɗe maa, kadi e nder lewru keesu maa, on mbuusa e mbuusaaji e dow jawtorɗe ɓurɗe fof, kadi e dow jawtorɗe kisol maa; kadi ko waɗata on tintinol yeeso Alla maa; miɗo Joom Alla maa. Kadi e waɗi e nder hitaande ɗiɗo, e nder lewru ɗiɗo, ñalawma sappo e noogas e lewru, duumre yaltii iwde e bannge damal seedantaagal. Ɓiɓɓe Israa'iila yaltini e kuusorgal mum'en e ladde ngenndiije Siinaa, kadi duumɗe ndee dartii e ladde ngenndiije Faraan. Kadi ɓe yaltii ɓe ɓennduɓe sabaabu daande Joomiraaɗo e junngo Musa. Kañum ɓe yaltii taaɗo lesndi ɓiɓɓe Yahuuda ɓennunɓe e doole mum'en, kañum e nder doole mum'en, Naasoon ɓii Aminadaab. Kadi e dow doole lenyol ɓiɓɓe Isakar, Natanayel ɓii Sogar. E dow nder doole lenyol ɓiɓɓe Saabulon, Eliyaab ɓii Helon. Kadi mbe'en mbaa njuɓɓin daande ndee, kadi mbe'en njaltoo ɓiɓɓe Gedsoon e ɓiɓɓe Merari, ɓe njiifoo daande ndee. Kadi ɓe yaltini jaɓɓugol lesndi Ruuben e doole mum'en; kadi e dow doole mum'en, Elisur ɓiɗɗo Sedeeyur; Kadi e dow doole lenyol ɓiɓɓe Simayon, Salamiyel ɓiɗɗo Surisadaay. Kadi e dow doole lenyol cukke Gaad, Elisaf o mo Ragueel. Kañum ɓe mbaɗa yimɓe Kahat

njiɗɗi ɗe seedanteeɗe, kañum ɓe mahsa leydi haa ɓe njaat. Kadi eɓe maa yaltude nder suudu laamorgo Efrayiim e doole maɓɓe, kadi dow doole maɓɓe, Elisama ɓiɗɗo Ammihuud. Kadi e dow nguurndam lenyol ɓiɓɓe Manaase, Gamaliyel o mo Fadasur. Kañum e dow karfin lenyol ɓiɓɓe Benjamiin, Abidan o ngo Gideoni. Kadi mbe mbettata, laamorgo be'i Daana, battudi fof laamorde, e doole mumen; kadi e dow doole mumen, Ahiyesera mo Ammishadday. Kadi e dow ngonka laamorde kabila ɓiɓɓe Asher, Phagiel ɓii Echran. E dow doole lenyol ɓiɓɓe Neftali, Ashire ɓii Ainan. Ɗee lebbi ɓiɓɓe Israa'iila, e njiɗɗi e doole mum'en. Kañum Muusaa wi'i e Hobab ɓii Ragueel Madiyaniijo esiraaɗo Muusaa, yaltinii min e nokku ngu wi'i Joomiraaɗo, oo mi maa waɗde on ngam maa, njah e amen, e goonga min maa waɗde ma, sabu Joomiraaɗo haalii goonga e fayde Israa'iila. Kañum o wiyi mo makko, miɗo yahde alaa, kono to leydi am, e to jibinanuɓe am. Kañum o wii, hoto haalde amen, sabaabu a wonnoo e amen nder ladde ngenndiije, kañum a mbaata wonde kijjiraaɗo e amen. Kadi hee yaltude so a yaha e amen, kadi hee kuuɗe ɗee foti nii Joom mbaɗ-min, e goonga a min mbaɗ-ma. Ɓe hewti e tuuɗe Alla, laawol ñalɗe tati; bulyal alkawal Alla ɗaaɗi ɓuri ɓe laawol ñalɗe tati, ngam ɗaaɓude lewru ɗo'o. Kadi e waɗi e nder yaltinde sanduku ndu, kadi Musa wi'i, tagu Joomi, kadi ɓe parpare yimɓe jahaaje maa, ɓe rewu fof yimɓe feenoyɓe maa. Kadi e nder daññugol o wi'i, rutto Joomi temeɗɗe keewɗe e Israa'iila. Kadi duumre nde waɗi ɓamtude e kanko ɓe ñalawma, e sahaa yowitde ɓe e nder lowre nde.

11

Kadi yimɓe ɓe ngunndii ko bonɗe yeeso Joomi, kadi Joomi nanii, kadi o yiɗi e gacce, kadi yiite huɓɓii e mum ɓe iwde e Joomi, kadi o nyaamii kesum goɗɗum wuro nduu. Kadi yimɓe ɓeydii fayde to Muusaa, kadi Muusaa duuɓii to Joom, kadi yiite dartii. Kadi innde ɗo nokku ndu nduɗɗi, Ɓurnugol; sabu yiite e maɓɓe iwdi e Joom. Kadi yimɓe keewɗe ɓe nder mum'en yiɗii yiɗde, kadi ɓe njoɗɗii ɓe mbaawi e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi ɓe wi'i, hoɗo mo njaarataa min neema? Min njanndii liɗɗi, ɗi min ñaamii e Misra ko jaabawol. E ɗe kalebas, e ɗe melons, e ɗe leeks, e ɗe albaasa, e ɗe toumou. Jooni kono hirde amen yaasi haa timmi; alaa hay si wonaa manna ndee yiite amen. Manna nde ko e wano mbegu koriander, kadi binndi makko ko binndi kristal. Kadi yimɓe ɓe ngoori, kadi ɓe ɓenndi, kadi ɓe ɗaɓɓi ɗum e nder luumo, kadi ɓe ɗaɓɓi e nder pilon, kadi ɓe tooki ɗum e nder mbeeɗu, kadi ɓe waɗi ɗum mburu, kadi teeŋtude makko woni hono teeŋtude mburu ummoraande e mafal. Kadi so nduuɗe njii e dow lesnugol nder jemma, manna nana njii e dow makko. Kañum Musa nanii ɓe nannugol, e ɗemɗe mum'en, kala gooto e doorugal makko; kañum Joomiraaɗo ɓeydii e ɓeydagol heewi; kañum e yeeso Musa ɗum woni bonɗum. Kadi Muusaa wi'i e Joomiraaɗo, ko sabaabu hol a ɓurnii jiyaaɗo maa, kadi ko sabaabu hol mi heɓaani alaa njuɓɓudi yeeso maa, haa njaɓɓitee ɗaɗɗuki yimɓe ɓee e am? Mbele mi heɓii yimɓe ɓee fof nder rewru, walla mi jibini ɓe? Ko a waɗi am, njaɓu mo e hoore maa, hono ko njaɓata ɗiɗaɓo ɓiɓɓe suudu, e leydi ndi a yemini e

baabaaɓe maɓɓe? Ɗo mi mawnii naamde, hokkaade e ɗen yimɓe fof ɗee? Sabu ɓe nganndii e hoore am, ɓe wiyi, hokku min naamde, ngam min nyaama. A waawataa tan miin keɓɓo yimɓe ɓee, sabu golle nde ɓuri heen miin. So tawa aɗa waɗi ɗum heen e am, wartu mi e warta, so mi heɓii baɗɗo e maɓɓe maa, ngam mi yiytaako ɓamtaare am. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, lekku am cappanɗe sappo e jeeɗiɗi worɓe iwde e mawɓe Israa'iila, ɓeen kaɗa aan e hoore maa anndaa, sabu ɓeen ko mawɓe yimɓe e binndanɓe mumen, kadi aan mbar ɓe e daango seedantaare, kadi ɓe dartoto ɗoo e maa. Kadi mi jiggitay, kadi mi haala ɗoo e maa; kadi mi ittu iwdi e roohu ngu e dow maa, kadi mi ɗaɓɓit e ɓe; kadi ɓe mballata e maa huunde yimɓe ɓee, kadi a ɗaɓɓataa ɗum kaa maa tan. Kadi e yimɓe ɗen a mbaawi wiyde, sellin-ɗen e njamndi, kadi on ñaama neema; sabu on ɓooyii yeeso Joomi, on wi'i, hol ko ñaamno-men neema? Ko ɓuri en e Misra; kadi Joom maa hokku mon ɗaɓɓude neema, kadi mon ɗaɓɓata neema. A wonaa ñaamde ñalnde gooto, kadi ñalɗi ɗiɗi, kadi ñalɗi joy, kadi ñalɗi sappo, kadi ñalɗi noogas, haa lewru ñalɗi maa ñaamde, haa tuma o yaltude e ɓulnguɗi maa; kañum o waɗde e on ko sukaaɓe, sabu on nultiimi Joomiraaɗo, mo woni e on, kañum on yiiyii yeeso makko, on wi'i, ko waɗi min yaltude e Misra? Kañum Musa wi'i, jeetati teemerre yimɓe ɓe yahra e koyɗe, yimɓe ɗiɗi, e ɓe mi woni e maɓɓe; kañum a wi'i, mi hokkay ɓe ɲaamdu ngam ɲaamde, kañum ɓe ɲaama lewru ñalawma; Mbele ɓe mbaala e na'i mbaɗɗitee ɓe, kañum ɓe waɗɗi ɓe? Walla fof liɓɓe geɗe nder mawɗo ndun mbaɗa nder ɓe, e mbaɗa yejjita ɓe? Kadi Joomi wi'i e Muusaa, mbele juude Joomi tawataa? Hannde a anndoto so wolde am maa ɓamtu ma

walla wonaa. Kañum Musa yaltii, kañum o haalii e yimɓe ɗee kalimaaji Joom, kañum o njokkondiri cappanɗe tati e jeeɗiɗi worɓe ummoraade e yimɓe ɗee, kañum o dartini ɓe ronndude damal ngal. Kadi Joomi yiɗi e nder lewru, kadi o haalii e makko; kadi o naatnii iwdi e rooɓo ngo e makko, kadi o ɗaɓɓitii e dow worɓe sappo e jeeɗiɗi ɓe, ɓe mawɓe; kadi nde rooɓo noddiima e mum ɓe, kadi ɓe annabii, kadi ɓe ɓeydaaki goɗɗo. Kadi worɓe ɗiɗi haalataa e nder leslere, innde gooto Eldad, e innde ɓennunde Medad; kadi ruuhu daɗi dow maɓɓe; kadi ɓe ɓe ngoodi e yimɓe winndaaɓe, kadi ɓe yiɗaani yiyde to suudu; kadi ɓe annabii e nder leslere. Kadi gorko sukaaɓo ɗon njogii haa, o jaabii Muusaa; kadi o wii, o wiyi, Eldaad e Medaad ɓe nannubee e nder leslere. Kañum Yusuwa ɓii Nuna, o tayii e Musa, o cuɓaaɗo, o wi'i, jom Musa, haɗ ɓe. Kañum Muusaa wi'i mo, a njiilotaako mi? Kañum hol ko waɗi fof yimɓe Joom annabaaɓe, so tawii Joom hokki ruuhu makko e mum'en? Kadi Muusaa yahi to leydi ndii, kanko e mawɓe Israa'iila. Kadi fitina yaltii e Joomiraaɗo, kadi o yowitii ɓaleeɓe e nder mawɗo; kadi o ɗaɓɓitii e dow laaɓo laawol ñalngu e ɗoo, e laawol ñalngu e ɗoo, daande laaɓo, hono kuɓɓe ɗiɗi e leydi. Kadi yimɓe ɗi takkii, ñalnde fof, e jemma fof, e ñalnde fof ñalnde aroore, e ɓe njokkondiri kurkuɗe ɗe; o waɗi keeɓal, o njokkondiri sappo e sappo kors; e ɓe ɓeydii hoore mum ɓeydaaji ronndude duɗal. Ɓam ngeenyi ina woni tawo e niyeeji maɓɓe hade ɗum poti, kadi Joom ɓesɗii e yimɓe ɗen, kadi Joom daɓɓii yimɓe ɗen daɓɓagol mawngol tan. Kadi innde nokkuure ndee nolaa Kabure Yiɗde, sabu ɗoo mbii yimɓe yiɗɓe. Iwde Kabburɗe Ɓamtaare yimɓe ɓennii haa Haaserota; kadi yimɓe ɓennii e Haaserota.

12

Kadi Maryama e Haruna haali e Musa, sabaabu debbo Habashiyanke'en nden Musa naati, sabaabu debbo Habashiyanke o naati, kadi be wi'i, Joomi haali e Musa tan wonaa? A waawaa haalde e men kadi? Kadi Joomi naani. Kadi neddo Musa mo alaa e jaɓɓugol tan e ɓuri foti kala yimɓe ɓee ngoodi e leydi ndii. Kadi Joomi wi'i yaawde to Musa e Harun e Maryama, yaltee on tato ɗii to suudu seedantaagal ngal. Kadi ɓe yaltii ɓe tati e nder daango seedantaagal; kadi Joomiraaɗo yaltii e nder tolno duumɗe, kadi o jogii e dow ɓogol daango seedantaagal; kadi Haaruuna e Maryama noddiree; kadi ɓe ɓennuɓe yaltii. Kañum o wi'i e mum'en, nanu keɓe konu am: so woni annabi mum'en Joom, e yiite mi anndintee e makko, kañum e laañal mi haala e makko. Wonaa hono, jiyaaɗo am Muusaa, e suudu am fof o goonga; Ɗemngal e ɗemngal mi waɗata e makko, e junngo, kañum e caggal konngol, kañum nannguɗo Joomiraaɗo o yiyi; kañum ko waɗi on kulaani haalde e jiyaaɗo am Muusaa? Kadi haɗe e haɗe Joom ɗum e mum'en, kadi o yahi. Kadi duumol ngol yaltii e suudu ngol, kadi yeew Maryama jibinaa hono leeɓɓe, kadi Haruna yiɗi e Maryama, kadi yeew o jibinaa. Kadi Haaruna wi'i e Muusaa, mi yaabii joomi, hoto njaɓɓin min juumre, sabu min njanngaani e ko min juumii; Hoto o waɗu hono teeŋtunde e maayde, hono ɓesngu yaltunggu e kosam neene, kadi ñaamde takkere ndeenka makko. Kañum Musa waɗi ɗaɗɗe e Joomiraaɗo, o wi'i, Alla mi yaajnoo ma, warde mo. Kadi Joomiraaɗo wi'i to Muusaa, si baaba makko

ɓeydoo ɓeydii e yeeso makko, mbele himo ceɗɗaani ñalawɗi jejeɗiɗi? Mo foti mo e njaajeendi cappande je, e woɗɗi leydi, kañum caggal ɗum mo naata. Kadi Maryama firtaama e bandu ngenndiijo ndiijo jeejeeɗiɗi; kadi yimɓe ɓe yaltaaki, haa Maryama sefaama. Kono caggal ɗum, yimɓe ɓe yaltii e Aserot, kono ɓe woppii e ladde keerol Faran.

13

Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, neldu ma gorko, kadi ɓe njeeɗtin leydi Kana'aniyankooɓe, leydi ndi mi hokkata ɓiɓɓe Israa'iila ngam jeyaango; gorko gootun e leydi, e demooji baabiraaji mumen a neldata ɓe, fof hooreejo ummoraade e mumen. Kadi Musa neldini ɓe e ladde Paran, sabu daande Joom; fof ɓe ko worɓe, jibinaaɓe ɓiɓɓe Israila ɓen. Kadi ɗee, ɗee innde mumen: e lenyol Ruben, Samuyel bii Sakkur. E leydi Siméon, Shafat ɓii Suri. E leydi Yahuuda, Kaaleb bin Yefune. E leydi Isakar, Ilaal mo Yusufu. E leydi Efrayiim, Ause mo bii-ɗo Nun. E leydi Benyamiin, Falti ɓiɗɗo Rafu. E leydi Zebulun, Gaddiel bii Sodi. E leydi Yusufu, e ɓiɓɓe Manase, Gaddi ko ɓii Susi. E leydi Daan, Ammiel ɓii Gamaliel. E leydi Aasher, Sathur ko bii Mikaayiil. E leydi Naftali, Nabi ɓii Sabi. E leydi Gaad, Gadiyel mo Makki. Ɗee ko innde worɓe, ɓe Musa neldini ngam ɓeydude leydi ndii; kadi Musa inndi Hoshea ɓiɗo Nun, Yusha'u. Kadi Musa neldini ɓe ngam ɓeydude leydi Kana'an, kadi o wi'i e ɓe, on yalta e ndii ladde, kadi on mbaɗa yalta e nder nder ɗii, kadi on mbaɗa yiyde leydi ko woni, kadi yimɓe ɓe ngoodi e mum, si

ɓe ko karɓe walla si ɓe ko feewɓe, walla si ɓe ko keewɗi walla si ɓe ko ɓurɗi. Ko hono leydi ndi ɓeen ɓe jokkondiri e mum, ɓuri moyyi walla ɓuri bon; e ko hono wuro ndi ɓeen ɓe njokkondiri e mum, si e ndi gaaɗi walla si e ndi gaaɗaani. Kadi ko leydi ndi, walla ndi yoɓii walla ndi haɓɓii; so tawii lekki e ndi, walla alaa; kadi so a jiggii a mbaaw-ɗon e ɓiɓɓe leydi ndi. Kadi ɗii janngooji, janngooji nder ceeɗu, ɓe njahata loowre. Kadi ɓe yaltii, ɓe njeeɗini leydi ndii tuggi ladde Siina haa Rehooba, to ɓe ngarti e Hamaata. Kadi ɓe yaltii e ladde ngadde, kadi ɓe yahi haa Hebron, kadi ɗoo Ahiman, e Sheshai, e Talmai, jibinaaɓe Anak; kadi Hebron mahiima e hitaande sappo ɓanngu hade Tanis e Misra. Kadi ɓe ngarti haa to lesdi giraapuuji, kadi ɓe yiytii mo, kadi ɓe tayii ɗoo lekki e giraapuuji gooto e makko, kadi ɓe saakaani mo e ɗooje, kadi e rommanji, kadi e tiinji. Kadi ɓe nooddiri leydi ndii Pharanks Botruyos, sabaabu botruyos ngu ɓiɓɓe Israa'ila mbattii ɗoon. Kadi ɓe rutti ɗoo, ɓe njaltini leydi ndi, caggal ñalawɗi cappanɗi. Kadi ɓe yahi, ɓe waɗi faade e Musa e Haruna e faade e gooto jamaa ɓiɓɓe Israila, to ladde keerol Faran Kadees; kadi ɓe jaabii ɓe kelme e ɓe e jamaa fof, kadi ɓe holli ɓoggol leydi, kadi ɓe wiyi mo, kadi ɓe wi'i, min waɗi faade to leydi ndi a neldii min, leydi ndi ɓoggata kosam e ɲaamdu; kadi ɗum ko ɓoggol makko. Kono walla ko leydi ndi noodi ɗi ngoni gila, e wuro ɗe keewɗe ɗe njaaɓɗe ɗe mawnɗe tan, e min yiyi ɓiɓɓe Anaka ɗoo. Kadi Amaleka ngoodi e leydi ndi to Worgo; kadi Hitiyaajo, kadi Hiwiyaajo, kadi Jebusiyaajo, kadi Amoriyaajo ngoodi e leydi dow; kadi Kana'aniyaajo ngoodi bannge geese, kadi bannge maayo Urdun. Kadi Kaaleb ɓamtini yimɓe ɓe e Muusaa, kadi o wii mo, alaa, kono en yaha en mbaɗa

yaha, kadi en mbaɗa heɓa ɗum, sabu en wolɓe en mbaɗa waawa e maɓɓe. Kadi yimɓe ɓe njaltii e makko, ɓe wiyi, min njalta-taako, sabu min waawat-taako njaltude to leydi ndi, sabu ɓuri karfiniraama men. Kadi ɓe ngarti haalere e leydi ndi ɓe njillorii mo e ɓiɓɓe Israa'iila, ɓe wiyi, leydi ndi min yaaraani mo ngam njilloreede mo, ko leydi njaɓɓitaango yimɓe ɓe ngoodi e mo; kadi fof yimɓe min yiyi e mo, ko worɓe ɓurɓe heewɓe. Kadi ɗoo min yii ɓe giants, kadi min woni yeeso maɓɓe hono njaaɓe; kono kadi ngo min woni yeeso maɓɓe.

14

Kadi nde jamaa fof njiɗi, o waɗi daande; kadi yimɓe ɓe ɓeydii e jamirde fof nde. Kadi fof ɓiɓɓe Israila ngunndii e dow Musa e Aaruna; kadi jamaa ngaa fof wii ko e maɓɓe, To min maayi e leydi Misra, walla e ladde ndee, to min maayi; kadi ko waɗi Joomiraado ngarti min e leydi ndii ngam min batta e nder laamu? Rewɓe amen e ɓiɓɓe amen mbaɗa wonde e ndeenka; jooni kadi ko ɓurɗo ruttude e Misra. Kadi ɓe wiyi gooto e gooto, en suɓo hooreejo, kadi en rutte e Misra. Kadi Muusaa e Haaruuna ɓeydii e ɗaande mum yeeso ɓesngu feccere ɓiɓɓe Israa'iila. Yusuwa ɓii Nuna e Kaaleb ɓii Yefunne, ɓe njiytii leydi ndii, ɓe yottii gowle mumen, ɓe wii to jamaa gooto ɓiɓɓe Israa'iila fof, ɓe wiyi: leydi ndi min njiytii mo, ɗum moyyi tan tan. So Joomi suɓii men, o maa naatnir men e leydi ndii, kadi o maa hokka ɗum en; leydi ndi woni ɗulɗude neeɓam e ɲaamdu. Kono e Joomiraaɗo hoto tawo waɗɓe ɓe ɓeydii; on ɗoon hoto

kulol yimɓe leydi ndii, sabu ɓe ko ɲaamdu e on; ko sabu sahaa ɓuri e mum ɓe; kono Joomiraaɗo ko e men; hoto kulol ɓe. Kadi leydi fof wiyi wi'ude ɓe e hayre, kadi nannondiral Joomi yiytii e lewru e dow suudu alkawal to ɓiɓɓe Israa'ila fof. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, haa to ɗo yimɓe ɗii ɓurnat mi? Kadi haa to woɗɗo ɓe goongɗinaa mi e dow konngol seedaaji ɗi mi waɗi e ɓe? Mi waɗata ɓe maayde, e mi bondir ɓe; e mi waɗa ma e galle baaba maa ko leydi mawndi, e tawii goɗɗo ɓuri ndii. Kadi Muusa wi'i e Joom, kadi Misra mba nana, sabu a yaltini e doole maa yimɓe ɓee ummoraade makko ɓe. Kono e fof ɓe ngoodi e leydi ndin nannoo, ko a Joomi e yimɓe ɗin, mo yiytee kittol e kittol Joomi, e duumol maa tayii e mum ɓe, e e dokkol duumol a yahugo ɓe ɓadii ñalnde, e e dokkol yiite ñalawma. Ko a halki yimɓe ɗii hono ko neɗɗo gooto, e leyɗeele ɗee fof ɗe nanii innde maa, wi'etee: Sabu Joomi waawataa naatnude yimɓe ɗii to leydi ndi o waɗii laamɗe mum, o halki ɓe to ladde. Kadi jooni, a yoppu doole maa Jom, hono no a wiyi, a wi'i, Jom ko muuɗo sabuurɗo, e juuɗo e yurmeende, e goonga, o momta bonɗe sariya e bonɗe hakkunde e juuɗe, kadi e ndeenka o ndeenkaani mo bonɗo, o waɗɗi juuɗe baabaaɓe dow ɓiɓɓe haa to ɗiɗaɓo tataɓo e naɓo naɓo. Yaafu juumre yimɓe ɓee e nder jamfariire mawɗo makko, ko wano no a woni neɗɗo e maɓɓe tuggi Misra haa jooni. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, Mi wonanii e mawɓe nii e nder daande maa. Kono mi moofta, e mi moofta innde am, e ndeenka Joomi maa heɓu leydi fof. Ko sabaabu fof worɓe ɓe yiytii ndeenka am, e seedantaaje ɗe mi waɗi e Misra, e ladde ngenndiije, e ɓe ɓeydii mi oo sappo, e ɓe heɗaani daande am, ɓe mbiyataa leydi ndi mi waɗii juulde e baabaaɓe mum'en; kono ɓiɓɓe mum'en ɓe woni e

am ɗoo, ɓe anndaani moyyere walla bonɗum, kala ɓurɗo ɓe anndaaka hay huunde, ɓeen noon mi hokkata leydi; kono fof ɓe haɗii am, ɓe mbiyataa mo. Kono ɓiɗɗo am Kaaleb, sabu roohu goɗɗo e makko, e o jokkii am, mi njaɓa makko e leydi ndi o naati ɗoo, e liggere makko heɓtino leydi ndi. Kono Amaleka e Kana'aniyankooɓe ngoodi e nder lesdi walla; njamndi on rutto e on yalta on e ladde nguu, laawol ɓadiiɗo. Kadi Joomi wi'i e Muusa e Haaruuna, o wi'i, haa jooni ngo leydi bonɗo bonɗo ndoo? Ɗo ɓe keerɗe njanngitata e yeeso am, njanngitaare ɓiɓɓe Israila, ɗo ɓe njanngiti fayde maa, mi nanii. Mi wiyi ɓe, mi wona, wi'i Joomi; goonga e no on haali e noppi am, wano noon mi waɗa on. Nder ladde ndee, batte maa ngatte maa; e fof njiytol maa, e ɓe limtaaɓe maa ummoraade e noogas hitaande e dow, ɓe ɓe ngunngii e hoore am; so onon njiyi e leydi ndi mi tottini junngo am ngam wuurde maa e mum; kono tan Kaaleb ɓiɗo Yefunne, e Yuusaa ɓiɗo Nuuna. Kadi ɓiɓɓe, ɗi on wii ko e nder yiiltagol maa waɗde, mi naa njiɗa ɓe e nder leydi ndii; kadi ɓe naa gila leydi ndii, leydi ndi on ruttii e maɓɓe. Kadi ɓernde mum on maa huɗa e ladde ndee nde alaa neɗɗo. Ɓiɓɓe maa ko, ɓiɓɓe maa mbaddata e ladde ngenndiije duuɓi cappanɗe nayi; e mbaɗata juumre maa, haa tan ko ɓurɗe maa ɓurta e ladde ngenndiije, e nder limoore ñalawma ɗe njiytii leydi ndii, ñalawma cappanɗe, ñalngu e hitaande, mbaɗata juuɗe maa duuɓi cappanɗe nayi; e mbandata haɗe am e ɓesngu am. Mi Joomi haali, ko mi waɗi ɗum noon e nder ngal laamorgo bonɗo oo, ɗo mbiyatoo e hoore am; e nder ladde ngal, ɓe mbaɗa haa timmi, e ɗoo ɓe maayi. Kadi yimɓe, ɓe Musa neldini ngam ɓe njeeɗto leydi ndii, kadi ɓe umrii ɓe murmuraa e makko leydi

ndii to pottal ngal ɓe yaltini kalimaaji bonɗe e baɗte leydi ndii, kadi yimɓe ɓe haalii bonɗe e makko leydi ndii maayi e nder daande ɗo yeeso Joom. Kadi Yusha'u bi'i Nun e Kaleb bi'i Yefunneh ngarti e nder yimɓe ɓen ɓe yahi yeewde leydi ndin. Kadi Musa haalii konngol ɗii e yimɓe Israa'iila fof, kadi yimɓe ɓe njanngini tan. Kañum ɓe ɓennii subaka, ɓe yaltii e dow hoore dow, ɓe wi'i: eɗen, min ɗen, min mbaɗa yaltude e nokku ngu Joom wi'i, sabu min mbaɗii juumre. Kañum Musa wi'i, ko sabaabu hol on foti nder kelme Joomiraaɗo? A waɗataa e mbaɗ-ɗon on. Hoto njaltino, sabu Joomi alaa e mon; kadi on maa foti yeeso jaaɓiɓɓe mon. Sabu Amaleka e Kana'aniyankooɓe ɗoo ɓe yeeso mon, e on maa njuɓɓa e laaɓe, ko sabaabu on firtiima on e ndeenka Joom, e Joom maa wonaani e mon. Kono ɓe ngarti e karfe, ɓe yaltii haa e dow dow ɗo. Kono saanduuji laawol Joomi e Muusaa yaltaaki e nder wuro ngenndiijo. Kadi Amaleka e Kana'aniiɓe ɓe ngoodi e dow nguu ɗoo ɗi jiisi ɓe, kadi ɗi haɗi ɓe haa Horma; kadi ɓe ruttii e lesdi ndema.

15

Kadi Joom wi'i e Musa, o wi'i, haal e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a wi'ata e maɓɓe, so on njiyi e leydi nokkuuji mooɗon, leydi ndi min hokkii on, kadi a waɗata kuutorɗe e Joom, kuutorɗe fof walla juutgal, yettuɗo naafoore, walla e yiɗtere, walla e juulɗe mooɗon waɗde wuuɗre moyyere e Joom, so tawii e na'i walla e mbeewa. Kadi o maa nattira, mo nattira, lootorde makko e Joomi, sadaka ɓaleeri goonga sappo e sappo e efaa, njiɓɓinaa-ɗo

e mafuta e nayi e nayi e hiin. Kadi divere e nder jabtugol naamnde, naangeeje naangeeje hin on a waɗa e dow jabtugol ɗiɗaɓo fof, walla e dow jabtugol; e mberewa goo gooto a waɗa noon, jabtugol wonnde huunde e Joomi. Kadi e beebi, so a waɗi mo e sadaka ɓurnaangal fof walla e sadaka, a mbaɗa sadaka gawri laamndam diɗi sappo e ɗiɗi ɗi haɓɓaama e mafuta tati e hin. Kadi diiwaan e sadaka yiitere tati e hin a mbaɗa e hunnde neɗɗaande Joom. So tawii on waɗi e nannuuji sadaka ɓurnaango fof, walla sadaka mo waɗdata nafoore, walla sadaka kisol e Joom, o maa natta e dow ɓiɗɗo sadaka gawri laabi tati e sappo e nder mafal hakkunde hin. Kadi divere e nder sadaka naamnde, takkere hin, sadaka huunde wuuɗere to Joomi. Ɗuum a mbaɗa waɗde e ɓiɗɗo ngo goo, walla e beli ngo goo, walla e ɓiɗɗo mbeeɗo ngo goo e ɓesngu walla e mbuuɗi; Ɓaawo limgal ɗen so a waɗii, ɗuum a mbaɗa waɗde e goo kala, ɓaawo limgal maɓɓe. Kala neddo haɓɓiido e leydi ndii maa waɗa noon goɗɗe ɗee yaltinde sadakaaji e haako bonngol mo Joomi. Si kono hooreejo ɓeydoo e mon e leydi mon, walla mo waɗi e mon e jannguɓe mon, o mbaɗa sadaka ɓuuɓri haɗeendi e Joom, no on waɗata, no ɗoon ngenndiije mbaɗa e Joom. Sariya gooto ko woni e on e jeyaaɓe ɓe njoɓɓini e on, sariya daañaango e jiilɗe mumen; hono on, jeyaajo ɗoo ko woni yeeso Joomiraaɗo. Sariya gooto tana wona e laawol gooto tana wona mo on e jinnaaɗo o ngoodi e mon. Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, haalu e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi a wi'ata e mawɓe, nde on naatnoo e leydi, to leydi ndi mi naatnoo on ɗoo, kadi ko waɗata so on ñaamii on e mburu leydi, on ittira sadaka sadaka mo Joomi, araande ngurndam mum on. Mburu on waɗata, on jeyaa sadaka ɗum; ko sadaka

umii daga saare daasgo, wano noon on ɓeydita ɗum, ɓenndu keeriiɗe ngoɗɗe meeɗen, kañum on hokkata Joomiraaɗo sadaka haa jamaanu meeɗen. So nde on ɓanngu e on waɗaani fof ɗe sarɗe ɗee, ɗe Joom haalii e Musa, hono Joom yamiranii on e junngo Musa, tuggi ñalngu ngu Joom yamiranii on e yeeso e geɗe maa, e so ɗum waɗii e yiɗde gollotooɓe ɓen tawo yiɗde, gollotooɓe ɓen fof mbaɗa ɓiɗɗo gooto e nagge ɓurɗo e toɓɓere jaɓɓorɗe kala e weeñu moyyu e Joom, e juutgol makko e naamnugol makko hono yamiroore, e mbawaaru gooto e mbeewa e juuɗe. Kadi sarkin addini o maa waɗa kafaara e dow ɓesngu fof ɓiɓɓe Israila, kadi o njaaforaa e maɓɓe, sabu ko e njangu woni; kadi kaɓiɓe ɓee njarti njarti mum maɓɓe sadaka e Joomiraaɗo e dow juumre mum maɓɓe yeeso Joomiraaɗo, e dow kuɓɓe njangu mum maɓɓe. Kadi o maa yaaforee e nder fof lislaaɓe ɓiɓɓe Israa'iila, e hooreejo o ngoodi e mon, sabu e yimɓe fof ko e njangu. Si nafata gooto juujii hakkunde nde wonaa yiɗde, o maa arta mbewa gooto ɗo duuɓi gooto e juujii ndii. Kadi sarkin addini maa waɗa kafaara e dow ruuhu ɗo juuɗii nii e nii yoɓaani, kadi o juuɗii e nii yoɓaani yeeso Joomiraaɗo, waɗde kafaara e dow makko. O neddo ɓesndo e nder ɓiɓɓe Israa'iila, e hooreejo ɗo ngoodi e mum'en, sariya gooto maa heɓa mum'en, mo so o waɗi ko hakkunde alaa. Kadi naffere nde waɗi e juumre e junngo, ummorii e yimɓe ɓe jiibii e leydi maa e yimɓe ɓe waɗii Musulmaaji, neddo oo nii Alla, naffere ndee mbaɗa e yimɓe makko, sabu o ɓenni wolde Joom, kadi o feeñii kuule makko; naffere ndee mbaɗa hay mbaɗa, junuubu makko e makko. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ɓe ngoodi e ladde ngenndiije, kadi ɓe heɓii gorko nannditooɗo leɗɗe e ñalngu

sabbateeji ɗi. Kadi ɓe njiytii mo, ɓe yiytii mo e nder ɗaɓɓitaare lekke, e ñalngu sabbaaji, fayde Musa e Haruuna, e fayde fof lesdugol ɓiɓɓe Israa'iila. Kañum mbii'en mo e nder jaabawol, sabu mbii'aani firti ko mbii'en mbaɗa waɗde mo. Kadi Joomi haali e Muusa, o wi'i, mayde e mayde maa o warta, ngorka mo batte mo e pelle, leydi ndii fof. Kadi ɓesngu fof yaltini mo ɓannge bannge; kadi ɓesngu fof haaɗi mo e ɗaɗɗe ɓannge bannge, hono no Joomiraaɗo yamiri Muusaa. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, o wi'i, haal e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a wi'ata e maɓɓe, kadi maa ɓe waɗ-ɓe hoore mum ɓorɗe e kaañe nguurndi mum e jamaanu mum, kadi a njahata e ɓorɗe kaañe ɗaango buleejo. Kadi ɗum maa waɗde e mon e nder ɗe ɓoggol, kadi on njiyata ɗum, kadi on teskita fof ɗe juule Joom, kadi on waɗde ɗum, kadi on woppaani caggal ɗe miijo mon, e ɗe gite e nder ɗum on fenaandi caggal maɓɓe, ngam on teskita kadi on waɗde fof ɗe juule am, kadi on wona seerniiɓe to Alla mon. Mi Joomi Alla maa, o yaltini on e leydi Misra, ngam wonde Alla maa; mi Joomi Alla maa.

16

Kañum Kore ɓiɗo Isaar ɓiɗo Kahat ɓiɗo Lewi haalii, e Datan e Abiram ɓiɓɓe Eliyaab, e On ɓiɗo Pelet ɓiɗo Ruuben; kañum ɓe jokkondiri yeeso Muusaa, e worɓe ɓiɓɓe Israa'iila cappanɗe tati e ɗiɗi, ardoɓe jamaa, jamaa noddiɓe, e worɓe ɓe innde mawɗo. Ɓe njokkondiri e dow Musa e Haruna, e ɓe wi'i, a heɓu on ko jamaa ɗoo fof, fof ɓe seerniiɓe, e Joom ɗoo e maɓɓe; e ko waɗi

on ɓurta hoore maa e dow jamaa Joom ndee? Kañum Muusaa nanii, o warii e yeeso makko. Kadi o haalii fayde Korah e fayde fof laamorde makko, o wi'i, Alla yilliima kadi o anndi ɓe mbiyɓe makko e ɓe seeɗɓe, kadi o nattini ɓe fayde hoore makko; kadi ɓe o suɓii hoore makko, o nattini ɓe fayde hoore makko. Ɗuum waɗ; naatee mon hoɗon maa e mon keɓe yiite, Korah e gooto nder jamaa makko, tappitee yiite e kanko ɓee, tappitee e kanko ɓee turare yeeso Joom njamndi; kañum o woni gorko ɗo Joom suɓii, o ɗoo mo seeɗo; a timmini on ɓiɓɓe Lewi. Kadi Muusaa wi'i to Koora, njanndee am ɓiɓɓe Leewii. Wonaa ko ɗiɗi ndii on, sabu Alla Israa'ila warti on e nder laamorgo Israa'ila, kañum o nanngi on e hoore makko haa kuutorogol kuutorɗe damal Joomiraaɗo, kañum jeyagol yeeso damal ngam kuutoro ɓe? Kadi o nattiri ma e ɓiɓɓe maa fof ɓiɓɓe Lewii e maa, kadi on yiyloo huutoreede jom-saraka kadi? Ɗum noon a e ɓesngu maa fof ngu njokkaandi e Alla; kadi Haruuna ko kanko woni, sabu on naamndii mo? Kadi Musa neldii wonde nodda Datan e Abiram ɓiɓɓe Eliyab; kadi ɓe wiyi, min yaha min. A wonaa ɗum fiɗɗo, ko a yaltini min e leydi ndi kossam e ɲaamdu ɗon ɓulla, ngam warta min e ladde, ko a laamii min? Ko laamɗo nga si e a yaltini min ɗen e leydi ndi kosam e ɲaamdu nduu ɓeydoo kadi e a hokki min ɗen njeñɗudi galle kadi ɓiɓɓe winaande? Aɗa waɗnoo yiite yimɓe ɓen nden? Min yaha tawo. Kadi Musa jibbinaama tan, kadi o wiyi e Joomi, hoto njiyloy e juulde mumen, mi nañaaki goonga gooto e mumen, kadi mi ɓooyaaki gooto e mumen. Kadi Musa wi'i e Korah, seeɗtin jamaa maa, kadi tayen e nder heɓtinde yeeso Joom, aan e Harun e kanko ñalnde aroore; Kadi nannden kala gooto taakere yummaande

makko, kadi yeyen e kanɗe ɗe luuban, kadi njaɓen yeeso Joom kala gooto taakere yummaande makko, cappanɗe tati e ɗiɗi taakere yummaande, kadi aan e Harun kala gooto taakere yummaande makko. Kala gooto naati suudu yiite makko, e ɓe njokki yiite e maɓɓe, e ɓe danni turare e maɓɓe; e Muusaa e Haaruuna jogii e bannge ɗuuɗe luggere seedantaare. Kadi Korah nanngi e kanko ɓeen gooto makko fof e dow ɗooru suudu seedantaagal, kadi jaŋde Joom yaltii e gooto makko fof. Kañum Joomi haalii e Musa e Harun, o wi'i, sepaare e ɗo nder lowre ndee, kañum mi yoofnoo ɓe sahaa gooto. Kadi ɓe njokkii e yeeso mumen, kadi ɓe wiyi, Alla, Alla ruhooɓe e darnde fof, so neɗɗo gootooɗo warii bonɗe, e nder jamaa fof ɗum, ɓerngu Joomiraaɗo? Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, haala e lislam ngam, o wi'i, yaltu e bannge e lislam Korah. Kadi Musa jokki, kadi o yahi to Datan e Abiram, kadi ɓe yahi gooto e makko fof ɓe mawɓe Israila. Kañum o haalii e nder jamaa, o wi'i, sepaare e suudu kampu yimɓe ɓeen ɓe ngonɗi ɗii, kañum hoto tamaade e fof ko wonii e maɓɓe, hoto halkaade e fof e juumre maɓɓe. Kadi ɓe yaltii iwde e damal Korah nder ronndude, kadi Datan e Abiram yaltii, kadi ɓe njogii e mawnde kofje damal mumen, kadi rewɓe mumen, kadi ɓiɓɓe mumen, kadi kuuɗe mumen. Kadi Musa wi'i, e nde ɗoo on mbaɗa anndude ko Joom neldii mi waɗde goɗɗe ɗee fof, ko wonaa e hoore am kala. Si nde e ko fayru yimɓe fof ɓeen maayi, si kadi e ko yeewtagol yimɓe fof yeewtagol maa waɗa e mumen, wonaa Joomi neldii mi. Kono ɗo e nder yiite Joomi maa hollita, e leydi udditii hunuko mum maa luuɓina ɓe, e suuɗe maɓɓe, e dakaaji maɓɓe, e fof ko woni e maɓɓe, e ɓe njaha ɓe moyyi e nder jahanama, e on maa anndaa,

ko yimɓe ɓen ɓuusii Joomi. Tuma o dartii haalde konngol ɗee kala, leydi ndi feccitii les maɓɓe. Kadi leydi udditaama, kadi o nulti ɓe, kadi suudu ɓe mum'en, kadi yimɓe fof ɓe woni e Korah, kadi dabbaaji mum'en. Kadi ɓe jiibii, ɓe keeriiɓe, e fof ko woni goɗɗo mum ɓe ɓurɗo haa leydi wonnde, kadi leydi ɗi hulpi ɓe, kadi ɓe halki e nokkuuji jamaa ngaa. Kadi foti Isra'ila ɗi nder daande mumen rewi e haala mumen, sabu e wi'de, hoto leydi ndii mballata min hay gooto. Kadi yiite yaltii e dow Joomi, kadi o ñaamii worɓe cappanɗe e ɗiɗi ɓe njaɓɓinooɓe turare nde.

17

Rabbo wi'i Muusa, e Eleazar biddo Haruna sarɗo ɗon: Ɓaɗɗu pireere kuuper ɗi ngiɗa ɗi pellu ɗun, e ɗum ɗi ngiɗa ɓe ɗi'i; ngam ɓe sanctifiɗɗa pireere gorɗo tawɗe ɗon ɗi ɓiɗɗo maaɓe. Ɓaɗɗu ɓe ɗi'iɗum kuuri ɗi ngalaa Rabbo, ɓe sanctifiɗɗa. E wonɗa seɗɗe ɗi ngalaa ɓiɓɓe Israyla. Kadi Elasar ɓii Harun jom saraka ɗii heɓii ɗee censers ɗee bronze, foti nii ɓe ɓe tooniraama ɓe ɓe ɓurnaama njiɗi, kadi ɓe ɓeydii ɗum ɗum covering to altar, memorial to ɓiɓɓe Israa'ila, ngam gooto alaa ɗoo ɗoo ɓurɗo, mo wonaa e seed Harun, waɗde incense yeeso Joom, kadi o waɗataa hono Kore e rebellion makko, hono Joom wi'i e junngo Muusa to makko. Kadi ɓiɓɓe Israila ngunndii ñalnde garoore e Musa e Haruuna, eɓe wiyi: onon mbaɗ-ɗon yimɓe Joomiraawo. Kadi waɗi e nde jamaa nde ɓeydugol e Musa e Harun, kadi ɓe yahriti e nde daango nde shahaada, kadi ndee, duumɗe ndee umrii mo, kadi njoɓdi Jom njiytii. Kadi Muusaa e

Haaruuna naati e yeeso bannge seedantaare nde. Kadi Joomi haalii e Musa e Harun, o wiyi, yaltu iwde e nokkuuji pottal ndii, kadi mi yoofnoo ɓe caggal fof; kadi ɓe ngoppii dow ɗenɗe mumen. Kadi Musa wi'i e Haruna, nañu mbaasuuru yiite, kadi ɗaɓɓu yiite e mo ummbere e altaaru, kadi ɗaɓɓu e mo tuurare, kadi yah-ɗo yaawde e nder laaɓɓi, kadi waɗ kafaara e baɗte maɓɓe; sabu ɓesngu yaltii e yeeso Joomiraaɗo, o fuɗɗii haɗde yimɓe ɗen. Kadi Haruna heɓii hono Musa haalii mo, kadi o yoɓii e nder pottal; kadi ko ɓuri ngoyngol fuɗɗii e nder yimɓe; kadi o ɓeydii luubaandu e o waɗii jaabawol e baɗte yimɓe. Kadi o tayii hakkunde ɓen maaɓen e ɓen moyyen, kadi nder nder dartii. Kadi ngoɗɗi maayɓe e nder ɓernde ɗon jeyaa ujunere nayi e joweenayi e cappanɗe teemerre, si wonaa ngoɗɗi maayɓe sabaabu Korah. Kadi Haaruna rutti fayde e Muusa e dow ɗooru suudu seedantaagal, kadi ɓanndu dartiima. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi nañ e maɓɓe lekki, lekki e galle baabaaɓe e dow kala jom-leyɗi maɓɓe, e galle baabaaɓe maɓɓe, lekkiiji sappo e ɗiɗi, kadi winndu innde makko e dow lekki kala gooto. Kadi ɗo innde Haaruuna windu e dow ɗo lekki Lewii; ko lekki goo wootere; e nder kabiilaaji galle jibaaɓe mumen ɓe mbaɗa. Kadi maa daɗɗa ɗum e nder luggere seedantaare, yeeso seedantaare, e nder ɗum mi anndirtoo ma ɗoo. Kadi e maa wonde neddo oon min miijo suɓaade mum, konngol makko maa ɓennu; kadi min momtu e hoore am ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila, ɗoon ɓe ɓamtoo e on. Kadi Musa haalii e ɓiɓɓe Israa'ila; kadi ɓe fof ardoɓe maɓɓe ngarti mo luuɗe; e ardo gooto luuɗe e ɗoon ardo, e ɗoon suudu baaba maɓɓe, sappo e joweenay luuɗe; kadi luuɗe Haaruuna e

ɓaŋŋagol luuɗe maɓɓe. Kadi Musa dartini konkooje ɗee yeeso Joom e nder daango seedantaango. Kadi waɗi ñalnde aroore, kadi Musa e Haruuna naati e nder daango seedantaagal; kadi eɗen, lekki Haruuna ɓennii e galle Lewi, kadi o yaltini ɓennugol, kadi o puppii ɓuuɓe, kadi o ɓennii gerte. Kadi Musa yaltini feccere kala tan e yeeso Joomi haa feccere kala ɓiɓɓe Israa'ila; kadi ɓe yiyii, kadi ɓe ngarti, kala gooto lekki lekki makko. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Muusaa, hut ɓoggol Haaruuna yeeso seedantaaji e nder mooftagol, alaamaaji e ɓiɓɓe ɓe njiilotooɓe; kadi ndeenugol mum maɓɓe ɓe dartin e am, kadi ɓe mbaawaa maayde. Kadi Muusa e Haaruna waɗi, hono Joomi yamiri Muusa, noon waɗi ɓe. Kañum ɓiɓɓe Israa'ila wi'i e Muusaa, wi'etee: yeew, min halkaama haa timmi, min halkii, min halkaama haa timmi. Kala ɗo tayata kaawol Joomi ɗon maayi; haa to ɓenndu min maayta?

18

Kañum Joomiraaɗo wi'i to Haaruuna, o wi'i, aan e ɓiɓɓe makko e galle baaba makko on njoɓɓitoo juuɗe golle seerniiɗe, e aan e ɓiɓɓe makko on njoɓɓitoo juuɗe sariyankeeji maa. Kadi ɓiɓɓe maa, lenyol Lewi, yimɓe baaba maa, nanndu ɗum e hoore maa, kadi ɓe ɓeydu e maa, kadi ɓe kuutoro e maa; kadi aan e ɓiɓɓe maa e maa yeeso luumo seedantaagal. Kañum mbe'en mbaaw nganndira nganndiraaji maa, e nganndiraaji suudu galle ndu. Kono e ɗe kuuje ɗe moyye e e altaaru ɓe mbaɗ-ataa, kañum ɓe maayi-ataa ɓee e on. Kadi ɓe mbaɗaa e maa, kadi ɓe ngardata

ngardata suudu seedantaagal, e golle fof suudu nduu; kadi neddo gonnooɗo waasataa e maa. Kadi on maa waɗde waɗde ɗe ko e goɗɗe seerniiɗe, e waɗde ɗe ko e daande, kadi fenaande wontaako e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi mi heɓii ɓiɓɓe mum'en Lewiiyankooɓe e ɓooydi ɓiɓɓe Israa'iila, tawtoragol njiytaangol e Joomiraaɗo, ngam kuutoroo kuutore damal seedantaare. A e maa e ɓiɓɓe maa e maa, on mbaɗa hakkunde sarɗiyankaagal mumen, e ko fayti e ko foti e ɗaɓɓere kuugal, e ko nder likkere, e on huutoro kuutoragol, teddungal sarɗiyankaagal mumen, e neddo gonɗo ɓesngo o maayta. Kadi Joomi haalii e Harun, kadi yeew mi hokki maa ngonaa njuɓɓudi ɓurɗe fof ɗe keewnaa am e ɓiɓɓe Israa'iila; maa mi hokki ɗum e jaɓɓorgal, e ɓiɓɓe maa caggal maa, sariya sahaa kala. Kadi ɗum maa waɗde on e golle ɗe seedaama e golle seerniiɗe ɗe, e jaabawɗe fof mum'en, e juutawɗe fof mum'en, e bonɗe fof mum'en, e juuɗe fof mum'en, foti ko ɓe njaartina am e golle seerniiɗe fof, maa waɗde ma e ɓiɓɓe ma. Nder sarɗiyankoore sarɗiyankooɓe on njamnata ɗum; kala gorko njamnata ɗum; aan e ɓiɓɓe makko; sarɗiyankoore ɗum wona e maa. Kadi ɗum maa waɗde mo on ɓernde kaaɗe golle mumen, ummoraade e darnde golle ɓe ɓiɓɓe Israa'ila; ma mi hokkii ɗum e ɓiɓɓe makko e ɓe rewɓe makko e makko, sariya sahaa sahaa; kala mo seeɗo e suudu makko ñaamata ɗum. Fof ɓurɗe kesi ɗiɗi, e fof ɓurɗe kesi ɓirnde, ɓurɗe kesi gawri makko ɗoon ko foti nde mbe'en mbaɗta e Joom, aan mi hokkii ɗum ngam maa. Ɗe kaaɓe ɓurɗe fof, kala ko e leydi maɓɓe, kala ko mbele njaɓta e Joomi, maa tan ko ɗum wona; kala mo seeɗo e suudu maa, o ñaamata ɗe. Fof ko haɗtaama e ɓiɓɓe Israa'iila, ko maa woni. Kadi foti ɓurɗo nde udditii ko e

nder ɓernde, e foti ɓernde, ko foti ko ɓe njaɓɓini Joom, ummoraade e neɗɗo haa dabbaaji, maa ko makko; kono ko e jaɓɓuuji ɓurɗi keeɓe ɓe yimɓe maa jaɓɓitee, e ɓurɗi keeɓe ɓe dabbaaji ɓe paɗɗaaki a maa jaɓɓito. Kadi ndeenka makko, ummorii lewru gooto, ndeenka ɗii ko sikle jowi, e sikle leydi Alla, obol noogas ɗii. Kono ɓiɓɓe araande nannuuji e ɓiɓɓe araande mbeewa e ɓiɓɓe araande mbaalu, a waasataa hurde mum; ko seeɗe ɗe; e ɗiɗam makko a yoɗɗina to bannge kuugal, e kiiɓre a waɗɗina jom-ɗaande e wuuɗe moyyere to Joom. Kadi ɗeɗe niyaaji, ko wayi e ɗeɗe ɓernde nde sadaka, kadi e ɗeɗe juumre ɗe ñaamo, maa wayi. Fof sadaka goɗɗo, kala ko heewi ɓiɓɓe Israa'ila njaɓtata e Joomiraaɗo, mi hokki ma e ɓiɓɓe makko e rewɓe makko e makko, sariya sahaa kala; ndee ko laawol ɓaleeri sahaa kala yeeso Joomiraaɗo, e ma e mbaydi makko caggal makko. Kadi Joomi haalii e Harun, e leydi maɓɓe a waasataa yiyde, kadi kesol njuuɗataa mo e maɓɓe, sabu mi ko kesol maa e yiyde maa e ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi ɓiɓɓe Lewi to, eɗen mi waɗii kala sappo e sappo e Israa'ila e jaɓɓugol e ɓooydi kuuɗe mum'en, foti kala kuuɗe ɓe kuutortoo kuuɗe e bannge seedantaare. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ɓe njiytataa tawo haa e nder luggere seedantaare ngam heɓde juumre maayde. Kadi Lewiijo o mum gooto maa huutoro, maa kuutoraade kuutorgal daande seedantaare, kadi ɓe mum gooto maa heɓa juumɗe maɓɓe, sariya moyyere haa yimɓe maɓɓe, kadi e nder ɓiɓɓe Israa'iila ɓe maa keɓa galle. Sabu ko ɗiimo ɓiɓɓe Israila foti nde mbele waɗi keɓɓinde e Joomiraaɗo, sadaka mi hokki e Lewiyankooɓe e jaɓɓugol; sabu ɗuum mi wi'i ɓe, e ɓooyɗi ɓiɓɓe Israila ɓe njaaɓataa jaɓɓugol. Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i,

kadi e Lewiyankooɓe maa haala, kadi maa wi'a e mawɓe, si on ngarti e ɓiɓɓe Israa'iila sappo sappo ndoo, o mi addii on e mawɓe e jaɓɓugol, kadi on maa ittu on e makko tottugol e Joomi, sappo sappo e sappo sappo. Kadi e maa njiytee won sadakaaji mumen ko hono gawri ummorii e sukaaɗe, e sadaka ummorii e ɗaɓɓere diiwaan. Kono on maa ittude ɓe kadi on e maa daga e fof e sadakaaji Joom, e fof e sappaaji mumen, foti ko on heɓii e ɓiɓɓe Israa'iila; kadi on maa hokka e maa ɓe sadaka e Joom, Haaruuna sartiiɗo ngo. Ummorii fof njogooji mumen, a mbaɗa keɓtin e Joomi, walla ummorii fof kaaɗe ɓurɗe ɗe, gooto seedanteeɗo ummorii makko. Kadi a mbela e mum'en, so on ittii ɓernde gadane e makko, kadi o mbela hisabaama e Lewiyankooɓe hono jaɓɓorɗe e saare ɓoggol, kadi hono jaɓɓorɗe e saare peeñal. Kadi on ɲaamata ɗum e nokkuuji fof on e gure mumen, sabu laaɓal ndal ko on e jeyaa e caggal kuutoragol mumen e suudu alkawal njaɓɓorɗo. Kadi a mbaawaa heɓde juumre e nde, sabu so a ittiima ɓennuɗo gadano e makko; kadi ko seeɗɗo ɓiɓɓe Israa'iila a mbaawaa haɗde, ngam hoto a maayde.

19

Kadi Joomi haalii e Musa e Harun, o wi'i, ɗum ko tafsiire sariya, foti ko Joomi yamiri, o wi'i, haalu e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi mbaɗen njoggo nagge ɓoodeejo tawaaɗo, ɗo alaa e maɓɓe laaɓol, kadi ɗo alaa daŋee daŋaa e maɓɓe. Kadi a maa hokka mo e Eleyasar sartiiɗo, kadi ɓe maa yaha mo bandu leydi e nokkuure

seedanteeɗe, kadi ɓe maa daɗɗa mo yeeso makko. Kadi Eleyasar maa heɓa e ɗiɗam makko, kadi o maa fesna yeeso yeeso daande suudu seedantaagal e ɗiɗam makko hitaande jeeɗiɗi. Kadi ɓe mbaɗa mo yeeso makko; kadi ɗikru e niyyi makko e ɗiɗam makko e ɓaleeru makko, ɗum mbaɗee. Kadi sarkin addini maa ɗauki lekki sedaaru e hisoopu e ja-balewal, kadi ɓe maa ɓeyda ɗum e ɗokkol yiite nagge ɗam. Kadi sarkin addini maa ɗo ɓamta ɗuuɓi makko, kadi maa ɗo ɓamta hoore makko e ndiyam, kadi caggal ɗuum maa ɗo naata e leydi, kadi sarkin addini maa ɗo wona mo peeñaaka haa hiirde. Kadi o ɓurnaajo mo o ɓurnat mo, o mbaala kuuje makko, kadi o lummat hoore mum makko, kadi o wona peeñɗo haa ɓenni. Kadi neddo maccudo maa ɓeydito ɓuuɓri nagge ɓaleeje ndee, kadi o maa dannda ɗum ɓaddo duuɓi ndii to nokkuure maccuɗo; kadi ɗum maa waɗa e jamaa ɓiɓɓe Israa'ila ngam mooftaade; ndiyam ɓeydagol ko taawgol. Kañum o nannondirɗo lefol ngol nagge, o maa laaɓa cuuɗi makko, kañum o maa wona moyyoɗo haa ɓenni; kañum ɗum maa wona e ɓiɓɓe Israa'iila e hoɓɓe jooɗiiɓe ɓe njoɓɓini ɗum, sariya ɓurnda. O tamaango mawɗo maayɗo kala leydi neɗɗo, o mbaawaa wonde woodaani hitaande jeenay. O nii mo sifta e ñalnde tataɓo e ñalnde je-jeeɗiɗo, kañum mo wona seeɗo; si wonaa mo sifta e ñalnde tataɓo e ñalnde je-jeeɗiɗo, mo wonaa seeɗo. Kala o tayii mayde maayde ɗo maayi e nder roohu neɗɗo, si o maayi, kañum o sifaaka, o ɗoofii suudu Joom; roohu ɗum maa ɓeydee e Israa'iila, sabu ndiyam ɓusngu haaraaki e makko; o seeɗaani; haa jooni seeɗaani makko ena e makko. Kadi ndii sariya ndii; neddo si o maayi e suudu, fof o ngooto e suudu ndii, e kala ko woni e suudu ndii, mbaawaa ɗon haa nay jeeɗiɗi. Kadi

foti keewɗi uddititiiɗi ɗi tayaani maa nii ko laaɓi daŋnaa e makko, ɗi ko seedanteeɗi. Kala kala mo tayii e dow yeeso ɗo lesdi mo jikkaama walla mo maayi walla yiite neɗɗo walla kaburu, o wona tayaango ñalnde jeeɗiɗi. Kadi ɓe mbaawa huɗo mo mofaani, e leyyi ɗi ɓurnaandi ɗi ɓanndu, kadi ɓe ɗauɗina ndiyam moyyam e makko, to saani. Kadi o maa heɓa hyssop, kadi o maa ɗuɓɓa mo e ndiyam, gorko mawɗo, kadi o maa yoofta dow suudu ndu, kadi dow kuuje ɗee, kadi dow cukalel ɗee, foti nii ɓe mbaɗi ɗoo, kadi dow mo tayaama e ɗiingal neɗɗo, walla mo naatii, walla mo maayi, walla kaburu ngu. Kadi o laaɓɗo maa ɓurta e dow o peeñɗo ndi ñalnde tataɓere e ndi ñalnde jeenayɗere, kadi o maa laaɓee ndi ñalnde jeenayɗere; kadi o maa ɗaɓɓita kuuje makko, kadi o maa ɗuɓɓita e ndiyam, kadi o maa wona peeñɗo haa hiirde. Kadi neddo oon mo waɗi ɗo poti, kadi so a potinaaki, hikka makko ɗoo ɗuttee e ɓooyɗe nder jamaa, sabu ko kuuje Joom o potini, sabu ndiyam ɓeydagol ɓeydaaka e makko; o poti. Kadi ɗum maa waɗde sariya sahaa e on, kadi o ndeefɗo ndiyam ndeeftagol, o maa ɓamta suudu makko, kadi o ɗamɗo ndiyam ndeeftagol, o maa waɗde peeñɗo haa jemma. Kadi foti ko nii mo paɗtaako makko o mo peewaani, peewaani maa waɗa; kadi roohu ngu paɗtaako, peewaani maa waɗa haa nyalawma.

20

Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ɓe njii, fof jamaa oo, e ladde Siin, e lewru gadano, kadi yimɓe ɓe ngoodi e Kaades; kadi Maryama maayi

ɗoo, kadi mo ñaamnaama ɗoo. Kañum ndiyam woni ko e nder jamaa, kañum ɓe njokkondiri e dow Musa e Harun. Kadi yimɓe ɓe naamndii e Muusaa, ɓe wiyi, min yiɗi min maayi e nder halkaare esɗen men ɗen yeeso Joomiraaɗo. Ko e sabaabu on ngarti jamaa Joomi e ladde ngee ngee haalde, ngam mumen mumen e dabbaaji amen warugo? Ko e hol ɗum? A yiɗtii min e Misra, ngam min njiyii to ɗoo nokkuure bonngure ndee; nokkuure ɗo tawaaka, hay lekki, hay ɓiɓɓe wiynde, hay ɓiɓɓe romaan, hay ndiyam ngam yarde alaa. Kadi Musa e Haruna ari, ummorii iwdi yeeso jamaa ɗoo haa to ɗooru damal seedantaagal, kadi ɓe ɓoggii to yeeso, kadi nannguɗo Joomiraaɗo hollitii e mumen. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, nañu ɓoggol maa, kadi lekku jamaa o a e Aarun esirdu maa, kadi haalu e ɗaɗɗe yeeso maɓɓe, kadi o maa hokka ndiyam maɓɓe, kadi a ɓeydito maɓɓe ndiyam ummorii e ɗaɗɗe, kadi a yara jamaa, kadi dabbaaji maɓɓe. Kadi Muusaa naati lekki ndi e yeeso Joomi, hono Joomi waɗii. Kadi Musa e Haruuna njokkondiri jamaa yeeso ɗaɗɗe hayre, kadi o wiyi e maɓɓe, njiilɗen am, on ɓe njiilata, mbele min yaltina on ndiyam ummoraade e hayre ɗiɗo? Kañum Musa ɓeydii junngo makko, o daññii ɗaare ndee e ɓoggol, didi; kañum ndiyam keewɗam yaltii, kañum jamaa ngaa ñaami, e dabbaaji maɓɓe. Kadi Joomi wi'i e Muusaa e Haaruuna, sabu on goongɗinii seedude am e yeeso ɓiɓɓe Israa'iila, ko sabaabu ɗuum on njokkata on ngoo jamaa oo e leydi ndi mi hokkii ɓe. Ɗum ndiyam Dispute, sabu ɓiɓɓe Israila nganndii yeeso Joomi, kañum o haɗiima e mum'en. Kadi Musa neldii nulɗoowo e Kades haa lamɗo Edom, o wiyi, ɗee ko mawnde Israel ɗiɗo maako wi'i: a andii fof cakkitiiɗe ɗe

njiyi min. Kadi baabaaje amen ɗen jiiti e Misra, kadi min njoɗɗini e Misra ñalawɗi keewɗi, kadi Misranaaɓe ɓen ɓuri min e baabaaje amen. Kadi min ɓeydii e Joom, kadi Joom nanii haala men, kadi o neldii karamsiiɗo, o yaltini men e Misra; kadi jooni min ko e nder wuro Kadesh, e geɗe daande maa. Min mbaɗa e leydi maa; min mbaɗaay e gese, kadi e tuuɗe wiineeji, kadi min ñaamaay ndiyam e juulirde maa; min yaha e laawol laamɗo; min ɓennaay bannge ñaamo kadi bannge nano, haa min wurtii daañe maa. Kadi Edom wi'i mo makko: A waasata yottude e am; si wonaa, mi yaha e geɗe ngam yiɗde ma. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila wi'i mo, e dow hoore ndu min mbaɗa yaha; si kadi min ñaamii ndiyam maa, min e dabbaaji am, min maa hokka sara maa; kono gooto ɗoo alaa, e dow hoore ndu min mbaɗa yaha. O wiyi, a mbaasataa e am; kadi Edom yahi e nder jeyaa mo e nder yimɓe keewɓe, e nder junngo ngannduɗo. Kadi Edom yiɗaani ko o yiɗi waɗde Israa'ila yaaɗde e nder daañe mum, kadi Israa'ila rukkii e mum. Kadi ɓe yaltii e Kadesh, kadi ɓe njangi, ɓiɓɓe Israa'ila, ndema gooto fof, to luumo Hoor. Kadi Joomi wi'i e Muusaa e Haaruuna e Hoor nder luumo ɗo e daande leydi Edom, o wi'i, Haaruuna waɗɗo e yimɓe makko, sabu on njahata e leydi ndi mi hokki ɓiɓɓe Israa'iila, sabu on ɓeydii mi e ndiyam ɓeydagol. Naatnu Haaruuna, e Eleyasar bii'do makko, e yiiltin ɓe to dow Hoor, yeeso konu jamaa fof, e ɓooy Haaruuna kuɗol makko, e ɗaɓɓit Eleyasar bii'do makko kuɗol; e Haaruuna ɓeydaama o maayde ɗoo. Kadi Musa waɗi hono Jom yamirno mo, kadi o yaltini mo to Hor nder luumo, yeeso fof nder jamaa, kadi o huɓɓini Haruuna kuɗe makko, kadi o labɓini ɗe Eleyasar biyɗo makko; kadi Haruuna maayi dow hoore luumo; kadi Musa e

Eleyasar ijji iwdi e luumo. Kadi nanngu fof ɗo yimɓe njokkondirnoo ngi yiyi wonde Haaruuna wurtii, kadi ɓe yaawi Haaruuna ñalɗi teemedere, galle Israa'iila fof.

21

Kañum lamɗo Kana'an Arad o ngoodi e ladde nde alaa neɗɗo, o nani wonde Israa'iila ari e laawol Atarim, kañum o jaɓi e Israa'iila, kañum o heɓii e mum'en yimɓe e ndeenka. Kadi Israa'iila waɗi jaŋde to Joomiraaɗo, kadi o wi'i, si a njaɓɓini yimɓe ɓeen e hoore am, mi haɗa mo e gure makko. Kadi Joom nani daande Israa'ila, kadi o njaɓɓini Kana'aanaajo e hoore makko; kadi o haɗi mo, e gure makko; kadi ɓe noddi innde nokkuure nden, Haɗtaare. Kadi nde ɓe yaltii e Hur ndu, e laawol ndu e geɗe mboɗeeje, ɓe ronndini leydi Edom; kadi yimɓe ɓe njoɓɓii e laawol ndu. Kadi yimɓe ngoɗɗi e Alla e e Musa, wi'i, ko waɗi ɗum? A yiɗi min ɗen e Misra ngam miijaade min e ladde ngenndiije? Sabu alaa mburu, kadi alaa ndiyam; kono ruuhu amen yoɓɓini e mburu feewu nduu. Kadi Joomi neldii e yimɓe ɓee ñiiɓi ɓee maaɓe, kadi ɓe ɓaatii yimɓe ɓee, kadi yimɓe keewɓe e ɓiɓɓe Israa'iila maayi. Kadi yimɓe ɓe njaɓii faati e Muusaa, ɓe wi'i, ko min junubaama, ko min haali nder Joom, e nder maa kadi; duɗɗo noon faati e Joom, kadi o ittu ɗum min ɓooyel ndel. Kadi Musa duɗii to Joomi e baɗte yimɓe ɓen, kadi Joomi wii to Musa, mah hoore maa ɓooyel, kadi ɗaɓɓit mo e dow maande, kadi ko waɗata so ɓooyel ɗakki neddo, kala mo ɗakkaaɗo yiyde mo, o mbaɗa. Kadi Musa waɗi ɓoggol bronze,

kadi o dartini mo e bannge tondorde; kadi wadi so ɓoggol ɗakki neddo, kadi o yidi e ɓoggol bronze ndon, kadi o wuurii. Kañum ɓiɓɓe Israa'ila yaltii, kañum ɓe huutoroo to Obota. Kadi ɓe yaltii e Oboth, ɓe njoɓɓini e Iye Abarim e ɓadi e ladde ngesa, nde woni yeeso Moab, yeeso fuɗɗoode naange. Kadi e nde ɓe yaltii, kadi ɓe huutoroo e nder leggal Sared. Kadi e nder ndeer ɓe yaltii ɓe njokkondiri e bannge Arnon e ladde ngenndiije, o ɓeydoo e daande ɓe Amoriyankooɓe; ko sabaabu Arnon ko daande Mowaabu, hakkunde Mowaabu e hakkunde Amoriyankooɓe. Sabu ɗum wiyee e deftere, ɓernde Joom ɗum huɓɓini Sooba, e koyɗe Arnon. Kadi goɗɗo ɓeydii Er waɗde ɗum duuɓe, e ɗum ɓeydaama e daande Mowaabu. Kadi diga ɗoo, lesdi ndiyam; oo lesdi ndiyam, o Joomi wi'i e Musa, Ɓeydu yimɓe ɓee, mi maa holli ɓe ndiyam ngam yarde. Tuma ndee Isra'ila yimmi wimre ndee e dow luuɗo ndoo, fuɗɗoraa mo luuɗo, keɓii ɗum ardooji, keɓii ɗum laamɓe leyɗeele e nder laamateeri maɓɓe, e nder joome maɓɓe, e dow luuɗo ndoo haa Matana, e dow Matana haa Nahaliyal, e dow Nahaliyal haa Bamot, e dow Bamot haa Yahas, ɗo woni e nder lesdi palaas Mowab, e dow hoore ɗo keɓaama, ɗo yiytoo yeeso ladde. Kadi Musa neldii jom-ɓe ɓe ɗo Sihon lamiiɗo Amoriyankooɓe, e kelnguɗe jam, o wiyi, min mbaɗa yaha e leydi maa, e laawol min mbaɗa yaha; min mbaɗaani waylitde hay e gesa, hay e ɓiɗɗo wiin; Min mbaɗaani yara ndiyam e julɗe maa; e laawol lamiiɗo min mbaɗa yaha, haa min yaha daandeeje maa. Kadi Sihon yoɓaani Israa'iila wonde o yaaɗu e nder daande mum; kadi Sihon nanndi fof yimɓe mum, kadi o yahi ngam o waɗu jaɓɓorgo e Israa'iila to ladde ngenndiije; kadi o arii to Jahas, kadi o waɗi jaɓɓorgo e Israa'iila.

Kadi Israa'ila daɓɓi mo e hallaare e ɗaɓɓere, kadi ɓe jaɓɓini leydi makko, tuggi Arnon haa Jabbok, haa ɓiɓɓe Ammon, sabu Jazer ko ɗooftaaje ɓiɓɓe Ammon. Kadi Israila heɓii ɗii wuro fof, kadi Israila joodii e ɗii wuro fof ɓe Amoriyankooɓe, e Hesbon, kadi e ɗii wuro fof ɗo rondinoo mo. Woni ko sabaabu Hesbon, wuro Sihon boɗeejo Amoritiyankooɓe woni; e o ɗum waɗi ɓernde e boɗeejo Moab ɓennuɗo; e ɓe njaɓi leydi makko fof, ummoraade e Aroer haa Arnon. Sabu ɗum ɓe waɗɓe timmooje mbaɗa, njiyee e Hesbon, ngam mahde e waɗde wuro Sihon; ko yiite yaltii e Hesbon, laaɓɗe e wuro Sihon, e ɲaamii haa Mowaabu, e ɲuttii ɗuuɗe Arnon. Malheur to Moab, a halki yimɓe Chemosh; ɓiɓɓe maɓɓe njiytaama ngam kisol hoore mumen, kadi rewɓe maɓɓe jeyaaɓe e laamɗo Amoriyankooɓe Sihon, kadi lenyol maɓɓe halkat, Heshbon haa Dibon; kadi rewɓe ɗen kadi ɓeydii yiite e dow Moab. Israa'ila ngoodi e wuro fof ɗi Amoritiyankooɓe. Kadi Musa neldii ngam ɓeydude Yaser, kadi ɓe njaɓii mo, e wuro mum ɗum, kadi ɓe huɓtii Amorayankooɓe ɓe ngoodi ɗoo. Kadi ɓe rukkii, ɓe yaltii laawol ngo to Bashan; kadi Og laamiiɗo Bashan yaltii ngam yiɗde ɓe, e fof yimɓe makko to jaŋde to Edrei. Kadi Joomi wi'i e Muusaa, hoto kulol mo, sabu mi nannginii mo e juuɗe maa, e yimɓe makko fof, e leydi makko fof; kadi a waɗa mo hono a waɗii Sihon laamɗo Amoriteeɓe, o ngoodi e Hesbon. Kadi o daɓɓi mo e ɓiɓɓe makko e yimɓe makko fof, haa alaa neldude gooto banndum e makko, kadi ɓe jaɓɓini leydi makko.

22

Kadi ɓiɓɓe Israa'ila, nde ɓe yaltii, ɓe njokkondiri to hirnaange Mowaabu e dow Jordan e yeeso Yerikoo. Kadi Balak ɓii Sippor yiytii fof ko Israa'ila waɗi e Amorayankooɓe, kadi Mowaaɓ huɗii yimɓe ɗii heewi sabu ɓe woodi keewɗi; kadi Mowaaɓ haɗii e yeeso ɓiɓɓe Israa'ila. Kadi Mowaab wi'i e jom-ɓe mawɓe Midiyaan, jooni ndee jama'a ñaamno fof ko ronki men, hono ñaamno ɓiɗɗo ɓaleeje e ladde; kadi Balak ɓii Sippor laamu Mowaab wonnoo e sahaa ngun. Kañum o neldii jom-ɓamtaare to Balaama ɓiɗo Beyor to Petor, ɗo woni dow maayo leydi ɓiɓɓe yimɓe makko, wonde nodda mo, o wiyi, yeew yimɓe yaltii e Misra, kañum yeew o ummii yeeso leydi, kañum o njoɗɗii ɓadii am. Kañum jooni ɗoo laana am yimɓe ɓee, sabu ɓe ɓuri karko min, so min waawi darude e mum ɓe, mi yaltina ɓe e leydi ndii; sabu mi anndi ko ɓe a mbarki, ɓe mbarkaama, e ko ɓe a laana, ɓe laanaama. Kadi yahi jom laamu Mowaabu, e jom laamu Madiyam, e kabaruuji e juuɗe maɓɓe; kadi ɓe njaari to Balaam, kadi ɓe wi'i mo ɗemɗe Balak. Kañum o wi'i e mawɓe makko, njokkondire ɗoo njamndi ndii, kañum mi jaabto on ko ɗe Joomiraaɗo mbaawi waɗde e am; kañum ardiiɓe Mowaabu njokkiri e Balaam. Kadi Alla ari to Balaama, kadi o wi'i mo, ko hoɗo yimɓe ɓee e maa? Kadi Balaama wi'i to Alla, Balaaka bii Sippor, lamɗo Mowaabu, neldii ɓe to am, o wi'i, yeew yimɓe yaltii e Misra, kadi ɓe huutori yeeso leydi, kadi o nii jokkondiri am, kadi jooni ar ɗaɓɓit am mo, so tawii mi waawi darude mo, kadi mi yaltina mo e leydi. Kadi Alla wi'i e Balaama, a yaha tawo e mawɓe, kadi a laanat yimɓe ɓen; sabu ɓe mbarkinaaɓe. Kadi Balaama tawtii subaka, o wiyi ɓe ardiiɓe Balaka, yaltu e joom maa, Alla yaaɗataa mi yaha e mon. Kadi tayii ardiiɓe Mowaab,

ɓe njaari faade e Balak, kadi ɓe wiyi, Balaam yiɗaaki yahde e amen. Kadi Balaak ɓeydii yoo neldude ardiiɓe goɗɓe, e ardiiɓe njiytiiɓe ɓurɗe ɗum ɓe. Kadi ɓe njaɗi faade e Balaama, kadi ɓe wi'i mo, goɗɗe Balaka ɓiɗɗo Sippor wi'i: Mi naamndii ma haa a yejjitaako njuuɗde faade e am. Mi timminii ma e kisal, kadi foti ko a wi'ata mi waɗa mo, kadi ɗoo jokkito mi yimɓe ɓee. Kañum Balaama jaabii, kañum o wii ko hooreebe Balak, so Balak mbi'i am suudu makko heewi nder ndefte e njaawdi, mi waawataa falaade konngol Joomi Alla, waɗde ɗum goɗɗo walla mawɗo e miijo am. Kadi jooni heddii ɗoo kadi onon ɗii jemma ndii, kadi mi anndaa ko Joomi ɓeydito haalde e am. Kadi Alla ari e Balaama e jemma, kadi o wi'i mo, si nodda'en yimɓe ɓen, takkuɗo jokkito e maɓɓe; kono wolde nde mi wiyat e maa, ɗum maa waɗa. Kadi Balaama tawtii subaka, o daŋnii mbakka makko, kadi o yahi e ardiiɓe Mowaabu. Kadi Alla fuɗɗii e haɗe sabu o yahi kadi mawniijo Alla tagi ngam ganndaade mo kadi kanko ɗon jokkondiri dow mbakka makko kadi ɓiɓɓe mum ɗiɗi e makko. Kañum mbele nii yiytii nulaaɗo Alla taytooɗo e laawol, e laaɓre nde ɓurnaama e junngo makko, kañum mbele nii waylii e laawol, kañum o yahnii e lesdi pelle, kañum o daɓɓii mbele nii e koyngol makko ngam nañcinde mo e laawol. Kadi nuldi nelaaɗo Alla e nder ɓulɗe ɗe gite, ɗaɗɗe e ɗoo e ɗaɗɗe e ɗoo. Kadi mbiyɗo mbakka yiytii nelaaɗo Alla, o ɗokkitii hoore mum e ɗaɗɗe, kadi o ɗokkitii koyɗe Balaama e ɗaɗɗe, kadi o ɓeydii ɓulɗude mo kadi. Kadi karalkeeɗo Alla ɓeydii, kadi o yahi o joodii e nokkuure ɗikkuɗo, to nde alaa ɓeydude bannge ñaamo walla bannge nano. Kañum luumo ndoo njiytii mbakka Alla, o ñaamii les e dow Balaama; kañum Balaama haɗii, kañum o

wuurtii luumo ndoo e koyngal ngal. Kadi Alla udditii kaaɗe mbaaɗu, kadi o wi'i Balaama, ko mi waɗi ma, sabu a darsii-mi aduna ndee tataɓere? Kañum Balaama wi'i ɓanndu ndu, sabu a renndi am, kañum so mi jogii leɗɗe e juuɗe am jooni, mi wonnoo mi tokkii ma. Kañum wi'i e Bala'am, a mi wonaa kañum maa ɗum ngoɗɗinirta iwde e ɓesngu maa, haa hannde e ñalawma ndema? Mi waɗaani ɗum ngam maa hakkunde mi yoofnii, mbele a yoofnat? Kanko wi'i: alaa. Alla udditii yeeɓe Balaama, e o yiyii nulaaɗo Joomi tagoowo e laawol, e laaɓre ɓurteende e junngo makko, e o ɓennii o jokkondi e yeeso makko. Kadi malaa'ika Alla o wii mo, ko sabaabu holi a daɓɓi mbakala maa ndee ɗoo tati? Kadi to mi yaltii e nder slander maa, sabu laawol maa ɗaɗaani e yeeso am, kadi mbayɗo njiytii mi, o woppii e am ɗoo tati. Kadi si wonaa o yettii, jooni noon mi mbayi ma ka, kono o goɗɗo mi hebti ma. Kañum Balaama wi'i nulaaɗo Joomi, mi juuɗii, sabu mi anndaaki ko a jokkondiri am e laawol ngol ngam yiɗde am, kañum jooni so a yiɗaani, mi artata. Kadi nulkinaajo Alla wi'i e Balaama, yah e worɓe ɓen; kono konngol ngo so mi wi'i ma, ɗum maa njanndina haalde. Kañum Balaama yahi e hoɓɓe ardiiɓe Balak. Kadi Balak nannii wonde Balaam arii, o yahi e njokkaade makko, e wuro Mowaab, wuro ngo woni e daande Arnon, wuro ngo woni e geɗel daande ɗe. Kadi Balaak wi'i e Balaam, a mbaɗaani mi neldii e makko ngam wiilude ma? Ko waɗi jonaani e am? Goonga mi waawataa yettinde maa? Kadi Balaama wi'i e Balaka, ɗoo mi yiyi faati ma jooni; mi waawata mi haala huunde kadi? Kelme nde si Alla mbaɗi e hoore am, ɗum mi haala. Kadi Balaama yahi e Balaka, kadi ɓe njaɓi to wurooji gure. Kadi Balak juuti beeɓe e ɓalneeɓe,

kadi o neldii to Balaam e hooreɓe ɓe e makko. Kadi e waɗi subaka; kadi Balak naatnoo Balaama, o yaltini mo e dow liggere Baala, kadi o hollirii mo ɗoo kesum won yimɓe ɗii.

23

Kadi Balaama wi'i e Balaka: mahɗin am ɗoo altaruuji jeeɗiɗi, kadi yamɗin am ɗoo ɓannuɗe jeeɗiɗi e belloɓe jeeɗiɗi. Kadi Balak waɗi hono Balaama wi'i mo. Kadi o yaltini ɓiɗɗo nagge e belli e dow lekkal. Kañum Balaama wi'i e Balaka, jokku e dow juulde maa, kañum mi yaha so Alla yaltini am e njoɓɓondiral, kañum konngol ngo so o holliima am, mi haalan ma o; kañum Balaka jokkii e dow juulde makko. Kadi Balaama yahi naamndude Alla, kadi o yahi hakkunde, kadi Alla holliti e Balaama, kadi Balaama wiyi e makko, mi hebti altuuji sappo, kadi mi yaltini ɓalngu e beli e dow altugal. Kadi Alla huutii kelme e nder hunuko Balaama, kadi o wii, o ruttii fayde e Balaka, ɗum noon ma haala. Kadi o yaltini heen makko, kadi o tayii dow juutorɗe makko fof, kadi jamɗi ardiiɓe Mowaabu fof e makko, kadi Ruuhu Alla ari dow makko. Kadi o heɓii misaalu makko, o wii e Mesopotami Balaak laamɗo Mowaab noddi yiɗde am e dow pelle e fuɗnaange, o wii, njah ɗoo mallam ham Yakuuba, kadi njah ɗoo mallam ham Israa'iila. Ko hol mi waɗata laana mo Joomi waɗaani laana makko? Ko holi mi mbaɗa laana mo Alla mbaɗaaki laana makko? Sabu ko e dow koyre pelle mi yiyat mo, e ko e dow kuuɗe mi jeelto mo; yeew, yimɓe keerol mbaɗɗa njoɓɓina, e ko e leyɗeele ɗee mbaɗɗa limteede. Hol ko

limtii ko ɓuri ɓuri ɗemngal Yakuuba, e hol ko limtata leɗɗe Israa'iila? Gite ruu'u am maayde e ruu'uuji goonga'en, kadi ɓiɓɓe am ɓeydu hono ɓiɓɓe ɓeen. Kañum Balak wi'i e Balaam, ko holɗi nii am? Mi noddii ma ngam jaabde jiyaaɓe am, kono yeew, a mbarki-ma mbaroodi. Kadi Balaama wi'i e Balaka, wonaa ko foti Alla mbaɗta e ndema am, ɗum mi njaɓtoy haalde? Kañum Balak wi'i mo: njah tawo e am haa nokkuure goɗɗo ɗo a yiyataa mo ɗoo, kono a yiyay keɓe e makko tan, fof a yiyataa, kañum mallam mo ɗoo. Kadi o heɓii mo yaltini mo to ɗoggere ngenndiije e dow hoore ɗaɓɓaande, kadi o mahii ɗoo altaruuji jeeɗiɗi, kadi o yaltini ɓiɗɗo e beli e dow altaaru ndu. Kadi Balaama wi'i e Balaka: jokku e dow juulde maa, amma min mi yaha naamndude Alla. Kadi Alla haaɗii e Balaama, kadi o nattii ɗaɓɓere nder hunuko makko, kadi o wii, rutto to Balaka, kadi ɗee ko a waɗa haala. Kañum o ruttii faade makko e kañum o tayii dow sadaka makko ɗam nduuɓaa fof e ɓe ardiiɓe Mowaabu e makko e kañum Baalak wi'i makko ko Joomi wi'i. Kadi o heɓii misaalu makko, o wi'i, tagi Balak, kadi nanu, heɗo noppi seedantaajo ɓiɗo Sippor. Wonaa Alla ko neddo, haa o yoɓaa, kañum ko o ko ɓiɗo neddo, haa o yeewee. Kanko wi'i, a wonaa o waɗa? O maayi, kadi a jokkondirtaako? Yeewto, mi heɓii yaamugo nulde; mi nuldat, kañum mi artirta. Alaa, gootal maa wooda e Yakuuba, kadi ɓernde maa yiyteede e Israa'iila; Joomiraaɗo Alla makko ina e makko, ko goɗɗo ardiiɓe ina e makko. Alla mo yaltini mo e Misra, ko fii nii jaaborgal mo. Alaa wonaa nganndu e Yakuuba, kadi wonaa faaliyaaji e Israa'ila; e sahaa ɗoo, haala maa njogaa to Yakuuba, e to Israa'ila kadi, ko Alla maa waɗa? Yeew, yimɓe ɓen ko e nanndu ɓiɗɗo ngesa maa

e nanndu ngesa ɓen njaaɓa; ɓen njaaɗataa haa ɓe ñaamii ɗaɓɓere, kañum ɓe yaraa ɗiɗam ɓe ɓe njahii. Kadi Balaak wi'i e Balaam, hoto a jaŋgina mo e makko, hoto kadi a barkin mo. Kadi jaabii Balaama, o wii e Balaka, a mi haalii mo, mi wiyi, konngol ngo so Alla haalii, ɗum mi waɗa? Kadi Balaak wi'i e Balaam, ɗoo mi mbaɗa ma e nokkuure goɗɗo, so tawii Alla, kadi mallam mo kam e ɗoon. Kadi Balak naatnii Balaam e dow hoore Peor, ɗo ngoodi e ladde naange. Kadi Balaama wi'i e Balaka, mah am ɗoo altaruuji jeeɗiɗi, kadi yammir am ɗoo ɓaleeji jeeɗiɗi, e bellooji jeeɗiɗi. Kadi Balak waɗi hono Balaamu wi'i mo e, kadi o yaltini ɓalngu e belli e dow lelngu.

24

Kañum Balaama yiyde ko e ɓesngu Joomiraaɗo moyyi nulde Israa'iila, o yahi wonaa ko e goonga makko e yettude e kaale, kañum o ruttini yeeso makko e ladde nde alaa neɗɗo. Kadi Balaama ɓeydii ɗe gite makko, o yiyii Isra'iila wonde o woppii e leydi e golle ɗemɗe mum, kadi Ruuhu Alla ari e makko. Kadi o heɓii misaalu makko, o wi, o wi Balaama ɓiɗɗo Beyor, o wi neddo ɗo yiytoo e goonga, o wi o nanaa konguɗe Guloowo, mo yiyti yiytere Alla e laaɗo, udditaama yeeɗe makko. Ko hono goɗɗo suudu maa Yakuuba, dakaaji maa Israa'iila; Ko e nder leɗɗe ɗe nduuɗi, e ko e nder leydi hoore e dow maayo, e ko e dakaaji ɗe Joomi taggi, e ko e sedde e bannge ndiyam. Gorko maa yaha e seedu makko, kañum o maa laamoo leyɗe keewɗe; kañum laamɗam Gog maa ɓeydoo, kañum laamɗam makko maa

ɓeydoo. Alla nganndii mo e Misra; hono ndiimo ngesa-ɗiɗi ko mo; o ñaamata leɗɗe jahaaji makko, e paaɗe maɓɓe o mbaɗa-ɗen, e pitte makko o feccita jahaaɗo. Ndeenɗo, o hoosii ko e nder ɓesngu, e ko e nder ɓesngu ɓurɗo; hol mo waɗtata mo; ɓe naamndii ma, naamnaama; e ɓe mallii ma, mallaama. Kadi Balak fuɗɗii, e o tappe juuɗe makko, kadi Balak wiyi to Balaam, mi noddii ma ngam laaɓde yimɓe am, kadi yeew a mbaawii a mbaawii hitaande tataɓere ndee. Jooni ko woni yaltu to nokkuuji maa; mi wii, mi faamira ma, kono jooni Joomiraaɗo haɗti ma e kisal. Kadi Balaama wi'i e Balaka, a wonaa mi haalii e nulɓe maa ɗe neldaama e am, mi wi'i, si Balaka hokki am suudu makko heewi e njareeji e nebbam, mifaayay tawaade daande Joom ngam waɗde ɗum ɓuri walla bonɗum e hoore am keeriiɗam; ko foti Alla wi'i, ɗum mi wi'ataa. Kañum jooni yiy, mi yaha e nokkuure am; ar walla, mi naamndira ma, ko ɗum yimɓe ɗii mbaɗa waɗde e yimɓe maa e laamu ñalɗe ɗe. Kadi o heɓii misaalu makko, o wi'i, O wi'i Balaama ɓiɗo Beyor, o wi'i neddo ɗo yiytoo goonga, o nannoo kalimaaji Alla, o anndaa ekkitaare e dow Dowlaajo, kadi o yiytii yiytagol Alla e barndugol; gite makko ɓennuɗe. Mi yiytino mo, kono wonaa jooni; mi nulɗino, kono o yaawataa; hoɗere ɓesngo e Yakuuba, neddo ɓesngo e Israa'iila; o puccu ardiiɓe Mowaabu, o ɓooyno fof ɓiɓɓe Seeti. Kadi Edom maa wona jaɓɓugol, kadi Esawu ɓiy yiɗaa makko maa wona jaɓɓugol, kadi Israila waɗi e nguurndam. Kadi o maa yoɓɓina iwde e Yakuuba, kadi o maa halkin gooto feeñtaango iwde e wuro. Kañum o yii Amaleka, kañum o naati misaalu makko, o wi'i, fuɗɗoode leyɗe Amaleka, kañum ɓiɓɓe maɓɓe maa halku. Kañum o yiyi Kenaajo, kañum o naati masal makko,

o wi'i, galle maa ko karfani; kañum so a danni ɗoggol maa e daande, kañum so Beor heɓi ɗoggol ɓuri, Asiriyankooɓe mbaɗata ma. Kañum o yiyi Oj, kañum o naati masal makko, o wi'i, o o, hol mo wuurta, so Alla woni ɗee goɗɗe? Kadi o maa yalta e juuɗe Kittim, kadi ɓe maa ɓeydita Assur, kadi ɓe maa ɓeydita Ibraayimaaɓe, kadi ɓe keeriiɓe maa halki e goonga gooto. Kadi Balaama tawtii yahi, firtiima e nokkuuje makko, kadi Balaka yahi e hoore makko.

25

Kadi Israa'ila jooɗii e Shittim, kadi yimɓe ɓe ɓennii e jaɓɓugol e rewɓe Mowaabu. Kadi ɓe noddi ɓe e juuɗe gite mawɗe mum'en, kadi yimɓe ɲaami juuɗe gite mum'en, kadi ɓe duttori gite mawɗe mum'en; Kadi Israa'ila timmaama e Baalpewor; kadi Joomiraaɗo ɓesɗi e caɗeele e Israa'ila. Kadi Joomi wi'i e Musa, nañu fof ɓe jeyɓe yimɓe ɓen, kadi waɗ misaal e maɓɓe e Joomi yeeso naange, kadi fewndo Joomi ɗen artata e Israa'ila. Kadi Musa wi'i e denndaaji Isra'ila, wartu kala gooto neɗɗo adii makko neɗɗo timminaa-mo e Baal Peor. Kadi yeeɗto, neddo e ɓiɓɓe Israa'iila arii narii mawndo makko faade e debbo Madiyaaniinaajo yeeso Muusaa, e yeeso jamaa fof ɓiɓɓe Israa'iila; ɓe kadi ɓe nanii e ɗaɗi e dooru damal seedantaagal. Kadi yiyde Finehas ɓiɗɗo Eleyasar ɓiɗɗo Harun sarkin limaaɓe, o takkii e ɓooyɗi nder jamaa, kadi o naatii ɓoggol e junngo makko, o naatii caggal gorko Israa'iila ngo e nder wuuro, kadi o tokkii ɓeen fuu ɗiɗi, gorko Israa'iila ngo, e debbo ngo e nder

rewre makko; kadi dartirgal ngo dartii e ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi jeyɓe ɓe maayi e nder daande ndee, nayi nayi e ɗiɗi e cappanɗe alluuji. Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, Finehas ɓiɗo Eleyasar ɓiɗo Haaruuna sartiiɗo dartini ɓesngu am e ɓiɓɓe Israa'iila, nde o heɓtini kiiɗal am e mumen, kadi mi halkinaaki ɓiɓɓe Israa'iila e kiiɗal am. Kañum mi wi'i, to yiɗo mi hokka mo laamorgo jam, kañum ɗum mbaɗa mo e mbiyeteejo makko caggal makko laamorgo sarkiyaagu aynaa, sabu o nduuɗii Alla makko, kañum o waɗi kafara wonande ɓiɓɓe Israa'iila. Innde neddo Israa'iila nde daññaama, o daññaama e debbo Madiyaan, ko Zambri, biyɗo Salmon, hooreejo suudu ɗemngal Simeon. Kadi innde debbo Madiyaniyanke nde daññaama, Kozbi, biyɗo Zur, ardiiɗo leydi Ommot; o woni e suudu dendiraagal Madiyam. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'ila, o wi'i, jibinee e Madiyanaajo e njogee ɓe, sabu ɓe jibinata e on e ɓaɗɗugol, ko foti ɓe ɓaɗɗu on e sabaabu Fogoor, e sabaabu Kasbi rewrude hooreejo Madiyam, musiɗɗo maɓɓe, mo jogaama e ñalnde jogagol e sabaabu Fogoor.

26

Kadi waɗi caggal ɗo daaɗe, kadi Joomi haalii e Musa e Eleyasar sakkiɗo, o wiyi, njaɓtu limoore kala jamaa ɓiɓɓe Israila iwde nay duuɓi cappanɗe e dow ko faati e suuɗe baabaaɓe mumen, kala o yaha ngam jokkondir e Israila. Kadi Musa e Eleyasar sarki sernde to Araboti Mowaabu dow Urdun hakkunde Yeriko, o wi'i, iwde duuɓi noogas e dow, no Joomi waɗi Musa; kadi ɓiɓɓe

Israa'ila ɓe yaltii e Misra, Ruubeen cakkitiido Israa'ila; ɓiɓɓe Ruubeen ko Enok, e yimɓe Enok; e Falluu, yimɓe Falluu. O Asron, yimɓe Asronei; o Charmi, yimɓe Charmi. Ɗen ko leyɗe Ruben, e wadi limtugol maɓɓe, tati e cappanɗe nayi e temedere ɗiɗi e teemedere. E ɓiɓɓe Pallu, Eliyaab. Kadi ɓiɓɓe Eliyaab, Namuwel, e Datan, e Abiiram; ɓeen noon wonde njiytaaɓe jamaa; ɓeen noon ko ɓe njokkondiri e Muusaa e Haaruuna e nder jamaa Koora, e nder njokkondiral Joomiraaɗo. Kadi leydi udditii kanko mum, nulti ɓe e Korah, nder maayde jemma makko, sahaa yiite nyaami duuɓi taano e ɗiɗi, kadi ɓe woni alaamaaji; kono ɓiɓɓe Korah maayi. Kadi ɓiɓɓe Siméon, yimɓe ɓiɓɓe Siméon; to Namuél, yimɓe Namuélaaɓe; to Jamin, yimɓe Jaminaaɓe; to Jakin, yimɓe Jakinaaɓe; to Sera, yimɓe Seraawaaɓe; to Saawul, yimɓe Saawulaaɓe. Ɗen ɗen yimɓe, leyɗe Simaawu, e nder ɗaɓɓitannde mumen, ɗiɗi e noogas ujunere e ɗiɗɗe teemerre. Ɓiɓɓe Yahuuda, Er e Onan; kadi Er e Onan maayi e leydi Kanaan. Kadi ɓiɓɓe Yahuuda jeyaa e nder leyɗe mumen: to Shela, leydi Shelaawuɓe; to Peres, leydi Peresuuɓe; to Sera, leydi Seraaɓe. Kadi ɓiɓɓe Fares jeyii, e Asron, yimɓe Asroniiɓe; e Jamun, yimɓe Jamuniiɓe. Ɗen ɗen leñol, leñol Yahuuda, e nder jaaynde mumen, jowi e cappanɗe tati duuɓi e teemerre. Kadi ɓiɓɓe Isaakar e nder leñol mum'en: to Tola, leñol Tolaaji; to Fuwa, leñol Fuwaaji; to Jasuub, leñol Jasuubiji; to Samram, leñol Samramiji. Ɗen ɗen leñol Isaakaar e nder limtaare mumen, nayi e jeɗiɗi tati e cappanɗe jeɗiɗi e teemerre nayi. Ɓiɓɓe Zebulon e nder leñol mum'en: to Sared, leñol Sareduuji; to Allon, leñol Allonuuji; to Allel, leñol Alleluuji. Ɗen ɗen yimɓe Sabulon, e ndeenka limtaare mumen, cappanɗe

teemedere e jowi teemerre. Ɓiɓɓe Gaad e nder leñol mum'en: to Safon, yimɓe Safoniyankooɓe; to Haggi, yimɓe Haggiyankooɓe; to Shuni, yimɓe Shuniyankooɓe; to Ozni, yimɓe Ozniyankooɓe; to Addi, yimɓe Addiyankooɓe; to Arodi, yimɓe Arodiyankooɓe; to Ariel, yimɓe Arieliyankooɓe. Ɗii ko leyɗe ɓiɓɓe Gaad, e nder limtaare mum'en, nayi e cappanɗe, e nay e nayi sappo, e ujunere, e jowi teemedere. Ɓiɓɓe Aseer e nder leñol mumen: to Jamin, yimɓe Jaminuuɓe; to Isu, yimɓe Isuuɓe; to Beria, yimɓe Beriauuɓe. E Heber, yimɓe ɓe Heberiyankooɓe; e Malkiyel, yimɓe ɓe Malkiyeliyankooɓe. Kadi innde ɓii Aseer, Saraay. Ɗen ɗen yimɓe Aasher e nder ɗaɓɓitannde mumen, tati e cappanɗe nayi e ujunere e ɗiɗi nayi e nay. Ɓiɓɓe Yuusuf e leñol mum'en, Manaase e Efrayim. Ɓiɓɓe Manaase. E Makiir, yimɓe Makiir; kadi Makiir jibini Gileyaad; e Gileyaad, yimɓe Gileyaad. Kadi ɓen ngon ɓiɓɓe Gileyaad: Ahiyeser, yimɓe Ahiyeseriiɓe; e Helek, yimɓe Helekiiɓe. E Esriel, yimɓe ɓe Esriel; e Shechem, yimɓe ɓe Shechem; e Shemar, yimɓe ɓe Shemar; e kadi e Hepher, yimɓe ɓe Hepher. Kadi Salpaad, ɓii Ofer, wonaa mo ɓiɓɓe, kono rewɓe tan; kadi ɗee ko inɗe rewɓe Salpaad: Mala, e Nuwa, e Egla, e Melka, e Tersa. Ɗen ko leyɗe Manaase e ndeenka makko, ɗiɗi e cappanɗe ujunere e teemerre ɗiɗi. Kadi ɓen ɓii ko ɓiɓɓe Efrayiima: to Shutela, yimɓe Shutelaaji; to Tahan, yimɓe Tahanaaji. Ɗum ɓiɓɓe Shuthelah: to Eden, yimɓe ɓe Edenaaɓe. Ɗen ɗen leɗɗe Efrayiima e hitaande mum'en, ɗiɗi e tettati ujunere e jowi taano; ɗen ɗen leɗɗe ɓiɓɓe Yuusuf e leɗɗe mum'en. Ɓiɓɓe Benyamiin e nder leñol mum'en: to Bali, leñol Balii'en; to Ashbel, leñol Ashbelii'en; to Ahiram, leñol Ahiramii'en. Ɗo Sofan, yimɓe ɓe Sofani. Kadi ɓiɓɓe Bale jeyii

Adar e Noeman; e Adar, yimɓe ɓe Adari; kadi e Noeman, yimɓe ɓe Noemani. Ɗen ɓiɓɓe Benyamiin e nder leñol mumen e nder jiytingol mumen, jowi e tati sappo e teemerre jowi e teemerre ɗiɗi. Kadi ɓiɓɓe Daana e leñol mum'en: to Sama, leñol Samayiiɓe, ɗum ko leñol Daana e leñol mum'en. Fof ɗen leñol Samari e nder jaaɓtingol mumen, nayi e tati e cappanɗe ujunere e nayi e tati ɗiɗi. Ɓiɓɓe Naftali e nder leñol mumen: to Asiyel, leñol Asiyel; to Guni, leñol Guni. Ɗo Jeser, yimɓe ɓe Jesherite; ɗo Shallum, yimɓe ɓe Shelemite. Ɗum ko leyɗe Naftali, e jaaynde mumen, cappanɗe nayi e tati e ɗiɗi teemerre. Ɗum nii limtugol ɓiɓɓe Israa'iila, ujunere teemerre e duuɓi gooto e teemerre je'e-je'e-didi e tettati. Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, ɓeen ɗeen leydi maa keɓee jaɓde, jaɓde e limoore ɗen ɗe innde ɗen. Ko ɓeynguɓe ɓurɓe, a waɗata gite, kadi ko ɓeynguɓe keewɓe, a fokkata gite makko; kala gooto, hono no limtaama, hokketeɗo gite makko. Sabu kuuɗe, leydi ndi mbaɗetee e innde; e goonga leñol baabaaji mumen, ɓe mbaɗata. Iwde e nder kaaɗe, a maa feyyinde laamɗam mum'en e hakkundee goɗɗo e keewɗo. Kadi ɓiɓɓe Lewi e nder leñol mum'en: to Gershon, leñol Gershoniyankooɓe; to Kohat, leñol Kohatiyankooɓe; to Merari, leñol Merariyankooɓe. Ɗen ɗen leɗɗe ɓiɓɓe Lewii; leɗɗe Libni, leɗɗe Hebron, leɗɗe Kora, e leɗɗe Mushi; kadi Kohat jibini Amram. Ɗo innde debbo makko Yokabed, ɓii rewɓe Lewi, mo ɓe ɓeydii ɓeen e Lewi e Misra, kañum o ɓeydii e Amram Haruuna e Muusa, e Maryama ɓiy mum'en. Kadi Harun heɓii ɓiɓɓe, Nadab, e Abiyuu, e Eleyasar, e Itamar. Kadi Nadaab e Abiihu maayii nde ɓe njaɓɓitii yiite keeriinde yeeso Joom nder ladde Sinay. Kadi jeyii e limtaare maɓɓe tati e cappanɗe ɗiɗi ujunere, kala gorko e

lewru gooto e dow; sabu limteede ɓe tawaani e ɓesngu ɓiɓɓe Israila, ko sabu hokketeede wonaa maɓɓe jaɓɓorgal e ɓesngu ɓiɓɓe Israila. Kadi ndee limtingol Musa e Eleyasar sarɗo, ɓe limtini ɓiɓɓe Israila e Araboti Mowaabu, dow Urdun hakkunde Yeriko. Kadi e ɗii goɗɗi alaa neɗɗo e yimɓe limtaaɓe e Musa e Harun, ɓe limtii ɓiɓɓe Israa'ila e ladde Sinaa. Sabu Joomi wi'i ɓe, mayde ɓe maa mayde e ladde ngenndiije; kadi alaa mo faamaama e makko ɓe haa gooto, si wonaa Kaaleb biɗɗo Yefunne, e Yuusaa biɗɗo Nuuna.

27

Kadi rewɓe Salpaad ɓii Ofer, ɓii Galaad, ɓii Makir, e yimɓe Manaase, e ɓiɓɓe Yuusuf, ɓe njaɓii, kadi ɗee ko innde mumen, Maala, e Nuwa, e Egla, e Melka, e Tersa, kadi ɓe njokkaama yeeso Muusa, e yeeso Eleyasar sartiiɗo, e yeeso ardiiɓe, e yeeso renndaango fof e ɗooftaare damal seedantaagal, ɓe wi'i, baabaamen maayi e ladde ngenndiije, kadi kanko alaa e ɓoyngol renndaango ngo njokkondiri yeeso Joom e renndaango Kore, sabu e junuɓi makko maayi, kadi ɓiɓɓe alaa jeyaama e makko; hoto innde baabaamen momtu e ɓoyngol yimɓe makko, sabu alaa e makko ɓiɗɗo; hokku min nannguɗi e ɓoyngol ɓiy-leñol baabaamen. Kañum Musa naatnii haala mum'en yeeso Joomiraaɗo. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, goonga ɓiɓɓe Salpaad haali no haaniri; teddungal maa hokka ɓe laamorgo gollodirgo e ɓesngu goɗɗo esɗe baaba mum'en, kadi maa waylu gollodirgo baaba mum'en e ɓe. Kadi e ɓiɓɓe Israa'ila a waasa, a

wi'a, neddo so o maayi, kadi ɓiɗɗo alaa mo, a njaltu galle makko e ɓiɗɗo debbo makko. So ɓiɗɗo debbo alaa mo kadi, a hokku galle e esiraaɗo makko. Si kono wonaa mo mawnuɓe, maa hokka ndeenka e mawndo baaba makko. Si kono mbaawaa nde ɓiɓɓe baaba makko, maa hokkata nde aduna ko neɗɗo makko ɓurɗo ɓesngu mo e leydi makko, hono o aduna goɗɗe makko; kadi ɗum maa waɗa ko ɓiɓɓe Israa'ila sariya hukmu, hono no Joomiraaɗo yamirni Muusaa. Kadi Joomi wi'i to Muusaa, yahu haa dow dow ndi e bannge ɗiɗawo Urdun, ɗoo dow Nebo, kadi yiy leydi Kana'an, ndi min mi njaɓɓina ɓiɓɓe Israa'iila e ndeenka. Kadi a yiyat mo, kadi a heɓɓitoytee e yimɓe maa a kadi, hono heɓɓitiima Haruuna eskiraaɗo maa e Hoor ɗo ɗuuɗal ngal. Sabu on ɓenni wolde am e ladde Siina, e sahaa mo jamaa ɗii nannondiri, haa on seeɗtinii mi e ndiyam ɗum yeeso maɓɓe; ɗum ko ndiyam ngam haɗe e Kaadeesa e ladde Siina. Kadi Musa wi'i to Joomiraaɗo, hay Joomiraaɗo Alla mo Alla ruuɓe e ɓesngu fow suɓi neɗɗo e dow ngal laamorgo ndee, mo o yaha yeeso maɓɓe, kadi mo o nata yeeso maɓɓe, kadi mo o ɓeydina ɓe, kadi mo o nattina ɓe, kadi ngal laamorgo Joomiraaɗo waasata wonde ko e mbata ɗiɗi nii ɗi alaa gorko seedotooɗo ɗi. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, naatnu e hoore maa Yusuwa ɓii Nuna, neddo mo jogii ruuhu e hoore makko, kadi a dartata junngo maa e kanko. Kadi a dartir mo yeeso Eleyasar serniiɗo, kadi a yah ko o ɓuri yeeso renndaango fof, kadi a yah ko faati e makko yeeso ɓe. Kadi maa hokka e nder kisal maa e kanko, ngam ɓiɓɓe Israa'iila ɓe heɗo makko. Kadi yeeso Eleyasar sariya o maa taya, kadi ɓe maa naamndita mo hukunci naamndingol yeeso Joomiraawo; e daande makko ɓe

maa yaha, kadi e daande makko ɓe maa naata kanko e ɓiɓɓe Israa'iila gooto e gooto, kadi jamaa fof. Kadi Musa waɗi hono Joomi yamirno mo, kadi o ɗaɓɓii Yuusaa, o dartini mo yeeso Eleyasar sakkiɗo, e yeeso jamaa fof, kadi o ɗaɓɓi juuɗe makko e kanko, kadi o dartini mo hono Joomi yamirno Musa.

28

Kadi Joomi haalii e Musa, o wi'i, yaamno ɓiɓɓe Israa'ila, kadi a wi'ata e maɓɓe, o wi'i, naatnuɗe am, naatnuɗe am, ɓamtaaje am e ɓoofndi neɗɗaandi, on mbaɗ-ɗon mooftoyde yaltinde e am e juulɗe am. Kadi maa wi'a e mawɓe, ɗee ko sadakaaji, foti nii maa njaɓta e Joomi, ɓe mbaɗi ɓiɓɓe hitaande gooto tayaali ɗiɗi ñalawma kala ñalnde haa sadaka ɓurɗo fof sahaa kala. Ɓiɗɗo gooto a mbaɗa subaka, e ɓiɗɗo ɗiɗaɓo a mbaɗa ɗoo ɓennuɗo hiirde. Kadi a mbaɗa sappo e sappo efa gawri laamu haa sadaka taytaande e mafuta e nayi e sappo e nay hin. Sadaka ɓurɗo fof ɗo jooni, ɗo waɗii e nder luumo Sinay, haa woni ɓuuɓri neɗɗaaki e Joomiraaɗo. Kadi jaayngo makko naaneteejo hin ngo to mberoodo goo goto. To nokku seeɗo a maa jaayna jaayngo neɓɓam heɓɗam to Joomiraaɗo. Kadi mberoodo ɗiɗo a maa waɗa ɗo to ɓenngel. Hono jaayngo makko e hono jaayngo makko on maa waɗa ɗum to wuuɗo moyyo to Joomiraaɗo. Kadi ñalnde sabbaaji on, maa njokkondir'en ɓiɗɗo peeji ɗiɗi hitaande gooto gooto tawaaka, e ɗiɗi sappo e ɗiɗi gawri moyyi ɓeydaandi e mafal ngam sadaka e naamnugol, sadaka ɓurngol fof sabbaaji e sabbaaji dow sadaka ɓurngol fof sahaa kala, e naamnugol

makko. Kadi e lewru kese ɗin, on maa waɗto sadaka ɓurnaangal fof e Joomiraaɗo, ɓiɗɗo nay ɗiɗi, e beli gootol, e ɓiɗɗi mbeewa hitaande jeejeeɓe sappo tayaaɓe; tati dekaat guurel laaɓtungel e mafal ngam ɓiɗɗo gootol, e ɗiɗi dekaat guurel laaɓtungel e mafal ngam beli gootol; dekaat dekaat guurel laaɓtungel e mafal ngam mbeewa gootol, sadaka hunnde haɗirde, sadaka e Joomiraaɗo. Jowre makko ɗoo, ndeenka hiin ɗoo, ko e ɓanndu gooto; e tataɓere hiin ɗoo, ko e beli gooto. Kadi naange nayeeje hin maa waɗde e ɓesngu ɓesngu goo divere. Ɗuum ko sadaka ɓurɗam lewru e lewru e lebbi lebbi hitaande ndee. Kadi bodeejo gootooɗo e mbeydi, gooto e dow juuɗe to Joomiraaɗo, e dow naatgol ɓurngol sahaa kala, maa waɗee, e naatgol yiitere makko. Kadi e lewru ɓurɗo, ñalawma naaneteɗɗo e joppiteɗɗo lewru ndu, Paask to Joomiraaɗo. Kadi nder ñalawma sappo e jowi ñalnde ndee lewru nduu juulirde; cappande ñalawma ɓurɗe tawaaka njamnata. Kadi ñalnde ɓurɗo nolteede laaɓɗo ko wona e on; fof golle kuutoragol on waɗataa. Kadi on mbaɗa tammude ɓurɗe fof, juutol, to Joomi, ɗaɓɓe ɓee e nagge ɗiɗi, belu gooto, ɗam-ɗam-ɓe hitaande jejeɗiɗi; ɓe mbela taane caɗeele on. Kadi saraka maɓɓe ɓaleeri laamu njiɗɗitaama e ndiyam mai, tati sappo e ɓiɗɗo njoɓɓo ɗo gooto, e ɗiɗi sappo e ɓiɗɗo barka ɗo gooto. Sappo e cappo sappo a waɗa e mberewa gooto, e mberɗi jejeɗi. Kadi bodeejo gootooɗo e mbeydi, gooto e dow junubaaji, ngam waɗde kafaara e dow on maa; Si wonaa sadaka ɓurngal sahaa subaka sahaa kala, nde woni sadaka ɓurngal sahaa kala. Ɗee goɗɗe, nii ko e ɗee goɗɗe, on mbaɗa waɗde ñalnde ndee e ñalɗi jeejeeɗiɗi, laaɓi, sadaka e ɓuuɗol wonnde mo Joom, dow jaɓɓorgal ɓurngal tan sahaa kala, on mbaɗa waɗde sadaka

yiitere makko. Kadi ñalnde je njeeɗiɗo ngootal ko noddeede seede maa on; fof golle gollaande hoto a waɗa e mum. Kadi ñalnde goɗɗo keso, so on waɗii sadaka keso to Joomi e yontere, nodditaare seeɗɗo maa heɓee on; fof golle huutoreere hoto waɗee on. Kadi on mbaɗa sadakaaji ɓurnaaji fof e wuuɗo ɓooyɗo to Joom, ɓiɓɓe nay ɗiɗi e nagge, beeɗo gootol, ɓiɓɓe mbayɗi hitaande jejeɗiɗi tayyaaji. Saraka mum'en, gawri finɗi haɗaandi e mafuta; tati sappo e ɗiɗaɓo gooto, e ɗiɗi sappo e beeɗo gooto. Sappo e cappo sappo to ɓeendu gooto, to ɓeendu ɗiɗi; e mbaalu gooto ummorii e mbaɗi, fayde e juumre, fayde e mon; si wonaa sadaka ɓurngal sahaa kala; e sadaka maɓɓe waɗa on mi, ɓe mbaawat waɗude e tawaaka e mon, e naamnde maɓɓe.

29

Kadi e lewru je-ɗiɗi nduu, ɓooyɗo gooto e lewru nduu, nodditaango laamorɗo maa wona e on; fof golle kuutorɗe hoto waɗa; ñalnde tappirde maa wona e on. Kadi on maa waɗa sadakaaji ɓurnaaji fof, e weeñorde ɓurnde, e Joom, ɓiɗɗo gooto e nagge, beli gooto, ɓe-mbaalu hitaande jejeɗiɗi ɓamtaaji taaneekuɗi. Sadaka maɓɓe gari finɗi haɗaaki e maayu; tati keerol e dabbere ɗee gootooɗo, e ɗiɗi keerol e beli gootooɗo; Keerol keerol e mberewa gootooɗo, e mberɗi jeejeeɗiɗi; E mbaalu biyaagu gootooɗo iwdi e biyaagu, e juumre bonande iwdi e on; Si wonaa koye ɓurnaaje lewe hesere; e sadakaaji maɓɓe, e naatirɗe maɓɓe, e koyngal ɓurngal sahaa fof; e

sadakaaji maɓɓe e naatirɗe maɓɓe e nder yiiltaare maɓɓe haa woni heeɓre wuurnoore e Joom. Kadi nde sappo e sappo nde lewru ndun, innde moyyere woni e on, kadi on mbaɗa ɓernde mumen, kadi golle fof on waɗataa. Kadi on mbaɗa sadakeeji ɓurnaaji fof e humpito wuurnoowo mo Joom, sadakeeji e Joom, ɓiɗɗo nagge gooto, beli gooto, ɓe-mbaalu hitaande jejeɗiɗi, ɓe mbaɗa yiyeede e mon nde caɗeele. Sadaka mum'en gari finfinne haɗaɗɗe e maayi; tati kashi sappo e dabbere ɗee gootee, e ɗiɗi kashi sappo e raago ɗee gootee; Kashi sappo kashi sappo e ɓerɗe ɗee gootee, e ɓe ɓerɗe jejeɗiɗi; E mboddi gootee e mbuuɗi baɗɗe e juumre, waɗde kafara e on; si wonaa ko e juumre kafara nde, e sadaka ɓurɗo nde sahaa kala; sadaka makko, e naamnde makko e nder laamu ndu e wuuɗe moyyere sadaka e Joom. Kadi e ñalawma sappo e jowi ñalnde e lewru je naanannde ndee, nodditaango senndaango maa waɗa e on; goonga kala kuutorgal kuutoragol, a waɗataa; kadi juulɗe ɗum juulnde e Joomiraaɗo ñalawɗi jeeɗiɗi. Kadi on maa waɗto sadakeeji ɓurnaaji fof, sadaka e nder wuundu moyyere to Joom, ñalnde ɓurɗo, ɓiɗɗo nay tati e sappo, barkeeji ɗiɗi, ɓiɗɗo mbeewa hitaande gooto nayi e joyi; ɓe maa wonde baawɗe ɓalɗe. Sadakaaji mum'en gari labiinde mo haɗaama e maayi; tati sappo e ɓiɗɗo gooto, e sappo tati e joyi; e ɗiɗi sappo e beli gooto, e ɗiɗi beli; Sappo sappo e ɓiɗɗo mawngo gooto, e nayi e joyi ɓiɗɗi mawnɗi; E mboɗi gooto iwdi e mbaɗi baɗte bonande; si wonaa sadaka ɓurɗo yoɓɓo; sadakaaji mum'en e yiitaaji mum'en. Kadi nder ñalnde ɗiɗaɓo, ɓaleeɓe sappo e ɗiɗi, beeɓe ɗiɗi, ɓaleeɓe ɓesnguɓe hitaande nay e jeegom taye e sappo, ɓe alaa finndol. Juulde mum'en e yoobde mum'en e ɓe'i e ɓe belli e

ɓe mbaalu e ɓe ɓiɓɓe ngenndi limre mum'en, ngenndi jaaɓtingol mum'en. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e dow juumre; si wonaa ko sadaka ɓurngal tan tan; sadakaaji maɓɓe e lamnuuji maɓɓe. Ñalnde tataɓo, ɓaleeɓe gomndidi e teemedere, ɓaleeɓe mbaydi dìdì, ɓaleeɓe ɓurdi hitaande nay nayi e jeegom, ɓe njoofaani. Juulde mum'en e yoobde mum'en e ɓe'i e ɓe mbaydi e ɓe ɓuri nii limgal mum'en, nii yantude mum'en. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e faati juumre, si wonaa sadaka ɓurngal ngal ɓurta sahaa kala; sadakaaji maɓɓe e jaaɓtinde maɓɓe. Ñalnde naange, dabbere sappo, jaaɓe dìdì, ɓeɓe mbaydi hitaande nay e sappo, keewdi. Juutde ɓe e nannguɗe neɗɗaŋkooje ɓe e ɓiɓɓe e belɗe e ɓiɗɗo mawndo e limoore mum ɓe, e yettaare mum ɓe. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e faati juumre, si wonaa sadaka ɓurngal ngal ɓurta sahaa kala; sadakaaji maɓɓe e jaaɓtinde maɓɓe. Ñalnde ñalnde joweego, ɓaleeji nayi, beeɓe dìdì, ɓaleeɓe hitaande gooto nayi e nayi tayyaaka. Juutde ɓe e nannguɗe neɗɗaŋkooje ɓe e ɓiɓɓe e belɗe e ɓiɗɗo mawndo e limoore mum ɓe, e yettaare mum ɓe. Kadi bodeejo gootooɗo e mbodeeji, gootooɗo, e dow junuubaaji, si wonaa sadaaka ɓurteende nde sahaa kala; sadaakaaɗe maɓɓe e jaaɓtinaaɗe maɓɓe. Ñalnde ɗo jeegomɗo, ɓaleeji jeetati, jaamɓe dìdì, ɓaleeji mbaydi hitaande gooto sappo e joyi, ɓe njoofaani. Juutde ɓe e nannguɗe neɗɗaŋkooje ɓe e ɓiɓɓe e belɗe e ɓiɗɗo mum-ɓe, e limre mum-ɓe, e daande yiiltorde mum-ɓe. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e juulde batu; si wonaa sadaka ɓurngal nganndiral; sadakaaji makko e ñaamuuji makko. Ñalnde ñalnde je-jeedidɗo, ɓaleeji jeedidi, beeɓe dìdì, ɓaleeɓe mbaydi hitaande sappo e joyi, tayyaali. Juutde ɓe e nannguɗe neɗɗaŋkooje ɓe e ɓiɓɓe e belɗe

e ɓiɗɗo mawndo e limooje ɓe ko e ɗooftaango mum ɓe, ko e jokkondiral mum ɓe. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e faati juumre, si wonaa sadaka ɓurngal ngal ɓuraa sahaa kala; sadakaaji maɓɓe e jaaɓtinɗe maɓɓe. Kadi nder ñalnde nde jeetati, ko tayre jamaa maa e on; fof golle kuutorɗe, a waasata waɗde e makko. Kadi on mbaɗa sadaaji ɓurnaaji fof e ɓoofal wuudɗitaangal sadaaji to Joomiraaɗo, nyalawol gooto, beeɓe gooto, ɓe-mbaalu hitaande jejeɗiɗi ɓaleeɓe. Juutɗe ɓe e yiitere ɓe e ɗaɓɓere ɓe e ɓiɗɗo e beli e ɓiɗɗe ɓe ko e limoore mum ɓe, ko e sarɗiyankoore mum ɓe. Kadi bodeejo gooto e mbeedi, e faati juumre, si wonaa sadaka ɓurngal ngal ɓuraa sahaa kala; sadakaaji maɓɓe e jaaɓtinɗe maɓɓe. Ɗee goɗɗe on waɗa mo Joomiraaɗo nder juulirɗe mumen, si wonaa duuɓe mumen, e goɗɗe yiɗtotooɗe mumen, e sadakaaɗe ɓurɗe fof mumen, e sadakaaɗe mumen, e sadakaaɗe ñaamde mumen, e kisol mumen.

30

Kadi Muusa haalii e ɓiɓɓe Israa'iila e nder fof ko Joomi yamiranii Muusa. Kadi Muusa haali e ardiiɓe leydi ɓiɓɓe Israa'iila, o wiyi, ɗum ko wolde nde Joom yamiri. Neɗɗo mo wadi waɗde to Joomi, walla laamti laamtaare, walla daŋni daŋnde fayde e baɗte makko, haaɗataa konngol makko; fof ko ɓuri e hunuko makko, o waɗa. Si kono debbo wadi naafoore e Joomi, walla o laaɓi laaɓtaare e suudu baaba makko e ceeɓdam makko, kadi baaba makko nani naafooɗe makko, e laaɓtaare

makko, ɗe o laaɓi e hoore ruuhu makko, kadi baaba makko sutii e makko, kadi fof naafooɗe makko ñaawoytee, e fof laaɓtaare ɗe o laaɓi e hoore ruuhu makko, ɗe mbaawi e makko. Si kono baaba makko ñaawi, e ñalnde o nani fof naafooɗe makko e laaɓtaare, ɗe o laaɓi e hoore ruuhu makko, ɗe ñaawoytaako. Kadi Joomi momtu mo, sabu baaba makko ñaawi. Si kono so o waɗii jom gorko, e duɗe makko ɗe ina dow makko e nder ceeɓtingol ɗiɗe makko, ɗe o ɗaɓɓi e dow ruuhu makko, e gorko makko nanii, e o ɗacci e makko ñalnde wonde o nanii, e si tawii fof duɗe makko, e ceertinooje makko, ɗe o ɗaɓɓi e dow ruuhu makko, ɗe mbaɗa tagu. Si kono gorko makko ñiiwi ñiiwaade e ñalngu o nanngu, fof duɗe makko, e coklitagol makko ɗe o cokli e hoore naange makko, ɗi dartaako, sabu gorko ñiiwii e makko; kono Joom mawndini mo. Kadi ndeenka debbo biyɗo e debbo njaɓɗaama, foti ko waɗi ndeenka e hoore makko, ɗum mbaawi e makko. Si kono nder suudu gorko makko naatngu makko, walla jokku ɗo e hitaande makko e nder laaɓtugol, kala gorko makko nanii, kala o ɗaccii e makko, kala o haɗaani e makko, kala fof naatnguuji makko artata, e fof jokkuuji makko ɗi o jokkii ɗo e hitaande makko, ɗi artata e makko. Si kono gorko makko ɗon haali e naatnude ɗum e ñalnde nde o naninoo, fof ko woni si yaha e ɗemɗe makko e jaabawol makko e cuurɗe ɗe e hoore makko, tawaa dartude e makko; gorko makko haali e naatnude ɗum, e Joom ɗon momtinoo makko. Fof duɗe e fof laaɓe ndeenka waɗi haalde ɓernde, gorko makko mbaɗa mo, e gorko makko momtu mo. Si kono o ɗacci o ɗacci mo ñalnde e ñalnde, e o mbaɗa mo fof duɗe makko, e jaɓɓorɗe ɗe e hoore makko o mbaɗa mo, sabu o ɗaccii mo ñalnde nde o nanii. Si

kono gorko makko yaltini e naltini caggal ñalnde nde o naninoo, o mbaawɗo juumre makko. Ɗee ɗee sarɗiiji kala nii Joomi yamirni Muusaa, hakkunde gorko e debbo makko, e hakkunde baaba e ɓiɗɗo debbo e ceeɓndam e suudu baaba.

31

Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wiyi, tollin tollingol ɓiɓɓe Israa'ila e Madiyanaajo, kadi e laaɓtunde maa ñaagdetee e yimɓe maa. Kadi Musa haalii e yimɓe ɓee, o wiyi: hullitee worɓe jom-keerol e mon, kadi jeyee e yeeso Joom e dow Midiyaan, ngam yaltinde ɓamtaare ummorii e Joom e Midiyaan. Ujunere e lenyol, ujunere e lenyol, e ɗen kala lenyuuji ɓiɓɓe Israa'iila, neldee ɓe ngam jokkondir e nder jaŋde. Kadi ɓe limorii e duuɓi Israa'iila ujunere e lenyol kala, sappo e ɗiɗi duuɓi ɓe njahiraama ngam yiɗde. Kadi Musa neldini ɓe, ujunere iwdi e lenyol, ujunere iwdi e lenyol, e doole mum'en, e Finehas ɓiɗɗo Eleyasar ɓiɗɗo Harun sartiiɗo, e kuuje seernuɗe, e mbabbuuji seedanteeji e juuɗe mum'en. Kadi ɓe njaltini e nder jaɓɓorgo dow Madiyaan, ko no Joomiraaɗo waɗi yowre e Muusaa; kadi ɓe warii kala gorko. Kadi ɓe mardi laamu'en Madyan e nder waktu hono e jonde ɓe maaɓe: e Ewi, e Rekem, e Sur, e Hur, e Reba, jowi laamu'en Madyan; e Balaam ɓiɗɗo Beor ɓe mardi e leydi e jonde ɓe maaɓe. Kadi ɓe ɓooyii rewɓe Madyan, e kuuɗe mum'en, e daɓɓe mum'en, e fof ko mum'en heɓi, e doole mum'en ɓe ɓooyii. Kadi wuro'en mum'en fof to nder gure mum'en, e suudu mum'en ɓe tokkii e yiite. Kadi ɓe ngarti fof namnde mum ɓe, e fof ko ɓe

naamnii mum ɓe tuggi neddo haa dabbaaji. Kadi ɓe ngarti yimɓe njaɓaaɓe, e koye, e ɓuuɓri fayde to Musa e to Eleyasar sarkin limaabe, e to huunde ɓiɓɓe Israa'ila, to leydi ndii to Araboti Mowaabu, ndi woni dow Urdun hakkunde Yeriko. Kañum Musa yahi e Eleyasar sarkin limaabe e fof hooreebe jamaa yahi ngam fayde ɓe bannge wonnde nde wuro. Kadi Muusaa ɓeydii e hoɗɓe ɓe njoɓɓinoo doole, ardiiɓe ujunere e ardiiɓe temedere ɓe njiyii e laawol ngol ɓiɗɗo. Kañum Musa wi'i ɓe, ko waɗi on ngarti feccere kala? Ɗumɗe ngam ɗum ngoɗɗi ko e ɓiɓɓe Israa'ila e nder daande Bala'am ngam yaltinde e njaɓde daande Joomiraaɗo, sabu Fegoor; kadi njaɓɗi heɓi e nder jamaa Joomiraaɗo. Kadi jooni, wara on waɗ kala gorko e nder kala leyyi, wara on waɗ kala debbo mo anndii suudu gorko. Kadi fof ko rewi ɗi rewɓe, ɗi anndaaki laaɓal gorko, rewto ɓe ɓe nduumɗe. Kadi onon, njoɓɓitee e bandu ngenndiije ndii ñalawɗi je-ɗiɗi. Kala mo warii neɗɗo e mo ɗemɗi neɗɗo waɗɗiɗo, o sifetee ñalnde tataɓo e ñalnde je-ɗiɗaɓo, onon e jiyaaɓe maa. Kadi kala daɓɓere e kala ngaari boowal e kala golle e mbewa e kala ngaari lekki, on maa sifto ɗum. Kadi Eleyasar sarkin limaaɓe wi'i e worɓe doole ɓe ɓe ngoɗɗi iwde e laylawal jaŋde, oo ko sariya jaŋde nde Joomiraaɗo yamiri Muusaa. Si wonaa ngooru e njeelaaɗi e balɗe e ɓaleeje e leɗɗe e tin, kala huunde o mbaawata yaha e yiite, o mbaawata ɓeyditeede, kono walla e ndiyam ɓeydingol o mbaawata ɓeyditeede; e kala goɗɗe so tawaani yaha e yiite, o mbaawata yaha e ndiyam. Kadi on mbaɗa kuuje ɗee nder ñalnde je naanorde, kadi on mbaɗa seeda; kadi caggal ɗum on mbaɗa naata nder leslere ndee. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, nañu limoore kooje ɓamtaare iwde e

neɗɗo haa dabbaaji, aan e Eleyasar sakkitiijo e hooreɓe baabiraagal ngenndiije. Kadi heen ma keɓtin ndeenari ɗii hakkunde joodiiɓe ɓe yaltii e laawol ngol, e hakkunde jamaa fof. Kadi on maa momtu ko faati Joomi e yimɓe joodiiɓe ɓe yaltii e nder jaɓɓugol, gooto naftoore e teemerre, e yimɓe, e dabbaaji, e na'i, e mbaalu, e mbakkaaji; kadi e ɓenndo mumen on maa naata. Kadi a maa hokka Eleyasar sartiiɗo ɗo kuuɓe feccere Joomiraaɗo. Kadi e nokku ɓesngu ɓe ɓiɓɓe Israa'ila, a mbaɗa gooto e cappanɗe duudi taanaadi e yimɓe, e e nag'ge, e e mbeewa, e e mbakkaaji, e e kala dabbaaji; kadi a hokka ɗum ko Lewiyankooɓe ɓe ngardinoo ngardi e suudu Joom. Kadi Musa e Eleyasar sariya wadi, hono no Joomi yamirno Musa. Kadi wadi ko tontondiral ɓesngu ngu worɓe ɓe mbayɗo ɓe ɓesngu, iwde e mbadi, junngo teemedere e cappanɗe teemedere e jowi teemedere; Kadi na'i, ɗiɗi e cappanɗe teemedere; Kadi mbakkaaji, goo e cappanɗe sappo teemedere; Kadi ruuɓe yimɓe iwde e rewɓe ɓe nganndaaki laaɓal gorko, fof ruuɓe, ɗiɗi e cappanɗe tati teemedere. Kadi wadi ɓeydugol ɗo leso ɓe yettiiɓe e nder ɓiɗɗo, iwdi e limoore mbaalu, ɗiɗi teemerre e tati sappo ujunere e jeediɗi e jowi teemerre. Kadi wadi ko ɓamtaare Jom ɗoo e yimɓe mbuudi, jowi teemerre cappanɗe je-jeediɗi tati e jowi. Kadi nagge, jeediɗi cappanɗe tati e jowi, kadi ɓamtaare Jom, ɗiɗi e cappanɗe je-jeediɗi. Kadi mbabba, cappanɗe tati jeediɗi e jowi teemerre, kadi ɓamtaare Jom, gooto e cappanɗe je-jeetati. Kadi ruuɓe yimɓe, sappo e jowi jeediɗi, kadi ɓamtaare maɓɓe Jom, ɗiɗi e cappanɗe tati ruuɓe. Kadi Musa hokki ko timmi to Joomi ko sadaka Alla to Elasar seriiɗo, hono Joomi yamiri Musa; ummorii ndeenka ɓiɓɓe Israila, ɓe Musa seernii

ummorii worɓe njuɓɓi ɓe. Kadi waɗi ɓesngu ummoraade ɗii e beeɓe, teemedere e cappanɗe ujunere e sappo e tati e sappo e jowi e teemere e ɗiɗi e teemere e jowi; Kadi na'i, jowi e cappanɗe e tati e ujunere; Mbaaɓa, cappanɗe e tati e ujunere e teemere e jowi; Kadi ruuɓe yimɓe, jowi e sappo e tati e ujunere. Kadi Musa hokki e nder juumre ɓiɓɓe Israa'iila, gooto e cappanɗe duuɓi, e yimɓe e dabbaaji, kadi o hokkii ɗum e Lewiyankooɓe ɗiɗo ngarɗinoo ngarɗinaaji luggere Joomi, no Joomi yamiranii Musa. Kadi ɓe yahriti e Musa, fof ɓe njiytaama e nder kuuɗe ujunaaji ɗe doole, ardooji ujunaaji e ardooji temedereji, kadi ɓe wiyi e Musa: Ɓiɓɓe maa ɓe heɓii limoore worɓe ngoodi ɓe e amen, kadi alaa gooto e maɓɓe ɓennanaako. Kadi min njaɓɓini laaɓtugol to Joomiraaɗo, gorko kala heɓii kuuɗe ngolooje e chlidon e bracelet e bawol e armlet e laaɓtugol hoore, ngam waɗde kafara e baɗte amen yeeso Joomiraaɗo. Kadi Musa e Eleyasar serniiɗo ɗo ngarti ngooru e maɓɓe, fof kuuje gollaande. Kadi e wayi fof ngooru ngooru sadaka ngu ngarndii Joomi, sappo e jowi ujunere e teemerre e je e cappande e je e nayi sikele ummoraade ardiiɓe ujunere e ardiiɓe teemerre. Kadi worɓe ɓe joodiiɓe ɓe ngartii, kala gooto e hoore makko. Kadi Musa e Eleyasar sarɗo nanndi goɗɗo e ɓe arɗo ujunere e e ɓe arɗo temedere, kadi o njaɓti ɗum e nder daango seedantaagal, hooreejo ɓiɓɓe Israila yeeso Joomiraaɗo.

32

Kañum e dabbaaji ɓuri woni e ɓiɓɓe Rubel e ɓiɓɓe Gaad, ɓuri

heewi; e ɓe yiyi leydi Yaser, e leydi Gilaad; e nokkuure nduu, nokkuure dabbaaji; E ɓiɓɓe Rubel e ɓiɓɓe Gaad ɓe yahriti, ɓe wiyi e Musa e e Eleyasar sartiiɗo e e ardiiɓe jamaa, ɓe wiyi, Atarot, e Diibon, e Yaser, e Nimra, e Hesbon, e Eleale, e Sebam, e Nebo, e Beon, leydi ndi Joomi neldini yeeso ɓiɓɓe Israyiila, leydi rewrugol dabbaaji ina woni, e ɓiɓɓe maa dabbaaji ina woodi. Kadi ɓe wiyi, so min njiytii jaabawol yeeso maa, leydi ndii hokkee e jiyaaɓe maa e ndeenka, kadi hoto a yaaɗtin min Jordaan. Kañum Muusa wi'i ɓiɓɓe Gaad e ɓiɓɓe Rubeen, mawnirɓe mumen ngoni yaha to fedde, kañum on jokkondirtee ɗoo? Kadi hol ko on ngarti hakkilleeje ɓiɓɓe Israa'ila ngam ɓe yaha janngude e leydi ndi Joomi hokkata ɓe? Wonaa noon babbe maa ngoɗɗi, ɗo neldii ɓe e Kades Barnea ngam faamde leydi ndii? Kañum ɓe yaltii haa faako ɗemngal, kañum ɓe yiytii leydi ndii, kañum ɓe firtinaali bere ɓiɓɓe Israa'iila, ngam ɓe naataa naamde e leydi ndii, leydi ndi Joomiraaɗo hokkii ɓe. Kadi Joomi ɓuri e haɗe e ñalnde nden, kadi o waɗi laaɓtugol, o wi'i, si yimɓe ɓen ɓe yaltii e Misra e hitaande nay e dow, ɓe janngii ko moyyi e ko bonɗi, ɓe mbiyata leydi ndi mi waɗi laaɓtugol e Ibarahiima e Isiyaaka e Yakuuba, sabu ɓe jokkondiraaki caggal am; si wonaa Kaaleb ɓiɗo Yefunne o seerndinooma, e Yuusaa ɓiɗo Nuuna, sabu o jokkondiri caggal Joomi. Kadi Joomiraaɗo fenaani e gannugol, e dow Israa'iila, kadi o waɗɗini ɓe yaawde e ladde ngenndiije duuɓi cappanɗe nayi, haa kuutoriima yimɓe gooto fof, ɓe ngoodi golle bonɗe yeeso Joomiraaɗo. Yeewto, on tayii e ɓadol baabbaaji maa, on ko haɗeendi yimɓe juulɓe, ɓeydude kadi e feccere cuuɗi Joomiraawo e Israa'iila. Sabu on artata daga makko ɓeydude kadi yettude makko e ladde

ngenndiije, kadi on mbaɗa sariya e nder ndema ɗema fof. Kañum ɓe yahriti mo, kañum ɓe wi'i, min mbaɗa galle barkeeji ɗoo e dabbeeji amen, kañum gure e kuuɗe amen. Kadi min, min heɓii sillaaji, min mbaawi ɓe gardiiɓe ɓe ɓesngu ɓe ɓiɓɓe Israa'iila, haa min ngarti ɓe e nokkuuji maɓɓe; kadi kuuɗe amen maa duumi e wuro keewɗe ngenndiije sabaabu yimɓe ɗi duumaaji e leydi ndii. Min ruttaako e galle amen haa ɓiɓɓe Israa'ila ɓeydaama, kala gooto e nder laamorde makko. Kadi hakkunde tan min njokkondira e mumen tuggi ɗoo bannge Urdun e bannge ɗiɗawo, sabu min heɓii gese amen e bannge Urdun e fuɗɗoode. Kadi Musa wi'i e mawɓe makko, so on waɗi hono ndee kelme, so on heɓtini konu yeeso Joom ɗoo e nder laamu, kadi kala jom konu mawɗo maa janngitoo Jordaan yeeso Joom, haa yiɗɗo makko momtee e yeeso makko, kadi leydi ɗii ɓurɗee yeeso Joom, kadi caggal ɗuum on ruttoo, kadi on wona ɓe njiɓɓaaka yeeso Joom, kadi e Israa'iila; kadi leydi ndii wona e on e nder jeyaagu yeeso Joom. Si kadi on waɗaani ɗum noon, on maa juuɗitoo yeeso Joomi; kadi on maa anndoo juuɗe mumen, nde bonɗe ɗee naatii on. Kadi on mah mahde on hoore e caggal mumen on, e galle e dabbeeje mumen on, e on mah waɗde ko yaltii e hunuko mumen on. Kadi ɓiɓɓe Ruubeen e ɓiɓɓe Gaad wi'i e Muusaa, wi'etee, ɓiɓɓe maa maa waɗa hono Joomi men yaamaroo. Kuuɗe amen, e rewɓe amen, e koy ɗaɓɓe dabbaaji amen maa woɗɗa e gure Gileyaad. Kono ɓiɓɓe maa fof, mbele njaɓɓa e njokkondirɗe ɗum fof, ɗum maa yaha yeeso Joom nii haa e nder jaɓɓugol, no Joom wi'i. Kadi Musa suɓii ɓe Eleyasar sarkii salaare, e Yusuwa ɓiɗo Nuna, e hoɗɓe baaba leɗɗe Israila. Kañum Musa wi'i ɓe: So ɓiɓɓe Rubena e ɓiɓɓe Gad ɓennii

Jordan e mon, fof ɓe njanngiraama e fedde, yeeso Joom, kañum on renndinii leydi ɗii yeeso mon, kañum on hokkata ɓe leydi Gileyaad e jeyaa. Si kono ɓe yaha tawaani e on ɓe ngartiima e jammu yeɗɗo e Joomiraaɗo, on maa waɗtir kaɓirɗe maɓɓe e rewɓe maɓɓe e dabbe maɓɓe ɓe yaha ɓadii on e leydi Kana'an, e ɓe maa heɓa laamɗam e on e leydi Kana'an. Kadi ɓiɓɓe Rubena e ɓiɓɓe Gad jaabii, wi'i, foti ko Joomi wi'i jiyaaɓe, amin min mbaɗa waɗde noon. Min mbaɗa yettude heɓii silaaɗe yeeso Joom to leydi Kanaan, kañum on maa hokka min nder ɗo woni caggal Jordeen. Kadi Musa hokki ɓe, ɓiɓɓe Gaad, e ɓiɓɓe Ruuben, e nokku lenyol Manaase ɓiɓɓe Yuusuf, laamateengal Sihon lamido Amoriyankooɓe, e laamateengal Og lamido Basaan, leydi e wuro nguro e daande mum, wuro leydi ronndude. Kadi ɓiɓɓe Gaad mbaɗi Dibon, e Atarot, e Aroer, e Sofar, e Jazer, e mbiyti ɗe, e Nimrah, e Beytaran, wuro keewɗe, e galle mbeeɗi. Kadi ɓiɓɓe Ruuben mbaɗi Hesbon, e Eleale, e Kiriyatayim, e Baal Meon, ɗe ngardinaaɗe, e Sibma; kadi ɓe inndi e innde mumen ɗe innde leydi ɗe mbaɗi ɓe. Kadi yahi ɓiɗo Makiir ɓiɗo Manasse to Gileyaad, kadi o heɓii mo, kadi o halki Amorit ɗo ngoodi e mo. Kadi Musa hokki Gileyaad e Makiir ɓiɗɗo Manase, kadi o ngoodi ɗoo. Kadi Jayir mo Manase yahi, kadi o heɓii galle mum'en, kadi o innidii ɗe Galle Jayir. Kadi Nebo yahi, kadi o naati Kohath e gure mum, kadi o inndi ɗe Naboth iwdi e innde makko.

33

Kadi ɗii ko nokkooji ɓiɓɓe Israila, hono yimɓe yaltii e leydi Misra e doole mum'en e juungo Musa e Harun. Kadi Musa winndii yaltine mumen e nokkuuji mumen, sabu wolde Joomi; kadi ɗii ko nokkuuji yiɗde mumen. Ɓe yaltii e Rameses nder lewru ɗo arande, nder ñalnde sappo e jowi nder lewru ɗo arande; nder ñalnde garoore Paask, ɓiɓɓe Israa'ila yaltii e junngo dowrowol yeeso kala Misiraankooɓe. Kadi Misiraabee'en ndi mbii-ɗen fuu ɓe maayi, ɓe Joomi daɗi, kala ɓiɓɓe cakkitiiɗe e leydi Misira; kadi e deewe mum'en, Joomi waɗi jaabawol. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila yaltii e Rameses, mbaɗi e Sukkot. Kadi ɓe njaltii e Sukkot, ɓe njokkondiri to Etam, ɗo woni geɗel ladde keerol. Kadi ɓe njaltii e Etam, kadi ɓe njokkondiri dow ɗaande Irot, ɗo woni yeeso Baal-Sefon, kadi ɓe njokkondiri yeeso Migdol. Kadi ɓe yaltii yeeso Irot, kadi ɓe ɓenndi hakkunde maayo, e ladde nde alaa neɗɗo; kadi ɓe yahi laawol ñalawɗi tati e nder ladde nde alaa neɗɗo ɓeen keeriiɓe, kadi ɓe woppii e Mara. Kadi ɓe yahi e Mara, kadi ɓe waɗi to Elim; kadi e Elim goo sappo e joweego cule ndiyam, kadi cappanɗe tamaale sappo e jeetatii, kadi ɓe woppiti ɗoo ɗoo dow ndiyam. Kadi ɓe yaltii e Elim, kadi ɓe njokkondiri dow maayo mooduɗo. Kadi ɓe yaltii e geese bodeeɗe, kadi ɓe woppii e ladde ɓanndu Sin. Kañum ɓe yaltii e ladde Sin, kañum ɓe njokkondiri e Rafaka. Kañum ɓe yaltii e Rafaka, kañum ɓe njokkondiri e Elim. Kadi ɓe yahi e Eliim, kadi ɓe daɗɗi e Refidiim; kadi ndiyam wonaa ɗoo ngam yimɓe ɓe ñaamde. Kadi ɓe yaltii e Refidim, kadi ɓe njokkondiri e ladde ngenndiije Sinay. Kadi ɓe yaltii e ladde ngenndiije Sinay, kadi ɓe woppii e kaburooje ɗemɗe. Kadi ɓe yaltii e kaburooje ɗiɗaɓugo, kadi ɓe daggii e Haserota. Kadi ɓe yaltii e Aseroth, kadi ɓe

njokkondiri e Rathama. Kadi ɓe tayii e Ratama, kadi ɓe yettii e Rimmon Peres. Kadi ɓe tayii e Rimmon Peres, kadi ɓe ɗaɓɓii e Lebona. Kañum ɓe yaltii e Lebona, kañum ɓe njokkondiri e Rissa. Kañum ɓe yaltii e Rissa, kañum ɓe njokkondiri to Makelat. Kadi ɓe yaltii e Makellath, kadi ɓe njoɓɓini to Saphar. Kadi ɓe yaltii e Safar, kadi ɓe njokkondiri to Karadat. Kañum ɓe yaltii e Charadath, kañum ɓe njokkondiri e Makheloth. Kadi ɓe yaltii e Makelot, kadi ɓe njokkondiri e Kataat. Kadi ɓe yahi e Kataat, kadi ɓe wadi leeɓɓe e Tarat. Kadi ɓe yaltii e Tarath, kadi ɓe daggii e Mathekka. Kadi ɓe yaltii e Matekka, kadi ɓe njokkondiri to Selmona. Kañum ɓe yaltii e Selmona, kañum ɓe huutoroo to Masurut. Kadi ɓe yahi e Masurut, kadi ɓe ɗaɗɗi e Benaya. Kadi ɓe yaltii e Benaiah, kadi ɓe daggii e dow Gadgad. Kadi ɓe yaltii e nder luumo Gadgad, kadi ɓe woppii e Etebata. Kañum ɓe yaltii e Etebata, kañum ɓe njokkondiri to Ebronaa. Kañum ɓe yaltii e Ebronah, kañum ɓe woppii to Ezion Gaber. Kadi ɓe yaltii e Gesion Gaber, kadi ɓe njokkondiri e ladde ngenndiije Sin; kadi ɓe yaltii e ladde ngenndiije Sin, kadi ɓe njokkondiri e ladde ngenndiije Faran; ɗum ko Kades. Kadi ɓe yaltii e Kaades, kadi ɓe huutoroo to dow Hoor, ɗo badi e leydi Edoom. Kadi Haruna sarkin limamai yahi jonde saboda umurni Joomi, kadi o maayi heen nder hitaande arbaaji'e nder yaltinde ɓiɓɓe Israila iwdi leydi Misra, nder lewru naanuru, ñalnde gooto nder lewru nduu. Kadi Haaruuna ina jeyaa hitaande tati e nay e temedere, nde o maayi e dow ngel dow Hoora. Kadi o nannii Lamɗo Kana'anaajo Arad, kadi o ɗoo noon e nder leydi Kana'an, sahaa ɓiɓɓe Israa'iila bee naatde, kadi ɓe yaltii e Hoor nder luumo, kadi ɓe daadi e Selmona. Kañum ɓe yaltii e Selmona, kañum ɓe

woppii to Phino. Kañum ɓe yaltii e Phino, kañum ɓe njokkondiri e Oboth. Kadi ɓe yaltii e Oboth, kadi ɓe wuurii e Gai, e ɗoo caggal e dow keɓɓe Moab. Kañum ɓe yaltii e Gayi, kañum ɓe njokkondiri e Dibon Gaad. Kadi ɓe yaltii e Dibon Gad, kadi ɓe woppii e Almon Diblathaim. Kadi ɓe yaltii e Almon Diblataayim, kadi ɓe woppii dow pelle Abariim, yeeso Nebo. Kadi ɓe yaltii iwde e pelle Abariim, kadi ɓe daggii e hirnaange Mowaabu, e dow Urdun e Yeriiko. Kadi ɓe njokkondiri e dow Urdun hakkunde Ayilet Hash Shahar, haa Abel Shittim to hirnaange Mowaabu. Kadi Joomiraaɗo haali ɓaawo Musa e dow fuɗɗoode Mowaab e dow Urdun e nder Yeriko, o wi'i, haal e ɓiɓɓe Israa'ila, kadi a wi'ata e maɓɓe, onon janngata Urdun yaha e leydi Kana'ana. Kadi on mballita fof ɓe ngoodi e leydi ɗi yeeso maa, kadi on momtu ɗe njoɓɗi mum'en, kadi kuuɗe fof ɗe moltinaaka mum'en on mballita ɗum, kadi ɗe cukke mum'en fof on momtu. Kadi on maa halki fof yimɓe ɓe ngoodi e leydi ndii, kadi on maa ngooda e mum, sabu min mi hokkii on leydi maɓɓe e jaɓɓorgal. Kadi on mbaɗa leydi maɓɓe e jipporde e nder lenyol maa; ɓe ɓuri keewɗi on mbaɗa ɓeydude ndeenka maɓɓe, kadi ɓe ɓuri keewɗaaki on mbaɗa ɓenninde ndeenka maɓɓe; to nokku innde makko yaha, ɗo makko maa wona; e nder lenyol baabaaji maa on mbaɗa. Si kono on mofaani yimɓe ɓe ngoodi e leydi ndii e yeeso maa, ɓe on naatnoo e maɓɓe maa mbiyetee ɓoggol e gite maa, e pille e nannge maa, e ɓe mbiyetee jeyaaɓe maa e leydi ndii, e leydi ndi on maa ngooyat. Ko woni e no mi njanndii waɗde ɓe, mi mbaɗa on.

34

Kadi Joomi haalii e Muusaa, o wi'i, yaamno ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a mbiyi e maɓɓe, on ngonaani e leydi Kana'aana; leydi ndii maa waɗa e on ko seedantaare, leydi Kana'aana e daande mum. Kadi hee waɗata e on ɗo ngo ɓesngu ɗo to worgo fuɗnaange iwdi e ladde ngenndiije Sin haa ɗo ɗo jeyaa e Edom, kadi hee waɗata e on ɗe keɓe to worgo fuɗnaange iwdi e geɗel ngel mayru ngel siimaande iwdi e fuɗnaange. Kadi o maa ronndina on, ɗe keɓe, ummoraade e worgo, haa yamre Akrabim, kadi o maa wuura Ennak, kadi yaltude makko maa wona haa worgo Kades e Barnea, kadi o maa yaha to suudu Arad, kadi o maa wuura Asemona. Kadi o maa ronndina ɗe keɓe, ummoraade e Asemona ngol ndiyam jawdi Misra, kadi gasaango ɗo maa wona baaɗi ngol. Kadi ɗii daande geɗe mawnde ko hee on, mawnde mawnde ɓurnde ɗum waɗata daande, ɗum ko hee on ɗii daande geɗe mawnde. Kala ndee woodi ɗereeji on haa Arewa. Ɗo ndiyam mawɗam onon tallata ɗon gaɓɓe tokkol, tokkol. Kadi e dow ngesa, ngesa on, on mbaɗa metree ɓe, tawo njiɗɗo e Hamat, kadi ko woni keɓe makko ɗe ɗaɗe Sedad. Kadi o yaltata ko ɗiiɗe Dapherah, kadi o wona ko ɓennugol makko Hazar Enan; ɗum o wona ko on ɗiiɗe ummoraade e Worgo. Kadi ɗoo ngenndiije maa jiggoo iwde e Sefamar to Bela iwde e fuɗnaange e dow cuurɗe, kadi ɗoo ngenndiije maa jiggoo Bela e dow caggal mawngu Kineeret iwde e fuɗnaange. Kadi ɗoo ngonɗi maa jiggoo iwde e Sephamar to Bela e fuɗnaange haa e cuurɗe, kadi ɗoo ngonɗi maa jiggoo Bela e dow caggal maayo Chenereth e

fuɗnaange. Kadi ɗii-ɗii maa njuɓɓina haaUrdun, kadi ɓennugol maa wona geese ɗii salta; oo wona mo on leydi e ɗii-ɗii mum ronɗe. Kadi Musa waɗi yimɓe Israa'iila, o wi'i, ɗum leydi ndin ndi on mbaɗa ɗum e kuuɓal, hono Joomi waɗi yettude ɗum e lebbi jeegom e juuɗe ɗiɗi e ɓurɗo juuɗe Manaase. Sabu lenyol ɓiɓɓe Ruuben, e lenyol ɓiɓɓe Gaad nanndi galle jibinaaɓe mumen, e ɗiɗaɓo lenyol Manaase heɓii kule mumen. Ɗiɗi leñol e nder leñol heɓii kaalankeeje mumen bannge Urdun e Yeriko, e worgo e fuɗɗoode. Kadi Joomi haali e Musa, o wi'i, ɗee ko innde worɓe, ɓe mbaɗa on leydi ndii; Eleyasar serniiɗo e Yuusaa mo Nuuna. Kadi hooreejo goo e ɗemngal kala on maa njaɓa ngam maa keɓ leydi ndii. Kadi ɗii ko innde worɓe ɓee; lenyol Yahuuda, Kaaleb ɓii Yefunne. E leydi Siméon, Salamiel bii Semihud. E leydi Benyamiin, Eldad bii Kaslon; e leydi Daan, lamɗo Bakkir bii Egli. E ɓiɓɓe Yuusuf, lenyol ɓiɓɓe Manaase, hooreejo Aniyel ɓii Suufi. E leydi ɓiɓɓe Efrayim, hooreejo Kemuwel ɓii Sabatan. E leydi Zebulun, hooreejo ko Elizaphan, mo Parnach. Nde lenyol ɓiɓɓe Isakar, hooreejo Paltiel ɓii Uza. E leydi ɓiɓɓe Aasher, hooreejo Akiyoor ɓii Shelemi. E leydi Naftali, hooreejo ko Fadahel, Bin Ammihud. Ɗumɗo Joomi waɗi yaamugo e mum'en nde mbaylu e ɓiɓɓe Israa'iila e leydi Kana'aana.

35

Kadi Joomi haali e Muusaa e hirnaange Mowaab e nder Ordon e Yeriko, o wi'i, yaamno ɓiɓɓe Israa'iila, kadi mbe'en mbaɗa

Lewiyankooɓe iwdi e gite keɓe mum'en ɗe wuro ngam jeyaade; kadi leydi wuro ɗi keewɗi mum'en mbe'en mbaɗa Lewiyankooɓe. Kadi gure ɗee maa fof e ɓe ngam nannugol, kadi leyɗe makko maa fof e dabbaaji makko, kadi e ɗuum fof e dabbaaji nayi ɗiɗi makko. Kadi ɗe leydi nannguɗi ɗe wuro, ɗe ngo mbiɗɗon hokka e Lewiyaaɓe, ummoraade e bannge wuro e fayo alfe ɗiɗi kuɓitaaji daartol. Kadi a mbaɗa e bandu wuro ngo, bannge nge e fuɗɗoode ujunnaare, diiɗi tati kubitaaji, e bannge nge e worgo, diiɗi tati kubitaaji, e bannge nge e maayo, diiɗi tati kubitaaji, e bannge nge e rewo, diiɗi tati kubitaaji; e wuro ngo wona e cakkitiiɗo ndoo mo on, e ɗe bannge wuro ɗe. Kadi on maa hokka ɗee wuro e Lewiyankooɓe, ɗee jowi wuro ɗe ndeenka ɗe on maa hokka hakkunde o ruttude ɗoo o neddo waɗi mahdi, kadi e ɗee, cappanɗe tati e ɗiɗi wuro. Fof ɗee wuro, on maa hokka e Lewiyankooɓe wuro cappanɗe tati e joweego; ɗee, e leydi keewɗi maɓɓe. Kadi wuro ɗe on maa fota e nder jeyaaɗe ɓiɓɓe Israa'ila, e ɓe nde goɗɗo, goɗɗo; kadi e ɓe nde famɗi, famɗi; kala gooto e nder jeyaade makko nde ɓe maa jeya, ɓe maa fota e wuro ɗe to Lewiyankooɓe. Kadi Joomi haali e Muusaa, o wi'i, haala e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi a wi'ata e maɓɓe, onon janngata Yordaan haa leydi Kana'aana. Kadi on maa suɓa on hoore mum gure; ɗee maa waɗa nokkuuji njiɗɗi on ngam njuɓɓina ɗoo neɗɗo waɗɗo maayde, kala o dartiino hoore hakkunde e njiɗɗaaki. Kadi ɗee gure maa ko e maa ɗee nokku scuɗɗe ummoraade e ɗuum ɗo waɗɗi kosam, kadi o waɗɗi maayde hoto foti maayde haa o tayi yeeso e ɗuum lullude e nder hokkude. Kadi wuro ngo on maa hokka, wuro joweego ɗoo, ɗoo maa waɗa nokke jaɓɓitorde e mon. Ɗee tati wuro on ma waɗa

hakkunde Urdun, e ɗee tati wuro on ma waɗa e leydi Kana'an. Nokku jaɓɓorgo maa tawa e ɓiɓɓe Israa'iila, e jaɓɓorɗo, e jaɓɓorɗo ɗo nder mon; wuro ɗee maa tawa e nokku jaɓɓorgo, jaɓɓude ɗoo kala mo dartiimo neɗɗo nde tawaaka. Si kono e nder kuuɗe ɓiɗɗo o daɓɓi mo, e o maayi, o ko killotooɗo; e maayde maaytee killotooɗo ɗo. Si kono e nder hayre e junngo mo o maayi e makko, o daɗi mo, kañum mo, o kañumɗo; e maayde o kañumɗo foti maayde. Si kono e nder kuuɗe lekke e junngo e nder ɗo neɗɗo maayi e mum, o darni mo, kañum o maayi, o wonti neddo wurtinɗo; e maayde maaytee neddo wurtinɗo ɗoo. O ɓiy-ɗiɗo yiyde, kanko maa warta neɗɗo waɗi mbayla; so o yiɗi mo, kanko maa warta mo. Si kono sabaabu ɓesngu o tunki mo, kadi o yetti e makko huunde fof iwde e ɗooforgal, kadi o maayi, walla sabaabu ɓesngu o darni mo e junngo makko, kadi o maayi, maande e maande wara o waɗi darngol ngo maayde, o wonaa kiltinooɗo; maande e maande wara o kiltinooɗo maayde; o jibinaaɗo ɗiɗam maa wara kiltina kiltinooɗo ngo e sahaa o yetti e makko. Si kono e sahaa, wonaa e sabaabu ɓernde o tunki mo, walla o yetti e dow makko kala kuuɗe, wonaa e nder ɓoggol, walla e kala hayre, e nder ɗum o maayi e makko, o anndaani, kono o yetti e dow makko, kono o maayi, amma kanko wonaa jom ɓernde makko, kadi wonaa o yiɗi waɗde makko bonɗum; kono gollotooɓe mbaɗi hakkunde nder ɗo o dañi e nder ɗo o ɓooyɗo ɗiɗam, e golle ɗee sarɗiiji. Kadi lesndi ndi maa faltina neddaajo e jom ɓaleeji yiɗde, kadi lesndi ndi maa artira mo e nder wuro kisol makko, to o yoɓii, kadi o maa wona hono to tan haa sarki sarnuɓe mawɗo, mo ɓe tappii mo e maayal seniiɗal, maayi. Si kono yaltude yalti o

wurtiiɗo ɗo keerol wuro ngo o remmii ɗoo, e njiyi mo o jom ɗemɗe yiɗi ɗoo e wonnde keerol wuro remmitere makko, e waɗi o jom ɗemɗe yiɗi ɗoo wurtii o wurtiiɗo ɗo, wonaa o hakkunde. Nder wuro ngo kisol, o mbaɗa haa sarki serniiɓe mawɗo maayii; kala caggal maayde sarki serniiɓe mawɗo, o wurtinɗo maa artira e leydi jibinannde makko. Kadi ɗum maa waɗi ko sariya hukunci e jibinaaɗe mumen e goɗɗe galle mumen fof. Kala mo daññii ruh, sabu seedoɓe maa wara o waraajo; kadi seedoowo gooto warawaa e ruh ngam maayde. Kadi hoto a mbaawaa heɓde ransom e baɗte nder soul gila e murderer ɗo guilty o woni e waɗde be killed, sabu o maa waɗeede be put to death e maayde. A waɗata heɓde sarautar ngam yiɗde e wuro kisol, ngam ɗaɓɓude leydi kadi, haa sarɗiyanke mawɗo maayi. Kadi hoto on mbaɗa leydi ndi on njoɗɗii e makko; sabu ɗemɗe ndee mbaɗa leydi, kadi leydi ndi waɗaani kaffaraandi e ɗemɗe nde yoɓtaama e kanko, kono e ɗemɗe mo yoɓtoo. Kadi hoto on waasata leydi ndi on njoɗɗii e mum, e ndi miɗo njoɗɗii e mon; miɗo tan ko Joom njoɗɗotooɗo e ɓamtaare ɓiɓɓe Israa'iila.

36

Kadi ardiiɓe lenyol ɓiɓɓe Gilaad ɓii Makir ɓii Manase e lenyol ɓiɓɓe Yuusuf ɓe mbarii, kadi ɓe haalii yeeso Muusaa, kadi yeeso Eleyasar jom sariya, kadi yeeso ardiiɓe suudu baabaaji ɓiɓɓe Israa'iila, kadi ɓe wii, joomiɗo amen o waɗi Joomiraaɗo yaamaade yolde leydi ndeenka e keccol e ɓiɓɓe Israa'iila; kadi

joomiɗo o waɗi Joomiraaɗo yaamaade hokkaade ndeenka Salfaad esiraaɗo amen e rewɓe makko. Kadi ɓe mbaɗa rewɓe e gooto e leyɗe ɓiɓɓe Israila, kadi nannguɗo mum'en maa itteede e jibinannde baabaaɓe amen, kadi o maa ɓeyditeede e nannguɗo leydi, ɓe noon ɓe mbaɗa rewɓe, kadi e nannguɗo nannguɗo amen o maa itteede. Si kono wurtini ɓiɓɓe Israila waɗi, njoɓdi mumen maa ɓeydu e njoɓdi lenyol, ɗi ɓe mbaɗa rewɓe, e njoɓdi lenyol baaba'en men maa njaftu gite mumen. Kadi Musa waɗi yimɓe Israila e sabaabu jaabawol Joomiraaɗo, o wi'i, nii leydi ɓiɓɓe Yusufu wi'i. Ɗum ko wolde nde Joomi yamirni rewɓe Salpaad, o wi'i, to ɓe yiɗi yeeso maɓɓe, ɓe wonde rewɓe, kono e yimɓe baaba maɓɓe tan ɓe wonde rewɓe. Kadi laamorde mbaɗaay e ɓiɓɓe Israa'iila iwde e lenyol haa e lenyol, sabu kala gooto e nder laamorde lenyol leñol baabaaje makko ɓiɓɓe Israa'iila mbaɗata. Kadi kala ɓiy rewɗo ngarti nde keɓɓe e leydi ɗiɗi ɓiɓɓe Israila, ɗum mbaɗa rewɗo gooto e yimɓe ɓe baaba makko, ngam ɓiɓɓe Israila kala gooto keɓɓe nde keɓɓe baaba makko. Kadi wonaa nde gite ɗee mbayla iwde e leydi goɗɗo, kono kala gooto e nder gite makko ɓe ɓiɓɓe Israa'iila mbaɗa. Hol no Joomi yamiranii Muusa, ngo rewɓe Salfaad mbaɗi. Kadi Tirsa e Hogla e Milka e Nowa e Mahla, rewɓe Salfaad, ɓe jeyii rewɓe e ɓiɓɓe mawniraaɓe mum'en, e leydi Manaase ɓiɓɓe Yuusuf; kadi ndeenka mum'en ari e lenyol leydi baaba mum'en. Ɗii ɗii sarɗiiji e ɗii laawol-ɗii e ɗii hukumaji, ɗii Joom waɗi sarɗe e junngo Musa e hirnaange Mowaabu e dow Urdun e Yeriko.

Jaayndinoore Sariya

1

Ɗee ko konguɗe wonde Muusaa haalii e Israa'iila fof ɓadii Urdun nder ladde ngenndiije, ɓadii hirnaange, ɓadii bammbaare geese ɓaleeje, hakkunde Faaran, Tofel, e Lobon, e Aulon, e golɗe-golɗe. Sappo e go'o ñalnde iwde e Horeb, laawol haa dow ɗuuɗal Seir haa Kadesh Barnea. Kadi waɗi e nder hitaande nayi e cappanɗe e nder lewru sappo e go'o e ɓenndu lewru, Musa haali e ɓee foti ɓiɓɓe Israa'ila, e nder foti ko Jom yamirno mo e mum'en; caggal warde Sihon laamɗo Amoritaankooɓe oon ngoɗɗiinɗo e Hesbon, e Og laamɗo Bashan oon ngoɗɗiinɗo e Ashtaroth e e Edrei, e nder yaajeende Jordan e leydi Moab, Musa fuɗɗii jalɓinde sariya ndii, o wiyi, Jom Alla amen haali amen e Horeb, o wiyi, tawnoo on ngoɗɗa e nder luumo ndoo. Rukkito e jaabtu on, naatee to dow Amorawa, e to fof ɓesnuɓe Arabah, to dow e to leydi laaɓndi, e to worgo, e to daande leydi Kana'anawa, e Anti-Lebanon haa to maayo mawɗo, maayo Eufrat. Yiyen, o njokkondiri yeeso mon leydi ndii, njoggondirɗon naatee e leydi ndii, ɗo mi laamii e baabaaɓe mon

Ibarahiima, e Ishaaka, e Yakuuba, hokkaade ɓe e liggere mum'en e ɓe. Mi wiyi e maa e sahaa ndee, mi wiyi: Miɗo waawaa tan suɓa maa. Joomi Alla mumen ɓeydii on, e nii alaa on hannde hono kooje ɗe kammu nde e yimɓe. Joomi Alla baabbaaji maa ɓeydoo e maa hono njiɗɗon maa ujunere daɗndaɗe sahaa dubu, e nannondiroo maa hono o haali e maa. Ko ɓuri mi mbaawat goonga ɗoon juumde maa e jibinannde maa e jawaabiji maa? Hokku hoɗɗe mum worɓe hakiiɓe e janguɓe e fahamuɓe to ɗemɗe mum, kañum mi waɗtin'en e mum ardiiɓe mum. Kañum on jaabii am, on wi'i: Moyyere o ngalaa-ɗaa ɗoo ko moyyi waɗde. Kadi mi heɓii e maa worɓe ɓe mbele e ɓe anndaa e ɓe hakkille, kadi mi toɗɗinii ɓe ngam ardugol maa, ardiiɓe ujunere, e ardiiɓe teemerre, e ardiiɓe cappanɗe duuɓi, e ardiiɓe sappo, e binndanɓe to alkaalan maa. Kadi mi yamiranii alkaalan maa e sahaa ndee, mi wiyi, njanndee hakkunde ekkitiiɓe maa, kadi hokmu e goonga hakkunde gorko, e hakkunde ekkitaajo, e hakkunde jeyaaɗo makko. A foti yeeso yeeso e nder jaabingol, e dow ɓiɗɗo e dow mawɗo a jaabina, a foti yeeso neɗɗo, sabu jaabingol ngol ko Alla, e konngol ngo so tawii e maa, a njaɓta ɗum e am, mi heɗi ɗum. Kadi mi yaamirii on e sahaa ɗoo konguɗe ɗee fof, ɗe on mbaɗa waɗde. Kañum min yaltini e Horeb, min yahranii ladde ngadde ɗee fof, ladde ngadde mawnde e ladde ngadde kuuɗe nde on, nde on aɗon yiyde, laawol ngol nder luumo Amoriyankooɓe, hono Joomi Alla amen yamiranii min, kañum min yaltini haa Kadesh Barnea. Kañum mi wiyi to on, njiyii on haa to dow Amorraawo, dow Joomi Alla amen nana waɗi on. Yiyen, Joomi Alla maa'en nannginii on leydi ndii ɗoo yeeso maa'en, tayen heɓen e nder ko Joomi Alla

baabaaɓe maa'en wi'ii on, hoto kulol, hoto ɓeydol. Kadi on yiɗi am fof, kadi on wi'i, min neldee worɓe ɓen arandeeje men, kadi ɓe njoolondee min leydi ndi, kadi ɓe jalɓindee min jaabawol laawol ngo min yaltoo e makko, e wuro ngo min naatoo e makko. Kañum e ɓeydii heen am nde kelme, kañum e njaɓii e mumen worɓe sappo e ɗiɗi, wordo gootoodo e leydi kala. Kadi wonude ɓennude, ɓe yaltii e nder luumo, kadi ɓe wadi haa faati luggere ɗe ɓoɓɓe wiynaange, kadi ɓe njeeɗtinii mo. Ɓe njaɓi e nder juuɗe mum'en iwde e leydi ndii, ɓe ɓennini ɗum e on, ɓe wi'i: Moyyi leydi ndii, ɗi Joomiraaɗo Alla amen hokkata min. Kañum on yiɗaani yarde yamde, kono on nulii ɗaɓɓere Joomiraaɗo Alla amen. On murmured e nder suudu mumen e wiiten, sabaabu Joomi ɓuri-min en, o yaltini-min en e leydi Misra ngam njoɓɓin-min en e juuɗe Amoriteeɓe, ngam halkin-min en. Ɗo min ngoɗɗii e dow? Kono mawniraaɓe miin ɓe wayii bere miin, ɓe wiyi, leydi mawndi e buri e karfinɗo ɗen, e wuro mawɗo e ɗaɓɓaama haa kammu, kono e ɓiɓɓe jinnaaɓe min yiyi ɗoo. Kañum mi wiyi to on: hoto tayu, kañum hoto kuuɗu e maɓɓe. Joomi Alla maa o yaha ɗoo yeeso maa, kanko maa wadi ɓamtaare e maa e maɓɓe e golle fof ko wadi on e leydi Misra, e ladde ndee on yiyi, laawol e nder luumo Amoriteeɓe; hono Joomi Alla maa ɓamtii ma, hono neɗɗo ɓamtata biyɗo makko, e laawol fof on yaha haa njii on e nokkuure ndee. Kadi e nder daande ndee on jaabii Joomi Alla amen, o yaha ɗaɗi maa e laawol ngol, suɓaade on nokkuuji, neldude on e yiite e njamndi, hollude on laawol ngol ngo yaha e makko, kadi e lewru e ñalawma. Kadi Joomi nani daande konguɗe maa, kadi o feccitaama o wadi laylawal, o wi'i, si gooto e worɓe ɗii yiytata

leydi moyyo oo ndi mi waɗi laylawal e baabaaji makko, si wonaa Kaaleb biɗɗo Yefunne, kanko yiytata mo, kadi kanko mi hokkata leydi ndi o ɗokkii e ɗum, kadi biɓɓe makko, sabu o dartiiɗo e Joomi. Kadi Joomi fuɗɗii e am sabu maa, o wi'i: Haa kadi a alaa naata ɗoo. Joshua ɓii Nun o tayii mo, o ɗoo mbaɗa e ɗoo. Mo njiɗɗin, yiɗu mo, sabu o mum waɗɗana ɗum e Israel.

Kadi foti ɓiɓɓe keewɗe ɗe anndaaki hannde goonga walla bonnga, ɓe mbaɗi njaɗa, kadi mi hokkii ɗum e maɓɓe, kadi ɓe mbaɗi heɓtude ɗum. Kadi on jaabii ruttude on laamii to ladde ngenndiije, laawol ngo to dow Geese Gorko. Kañum on jaabii, kañum on wi'i, min juuɗii yeeso Joomi Alla amen; min, min yaltii min mbaala e golle fof ko Joomi Alla amen yamri min; kañum kala gootooɗo naatii kuuɗe mum ɗe mbaala, kañum on huutortii on yaltii to dow luumo. Kadi Joomi wi'i am, mi wi'i ɓe:

Hoto taɗa, kadi hoto fuɗɗa, sabu mi alaa e mon, kadi hoto hokkee ɗoo yeeso jamaaɓe mon. Mi haali e on, kono on heɓaani am, e on jappii damal Joomi, e on ɓeydii e juuɗe on yaltii dow luumo. Kadi Amorit mo ngoodi e nder lewru nduu yaltii ngam yiɗde yimɓe mon, kadi ɗuuɗii mon ko fii waɗa ɓaleeje, kadi haɗii mon tuggi Seyir haa Horma. Kañum e njoɓɓitnoo on ɓeydii ɓesngu yeeso Joom-ɗiɗo Alla-amen, kañum e Joom-ɗo naanataa ɗemngal maa-on, walla o yiɗaani on. Kadi on joodii e Kadesh ñalnde keewɗe, no woodi kadi ñalnde ɗe on joodii.

2

Kañum min ɓennii min yahi e ladde ngenndiije, laawol geese

mboɗeeje, no Joomi haalii am, kañum min ronndii dow nder ngesa Seyir ñalawɗi keewɗi. Kadi Joomi wi'i e am, waɗi tawo noon mo on njoßßoroo nduu dow. Rukkito kadi e ñaamo. Kadi yaamir yimɓe ɓen, wi'etee, on ɓen janngirta e daɗe ɓiɓɓe meeɗen ɓiɓɓe Esaawu, ɓe ngoodi e Seyiir, kadi ɓe mbulata on, kadi ɓe kuulata on tan. Hoto waɗ-on ɓamtaare e mum'en ɗaɓɓere, hoto ko fay mi njiɗ-on e leydi mum'en walla ɗaɓɓere koyɗe, sabu e galle mi njiɗ-ii ɓiɓɓe Esau ɗo ganndal ɗo Seir. E ngeenndi, sood-ee ɗemɗe njamndi ummaade e mum'en, on ɲaam, kadi ndiyam e fii, waɗ-ee ummaade e mum'en e ngeenndi, on yar. Tan Jom o Alla amen barki-ma e golle fof e juuɗe maa, nganndira no yahraa e ladde ngaawu e ladde kulol ndee, eɗen cappanɗe duuɓi nayi e cappanɗe Jom o Alla maa e maa, a haɗaani hay huunde. Kañum min yaaɗi ɓiɓɓe amen ɓiɓɓe Esaawu, ɓe ngoodi e Seyiir, e laawol Arabaa iwde Ayiloon e iwde Gesiyoon Gaaber, kañum min rukkii, min yaaɗi laawol ladde Mowaab. Kañum Joomi wii e am: Hoto tayu e Mowaabiyankooɓe, kañum hoto njokkondire e ɓe ɓiɗɗo, ko fof alaa mi mbaɗa ummaade e leydi maɓɓe on e nder jaɓɓugol, ko fof e ɓiɓɓe Luut mi mbaɗii Arower yoɓde. Ɓe Ommin ɓen ɓennuɓe joodii e kanko, leydi mawndi e heewi e karfuɓe, hono ɓe Anakim. Rephaim, ɓe mbaɗa heen e ɗeen kadi, hono Anakim, kono Moabites mbiyee ɓe Emim. Kadi e Seyiir Horiijo ngoodi ɗoo, adii, kadi ɓiɓɓe Esawu halki ɓe, kadi momti ɓe iwdi e yeeso mum'en. Kadi ɓe ndeenoo e nokkuuji mum'en, hono Israa'iila waɗi leydi jaɓɓorgo makko, wonto Joomiraaɗo hokki ɓe. Jooni ko alaa, takkee e yaltine, e woppude lesdi hoore Zaret. Kadi ɗii janngooji ngooji min yahi, min yettii iwde Kaades Barneya haa

to min woppii nder laawol Sered, cappanɗe tati e jeetati duuɓi, haa to poti mawnii kala fedde worɓe ɓe mbiyɓe ngenndiyanke ɓe maayɓe iwde wuro leegal, ko fii no Joomiraaɗo Alla waɗi laamuuji ɓe. Kadi junngo Alla ina woni dow mawɓe ngam haɗde mawɓe e nder lowre haa tawii ɓe maayi. Kadi wayi so goonga fof worɓe ɓe jaaɓorɓe maayi e nder yimɓe, kadi Joom haalii e am, wiyi, aan maa woppa hannde daande Mowaabu Arower, kadi aan maa ɓeydita e ɓiɓɓe Ammaan; hoto foti e maɓɓe, kadi hoto njokkondira e maɓɓe e jaɓɓugol; sabu mi hokkata aan leydi ɓiɓɓe Ammaan e jaawol, sabu mi hokkii ɓiɓɓe Luut leydi ndii e jaawol. Leydi Rephaim maa jiggaa, sabu e kanko ɗoo ɓe Rephaim ɓesnoo ko ɓe e sahaa ɓennunoo, kadi ɓe Ammonites innata ɓe Zamzummim. Leydi mawndi e heewi e karfinɗi mon, hono kadi Enakeim, e Joomi momti ɓe ɗum hade yeeso mum'en, e ngartonoo e ngarndii ɓadii mum'en haa ñalnde ndee. Ko wano ngoɗɗi waɗi e ɓiɓɓe Esau ɓe ngoɗɗi e Seir, hol yimɓe ɓe momti Horite iwdi e yeeso mum'en, e ngoɗɗi jaɓɓini ɓe ko galle, e ngoɗɗi duumii e nokku mum'en haa hannde ndee. Kadi Euaioi'en ngoodi e Asedoth haa to Gaza, e Cappadocians'en yaltinɓe e Cappadocia, momti ɓe, kadi duuɓii e nokkuuji maɓɓe. Jooni ko alaa, takkee e yaltee, e yaamtee ngonaa nder ngesa Arnon. Yeew, mi njanndii e juuɗe maa Sihon laamɗo Heshbon mo Amorite e leydi makko. Fuɗɗo jaɓɓaade, njokkondira e makko geɗe nder ñalnde ndee. Fuɗɗo hokkaade ɗon hokkude renndo maa e kulol maa e yeeso kala leɗɗe ɗe nder leydi ɗi les kammu, ɓe naaninɓe innde maa ɓe mbaytu, e ɓe heɓa ɓanndu iwde yeeso maa. Kadi mi neldii jom-ɓamtaare e ladde Kedemot haa Sihon laamɗo Heshbon e ɗemɗe jam, mi wiyi, mi mbaɗa e

leydi maa; e laawol ndol mi mbaɗa, mi ɲaawataa bannge ñaamo walla bannge nano. Ɲaamdu a suudata am e njoɓdi, mi ɲaama; e ndiyam a suudata am e njoɓdi, mi yara; tan ko mi wuurta e koyɗe am; Hono ɓiɓɓe Esaawu ɓe ngoodi e Seyiir waɗii am, e Mowaabiyankooɓe ɓe ngoodi e Aroyer; haa mi wuurti Jordaan yaha e leydi, leydi Joomiraaɗo Alla amen hokkata amen. Kañum e goonga o yiɗaani Sihon laamɗo Heshbon yettude men e nder leydi makko, sabu Joomi Alla amen ñaawndini roohu makko, e o moyyini bernde makko, ngam o njaltinee e juuɗe maa hono e ñalnde nde. Kadi Joomi wiyi to mi: Yiy, mi fuɗɗii neldude ɓawo yeeso maa Sihon, laamɗo Heshbon, Amorite, e leydi makko, fuɗɗa resde leydi makko. Kañum Sihon laamɗo Heshbon yahi e ganndal amen, kanko e yimɓe makko fof, e jaɓɓugol e Jahaz. Joomi Alla men neldini mo e yeeso men, min daɓɓi mo e ɓiɓɓe makko e yimɓe makko fof. Kadi min ngarti leydi makko fof e sahaa wonnde ndee, min halki leydi kala gootal, e rewɓe mum'en e ɓiɓɓe mum'en, min ngiɗaaki moyyaani. Kono dabbaaji men yoɓi, e men nangi kooje gure ɗee, tuggi Aroeer, wonde woni e dow lebbi ngenndi Arnon, e wuro wuro woni nder lebbi ndii, haa e dow nder Gilaad; alaa wuro wootere min. Ɗum fof, Joomi Alla amen waɗi humpitaade e juuɗe amen. Kono ɓadii ɓiɓɓe Ammon min njogaaki, fof ɗe njokkondiri ndiyam Jabbok, e gure ɗe e leydi dow, hono Joomi Alla amen waɗii min.

3

Kadi min keɓii, min yaltii laawol ngo to Bashan, kadi Og

laamiiɗo Bashan yaltii e njokkaade amen, kanko e goɗɗo yimɓe makko fof e jaŋde e Edrayim. Kono Joomi wi'i am: Hoto kulol mo, sabu e juuɗe maa nattirmi mo, e yimɓe makko fof, e leydi makko fof, kadi a waɗa mo hono a waɗi Sihon, laamɗo Amoriteeɓe, o ɗo ngoodi e Heshbon. Kadi Joomi Alla amen waɗi mo e nder juuɗe amen, e Og laamɗo Bashan, e yimɓe makko fof, kadi min mbaɗi mo, haa to min njiytaaki seedaajo makko. Kadi min naati fof ɗii leydi makko e sahaa ndee; alaa leydi, ndi min naatnaa e maɓɓe; leydi cappanɗe tati e jeegom, fof ɗii leyɗe keewɗe Argob laamɗo Og e Bashan; Leydi fof ɗii ko leydi ngonɗinaaɗi, gujje jooɗɗe, pelle e ɓulɗe; si wonaa leydi Perisiyen ɗii goɗɗi heewi. Min rusii no feewi, hono min waɗii e Sihon laamiiɗo Heshbon, kadi min rusii no feewi wuro kala ɗo ɓeydoo, e rewɓe, e ɓiɓɓe, e dabbaaji kala; kadi min ɓooyii ɓoote wurooji ɗii e hoore amen. Kadi min nanngi e sahaa ndee leydi e juuɗe laamɓe ɗiɗi Amoriyankooɓe, ɓe woni ɓadii Urdun tuggi wuuyere Arnon haa Ermon. Fenisiyankooɓe mbiyata Ermon Saniyor, kadi Amoriyanndo innii mo Sanir. Wuro fof Misor, e Gileyad fof, e Basan fof haa Elka e Edrayim, wuro laamateeri Og e Basan. Sabu tan Og lamɗo Basan faalii e Refayimkooɓe. Yeew, daango makko daango ɓaleejo, yeew, ɗum e bannge ɓiɓɓe Ammon. Tati e jeegom cuuɗi ɗi juurde makko, e nayi cuuɗi ɗi yaajde makko e cuuɗi gorko. Kañum leydi ndin min mbaɗi e sahaa ndin, tuggi Aroer, ndin woni e daande ngol mawɗo Arnon, e ɓenndu leppi dow Galaad, e gure mum, min hokki e Ruben e e Gad. Kadi ɓeydugol ngol Gilaad, e Basaan fuu, laamateeri Og, mi hokkii ɓaddu lenyol Manaase, e leydi keeriindi Argob fuu, Basaan ɗoon fuu, ɗum njiytee ko leydi Refayim. Kadi Jayir bi'i

Manasse heɓii fof leydi ndii keerol Argob haa e daande Gargasi e Makaati, o innii ɗum e innde makko leydi Basan Tawot Jayir haa e ñalnde ndee. E mi hokki Gilaad to Makiir. Kadi e Ruben e Gad mi hokki ummoraade e Gilaad haa to ndiyam ngenndidam Arnon, hakkundere ndiyam ngenndidam ko bannge e haa to Jabok; ndiyam ngenndidam ko bannge e ɓiɓɓe Ammon. Kadi Araba e Jordan ko bannge Kinareet, e haa to maayo Araba, maayo mellaandi e les Asedot Pisga fuɗnaange. E mi yaamiima on e sahaa ndee, mi wiyi, Joomi Alla maa'en hokki on leydi ndii e jaɓɓugol, so a njoppiima, yaha ɗoo yeeso mum'en ɓiɓɓe Israa'iila kala mo woodani. Kono rewɓe maa e ɓiɓɓe maa e dabbaaji maa, mi anndii ko dabbaaji keewɗi ena woodi e maa, ɓe njooftu e gure maa, ɗe mi hokkii maa, haa Joomi Alla maa faamtii ɓiy maa, ko fii e maa kadi, e ɓe resii kadi ɓe ɗii leydi, ɗo Joomi Alla men hokkata ɓe e caggal Yarden; e on ruttata kala gooto e nder jaɓɓugol makko, ɗo mi hokkii maa. Kadi e Yusuwa mi yamirmi e nder sahaa ɗoo, mi wiyi: kalle maa ɗii yiɗi fof, ko foti ko Joomɗiɗo Alla amen waɗi e ɓe ɗiɗi laamɗe ɗii, nii Joomɗiɗo Alla amen mbaɗa e leydi laamɗe fof e dow ɗe aan janngata ɗoo. Hoto tayaani e mum'en, sabu Joomiraaɗo Alla amen, kanko kala, maa waɗi jaaɓi e nder mon. Kadi mi dewtii Joomiraaɗo e sahaa ndee, mi wiyi, Joomiraaɗo Alla, aan fuɗɗii hollude jiyaaɗo maa karko maa e doole maa e junngo maa mo karfii e junngo maa mo joodii; ko honɗo Alla e kammu walla e leydi, mo waɗata hono aan waɗi e hono karko maa? Nde mi jaaɓii, mi mbaawi yiyde leydi moyyi ndii ndi woni hakkunde Jordan, dow ndu moyyu e Anti-Lebanon. Kadi Joomi yi mi sabu mon, kadi o hewtaaki am, kadi Joomi wi'i am: A timmii ma, hoto

ɓeydito haalde ndee kadi. Yah e dow nder dow ndokkaango keso, kañum e yiɗte maa e jayngo e Worgo e Worgo-Bannge e Fuɗnaange, njah e yiɗte maa, sabu a yaalataa janngude Yordan ndeen. E yaamir Yuusaa, nanngu mo e yiɗtu mo, sabu ɗum maa janngol yeeso ɗo yeeso yimɓe ɗii, e ɗum maa waɗde ɓe heɓa ko fof leydi ndi aɗa yiyi. Kadi min njokkondiri nder luumo e bannge suudu Fogoor.

4

Kono jooni Israa'ila, heɗo sarɗiiji e jaaɓorɗe, fof ko mi jangino on hannde waɗde, ngam on wuurno, on ɓeydito, kadi on naatno on jaɓɓito leydi ndi Joomiraaɗo Alla Baabaaɓe maa'en hokkata on. A tawataa ko ɗoo e daande nde mi naamndii on, kadi hoto a momtee e mum, rewee ɗee sarɗiiji Joomiraaɗo Alla amen, fof nde mi naamndii on hannde. Yiite mumen ɗee njiyi fof kala ɗee waɗi Joomi o Alla amen e Baal peor, sabu kala neddo mo yahi caggal Baal peor, Joomi o Alla mumen momtini mo iwde mumen. Onon kono, ɓe njiɗɗo Joomiraaɗo to Alla mumen, ngoola fof e hannde. Yiyen, mi holliri on sarɗe e jaabawɗe hono Joomi yamiri am, waɗde ɗum noon e leydi to on naata ɗoo yiɗde maa. Maa ngalaa e maa waɗa, sabu o nii hakkilo maa-ɗen e ganndal maa-ɗen yeeso kala leɗɗe, ɓe foti njaɓa kala sarɗiiji ɗii, e ɓe mbiya, yeew yimɓe hakkilo-ɓe e ganndal-ɓe, leydi mawndi ndii. Sabu hol leydi mawndi, o ndi Alla mo yaawi e mum'en, hono Joomiraaɗo Alla amen e fof ko en waɗi naamndinde makko? Kadi ko ɗo leydi mawndi, ndi woodi ko sarɗiiji e

jaabawol goonga e golle fof ɗii, ɗi mi nattira yeeso maa hannde? Reenu hoore maa, kañum ɓamtaare maa heewi; hoto yejjit goɗɗe keewe ɗe yiɗe maa yiyi, kañum ɓe yalta e ɓernde maa ñalnde kala e nguurndam maa; kañum janngino ɓiɓɓe maa e ɓiɓɓe ɓiɓɓe maa, ñalnde nde njoggiɗon yeeso Joomi Alla amen e Horeb ñalnde ngenndiije, sahaa Joomi wi'i am, genndino yimɓe ɗe am, ɓe nana keewe am, ngam ɓe jannga kulol am ñalnde kala nde ɓe wona e leydi ndii, kañum ɓe janngino ɓiɓɓe maɓɓe. Kañum on-jokki-ɗon e on-dartii ɗon les nder dow ndu, kañum dow ndu ina yoola e yiite haa to kammu, dikkitaare, dikkitaare, e hendu. Kadi Joomi haalii e on tuggi e ɗoŋŋol yiite, daande keewe, wonde on nanii; kadi likka on yiytaaki, kono daande tan. Kadi o hollitii on laawol makko, wol o yamiranii on waɗde, keewe sappo e ɗiɗi, kadi o winndii ɗum e luuɓe ɗiɗi haayre. Kadi Joomi waɗi yaamarol am e sahaa naa, jangude on sarɗe e jaabawol, ngam waɗde on ɗe e dow leydi, to on naatnoo ɗoo yiɗde ɗum. Kadi on mbaawi hoolde tan tan ruuɓe mumen, sabu on yiytaaki ko waawi ɓeydude e ñalnde nde Joomi haalii e on e Horeb e dow ɗo nder cakkitol yiite. Hoto on waɗ sariya kadi on waɗ e hoɗon on ɓoggol nannugol, kala natal nannugol gorko walla debbo, nannugol kala dabbare ɗe ɗe woni e leydi, nannugol kala cille pampannde o feeñi les kammu, nannugol kala huɗo o yoɗɗi e leydi, nannugol kala liɓɓi, foti ɗi woni e ndiyam les leydi. Kañum hoto a yiytii to kammu, e a yiyi naange e lewru e koɗe, e goɗɗo kammu, a ɓamtii a njoɓɓin ɓe, e a kuɓɓin ɓe, ɗe Joomi Alla maa ma feccii ɓe e leyɗe fof ɗe e les kammu. Onon kono Alla naatnii on, e o yaltini on e leydi Misra, e junngoore ɓaleere ngore, e Misra, ngam wonde mo yimɓe

gollotooɓe, hono e ñalnde ndee. Kadi Joom o Alla ɓeydii am e dow ko wiyeteɗo e hoore mumen, kadi o waɗii sabu haa mi yaalataa ndee Jordan, kadi haa mi naatataa e nder leydi ndii, o Joom o Alla maa hokkata ma e jaɓɓugol. Mi ko maayi e leydi ndii, kono mi yoɓataa Jordan ndeen, onon maa on yoɓoto, e on laamndino leydi ɓurɗi ndii. Reedu teeŋtude e hoore maa, hoto yejjitu laamordu Joomiraaɗo Alla amen, ndu o waɗi e on, hoto golle golle harameeɗe, hoto waɗde hoore maa nannguɗo miijo kala ko Joomiraaɗo Alla maa yamiranii ma. Sabu Joomiraaɗo Alla maa ko yiite ɓuuɓnde nde naatnoo, Alla nde ɓuri. Si kadi a jibini ɓiɓɓe e ɓiɓɓe ɓiɓɓe maa, kadi on duumii dow leydi ndii, kadi on waɗi ko bonnanaaki, kadi on waɗi sifaa ɓurɗaa ko fayti fof, kadi on waɗi ko bonɗum yeeso Joom Alla maa ngam haɗde mo, mi seedii on hannde kammu asaman e leydi, ko on mbaɗa yowaade e leydi ndii, to leydi ndin on ɓennii Ordon ɗoon ngam reentude; on mbaɗataa duumde ñalawma e kanko, kono on mbaɗa momtaade momtaade. Kadi Joomi waasata on e nder leyɗe fof, kadi on njahata keewɗi e limto e nder leyɗe fof, to ɗe Joomi njaɓɓina on ɗoo. Kadi on mballata ɗoo dewe goɗɗe, golle junngo yimɓe, lekke e pelle, ɗe mbele yiyde, walla mbele nana, walla mbele ɲaamde, walla mbele huunde. Kadi on mbaawlata ɗoo Joomiraaɗo Alla maa, kadi on njiyata mo so tawii on yiyii ndaara mo e ɓernde maa fof, e e roohu maa fof e nder ceeɗal maa. Kadi ɗum fof kalimaaji ɗii njiyata ma e laaɓtugol ñalawma, kadi a ruttata haa Joomiraaɗo Alla maa, kadi a heɗata daande makko. Sabu Alla yurmeende Joomiraaɗo Alla maa; o haɗataa ma, kadi o bonnataa ma; o yeltataa laawol baabaaji maa, ngo o waɗi laaɓal e maɓɓe Joomiraaɗo. Naamno ɗe

njamndi ɗe ɓennuɗe ɗe wonnooɓe ɓennuɗe maa tuggi ñalngu ngu Alla tagii neɗɗo dow leydi, e dow ɗaɗol kammu haa ɗaɗol kammu, so waɗii no wolde mawde nde, so nana njanngaa wano nde; so ummii leñol daande Alla moyyo kuutoroo e ɓooydi yiite, no njanngii maa e nde maa e maa wurtii; so etiima Alla naatde ñaama leñol e ɓooydi leñol e etiinde, e e teeŋtine, e e kaɓirɗe, e e geɗe, e e junngo ngonnguno, e e jungo jooɗɗo, e e yiytine mawɗe, no fof ko waɗi Joomi Alla amen e Misra yeeso maa yiytoo; ngam anndude maa ko Joomi Alla maa oo ko Alla, kañum goɗɗo wonaa sabu makko. Ɗum kammu, daande makko waɗi audible ngam jannginde ma, e e leydi o holli ma yiite makko mawnde, e kelme makko a nani ɗum ɗum yiite. Sabu yiɗde makko baabbaaji maa, e o suɓii ɓiɓɓe mum'en caggal mum'en on, e o yaltini ma kala e doole makko mawngo e Misra, ngam momtude leɗɗe mawɗe e karfaaji maa ɗoo yeeso maa, ngam naatnude ma ngam hokkude ma leydi mum'en reende, hono jogata hannde. Kañum a-mbaɗ-at hannde, kañum a-ruttit-at e miijo makko, ko sabu Joom Alla maa ɗum ko Alla e kammu dow dow e dow leydi les les, kañum alaa goɗɗo tan kadi si wonaa mo. Kadi hirsu sarɗe makko, e ɗikayiwomate makko, foti ngo mi yaamorta ma hannde, ngam baɗɗo ma wona, e ɓiɓɓe maa caggal maa, ngam on wona nduumɗiɗɓe e dow leydi ndi Joomiraaɗo Alla maa hokka ma ɗe ñalawma fow. Tuma ndee Musa seernii wuro tati ɓadii Yarden hakkunde fuɗɗoode naange, ngam ballitde ɗoo neɗɗo waɗɗo maayde mo waɗi maayde hoore mum tawaani, kañum o ɓurii mo ɓanndum janngo e ñalnde ɓurɗo, kañum o ballitata e gooto e wuro ɗii, kañum o wuurata: Bezer e ladde ngenndiije e leydi peɗɗe e

Ruben, e Ramot e Gileyad e Gad, e Golan e Bashan e Manase. Oo ko ndee sariya, mo Musa toppitii ɗoo e yeeso ɓiɓɓe Israa'iila. Ɗee ko seedantaaje, e sarɗiiji, e jaaɓorɗe, foti Musa haalii e ɓiɓɓe Israa'iila, tawo ɓe yaltii e leydi Misra, e bannge woɗnde Urdun, e luumo, e bannge suudu Fogoor, e leydi Sihon lamɗo Amoriyankooɓe, mo jooɗii e Hesbon, mo Musa e ɓiɓɓe Israa'iila daɓɓii, tawo ɓe yaltii e leydi Misra. Kadi ɓe jaɓɓii leydi makko, e leydi Og lamiiɗo Bashan, ɗiɗi lamɓe Amoritnaabe, ɓe ngoodi caggal Urdunaaji e fii jiytaare naange, tuggi Aroyer, ɗo woni dow daanal ngenndi Arnon, e dow dow Sihon, ɗo woni Hermon, leydi Araba fof caggal Urdunaaji e fii jiytaare naange les Asedot leydi ɓeydaama.

5

Kañum e noddi Musa fof Isra'ila, kañum e wi'i to ɓe: Nanu Isra'ila ɗe sarɗe e ɗe hokkere, fof mi haala e ɗe nokkuuji mum e ɗe ñalawma ndee, kañum e mbaɗa on ɓe, kañum e moofta on waɗde ɓe. Joomi Alla maa waɗi e maa laamu e Horeb. Wonaa ko e baabaaji mumen Joomi waɗi nder laamu nduu, kono e on, on ɗoo fof ɓennuɓe hannde. Yeeso e yeeso, Joomi'ɗo haalii e moen e nder lewru, e nder cakkitol yiite. Mi jokki hakkunde Joom e on ko sahaa ndee ngam jalbinaade on kalimaaji Joom, sabu on kulii e yeeso yiite ndee, kañum on yaltii to dow luumo ndoo, mi wiyi mi Joom Alla maa mo yaltini ma e leydi Misra, e suudu banndum. Alaa maa heɓ-maa Deewe goɗɗe yeeso e ɓaawo yiite am. A waɗaa maa hoore maa gite, kadi a waɗaa fuu nokkuure,

nde ɗe e dow kammu dow, e nde ɗe e leydi les, e nde ɗe e ndiyam les leydi. A jokkude maa ɓe, kadi a horiinde ɓe; sabu mi Joomi Alla maa, Alla ɗo ɓuri, mi waɗi juulde bonɗe baabaaɓe e ɓiɓɓe haa fedde tataɓere e naɓere ɓe ɓuɗɗii am, e mi waɗi yurmeende haa ujuneeɗe ɓe yiɗi am, e ɓe moofta kuule am. A waɗata innde Joomi Alla maa e goonga, sabu Joomi Alla maa mbaawaa a peeñcu mo nganndii innde makko e goonga. Hardo ñalnde sabbaaji ngam haɗtude mo, ko no Joomi Alla maa yamiraa ma. Jowi jowi a gollu e a waɗa goɗɗe kuuje maa fof, kono ñalawma je worgo sabbaaji Joom ma Alla ma, hoto waɗ gooto kuuje kala, aan e ɓiɗɗo maa gorko e ɓiɗɗo maa debbo, jiyaado maa gorko e jiyaado maa debbo, nagge maa e dabbere maa ɗaɓɓere, e dabbaaji maa fof, e hooreejo ɗo woni nder maa, ngam jiyaado maa gorko e jiyaado maa debbo e dabbere maa ɗaɓɓere huutoro, hono aan kadi. E a-mbaɗ-taa ko baawol a-wonnoo e leydi Misra, kono Joomiraaɗo Alla maa yaltini-ma mo e junngo kaalɗo e junngo jibinangol, sabu ɗum Joomiraaɗo Alla maa yamirni-ma ngam a-ndeñ-aa ñalngu sappo e ngam a-seedin-aa mo. Yurma baaba maa e neene maa, hono Joomi Alla maa yamiranii ma, ngam haɗa waɗu ma, e ngam nduuma haa jooni e leydi ndi Joomi Alla maa hokka ma. A waɗaa hadde. Hoto a waɗaa zina. You shall not steal. A waada shaida goɗɗo e dow hooreejo maa. A tammbat debbo ɓesngu maa; a tammbat suudu ɓesngu maa, kañum ɓesngu makko, kañum ɓiɗɗo makko, kañum jom suudu debbo makko, kañum nagge makko, kañum mboddi makko, kañum goɗɗo dabbaaji makko, kañum fof ko ɓesngu maa heɓii. Ɗee konu ɗee, Joomiraaɗo haalii ɗum to jamaa mumen fof e nder ɗaɗol ɗoo, e fuɗɗoonde nder cakkitol

yiite, dikkitaare, dikkitaare, hendu, e daande mawɗo, kono o ɓeydaaki goɗɗo. O winndii ɗum e dow loowɗe ɗiɗi nii hayre, o hokkii min ɗum. Kadi wayi ko nanndi on nanii daande e leydi yiite, kadi dow nguu ina ɓooyii e yiite, kadi on arii haa mi fof ɓe ngoodi e leñol mon, kadi jom-ɓe-mawɓe mon, kadi on wii, to! Joomi Alla men holliti min nder ɓurɗam makko, kadi daande makko nannii min e leydi yiite; e ñalnde nde min yiyii ko Alla haalata e neɗɗo, kadi o wuurata. Kañum jooni hoto min maayi, sabu yiite mawnde ndee mawnde ɗoo min ɗaɓɓa, so min ɓeydii nanndude daande Joomi Alla men kadi, min maayta. Ko hol neddo nani daande Alla ngoola yettinoo daga ɗoŋŋol yiite hono min, e ngoola? Yah a, nana fof ko Joomi o Alla amen mbaawi wayde, e a haala to min fof ko Joomi o Alla amen mbaawi haala to ma, e min nana, e min waɗa. Kañum Joomi nani daande konngol maa nden on aɗa haalata e am, kañum Joomi wi'i e am, mi nani daande konngol maa konngol yimɓe ɓee ɗee fof ko ɓe haalii e maa, e goonga fof ko ɓe haalii. Hol mo foti yaltude wonde noon bere makko ɓe e mum'en, haa kuutoro-mi e jeylude sarɗe am kala ñalawma, haa haɗa e mum'en, e ɓiɓɓe mum'en e sahaa? Yaha, mi wiyi ɓe, rutto on e galle maa; kañum tan jokku ɗoo e am, mi wowlat e maa konngol e sarɗiiji e jaaɓorɗe e njeɗɗitaaji ko foti janngindiraa ɓe, waɗe ɓe ɗum noon e leydi ndi mi hokka ɓe e jaɓɓugol. Kadi on mbaawat waɗde hono Joomi Alla maa yaamarɗo on, on njuuɓaani bannge ñaamo walla bannge nano, e laawol fof ngo Joomi Alla maa yaamarɗo on yah-de e mum, ngam o huttoro on, kadi baɗɗo on, kadi on nduumee sahaa haa e leydi ndi on mbaawat jaɓɓinde.

6

Kadi ɗii ko sarɗe e sarɗe e sarɗe fuu Joomi Alla amen waɗi jangude on waɗde hono nii e leydi, to nii on naatata ɗoo ngam resde mum. Ngam on kulol Joomi Alla maa'en, on mooftu fof sarɗiiji makko, e jaaɓe makko, ɗe mi naamndii ma hannde, on e ɓiɓɓe maa'en, e ɓiɓɓe ɓiɓɓe maa'en, ñalnde fof nder nguurndam maa'en, ngam on yejjit haa caggal. Kadi nanu Israila, kadi rewnu yaha, ngam haɗa mo moyyi, kadi ngam ɓeydu-ɗon tan heewde, ko faamde Joomi Alla Baabaaɓe maa waɗi haalaa makko waɗde mo leydi ɗooftaango kosam e ɲaamdu; kadi ɗee sarɗiiji e ɗee jaaɓorɗe, foti ko Joomi waɗi yamiroore ɓiɓɓe Israila e ladde, yaltude maɓɓe e leydi Misra. Nana Israila, Joomiraaɗo Alla amen, Joomiraaɗo gooto woni. Kañ maa yiɗa Joom Alla maa e hakkilaaji maa fof, e ruuhu maa fof, e doole maa fof. Konngol ɗii foti nii mi yamirorii ma hannde, maa waɗi e nder bernal maa, e nder ruuhu maa kadi. Kadi a mbaɗa yiɗde maa ɓiɓɓe maa, kadi a haalata e ɓe njoɗɗaa e suudu, kadi yaha e laawol, kadi ɗaɗɗaa, kadi takkaa. Kadi a daŋtina ɗum e maande maa, kadi ɗum maa waɗde ɗum ngonaa ɓennuɗum e yeeso maa. Kadi on mbiɗa winndude ɗum e dow jaaynde suudu mum on, e dow jaaynde ɓoggol mum on. Kadi e waɗata so nde, nde Joomiraaɗo Alla maa naatnoo ma e leydi ndi o waɗii laylaytol e baabaaji maa ɓen, e Ibaraaɦiima, e Isiyaaka, e Yakuuba, hokkaade ma wuro mawɗo e ɓurɗo ɗo a mahiimo, suudu feewi kala ko ɓuri ɗo a heewtiimo, julɗe ɓoggaande ɗe a ɓoggaaki, ɓiɓɓe gureji e ɓiɓɓe oliif ɗe a ɗaɓɓaaki, kadi so a

ɲaamii kadi a yoɓii, reent hoore maa haa a yejjitaako Joomiraaɗo Alla maa o yaltinii ma e leydi Ejipt, e suudu jeyaaɗo. Joomi mo Deewo makko a faamno-taa, e kanko tan a kuɓɓin-taa, e kanko a ɗaɓɓito-taa, e ɗo innde makko a waɗɗo-taa. Hoto yaha caggal deewe goɗɗe, e deewe leyɗe ɗe njogorii on, sabu Alla ko kiiɗtooɗo, Joomi Alla maa e maa; Joomi Alla maa hoto haɗu e caɗeele ma, o halkinee ma e yeeso leydi. A foti tamaasde Joomi Alla maa, hono no tamaasuɗon mo e nder seedantaare ndee. Nganndu-ɗaa nganndu-ma ɗe sarɗe Joom Alla maa, ɗe seedantaaje, e ɗe sarɗe, foti ko waɗi mo ɗaa. Kadi a mbaɗa goonga e ɓurɗo moyyo yewtere Joomi Alla maa, ngam ɓurɗo heɓi ma e ɓuri, kadi a naata e a jaɓɓita leydi ɗiɗi ɓurɗi, leydi Joomi laamii e baabaaji mooɗon, ngam momtude fof yimɓe jahaaji maa yeeso yeeso maa, no Joomi haalii. Kadi hewa nde ɗo naamndii mo biyɗo maa janngo wiyi, ko foti seedantaaje ɗee, e sarɗiiji ɗii e jaaɓorɗe ɗee, foti Joomi Alla amen yamiranii men? Kadi a faamay to ɓiɗɗo maa: Min ngooni jiyaaɓe Fir'awna e leydi Misra, kadi Joomiraaɗo yaltini min diga ɗoo e junngo seeduɗo, kadi e loowol dowol. Kadi Joomi warti seedantaaje e kaɓirɗe mawɗe e ɓure e Misra e Firawnaa e nder suudu makko yeeso men, kadi min o yaltini ɗoon ngam hokka min leydi ndin, ndi o waɗii yiite hokka baabbaaji amen. Kadi Joomi waamnii min waɗde fof sarɗiiji ɗii, kulol Joomi Alla amen, ngam haɗa min fof ñalɗi ɗi, ngam min ngoola hono kadi hannde. Kadi jaaɓtingol maa waɗa en min, si min nganndii waɗde kuule ɗee fof yeeso Joom Alla men, hono o yamiranii min.

7

Si kono Joomi Alla maa naatnoo ma e leydi, to a naata ɗoo ngam rewde mo, kadi o ittu leyɗe mawɗe e yeeso maa, Hittiyankooɓe e Girgashiyankooɓe e Amoriyankooɓe e Kanaaniyankooɓe e Perizziyankooɓe e Hiviyankooɓe e Jebusiyankooɓe, leyɗe jeeɗiɗi ɗi keewɗi kadi ɓurɗi ɗi on ka moyyi; kadi Joomi Alla maa njaɓtoo ɓe e juuɗe maa, kadi a daroo ɓe; a halkinoo ɓe halkinaade; a waɗataa laamu e ɓe, kadi hoto a yurmeede ɓe, kadi hoto a jaɓɓitoo e ɓe; ɓiɗɗo maa a hokkataa e ɓiɗɗo makko, kadi ɓiɗɗo makko a naalataa e ɓiɗɗo maa. Maa yaltina kadi ɓiɗɗo maa mo e am, e maa ngarteede deewe goɗɗe, e Joom maa ɓeydineede e cuuɗi e mon, e maa halkinaade mon yaawre. Kono nii on mbaɗa mum ɓe: altaruuji mum ɓe on ɗoofta, e bannguuji mum ɓe on ɓokkita, e leyɗe mum ɓe on ɓannda, e nattuɗe kaaɗe mum ɓe on ɓulla e yiite. Sabu yimɓe seeɗɗo nii si Joomi o Alla maa, e aan mo suɓii Joomi o Alla maa waɗde mo yimɓe keɓɓuɓe e ɓesngu leyɗeele fof ɗe woodi e yeeso leydi ndii. Wonaa sabu on yetti e ɓesngu fof, Joomi cuɓii on, e Joomi suɓii on, tan on woni keewɗi e ɓesngu fof. Kono sabu to yiɗde Joomi on, e nana tooñaade laamuyankoore o laamii ko baabaaji maa, Joomi yaltini on e junngo seeduɗo, e o faalii mo Joomi e suudu banndum, e junngo Firaawo laamɗo Misra. Kadi a anndaa, sabu Joomi Alla maa, ɗum Alla; Alla goonga, o ngarndoo laamu e jaaɓɗe ɓe mbiyatoo mo e ɓe ngarndoo kuule makko haa ujunere duuɓi, kadi o waɗoo yowitaare ɓe ɓuratoo yeeso yeeso ngam momtude ɓe; kadi alaa o jaaynoo ɓe ɓuratoo; yeeso yeeso o maa

yowitoo ɓe. Kadi a mbaawat jeyaa ɗe ɓamtaare, e ɗe sarɗiiji, e ɗe jaaɓorɗe ɗee, foti ko mi naamndii ma hannde waɗde. Kadi maa waɗi sahaa nii on nanji sarɗe ɗee, on mbaɗi ɗe e waɗi ɗe, Joomi Alla maa mo maa mbaɗi mo laamu e jaaɓal nii o laamii ko baabaaji maa. Kadi o maa yiɗa ma, kadi o maa barki ma, kadi o maa ɓeydita ma, kadi o maa barki ɓiɓɓe rewrude maa, e jibinannde leydi maa, gawri maa, e diiwaan maa, e nebam maa, cokle nay maa, e kuɗe mbeeɗi maa, dow leydi ndi Joomiraaɗo waɗii kadi e baabaaji maa ngam hokkude ma. Jaaraama a mbiyata e dow leyɗe fof, alaa mbiyata e mon mo bonanaajo, walla mo bonanaaka, e kadi e dabbaaji maa. Kadi Joomi Alla maa ma yoɓi e maa fof ndeenka, e fof njoye Misra ɗe bonɗe, ɗe njiytii, e fof ko nganndii, hoto o waɗat e maa, kadi o waɗat ɗum e fof ɓe ɓuuɓnoo ma. Kadi a ɲaamata fof kooje leɗɗe ɗe denndaaji ɗii, ɗe Joomiraaɗo Alla maa hokkata ma, yiitere maa haa ɓeydoto e maɓɓe, kadi haa a kulata guuɗe maɓɓe, sabu ɗum ko daawal ngal e maa. Si kono a wi'i e nder hakkillaaji maa ko leydi ndii ɓuri tan e mi, no mi waawata momtude ɓe? A waɗataa kulol mum; ndeenka a ndeenata, foti ko Joomiraaɗo Alla maa waɗi e Firawnaa e Misiraankooɓe fof; ɓeyditte mawɗe ɗee, ɗe yiite maa yiyi, taagooji e mannaaji mawɗe ɗee noon, junngo nganngo, e loowol dowol; hono Joomiraaɗo Alla maa yaltini ma, kañum Joomiraaɗo Alla mon maa waɗa e leyɗeele fof, ɗe a kulata e yeeso maɓɓe. Kadi ɓaleeje, Joomi Alla maa o maa nelda ɗum e ɓe, haa tawo ɓe njiytee ɓe feccitiiɓe e ɓe suuɗiiɓe iwdi ma. A njiyteeka iwdi yeeso mum ɓe, sabu Joomi Alla maa o woni e ma, Alla mawndo kadi karfiniiɗo. Kadi Joomi Alla maa maa haɗa leɗɗe ɗee iwde e yeeso maa e nder

hakkunde hakkunde, a waawataa haɗde ɓe yaawde, ngam leydi maa waɗataa bannge, kadi ɓurɗe daneeje ɓeydee e maa. Kadi Joomi Alla maa ko neldaa ɓe e juuɗe maa, kadi a mbaɗtoo ɓe halkaare mawnde, haa a momtii ɓe fof. Kadi o neldaa laamɓe mum'en e juuɗe mon, kadi on mbaɗtoo ɗemngal mum'en e nokkuure ndee, alaa gooto woppatoo e yeeso maa, haa a momtii ɓe. Nate naataaɗe ɓurɗe Deewe mumen, a njaaɓa ɗum e yiite. Hoto a yiɗu ndimu, kadi goolo ummaade e maɓɓe, hoto a njaɓa ɗum e hoore maa. Hoto a rutto sabu ɗum, ko fii ɗum ko haɗam e Joomiraaɗo Alla maa. Kañaa a naatat njoɓdi ko haɗi e suudu maa, kañaa a wona ko haɗi hono ɗum, a njoɓdat njoɓdi, kañaa a njoɓdat njoɓdi, sabu ɗum ko haɗi.

8

Fof ko ɗowɗe naatnugol ɗe mi naatnoo on hannde, on mbaaw-at huuɓnude waɗde, ngam on ndaar-u e on ɓeydu, e on naatno e on jaɓɓito leydi ndi Joomiraaɗo Alla maa-ɗon waɗi laamorɗe baabaa-ɗon. Kadi a hooftirta fof laawol ngo yiɗi ma Joomi Alla maa e ladde haako, ngam o waɗi ma ɓooyeede e eɓɓitde ma, e ngam anndirteede ko e nder ɓernde maa, so a jaaɓii ɓamtaaji makko walla alaa. Kadi o ɓooyii ma, kadi o yamirsi ma, kadi o ñaamndii ma manna, ɗo baabbaaji maa anndaaki, ngam o hollita ma ko alaa e mburu tan neɗɗo wuurta, kono e fof kelme ɗe yaha e huunde Alla neɗɗo wuurta. Ngeñe maa ɓurɗaaki e maa, juuɗe maa ɓurɗaaki e maa, koyɗe maa ɓeydaaki, yeew cappanɗe duuɓi. Kadi a-annda e binndi maa, sabu ko fii won-o

neɗɗo janngini ɓiɗɗo makko, noon Joomi Alla maa janngini maa. Kadi a mbaɗa sarɗiiji Joomiraaɗo Alla maa ngam yah e laawol makko, e ngam kulol mo. Joomi Lamɗo Alla maa ko o njaɓɓina mo e leydi neɗɗo e buri, ɗo ngalu ndiyam, e cuurel juuɗe yaltude e nder lowre e e nder pelle; Leydi gawri e barley, loos, leɗɗe debbo, pomegranates; leydi olive oil e ɲaamdu; leydi ɗo a ɲaamay mburu maa e alaa semmbe, e a ɲaawataa hay huunde e mum; leydi ɗo pelle mum ko ɲaamdu, e e pelle mum a mbaɗa bronze. Kañum a ɗaura, a yoɓɓina, kañum a barki Joomiraaɗo Alla maa e dow leydi moyyi ɗii o hokki ma. Reentee hoore maa haa a yejjitaako Joomi Alla maa, haa a ndeenka ɗo a njanndirtoo kuule makko, e janngugɗe e sarɗiiji makko, foti kala ko min naamndii ma hannde; Haa so a ñaamii e a yoɓii, e a mahii galle ɓurɗe e a duumii e maɓɓe, e naɗɗi maa e mbaalu maa ɓeydii ma, ngelooji e ñaamo ɓeydii ma, e kala ko ma heɓi ɓeydii ma, a ɓeydee e hoore maa, a yejjitoo Joomi Alla maa, mo yaltini ma e leydi Misra, e suudu caggu; mo neldini ma e ladde mawnde e kulɗe ndee, ɗo ɓiɗɗo ɗaɓɓitaango, e njaɓɓere, e yiite, ɗo ndiyam wonnooɗo; mo yaltini ma e ɗaare ɗaɓɓere ndiyam; mo ñaamndiri ma manna e ladde ndee mo a anndaani a, e baaba maa anndaani, ngam o ɓeydee ma, o eegee ma, o waɗee ma goonga e laamu ñalɗi maa. Hoto a wi e nder bakkol maa, nguurndam am e karko junngo am mahii am ndee nguurndam mawndam ndee. Kadi a hooftirta Joomiraaɗo Alla maa, sabu o kala e maa hokkata ngoɗɗitaare waɗde ngoɗɗitaare, e ngam o sabtitin laawol makko ngo Joomiraaɗo waɗii ndeenaagu e baabaaji maa, hono hannde. Kadi maa waawi so yejjitaare yejjitii Joomiraaɗo Alla maa, e njaɓɓii caggal dewe goɗɗe, e

kuutorii ɓe, e sujjidii ɓe, mi seedantoo on hannde asaman e leydi, sabu halkaare on maa halku. Hono e kadi ɗe leƭɗe mbaɗi foti hono Jom o Alla halki yeeso mum, hono noon on halkee, sabu on njiytaako haala Jom Alla mum.

9

Nanu Israa'ila, a jaŋtata hannde Urdun ngam naatde e mawnude leyɗe mawɗe e karfaɗe ɓuri ma on, wuro mawɗe e ɗaɓɓaɗe haa to kammu, yimɓe mawɓe e keewɗi e jaawooji, ɓiɓɓe Anaka, ɓe a andii e ɓe a nanii, ko hoɗo waɗata yeeso e yeeso ɓiɓɓe Anaka. Kadi a anndaa hannde sabu Joom Alla maa, ɗam yaha ɗaɗi yeeso maa, yiite ñaamndere nde. Ɗam momtira ɓe, e ɗam ruttina ɓe iwdi yeeso maa, e o momta ɓe e jaawɗo, hono wi'i ma Joom. Hoto a wiyi e nder bingel maa e sahaa Joom Alla maa halkinii ɗee leƭɗe ɗee ɓesngu yeeso maa, o wiyi: Sabu goonga am, Joom naatnii am yiɗde leydi ndi moyyi ndii. Wonaa sabaabu goongɗinangol maa, kadi wonaa sabaabu seeƭaare bernal maa a nara naatde leydi maɓɓe, kadi sabaabu bonannde denndaaje ɗee Joomiraaɗo mbaɗa maɓɓe e yeeso maa, e ngam o suɓto ndeenka, o Joomiraaɗo waɗii laamɗe amen Ibarahiima e Ishaaka e Yakuuba. Kadi a anndaa hannde, ko wonaa sabu golle maa moyye Joomiraaɗo Alla maa hokkata ma leydi ndin moyyi ndii laamde, sabu yimɓe ɓuuɓnde kaaɗe nde a woni. Haɗu, hoto yejjitaade foti nde a ɓesnoo Joom Alla maa e nder ladde, ummoraade e ñalnde nde a yaltii e Misra, e a waɗii e nder nokkuure ndee, a jokkondiri timmii ko e Joom. Kadi e Horeb on

ɓeydii Joom, kadi Joom ɓeydaama e on ngam halkinaade on, mi yiitii e dow ɗo ngam heɓde luuɗe ɗe hayre, luuɗe laamu ngu Joom waɗi e on, kadi mi joodii e dow ɗo cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma, mburu ñaamii mi e ndiyam ñaamii mi. Kadi Joomi hokkii am ɗiɗi taabuuje ɗii haaɗe winndaande e ɓernde Alla, kadi e mum ɓe winndaama fof konngol ɗe Joomi haalii e on e nder ɗo nder ñalawma ngenndiije; Kadi waɗii caggal cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma Joomi hokkii am ɗiɗi taabuuje ɗii haaɗe, taabuuje laamorgo. Kadi Joomi wi'i am: Tagi, yah les e jaawdi e nder ɗoo, sabu yimɓe maa, ɓe njaɓtii e leydi Misra, waɗi bonɗe, ɓe yaltii e jaawdi e laawol nganndiral mi ɓe, kadi ɓe waɗi hoore ndeenka e mum ɓe. Kadi Joom wi'i e am, o wi'i, mi haali e maa gooto e ɗiɗi, mi wi'i, mi yiyi yimɓe ɓen, kadi to yimɓe ɓe ngonɗi ɓe ɓuri kaɓɓe. Kadi jooni yamir am mi momtu ɓe, kadi mi momta innde mum'en les kammu, kadi mi waɗ maa e leydi mawndi, kadi mo garta, kadi buri heewde e ɗum. Kadi mi fuɗɗii wurtii, mi jiibii iwdi e nder ganndal, ganndal ɗo ina yottoo e yiite haa to kammu, kadi taaɓe ɗiɗi seedantaagal ɗii e dow juuɗe am ɗiɗi. Kadi mi yiyi ko on yaltii yeeso Joom Alla maa on, kadi on waɗi e on hoore maa on nannguɗo, kadi on yaltii e laawol ngo, ngo Joom yamri on waɗde; kadi mi naatnoo ɗiɗi taakooje ɗiɗi, mi wutti ɗe e ɗiɗi juuɗe am ɗiɗi, kadi mi ɓoggii ɗe yeeso on. Kadi mi naamni yeeso Joomiraaɗo ɗiɗaɓo hono e ɓennuɗo, nayi jeyi cappanɗe ɗiɗi e nayi jeyi cappanɗe ɗiɗi. Mburu mi ɲaamay e ndiyam mi yari, fayde fof ɓe maa ɗe on ɓennii waɗde bonɗo yeeso Joomiraaɗo Alla ngam haɓɓinde mo. Mi tawii e kulol e sabaabu ɓernde e jibinannde, sabu Joom ɓesnaa e maa ngam haɗde maa, kono

Joom nannii mi e sahaa ndee kadi. Kadi e dow Harun, o ɓesdi ngam momtude mo, kadi mi naamnii e baɗte Harun e nder sahaa ngun. Kadi bonande mumen nde on waɗi, ɗo ɓannge, mi heɓi mo, mi ɗuubi mo e yiite, mi ɓoosi mo, mi ɓokkii mo heewi haa o warti ɓanndu, o warti ko e boowal, mi wutti boowal ndee e ndiyam jaɓɓorgal ngal ina yaha iwdi e nder luumo. Kadi e nder ɓernugol, e nder jarrubgol, e nder kabburɗe yiɗde, on parooxunii Joomi. Kadi sahaa nulaaɗo Joomi e Kaades Barneya wiyi, yaltee e ɓeydee leydi ndi mi hokkata on, kadi on ɓeydaani kelme Joomi Alla mumen, kadi on goongɗinaani mo, kadi on nanaani daande makko. On-woni disobeying Joomi noon ɗoon sahaa nde anndaa-mo on. Kadi mi naamni ɗoo yeeso Joomiraaɗo cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma, ɗe mi naamni, sabu Joomiraaɗo wiyi momtude on. Kadi mi duɗii to Alla, mi wiyi: Jom, laamɗo allaaji, hoto yoppu leydi yimɓe maa e nder maa nden a feccitii, ɓe a yaltini e leydi Misra e doole maa mawnde, e junngo maa ngoɗɗo, e loowol maa julɗo. Fuɗɗito Ibirahiima e Isiyaaka e Yakuuba, jiyaaɓe maa, ɗi a waɗii ndeenka e hoore maa kaa. Hoto yiilto ɓuuɓri yimɓe ɓee, e kuuɗe alaa-Alla mum'en, e kuuɗe mum'en. Hoto ɓe ngoodi leydi ɗo a yaltini min ɗoo wiyi, wi'i: Sabu Joomi waawataa naatnude ɓe e leydi mo o wi'i ɓe, e sabu o ɓuugii ɓe, o yaltini ɓe e ladde nde ngam warde ɓe. Kadi ɓeen ko yimɓe maa e jaɓɓorgo maa, ɓe njiytii-ɗaa e leydi Misra e doole maa mawnde, e junngo maa karfinanngo, e ɓernde maa dowannde.

10

Nder waktu ngu, Joomi haalii e am: Baaɗu mo aan tabbe ɗiɗi hayre hono tabbe ɗe gadane, yaltu e am nder luumo, mbaɗ-maa mo aan saanduuɗu lekki. Kañum a winndita dow loowɗe ɗee kalimaaji ɗe, ɗe nde e nder loowɗe ɓennuɗe ɗe a hurtiima, kañum a njokkita ɗum e nder sanduku ndu. Kañum mi waɗi saŋɗuɗo e lekke ɗe ɓoyaani, kañum mi ɓeydii taakuɗe hayre hono ɗe ɓurɗe, kañum mi jiyi to dow nder, kañum ɗiɗi taakuɗe ɗe dow juuɗe am. Kañum o winndii e dow ɗee luuɓe e nder winndannde nde ɓesnde, ɗee sappo e jeeɗiɗi kelme, ɗe Joomiraaɗo haali e mon e nder luumo, e nder cakkitol yiite, kañum Joomiraaɗo hokki ɗe e am. Kadi mi rukkii mi yaltii iwde e nder luumo, kadi mi ɓeydii walluuji ɗii e nder sakaruuji ndi mi waɗii, kadi ɗii woni ɗoo, hono Joomi yamiranii am. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila yaltii e Beerot ɓiɓɓe Jakan Moseera. Ɗoo maayi Haaruuna, ndeenanii ɗoo, e Eleyasar ɓiyngel makko sardonii no sarɗiyanke e ɓaɗɗo makko. Ɗoo ɓe yaltii e Gadgad, e e Gadgad e Etebatha, leydi ndiyam cuurɗe. Nder waktu nden, Joomi waɗi keɓɓinde lenyol Lewi, ngam yiɗde sanduku laawol Joomi, taggude ɗoo yeeso Joomi, kuutorgol e ndeenugol e dow innde makko haa hannde ndee. Sabu ɗum wonaa ko Lewiyankooɓe jaɓɓugol e nder ɓiɓɓe mum'en, Joomiraaɗo kanko jaɓɓugol makko, hono o wiyi mo. Kadi mi tawii e nder dow nduu cappanɗe ñalawma e cappanɗe jemma. Kadi Joomi nani am kadi e sahaa ndee, kadi Joomi yiɗaani haɗde on foti. E Joomi wiyi am: Yah, fuɗɗo ɓaawo yimɓe ɓee, njiɓɓu e njiɓɓu leydi ndi mi waɗii laamɗo baabbaaji maɓɓe hokka maɓɓe. Kañum jooni, Israa'iila, ko Joomiraaɗo Alla maa naamndii e maa, si wonaa ko kulol Joomiraaɗo Alla maa, e yahde e ɗee laawol mum fof, e

yiɗde mum, e kuutorogol Joomiraaɗo Alla maa e ɓernde maa fof, e e ruuhu maa fof, haɗde kuule Joomiraaɗo Alla maa, e saraaji mum, kala ko min yamiraa ma hannde, ngam ɓura ma. Yiy, Joomi Alla maa ngoodi kammu e kammu kammu, leydi e fof ko woodi e mum. Kono baabbaaji mumen Joomi suɓii yiɗde mum'en, e suɓii ɓiɓɓe mum'en caggal mum'en, on, e dow leyɗeele fof, haa hannde ndee. Kadi maa-ɗon circumcise hardness of heart mum-ɗon, kadi hoto maa-ɗon harden neck mum-ɗon. Joomi Lamɗo Alla maa on, o Alla debbube, e Lamɗo lamɓe, Alla mawɗo, e gooɗɗo, e huɗo, mo yoɓaani yeeso, kañum ɓuri nattude laaɓal; waɗo jaaɓtingol to hooreejo, e gujjo, e debbo maayde, e yiɗi hooreejo ngam hokka mo mburu e ndeengu. Kadi on maa yiɗde hoɗɗo, sabu on woni hoɗɓe e leydi Misra. A naata Joomi Alla maa, e o a njokkondira, e o a ɗaɓɓita, e nder innde makko a waɗata; O woni hoore maa, e o woni Alla maa, o mo waɗi e maa goɗɗe mawɗe e goɗɗe nulɗe ɗee, ɗe yiɗe maa yiyi. E nder seeɗa cappanɗe jeeɗitata ɓe mbaawi-ɗaa ɓe yiɗi e Misra, kono jooni Joomiraaɗo Alla maa-ɗaa waɗi mo ko hono hoɗe mbiyeteengal e nder limce.

11

Kadi a maa yiɗ-de Joom-ɗo Alla maa-ɗa, kadi a maa mool-de njeñol-ɗe makko, e sarɗe makko, e jaaɓe makko, e saabude makko fof ñalnde kala. Kadi on njantata hannde, sabu wonaa ɓiɓɓe mumen, ɓe mbele nganndaaka kadi yiɗaani jannginoore Joomiraaɗo Alla maa, e golle mum ɓurɗe, e junngo mum

nganngu, e junnaange mum toowɗo, e maandeeji mum, e kaɓiruuji mum, kala ko waɗi e ɓooyɗi Misra e Fir'awna laamɗo Misra, e leydi mum fof, e kala ko waɗi e doole Misranaaɓe, e keerol mum ɓen, e pucu mum ɓen, e doole mum ɓen, no ndiyam geese ɓooyɗe ruuɗi hulti yeeso mum ɓen nde ɓe njogiima on caggal maa, kadi Joomiraaɗo momti ɓe haa hannde oo, e kala ko waɗi min e ladde ngenndiije haa njettii e nokkuure ndee, e kala ko waɗi e Daatan e Abiiram ɓiɓɓe Eliyaab ɓiy Ruuben, ɓe leydi uddititi kanko mum ɓuuɓi ɓe, e suudu mum ɓen, e daasaaji mum ɓen, e kala huunde mum ɓen nde e mum ɓen e ɓooyɗi Israa'iila fof. Sabu yiite mumen yiɗi kala golle Joomiraaɗo ɓurɗe, kala ko waɗi e mumen hannde. Kadi on maa hoolnat foti kuule makko, foti ndi mi naamndii ma hannde, ngam on maa huunde, kadi on maa ɓeydoo, kadi on naatnoo on maa reende leydi, to leydi ndi on janngoo Jordaana heen ngam reende mum; Ngam on maa huunde teeŋtude e dow leydi, leydi ndi Joom waɗii laamɗe mum ngam hokka ɓe e mbiyaagu maɓɓe e ɓe, leydi ndi ɓirɗam kosam e ɲaamdu. Woni ko leydi ndi a naata ɗoo ngam a warde mo, wonaa hono leydi Misra woni, ɗo on yaltii ɗoo, nde ɓe seedata seedu e ɓe yarlita e koyɗe maɓɓe, hono gese ɓiɓɓe. Kono leydi ndi a naata ɗoo ngam a warde mo, leydi pelle e leydi laaɓi; e ndiyam kammu e kammu dow yara ndiyam. Leydi ɗo Joomiraaɗo Alla maa ko heɓi e nder mum sahaa kala, yiite Joomiraaɗo Alla maa e kanko tuggi fuɗɗoode hitaande haa timmitiinde hitaande. Si tawii on nana heɗde kañum fof ɗe kuɗol, ɗe min mi naamndira ma hannde, yiɗde Joom Alla maa, e kuutorde O e nder beral maa fof, e nder ruuhu maa fof, e O maa fota ndiyam e leydi maa e sahaa ɓesngu e sahaa cakkitiiɗo, e a

maa njaɓa gawri maa, e diiwaan maa, e mafal maa, e O maa fota nyaamdu e nder saare maa ngam dabbe maa; e so a ñaamii, e a yoɓii, reentino hoore maa hoto beral maa ɓeydito, e on walla, e on kuutoro deewe goɗɗe, e on jokko ɗe, e Joom fii ɓeydaama e on, e O uddu kammu, e ndiyam waawataa wonde, e leydi fotaani ɓiɓɓe mum, e on maa halfu yaawde e leydi ɓuri, leydi ndi Joom hokki on. Kadi on njotta konɗe ɗee e bernal maa e naange maa, kadi on ɗaɓɓito ɗee e maande e junngo maa, kadi ɗum mbaɗa ɗum yottaaki ɗoo yeeso maa. Kadi on jangino ɗee ɓiɓɓe maa haalde e ɗee so a njoɗɗii e suudu maa, e so a yaha e laawol, e so a ñaamii, e so a tagi. Kadi on winndita ɗum e kooje suudu mumen, e kooje porte mumen, ngam on yurma e nder duuɓi, e ñalɗi ɓiɓɓe mumen e dow leydi, leydi ndi Joom waɗi laylaytol e baabaaji mumen hokkaade ɓe ɗum, hono ñalɗi kammu e dow leydi. Kadi waɗi so taw nanndu nanndu on nana, so on nanii kala ɗe sarɗe ɗee kala ɗe min mi naamndii ma hannde waɗde, yiɗde Joom Alla men, e yaaɓde e kala ɗe laawol makko, e ɗaɓɓude makko, kadi Joom maa ɓeydoo ɗen leyɗe ɗee kala iwdi yeeso mon, kadi on maa reesoo leyɗe mawɗe e ɓurɗe ko ɓuri on. Fof nokkuuji ɗi so taa tayi ɓoggol kuuɗe mumen, ko mon hee ɗum, ummoraade e ladde keewal e Antilibaanus, e ummoraade e maayo melas, maayo Eufrat, e haa ko ɓadiiɗo ɓadiiɗo e hirnaange, ɗum hee ɓennuɗe mon. Alaa gooto maa jokkondira e yeeso mon, e kulol mon e firgitaare mon, Joomi Alla mon maa njokka e yeeso leydi fof ndi on maa taya e makko, no o haalii e mon. Yeewto, mi nana yeeso e ɗoo maa hannde jaɓɓorgo e laanango: Jaɓɓorgo, so a njañɲii kuule Joomiraaɗo Alla maa, foti kala nde mi yamiroyta maa hannde; e laanango, so a njañɲaani

kuule Joomiraaɗo Alla maa, foti kala nde mi yamiroyta maa hannde, e so a ɓenni hakkunde laawol nde mi yamiri maa, so a yahi njoɗɗinoyta Allaaji goɗɗi, ɓe a anndaani. Kadi hee waɗata so Joomiraaɗo Alla maa naatnoo ma e leydi ndi a yaha heen ngam a seeda mo, kadi a mbaata jaabawol dow ɗuuɗal Gariziim, kadi laawol dow ɗuuɗal Ebal. Wonaa yiɗi ɗee ɗee ko e bannge Yordan, caggal laawol hirnaange naange e leydi Kanaan, ngo woni e hirnaange, garoowo Golgol e bannge lekki boowel lekki jooɗngel? Onon ko tan janngata Jordan, njiytii ngam yettude leydi ndi Joomi Alla amen hokkata onon e nder galle fof njamndi, kañum onon mbaɗa e makko. Kañum on maa keɓ-ɗo haa waɗde fof ɗe jamirooje makko, e ɗe jaaynguuji ɗii, foti nii mi hokka yeeso mon hannde.

12

Kadi ɗii ɗaɓɓe e ɗii ɗaɓɓe, ɗii on mbaɗa heen ngam waɗde e leydi, woni Joomiraaɗo Alla baabaaɓe meeɗen hokkata on e galle, fof ñalawma, ɗii on mbaɗa e dow leydi. E ndefeendi, on mbaala fof nokkuuji ɗi ɓe njoɓɓini ɗoo Deewe mum'en, ɗi on yurta ɓe, dow pelle ceeɗɗe, e dow ngonɗe, e les lekki ɓoggol. E on mbooɗa altaruuji mum'en, e on mbura ciine mum'en, e on mbutta toggere mum'en, e on mbula e yiite nattuɗe Deewe mum'en, e on mbaala ɗemngal mum'en e nokkuuje nde. Hoto mbaɗa waɗde ɗum e Joomiraaɗo Alla maa. Kono walla e nder nokkuure ɗo maa waɗi Joomiraaɗo Alla maa e gooto e gure mooɗon innude innde makko ɗoo e heɓteede, e on njeyɗitoo e

on njaatoo ɗoo. Kadi on ngartu ɗoo ko jawtorɗe meeɗen, e sadakaaji meeɗen, e ɓiɓɓe araande meeɗen, e du'aaɗe meeɗen, e ko suɓaama meeɗen, e jaŋde meeɗen, ɓiɓɓe cakke na'i meeɗen, e ɓiɓɓe cakke mbeeɗi meeɗen. Kadi on ɲaamata ɗoo yeeso Joomi Alla mumen, kadi on ɲaagata e dow fof ɗo so tawii on njofnoo junngo mumen on, kadi suudu baabe mumen, hono nuldii ma Joomi Alla maa. A waadata golle fof ko min ngondi dii hannde, kala neɗɗo waɗi ko yiɗi makko yeeso makko. Sabu on njiyaaki haa jooni to laaɓtugol, e to ndeenka Joomi Alla amen hokkata on. Kadi on maa yaaha Jordaana, kadi on maa njoɗɗa e leydi dii Joomiraaɗo Alla amen maa waɗɗi ko jaɓɓorgo e on, kadi o maa dartin on iwde e fof jamɓe meeɗen ɓe e nder keewɗe, kadi on maa njoɗɗa e kisal. Kadi maa waɗa nokkuure mo Joomiraaɗo Alla maa-on suɓii yoo noddeede innde makko ɗoo, ɗoo maa narta fof ko mi naamndii on hannde: koriije naatiraaɗe maa-on, e koriije juulɗe maa-on, e sappooje maa-on, e cakkitiiɗe junngo maa-on, e kala suɓaaɗo nafooje maa-on, ko nii maa naaɗa Joomiraaɗo Alla maa-on. Kadi on maa yurme yeeso Joomiraaɗo Allaahu maa on, on e ɓiɓɓe maa goɗɗo, e ɓiɓɓe maa rewɓe, e jiyaaɓe maa goɗɗo, e jiyaaɓe maa rewɓe, e Lewit o ɗo e pelle maa; sabu alaa makko teeŋtere walla laawol e on. Reentoo hoore maa, hoto a yaltina sadakaaji maa ɗeɗe mo njuɓɓinaa e nokkuure kala ɗo a yiytoo. Kono walla e nder nokkuure, o mo Joomi Alla maa mo suɓi mo, e gooto e leyyi maa, ɗoo on mbaɗtee taye kuutorɗe mooɗon, e ɗoo on waɗa fof ko foti mi yaamarmi ma hannde. Kono e dow feccere maa fow, a mbaata yiilde, e a ɲaama neema e nder jaabawol Joomiraaɗo Alla maa, ɗo o hokki ma e dow wuro fow. O moyyaani e maa e o seeɗo, e

dow ɗum gooto, mum ɲaamata ɗum, ko wano mbeewa walla luggere. Kono ɗiɗam njamnude haa, e dow leydi min njultin ɗum, hono ndiyam. A alaa waawi ɲaamde e gure maa sappo gooto e sappo e gawri maa, e diiwaan maa, e ɓaleeri maa, ɓiɓɓe cakkuɓe nagge maa e mbewa maa, e fof jaŋte, hol no tawii on jaŋtoo, e jaɓɓitine mon, e cakkuɗe juuɗe maa. Kono yeeso ɗoo yewtere Joom Alla maa a ɲaam ɗum e nokkuure mo Joom Alla maa suɓi mo, aan e ɓiɗɗo maa, e ɓiy maa, worɓe maa, e jiyaaɓe maa, e hooreejo e gure mooɗon; kañum a waɗ-tu yewtere Joom Alla maa e kala ko juuɗe maa mbaɗ-ii. Reentino haa hoore maa, hoto waalde Lewii ko fayti e sahaa fof nde a mbiyataa e leydi ndii. So ko Joomi Alla maa yaaɗi cille maa, hono no o haalii ma, e a wiyat, mi ɲaamay nama, so nanndu maa yiɗi haa ɲaamde nama, e fof yiɗde nanndu maa, a ɲaam nama. Si kono yoɓere nokkuure maa ɗo, ɗo Joomiraaɗo Alla maa ɓe njiytee heen noddeede innde makko heen, e a njahata iwde e nay maa, e iwde e mbeeɗi maa ɗi Alla maa hokki ma, ɗo haalere mi yamirmi ma, e a ɲaama e wuro maa e ko yiɗi hoore maa. Hono njaamnoo dorkàs e ɗeeral, wano ɗum maa njaamna, mo pottaani e maa e mo seeɗo goonga njaamnoo. Jokku e goonga ɓurɗo e to ɲaamde yiiyam, sabu yiiyam makko ko ndimaagu, ndimaagu foti ɲaamaa e nebbe. Hoto ɗaɗde ɗum, yoorɗe ɗum e dow leydi hono ndiyam. A foti ɲaameede ɗum, ngam haalde moyyu ma e ɓiɓɓe makko maa caggal maa, so a waɗi goonga e ɗo Joom Alla maa yiɗi yeeso makko. Kono ko saare maa e ko ɓuri maa so waɗi e maa, e jaappuɗe maa naatnoo-ɗe ɗoo, maa njiyaa e nokku o woni Joomi Alla maa suɓi-ɗo innde makko heɓtee ɗoo. E a waɗa sadaake maa ɗiiɗe, neema a yaltina e dow

daande Joomiraaɗo Alla maa, kono ɲiiɓam sadaake maa a ɗoofta e leydi daande Joomiraaɗo Alla maa, neema kadi a ɲaama. Haɗ, njiil kadi mah fof ɗe kelle ɗe mi yaamar ma, ngam e mah heen e ɓiɓɓe maa e sahaa fof, so a mah ɗo njeeyii e ɗo moyyi yeeso Joomiraaɗo Alla maa. So tun Joomi Alla maa momti leɗɗe ɗee, to ngoɗɗon njogii heen yoo jaɓde leydi maɓɓe, e yeeso maa, kañum a jaɓii leydi ndii, kañum a njoɗɗii e leydi maɓɓe, ɓeydito hoore maa so a yiyaani jokkude e maɓɓe caggal momteede maɓɓe e yeeso maa, wiyde, no leɗɗe ɗee waɗi e guuɗuuji maɓɓe? Mi waɗata kadi. A waasa waɗde noon ko Alla maa, sabu keɓe Joomiraaɗo ɗe o ɓuri, ɓe mbaɗi ɗe e dewe mum'en, sabu ɓe njuuta ɓiɓɓe mum'en e rewɓe mum'en e yiite ko dewe mum'en.

13

Fof kelme woni mi naamndii on hannde, ɗum on mbaaw waɗde, hoto jokkitaako e mum, kadi hoto ittaako e mum. Si kono annabi tawtii e mon, walla neddo ɓeydoo ɓeydaare, o hokki mon alaamaaji walla kaɓirɗe, kala alaamaaji walla kaɓirɗe ɗe o haali e mon arii, o wiyi, en yaho en njoɓɓo deewe goɗɗe ɗe on anndaani, hoto njiilɗon konngol annabi ɗen walla neddo ɓeydoo ɓeydaare ɗen; sabu Joomiraaɗo Alla maa eɗen nii on, ngam anndude si on yiɗi Alla maa en e ɓernde maa en fof, e nder gite maa en fof. Caggal Joom Alla maa yah-en, e o mbaaw-en, e daande makko njiil-en, e mo cokk-en. Kadi o annabiiwo oon walla o barngolnowo oon, o maa waawa maayde, sabu o haalii

ngam yaltinde ma ummoraade e Joomiraaɗo Alla maa, mo yaltini ma e leydi Misra, mo feccitini ma e ɓulaande, ngam yaltinde ma ummoraade e laawol ngo Joomiraaɗo Alla maa yamiranii ma yah-de e makko, kadi maa momtu bonɗo e mon hoɗon. Si kono mawnii mo e esɗi maa e baaba maa walla e innde maa, walla ɓiɗo maa, walla ɓiɗɗo rewɓe maa, walla debbo maa o nder ɓoggol maa, walla gille nannduɗo e rooɓre maa e suudu, o wi'i, en yaho en njoɓɓo dewe goɗɗe, ɗe a anndaani a e baabaaɓe maa, e dewe leɗɗe ɗe nder daande mon, ɗe ɓe nannduɗo e maa walla ɗe ɓe moyyi e maa, e tummbere leydi haa tummbere leydi, a yiɗataa mo, a naanataa mo, yiite maa yiɗataa mo, a yurmataa mo, a suuraataa mo; a faamndira a faamno baɗte makko, e juuɗe maa mbaɗa e makko e ɓennuɗo ngam wartude mo, e juuɗe fof yimɓe e laaɓtunde. Kadi ɓe njiɗa mo e ɗaɗe, kadi o maayi, sabu o yiɗi wallude maa iwdi e Joomiraaɗo Alla maa, mo yaltini maa e leydi Misra, e suudu laaɓtungo. Kañum Isra'iila fof naaninoo maa hoola, kañum o ɓeydoo waɗde kadi e ngo ko jaɓɓi e daande bonɗe ndee e mon. Si tawa nani e nannde gooto e gure maa, ɗe Joomiraaɗo Alla maa hokkata ma duumde e ɗoon, wiyde, yimɓe ɓaleeɓe yaltii e mon, e ɓe woppitii fof yimɓe duumɓe e leydi maɓɓe, wiyde, en yaho e en kulloo deewe goɗɗe, ɗe a anndaaki, e a yeewto e a naamno e a ɓeydito tan, e ɗoo goonga goonga e jaabawol, waɗii bonannde ndee e mon, a wara a woppa fof yimɓe duumɓe e leydi ɗoon e warlude e laaɓi, e a wara a halki ɗum e bonannde, e fof ko e makko. Kadi foti ko ɓuri makko a mbaɗa haa ko laawol makko, kadi a ɓarna ko galle e yiite, kadi foti ko ɓuri makko e foti yimɓe yeeso Joomiraaɗo Alla maa, kadi o wona ko ɓesngu

haa ko jamaanu, alaa o mahee ɓeydee kadi. Kadi hay goɗɗo ummaaki e nder juulde maa, ngam Joom artaani e ɓesngu makko, o hokki ma yurmeende, o yurmu ma, o ɓeydu ma, no o waɗi laamuuji e baabaaji maa, so a nani daande Joom Alla maa, rewde kuule makko, foti ko mi naamndii ma hannde, waɗde gooto mo moyyi e mo welii yeeso Joom Alla maa.

14

Ɓiɓɓe on ko Joomiraaɗo Alla mumen, hoto on mbaɗat ɓalngu hakkunde gite kaaɗe mumen e dow miiɗo. Sabu yimɓe seeɗɗo on ko e Joomi Alla maa, e on suɓii mo Joomi Alla maa waɗde on yimɓe e makko keɓɓo haa e fof ɗe leyɗeele ɗe e dow yeeso leydi ndi. A jokkaa ɗauki kala abominaasiyoŋ. Ɗee ko dabbaaji ɗii ngo on njiyata: ɓiɗɗo e nagge, e ɓiɗɗo e mbeeɗi, e ɓiɗɗo e mbuuɗi; deeral, e gasel, e antilop ɓurndu, e oriks, e jiraaf. Kala dabbaaji feewndaaji koyɗe, njaɓɓuɗe ɗiɗi koyɗe, e jibinɗe ɓaleeje nder dabbaaji, ɗee on mbaɗ-ɗon ɲaam. Kadi ɗii on njiyata tan ummoraade e ɗii njaɓɓitiiɓe ɓernde, e ummoraade e ɗii peeɗiiɓe koyɗe, e njoɓɓitiiɓe ɓuuɓe: ɲaamle, e ɓuuɓe-ɓuuɓe, e ɓuuɓe-ɓuuɓe-ndiyam, sabu ɓe njaɓɓitii ɓernde, kono koyɗe ɓe peeɗaani. Ɓalɗe ɗii e on ɗum. Kadi ndii nguu, sabu o feccitii koyɗe ndee, e o heɓii koyɗe koyɗe, e ndee ɓeydugol alaa o ɓeyda, peewal ndee e on. Ummoraade e ndeenye maɓɓe alaa a ɲaamata, e fenaande maɓɓe alaa a ɗemɗata. Kadi ɗii on ñaamno ɗoo e kala ko fof e nder ndiyam, kala ko fof ko woni e mum ɓernde e ɓuuɓe, on ñaamno ɗoo. Kadi fof ngoɗɗi tan haa

wonaa ko ɓe peterujiya e lepides, hoto ñaamde, ɗi tan wonaa seeɗa e on. Fof ɗooftere mo seeɗtunde, on mbaaw nyaamde. Kadi goɗɗe ɗii, hoto njiyataa ɗum e mum'en: gaggaaje, e angaraaje, e gaggaaje geese, e angaraaje, e kite, e goɗɗe nannguɗe e makko, e cekkeeje, e daare, e gull, e heron, e swan, e ibis, e cormorant, e hawk, e goɗɗe nannguɗe e makko, e hoopoe, e daare jemma, e pelican, e plover, e goɗɗe nannguɗe e makko, e purple gallinule, e ɓanndu. Fof jokkondirɗe ɓannduɗe ɗii tayaani e on, haa on ɲaamata e maɓɓe. Fof konngol peteenon mo peewal, on ɗaɓɓa ndon. Fof kala ɓurɗo njamndi, hoto on ɲaamay; hoɗɗo ɗo nder wuro maa, mo fof njiɗɗitee e mo ɲaamay, walla on suuday mo ɓesnɗo, sabu on ko yimɓe seerniiɓe to Joomiraaɗo Alla maa. Hoto mbosɗo biyɗo e neeɓam maamam makko. Sappo e capanɗe fof ɓeydude mbiydi maa, ɓeydude gorgal maa duuɓi e ɓooydi duuɓi. Kañum a ɗaura nde e nder nokkuure, o so tawii Joomi Alla maa suɓaade yettaade innde makko ɗoo, a mbaɗa sappo e sappo e gawri maa, e diiwaan maa, e ɓaleeri maa, ɓurɗe cukɗi maa, e mbeydi maa, ngam a janno kulol Joomi Alla maa ɗe ñalawma fof. Si kono laawol ngol waɗi ɓuri haa ma, e a waawataa yiɗde ɗe, sabaabu ɓuri ɗo haa ma nokkuure ngure Joom Alla maa suɓii wiyde innde makko ɗoo, sabaabu Joom Alla maa mbarki ma, e a suudii ɗe e njoɓdi, e a nanngito njoɓdi ndii e juuɗe maa, e a yaha to nokkuure ngure Joom Alla maa suɓii mo. Kadi a maa hokka njaamndi e kala ko hakkilo makko ma yiɗi, e nay e mbata, walla e divere, walla e sikera, walla e kala ko hakkilo makko ma yiɗi, kadi a maa ɲaam ɗoo yeeso Joom Alla makko, kadi a maa suuɗa a e suudu makko, kadi Lewii o ngo e wuro makko, sabu o alaa ko

e ɗum walla galle e makko. Caggal tati duuɓi, a mbaawata yaltude fof sappo e sappo ɗiɗo e jibinannde maa, e hitaande ndee, a mbaawata dartude ɗum e gure maa. Kadi Leewii ɗum maa, sabu alaa ko e makko leyyi walla jaɓɓorgo e maa, e jeyɗo e guurndo e binndo ɗum e nder wuro mooɗon, kadi ɓe ñaamata e ɓe yoɓɓita, ngam Joomiraaɗo Alla maa mbarki ma e fof golle ɗe so a waɗi.

15

Caggal hitaande seeɗɗe, a mbaɗa jaabawol. Kadi nii ko jaabawol ɗo yowitaare, a maa yowitoo kala ɓuuɗo mum, o ɗo ɓuuɗo maa ma e maa ɓiy-ɗaɗo, kadi ɓiy-ɗaɗo maa a maa naamndaa, sabu yowitaare naamndaa ko e Joom Alla maa. O mooɗo ɓesngu, a mbaɗtana foti kala so tawii o, ma e makko. Kono ɓiɗɗo maa, a waɗana yiiɗtude nde laaɓo maa. Sabu heen wonaa e maa neddo mo haɗii, sabu jaabondiral Joomi Alla maa jaabondira maa e leydi ndi, ndi Joomi Alla maa hokka maa e jaɓɓugol ngam yiɗde maa ɗum. Si tawa a nannii e nannugol daande Joomiraaɗo Alla maa ngam rewde e waɗde kala ɗe kuutorɗe ɗee, foti ɗe mi yaamaani ma hannde, sabu Joomiraaɗo Alla maa mbarki-ɗaa ko no o haalii ma; e a mballitoto leɗɗe keewɗe, kono a mballataa; e a laamotoo leɗɗe keewɗe, kono ɓe laamotaako. Si kono waɗi e maa neɗɗo mo haɗi e ɓiɓɓe maa e gooto e wuro maa e leydi mo Joomiraaɗo Alla maa hokkata maa, hoto a haaɗirtaako beerka maa, kañum a ñippaako junngo maa e ɓiyre maa mo haɗi. Uddita ade maa uddit juuɗe maa mo, e maa yamiroyta mo heen

mo wadi, hono mo wadi. Jokkondir hoore maa heen waasa wonde haala suutura e nder bingel maa bonannde, wiyanoo: Duuniyaaka hitaande je woorowre, hitaande je njaɓɓitgol, kañum e ɓiɓɓe maa ɓiy bonannde, kañum a hokkay mo, o ɓeydita e makko maa e Joomiraaɗo, wona e maa juumre mawnde. Nannude a mbaɗa mo, e laamol a mbaana mo hol foti o naamnii, hol o naamnii, e a mbaltaani nder ɓernde maa nannude maa mo, sabu e ɗaɓɓere ndee Joomi Alla maa mbarki ma e golle maa fof e e fof ɗo a mbaɗa junngo maa. Alaa ko sabaabu neɗɗo mo waawaa yaltude ummaade e leydi maa, sabaabu ɗuum mi yahdii ma waɗde damal ndee, mi wiyi: uddita ade a udditoo junngo maa e esirde maa mo talakaaɗo e mo haajatiiɗo mo e dow leydi maa. Si kono njaɓaa maa ɓiɗɗo maa Ibraayinaajo walla Ibraayinaajo debbo, o mballata ma duuɓi jeeɗiɗi, kono e hitaande je-jeɗiɗo a nulɗin mo yoɓere ummaade maa. Nde kadi a neldina mo yoɓere ummoraade maa, a neldintaa mo bannge. Jaɓɓorgo a jaɓɓor-ma mo e nder yiite maa, e e nder gawri maa, e e nder diiwaan maa, hono Joom Alla maa mbarki-ma, a hokka mo. Kadi a hoɗata hono baawol a wonii e leydi Misra, kadi Joomiraaɗo Alla maa feccitii ma e ɗoon, sabu ɗuum mi yahdii ma yiɗde ɗuum. Si kono o wi'i to mo: Miɗo yaha daga maa, sabu mi yidi mo e suudu maa, sabu ɓuri heɓi am bannge maa. Kadi a maa naata awl ɗo, a maa huɓɓina noppi makko e door ɗo, kadi o maa waɗa jeyaaɗo household ma e hitaande fof, kadi e debbo jeyaaɗo maa ɗo kadi, a maa waɗa goɗɗo. Alaa ko sabu mbele haa e ɓernde maa nde mbele njiytee ɓe timminii e maa, sabu ko nokkuure hitaande sariiya gooto gollotooɗo o kuutortii mo e maa jeetati duuɓi, e

Joomi Alla maa mbarkinee mo maa e fof ko ɗi so a waɗi. Fow ɓurɗo mo so taw jibinaa e nder nayeeji maa, e nder pelle maa, ɗe gorɗe a siftor Joom Alla maa. A gollataa e nder ɓurɗo nawngu maa, kadi a keseraa ɓurɗe pelle maa. Ɗo yeeso Joomiraaɗo, a mbaata ɗum hitaande e hitaande e nokku o so tawii Joomiraaɗo Alla maa suɓii, aan e galle maa. Si kono e mo o mawnon, ɓiɗɗo walla goɗɗo, mawnon bonɗo, alaa a sadaka mo e Joomiraaɗo Alla maa. Nder gure maa ɗe, njamnoo ɗum, mo tawaaka e maa e mo seeɗo hono kadi ñaamata ɗum ko foti e mberewa walla luggere. Kono ɲiiam on ɲaamay, e leydi ndii on yaltinay ɗum hono ndiyam.

16

Rewndina lewru ɓesngu, e maa waɗa paaska to Joomiraaɗo Alla maa, sabu e lewru ɓesngu yaltii-ɗaa e Misra njamndi. Kadi a mbaata ko passover to Joom o Alla maa nay e demmba e na'i e nder nokkuure o, o so Joom o Alla maa suɓi mo, ngam innde makko heɓteede ɗoo. A waasa ɗon njam e kanko ɓaleejo, nder jeeɗiɗi ɗon njam e kanko mbosaaɗo, mburu waɗɗuɗo, sabu e yiɗde on yaltii e Misra, ngam on hokku ñalawma yaltaare maa e leydi Misra fof ñalawɗi nguurndam maa. Taandu yiytaako e denndaaki maa fof njaawɗi, kañum ɓurɗe ɗe a yoɓnoo ɗoo kiikiiɗe e njamndi ñalawma gadana taw laalaa haa subaka. A waawataa a mbaawi juutde juuɗe Paask to goɗɗo e ɗee leyɗe maa, ɗe Joomi Alla maa hokkata ma; kono tan to nokkuure mo Joomi Alla maa suɓata, innde makko wiyeede ɗoo, a juuta juuɗe

Paask kikiiɗe e ɓennugol naange, to sahaa mo a yaltii e Misra. Kadi a mboolata kadi a ɓannata kadi a ñaama e nder nokkuure goɗɗo so tawi Joomiraaɗo Alla maa mo, kadi a ruttata e subaka, kadi a arta e galle maa. Hannde joyi a ɗaura ɲaama mbiyeteendi, e hannde ɗiɗi je'eendi laamorde Joomiraaɗo Alla maa. A waasata huunde kala golle, so wonaa ko foti waɗeede hoore neɗɗo. Jeeɗiɗi nayi fof a limta e hoore maa, tuggi ɗo a fuɗɗii kuutorgal maa e ɓeydugol, a fuɗɗa limtaade jeeɗiɗi nayi. Kadi a mbaɗa juulde sappo e jowi to Joomiraaɗo Alla maa, hono nder junngo maa ina jaɓɓi, foti ko Joomiraaɗo Alla maa hokkata. Kadi a mbaawat ɓeydude yeeso Joom Alla maa, aan e ɓiɗɗo maa goɗɗo, e ɓiɗɗo maa rewɗo, ɓiɗɗo maa goɗɗo, e jiyaajo maa rewɗo, e Lewit, e neɗɗaŋke, e guɗɗo, e baleejo ngo woni e mon, e nokkuure ngo so Joom Alla maa suɓii mo, haa innde makko heɓee noddeede ɗoo. Kadi a-njettoo nde a-warii jeyaaɗo e leydi Misra, kadi a-nganndoo e a-waɗoo sarɗiiji ɗii. Juulde dabbe maa waɗa e hoore maa nder hitaande yeewtere e sahaa nde a jamii e galle haako maa e galle wiin maa. Kadi a maa huɓɓin e juulirde maa, aan e ɓiɗɗo maa goɗɗo, e ɓiɗɗo maa debbo, jom kuɗol maa goɗɗo, e jom kuɗol maa debbo, e Lewit, e hooreejo, e guɗɗoowo, e bammbaado o woni e wuro maa ɗoo. Nay sappo a waɗɗa Jom Joomi maa e nokku, o ɗo Jom Joomi maa suɓi mo. Si kono Jom Joomi maa barki ma e kala jibinannde maa, e kala golle juuɗe maa, e a wona rennindino. Tati sahaa e hitaande, kala gorko maa ko njiyee yeeso yeeso ɗoo Joomiraaɗo Alla maa e nokkuure o ɗo so tawii Joomiraaɗo suɓi ɗum, e juulirde mbosam tawaaka, e juulirde jonte, e juulirde suudu keewɗe. Hoto njiyee yeeso yeeso ɗoo Joomiraaɗo Alla maa feewndude.

Kala gooto e nder karko juuɗe mumen, e nder jaabawol Joomiraaɗo Alla maa mo o hokkii ma. Jaaɓiɓe e hooreɓe maa waɗa hoore maa e nder wurooji maa, ɗii Joomi Alla maa hokka maa e goonga leñol, e ɓe jaaɓa yimɓe jaabawol goonga. Ɓe ngoɗɗinaa hukumci, kadi ɓe ñaamndaa laaɓi, ndeen laaɓi ɓoofata yiite yimɓe nganndiiɓe, kadi ɓoofata kalimaaji goɗɗiiɓe. Goonga e goonga a foti warde ngam a mbaawi huunde, kadi njiytii a mbaawi jaɓɓinde leydi ndi Joomiraaɗo Alla maa hokkata ma. A waɗataa bija mo e hoore maa ɗaɗɗe, kala lekki e bannge altaaru Alla maa, a waɗataa mo e hoore maa. A alaa mbaɗ-maa e hoore maa liggere, ɗo Joomi Alla maa ɓuri.

17

A alaa njangu Joomi Alla maa ɗam nyalawol walla barka, o ngo woni e makko ɓooyel, kala huunde bonɗude, sabu ɗum ko haɗa e Joomi Alla maa. Si kono njiytee e gooto e ɗee leydi maa, ɗee Joomiraaɗo Alla maa hokkata ma, gorko walla debbo mo waɗi bonɗum yeeso Joomiraaɗo Alla maa, yaltinde laawol makko, e ɓe njiyii jeyaa Alla goɗɗi, e darnanii ɗum, naange, walla lewru, walla fof e ɗee e aduna kammu, ɗee o yabataa ko ma, e haala ndee njanngee ma e a ɓeydii heewde, e goonga, goonga haala ndee waɗii, bonɗum ndee waɗii e Israa'iila, e a yaltina neddo ndee, walla debbo ndee, e on pijjira ɗum e pelle, e ɓe maayi. Dow ɗiɗi seedoɓe walla dow tati seedoɓe, o maa maaya; o ngooto maayɗo hay maaya dow gooto seedoowo. Kadi jungo seedantooɓe maa waɗa e mum nder ɓennuɗi ngam miijaade

mum, kadi jungo yimɓe maa waɗa e mum nder laaɓi, kadi maa momtu bonɗo iwdi e mon hoɗon. Si tawii ko tayaani e maa konngol e nder jaaɓtingol hakkunde yiiyam e yiiyam, e hakkunde jaaɓtingol e jaaɓtingol, e hakkunde naamnal e naamnal, e hakkunde caaɗeele e caaɗeele, konnguɗe jaaɓtingol e nder wuro mooɗon, kañum a artira a yaha e nokkuure wonde Joomiraaɗo Alla maa suɓii ɗoo, kañum a arda fayde e sartorɓe Lewiiyankooɓe, e fayde e jaaɓoowo wonde waɗi e ɗee sahaaɗe, kañum ɓe njiilotoo ɓe mbeɗɗin ma jaaɓtingol. Kadi a maa waɗde e nder ko fayti ɓe maa haalde ma e nder nokkuure nde so tawii Joomiraaɗo Alla maa suɓii, kadi a maa rewndinde waɗde fof ko fayti ɗum maa tawaa jaabineede ma. Nder sariya e nder jaabawol ɗo ɓe mbaawi wiyde ma, a mbaala waɗde, a firtaako tuggi kelme ɗe ɓe mbaawi haɓɓinde ma ñaamo walla nano. Kañum neddo oon mo so o waɗi e cuuɗam, haa o yejjitaake yettude sariya seriɗo oon ngo jogii huutoreede e innde Joomi Alla maa, walla alkaali oon mo woni e sahaaɗe ɗee, o maayta neddo oon, kañum a momtu bonɗo e Israa'iila. E yimɓe fof ɓe nanndi, mbaaw-ɗen ɗum, kañum ɓe mbaydata kadi. Si naa naatii e leydi ndi Joom Alla maa hokkata ma, kadi naa mooyii ɗum, kadi naa duuɗii e ɗum, kadi naa wiyi, mi teeŋtina e hoore am laamɗo, ko faamde e leyɗeele goɗɗe ɗe e nder am, teeŋtinde ma teeŋtina e hoore maa laamɗo, mo Joom Alla suɓata mo, e ɓiɓɓe maa ma teeŋtina e hoore maa laamɗo, a waawataa teeŋtinde e hoore maa neɗɗo biyɗo, sabu ko wonaa ɓiy maa. Sabu ko hono o waasata e hoore mum pucu, kadi alaa o yiilata yimɓe ɓe e Misra, ngam alaa o waasata e hoore mum pucu, kono Joomiraaɗo wi'i, a njokkata yiilteede e laawol ngol

kadi. Kañum o waawaa yiɗde rewɓe e hoore mum, ngam barkee ɓernde mum ɓeydee, e nder e goɗɗo kañum o waawaa yiɗde e hoore mum tan. Kadi si o joodii e laamu makko, o windat e hoore makko sariya ɗii ɗiɗaɓo ndii e deftere ummoraade e seedoɓe Lewii ɓee, kadi ɗum mbaawat e makko, kadi o karanta e makko ɓurɗe fof e nguurndam makko, ngam o janno kulol Joomiraaɗo Alla maa, e ndeenka ɓurɗe kuule ɗee fof, e waɗde ɗee sarɗiiji ɗii, ngam bere makko hoto yiɗaa e ɓiy-esɗo makko, ngam o yalta e kuule ɗee ñaamo walla nano, ngam o daɗnda e laamu makko, kanko e ɓiɓɓe makko e ɓiɓɓe Israa'iila.

18

Sarɗiyaaɓe Lewiiyankooɓe, ɗemngal Lewii fof, alaa juuɗe mum walla jaɓɓorgal mum e Israa'iila, sadakaaɗe Joomiraado ko jaɓɓorgal maɓɓe, ɓe ñaamata ɗum. Lot kono wonaa mbiyete ɓe e nder ɓiy-mawɓe mum-ɓe, Joomi kanko ko lot makko, hono o wiyi mo. Kadi ɗum ko sariya mo sarnooɓe, ko e yimɓe, e ɓe mbiyata sadakaaji, so tawii ɓiɗɗo, so tawii mbewa; kadi a maa hokka juumre mo sarnoowo, e ɓaɗɗe, e reende, e aawɗe gawri maa, e divineere maa, e ɓaleere maa; e aawɗe ɓoggol mbewaaji maa a maa hokka mo. Sabu ko Joomi suɓii mo e ɓeen kala lebbi maa, ngam yiɗde yeeso Joomi Alla, huutoreede e nulde e innde makko, kanko e ɓiɓɓe makko e ɓiɓɓe Israa'iila. Si kono Lewii arii e gooto e wuro ngo e ɓiɓɓe Israa'iila fof, to o woni, hono ɓernde makko yiɗi, e nokkuure ngo o suɓata, o maa huutoro e innde Joomiraaɗo Alla makko, hono ɓiy-ɓiyniraaɓe makko fof

Lewii ɓe jogii ɗoo yeeso Joomiraaɗo Alla maa. Ndeenka keɓaaɗo o maa ɲaam, si wonaa jaabawol ngo e ɓiɓɓe mum. Si kono a naati e leydi ndi Joom Alla maa ko hokka ma, hoto a jangata tawo e golle e ko haɗi ɗe leyyi ɗii. Hoto njiyaa e maa mo naatnoo ɓiɗɗo makko e ɓiy makko e yiite, mo faamoo faamtaare, mo yeewoo seedantaaje, e mo yeewoo seedantaaje, mo waɗoo ɗooftaare e ɗooftaare, mo haalnoo e nder ɓernde, e mo yeewoo seedantaaje, mo naamndoo mayɓe. Ko abominaasiyoŋ to Joomiraaɗo Alla maa kala mo waɗi ɗee goɗɗe, kono sabaabu ko e abominaasiyoŋ ɗee ɗee Joomiraaɗo maa halkinoo ɓe e yeeso maa. A maa waɗu mo timmuɗo ɗoo yeeso Joomi Alla maa. Leɗɗe ɗee, ɗe a waɗɗitii ɓe, ɓe maa njaɓɓitoo alamaaji e jaayndiiji, kono a ma, Joomi Alla maa hokkaani ɗum nii. Annabii ummoraade e mawniraaɓe maa, hono min, Joomiraaɗo Alla maa o waɗtinoo mo e maa; o kanko nana maa nana. Ɓurɗe fof ko njiɗɗaa e Joomiraaɗo Alla maa e Horeb ñalnde laamorgo, wiyanoo, min ɓeydataa nana daande Joomiraaɗo Alla maa, e yiite ndee mawnde min yiytaataa kadi, si wonaa min maayi. Kadi Joomi wiyi am: E goonga fof ko ɓe mbiyii e maa. Annabiijo mi waɗ-ata ɓe e nder ɓen mawnuɓe mum'en, hono a, e mi hokkii keleeje e nder hendu makko, e o yownat ɓe e ko foti mi yamiroo mo. Kadi o neddo oon mo so a heɓaani foti kala ko annabi oon wi'a e innde am, mi hokkitay mo. Kono annabi ɗo mo haɗi yurmeede haalde e innde am kelme ɗe mi yaamaaki haalde, e ɗo mo haala e innde deewe goɗɗe, annabi ɗoo mawat. Si kono a wi'i e nder binndi maa, hol min njannataa kaliima ngo Joomi haalaki wonaa? Foti e nii so annabii ɗii haali e innde Joomiraaɗo, kono ɗuum tawaani, kono

ɗuum ummaani, ɗuum ko kelme nde Joomiraaɗo haalaaki. E jaŋde haali annabii ɗii, hoto kulol makko.

19

Si kono Joomi Alla maa momti leyɗe ɗe, ɗe Alla hokkata ma leydi ndi, e a yurta ɓe, e a njoɗɗi e gure mum'en ɓe, e e suuɗe mum'en ɓe, tati gure a seernoo ma haa e nder leydi maa, ndi Joomi Alla maa hokkata ma. Nanngino maa laawol, e a mbaylata e tati keerol leydi maa, ndi Joom Alla maa yoɓɓina maa, e ɗum mbaɗa sutura kala neɗɗo waɗi bonande. Ɗum kono maa waɗi sariya murderer nde, o maa njeyee ɗoo, e o maa wuurta, o maa dartiino neighbor makko tawaaki, e ɗum yoɓaaki mo hade janngo e ñalawma ɗiɗi. Kadi mo ina yaha e gure-mum ngam ɓamtude lekke, kadi ɗo junngo makko ɓeydii e ɗaɓɓere o heɓtoo lekke, kadi ɓaleejo ɓii e lekke ɓeydii e gure-mum, kadi o maayi, o ɗoo maa ruttoo to gooto e wuro ɗee, kadi o wuurta. Ngam haa nii yiɗde ɗo jeyɓe ɗo ɗiiɗam caggal ɗo warɓe, sabu ɓe fuɗɗii e ɓernde, e ɓe heɓ mo, si goɗɗo laawol ɗo, e ɓe dartin mo ɗo sakaare, e ɗum ɗo alaa nii hakkillaare ɗo maayde, sabu alaa yiɗɗe woni mo ɓaawo ɗo janngo, walla ɓaawo ɗo tati. Sabu ɗum mi yahdii ma ɗum haala, mi wiyi: tati wuro ma feccita ma hoore maa. Si kono Joomi Alla maa yaajtin keɓɓe maa, hono o waɗi laamtaare e baabbaaji maa, kañum o hokki ma Joomi leydi fof ndi o wi'i hokkeede baabbaaji maa, si a nani waɗde kuule ɗee fof ɗe mi naamndira ma hannde, yiɗde Joomi Alla maa, yahde e laawol makko fof ñalawma fof, a ɓeydito ma wonde tati wuro

goɗɗo e tati ɗii. Kañaa yiɗaa ɗutteede ɓiɓɓe neɗɗo mo alaa bonɗo e leydi ndi Joomi Alla maa hokkata ma e jaɓɓorgo, kañaa a waɗata mo bonɗo e ɓiɓɓe. Si kono so waɗi e maa neɗɗo ɓurnde mo baddo e ɓii-ɓii, e o leemtii mo, e o yaltii e kanko, e o daranii ruuhu makko, e o maayi, e o rukkii e gooto e ɗee leydi, e jom-wuro leydi makko neldaa, e ɓe njaɓtoo mo e ɗoo, e ɓe yoɓtoo mo e juuɗe ɓe njaaɓondirɓe yiiyam, e o maayta. Yiɗaa nder makko mo taw, kañum maa nganndira ɗiɗam ɗam nganndaaka e Israa'iila, kañum ɗum maa waɗata mo. A waawaa yottinde kooje ɗee mo gariiko makko taggi e nder jaɓɓugol, mo a jaɓɓii e nder leydi, mo Joomiraaɗo Alla maa hokka ma e nder jaɓɓugol. Seedantaako gooto seedataa to seedude e neɗɗo e ɓamtaare fof, e bonannde fof, e juumre fof, ɗo o juumii. E daande seedantaabe ɗiɗi, e daande seedantaabe tati, wolde fof timmitee. Si kono seedanteeɗo bonɗo tayii e dow neɗɗo, o wiyi bonɗeejo makko, ɓe yimɓe ɗiɗi ɗi nder makko ɗi jogii feccere ɗi tayata yeeso Joom, e yeeso sarkiyaɓɓe, e yeeso jaaɓorɓe, ɓe mbiyataa nder ɗii ñalawɗi; eɗen jaaɓorɓe ɓe njeeɓtin no haawnii, eɗen seedanteeɗo bonɗo seedanii bonɗeejo, o tayii e dow mawniraaɗo makko; eɗen on waɗa mo no o waɗi bonɗeejo ngam waɗde e dow mawniraaɗo makko, eɗen on ittu bonɗeejo e nder mon. Kañum e goɗɗo ɓeydiiɓe njiytii-ɓe mbele-ɓe, e e alaa ɓe mbaɗa heen tawo waɗde e ko e kalma bonɗum ndee e mon. Yiite maa taa yoɓndir mo, rooɓre e nokkuure rooɓre, yiite e nokkuure yiite, ɲiire e nokkuure ɲiire, junngo e nokkuure junngo, koyngal e nokkuure koyngal.

20

Si kono a yaha e nder jamoore e dow ɓesnguuji maa, e a yiyi puccu e jiiɗoowo e yimɓe ɓuri maa, hoto a faamay kulol iwde e mum'en, sabu Joomiraaɗo Alla maa ina e maa, o yaltinii mo e leydi Misra. Kadi e waɗata so a yaawde e jammaaje, kadi so sarki juulɓe yaawii o wowlata e yimɓe, kadi o wiyi e maɓɓe, nana Israa'iila, onon yaha hannde e jammaaje e jaaɓorɗe mumen, hoto berde mumen ɓamtu, hoto kulol, kadi hoto ɓamɓinu, kadi hoto ruttude e yeeso maɓɓe. Sabu Joomiraaɗo Alla maa'en, o yaha ɗaɗi maa'en, huutoroo e maa'en e yimɓe ɓennooje maa'en, o kisondiri maa'en. Kadi ɓe winndotooɓe maa haala e yimɓe ɓee, ɓe wiyi, ko hoɗo neddo mbaɗii suudu hesere, kadi o heddaaki mo? O yah e o rutt e suudu makko, so tawii o maayi e nder laawol, kañum neddo goɗɗo sosda suudu ndu. Kadi hol ko neddo ɗo o daaɗii ɓiɓɓe wiynaari, kadi o suuɗaaki e makko? O yah e o rutt e suudu makko, so tawii o maayi e nder jamoore, kañum neddo goɗɗo heɓata peeñal e makko. Kadi ko hol neɗɗo ɗo waɗi jaɓɓugol debbo, kadi o heɓaani mo? O yah e o rutt to suudu makko, hono o maayi e nder laamu, kadi neddo goɗɗo maa heɓa ɗum. Kadi winndotooɓe ɓe mbaɗa haalugol e yimɓe, kadi ɓe wi'a, hol ko neddo kulndo e ɗo kulol e berde makko? O yah e o rutt e suudu makko, ngam o waasde bere eskiraaɗo makko, ko fii ɗum makko. Kadi maa waɗa so sahaa binndanɓe dartiima yiitde to yimɓe, mbaɗ-ɓe maa suɓa ardiiɓe suudu mbanndu ngoɗɗindi yimɓe. Si kadi a yahroto to wuro ngam jaɓɓude ɓe, nodda ɓe e jam. Si ɓe jaabii ma e jam, kañum

mbaɗi e ma, kala yimɓe ɓe njiytee e nde mbaɗa ɓe mbiyata ma jibinannooɓe e ɓe keewɗo maa. So tawii goɗɗo naatnaa ma, kadi goɓe waɗi ɓernde e ma, a mbiiɗa mo, haa Joomi Alla maa njaɓta mo e juuɗe maa, kadi a mbaata kala gorko mo e hallaare laaɓre, si wonaa rewɓe e kuuɗe, kadi kala dabbe, kadi kala ko woodi e nder wuro, kadi kala ɓerngu a ɓeyda mo e hoore maa, kadi a ɲaama kala ɓerngu yimɓe jaɓɓorɓe maa, ɓe Joomi Alla maa hokka ma. Ɗum noon a waɗa e leydi ɗii fof ɗi woodi yoowde e maa tan, wonaa e leydi ɗii leyyi ɗii ɗii, ɗi Joomiraaɗo Alla maa njokkondiri ma jaɓɓinde leydi maɓɓe. Hoto neldude kala nde nafata, kono on mbaɗnoo ɓe e jaŋde, Hitiyankooɓe, e Amoriyankooɓe, e Kana'aniyankooɓe, e Perisiyankooɓe, e Hiwiyankooɓe, e Jebusiyankooɓe, e Girgasiyankooɓe, no Jom Alla maa yamiranii ma, ngam ɓe jangina on golle kala ko ɓe njoɓɓini, ko ɓe waɗi e allaaji mum'en, kadi on mbaɗata e yeeso Jom Alla maa. Si kadi a keɓii e nokkuure galle goɗɗo ñalnde keewɗe ngam waɗde geɗe e mum haa a heɓii mum, a fottaani lekke mum, a dañde e kanko ɓiɗɗo, kono a ɲaamata e mum, mum kadi a fottaaki. Mbele neɗɗo ko lekke ɗe e leydi, naatde iwde yeeso maa e nder suudu keɓagol? Kono lekki ngo a anndaa ko wonaa lekki ɓoggol ngoɗɗol, oo a mbaɗtina e a mbuttina, e a maha kuuje e dow wuro ngo waɗata e maa ɓiɗɗo, haa so tayaama.

21

Si so njiytaa neɗɗo jiiɓaango e leydi ndi Joomi Alla maa hokkata

ma yurndude, o warii e bannge, kañum goɗɗo anndaa mo daranii, maantorɓe maa e alkaaliiɓe maa maa yaha, o mbiyete haa wuro ɗii keewɗi neɗɗo jiiɓaango ndoo. Kadi wuro ngu ɓuri neɗɗo jiiɓaango ndoo, maantorɓe wuro ngu ɗoo maa njaɓa nagge debbo e nagge ɗi, ngu goonga gollaani, kañum ngu goonga ɗaɓɓa juuɗe. Kadi maantorɓe wuro ngu ɗoo maa ɗaɓɓita nagge debbo ndee e hoore laawol ngol ɓooyɗo, ngol goonga gollaani kañum goonga seedaani, o ɓeta kaaɗe nagge debbo ndee e hoore laawol ngol. Kadi sarɗiiɓe Lewiiyankooɓe ɓe naa'at, sabu Joomiraawo Alla suɓii ɓe yimɓe haa jeyaa yeeso makko, e nannondirde e dow innde makko, e e dow haala mum'en maa woodi fof jaabawol, e fof yamre. Kadi fof jamaa maantorɓe wuro ngo ɓe njoɓɓinoo ko neɗɗo jaɓaango, ɓe mbannata juuɗe mumen e hoore nagge ɗeenagge nge ɓe ɓoggii e laawol ngol; kadi ɓe jaabii, ɓe wi'a: juuɗe amen ɗee yaltaaki ɗemngal ngal, kadi yiite amen ɗee ɲaawaani. Waɗ neɗɗo to yimɓe maa Israa'iila, ɓeen a feccitii Joomi, haa ɗiɗam innocent waɗataa e yimɓe maa Israa'iila, kañum ɗiɗam maa ɗum hoofnoo to ɓe. Kono a tan, a ittu ɗiɗam mo wonaa alaa e mumen mumen, so a waɗi ko goonga e ko naatnoo yeeso Joomiraaɗo Alla maa. So taw yaltii e jaŋde e dow ɓesnuɓe maa, kañum Joomi Alla maa njaɓɓin ɓe e juuɗe maa, kañum njaaɓtii ɓeydaare mum'en, kañum njiyii e ɓeydaare debbo raneejo e ceeɗal, kañum njiɗɗii mo, kañum njaabii mo e hoore maa debbo, kañum njuɓɓinii mo nder suudu maa, kañum njasii hoore makko, kañum njuɗɗitii ɓuuɗe makko, kañum njukkitii kese leñol makko, kañum mo jooɗata e suudu maa, kañum mo weewata baaba makko e neene makko lewru ñalawma, kañum

caggal ɗum njaltii e mo kañum njuɓɓata e mo, kañum mo wona debbo maa. Kadi so a njiɗɗaa mo, a neldaa mo timmuɗo, e ɓeydugol alaa njeydetee mo e njoofri, alaa a njuɓɓinaa mo, sabu a njoolnii mo. So tawii gorko heɓi rewɓe ɓiɗɗo, gooto e maɓɓe yiɗaama, e gooto e maɓɓe ɓuuraama, e ɓe mbaɗi mo ɓe, o yiɗaama e o ɓuuraama, e waɗi ɓiɗɗo cakkeɗo o ɓuuraama; E waɗata ñalnde o jaɓɓina ɓiɓɓe makko huunde makko, hono waawaa o waɗɗin cakkeɗo ɓiɗɗo o yiɗaama, o yejjitii ɓiɗɗo o ɓuuraama o cakkeɗo; Kono o cakkeɗo ɓiɗɗo o ɓuuraama o anndotoo hokka mo ɗiɗaɓo e fof ko njiytee mo, sabu ɗum ko fuɗɗoode ɓiɓɓe makko, e ɗum njokkondiri ko jibinannde cakkeɗo. Si kono gooto ena waɗi ɓiɗo mo njiytaako e mo feccitaako mo njiytaaka daande baaba makko e daande neene makko, e ɓe janngini mo, kono o njiytaaka ɓe; e baaba makko e neene makko njaɓɓi mo, e ɓe artiri mo to kuuɗe maɓɓe wuro makko e to wurngo ɗo; e ɓe wi'i worɓe wuro maɓɓe, ɓiɗo amen oo njiytaaka e feccitaaka, o njiytaaka daande amen, o ɲaamata e o yarata. Kadi worɓe galle makko mbaɗa mo e ɗaɗe, kadi o maayi, kadi a ittu bonndum e mon ɗin, kadi ɓe ɓeydiiɓe njiyi ɓe kulol. So tawii ko e gooto ɓesngu, hukumji maayde, kañum o maayi, on darnee mo e ɗo lekki; bakka ɓandu makko ɗo laaɓa e ɗo lekki ndii, kono ɗo ɓurde on ɓura mo e ñalnde nde, sabu kala mo darnaama e ɗo lekki ko Alla mallunoo mo; kañum on ɓoyata leydi ndi, ndi Joomiraaɗo Alla maa en hokkata ma e nder jaɓɓugol.

22

Hoto njiyii ɓiɗɗo ndeenka walla barka makko ɗo falaani e laawol, a foti yejjitde ɗum, a mbaɗa ruttinde ɗum to ndeenka, kadi a mbaɗa jokkondir-de mo. Si kono si ɓiɗɗo maa yaawataa to maa, walla a anndaani mo, a mbiydir mo nder suudu maa, e o mbaawi wonde e maa haa ɓiɗɗo maa yiyloto ɗum, e a ruttir mo. Nii a mbaɗa mbii ɓernde makko, e nii a mbaɗa mbii ndeenka makko, e nii a mbaɗa mbii e goonga fuu ɓernde maa, kala ko foti e makko, e a yiytii, a waawataa yettude. A waawaa yiyde mbakka eseeɗo maa walla ngeloowo makko ɗo fuɗɗii e laawol, hoto yejjit ɗum, tuurnoowo a tuurnat e makko. Kuuje gorko waasata e dow debbo, kadi gorko waasata labba kuuje debbo, sabu kala mo waɗi ɗum ko bonannde e Joomi Alla maa. Si kadi a yoɓii ɗooftere konɗe e yeeso maa e nder laawol walla e dow kala lekki, walla e dow leydi, ɓiɓɓe walla kosɗe, e nennde ɗuuɗi e dow ɓiɓɓe walla e dow kosɗe, a waasaa naatde nennde e ɓiɓɓe. Neldude naa, a neldana debbo, kono ɓiɓɓe ɗii, a mbaɗa ɗum e hoore maa, ngam haɗde e maa, e ngam a wona neddo juuɗe ñalawma. Si a mahi suudu hesere, mbaɗ taaje e dow suudu maa, ngam a mbaɗaani wuuɓnde e nder suudu maa, si neɗɗo poti ummorii makko. Alaa a mbijjat e nder ɓiɗɗo maa golle ɗe caɗɗe, ngam alaa ko ɓeydaa ko ɓeydee e mbiyel ngo so tawii a mbijji e ɓeydoo ɓiɗɗo maa. A alaa ngoɗɗin e njaɓɓi e mbaam e to ɗum gooto. A alaa mbaaw ɓeydude goɗɗo, ɓaaleeje e kaɗol e nder mum gooto. Ɗaɓɓe keɓɗe maa waɗa e hoore mum nannde nayi e dow ɗiɗi nayi keɓɗe nder kuuɗe maa ɗe, ko tawa a huutortoo e mum ɗum. Si kono gooto naatii debbo kadi njoɗɗi e makko, kadi ɓuri makko, kadi ɗaɓɓi makko kalimaaji golle, kadi waɗɗi innde makko bonɗe, kadi wi'i, debbo oo ndee

mi naatnii, kadi mi yahranii e makko mi yiytaaki sutura makko; Kadi baabaajo ɓiɗɗo ngo e nenndo mbaɗɗa sutura ɓiɗɗo ngo faade maantorankooɓe to wurngo. Kadi baaba ɓiɗɗo wi'at e jowɗi maɓɓe, rewmi am ɗam mi hokki e gorko ɗam debbo, kadi o ɓurii mo jooni ɗam, o yamirta mo konu konɗe, o wi'i, mi yiytaaki e rewmi maa bikkon, kadi ɗum ko bikkon rewmi am. Kañum ɓe maa yaltina ngenndi ɗii yeeso jaɓɓorɓe wuro ngo. Kadi jom laamu mawɗo wuro ngo ɗo maa njaɓa gorko ngo ɗo, kadi ɓe njanndira mo, kadi ɓe njogga mo temedere ɗiɗi, kadi ɓe njotta baaba debbo sukaaɓo ngo, sabu o yaltini innde bonɗo e dow sukaajo Israa'iila, kadi debbo makko maa jeyaa; o waawataa yejjita mo e sahaa fof. Si kono so e goonga ɗoo waɗi goonga, e pardenia yimɓe tawaaka ko debbo ceeɗo oo, e mbaɗen yaltina debbo ceeɗo oo haa ko ɗuuɗe suudu baaba makko, e mbaɗen feccita mo e ɗaare, e o maayta, sabu o waɗi hankileejo e ɓiɓɓe Israa'iila waɗde sukaaku e suudu baaba makko, e aan ittan bonɗo ɗoo e mon hoɗon. Si kono njiytee neddo ɗo o nuldii e debbo rewɗo e gorko, on mbaala ɓee ɗiɗo, gorko ɗo o nuldii e debbo ngo, e debbo ngo, e a ittu bonɗo e Israa'iila. Si kono e wayi debbo sukaajo mo njiɗɗaama e gorko, e gorko goɗɗo yiytii mo e nder wuro e laaɓi e makko, on njaltina ɓeen ɗiɗon e dogol wuro mumen, e on njahee ɓe e hayre, e ɓe mbaaw; debbo sukaajo ndee, sabu o haalaaki e nder wuro; e gorko ndeen, sabu o waɗi semteende e jom suudu makko; e on ittu bonɗo e hoore mumen. Si kono nder laaɓi gorko yiytii ɓiɗɗo rewɗo, e o ɗoofii o njoɗɗi e makko, on mbaɗa gorko njoɗɗo e makko tan. Kadi debbo ceɗɗo ndoo, alaa bonndude maayde. Hono ko si neɗɗo waɗi yiɗde e neɗɗo ɓamtaako makko, kadi o

wari roohu makko, wano kadi ko ɓooydi ndii, sabu e ɓadol o heɓii mo; debbo ceɗɗo ngo ngoongɗinaa-mo ɓeydii, kadi alaa neɗɗo ballitaako mo. Si kono gooto yiytii debbo sukaaɓo ɓurngo, ɗo mbiyaaka, e o ɗaɓɓii mo e nguurndam, laaɓii mo, gorko ɗo laalii e makko o maa hokka baaba debbo ɓurngo ɗo teemedere cappanɗe ɗiɗraama njoɓdi, e o maa waara debbo makko, sabu o fonnii mo; o waawataa yaltinde mo haa sahaa fof.

23

Neɗɗo foti naatde debbo baaba makko, kadi foti yaltinde lekki baaba makko. Mo puccu e hoore mum naatata e nder jamaa Joomi, kañum mo tayaama. Alaa mo mawnii iwde debbo luuɓndiingo mawnata e nder jamaa Joom. Ammonujo e Moabujo naatnaa naatde e nder jamaa Joomiraaɗo, haa hande e hitaande sappo e joweego naatnaa naatde e nder jamaa Joomiraaɗo, haa hande e sahaa kala; sabu ɓe yoɓaani on wonande mburu e ndiyam e laawol, tawo on yaltii e Misra, e sabu ɓe loowii Balaam ɓiɗɗo Beyor e Mesopotamiya ngam o mallane ma. Kañum hono Joomi Alla maa yiɗaani heɗde to Balaam, e Joomi Alla maa ruttini laaɓe to jaɓɓitorde, sabu o yiɗii mo Joomi Alla maa. Alaa a mbaydata ko e nder silim e ɓe e ko e nder nafaaji e ɓe fof ñalawma maa haa e sahaa kala. A waɗata yiɗde Edomnaajo, sabu ɓiɓɓe maa ko o woni, a waɗata yiɗde Misiraajo, sabu hooreejo nga jeyii e leydi makko. Ɓiɓɓe, so tawii ɓe jibbinaa ɓe, fedde tataɓo ɓe maa nana e nder jamaa Joom. Si kono a yahi yaltude e dow jaɓɓorɓe maa, a hoolnoo heen e kala

daande bondo. Si do, e maa nedɗo mo tayaani seeɗde e yowitere makko jemma, o mbaawa yaha yeru leydi ndee, kañum o njeyaa e leydi ndee. Kadi maa waɗa to ɓadaare o maa suuɗa hoore mum e ndiyam, kadi so naange njokkondiri o maa naata to leydi ngonka. Kadi nokkuure maa wona e gadanol leydi, kadi a yaha ɗoo e gadanol. Kadi peg maa wona e dow ɓoggol maa, kadi maa wona so tawii a jokkondiri bannge walla, kadi a maa kottira e makko, kadi so a artii a maa daaɗa taaneede maa. Sabu Joomiraaɗo Alla maa yaha e nder leslere maa ngam faallude ma e neldude yimɓe ɓenno maa ɗoo yeeso maa, kadi leslere maa maa wona seeɗa, kadi taaneede golle alaa njiyeede e maa, kadi o maa rutta iwde e maa. A waɗata ɓiɗɗo ndee e jom makko, o nattii mo e jom makko. Nder mo o maa huutoro, e mon o maa huutoro to nokku woni mo ɗum mbaɗi mo, a hoto haɗ mo. Alaa debbo jaɓɓorɗo e rewɓe Israa'iila wontata, kadi alaa gorko jaɓɓorɗo e ɓiɓɓe Israa'iila wontata, alaa mo fuɗɗii e rewɓe Israa'iila wontata, kadi alaa mo fuɗɗiima e ɓiɓɓe Israa'iila wontata. A waawaa njaɓɓa laamɗo debbo ɓurɗo, kañum cakkitaare ɓii rawdu e nder suudu Joom Alla maa e dow kala nafoore, sabu ko haɗam e Joom Alla maa e ɗiɗi ɗiɗo fof. Alaa a mbaawi huutoreede e eskilaajo maa riba nder luutal, e riba nder ɲaamdu, e riba nder fof ko a mbaawi huutoreede. To mo foreign maa nana riba, kono to mo brother makko a waɗata nana riba, ngam Joomi Alla maa mbarki ma e golle maa fof e leydi ndi a naata heen ngam jaɓɓa ɗum. Si kono a waɗi laaɓtugol to Joomiraaɗo Alla maa, hoto yowitde mo, sabu Joomiraaɗo Alla maa yettugol yettata e maa, kañum hewtee e maa junuubu. Si kono a yiɗaani juulde, junuubu alaa e maa. Ɗe keɓɓe e nder

ɓulɗe maa, a foti waɗde, kadi a mbaɗa haalaa ɗo a waɗi naatnugol e Joomiraaɗo Alla tinndo, ɗo a haali e nder ɓulɗe maa. Si kono a naati e nder jibinannde gooto jeyaa-maa, e a ɓeydii e juuɗe maa ɓiɓɓe gawri, laaɓal a waawaa alla a dartin e dow jibinannde gooto jeyaa-maa. Si kono a naati e nder lomre gite mo ɓesngu maa, a ɲaama ɓiɓɓe winde hol no mbele maa heɓtude, kono e nder saani a fota.

24

So ko gooto naati debbo, kadi o njoɗɗi e makko, kadi waɗata so o yiytaaki neema yeeso makko, sabu o yiyti e makko gooto ko bonnuɗo, kadi o winnditi makko deftere ceertogol, kadi o hokki e juuɗe makko, kadi o neldi makko e galle makko, kadi o yahi o waɗi e gorko goɗɗo, kadi gorko ɓennuɗo ɓeydi makko, kadi o winnditi makko deftere ceertogol, kadi o hokki e juuɗe makko, kadi o neldi makko e galle makko, kadi gorko ɓennuɗo mayi, mo naatii makko e hoore makko debbo, gorko ɓurɗo mo neldii makko waawataa, yaltinde naatde makko e hoore makko debbo, caggal o bonnaama, sabu ko tiiɗɗe nde e yeeso Joom Alla maa, kadi on bonnataa leydi ndi Joom Alla maa hokkata ma e jaɓɓugol. Si kono nde gooto naata debbo cakkitiingo, o yaha yiyde e fedde, kadi o yoppaama huunde gooto, o wona nde ndimaagu e suudu makko, hitaande gooto o waɗa debbo makko nde o naati ndee rennda. A alaa mbaɗ-maa haare ndeenka, kadi a alaa mbaɗ-maa haare ndeenka lesdi, tawi ɗum mbaɗ-ɗum mbaydi. So tawa ɗo njamndi nder ɓesngu makko ɓe ɓiɓɓe

Israa'iila, o yoɓi gannde, o suudiima mo, ɗo njamndi ndii mawat, kañum a momtu bonɗo e mumen. Ɓeydoo hoore maa e nder jammoore lepeer, jaaɓnoo tan e golle fii ko fof sariya, ko ɓe mawɓe Lewii mbiyatee on, hono mi yaamirii on, jaaɓnoo e golle. Faamtu ko Joomi Alla maa waɗi mo Maryama e nder laawol, tuma on yaltii e Misra. Si deewe ɗo e nder ɓiy-ɗaɗa maa, deewe foti kala, a njahata e nder suudu makko ngam naatde laaɓtugol makko. Bannge a jogii, e neddo ɗo laamɗo mo ɗum ko e makko, o ɓennda mo laamɗo bannge. So ko ɓii neddo ɓuri, a fottaako njuumde e jaɓɓorgal makko. Nder yaltinde a maa waɗde seedantaare makko nder hirnaange naange, e o maa ɗaɗɗi nder kuusal makko, e o maa barkin-ma a, e ɗum maa waɗde seedaare e yeeso Jom Alla maa. A waawaa a ɓooyii laaɓol neddo miskiiɗo e neddo mo waawi e nder ɓiɓɓe maa, walla e nder hoɗɓe ɓe njoɓɓii e nder wuro maa. Ñalnde gooto a foti yaltinde laaɓol makko, naange foti ɓeydaani e kanko, sabu o ko miskiiɗo, e kanko o jogii jaabawol, e o naamndira ma e Joom, e ɗum mbaɗa wonde e ma juumre. Baabaaɓe maa maayat sabbu ɓiɓɓe, e ɓiɓɓe maa maayat sabbu baabaaɓe, kala gooto maa maayta e nder juumre makko keeriiɗo. A waɗata woppa hukunci hooreejo e cukalel e biyɗo. A waɗata naatde nguurndam biyɗo, kañum njanndaa ko a jokki baawɗo e leydi Misra, kañum Joom Alla maa fippii ma e ɗoon; sabu ɗuum min yaamaraa ma waɗde konngol ngun. So a njiɗɗi e nder leydi maa, kadi a yejjiti kofol e nder leydi maa, hoto a rutta wallude o, o maa wonde to hoɗɗo e to guurndo e to debbo mbaɗɗo, ngam Joomiraaɗo Alla maa mbarke ma e golle kala ko juuɗe maa. Si kadi a ɓeydii oliifu, a firtaako yoo ngam ɓeydugol ɗe caggal maa, e hoɗɗo e yiitere e

bammbaado maa ɗum, e a hokkitoo ko a wonnoo baawol e leydi Misra, sabu ɗum min mi yaamaraa ma yiɗde ɗee konngol ndee. Si a jibini galle wiynaango maa, hoto a jibintu mo goɗɗo caggal maa; o maa hoɗɗo, e o cukalel, e o debbo mawndo; kadi a teeŋtina ko a wonnoo baawol e leydi Misra; sabu ɗum min mi yaamarmi ma waɗde kuugal ngal.

25

So tawii ko waɗi haɗe hakkunde e ɓesngu yimɓe, kañum ɓe njiyii e nder laamu, kañum ɓe laama, kañum ɓe yaajtina mo goonga, kañum ɓe ɓeydoo mo bonannde; kañum ko waɗi, so tawii o nafata ɓulɓe mo bonannde, a dartin mo yeeso laawɓe, kañum ɓe ɓula mo yeeso maɓɓe e nder bonande makko. Kadi e limoore cappanɗe ɗe mbaɗa ɗum mo tawo yoppude, ɗe njoɓaani. Si tawi ɗum njoɓii yoppude ɓuri ɗii ɓoggol ɗii ɓeydii, maa semteede ndiyam maa e yeeso maa. A alaa taw nagge nde ndi haaɗa gawri. So nde mbaɗi ngonɗi hakkunde e gooto e ɓe maayi gooto e mum ɓe, liggere ammaa alaa wonii mo, debata rewɓe maaynde ndee waɗataa yeru gorko wonande ceɗnde. Mbaɗo gorko makko ɗoo naatata mo, o naatnoo mo e hoore makko debba, o duɗata e makko. Kadi ɓiɗɗo ngo o maa haɗa, o maa waɗɗitee e innde mawɗo, kadi innde makko haa momtu e Israa'iila. So e yiɗaa neddaani gorko oo naatde debbo mawniraaɗo makko, dewtata debbo oo e ɗoo woɗnde e jaaɓorɗe, e wiyi: Yiɗaani mawniraaɗo gorko am tummbitde innde mawniraaɗo makko e Israa'iila, yiɗaani mawniraaɗo

gorko am. Kadi ɓe mbinnoo mo jom-leydi wuro makko, kadi ɓe wiyoo mo, kadi taytaade o wi, miɗo yiɗaani naatde mo, kadi debbo esiraawo makko ɓennii yeeso jom-leydi, kadi o usloo juulde makko gooto e ɗaande makko, kadi o tufoo e yeeso makko, kadi jaabondiraade o wi, ɗum noon ɓe waɗoo e neddo, mo waɗaani mahde suudu esiraawo makko e Isra'iila. Kadi ko innde makko ngoɗɗee e Israa'iila, suudu mo puɗɗii juulde. Si kono yimɓe ɗiɗi e ɗoon gooto, gorko e esiraawo makko, kañum debbo gooto e ɓe njiyii fii faabde gorko makko e junngo mo ɗaɓɓitii mo, kañum o ɓeydii junngo makko o naatnoo ɗiɗuuji makko, a pettina junngo; yiite maa hoolnataa e makko. Hoto tawo mo e ciigol maa lesndi e lesndi, mawndi walla ɗiɗi. Alaa fiyoore e fiyoore waɗ-de e suudu maa, mawnde walla ɗiɗɗo. Lesndi goonga e goonga noon tawata ma, e fiyorde goonga e goonga noon tawata ma, ngam nde njuɓɓinaa-ɗaa e dow leydi ndi Joom Alla maa hokkata ma e jaɓɓugol. Sabu ko bonndugol e Joomi Alla maa kala mo waɗi ɗee, kala mo waɗi haɗeele. Haŋkito foti ko Amaleka waɗi ma e laawol, so a yaltii e leydi Misra, no o nannondiri ma e laawol, e o ɓenni ma cakkitiiɓe maa, ɓe ɗooftotooɓe caggal maa, kañum a ɗooftiima e a haaɗiima, kono o kulaani Alla. Kañum ɗon waɗi, so Joomi Alla maa accitii mo e kala jamɓe maa ɗi rondii mo e leydi ndi Joomi Alla maa hokkata ma mo ngam reendaade, a momtu ɗoo innde Amaleka e ɗo les kammu, kañum hoto a yejjit.

26

Kadi waɗi si a naati e leydi, leydi Joomi Alla maa hokkata ma rewde, kadi a rewdata ɗum, kadi a duɗɗi e kanko, kadi a nanngita e cakkitiiɗe ɓiɓɓe leydi maa, leydi Joomi Alla maa hokkata ma, kadi a warta e daago, kadi a yaha e nokkuure, nokkuure Joomi Alla maa suɓata innde makko wonde ɗoo. Kadi a mbaɗa yaha to sarkin limaabe o mbaɗa wona e nder ɗee jemmaaji ɗii, kadi a wiya to makko: Mi jaabii hannde to Joomiraaɗo Alla am, ko mi naati e nder leydi o Joomiraaɗo laamii to baabaaji amen hokkaade min. Kadi sarki'en laamɗo ɗon ɗaɓɓa daango e juuɗe maa, kadi o ɗon njokku ɗum yeeso kille Joomiraaɗo Alla maa. E jaabde o wiya ɗo yeeso Joomiraaɗo Alla maa, Siriya nattii baabaajo am, e o yaltii to Misra, e o wonnoo ɗoo e limoore keewɗe, e o warii ɗoo ko leydi mawndi e jama'a keewɗi. Kadi Misiraankooɓe ɓennii men, kadi ɓe wonnii men, kadi ɓe tokkii men golle ceeɗe. Kadi min ɓaawii haa Joom Alla men, kadi Joom nanii daande men, kadi o yii wonnude men, kadi coklude men, kadi ɓeɓɓunde men. Kañum Joomi yaltini min e Misra kanko e doole makko ɗo mawngo, e junngo seeduɗo, e ɓernde ɓesnde, e yiytagol mawɗe, e maande, e kaɓirgol. Kañum o nanngi min e nder nokkuure ndee, kañum o hokki min leydi ndii, leydi ndi yoola kosam e ɲaamdu. Kadi jooni to yiɗi, mi naatnii ɓennuɗo gadano leydi, ɗo a hokkii am Joomi, leydi ɗo kosam e biraadam njuɓɓinaa; kadi a woppa ɗum yeeso Joomi Alla maa, kadi a jokka yeeso Joomi Alla maa, kadi a yurma e kuuɗe goɗɗe fof, ɗe Joomi Alla maa hokkii ma, kadi suudu maa, kadi Lewiijo, kadi hoɗoowo o nder maa. Si kono a timminii njaɓɓinde ɗum fof ɗum sappo e sappo e ɓernde maa e hitaande ndee ɗoo tataɓo, ɗum ɓernde sappo e sappo a maa

hokka e Lewiijo e hoɗoowo e gujjo e mbaɗɗo, e ɓe ɲaamata e wuro maa, e ɓe waɗa suudu. Kadi a fii hoolno yeeso Joomiraaɗo Alla maa, mi momtii ko seeɗɗo e galle am, kadi mi hokki ɗum mo Lewiiɗo e mo baaɗiiɗo e mo guurniiɗo e mo debbo baleejo, e golle fof ɗe a yaamiima am, mi ɓeydaaki yaamre maa, kadi mi yettaaki. Kadi wonaa mi ɗaɗi e nder ɓanndu am ummoraade mumen, wonaa mi naati lebbi ummoraade mumen haa e pamaale, wonaa mi hokki ummoraade mumen e maayde, mi naatnii daande Joomiraaɗo Alla amen, mi waɗi hono a yaamirii am. Yeew les e suudu maa laaɓtunde e kammu, kañum yimɓe maa Israa'iila, e leydi ndi a waɗii ɓe, hono a yemini ko e baabaaɓe amen, hokkaade min leydi ndi ɓooyii kosam e ɲaamdu. Nder ñalnde ndee, Joomi Alla maa waɗii ko e makko maa waɗde fof sarɗiiji e sarɗiiji, e on mbaɗa e on waɗa ɗum iwde e fof e binndu mooɗon, e iwde e fof e naange mooɗon. Alla mo a suɓii hannde haa yiɗi Alla maa, e yahugo e ɗee-ɗee laawol makko fof, e rewndude sarɗiiji e jaaɓorɗe, e naatnude daande makko. Kadi Joomiraaɗo suɓii ma hannde waasde mo yurmeende keewɗe, hono no o wiyi, ngam rewde kuule makko, e waasde mo dow yimɓe ɓee fof, hono no o waɗi mo inndoowo e hoore e nulɗo, waasde mo yurmeende seerniiɗo to Joomiraaɗo Alla maa, hono no o haalii.

27

Kañum e Muusaa e kuuɗe Israa'iila waɗi, o wiyi: mooftee fof ɗee ɗee naamne, hol mi naamndii on hannde. Kadi ɗum maa e

ñalnde nde a janngitii Jordan ngam yaha e leydi ndi Joomi Alla maa en hokkata ma, kadi a toppitii hoore maa en haaje mawɗe, kadi a lootii ɗe e looto. Kañum a winndita e dow ɗee haaje ɗee kala ɗee konguɗe ɗee sariya ɗee ndee, tan a yaatat Ordon ndeen, tuma a naata e leydi ndii, woni Joom o Alla baabaaɓe maa foti maa, leydi ɓernguɗo kosam e ɲaamdu, hono Joom o Alla baabaaɓe maa wiyi maa. Kadi hee waɗi ko nii on yaaɓii Jordan, on mbaɗtoo ɗee haɓɓe ɗee, ɗee min mi yaamar ma hannde, nder luumo Ebal, kadi ma leppitoo ɓe e leppi. A maa mahdi ɗoo altaaru mo Joomiraaɗo Alla maa, altaaru e ɗaɗɗe; a waasataa ɓiɓɓe e makko; ɗaɗɗe timmuɗɗe a maa mahdi altaaru mo Joomiraaɗo Alla maa, kañum a maa waɗ offeraaji koyɗe e makko mo Joomiraaɗo Alla maa. Kadi a mbaɗa sadaka ɗoo, sadaka jaaɓɗe, kadi a ɲaam, kadi a heew, kadi a suuɗ yeeso Joomiraaɗo Alla maa. Kañum a mbiɗa e dow haaje ɗii sariya ndii fof haaluki tan haa jooni. Kadi Musa e sarɗiyaaɓe Leewiyankooɓe haalii e Israa'iila fof, wi'i: ɗuum e heɗo, Israa'iila; e ñalnde nde ndee a jeyaama yimɓe Joomiraaɗo Alla maa, kadi a heɗo daande Joomiraaɗo Alla maa, kadi a waɗa kuule makko fof, e sarɗe makko, ko foti mi yamiraa ma hannde. Kadi Musa yaamirii yimɓe e ñalnde nden, o wiyi, ɓeen mbaɗa jokkude ngam seedude yimɓe e dow ɗuuɗal Gariziim tawo janngude Urdun, Simayon, Lewi, Yahuuda, Isaakaar, Yuusuf, e Benyamiin. Kadi ɓeen, ɓe maa jokkondira e dow jaabawol, e nder luumo Ebal, Ruubeen, Gaad, e Aaseer, Sabulon, Daan, e Naftaali. Kañum jaabde ɓe mbaawi wiyde Lewiyankooɓe e Israa'ila fof e daande mawnde, ko mallanaado neddo kala mo waɗi nattal ɓurngal e nattal leemtungal, ko tiiɗɗo e Joom, golle

juuɗe gollotooɓe, kañum o dartinoo ɗum e nokku suudu, kañum jaabde yimɓe fof, ɓe mbaawi wiyde, amin. Naabaandi mo waɗɗii baaba makko walla neene makko, e yimɓe fof mbaawi: Amin. Nanniraango mo taytoo ɗooftaaje jeyaaɗo mum, e yimɓe fof mbiyat, amin. Laanataa-ɗo ɓeydoo dofooɗo e laawol, kañum yimɓe fof mbaawi: Amin. Laanataa mo waɗi yaltinde hukmu hooreejo e gorgal e baabiraaɗo, kadi yimɓe fof mbaɗi: Amin. Mallunɗo o neddaango e debbo baaba makko, sabu o yaltini lootorgal baaba makko; e yimɓe fof mbaɗa haala, a waɗu. Laanataa-ɗo njeddo e dabbaaji fof, kañum yimɓe fof mbaawi: Amin. Laanataa-ɗo njoɓɓitii e musiɗɗo makko ummoraade e baaba makko walla e innde makko. Kadi yimɓe fof mbaawi wi'e, amin. Laananteeɗo ko o nulɗo e debbo makko suudu, kañum yimɓe fof mbiyat, waɗu. Laananteeɗo ko o nulɗo e minyiraaɗo debbo makko, kañum yimɓe fof mbiyat, waɗu. Laanateede ko ɗo mahdi ɗo mbaɗi suudu makko e yolde, e yimɓe fof mbaawi: Amin. Laanataa-ɗo mo mbaawi waɗde laaɓe ngam darude nder ɗemɗe yimɓe ɓe nde alaa bonɗe, kañum yimɓe fof mbaɗ-ɗen: Amin. Laanateeɗo kala neɗɗo mo ngonaani e konguɗe sariya ndiya fof ngam waɗde ɗum, e yimɓe fof mbiyat: Waɗi.

28

Kadi waɗi so taw nana heɗi heɗaani daande Joom Alla maa, rewde e waɗde fof ɗee sarɗe, ɗe mi yaamaani ma hannde, kadi Joom Alla maa hokkaani ma les dow leyɗeele fof leyɗe, kadi barke ɗee fof njiyataa e maa, kadi ɗe njiytoo ma, so taw nana

heɗi heɗaani daande Joom Alla maa, barkeejo ɗoo a woni e galle, kadi barkeejo ɗoo a woni e luumo. Barkeede ɗoo sukaaɓe nder reeso maa, e ɗoo sukaaɓe nder leydi maa, e ɗoo daɗɗe na'i maa, e ɗoo daɗɗe mbeewa maa. Barke-ɗe rumbude maa, e timmitte maa. Jaaraama a e naatde maa, e jaaraama a e yaltinde maa. Joomi Alla maa waɗ-ma ɓernɗe maa ɓe njeñaani ma ɓe ɓeydaama, ɓe ɓeydii e ɗo yeeso maa. E laawol gootal ɓe yaha e ma, kono e jeeɗiɗi laawɗi ɓe reesa e yeeso maa. Joomi neldii ma barke e nder keɓɓe maa, e dow fof ɗo a ɗaɓɓitii junngo maa, e dow leydi ndi Joomi Alla maa hokki ma. Joom-ɗi ma Joomi e hoore makko yimɓe seerniiɓe, no o laamii e baabaaji maa; so a nanii daande Joomi Alla maa, e a yahi e laawol mum fof, e leyɗeele leydi fof mbiy-at ma, sabu innde Joomi noddiree ma, e ɓe kulol-at ma. Kadi Joomi Alla maa ɓeydina maa mo to e golle baɗɗe e nder ɓiɓɓe ɓurɗe maa, e kadi e dow ɓiɓɓe daɓɓe maa, e kadi e dow ɓiɓɓe leydi maa, e dow leydi maa ndi Joomi waɗii ndeenaagu to baabbaaji maa hokkaade maa. Jibinɗo mo Joomi ganndal makko mo moyyi, o kammu, waɗde ndiyam e leydi maa e sahaa; barkina golle juuɗe maa fof; e a mbaɗtoo leyyi keewɗi, kono a mbaɗtaako. Kañum a mbaaw-ata leɗɗe keewɗe, kono eɓe mbaaw-ataa mo. Jeyaa-ɗo mo Joomi Alla maa ko hoore e alaa ko ɓoggol, e a mbata ɗoo ley dow e a mbataa ley les, so a nanii daande Joomi Alla maa, kala ko mi yamiranii ma hannde naatnude. A alaa falaade e dow kuule ɗee fof ɗe mi naamndii ma hannde, ñaamo walla nano, ngam yah-de caggal deewe goɗɗe kuutorgol ɓe. Kadi e waɗata so a njiytaako daande Joom Alla maa, ndeenka fof ɗe makko, ɗe mi yaamaani ma hannde, kadi e mbiyata e dow maa fof ɗe laanɗe ɗee, kadi e ɓamta ma.

Laanaango a e nder wuro, e laanaango a e nder luumo. Laanaaɗe ɗe baytaaje maa e ɗe cokle maa. Mallotaako ɓiɓɓe rewrude maa, e jibinannde leydi maa, e ɗaggol nay maa, e koyɗe mbeewa maa; Mallotaako a e naatnude maa, e mallotaako a e yaltude maa. Neldeede Joomi e maa ndeenka e ɓooyeeki e haɗeeki e dow fof ko a njahata junngo maa to, haa o momtii ma, e haa o momtii ma yaawde sabaabu golle ɓurɗe maa, sabaabu a haɗtii mi. Joom-ɗo maa liggere e maa haa tuma o poti maa e leydi, e leydi ndi a naata ɗoo ngam rewde mum. Joomi Mawɗo maa e ndewaandi, e fiiɓre, e hoore-ɓoɗɗe, e ɓernde, e ɓooyeendi ndiyam, e ɓaleendi, e mbe'en ɗon jokkondira ma haa mbele halki ma. E kammu yaltude ma ko kammu e dow hoore maa bronze, e leydi e les maa iron. Joomi Joomiraaɗo Alla maa ndee ndeengu leydi maa ɓooyeendi, e ɓooyeendi iwi e kammu waɗa yaha fuu, haa o momtini ma, e haa o momtini ma e yaawde. Joom ɗoo maa a Joomi e dow ɓoggol yeeso yimɓe jaɓɓorɓe, e laawol gooto a yaha e maɓɓe, kono e laawuuji jeeɗiɗi a reesa e yeeso mum'en, kadi a wona peeragol e leyɗeele fof leyɗe. Kañum mbiyɗo on ɗen ɓe maayi on ɗen ñaamde to konɗe kammu, e to dabbeeji leydi, kañum alaa mo firtinoo. Joomi maa daggit-ma ko ɓernde Misiraajo to nokkuuji maa, e ɓernde ndii haawnde, e yiitde, haa alaa mbaawka mo ɓamtude. Joom maa jokkude mo e madness, e blindness, e ecstasy hakkilaare. Kadi a mbiyata ɓamtugol nder ñalngu, hono ko goonga ɓamta nder dikkol, kadi a njaarataa laawol maa, kadi a mbiyata ɗoo ɓuretee e njuɓɓinee e ɗii ñalawma fof, kadi alaa mo ballal. Debbo a mbaaw heftude, kono gorko goɗɗo mbaaw heɓ mo, suudu a mbaaw mah, kono a mbaawaa yaha e maayo, gawri winaande a

mbaaw shuɗ, kono a mbaawaa yoɓ mo. Ɓiɗɗo maa haɓɓaama yeeso maa, kono a ɲaamay e mo; mbakka maa ɗakkaama e maa, kono a artirteede e maa; beeɓe maa hokkaama e jamaaɓe maa, kono alaa mo ballitoto maa. Ɓiɓɓe makko e rewɓe makko ngoddintee ko leydi goɗɗo, e yiite makko mbettoo ɓe ɓennugol haa ɓe, juumre makko waawataa. Ɓernde leydi maa e kuuje maa fof, leyɗe nde a anndaaki ɗum nyaamata, kadi a mbiyata hakkunde wallude e hakkunde ɓuɓɓude ñalnguuji fof. Kadi a mbata haɗuɗo sabaabu e geɗe yimɓe gitɗe maa ɗe a mbata yiyde. Joom maa jokkude e nder ɓoggol bonngol e dow ɓerɗe maa e dow koyngol maa, haa so tawii a alaa mbaawi yaafeede, ummoraade lebbi koyɗe maa haa ɓoggol hoore maa. Joom-ɗo maa a e hooreejo maa ɓe, ɓe a waɗtata e hoore maa, e leydi ndi a anndaa maa a e ko-ɓe-baaɓa maa, kañum a kulata ɗoo dewe goɗɗe lekke e haaje. Kadi a maa wona ɗoo e nder tawaande e nder misaalu e nder jaŋde e nder ɗemɗe fof, to ɗe ɓe Joom maa yiɗi yaltinde ma ɗoo. A mbaɗa ɓeydugol keewɗo e nder leydi, kono a njeydi keeɗɗo tan, sabu ɓannge ɗum ɲaamata ɗe. A huttina gawri e a goonga mo, kono a ɲaamay divere e a seɗɗitaako e makko, sabu njuuɗo ɗo ɲaamata ɗe. Lekki oliif mbiyetee e maa e fof leyɗe maa, kono tummude oliif alaa mo sifata, sabu lekki oliif maa yaltinee. Ɓiɓɓe e rewɓe a mbaawat-ma, kono ɓe wonaa, ko ɓe yaha e leydi ndimaagu. Fof lekke makkaaje maa, e ɓeydude leydi maa, ɓiɗɗo maa njamnata ɗum. Hoɗɗo o tan e maa, o maa yaajde dow dow, kono a njaaɗtaa les les. O nana hura ma, kono a ma hura mo wonaa, o nana waɗa hoore, kono a ma waɗa ɗuuɗe. Kadi maa njaha e maa fof ɓalɗe ɗee, kadi ɗee maa ɓeydoo maa, kadi ɗee maa faɓɓoo maa, haa

tan maa haɗoo maa, kadi haa tan maa bonoo maa, sabu a heɓaaki ndeenka Joomiraaɗo Alla maa, ngam taw ɓeydude kuule makko, e ɗaɓɓe fof ko o yamirooma maa. Kadi e maa wona alaamaaji, e kadi ko caɗeele e ɗemngal maa haa sahaa, sabu ko a goongɗinii Joomiraaɗo Alla maa e peewal e miijo goonga sabu yimɓe fof. Kadi a mbaadataa jamɓe maa, ɓe Joom maa neldintee e maa, e ndeenka, e ɓanndu, e luulndam, e haɗɗitaare fof, kadi a ɗaɓɓitataa ɓoggol ɲaamɗo e ɓernde maa, haa o momtirɗaa. Joomi o maa narta leydi hakkunde e maa, Joomiraaɗo, leydi woɗɗi e ɗoon, e laaɓtugol leyɗeele, ko fii e njuɓɓudi baaba, leydi ndi a heewataa daande makko, leydi ndi alaa semmburu e yeeso, ndi o yurmataa yeeso kiiɗo, e ɓiɗɗo o yurmataa. Kadi o mbaawata ɓiɓɓe dabbaaji maa e jibinannde leydi maa, haa alaa haɗde ma gawri, dibi, nebam, ɓiɓɓe nagge maa e ɓiɓɓe mbeeɗi maa, haa o momtii ma. Kadi o mbaawa ma e nder gure maa, haa tan njuɓɓinaama ɗee keese ɗee joorɗe e ɗee ɓaɗɗe, ɗee a jaɓii e mum, e leydi maa fof, kadi o ɓeydita ma e nder gure maa ɗee o hokkii ma. Kadi a ñaamata ɓiɓɓe rewrude maa, neema ɓiɓɓe maa gorko e ɓiɓɓe maa debbo, foti ko adii ma, nder cuurol maa e nder ɓanndu maa, ɓanndu nguu yoɓɗo maa mbaɗ-ɗaa. O neɗɗo molluɗo e a e o neɗɗo ɓurɗo tan, o maa yiɗa e yiite makko esɗo makko, e debbo ɗo e ɓoggol makko, e ɓiɓɓe ɓe artii ɗe maa arta e makko, haa waɗde hokka e gooto e ɓe e ɗemɗe ɓiɓɓe makko, ɗe o maa ɲaam, sabu alaa hay goɗɗo arta e makko e nder ɓoggere maa, e nder caɗeele maa, ɗo yimɓe jaɓɓorɓe maa maa caɗ ma e ɗemɗe wuro maa fof. Kadi debbo molluɗo e mon e debbo ɓurɗo, mo ɗo koyɗum makko heɓaani jokke e leydi sabaabu ɓurɗo e sabaabu molluɗo,

maa yiƈ e yiite makko gorko makko mo e ɓoggol makko, e ɓiƈƈo makko e ɓiƈƈo debbo makko, e ɓiƈƈo makko mo yaltii e ceeƈe makko, e ɓiƈƈo makko mo so o jibini; maa ɲaam ɓe sabaabu haƈeele fof suudu e nder ƈaɓɓere maa, e nder caƈeele maa, mo yimɓe maa maa caƈtin e gure maa, so a heƈaani golle kala konngol sariya ndiya, konngol winndaande e deftere ndee, kulol innde ndee teddungal ndee heewngal, JOOMIRAAƊO ALLA maa. Kadi Joomi maa waƈde heeɓe maa e heeɓe ɓiɓɓe maa, heeɓe mawƈe e seedanteeƈe, e ɓannduuji bonƈe e goongƈinƈe. Kadi o maa artir fof ɓernde Misra ɓernde bonngude nde a yoɓnii heen e yeeso mumen, kadi ƈe maa ƈaɓɓit e maa. Kadi fof ɓernde, kadi fof daande nde winndaaka, kadi fof nde winndaaka e nder deftere sariya ndiya, Joomi maa njaɓta e dow maa, haa so halki maa. Kadi on mbaƈa haalde e limoore keewƈe, sabu on tawii ko e holdude kooje ceeƈe e kammu, sabu on naatnaa haala Joomiraaƈo Alla maa. Kadi hee fii ko nii ko Joomiraaƈo suuƈii e maa en waƈde maa en goonga, e ɓeydude maa en, nii kadi Joomiraaƈo maa suuƈa e maa en momtude maa en, kadi maa en njettee e yaawde e leydi, to nii maa en naata ƈoo rewde mo. Kadi o maa peeñu ma Joomi Alla maa ko e leyƈe fof, tuggi cakkitol leydi haa cakkitol leydi, kadi a maa huutoro ƈoo dewe goƈƈe, lekke e hayre, ƈe a yiƈaani e ɓe, a e baabbaaji maa. Kono e nder leyƈe ƈee kadi, hoto ma haaltin mo, kadi hoto ma waƈ taye e ƈaɓɓere ɓernde makko maa, e Joomi maa hokka mo ƈoo ɓernde goƈƈo nganndaango, e ɓale ɓaleeɓe, e ruuhu ɓaleeɓe. Kadi nguurndam maa maa artude yeeso e ƈiiƈe maa, kadi a maa kulol ñalawma e jemma, kadi a njoornataa e nguurndam maa. O subaka a mbaawi, No taw waƈi kiikiiƈe, e o ɓanngiire a mbaawi,

No taw waɗi subaka, iwde e kulol berte maa nde a kulata, e iwde e geɗe yeewtere maa ɗe a yiytoo. Kadi Joomi maa ruttina ma e Misra e leɗɗe, e laawol ngo mi wiyi, a njiyataa kadi yiyde mum; kadi a njaarata ɗoo e yimɓe jahaabenaaji maa e ɓiɓɓe e rewɓe, kadi alaa mo soodotooɗo. Ɗee ko konnguɗe laamorgo, ɗee Joomi yaamirii Muusaa tagde e ɓiɓɓe Israa'iila e leydi Mowaaba, si wonaa laamorgo ngo o waɗii e mum'en e Hooreeba.

29

Kadi Musa noddi fof ɓiɓɓe Israa'ila, kadi o wi'i e maɓɓe, onon yiɗi fof ko Joomi waɗi e leydi Misra yeeso mon e Firawnaa e jiyaaɓe makko, e leydi makko fof, ceɓɓe ɓurɗe ɗe yiɗi gite maa, taagooji e ko seedanteeɗo ɓurɗe ɗen. Kañum Joomi Alla hokkaaki on berde ngam anndude, e yeeɓe ngam yiyde, e nokkuuji ngam nañde haa ñalnde ndee. Kadi o yiɗi on duuɓi cappanɗe nay e ladde, gite meeɗen ngenndiima, e cokle meeɗen ngenndiima e koyɗe meeɗen. Mburu wonaa on ɲaamii, diiwaan e sikera wonaa on ɲaamii, ngam on anndee ko mi Joomi Alla maa. Kañum on yiɗi haa to ɗoo nokkuure ndee, kañum yaltii Sihon laamɗo Heshbon, e Og laamɗo Bashan e nder kuɓɓagol min e nder fedde. Kadi min daɓɓii ɓe, min ngarti leydi mum'en, mi hokkii mo e nder jaɓɓugol to Ruuben, to Gaad, e to ɓanndu lenyol Manaase. Kañum on maa keɓtoo yoɓde fof konngol ndol ngol, ngam on anndoo fof ko on maa waɗoo. On fof tayii, fof kala hannde yeeso Joomi Alla maa, hooreɓe leyyi maa, e diwaan

maɓɓe maa, e alkaaliiɓe maa, e jiiloowo maa, kala gorko Israa'iila, rewɓe maa, e ɓiɓɓe maa e jeyaaɗo o woni e nder lekkal maa, tuggi ɓe ɓeyya lekki maa haa ɓe ɗaɓɓa ndiyam maa, ngam naatde e nder laamu Joomi Alla maa, e nder kooje makko, ko foti Joomi Alla maa waɗi e maa hannde; ngam o taytin ma mo e yimɓe, e kanko waɗa Alla maa, no o wiyi ma, e no o waɗii juulde e baabaaji maa Ibraahiima e Ishaaka e Yakuuba. Kadi wonaa e on tan mi njaɓɓinii laamordu ndu e jaŋde nde, kono e ɓe ɗoo jooni e mon hannde yeeso Joom Alla maa, e ɓe ɗoo wonaa jooni e mon ɗoo hannde. Sabu onon njangi no min njokkondiri e leydi Misra, e no min yaadi e nokkuuji leɗɗe ɗe on yaadi. Kadi yiyde abominations mum'en e idols mum'en, lekki e hayre, ngeesa e golde, ɗo woni to mum'en. A waɗi gooto e mon, gorko walla debbo, walla laamu goɗɗo, walla lenyol, mo hakkillaaji makko woppii iwdi e Joomi Alla maa, yaltude ndewde diine leɗɗe ɗen; a waɗi ɗooforde e mon ɗo mbiyata e ɓaleeri e ɓesngu; kono so o nanii konngol laanɗe ɗen, o yettii e hoore makko, o wi'i, jam waɗata am, sabu mi yaha e ɓoggol hoore am, ngam bonndoowo haɗa bonndaani; Alla yiɗaani yaafoore makko, kono ɗoon ɓesngu Joomi e kiisal makko ɓesna e neddo ɗoon; fof laanɗe ndimaagu nguu, ɗe winndaa e deftere nden, ɗe ɗakka e makko; kono Joomi momtu ɗaɓɓa innde makko iwdi e leydi les kammu. Kañum Joomi maa yamiroyta mo e bonɗe, e fuɗɗoode ɓiɓɓe Israa'iila fof, e nder laaɓe keeɓe fof ɗe ndeenka e nder deftere sariya ndee. Kadi mbe'en mbiyata, fedde goɗɗo, ɓiɓɓe mumen, ɓe mbiyetee caggal mumen, e hoore mo faati, mo arii iwde leydi woɗɗere, e mbe'en yiyata daɗe leydi ndin e jawle makko, ɗe Joom neldii e makko, sufur e ñiiɓam

ɓurnaama; leydi makko fof heddaaka, haa ɓetaako, haa ɓuraako e makko huunde kewuɗo fof. Ko fii Sodom e Gomora rusaama, Adma e Seboyim, ɗe Joomiraaɗo rusii e cuuɗam e haɗam. Kañum leyɗe fof mbaɗa: Ko waɗi Joomiraaɗo goonga ɗoo leydi ndii? Ko hol ɓesngu mawngu nduu? Kañum mbe'en wi'a, sabu ɓe naatnii laamu Joomiraaɗo Alla baabaaɓe mum'en, ngu o waɗii e baabaaɓe mum'en, ɗo o yaltini ɓe e leydi Misra, kañum ɓe yahi ɓe kuutorii dewe goɗɗe, ɓe ɓe anndaaki, kañum o jaɓaaki ɓe ko. Kañum Joomiraaɗo haɗii e cuuɗi dow leydi ndin ngam naatnude dow mum fof malluuji ɗi winndaaɗi e deftere sariya ndiin. Kadi Joomi yaltini ɓe ummaade e leydi mumen e cuuɗi e ɓernde e ɓernde mawnde tan haa jooni, kadi o ɓenni ɓe to leydi goɗɗo hono jooni. Ɗe cuuɗe ena Joomiraaɗo Alla amen, kono ɗe keeɓe ena amen e ɓiɓɓe amen haa sahaa, ngam waɗde fof konguɗe sariya ndii. Ɗe cuuɗe ena Joomiraaɗo Alla amen, kono ɗe keeɓe ena amen e ɓiɓɓe amen haa sahaa, ngam waɗde fof konguɗe sariya ndii.

30

Kadi e waɗata so nde ɓe mbaawi e maa kala ɗee keewe ɗee, jaɓɓorgo e laaɓango, ngo mi hokkii yeeso maa; Kadi a jaɓata e nder bernal maa e nder leyɗe fof, to so Joomi waɗi mo a parpitii ɗoo, kadi a rutta e dow Joomi Alla maa, kadi a heɗi daande makko e goonga fof ko mi naamndii ma hannde, ummoraade e nder bernal maa fof, e ummoraade e nder ruuhu maa fof, kadi Joomi cellitana juuɗe maa, kadi o yoɓana ma, kadi kadi o ɓeyda

ma e nder leyɗe fof, to ɗe Joomi parpitii mo ɗoo. Si ko dispersion maa diga cakkitol leydi haa cakkitol leydi, diga ɗoo Joomi Alla maa maa nana mo, e diga ɗoo Joomi Alla maa maa nana mo. Kadi Alla maa o maa naatnir-ma e ɗoo hakkunde leydi ndi bee-ɓe baaba maa naatniri, kadi a maa naatnir-ɗum, kadi o maa waɗ-ma moyyi, kadi o maa waɗ-ma yamiroore e dow bee-ɓe baaba maa. Kadi Joomi maa haɗa fii berde maa e berde ɓiɓɓe maa, ngam yiɗde Joomi Alla maa e fii berde maa fuu e e fii rooɓaare maa fuu, ngam a wuurno. Kadi Joomi Alla maa maa hokka laanɗe ɗee e dow yiɗɓe maa, e e dow ɓe ɓeydotooɓe maa, ɓe njoɓɓini maa. Kadi a ruttitata, kadi a nana daande Joomiraaɗo Alla maa, kadi a waɗata kuule makko, foti ngo mi yaamaroo ma hannde. Kadi Joomi Alla maa ko barkin-oto ma e golle fof e junngo maa fof, e ɓiɓɓe rewre maa, e ɓiɓɓe dabbaaji maa, e ɓiɓɓe leydi maa, sabu Joomi Alla maa ko artir-oto ngam suuɗa e maa e golle moyye, hono o suuɗii e baabbaaji maa; so a nannii daande Joomi Alla maa, ngam moofta kuule makko, e sarɗiiji makko, e jaaynguuji makko ɗi winndaa-ɗi e deftere sariya ndii, so a artii e Joomi Alla maa e beerɗo maa fof, e ruuhu maa fof. Ko ɗum naatnugol ngol mi naatnii ma hannde, wonaa mo goongɗinol haa, kañum wonaa mo woɗɗaa e maa. Alaa e dow kammu dow wonaa, wiyde: hol mo yaha min e dow kammu, nder mo yaawta min mo, e nannde-min mo min mbaɗa mo? Alaa kadi ɓadii geɗe e maayo ndii, wiyde, hol ko janngal min ɓadii geɗe e maayo ndii, e naatnoo min mo, e waɗoo mo nannduɗo min mo, e min mbaɗa. Wolde ndee ɓuri e maa heewde, e nder huɗo maa, e nder binndi maa, e nder juuɗe maa ngam waɗde ɗum. Yiy, mi hokki ɗoo yeeso maa hannde

nguurndam e maayde, goonga e bonnga. So a hedi njiytii ɗii sardiiji Joomiraaɗo Alla maa, ɗii mi naamndii ma hannde, yiɗde Joomiraaɗo Alla maa, yaha e ɗii fayɗe mum fof, e rewde ɗii sarɗe mum e ɗii jaabawɗe mum, on mbaɗa, e on wooda keewɗi, e Joomiraaɗo Alla maa mbarkatee ma e leydi fof, to ndi a naata ɗoo yoo a reende ndee. Kadi si berndi maa yettii, kadi a njannataa, kadi a yaltii a jokka Deewe goɗɗe kadi a kuɓɓinii ɓe, mi jaabii ma hannde, ko on mbaɗa-ɗon, kadi on waawataa yottude hitaande keewɗe e leydi, to ndi onon ɓe janngata Urdun ɗoo ngam reentude mum. Mi seedatoo on hannde kammu e leydi, nguurndam e maayde mi hokki yeeso maa, baraaji e laanawol; suɓo nguurndam a, ngam a wuurno a e lenyol maa, yiɗde Joomiraaɗo Alla maa, heɗde daande makko, e jokku e makko; ko ɗum nguurndam maa e ɲaawuuji njamndi maa, nduuɗde e leydi ndi Joomiraaɗo waɗii laylaytol baabaaɓe maa Ibaraaɗima e Isiyaaka e Yakuuba hokkaade ɓe.

31

Kadi Musa timmi haalugol konngol kuɗe ɗee fof e konngol ɓiɓɓe Israila fof, kadi o wi'i e maɓɓe, mi jeyaa teemerre e cappanɗe duuɓi hannde, miɗo waawaa tawo naatnude e yaltude, kono Joom wi'i e am, a yaltotaako Jordan ngo oo. Joomi Alla maa o yaha ɗoo yeeso maa, o ɗum mballata leyɗe ɗee ɗoo yeeso maa, e a heɓa ɓe, e Yusuwa o yaha ɗoo yeeso maa, hono Joomi wi'i. Kadi Joomi Alla maa ko waɗa e mum ɓen no o waɗi Sihon e Og, ɗiɗi laamɓe Amoritiyankooɓe ɓe ngoodi yaasi Jordan, e leydi

mum'en, no o momti ɓe. Kañum Joomi neldini ɓe e on, kañum maa waɗa e ɓe, hono mi yaamiima on. Heɓu gootel e heɓu jamiroore, hoto kulol, walaa hoto kulnugol, walaa hoto tugal e yeeso mum'en, sabu Joomiraaɗo Alla maa, mo yaha ɗaɗi maa e on, walaa mo haɗa maa, walaa mo ndesii maa. Kañum Muusa noddi Yusuwa, o wi'i mo yeeso Isra'iila fof, Heɓu e moyyu, ko aan tan maa naata yeeso yimɓe ɓee e leydi ndi Joomi waɗii laylaytol e baabbaaji maa'en ngam hokkaade ɓe, kañum aan tan maa waɗɗin ɓe heɓtude leydi ndi. Kadi Joom o njokkondirɗo e maa, wonaa o njiɗɗa ma, kadi wonaa o haɗa ma, hoto kulol, kadi hoto ɓeydagol. Kadi Muusaa binndii ɗee keewe sariya ndii to deftere, kadi o hokki sarndiiɓe, ɓiɓɓe Lewii ɓe ɓeydoo sanduku laawol Joomiraado, e mawɓe ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi Musa waɗi ɓe e ñalnde nden, o wiyi, caggal hitaande sappo e sahaa hitaande jaɓɓitingol e juulirde taabernakol, e sahaa Israila fof ɓeydoo yiyde yeeso Joom Alla maa, e nokkuure ngun Joom suɓata, on karanta sariya ndiya yeeso Israila fof e noppi maɓɓe, on mooftu yimɓe, worɓe e rewɓe e ɓiɓɓe e jeyaaɗo e gure maa, ngam ɓe nana, e ngam ɓe jango kulol Joom Alla maa; kadi ɓe nana waɗde kala konngol sariya ndiya. Kadi ɓiɓɓe makko ɓee ɓe anndaani, maa ndjiyee, kadi jangee siikude Joom Alla maa e ñalawɗi fof ɗi ɓe ngoodi e leydi, to nde on a janngirta Jordan ɗoo yiytude mo. Kadi Joomi wiyi to Musa: Yeew, ɓennunii ñalawɗi maayde makko. Noddir Yusuwa, kadi takkee e ɗuuɗe suudu seedantaagal, kadi mi hokkay mo. Kadi Musa e Yusuwa yahii to suudu seedantaagal, kadi takkaani e ɗuuɗe suudu seedantaagal. Kadi Joomi ɗii e nder lewru, o tayii e bannge koɗe damal seedantaagal, kadi dokkol lewru ngun tayii

e bannge koɗe damal seedantaagal. Kañum Joomi wi'i e Musa, to'o a laaɗi e jibbinaabe maa, kadi taytaade ndee yimɓe maa ɓeydita caggal Deewe goɗɗe leydi ndi, to ndi o naatnoo, kadi ɓe haɗtoo mi, kadi ɓe ɓooyoo laawol am nde mi waɗii e ɓe. Kadi mi faamay e caggal e ɓe e ñalaande ndee, kadi mi yaltay ɓe, kadi mi ruttay yeeso am e ɓe mum, kadi o wona ñaamdu, kadi ɓe mbaawi yiytude mo bonɗe keewɗe e ceeɓe. Kadi o wi'ay e ñalaande ndee: Sabu Joomiraaɗo Alla am alaa e am, bonɗe ɗee yiytii am. Mi kadi e rutte mi ruttinoo yeeso am e mum'en nder ñalnde nden, sabu fof bonɗe ɗe ɓe waɗi, sabu ɓe ruttii e dewe keeriɗe. Kadi jooni, winndee konngol ɗee ndeenka ndee, jangirde mo ɓiɓɓe Israa'iila, njokke mo e hunuko mum'en, ngam ndeenka ndee waɗu am e yeeso seedanteeɗo e ɓiɓɓe Israa'iila. Mi naa ngeɗ ɓe e leydi ɗi moyyi, ɗi mi waɗi laamɗe e baabaaji maɓɓe hokkaade e maɓɓe leydi ɗi yoɓde kosam e ɲaamdu. Ɓe ɲaamata, kala ɓe heɓii ɓe yoɓata, ɓe ruttata e Alla ɓe woɓɓe, ɓe kuutortoo e maɓɓe, ɓe haɗata mi, kala ɓe peccata laamordu am. Kadi waylitee-ɗo ɗo peewal ngal e yeeso seedantooɗo, wonaa ko tan njamnaa-ɗo e haala mum'en, e e haala mum seedu mum'en. Mi ko tan mi anndi bonannde mum'en, foti ɓe waɗi ɗoo hannde, ɓaawo naatnude am ɓe e leydi ɗi moyyi, ɗi mi laamii e baabaaɓe mum'en. Kañ Musa winndii wimre nde e ñalnde nde, kañ janngin-ɗo ɓiɓɓe Israa'iila. Kadi o yamirni Yusuwa, o wi'i, hoolno e jokku, tan ko a mbaɗtoo ɓiɓɓe Israa'ila e leydi ndi Joomiraaɗo laamii ɓe, kadi kanko o wona e maa. Tuma nde Musa timminii binndol konngol fof sariya ndiya to deftere haa timminii, kadi o yamirno Lewiyaaji ɓeen ɓe ngarti saanduuɗi laamu Joomiraaɗo, o wiyi, so on ngartiima deftere sariya ndiya,

on mbaɗa ɗum e bannge saanduuɗi laamu Joomiraaɗo Alla mon, kadi ɗum maa wonaade ɗoo e mon ngam seedantaagu. Sabu mi anndii ɓeydagol maa, e ɓoggol maa ɓoggol nguu, haa kadi mi mooftoo e mon hannde, ko faamtinoo on e Alla, to no tawo e caggal maayde am? Jokkondiree ɗoo faamɓe lenyol maa, e mawɓe maa, e alkaaliiɓe maa, e winndotooɓe maa, ngam mi haala e noppi maɓɓe konngol ɗee fof, e mi seedantoo maɓɓe kammu e leydi. Mi anndii ko ɓennuɗo maayde am, on en maa goonga e jaŋde-ɗeŋal, kadi en maa ɓeydito iwde e laawol ngo mi yamiranii en, kadi bonɗe maa yettoo en ɓennuɗo ñalawma, sabu en maa waɗa bonɗe ɓurnɗe yeeso Joom, ngam haɗtinde mo e golle juuɗe maa. Kadi Muusaa haalii e ndeenka jamaa fof konngol ɗee nde ndee haa timmuɗo.

32

Jokku teeŋtude kammu, mi wowlata, leydi ngu nana konngol ɗemɗe ummoraade e hunuko am. Haray e njiytee ko e ndiyam haalde am, kañum e njiytee ko e bunndu kalimaaji am, ko e ndiyam e dow ceeɗel, e ko e barkewol e dow ceeɗel. Sabu ɗo mi naamnii innde Joomiraaɗo, hokku mawngo to Alla amen. Alla, goonga kuule makko, e fof yiɗe makko ko jannginooje, Alla goonga, alaa bonannde, jannginoowo e laamorɗo Joomiraaɗo. Ɓe mbaartii, alaa ko ɓiɓɓe makko njuɓɓinaaɓe, fedde ɓannguɗo e feewtiɗo. Ɗum noon nde on yoɓɓinoɗon Joom? Ɗum no yimɓe ɓenduɓe kadi wonaa ganndoɓe? A wonaa ko kanko oo, baaba maa, heɓii ma e tagii ma e mbaɗi ma? Hooftu ñalɗe sahaa,

faamu duuɓe geɗe e geɗe. Naamno baaba maa e o maa haaldi ma, yimɓe mawɓe maa e ɓe maa haaldi ma. Tuma o Dowɗo Ɓurɗo keɓi leyɗe, hono o yaltini ɓiɓɓe Aadama, o tayi daɗe leyɗe e nder limoore nulaaɓe Alla. E waɗii heen jeyaa Joomi yimɓe makko Yakuuba, darol nokkuure makko ko Israa'iila. O waɗɗii mo e ladde ngenndiije, e teeŋtugol e fuɗɗoode e leydi ndi alaa ndiyam; o keñii mo e jannginoyi mo, e ndeenanii mo, ko e ɓoggol jiiɓe. Ko e gaawol ɗoo ndeenata suudu makko, e ɓe ɓiɓɓe makko o yiɗi ɓe, o yaajii ɓaɗɗe makko o jaɓii ɓe, e nannginii ɓe e dow ɓoggol makko. Joomi tan tan o nganndii ɓe, alaa woni e makko ɗoo Alla banndo. O yaltini ɓe e dow karfin leydi, o ñaamni ɓe biyɓe gese, ɓe ɲaamii asali e nder hayre, e mafal e nder hayre gafal. Nebbam na'i, e kosam baleeje, e ngeloore arnon e keccuuji, ɓiɓɓe na'i e mbuuɗi, e ngeloore barkeje mburu, e ɲiiam leccol, o ñaamii diiwaan. Kañaa Yakuuba ɲaamii haa o yoɓii, kañaa o ɓooyii, mo kañɗo ɲaamɗo. O ɓurii, o ɓoɗii, o laaɓii, kañaa o naatnii Alla mo tagii mo, kañaa o ruttii e Alla kisɗo makko. Ɓe ɓeydii mi e dow goɗɗe ɓesnɗe, e nder suuɗe mum ɓe ɓeydii mi. Ɓe juttuɗi e jinneeji, e wonaa e Alla, dewe ɓe anndaaki ɓe, kesi kesooji ɓe njaɗi, ɓe baabaaɓe mum'en anndaaki ɓe. Alla o yimɓe mo a ngenndi, a ñaametii Alla o ñaamndira mo. Kadi Joomi yii, kadi o nanndi; kadi o haɗii sabu e cuuɗi ɓiɓɓe makko e rewɓe makko, kadi o wi'i, mi fottitoo ɗaande am e maɓɓe, kadi mi hollitoo ko waɗata e maɓɓe e ñalawɗi ñalɗi; sabu ko fedde feewndaande woni, ɓiɓɓe ɗi alaa goonga e maɓɓe. Ɓe ngarɗini mi e dow goɗɗo woni Alla, ɓe haɗi mi e nder gite mawɗe maɓɓe, mi kadi ngarɗinay ɓe e dow leydi woni leydi, e dow leydi ndi yoɓaani mi haɗay ɓe. Sabu yiite

huɓɓii e caggal e fenaande am, ɗum mbaala haa leydi wallaade les, ɗum ñaamno leydi e geɗe makko, ɗum lulnoo seedantaaje tuuɗe. Mi jokka bonɗe e mum'en, e pitte am mi huutoro e mum'en. Ngoɗɗitɗi e jaango e ɲaamde cuudi, e ɓennugol jiiɗngol ngoɗɗitaako, ɲiiye ɓurɗe mbeɗi-mi nelaa e ɓe, e cuuɗe ɗe ngarata e leydi. Fii keɓɓe, ledde maa waɗde ɓe wonaa ɗiɗɓe, e fii keɓɓe nde kuugal, kulol, goɗɗo ceeɗo e diko, ɓiɗɗo njiɗɗo e goɗɗo kisiiko. Mi wiyi, mi waɗa ɓeydude ɓe, mi dartina kadi e yimɓe hooreere mum'en maɓɓe. Si wonaa sabaabu nder jikkere jiyaaɓe, ngam ɓe njaarataa, ngam jiyaaɓe ɓe njokkondiraa, ɓe njalaa: Juulde amen ɗe toɗɗii, kañum Joomiraaɗo, waɗi ɗee kala. Leydi ndi yamiri laawol ina woodi, kadi alaa ganndal e mawɓe makko. Alaa ɓe nannginii haalde, ɗum ɓe jaɓɓito e nder waktu ɗo ngooto. No ɓannge gooto maa ruttoo duuɓi ujunere, e ɗiɗi maa yoɓɓito sappo e jowi, so wonaa Alla njaamnii ɓe, e Joomiraaɗo njaltini ɓe? Sabu ko allaaji mum'en njaalaa ko Alla amen, kono jam'en amen ɓe mbayɗi. Daga caggal loowol Sodom loowol mum'en, e cingol mum'en daga Gomorrah, inabi mum'en ko inabi ɓaleeri, ɓoggol ɓalewal to mum'en. Wulnde doole ko diiwaan mumen, e wulnde aaspidaaji mo waawaa yaaraade. Wonaa ko ɗee njanngaama e am, kadi ko ɗee mooftaama e kabiraaɗe am? Nder ñalnde yurmeende, mi jokka, so koyngol maɓɓe ɓeydii, sabu ñalnde hallaare ɓe ɓuri e ɓe, e seedii heɓi e on. Sabu Joomi maa yiil yimɓe makko, e dow worɓe makko maa heɓtu ndeenka; sabu o yiyi ɓe njoofii, e ɓe haaltii e nder leydi, e ɓe njoofii; E Joomi wi'i, holno ko Deewe mumen, ɗe ɓe njiɗɗii e mumen, ɗe on ɓe nyaamii ɓerngu juutɗe mumen, e ɓe yarii diiwaan juutɗe mumen? A mbe tagu e mbe wallu on e mbe

wonu ndeendĭtooɓe mon. Yiyen yiyen hono mi ko mi, e alaa Alla si tan mi, mi maaray, e nduuɗoo mi waɗay, mi dartiray, e mi feewnoo, e alaa mo ɗo itay e junngo juuɗe am. Sabu mi yiɗto junngo am e kammu, e mi waɗɗo e junngo ñaamo am, e mi wiyo, mi wona e sahaa, Sabu mi ɓeydito laaɓe am ɗo no leɗɗe, e junngo am mbaɗa e ndimaagu, e mi yoɓɓito goonga e yimɓe jaɓɓorɓe, e yimɓe ɓeydiiɓe am mi yoɓɓito. Mi maalata pitte am e yiite, saaburu am maa nyaama neema e yiite joodĭiiɓe e bannge, e hoore ardiiɓe yimɓe. Suɓee kammu e makko, kadi nulaaɓe kala Alla a jokku e makko; suɓee leɗɗe e yimɓe makko, kadi ɓiɓɓe kala Alla a ɓeydu e makko, sabu yiiyam ɓiɓɓe makko ena waɗɗĭneede; kadi o maa waɗɗĭn e yoltin hukum e jaɓɓorɓe, e ɓe njiɗɗĭ o maa yoltin; kadi Joom maa momtu leydi yimɓe makko. Kadi Muusaa winndii wiimre ndee e ñalngu ngu, kadi jangini ɗum ɓiɓɓe Israa'iila, kadi Muusaa naati, kadi haali keewe fof sariya ndii e nokkuuji yimɓe, kanko e Yuusaa'u ɓii Nuuna. Kadi Moses timmi yettude e Israel fof. Kadi o wii ko e mbe'en: Neldee e binndu mumen e dow kala konngol ngol, konngol ngo mi seedantoo on hannde, konngol ngo on naamno yiyde e ɓiɓɓe mumen, neldugol e gasugol kala konngol sariya ngol. Sabu ko woni haala fanaa ndee on e mon, sabu ko oo ngoolu jimaagu mon, e sabu ndee haala ndee on on a njaajaytee e dow leydi ndii, to nii on a yaalataa Urdun oo yoo a resde. Kadi Joomi haali e Musa nder ñalngu ngu, o wi'i, yiil to dow Abarim, dow Nebo ndu, o woni nder leydi Moab yeeso Jericho, kadi yiy leydi Kanaan, leydi mi hokkii ɓiɓɓe Israila, kadi mahu nder dow ndu a yiila ɗoo, kadi jeyaa e yimɓe maa; hono Harun mawniraaɗo maa mahi nder dow Hor, kadi o jeya e yimɓe

makko. Sabu on ɓenni kelme am e ɓiɓɓe Israa'ila e dow ndiyam jaŋde Kaades e ladde Siina, sabu on santaaki mi e ɓiɓɓe Israa'ila. Yeeso nder ɗoo a mbiy-ata leydi ndi, kono a naataa ɗoo.

33

Kañum e ɗum ko jaabawol ngo Muusaa neɗɗo Alla jaabaani ɓiɓɓe Israa'iila ɗoo fayde maayde makko. Kañum o wi'i, Joomiraaɗo arti e Siinaa, kañum o yaltini e Seyiir ɗen amen, kañum o yaawi e nder luumo Faraan, e sappo tati Kaades, e ñaamo makko maaɓɓe nelaaɓe e makko. Kañum o daññii yimɓe makko, e fof ɓe seedtaaɓe e les juuɗe maa; e ɓeen e les maa ɓe woni; kañum o heɓii iwdi e keleeme makko sariya, ngo o yamiroo min Muusaa, galle e jamaaɗe Yakuuba. Kadi e nder mo yiɗtee-ɗo ɗo, ardiiɗo maa, nde ardiiɗɓe yimɓe njokkondiree e ɗemɗe Israa'iila. Ruben ina njiɗɗa, haa o maayi, kañum o wona keewɗo e limoore. Kañum ɗum Yahuuda, nanu Joomi daande Yahuuda, e nder yimɓe makko a mbaaw waɗde. Juuɗe makko faamndira mo, e ballal ummoraade e jaaɓiɓɓe a mbiya. Kadi e Lewii o wii, hokku Lewii ko peeñi makko, e goonga makko e gorko ardo, o nde mbii eɓe ɓeydii mo e ɓeydaare; eɓe yaawi mo e dow ndiyam jahaangal; O wiyeteeɗo e baaba e neene, mi yiyi ma hay, e ɓiɓɓe makko o anndaani hay, e ɓiɓɓe makko o haɗĩ; o moofti kalimaaji maa, e laawol maa o moofti. Ɓe maa waɗde sarɗiiji maa e Yakuuba, e sariya maa e Israa'ila, ɓe maa ɗaɓɓa turare e caɗeele maa sahaa kala e jaabawol maa. Bless, Joom, golle makko, e jah'e juuɗe makko jaɓɓin. Hurto ɓernde yimɓe ɓe

ɓennii mo, e ɓe ñiñi mo fota ɓe artir. Kadi e Benyamiin o wi'i, mo yiɗaama e Joomiraaɗo maa nduuɗoo e goonga, kadi Alla o hulɓina e mum foti ñalawma, kadi hakkunde sanngooje makko o ɗaɓɓitii. Kadi e Yuusuf o wi'i, tuggi barke Joom leydi makko, tuggi sahaa'e kammu, e dumbal, e tuggi juuɗe ceeɗe les, e e sahaa jaɓɓorɗe naange yiɗde, e tuggi laamorɗe lewru, tuggi hoore pelle asnde, e tuggi hoore ngesa sahaa sahaa, e e sahaa leydi heɓtinde; e ko jaɓɓaa e mo yiytaama e ɗaɗɗuki maa njiya e hoore Yuusuf, e e hoore mo timmintaama e ɓiɓɓe. Ɓiɗɗo gadano ena jogii nawnde makko ɓiɗɗo nagge, ɓule makko ko ɓule monokerowtos, e ɓule makko ɗee o maa ɓura leɗɗe goɗɗe, haa fuɗɗoode leydi, ɗee ko sappo tati Efrayim, e ɗee ko ujunere Manasse. E Zebulun wiyi: yurmen Zebulun e yaltugol maa, kadi Issakar e suudu makko. Leyɗe mbaɗ-ɗen halkinoo, e on mbaɗ-ɗen nodda heen, e on mbaɗ-ɗen huutoro heen huutorɗe golle mo'eteende, sabu neɗɗo lewru mbaɗ-ɗen yiɗɗito on, e jiyaaɗe leyɗe ɗe ngonɗi nder lewru ɗe njogiino. Kadi e Gad, o wi'i: Barkeede mo yamtinoo Gad, ko fii njaawdi o laami, o rusii junngo e laamɗo. Kañum o yii firstfruits makko, sabu ɗoo leydi ɓe rulers njokkaama e ɓe leaders yimɓe, righteousness Joomi waɗi, e judgment makko e Israel. Kadi e Dan o wi'i: Dan ko ɓiɗɗo ngesa, kadi o maa fijjita e Basaan. Kañum e Naftali o wi'i, Naftali ko timmuɗo ko jaɓɓiɗo, kañum timmu ndeenka barke iwdi e Joomiraaɗo, maayo e worgo o mbaawi galle. Kadi e nde Asher, o wiyi: Njaamndi iwde e ɓiɓɓe Asher, kadi o wona jaɓɓaango e ndeenka makko, o ɗuppa e maayu ɗaande makko. Ɓirnde e bronze ko sandal makko maa waɗa, hono ɓeydude maa, ko karko maa waɗa. Alaa wonaa hono Alla mo neɗɗo

yiɗteeɗo, mo yamirɗo e dow kammu, wallitorde maa, e mo reemɗo mo ɗaɓɓere. Kadi Alla fuɗɗoode maa huutoro ma, e leydi doole kaɓirɗe sahaa-sahaa, kadi o maa yaltina ɓiy-maa iwdi e yeeso maa, o wiyi, Aɗa halki. E Israa'iila maa ɗaɓɓu jaɓɓorɗo, kañum e leydi Yakuuba, e ngano e divere, kañje janngal maa to mo yamiroore tawnde. Barkeejo on Israa'iila, hol ko adii e maa, yimɓe ngonjinaa e Joomiraaɗo? Ballondiral maa o ballondira, e ɗaɓɓere maa o jaaynde maa; e yimɓe njaaɓi maa ɗum mbaɗa ma; e aan, e dow ɓernde mum'en aan toppita.

34

Kadi Musa jiiti iwdi e Araboti Mowaabu haa dow hoore Nebo, haa dow yoppu Pisga, ɗo woni dow yeeso Yeriko; kadi Joomi holliti mo leydi fof Gileyaadu haa Daana, e leydi fof Naftali, e leydi fof Efrayiima, e Manase, e leydi fof Yahuuda haa geese mawnde ndee, e ladde, e diiwaan Yeriko, wuro tamaare haa Sowaara. Kadi Joomi wi'i e Musa: Ɗoo ko leydi ndi mi waɗii laylaytol e Ibarahiima e Isiyaaka e Yakuuba, mi wi'i: Mi maa fay e mbiyɗe maa leydi ndii, kadi mi holliimi yeewtere maa leydi ndii, kono ɗoo a waawaa naatde. Kadi Musa jiyaaɗo Joomiraaɗo maayi e leydi Mowaab sabu kelme Joomiraaɗo. Kadi ɓe yuurii mo e Gayi, e bannge suudu Fogoor; kadi alaa gooto yiyii yuuragol makko haa hannde ndee. Musa ina woni sappo e noogas hitaande nder maayde makko, gite makko yoɓaaka, kadi tortoises makko ɓeydaaka. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ɓeydii Muusaa e Araboth Mowaabu e dow Jordan nder Yerikoo talaatiin

ñalawma, kadi timminaa ñalawma ɓeydugol Muusaa. Kadi Yusha'u ɓii Nun heɓii ruuhu ganndal, sabu Muusa dartii junngooje makko e kanko, kadi ɓiɓɓe Israa'iila naatnoo makko, kadi waɗɗii hono Joomiraaɗo yamiranii Muusa. Kadi annabi goɗɗo tayaaki haa jooni e Israila hono Musa, mo Joomiraaɗo anndini mo yeeso e yeeso e alaamaaji fof e ko heewi, mo Joomiraaɗo neldini mo waɗde ɗum e leydi Misra e Fir’awna e jiyaaɓe makko e leydi makko fof, ko heewi mawɗi e junngo tiiɗo, ɗo Musa waɗi yeeso e Israila fof.

Yuusaa

1

Kadi e wadi caggal maayde Musa, Joomiraado wi'i Yuusaa ɓii Nuunu jeyɗo Musa, o wiyi: Musa jeyɗo am maayi. Jooni kadi, tayo, yaaɗu Jordaan, aan e yimɓe ɓee fof, to leydi ndi mi hokkata ɓe. Kala nokkuuji fof njiɗon on maa tayon e ɓernde koyɗe mon, miɗo maa waɗde on e mon, no mi wiyi e Musa: Ladde e Anti-Libanon, haa to maayo mawɗo, maayo Eufrat, e haa to geese ɗiɗaɓo; ummoraade mon maa wonde e fuɗɗoonde naange. Alaa neɗɗo mbaawataa jokkude e yeeso maa ɗii kala ñalawma e nder nguurndam maa, e hono mi wonnoo e Muusaa, kañum noon mi wona kadi e maa, e mi njaalataa mo, mi yejjitaano mo. Heɓu kaftal e heɓu gacce, a tan ko a mbaɗtoo yimɓe ɗii leydi, ndi mi wadii ndeenka e baabaaji maa hokkaade maa'en. Heɓu nduuɗo kadi yurmen, rewde e golle hono Muusaa ɓiɗɗo am yaamaani ma, kadi a firtaako e maɓɓe bannge ñaamo walla bannge nano, ngam a njeyee e fof ko a waɗa. Kañaa deftere sariya ndee taa yalta e hunuko maa, kañaa a mijoytoo e ndee ñalawma e jemma, ngam a anndaa waɗde fof ko winndaa,

ɗoo a njaarata, kañaa a njaaratoo laawol maa, kañaa ɗoo a faama. Yeew, mi yamiranii ma; heɓu e jokku, hoto e kulol, a waasaa ɓeydee, kadi a waasaa kulaa, sabu Joomi Alla maa ina e maa e fof ko ɗo njiyataa. E Yuusaa yamiri binndanɓe yimɓe ɓen, o wi'i: Naatee e nder duuɓi yimɓe ɓen, kadi yamiraa yimɓe ɓen, o wi'i: Heɓee ɗemɗe, sabu ina woodi tati ñalawma e on njaaɓata Urdun ndun, njiyee naatnude e lesdi ndi Joomi Alla baabaaɓe meeɗen hokkata on. Kadi e Ruben, e Gad, e juumre gacce Manase, Yusuwa wi'i, hokku wolde nde Musa, jiyaado Joomi, yamirni on, o wi'i, Joomi Alla maa'en naftiri on, kadi o hokki on leydi ndii. Rewɓe maa e ɓiɓɓe maa e dabbaaji maa, a mbaɗ-ɓe nduuɗoo e leydi ndi, ndi o hokki on; on kono, on maa janngitee ɗon jaaɓorɗe ɗon ɓadii ɓesnuɓe maa kala mo woodani; kadi on maa wallude ɓe, haa Joom Alla amen naftira ɓesnuɓe maa, ko fayti e on kadi, kadi ɓe kadi njoɓɓin leydi ndi, ndi Joom Alla amen hokkata ɓe; kadi on maa yaha kala gooto e njoɓɓingal makko, ndi o hokki on Muusaa e caggal Ordon e fuɗɗoode naange. Kadi jaabitooɓe to Yusuwa wiyi, foti kala ko so a yaamar min, min mbaɗa, kadi to kala nokkuure ɗo so a neldir min, min yaha. Nannondirde e fof ko min nannondiri Musa, min nannondira ma, kono Joomi Alla amen o wonde e ma, no o wonnoo e Musa. Neddo ɗo nganndii ma, e mo goonga nana heɓde kalimaaji maa hono no yiɗtii mo, waɗa o maayi, kono heɓu miijo e jokku.

2

Kañum Yusuwa ɓii Nuuna neldaani ɓee ceeɗɗo foti e Sattiin ngonka leelgol, o wiyi: Yaltee e ɓeydee leydi e Yeriko. Kañum ɓee ceeɗɗo foti yaltuki, naatii to Yeriko, naatii kadi to suudu debbo boofaajo, ɗo innde makko Rahaaba. Kañum sukkii ɗoo. Kadi e nganndii to sarki Jericho, e wi'i, men e njoɓɓii ɗoo ɓe worɓe ɓiɓɓe Israila ngam njeeɓtinde leydi ndii. Kañum laamɗo Jericho neldii, kañum o wii to Rahab, o wiitii: Yaltin ɓe worɓe ɓe natnoo e nder suudu maa e jemma ndee, ngam mbaɗ-ɗen njii ngam njillaade leydi ndii. Kañum debbo ngo heɓii gorko ɗiɗo, suuɗii ɓe; kañum o wiyi ɓe, o wiyi, gorko ɓe arii e am, kono ko ɗo ɗoorugol mbaɗtaama e diiwal, kañum gorko ɗe yaltii; mi anndaaki ko ɓe yahii; ruttinee caggal makko ɓe, so a mbaawi ɓe. Ɗum kono, o yaltini ɓe e dow suudu nguu, o suuri ɓe e nder liino-kaalaama ngo jeyaa-taa e dow suudu nguu. Kañum ngoɗɗi mbii ɗuum jokkondiri caggal mum'en laawol ngol e dow Jordan e dow cakkitiiɗe, kañum portal ngo udditaama. Kañum waɗi no ɓe ngoñɗinooɓe yaltii caggal mum'en, kañum ɓe keeriiɓe hade alaa laaɗde ɓe, kanko mo jokki haa ɓe dow suudu nduu, kañum wiyi haa ɓe, mi anndii ko Joomi nattii on leydi ndii; ko foti kulol mumen njiɗi e amen. Min nannoo ko sabu ɗum Joomi Alla yoosii geese gorɗe ɗe e yeeso mumen, tuma on njaltii e leydi Misra, e kadi foti on waɗi e ɓe ɗiɗi laamɓe ɓe Amoriyankooɓe, ɓe woni e bannge Jordan, e Sihon e Og, ɓe on momtii ɓe. Kadi nannde min, min yettii e binndi amen, kadi ruuhu njaaɓaani tawo e gooto e amen tuggi yeeso mon, sabu Joomiraaɗo Alla maa, Alla e kammu dow e leydi les. Kadi jooni laaɓee am Joomiraaɗo Alla, sabu mi waɗi on yurmeende, kadi waɗee kadi on yurmeende e suudu baaba am, kadi hesɗitinee suudu baaba

am, neene am, e ɓiɓɓe am, e fof suudu am, e fof ko woni ɓe, kadi itee nollee ruuhu am e maayde. Kañum ngordi wi'i ɗum, pinal amen ɓadii mon e mayde, kañum o wi'i, nii so Joomi neldini mon wuro, on waɗa yurmeende e goonga e am. Kadi o ɗokkitii ɓe e dow henorde, kadi o wiyi ɓe, yaha e leydi dow dow, waasa ɓe njokkondirɓe njokku on, kadi suutura e ɗoo tati ñalawma haa ɓe njokkondirɓe rukkiti caggal maa, kadi caggal ɗum on yahee e laawol maa. Kañum ɓe worɓe wi'i mo'o, min balɗe enen e nder laamuuji maa nii. Yiy, min nana naatde e nder laaɓi wuro, e a mbaɗa alaamaaji, ɗaɗɗol ɗol ɓoodeejo ndee a njooldir-ɗo e nder henorde ɗo a ɗoosii min e makko. Kono baaba maa, e neene maa, e ɓiɓɓe maa, e fof suudu baaba maa, a mbaɗa ɗum e hoore maa e nder suudu maa. Kadi e mbaawa wonde kala mo yaltii ko fenaande suudu maa hakkunde, ɓuri e hoore makko o mbaawa, min kadi min wonaa ɓurdi e laaɓtugol maa ndee, kono kala ɓe jeyaama e maa e nder suudu maa, min mbaawa ɓurdi. Si kadi gooto ɓennii min walla yalti kalimaaji amen ɗii, min mbaɗa yoɓɓe e laaɓal maa ndal. Kañum o wi'i ɓe, e nder daande maa en, a woppu; kañum o neldi ɓe, kañum ɓe yahi. Kadi ɓe mbayi e nder leydi ngel, ɓe duumii ɗoo ñalawdi tati. Ɓe njoɓɓondirɓe yiytii fof laawol di, kadi alaa ɓe njiytii. Kañum ɓe ruutii, ɓee ɗidi ceeɗɗo, kañum ɓe ɗokkii e nder luumo, kañum ɓe yaawtii fayde Yuusaa'u ɓii Nuunu, kañum ɓe yettii mo fof ko njahii ɓe. E wi'i e Yusuwa ko Joomi nattii leydi fof e junngo amen, e kadi fow yimɓe ɗi ngoodi e leydi ndin ɓennii e amen.

3

Kadi Yusuwa tagi subaka e kikiiɗe, o yaltii e Shittim, ɓe njaɗii haa Jordan, ɓe njoggii ɗoo ɗoo hade ɓe ɓenngee. Kadi wayi caggal ñalawɗi tati jemma-ɗi, winndotooɓe yaaɗi e nder wuro-ɗen, kadi ɓe yamirta yimɓe-ɗen, wi'i, so a yiyi sanduuɗu laamu Joomi Alla amen, e sarkiyaɓe amen e Lewiyankooɓe ɓe ɓuuɓtoo ɗum, a njalta e nokkuuji maa, kadi a yaha caggal makko. Kono yaawde ɗoo e mum e o, hono duuɓi ɗiɗi kubitaaji on njahata, hoto mbennoo e mum, ngam on anndee laawol mo on yaha mo, sabu on yahiino laawol tuggi janngo e ñalnde tataɓere. Kañum Yusuwa wiyi yimɓe, sellin-ɗon hoore e jaŋngo, sabu e jaŋngo Joomiraaɗo mbaɗa waɗde e mon ko heewi. Kadi Yusuwa wiyi saraakeeɓe, ɗokkitee sanduku ndu golle Joomiraaɗo, kadi yahuɗon ɗoo yimɓe. Saraakeeɓe ɗokkitii sanduku ndu golle Joomiraaɗo, kadi yahii ɓe ɗoo yimɓe. Kañum wii Joomi e Yusuwa, e ñalnde nde ndee mi fuɗɗii yoɓtinde maa yeeso rewɓe fof ɓiɓɓe Israa'iila, ngam ɓe anndee ko e no mi wonnoo e Muusaa, nde walla mi wona kadi e maa makko. Kadi jooni yaamir sarɗiyaaɓe ɓe ngarti sakaandu ndu golle ndu, wiyi, so on naati e nder geɗel ndiyam Yordan ndum, kadi e nder Yordan ndum on artata. Kadi Yusuwa wiyi e ɓiɓɓe Israa'iila: Njaɓtu ɗoo, kadi nana ɗaɓɓere Joomiraaɗo Alla amen. Nder ɗum on mbaɗa hono Alla moyyo nder mon, e halkinaajo o maa halkina iwdi yeeso amen Kana'anaajo, e Hettaajo, e Perisiijo, e Hiwaajo, e Amoriijo, e Girgasiijo, e Jebusiijo. Behold, sanduuɗu ndimu Joomi leydi fof ɗum yaawata Jordan. Suɓo worɓe sappo e ɗiɗi

iwde e ɓiɓɓe Israa'iila, gooto iwde kala lenyol. Kañum e wadi hono nde ɓe dartinoɓe koyde sardiiɓe yidtooɓe sanduku laamu Joomi leydi fof e ndiyam Jordan, ndiyam Jordan wadi hada, kono ndiyam jiggooɗo wadi jokku. Kadi yimɓe yaltii e nder suudu-den mum'en ngam yaatugo Jordan, kadi sardiiɓe ɓe ngarti sanduku ndu laawol Joom, ɓe ɓennunooɓe e yimɓe. Ko nde sarduɓe ɓe njidɗitoo saanduukaagu laawol ngol naatii e Jordan, kañum e koyde sarduɓe ɓe njidɗitoo saanduukaagu laawol Joom ngol ɗuuɓii e gedel ndiyam Jordan; kono Jordan feeñii e fof gedel mum, hono ñalawma jibinannde alkama. Kañum e ndiyam ɗam yaltinoo dow tayii ko ɗuuɗal gootol taytinoo woɗɗude tan tan haa gedel Kiriyat Yearim; kono ɗam yaltinoo jiibii e gedel Araba gedel kulel, haa e gasɗo gasii; kañum e yimɓe tayii yeeso Yeriko. Kadi saraakeeɓe ɓe ngartooji sanduku golle Joomiraaɗo taggii e ɓooyeendi nder ɓooyeendi Yordan, kadi ɓiɓɓe Israa'iila fof janngii e ɓooyeendi, haa yimɓe fof timminii janngude Yordan.

4

Kadi sabu yimɓe fof gasii janngude Yordan, Joom wi'i Yusuwa, o wi'i, naatnu worɓe ummoraade e yimɓe, goto e kala lenyol, yaamir ɓe, e ɓe njaɓtu haaje sappo e ɗiɗi ɗiɗaɓi e nder Yordan, e ɗum ɓeydoo e on hoɗon, ɓe woppu ɗum e bannge mumen, to on njuɓɓitnoo ɗoo jamaa. Kadi Yusuwa nodditii worɓe sappo e ɗiɗi, worɓe ɓurɓe e ɓiɓɓe Israa'iila, gooto e kala lenyol, o wiyi ɓe: njaɓa yeeso am ɗoo yeeso Joom hakkunde Urdun; kadi o

ɓuri e ɗoon, kala gooto hayre, o ɓeydu e dow ɓaɗɗe makko e nder limoore lenyuuji sappo e ɗiɗi Israa'iila, ngam ɗii waɗa on alaamaaji e sahaa fof; ngam so ɓiɗɗo maa naamni ma ñalnde arande o wi: ko woni ɗii hayre ɗii en? Kadi a hollitanaa ko ɓiɗɗo makko, a wi'aa, ko Jordan ndi ngol ndiyam daɗndi e yeeso sakaande golle Joomi leydi fof, nde o yaatnoo mo, kadi haɓɓe ɗee ɗii mbele e on hooreere e ɓiɓɓe Israa'iila haa sahaa sahaa. Kadi ɓe waɗi hono ɓen ɓiɓɓe Israila, ko e nde Joomiraaɗo yamiri e Yusuwa, kadi ɓe ngarti taabaje gooɗɗi e nder cakkitorde Jordan, ko e nde Joomiraaɗo yamiri e Yusuwa e timminere janngol ɓiɓɓe Israila, kadi ɓe yaltini gooto e maɓɓe e nder wuro ngenndiijo, kadi ɓe woni ɗoo. Yusuwa waɗi kadi haɓɓe goɗɗe sappo e ɗiɗi e nder Jordan kesum, e nokkuure ngu waɗtaama les koye sarɗiyaaɓe ɓe njiɗɗi saanduuɗo laamu Joom, kañum ko e ɗoo haa hannde. Sarɗiiɓe ɓe njiɗɗo-ɓe saanduuɗe laamu nde jom-ɗen e nder Jordan, haa tan Yuusaa timmi kala ko Joom waɗi mo haalde e yimɓe, kañum yimɓe yaawii, e ɓe janngii. E waɗi no, nde yimɓe fof timminii yaaraade, saanga laawol ngol ko fedde Joomi nde yaaraani, e kare ɗee ɓe yeeso mum. Kadi ɓiɓɓe Ruuben, e ɓiɓɓe Gaad, e ɓiɓɓe kesɗe lenyol Manaase yaaɓi, ɓe waɗtaama yeeso ɓiɓɓe Israa'iila, hono ko Muusaa yamirta ɓe. Nay e cappanɗe nayi e tati ɓe njahri ɓe njahata e nder janɲde ɓe yaaɓi yeeso Joom e nder janɲde haa wonde e wuro Jericho. Nder ndee ñalnde, Joomi waɗɗii Yuusaa yeeso kala ɓiɓɓe Israa'iila, e ɓe kulii mo, hono Muusaa, fuu sahaa o wuurii. Kadi Joomiraaɗo wi'i e Yuusaa, o wi'i, yaamno sarɗiiɓe ɓe njoɓɓinoo saanduuɗu laamu seedantaagu Joomiraaɗo, ɓe yaltu e Jordan. Kadi Yusuwa yaamri

sarnuɓe, o wi'i, Yaltu e nder Jordan. Kadi waɗi hono nde feccii ɓe sartuɓe ɗaɓɓuɓe sanduku allaaji Joomiraaɗo iwdi Jordan, kadi ɓe njokki koyɗe mum'en e leydi, njuɓɓini ndiyam Jordan e nokku mum, kadi yahi hono nde janngo e ñalawma ñalnde e fof doggu ngu. Kadi yimɓe ɓe yaltii e nder Jordan ñalawma lewru gadano, kadi ɓiɓɓe Israa'ila njokkondiri e Gilgal e geɗel ɗel e fuɗɗorde naange e Jeriko. Kadi haɗe sappo e ɗiɗi ɗii, ɗe o naati eUrdun, Yuusuwa dartini ɗe e Gilgal, o wi'i, si ɓiɓɓe miiɗon naamni on o wi'i, ko foti haɗe ɗii? Jeytino e ɓiɓɓe mumen, ko Israila yaaɓi Jordaanu nduu e leydi yoosɗi, sabu Joomi Alla amen yoosɗi ndiyam Jordaanu yeeso maɓɓe, haa o yaaɓi; ko wano Joomi Alla amen waɗi e geese ɓooyɗe, nde Joomi Alla amen yoosɗi yeeso men, haa min yaaɓi; Ngam leyɗeele leydi fof anndee, ko doole Joomi ena heewi, e ngam on kuutoro Joomi Alla amen e golle fof.

5

Kadi e waɗi hono e nannduɓe ɓe laamɓe Amoriyankooɓe ɓe ɓe woni ɓadol Jordan, e laamɓe Finiisiya ɓe ɓadol geese, sabu a yoɗɗini Joomiraaɗo Alla Jordan maayo e yeeso ɓiɓɓe Israa'iila e janngol woppaade mum'en, e yoɗɗini hakkillaaji mum'en, kadi ɓe kulii, kadi alaa woni e mum'en ganndal hay gooto e yeeso ɓiɓɓe Israa'iila. Nder ndee sahaa, Joomi wi'i Yusuwa: Waɗ hoore maa ɗaɓɓe hayre e hayre ɓaɗɗo, kañum jooɗ daañee ɓiɓɓe Israa'iila e ɓennuɗo. Kañum Yusuwa waɗi leɗɗe hayre ɗe ɓeydaani, kañum o daañi ɓiɓɓe Israa'iila e nokku ngoɗɗinɗo,

Ngonka Ɓernde. Hol ko Yuusaa maayi ɓiɓɓe Israa'iila: foti ɓe wadi e laawol, e foti ɓe woni tawaaka e ɓe yaltii e Misra, kala ɓe, Yuusaa tawaani ɓe; sabu duuɓi cappanɗe e ɗiɗi Israa'iila rukkii e ladde Mabdaritis. Sabaabu ɗuum, goɗɗo keewɗo ɓeydaama e makko ɓee ɓurɗe njiɗɗo ɓe yaltii e leydi Misra, ɓe nulii ko Alla wadi, ɓe Alla wadi hukum ko ɓe ñaamata leydi ndi Joomiraaɗo wadi laylaytol e mawɓe mum'en ngam hokkude leydi ndi kosam birɗam e ɲaamdu. Kono e ɓadii ɗii, o ɓenndi ɓiɓɓe mum'en, ɓe Yusuwa daɓɓi, sabu ɓe jibinaa e laawol ɗoo tawo daɓɓaaki. Ngoodi ɓe daññaama, ɓe heɓii jamtugol ɗoo ɗoo njoɗɗi e nder leydi ndii haa ɓe keɓiima cellal. Kañum Joomi wiyi Yusuwa ɓii Nuuna, hannde ñalnde ndee mi ittii ɗemngal Misra ummaade maa, kañum o noddi innde nokku ngu Gilgal. Kadi ɓiɓɓe Israa'iila wadi paska ñalnde sappo e nay e nayi ko lewru, e daadi hiirde, e fuɗɗoode hirnaange Yeriko, e ɓadaaki Urdun, e lesdi. Kañum ɓe ñaamii e gawri leydi mbosdi e kesi. Nder oo ñalnde, manna daañii caggal ɓe ñaamii e gawri leydi, kadi manna alaa tan e ɓiɓɓe Israa'ila; ɓe ngarti leydi Feniisiyankooɓe nder hitaande oo. Kadi wadi hono tan Yusuwa e Yeriko, kadi o yettii e gite makko yidi neddo taytoo yeeso makko, kadi laaɓi ɓeydaandi e junngo makko. Yusuwa ɓennii, wiyi mo: Amen nden tan, walla goɗɗo ɓaleeɓe? O wiyi mo, min ko jeyɗo leslol doole Joomi, jooni mi arti. Kañum Yuusaa yotti e hoore makko e leydi, kañum o wi'i mo, jom, ko njiɗɗaa e jiyaaɗo maa? Kadi jeyɗo laamɗo leyyi Joom wi'i e Yusuwa, Uddit ndeenka e ɓulli koyɗe maa, ko foti nokku ngu jooni a tayii e mum, ko nokku seerndu.

6

Kadi Jericho uddaama e nannditaama, kadi alaa gooto yaltii daga mum, walla alaa gooto naatii. Kañ Joom wiyi e Yusuwa: Yiɗi mi, mi njokkondira e junngo maa Yeriko, e laamɗo makko o e ndee, galooji mbiyɓe e nguurndam. A nii tan, doggir ɗum yimɓe ɓe mbinndi e nder kuuɗe. Kañum e waɗi hono so nde on huutoroo ɓoggol ɓoggol, yettoo fof yimɓe ɓee gooto sahaa, kañum so mbii yettii mumen maa, njuuɗi ɗii galle ɗii wuro maa njuuɗa, kañum naati fof yimɓe ɓee, kala gooto njaltii e yeeso makko e nder wuro ngo. Kadi Yuusaa Ibbun Nuunu naati faade seedoɓe, kadi o wiyi ɗum mbaɗi, o wiyi, haalɗine yimɓe ɓe yaha ronndude, kadi ɓe keewndine wuro ngo, kadi jom'en ɓe yaha yeeso ɓe njoɓɓinii yeeso Joom. Kadi je'e'i sarɗiyaaɓe ngarɗi je'e'i mbuuɗe sarɗe ɗe yejjitee kañum yeeso ɗoo e ɗaɗi Joom, kadi ɓe mbuuɗee e doole, kadi sanduuɗu ndu laawol Joom yejjitee. Ɓe mbaɗɗi ɓe njokku ɓe yaha yeeso ɓadii, e ɓe sarkiyaaji ɓe njokkuɓe caggal sanduku jaɓɓorgo Joom ɓe huutoroo kaayre. Yusuwa haali yimɓe ɗii, o wi'i, hoto haala, kadi alaa gooto nana daande maa, haa ñalnde o hokkii mo haala, kañum on haala; kadi saakondiral laamu Alla yaltii, o yahi yaynirde e sahaa, o ɗoofii ɗoo. Kañum ñalnde ɗiɗaɓo, Yuusaa tayii subaka, e sarkooɓe ngarɗii ladde nder laawol Joomiraaɗo. Kadi sarɗiyaaɓe jeeɗiɗi ɓe njiɗɗitoo kornaaje jeeɗiɗi ɓe yahi yeeso ɗo Joom, kadi caggal ɗum ɓe njahata ɓe ngoodi, kadi yimɓe wooɓe ɓe cakkitii caggal sanduku laawol Joom, kadi sarɗiyaaɓe ɓe huutii e kornaaje, kadi yimɓe wooɓe fof ɓe keewi wuro ɗo

jowi ɓadii e ɓaɗɗo, kadi o yahi kadi e duɗal; ngo waɗi no ɗum e ñalawɗi jowi. Kadi ñalnde je-jeeɗiɗo, tayii ɓe asuba, e yiilti ɓe wuro nde ñalnde je-jeeɗiɗo hitaande. Kañum e waɗi e nder daarol je'e je'e, mawɓe ɓe huutori, kañum Yuusaa wi'i ɓiɓɓe Israa'iila: huutore, ko Joomiraaɗo neldini on wonde galle. Wuro ngo maa wona ɗo cursed, o e fof so heewi e ngo, to Joom Sabaoth, si wonaa Rahab debbo prostitute, spare ɗum mo, e fof so heewi e suudu makko. Kono on maa, on njeyee-ɗaa tan e ɗoo ko haramteeɗo, si wonaa so miijeteede on maa on hoore maa naatee e ɗoo ko haramteeɗo, e on waɗee leydi njoɓɓordi ɓiɓɓe Israa'iila ko haramteeɗo, e on momtee min. Kala feccere nii e nii nii, walla nii nii, walla nii nii, walla nii nii, mo woni seeɗo e Joomiraaɗo, mo ngarteede e kaasol Joomiraaɗo. Kadi sarɗiiɓe ɓuuɓii e ɓuuɓe, hono tan yimɓe nanii ɗaɓɓere ɓuuɓe, fof yimɓe haalaaki gooto e haalaakaaku mawɗo e tiiɗo, kadi fof ngaari yetti keewɗi, kadi fof yimɓe yaltii to wuro. Kadi Yuusaa haramii ɗum, e foti ko ɓuri e nder wuro, tuggi gorko haa debbo, tuggi ceeɗo haa kijaaɗo, e haa ngelooru e daande, e hoore leggal. Kadi e ɗiɗi ceeɓɓe ɓe njaltinoo, Yuusaa wiyi, naatee e nder suudu debbo ndee, kadi yaltinee mo e ɗoon, kadi foti ko woni mo. Kadi ceeɗiiɓe ɗiɗi ɓe njaltinoo wuro ɗo natnoo to suudu debbo ndu, yaltinoo Rahabu debbo luumo, e baaba makko, e neene makko, e ɓiɓɓe makko, e denndaangal makko, e fof ko woni makko, njogii ɓe mo baawo leso Israa'iila. Kadi wuro ngo ɓuraa e nder yiite e golle fof ɗe e nder makko, si wonaa fedde e zaabu e bronze e ɓaleeru ɓe mbaɗi e kaasunooɗo Joom ngam naatnaa. Kadi Rahab ɗo debbo boofaajo, e fof ɗo galle makko ɗo baabaajo, o rescii nduuɗo Yuusaa, e o njokkondiri e ɗo Israa'iila

haa ɗo hannde ñalnde, sabu o suutii ɗo ɓe njettaaki, ɓe o neldii Yuusaa ngam njettude ɗo Yeriko. Kadi Yusuwa waɗi neddaango e ñalnde nden yeeso Joom, o wi'i, mo mallanaama neddo, mo ngartan gada wuro nden; e ɓiɗɗo makko cakkitiiɗo o mbaɗan ɗum, kadi e ɓiɗɗo makko ɓurɗo o dartan ɓuuɓe mum. Kadi nii Hozan ɗo Betel waɗi, e Abiron ɓiɗɗo makko gadano o daggal mo, kadi e ɓiɗɗo keewɗo kisaltaango o jokkitii ɓuuɓe mum. Kadi Joomi wayi e Joshua, kadi innde makko wayi e leydi fof.

7

Kadi ɓiɓɓe Israa'ila njaɓi, njaɓi mawndi, kadi ɓe ɓuri e ko haramteeɗo; kadi Akar ɓii Karmi ɓii Sambiri ɓii Sera e leydi Yahuuda heɓii e ko haramteeɗo; kadi Joomiraaɗo ɓeydii e ɓiɓɓe Israa'ila e cuuɗi. Kadi Yusuwa neldii worɓe e Ayi, ɗo woni e Betel, o wiyi, njettinee Ayi kadi worɓe ɗii yaltii kadi ɓe njettinii Ayi. Kadi ɓe ruttii to Yusuwa, kadi ɓe wiyi to makko, hoto yimɓe fof yaltu, kono hono ujunere alfu ɗiɗi walla tati alfu worɓe ɓe yaltu kadi ɓe ngartu wuro nduu; hoto yiɗ yimɓe fof ɗoo, sabu ɓe keewɗi tan. Kañum ɓe yahi haa ko foti ujunere tati worɓe, kañum ɓe ruttii e yeeso worɓe Gayi. Kadi yimɓe Gayi warti e mum'en worɓe tati e jeegom e jowi, kadi ɓe ɗokkiti ɓe tuggi e wurtude nde, kadi ɓe rusiri ɓe tuggi e feccere nde, kadi berte yimɓe ɓee huɗi, kadi o wari hono ndiyam. Kañum Yuusaa taaraani nguuji makko, kañum Yuusaa njokkii dow leydi e yeeso makko ɓanndu Joomiraaɗo haa jemma, kanko e ɓe mawɓe Israa'iila, kañum ɓe njokki boowal dow hoore mum'en. Kañum

Yuusaa wi'i, mi yaajii Joomi; ko sabaabu hol biyɗo maa ɗoo yamri yimɓe ɓee Jordaana ngam jooɗtinde ɓe e Amorayankooɓe, ngam haɗde min? Kono so min ngoodi e min jeyaa e dow Jordaan. Kala ko mi faamay tan Israel wayii ɓernde e yeeso jiiɓinoowo makko? Kañum Kanaanajo naaninoo e fof ɓe ngoodi e leydi, ɓe mbaɗa min, e ɓe momta min iwdi e leydi, kañum ko a waɗa innde maa ɓurnde? Kadi Joomi wi'i e Yusuwa, tagi, ko waɗi on a ruttii e ɗaande maa? Yimɓe ɓe junubaama e ɓe falaama laamu ngu, ngu mi waɗii e mum ɓe, ɓe ɓurɗo e ko adii kadi ɓe ɓeydii e saakuuji mum ɓe. E alaa, ɓiɓɓe Israa'ila ngoodi mbaawaa jokkondirde e yeeso yimɓe jaɓɓorɓe mumen, ɓe artinoo ɓernde mumen ɗoo yeeso yimɓe jaɓɓorɓe mumen, sabu ɓe wurtii ko haramteeɗo. Miin joofaani tawo wonde e mon, so a moofaani ittude ko haramteeɗo ndoo e mon. Takkuɗo haɗir yimɓe ɗen, kadi wi'u haɗiraade ñalnde aroore, ɗee ko Joomiraaɗo Alla Israa'iila wi'i, ko haramteeɗo ina woodi e mon, a mbaawataa fijjitde yeeso jaaɓorɓe mon, haa tawii a momtii haramteeɗo ndee e mon. Kadi on mbaɗa jamaa fof subaka e nder lebbi, kadi ko lebbi ngo Joomi nii, on mbaɗa e nder ɗemɗe, kadi yimɓe ɓe Joomi nii, on mbaɗa e nder suudu, kadi suudu ngo Joomi jaɓi, on mbaɗa e nder gorko. Kadi mo hollitee, maa yeewee mo e yiite, e fof ko woni mo ko, sabu o jibini laamu Joom, kadi o waɗi haɗeele e Israa'iila. Kadi Yusuwa tagi sahaa e subaka, o ngarti yimɓe ɓe e nder leyyi, kadi lenyol Yahuuda hollitaama. Kadi o ngarndaa e nder leñol, kadi leñol Zaraï hollitaama. Kadi o ngarndaa e nder gorko, kadi Akar ɓiɗɗo Sambiri ɓiɗɗo Sera hollitiima. Kadi Yuusaa wi'i e Akar: hokku ndimaagu hannde e Joomiraaɗo Alla Israa'iila, kadi hokku

jaabawol, kadi haalan am ko a wadi, kadi hoto suud-daa e am. Kadi Akar jaabii Yusuwa, kadi o wii, goonga mi juutii yeeso Joomi Alla Isra'iila; dum e dum mi wadi. Mi yiyi e nder ɓamtaare nduu juulde wuurndude, e diidi temedere silfeer, e demngal gootal sannagal cappande silfeer, kono sabu mi miijii ɓe, mi heɓii ɓe; kono ɓe suudaama e nder luggere am, e silfeer ndeer suudaama les ɓe. Kañum Yusuwa neldii nelaaɓe, kañum ɓe yiilii to bannge ndee to leydi ndii, kañum dee dii woni duuɓtaadi to bannge ndee makko, kañum ngelooru nduu les dum. Kadi ɓe yaltini dum e nder daango, ɓe ngarti dum to Yuusaa e jibinaaɓe Israa'iila, ɓe danndini dum yeeso Joomiraado. Kadi Yusuwa naati Akar bii'do Sera, kadi o yaltini mo to faango Akor, kadi ɓiɓɓe makko, kadi rewɓe makko, kadi daaneeje makko, kadi dabbaaji juulɓe makko, kadi kala mbaalu makko, kadi suudu makko, kadi kala huunde makko, kadi kala yimɓe e makko; kadi o yaltini ɓe to Emekakoor. Kadi Yuusaa wi'i e Akar, ko hol ngol a rusii men? Joom jokkondiri ma fof ko no hannde. Kadi feccitii ɓe mo e pelle, Isra'ila fof, kadi dartii ɓe mo kuugal mawngal pelle; kadi Joomi dartii e haɗeele makko ɓesngu. Sabu dum o innii mo Emekachor haa hannde ndee.

8

Kadi Joomiraado wi'i e Yuusaa, hoto kulol, hoto kadi ɓeydito; naatnu e maa fof worɓe ɓe ngoodi, kadi tagitagaa yahu e Ayi; yeewto mi hokkii e juude maa boqdo Ayi, e leydi makko. Kadi a mbada Ayi, no a mbadii Yeriko, e laamdo makko; kadi ɓurde

dabbe ɗe a mbaɗa ɓurɗe ɗe e hoore maa; kono a waɗ e hoore maa ɓeydagol e wuro e caggal makko. Kadi Yuusaa tagi e yimɓe ɓe fof ɓe jaaɓorɓe ngam yaltude to Gaay. Yuusuwa suɓii teemedere sappo e tati duuɓi worɓe, worɓe ɓe jogii e nguurndam, kañum o neldii ɓe jamanu. E o waɗi ɓe, o wi'i, on ɗon jokkondire caggal wuro ngo, hoto yejjitee e wuro ngo, kala mbaɗa keɓe fof on. Kadi mi e fof ɓe ngoodi e am min njahata haa wuro nduu, e ko waɗa no so ɓe wuurɓe e Ayi ɓe yaltii ngam yiɗde min, hono e ɓannge ɓurɗo kadi, e min njuula e yeeso mum'en. Kadi so ɓe yahi caggal amen, min mbaɗa ɓeydoo ɓe e galle, kadi ɓe mbaɗa haala: Ɓe ndii ɗii e yeeso amen, haalare nii e ɓadiiɗo. Onon kono, on maa tagi jeyaa e nder ɓamtaare ndee, e on maa yaha e nder wuro ngo. E nder damal ndee on maa gaskat, yeew, mi waɗii juumre e mon. Kadi o neldini ɓe Yuusaa, kadi ɓe yahi to suudu ɗaɓɓere, kadi ɓe jooɗii hakkunde Beyteel e hakkunde Ayi, ummorii to kammu Ayi. Kadi Yusuwa janngi subaka, o yilliima yimɓe ɓee, kadi eɓe yahriti, kanko e mawɓe ɓee, ɗoo yeeso yimɓe ɓee haa Ayi. Kadi fof yimɓe ɓe mbinndiiɓe e makko ɓe yaltii; kadi ɓe yaawata ɓe njaɗi ɓaddi wuro tuggi ɓesngu. Kadi ɗo ambush ɗo wuro ɗo ummoraade haayre. Kadi waɗi ko no yiyde lamɗo Gai, o yaawii kadi o yaltii e njoɓɓitaare ɓe e hakkunde e nder ɓiɗɗo, kanko e fof yimɓe ɓe e makko. Kadi kanko anndaaki ko ambush e makko woni caggal wuro ɗo. Kadi o yii, kadi Yusuwa e Isra'iila yaltii iwdi e yeeso mum'en. Kañum ɓe njokkondiri caggal ɓiɓɓe Israa'ila, kañum ɓe keeriiɓe yaltini heen wuro nduro. Alaa wonaa ko faati e Gayi, mo wonaa ɓeydoo caggal Israa'ila; e ndii njaɓɓii wuro uddiiɗo, e ndii ɓeydii caggal Israa'ila. E Joomiraaɗo wi'i e Yuusaa, yoppu junngo maa e

ɓanndu ndu e junngo maa dow wuro, sabu e juuɗe maa mi njaɓɓii mo; e ɓe njuuɓe ɗii yoppitee yaawde e nokkuuji maɓɓe. Kadi Yusuwa yaɓɓini junngo makko ɗo pelle e dow wuro; kadi jokke ɓe takkii yaawde e yaaɓde e nokku mumen; kadi ɓe yaltii tuma o yaɓɓini junngo, kadi ɓe naatii e wuro, kadi ɓe ngarti mo; kadi ɓe yaawii, ɓe huɓɓini wuro e yiite. Kadi yimɓe ɓe ngoodi e Gayi ɓe yiilii e caggal mum'en, kadi ɓe mbiyii cuuɗi ɗi yaawi e wuro ɗo o yaha e kammu, kadi ɓe heɓaani kadi nokku ɗo ɓe mbaawa ruttude ɗoo walla ɗoo. Kadi Yusuwa e ɓurɗe Israila yiyi, ko ɓe njuɓɓi galle ɗe, e ko cukkol galle ɗe yaltii to kammu; kadi ɓe waylu, ɓe darni worɓe Ayi ɗi. Kadi ɓeen yaltii e nder wuro to laamorgo, kadi ɓe mbaɗtaama hakkunde laamorgo, ɓeen e nii kadi ɓeen e nii, kadi ɓe daɓɓii ɓe haa to alaa tawde e mum ɓe mooftiɗo kadi jalliɗo. Kadi laamɗo Gayi ɓe njaɓi mo e nder duuɓi, kadi ɓe ngarti mo faade to Yusuwa. Kadi nii ɓiɓɓe Israa'ila dartii waɗde fof ɓe e nder Ayi, e ɓe e nder leyɗe pelle, e e nder ngesa e dow jiytaare, ɗo ɓe rukkii ɓe haa timmuɗo, kadi Yuusaa ruttii e Ayi, kadi o daɗɗii mo e hoore laaɓi. Kadi jeyaaɓe ɗii e ñalnde ndee, ummoraade e gorko haa e debbo, sappo e ɗiɗi ujunere, fof ɓe ngoɗɗinooɓe Ayi. Kono ɓernde ɓernde nde e nder wuro, fof, ko ɓe naatii e hoore mumen ɓiɓɓe Israa'iila e nder jaabawol Joom, no Joom yamiranii Yuusaa'a. Kadi Yuusaa huɓɓini wuro ngo e yiite, o waɗi mo ɗoobere nde alaa neɗɗo haa sahaa, o woni ngo noon haa ñalnde ndee. Kadi laamu Ayi o daaŋi mo e lekki ɗiɗi, kadi o woni e lekki haa kikiiɗe, kadi naange nde e fuɗɗii, Yusuwa o yamiri, kadi ɓe njaaɓi bakke makko e lekki nde, kadi ɓe wutti mo e leggal nde, kadi ɓe jokkiti mo hoore haaje, haa ñalnde ndee.

9

Ko nanndi nde lamɓe Amoriyankooɓe nannuɓe e ɓadii Urdun, ɓe e ɗo dow, e ɓe e ɗo lesdi pelle, e ɓe e ɗo fuu riyaaji mawndi geɗe mawnde, e ɓe e ɗo bannge Anti-Libaan, e Hittiyankooɓe, e Kanaaniyankooɓe, e Perizziyankooɓe, e Hiviyankooɓe, e Amoriyankooɓe, e Girgashiyankooɓe, e Jebusiyankooɓe, ɓe tawtii gooto ngam waɗde jaaɓi e Yuusaa e Israa'iila fof e sahaa gooto. Kadi ɓe ngoodi e Gibeyon nannoo foti ko Joomi waɗi e Yeriko e Ayi. Kadi ɓe waɗi kadi ɓe keeriiɓe maa e ɓikkitaare, kadi ɓe njiyi ɓe heɓti ɗum-ɗum e ɓe heɓti ɗum-ɗum, kadi ɓe naatnoo ɓe naati ɓoowe ɗiɗi e dow ɓaŋŋe mumen, kadi ɓulɓe diiwaan ɗiɗi e ɓennuɗe e ɗaɓɓaɗe, kadi kofol juuɗe mumen, kadi juuɗe mumen ɗiɗi e ɓennuɗe e koyɗe mumen, kadi cuuɗi mumen ɗiɗi e dow mumen, kadi mburu mumen ngu ɗum-ɗum yaasuɗo e ɓuuɓuɗo e ɲaameteɗo. Kadi ɓe njaɗi fayde Yuusaa e nder laaɓi Israa'iila e nder Gilgal, kadi ɓe wiyi fayde Yuusaa e Israa'iila, min njiyii e leydi woɗɗi, kadi jooni waɗee min laawol. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila wi'i e Horiijo, yiy haa a ngonaa e am; kadi no min mbaɗa laamu e maa? Kañum ɓe wiyi e Yusuwa, min ko jiyaaɓe maa men; kañum Yusuwa wiyi e ɓe, ko ɗo ngonɗaa, e ko ɗo njiytii? Kadi ɓe wiyi, iwde leydi woɗɗi haa jooni ɓiɓɓe maa ari e innde Joomiraaɗo Alla maa; min nanii ko innde makko, e foti ko o waɗi e Misra, e foti ko o waɗi e lamɓe Amoriyankooɓe, ɓe ngoodi caggalUrdun, e Sihon lamɗo Amoriyankooɓe, e Og lamɗo Bashan, o ngoodi e Ashtarot e Edrei. Kadi sabu nannde ɓe wiyi e men ɓe mawɓe men e fof ɓe ngoodi e leydi men, wi'i,

naatee jaaɓɗe e laawol ngol, kadi yaha e yiɗtude ɓe, kadi mbaɗa e ɓe, ɓe cokliɓe maa men, kadi jooni mbaɗee men ndimaagu nguu. Ɗee mburu ɗii, min fudduɗi ɗum fudduɗe e nder ñalngu ngu min yaltii ngam waɗde to on; kono jooni ɗum yaawii e ɗum warii mbuuɗi. Kadi ɗii ɓoggol ɓernde ɗii min timminii ɓee kesi, kadi ɗii ɓeɓɓii; kadi kuuje amen, e na'i amen ɓurɗii tuggi laawol mawngol tan heewi. Kadi ardiiɓe ɓe ngarti e jaɓɓugol mum'en, kadi ɓe naamndaaki Joomi. Kadi Yuusaa waɗi jaamiiji e maɓɓe, kadi ɓe waɗi laawol e maɓɓe ngam kisde maɓɓe; kadi ardooji leydi ndi luldi e maɓɓe. Kadi waɗi caggal ñalawɗi tati caggal mahde laamu e maɓɓe, ɓe nannii ko ɓe woni ɓadiiɓe mum'en, kadi ko ɓe woni e nder mum'en. Kono ɓiɓɓe Israa'ila yaltii, kono ɓe njaari to wuro maɓɓe; wuro maɓɓe ɗii ko Gibeyon e Kefiira e Beerot, e wuro Yaariim. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila warataa ɓe, sabu ardiiɓe fof laamii e Joomi Alla Israa'ila e ɓe, kadi jamaa fof ngunndii e ardiiɓe ɓen. Kadi ardoɓe ɓe wiyi e pottal fof, min jaaraama e maɓɓe Joom Alla Israa'iila, kadi jooni min waawataa taabde maɓɓe. Ɗum min mbaɗa, min ndaree ɓe moyye, e min ngarondira ɓe; e ɓurɗo waawataa e amen sabaabu laaɓtungal ngo min laaɓii ɓe. Ɓe maa njoɗɗa, e ɓe maa wona ɓe ɓuttiiɓe lekki e ɓe ɓuttiiɓe ndiyam to kala jamaa, hono no ardoɓe wi'i ɓe ɗum. Kadi Yuusaa noddi ɓe, kadi o wi'i ɓe, ko sabaabu on ɓeydii mi, on wi'ata, min moofti wonde tan e maa; kono on ko yimɓe leydi ɓe ngondi e amen? Kadi jooni on ngoodi laanateeɓe, gooto alaa artitee e mumen jiyaaɗo, walla ɓesngu lekki, walla ɓesngu ndiyam, e am e Alla am. Kadi ɓe jaabii Yuusaa, ɓe wiyi, winndinaama min foti ko Joomi Alla maa yaamaani Muusa jom makko, hokkaade on maa leydi ndii, e momtude min e fof yimɓe

ɗi ngoodi e leydi ndii yeeso maa; kadi min kulii heewde baawɗi ko faati e ɓernde maa, kadi min wadii ko oo. Kadi jooni yiy min ɗo e juuɗe mumen en nder juuɗe mon; hono no wadi yurmeende e mon e hono no miijo e mon, waɗ-en min. Kadi ɓe wadi ɓe noon, kadi Yuusaa kisii ɓe e ñalnde nden tuggi juuɗe ɓiɓɓe Israa'iila, kadi ɓe warawataa ɓe. Kadi Yusuwa suɓii ɓe e ñalnde ndee, ɓe jeyɓe leɗɗe e ɓe njiɓɓe ndiyam hono gooto e jamaa fof, e hono gooto e daande Alla; sabu ɗuum ɓe ngonɗinɓe Gibeyon warii jeyɓe leɗɗe e ɓe njiɓɓe ndiyam e daande Alla haa hannde, e haa e nokkuure wonde Joomiraaɗo suɓata.

10

Ko nii Adonibezek laamɗo Yerusalem nanii ko Yusuwa heɓii Ayi, e o rusii mo foti, hono ɓe wadii Yeriko e laamɗo makko, nii ɓe wadii kadi Ayi e laamɗo makko, e ko yimɓe wonnooɓe Gibeyon jippii fayde e Yusuwa e e Israila, e ɓe kulii e mum'en tan, sabu o anndi ko wuro mawngo Gibeyon, hono gooto e ɗe wuruuji ɓurdi, e yimɓe makko fof ko worɓe. Kadi Adonibezek laamɗo Yerusalem neldini to Elam laamɗo Hebron, e to Pidon laamɗo Jarmuth, e to Jephtha laamɗo Lachish e to Dabein laamɗo Adullam, o wiyi: Waalɓe, yaltɓe to am, e ballitɓe am, e min ngonɗinee Gibeon; sabu ɓe ɓennii to Yusuwa e to ɓiɓɓe Israila. Kadi ɓe yaltii, laamu jowi ɗii Jebusiyankoobe, laamu Yerusalem, e laamu Hebron, e laamu Jarmuth, e laamu Lakish, e laamu Adullam, kaɓɓe e yimɓe mum fof. E ɓe keɓii e Gibeyon, e ɓe ngoɗɗi mo. Kadi neldaano yimɓe ɓe ngoodi e Gibeyon fayde e

Yusuwa e nder leso Israa'ila e Gilgal, e wiyde, hoto yejjit juuɗe maa iwdi e ɓiɓɓe maa; yah haa amen, yaawde, kadi wallu amen, kadi faytu amen; sabu ɓe njokkondiri ko e amen fof laamɓe Amoritiyankooɓe, ɓe ngoodi e leydi dow. Kadi Yuusaa yahi haa dow e Gilgal, kanko e ɓee yimɓe goɗɗo ɓe ngarɗo e makko, ɓee goɗɗo mo waawi e nguurndam. Kadi Joomi wi'i e Yusuwa, hoto kulol ɓe, sabu mi nattini ɓe e juuɗe maa; gooto alaa e ɓe mbaɗtaa ɗoo yeeso mon. Kadi sabu Yusuwa ari e mum'en fof sahaa, o yahi hakkunde jemma kala iwdi e Gilgal. Kadi Joomi waɗi ɓe e yeeso ɓiɓɓe Israila, kadi Joomi rusii ɓe e rusagol mawngol e Gibeyon, kadi ɓe ɗokkitii ɓe laawol ɗokkugol Bet-Horon, kadi ɓe taggitii ɓe haa Aseka e haa Makkeda. E nder ɓe remmii ɓe e yeeso ɓiɓɓe Israa'iila e dow ɗaggol Horon, e Joomi wuuri haɓɓii ɓe haɓɓe ɓalɗe kammu e kammu haa Aseka; e ɓe maayi e sabaabu haɓɓe ɓalɗe kammu ɓuri keewɗi e ɓe ɓiɓɓe Israa'iila warrii e laaɓe e nder jahaangal. Tuma ndee Yuusaa haalii e Joomiraaɗo, ñalnde nde Alla njooɗnii Amorit e les Israa'iila, tuma o ɓuɓɓinii ɓe e Gibeyon, e ɓe ɓuɓɓinaama iwde ɓiɓɓe Israa'iila; e Yuusaa wii, naange yo tayyo e Gibeyon, e lewru yo tayyo e laawol Ayaloon. Kadi naange jokki e kadi lewru jokki e nder caggal, haa Alla haɗi yimɓe mum'en; kadi naange jokki e cakkitol kammu; naange yahay e fuɗɗoode e hirnaange e teeŋtinde ñalawma gooto. Kadi wonaa ñalnde goɗɗo no oo, hay ɓaawo hay caggal, haa Alla nannii neddo, sabu Joomiraaɗo waɗi ɓamtaare e Israa'iila. Kadi ɓe njuuɗi, ɓe jowi laamɓe ɓee, kadi ɓe suuɗii e nder luggere nde e Makeda. Kadi nolletaama e Yusuwa, wiyanɓe: Njiytaama ɓe jowi sarɗiiji joyi suuɗiɗi ɓe ɗuuɗiɗi e nder luggere nder Makeda. Kadi Yuusuwa

wi'i, kuliree haaje e dow kanko leggal ngal, kadi suɓee worɓe ngam rewde e mum'en. Onon kono hoto tayaani, nana e caggal ɓesnguuji mumen, kañum ɓaɗɗo mumen, hoto yaɗtin ɓe naatde e gure mumen; sabu o Joomi Alla amen nattii ɓe e juuɗe amen. Kadi waɗi no e ko Yusuwa e fuu ɓiɓɓe Israila dartii tayde ɓe dartugol mawnugol tan haa to bandu, kadi ɓe njogoɓe njogaama e gure keɓɓe. Kadi feccii kala yimɓe ɗii e Yuusaa e nder Makkedaa e jaɓɓorɗe; kadi alaa gooto e ɓiɓɓe Israa'iila ɓurnii e ɗemngal makko. Kadi Yuusaa wi'i, udditee luuɗol ngol, kadi yaltinee lamɓe joy ɓee e luuɗol ngol. Kadi ɓe yaltini laamɓe joyi ɗii diga nder luumo, lamiiɗo Yerusalem, e lamiiɗo Hebron, e lamiiɗo Jerimot, e lamiiɗo Lakis, e lamiiɗo Adulam. Kadi sabu ɓe yaltini ɓe e Yusuwa, kadi Yusuwa noddi fof Isra'ila, e ɓe ardiiɓe jaŋde ɓe yahii e makko, o wiyi ɓe, yana e ɗoon e toppito koyɗe maa e kaaje maɓɓe; kadi ɓe arii ɓe toppitii koyɗe maɓɓe e kaaje maɓɓe. Kadi Yuusaa wi'i e mawɓe: Hoto kulol mawɓe, kadi hoto ɓeydoo, heɓoo gacce e heɓoo doole, sabu ɗum noon Joom mbaɗa e ɓen fof yimɓe jaɓɓorɓe mumen, ɓen on ngoɗɗinoo e mawɓe. Kadi Yuusaa warii ɓe, kadi o ɗaŋtini ɓe dow lekke jowi, kadi ɓe ɗaŋtaama dow lekke ɗii haa jemma. Kadi waɗi e hitaande naange ɓennugol, Yusuwa yamri, kadi ɓe njippii ɓe e lece ɗe, kadi ɓe ɗuuɓii ɓe to luggere nde, to nde ɓe wuri tawde heen, kadi ɓe kulii haaje e luggere nde haa ñalnde hannde. Kadi ɓe ngarti Makkedah e ñalnde nden, kadi ɓe warni ɗum e hunnde laaɓe, kadi ɓe halki fof ko ngaree ko woni e mum; kadi alaa gooto woni e mum mo kisaa e mo ɓeydii; kadi ɓe waɗi to laamɗo Makkedah, ko no ɓe waɗi to laamɗo Jericho. Kadi Yuusaa yahi e Israa'ila fof e makko ummorii e Makeda haa e

Libna, kadi o wadi jaaɓɗitaare Libna. Kadi Joomiraaɗo neldini mo e juuɗe Israa'iila; kadi ɓe njaɓi mo, e laamiiɗo makko, kadi ɓe wari mo e hendu laaɓi paltaare, e fof ɓesngu e mo; kadi alaa fawtaama e mo goɗɗo kisaaɗo e goɗɗo rewtiiɗo; kadi ɓe wadi e laamiiɗo makko, no ɓe wadi e laamiiɗo Yerikoo. Kadi Yusuwa yahi e ɓurɗo Isra'ila fof e makko ummorii e Lebna haa Lakis, kadi o ɗaɗɗi mo, kadi o wadi ɗaɗɗugol mo. Kadi Joomi nattini Lakiis e juuɗe Israa'iila. Kañum o heɓii mo e ñalnde ɗiɗaɓo, kañum ɓe mbadi mo e hoore laaɓe, kañum ɓe momti mo fof, no ɓe wadi Lebna. Tuma on Elam laamɗo Gezer yaltii ngam wallude Lakiis; kadi Yusuwa hokki mo e hoore laawol, e yimɓe makko, haa alaa mo artii e mum ɓesngu walla mo cosii. Kadi Yusuwa yahi e leydi Isra'ila fof e makko ummorii e Lakis haa e Odollam, kadi o nanngi ɗum kadi o naati ɗum. Kadi Joomiraaɗo hokki mo e juulde Israa'ila, kadi ɓe ngarti mo e ñalnde nden, kadi ɓe warii mo e hoore laabi, kadi kala nefeejo e mo ɓe warii, hono no ɓe wadi e Lakiisa. Kadi Yuusaa yahi e Isra'iila fof e makko to Hebron, kadi o daandiima ɗum. O daññii mo e hoore leggal, e kala nde nafata e mo. Alaa gooto resaama. Hono ɓe wadi Odollam, ɓe halki mo foti, e kala nde nafata e mo. Kadi Yuusaa e Israa'ila fof ruttii haa Debiir; kadi nganndii mo, njaɓii mo, e laamiiɗo makko, e wuro makko; kadi dadii mo e hoore laawol, kadi momtii mo, e kala huunnduko e mo; kadi alaa njaɓtii mo gooto moyyiniiɗo; hono wadii e Hebron e laamiiɗo makko, kadi wadii e Debiir e laamiiɗo makko. Kadi Yuusaa daɓɓi fof leydi ndi ko ɗon e dow koppirɗe, e Negev, e leydi ndi ko pelle, e Asedot, e lamɓe mum; ɓe njiilii e mum'en gooto mo kisaa; e fof ko nana e nguurndam o momtini, hono no

Joomiraaɗo Alla Israa'ila yamiri, tuggi Kades Barnea haa Gaza, fof Gosom haa Gibeyon. Kadi foti laamɓe mumen, kadi leydi mumen, Yuusaa hokki ɗum gooto tan; sabu Joomiraaɗo Alla Israa'iila waɗi ɓamtaare e Israa'iila.

11

Nde Jabis lamiiɗo Hasor nanii, o neldii e Jobab lamiiɗo Marom, e lamiiɗo Simron, e lamiiɗo Aksaf, e lamiiɓe ɓe e Sidon mawnde, to leydi dow, e to Araba yeeso Kinerot, e to lesdi pelle, e to Fenador, e to Kana'anaaɓe geɗe e fuɗnaange, e to Amoriyaankoɓe geɗe, e Hettiyaankoɓe, e Feresiyaankoɓe, e Jebusiyaankoɓe ɓe e dow, e Hiwiyaankoɓe, e ɓe les Hermon to leydi Masuma. Kañum ɓe yaltii ɓe kañum laamɓe mum'en e ɓe, hono ngeeso mawɗo ɗo e yimɓe mum'en, e pucce e karete keewɗe tan. Kadi ɓe ngoori fof ɓe laamɓe ɓee kadi ɓe waɗi e nder gooto, kadi ɓe dañi e dow ndiyam Merom ngam waɗde geɗe e Israa'iila. Kadi Joomi wi'i e Yuusaa, hoto kulol tuggi yeeso maɓɓe, sabu janngo ndee waktu ndee mi njokkondira ɓe ɓe njaltii yeeso Israa'iila; pucce maɓɓe a mbaɗtana, kadi leese maɓɓe a mbuuta e yiite. Kadi Yuusaa ari e ɓeen yimɓe jom-ngonka fof e kanko ɓe e ndiyam Merom e yowitaare, kadi ɓe naati e kanko ɓe e leydi dow-dow. Kadi Joomi njaɓɓini ɓe e dow Israa'iila; kadi o heɓtoo ɓe ɓe njokkondiri ɓe haa Siidoŋ mawngu ngu, kadi haa Maseroŋ, kadi haa leyɗe Masook e fuɗnaange; kadi ɓe heɓti ɓe haa so tawaaka yimɓe mo njogaama. Kadi Yuusaa waɗi ɓe hono Joom naamni mo, o ɓoggii

pucce maɓɓe, kadi o hutti ceeɗe maɓɓe e yiite. Kadi Yusuwa rukkii e sahaa wootere, kadi o naati Hasor, kadi laamɗo makko; kono Hasor ko ɗum woni ɓooyɗo ardiiɗo leyɗeele laamɗe ɗee fof. Kadi ɓe maayi kala huuɓnde e nder mum e laaɓe, kadi ɓe halki fof, kadi alaa huuɓnde woni e nder mum; kadi ɓe ɓurni Asor e yiite. Kadi fof ɗee wuro ɗee laamɗe, e ɗee laamɓe maɓɓe, Yusuwa heɓii ɓe, kadi warii ɓe e hunuko takooru, kadi momtii ɓe, hono no Muusa jom Joomi yamirni. Kono gure fof ɗe keɓtinaaɗe, Israa'ila ɓurnaaki ɗe; so wonaa Haasoor tan, Israa'ila ɓurnii mo, e njaɓɓe fof makko, ɓiɓɓe Israa'ila naatii ɗe e hoore mum'en; kono ɓe fof, ɓe halki ɗe e ndaare laawol, haa ɓe halki ɗe; ɓe woppaaki e mum'en hay gooto ɗo ndeefata. Ko hol Joomi yamirni Musa, barɗo makko, e Musa kadi yamirni Yusuwa; e ko woni Yusuwa waɗi, o ɓennaaki hay goɗɗo e kala ko Musa yamirni mo. Kadi Yuusaa heɓii foti leydi ndi ko ɗuuɗe, e foti leydi Negev, e foti leydi Gosom, e leydi laaɓi, e leydi hirnaange, e ɗuuɗe Israa'iila, e nokkuuji ɗii ko e ɗuuɗe tuggi ɗuuɗe Halak, e ndi yaltata haa Seyiir, e haa Baal Gad, e laaɓe Libnaan les ɗuuɗe Hermoon; e o heɓii mawɓe makko foti, e dartii ɓe, e warii ɓe. Kadi ñalnde goɗɗe, Yusuwa waɗi jaŋde e laamɓe ɓen ɓen. Kadi alaa wuro, mo Israa'ila heɓaaki, fof ɓe heɓii e jaɓɓugol. Sabu sabaabu Joom, o waɗi yejjitde bɛrnde mumen ngam ɓe njokku e ɓiɗɗo e Israa'iila, ngam ɓe momtee haalde, ngam hoto hokkee ko ɓe yurmeende, kono ngam ɓe momtee haalde, no Joom wi'i e Muusaa. Kadi Yuusaa ari e sahaa naa, kadi o momti Anakiim ɗii e leydi dow, e Hebron, e Debir, e Anab, e leydi Yahuuda fof e gure mumen, kadi Yuusaa momti ɓe. Alaa ngoɗɗi Anakiim ɗii faati e ɓiɓɓe Israa'iila, kono tan e

Gaasaa, e e Gat, e e Ashdod ɓe faati. Kadi Yuusaa heɓii leydi fof, hono Joomi waɗi yaamugo to Muusaa; kadi Yuusaa hokkii ɓe to Israa'iila e nder laamɗam e nder jeytingol e golle leyye mumen; kadi leydi dartii haɓɓeede e njuɓɓudi.

12

Kadi ɓeen ko laamɓe leydi, ɓe ɓiɓɓe Israa'ila warii ɓe, kadi ɓe jaɓii leydi mumen banngeUrdun tuggi fuɗɗoode naange, tuggi luumo Arnon haa dow ɗuuɗal Hermon, kadi leydi Araba fof tuggi fuɗɗoode. Sihon, laamɗo Amoriyankooɓe, o ngoodi e Hesbon, o laamii tuggi Arnon, nde woni e nder luggere, e geɗel luggere ndee, e ɓenndu Gilaad haa Jabbok, sarhaji ɓiɓɓe Ammon. E Arabah haa to geese Chenereth e ñalngu worgo, e haa to geese Arabah, geese siiru e ñalngu worgo laawol ngo e Asimoth, e Teman ngo les Asedoth Pisgah. Kadi Og laamiiɗo Bashan ngarti e nder dimbube, o woni e Ashtaroth e e Edrei, o laamii e dow ɗuuɗe Hermon e e Salecah, e fof Bashan haa daande Gergesi, e Machi, e ɓaddu Gilead daande Sihon laamiiɗo Heshbon. Musa sukaaɓe Joomiraaɗo e ɓiɓɓe Israa'ila daɗi ɓe, e Musa hokki ɗum e nder jaɓɓugol to Ruubeen, e Gaad, e to ɓadol lenyol Manaase. Kadi ɓeen laamɓe Amoriyankooɓe, ɓeen Yuusaa e ɓiɓɓe Israa'iila warti, to bannge Jordan, e bannge geese Baal Gad to lesdi Lebanon, haa dow Halak yaltude to Seyir; kadi Yuusaa hokki ɗum e leyɗe Israa'iila ngam reende e golle mum'en, to dow, e to lesdi, e to Araba, e to Ashdot, e to ladde, e Negeb; Hittiyankooɓe, e Amoriyankooɓe, e Kana'aniyankooɓe, e

Perizziyankooɓe, e Hiviyankooɓe, e Jebusiyankooɓe. Laamɗo Jericho, e laamɗo Ai, o woni ɓadii Bethel, laamɗo Jerusalem, laamɗo Hebron, laamɗo Jarmuth, laamɗo Lachish, laamɗo Elam, laamɗo Gezer, laamɗo Debir, laamɗo Geder, laamɗo Hormah, laamɗo Ader, laamɗo Libnah, laamɗo Adullam, laamɗo Elath, laamɗo Tappuah, laamɗo Hepher, laamɗo Aphek e Sharon, laamɗo Asom, laamɗo Shimron, laamɗo Madon, laamɗo Achshaph, laamɗo Kadesh, laamɗo Jokneam, laamɗo Dor, laamɗo Goiim e Carmel, laamɗo Adullam e Phenneador, laamɗo Gai e Galilee, laamɗo Tirzah; fof ɓeen laamɓe nay e jeewɗiɗi.

13

Kadi Yusuwa ko kisiijo, o jaɓɓii e ñalnde, kadi Joom wi'i e Yusuwa, a jaɓɓii e ñalnde, kadi leydi foti keewɗi e huutoreede. Kadi ndii leydi ndi dartaama; sarhaji Filistin, Gesiiri, e Kana'anaajo, tuggi leydi ndi alaa neɗɗo ndi e yeeso Misra haa sarhaji Ekron e nano Kana'anaaɓe, ndi limtee e leyɗeele jowi Filistin, Gaza, e Ashdod, e Ashkelon, e Gath, e Ekron, e Avva, tuggi Teman e leydi fof Kana'an yeeso Gaza, e Sidoniyankooɓe haa Afek, haa sarhaji Amoritankooɓe, e leydi fof Galiath Filistin, e Lebanon fof tuggi fuɗɗoode naange tuggi Gilgal les dow hunde Hermon haa naatgol Hamath, kala mo woni e leydi dow tuggi Lebanon haa Masereth Memphomaim. Fof Sidoniyankooɓe, min maa mi haɗa ɓe e yeeso Israa'iila; kono jaabo mo e nder seedantaare to Israa'iila, no mi waɗii ma yiɗde. Kadi jooni, jeyo leydi ndin e nder jaɓɓorgo to demmbe tati nayi e juweyi, e

juutondiral lenyol Manaase. Ummorii Urdun haa to geese mawnde to fuɗɗoode naange, a maa hokka ɗum; geese mawnde nde ɗum maa waɗa daande. Ɗiɗi lenyol, e ɓadndol lenyol Manaase, Ruuben, e Gaad, Muusaa hokki ɗum e ɓadndi Urdun; e ɓadndi fuɗɗoode naange Muusaa jom Joomi hokki mo, tuggi Arower, ndi woni e dow geɗel ngenndi Arnon, e wuro ngo e ɓadndi ndiyam, e Misoor fof tuggi Medeba; Wurooji fof Sihon lamɗo Amoriteeji, mo laamii e Hesbon haa daande ɓiɓɓe Ammon; E Gilaad, e daande Gesiir, e Maakatiiji, dow Hermon fof, e Basaan fof haa Saleka; Laamateeri fof Og e Basaan, mo laamii e Astarot e Edreyi; oo fawi tuggi geeɓe, kono Muusaa daɗndi mo, o momti mo. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila halkinaaki Geshuriyankooɓe e Maakatiiyankooɓe e Kana'aniyankooɓe, kadi lamɗo Geshur e Maakatiijo ngoodi e ɓiɓɓe Israa'ila haa hannde. Kono lenyol Lewii haa hootaama galle; Joom Alla Israa'iila, kanko galle mumen, hono o wiyi ɓe Joom; e kanko ko jaɓɓugol, o jaɓɓii Muusaa e ɓiɓɓe Israa'iila e Araboti Mowaabu e bannge Urdun e Yeriiko. Kadi Musa hokki ɗoo leñol Rubena e nder ɓesngu mum'en. Kadi waɗi ko ɗen ngenndiije maɓɓe iwdi e Aroer, nde woni e yeeso nde laawol Arnon, e wuro ngo e nder laawol Arnon; e Mishor fof, haa Hesbon, e wurooji fof ɗi woni e nder Mishor, e Dibon, e Bamot Baal, e suudu Meelbat, e Bashan, e Bakedemot, e Mayfaad, e Kiriyatayim, e Sibma, e Serada, e Siyon e nder ɗon Enab, e Bet Peor, e Asedot Pisga, e Bet Yeshimot, e wurooji fof ɗi Mishor, e laamateeri fof ngeri Sihon laamɗo Amoriteeji, mo Musa warii mo e ardiiɓe Midyan, e Ewi, e Rekem, e Sur, e Hur, e Reba ardiiɗo ɓeydaaji Siyon, e ɓe ngonɗinooɓe Siyon. Kadi Balaama ɓii Beyor, annabiiwo ɗo, ɓe warii mo e nder

jaɓɓugol ngol. Waɗi ko ɗoo ɓeydaaje Ruben, Jordan ɓeydaaje; oo ko aduna ɓiɓɓe Ruben e golle mum'en, wuro mum'en e galle liggere mum'en. Musa hokki ɓiɓɓe Gad e nder leñol mumen. Kadi waɗi ko ɗaŋɗe mumen ngon Yaaser, walla gure Gileyaad fof, e juutondiral leydi ɓiɓɓe Ammoon haa Araba, mo woni e yeeso Arad. Kadi ummorii Hesɓon haa Araboth e nder Mispa, e Botanim, e Maan haa daañe Dibon, e Enadom e Otargai e Betnimra e Sukkot e Safan e laamateeri laamu Sihon lamiiɗo Hesbon; e Jordan maa waɗi daañe haa yeru geese Kinneret bannge woɗnde Jordan ummorii fuɗnaange. Ɗum nde ko jaɓɓorgo ɓiɓɓe Gaad e nder leñol mum'en e nder wuro mum'en; e nder leñol mum'en ɓe mbaɗa ruttinde ɓoggol yeeso ɓe e yeeso yimɓe njaawooje mum'en, sabu wurtii e nder leñol mum'en wuro mum'en, e galle mum'en. Kadi Muusaa hokki to ɓaddu lenyol Manaase e nder leyyi maɓɓe. Kadi waɗi ko ɗaɗe mum'en tuggi e Maan, e leydi fof Bashan, e leydi fof Og laamiiɗo Bashan ndi, e wuro fof Jayir, ɗe ina e Bashan, wuro duuɓi sappo e teemedere. Kadi juuɗe Gileyaad e nder Ashtarot e nder Edereyi wuro laamateeri Og nder Bashan to ɓiɓɓe Makir ɓiɓɓe Manase e to juuɗe ɓiɓɓe Makir ɓiɓɓe Manase, e golle leñol mumen. Ɗum ɓe Musa jaɓɓini ko laamɗe e nder ɓadol Urdun e Araboti Mowaabu e nder ɓadol Urdun ɗo e Yeriko e fuɗɗoode.

14

Kadi ɓeen ɓe ɓiɓɓe Israa'iila heɓii ko aduna e nder leydi Kana'an, ɓe Eleyasar sakkitooɗo, e Yuusu'a ɓii Nuunu, e hooreɓe

jom-baaba leñol ɓiɓɓe Israa'iila heɓtinii ɓe ko aduna. E nder kule ɓe mbadi, no Joomi wadi jaabawol e juuɗe Yusuwa to ɗemɗe teemedɗe e nay, e ɓadndol lenyol ngol iwdi hakkunde Yordan. Kadi Lewiyankooɓe, o hokkaani ɓe jaɓɓugol e ɓe, sabu ɓiɓɓe Yusufu ko lenyol ɗiɗi Manaase e Efrayiima; kadi hokkaani njaɓɓugol e leydi ndii Lewiyankooɓe, kono walla gure ngam jeyaade, e nokkuuji keewɗi ɓe ngam dabbaaji ɓe, e dabbaaji ɓe. Ko hono Joomi naamni Musa, ngo no ɓiɓɓe Israa'ila wadi, e ɓe feewni leydi ndii. Kadi ɓiɓɓe Yahuuda ɓe yettii e Yuusaa e Gilgal; kadi Kaaleb ɓii Yefunne Kenisiinaajo o wiyi e makko, a anndaa konngol ngol, ngol Joomiraaɗo o haali e Muusaa neɗɗo Alla baɗte miɗo e aɗa e Kaades Barnea. Mi woni duuɓi cappanɗe ɗiɗi sahaa o neldii mi Musa, Biyɗo Alla, ummoraade e Kadees Barnea ngam yiytinde leydi ndii, kañum mi jaabii mo kelme e nder miijo makko. Ɓiɓɓe am ɓe yaltii e am ɓe wayii bernal yimɓe ɓen, kono miɗo ɓeydaama jokkude Joom Alla am. Kadi Musa wadi ñiiɓaagu e ñalnde nde, o wiyi, leydi ndi a tayii e mum, maa heɓa e jaɓɓorgo e ɓiɓɓe maa haa sahaa, sabu a heɓiima e yowitaade caggal Joom Alla amen. Kadi jooni Joomiraaɗo wurtini mi hono o wii, ɗum duuɓi nayi e cappanɗe e jowi, tuggi nde Joomiraaɗo haalii wolde ndee to Muusaa, kadi Israa'iila yahi e ladde ngenndiije, kadi jooni ɗoo mi hannde duuɓi nayi e temeɗɗe e jowi, haa jooni mi woni mi moyyi hono nde Muusaa neldini mi, kadi mi moyyi jooni yaltude e naatude e geɗe. Kañum jooni mi naamndii ma nguu nduu, hono Joomiraaɗo wi'i ñalnde nden, sabu a nanii daande nde ñalnde nden; kañum kono Anakiim ɗen ɗoo, wuro keewɗe e mawɗe; so tawii Joomiraaɗo ena e am, mi momtu ɓe, hono o wi'i am

Joomiraaɗo. Kadi Yuusaa joomii mo, kadi o hokki Hebron e Kaalab ɓiɗɗo Yefune ɓiɗɗo Kenas e jaɓɓugol. Sabu ɗum, Hebron jeyii mo Kaleb ɓii Yefune Kenisi e nder jaɓɓugol haa hannde ndee, sabu o ɗooftii e laawol Joomi Alla Israila. Innde Hebron ɗoo ko woni hade ɗoo wuro Argob, wuro mawɗo Anakiim ɗum, kañum leydi ɗii dartii e jaŋde.

15

Kadi e waɗi ko ɗaɗe lenyol Yahuuda e nder lebbi maɓɓe ummorii e ɗaɗe Idumaya e ladde Siin haa Kaades fuɗɗoode worgo. Kadi woni ɗiɗe mum daaɗe mum ummoraade e worgo haa to ɓeydugol geɗel timmbugol, e ɓeydugol ɗiɗo ɗo njoɓɓinoo to worgo. O ɗum yaha yeeso ko yewtere nder yiilorde Akrabbiim, kadi o ɓenngina Sena, kadi o yiila iwdi e worgo haa Kaades Barnea, kadi o yaha Asoron, kadi o yiila haa Sarada, kadi o yaha ko hirnaange worgo Kaades, kadi o yaha haa Selmona, kadi o yaata haa laawol Misra, kadi keɓagol ɗum mum ko e maayde; ɗum ko ɗiɗi mum'en iwdi e worgo. Kadi ɗe keɓe e fuɗɗoode worgo, fuu ngenndiije mawndiije haa Ordon. Kadi ɗee keɓe mum'en ummorii e Worgo, e ummorii e dow ngesa e ummorii e dow keɓol dow Yordan. O yalta e daande e Betaglaam; kañ o yaaɓata iwde rewo e Betaraba, kañ daande ɗee ɓeydita e hayre Bohan ɓiɗo Ruuben; Kañ daande ɗee ɓeydita e naange nayeeje nde Akor, kañ o ɗakkata e Gilgal, nde woni yeeso yaltaare Adammin, nde woni e worgo nayeeje nde, kañ o yaha haa ndiyam corgal naange; kañ yaltude makko maa

wona corgal Rogel; Kañ daande ɗee ɓeydita e nayeeje Hinnom, e caggal Jebusiijo iwde worgo; ɗum woni Jerusaaleem; kañ daande ɗee yaha haa hoore dow, nde woni yeeso nayeeje Hinnom fii geese, nde woni e geɗe leydi Refayim e rewo; Kañ daande nde yaha iwde hoore dow e corgal ndiyam Naftoo, kañ o yaha e dow Efron; kañ o ardina daande nde e Baal; ɗum woni wuro Yarim. Kadi daande ndee maa yiilto ummoraade e Baal haa e maayo, kadi o maa wuurtoto e nder dow Assar e dow caggal wuro Jarin ummoraade e rewo; ɗum woni Kaslon; kadi o maa jiggito e dow wuro naange, kadi o maa wuurtoto e dow Worgo; Kadi daande ndee maa yaltito e caggal Ekron e rewo, kadi o maa yaltito daande ɗee e nder Sukkot, kadi daande ɗee maa wuurtoto e dow Worgo, kadi o maa yaltito e dow Libna, kadi o maa wona yaltugol daande ɗee e dow maayo; Kadi daande ɗee maɓɓe e maayo, maayo mawngo ndoo maa daandata. Ɗee ko ɗee ɓernde ɓiɓɓe Yahuuda e nder daande e golle leñol mum'en. Kadi e Kaaleb biyɗo Yefunne o hokkii ɗo e nder ɓiɓɓe Yahuuda sabaabu jaabawol Alla, kadi Yuusaa hokkii mo wuro Arbaa wuro mawndo Anaak, ɗum ko Hebron. Kadi Kaleb ɓiɗo Jefune momti haa timmuɗo ɓe ɓiɓɓe tati Anak, Sesay e Tolami e Ahiman. Kadi Kaleb yahi heen e ɗoo, e dow yimɓe ɓe ngoodi e Debir; kono innde Debir ɗon ko ɓaawo woni wuro Binndanɗe. Kadi Kaaleb wi'i, mo waɗi ɗo mbaawi naatde e ɓennude wuro Binndanɗe e jeyaade mum, mi hokkay mo Aksa ɓiɗɗo am rewɓe. Kadi Otoniyel bii Kenaz, mawndo Kaleb, heɓii mo, kadi o hokki mo Aksa ɓiɗɗo makko, jom debbo. Kadi waɗi e nde o yaha e mo o naamnii mo, o wi'i, mi naamna baaba am leydi; kadi o ɓeydii e ɓaakol mbaaɗa; kadi Kaaleb wi'i mo, ko

ɗum maa? Kadi o wi'i mo, hokku am barke, sabu e leydi Negev a hokkii am; hokku am Bottanis; kadi o hokkii mo Gonailan dow e Gonailan les. Ɗum ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Yahuuda. Jeyaama gure mumen gure e lenyol ɓiɓɓe Yahuuda e daande Edom e ladde ngenndiije, e Baiseleheyl, e Ara, e Asor, e Ikam, e Regma, e Aruwel, e Kades, e Asoriyonaayin, e Maynam, e Balmaynan, e wuro mumen, e gure Aseron, ɗum ko Asor, e Sen, e Salmaa, e Molada, e Seri, e Bayfalat, e Kolaseola, e Beerseba; e wuro mumen, e galle mumen, Bala, e Bakok, e Asom, e Elboydad, e Betel, e Herma, e Sekelak, e Makarim, e Setennak, e Labos, e Sale, e Eromot; gure sappo e jeenay, e wuro mumen. E nder laawol, Ashtaol, e Raa, e Assa. E Ramen, e Tano, e Iluthoth, e Maiani, e Iermouth, e Adullam, e Membra, e Saocho, e Iazeka, e Sakarim, e Gadera, e galle makko; wuro sappo e joyi e nayi, e wuro ɓaleeɗe ɗe mum'en. Senna, e Adasan, e Magadalgad, e Dalad, e Mispa, e Iakareel, e Basedot, e Ideadalea, e Kabra, e Makes, e Maakos, e Geddor, e Bagadiel, e Noman, e Makedan; wuro sappo e jowi, e wuro ɓaleeɓe maɓɓe; Lebna, e Itak, e Anok, e Iana, e Nasib, e Keilam, e Akiezi, e Kezib, e Batesar, e Ailom; wuro sappo e tati, e wuro ɓaleeɓe maɓɓe; Ekron, e wuro ɓaleeɓe makko, e galle maɓɓe, tuggi Ekron Gemna; e fof ɗi ina ɓadi Asedot; e wuro ɓaleeɓe maɓɓe, Asiedot, e wuro ɓaleeɓe makko, e galle makko; Gasa, e wuro ɓaleeɓe makko, e galle makko haa to ndiyam jawngal Misra, e baawo mawɗo ina feewni. Kadi e nder leydi dow dow Samir, e Jeter, e Soka, e Renna, e wuro Binndanɗe, oo ko Dabir, e Anon, e Es, e Man, e Aisam, e Gosom, e Kalou, e Kanna, e Gelom; gure sappo e joyi, e wurooji ɓurɗi maɓɓe; Airem, e Remna, e Soma, e Jemain, e

Baitakou, e Fakuwa, e Euma, e wuro Arbok, oo ko Hebron, e Sorait; gure jeenay, e galle maɓɓe; Maor, e Karmel, e Ozib, e Itan, e Jariel, e Arikam, e Zakanaim, e Gabaa, e Tamnata; gure jeenay, e wurooji ɓurɗi maɓɓe; Ailuwa, e Betsur, e Geddon, e Magarot, e Baitanam, e Tekum; gure joyi e jowi, e wurooji ɓurɗi maɓɓe; Kariatbaal, oo ko wuro Jarim, e Soteba; gure ɗiɗi, e galle maɓɓe; e Baddarjeis, e Tarabaam, e Ainon, e Aiokioza, e Naflazon, e gure Sadon, e Arkades; gure jeeɗiɗi, e wurooji ɓurɗi maɓɓe. Kadi Jebusiyanke ngoodi e Ursalima, kadi ɓiɓɓe Yahuda mbaawii yoo halkinoo ɓe; kadi Jebusiyanɓe ngoodi e Ursalima haa hannde ndee.

16

Kadi waɗi ko ɓernde ɓiɓɓe Yuusuf ummorii e Jordan nden e Yeriko e fuɗɗoode worgo, e kadi o mbaawa yaha e Yeriko to ɓernde dow dow nden, ladde nden, to Betel Luuza. Kadi o mbaawa yaha e Beyteel, kadi o mbaawa warta e dow ɗeɗɗe daande ɗe Akataroti. Kadi o maa yaha e dow maayo e dow daande Aptalim haa daande Bethoron ɗo les, kadi yaltinde maɓɓe maa wona e dow maayo. Kadi ɓiɓɓe Yuusuf, Efrayim e Manaase, ngoɗɗini. Kadi woni daañe ɓiɓɓe Efrayiima e nder leñol mum'en, kadi woni daañe nanngudi mum'en tuggi fuɗnaange Atarot e Erok haa Betoroon leydi dow e Gasara. Kadi o maa ara ko ɗoo ɗoo e dow maayo to Ikasmon iwde Worgo Ɓuuɗo, o maa yiil-yiil e fuɗnaange to Tenasa, e Selles, e o maa wuurt-wuurt iwde fuɗnaange to Ianoka, e to Mako, e Atarot, e

wuro maɓɓe, e o maa ara e dow Jeriko, e o maa yah e dow Ordon. Kadi e Tafu, ɗee keɓe maa yaha haa lewru haa Kelkana; kadi pottugol maɓɓe maa wona haa lewru; oo ko ndeenka laamorde ɗemngal Efrayimu e golle maɓɓe. Kadi ɗee gure'e ɗee ɓeydaaɗe e ɓiɓɓe Efrayiima hakkunde nder jaɓɓugol ɓiɓɓe Manaase, fof ɗee gure'e e ɗee wuro'en mum'en. Kañum Efrayiim rusaaki Kana'aniiɓe ɓe ngoodi e Geser; kañum Kana'aniiɓe ngoodi e Efrayiim haa ñalnde ndee, haa Fir’awna laamɗo Ejipt yahi, kañum o heɓii mo, kañum o hulli mo e yiite; kañum Kana'aniiɓe, e Ferisiiɓe, e ɓe ngoodi e Geser, ɓe dañi ɓe; kañum Fir’awna hokkii mo e sadaka e sukaabejo makko.

17

Kadi waɗi ɗee ɓernde lenyol ɓiɓɓe Manase, sabu ɗum ko cakkitiido e Yusufu, e Makir cakkitiido Manase baaba Gileyaad, sabu gorko jom yiite woni, e nder Gileyaad e e nder Baasaan. Kadi waɗi e ɓiɓɓe Manaase ɓen ngoodi e nder leñol mumen: e ɓiɓɓe Iezi, e ɓiɓɓe Kelez, e ɓiɓɓe Ieziel, e ɓiɓɓe Sukem, e ɓiɓɓe Sumarim, e ɓiɓɓe Ofer; ɓen gooto ko worɓe e nder leñol mumen. Kadi Salpaad ɓii Ofer wonaa mo ɓiɓɓe kono rewɓe tan; kadi ɗee ko innde rewɓe Salpaad: Maala, e Noua, e Egla, e Melka, e Tersa. Kadi ɓe njahti yeeso Eleyasar sarkin limaaɓe, e yeeso Yuusaa, e yeeso ardiiɓe, ɓe wiyi, Alla waɗi yaamugo e nder juulde Muusaa hokkaade min golle nder ɓiɓɓe min; kadi hoolaa ɓe e nder yaamugo Joomiraaɗo golle nder ɓiɓɓe baaba mum'en. Kadi yaltii teskere mum'en ummoraade e Anassa, e

lesdi laaɓi Labek e leydi Gilaad, ɗo woni ɗo caggal Urdun; sabu ɓiɓɓe rewɓe ɓiɓɓe Manaase heɓii jaɓɓorgo e nder ɓiy mum'en; kono leydi Gilaad warti e ɓiɓɓe Manaase ɓe feccii. Kadi wadi ɗoo ko ɗeñe ɓiɓɓe Manaase Delanat, ɗum woni e yeeso ɓiɓɓe Anat, kadi yaha e ɗeñe e Jamin e Jassib e corgal Taftot. Ɗo Manaase mbaɗa; kadi Tappuwa e dow daande Manaase, ko e ɓiɓɓe Efrayimu. Kadi o maa jiggoo ɗee daañe e dow ngesa Karana e dow Worgo nder ngesa Jariel; lekki tereebent e Efrayiima hakkunde wuro Manaase; kadi daañe Manaase e dow rewo e nder ngalu; kadi maa waɗoo ɓennugol makko maayde e dow Worgo e Efrayiima, kadi e dow Rewo Manaase; kadi maa waɗoo maayde daañe maɓɓe; kadi e dow Aseer ɓe maa jokku e dow Rewo, kadi e Isakar e dow feccere. Kadi Manase mbaɗata e nder Isakar e e nder Aser Beyt Shean e gure'en maɓɓe, e yimɓe ɓe ngoodi e Dor e gure'en makko, e yimɓe ɓe ngoodi e Megiddo e gure'en makko, e ɓurɗo tataɓo e Nafat e gure'en makko. Kono ɓiɓɓe Manaase waawataa ko halkinaade gure ɗee fof, kono Kana'anaajo fuɗɗii ngoɗɗingol nder leydi ndii. Kadi wadi e sabu ɓiɓɓe Israa'ila ɓuri, e ɓe wadi Kana'aniyankooɓe jeyaaɓe, kono momtude ɓe haa timmuɗo, ɓe momtaani ɓe. Ɓiɓɓe Yuusuf njangirii kono e Yuusaa, o wiyi, ko wadi aan mbaɗtii min leydi gooto e nokkuuji gooto? Mi tan yimɓe keewɓe, kono Alla mbarki mi. Kadi Yuusaa wi'i ɓe, si yimɓe keewɗi nganndii, yaltu to ladde, kadi momtu mo faati maa si dow Efrayiima ɗoo cokki ma. Kañum ɓe wi'i, foonde Efrayiim ndeñaaki min, kañum pucu cuɓaaɗo, kañum ɓaleeru mo Kana'anaajo o ngooto e mayre, e Beytisaan, e e wuro mayre, e luuɗe Yesre'el. Kadi Yuusaa wi'i ɓiɓɓe Yuusuf, so tawaa yimɓe keewɗi e aan heɓi doole mawnde,

hakkunde gooto wontaako ma; Ladde ɗe ko wona e ma, sabu ko ladde e woni e aan mbaɗtin mo, e ko wona e ma; kadi so aan holli Kana'anaajo ɗo, sabu pucu cuɓaaɗo heɓi mo; aan ko aan ɓuri mo.

18

Kadi jeyaa fof lislaaɓe ɓiɓɓe Israa'iila to Siilo, kadi ɓe daarti ɗoo daango seedantaango; kadi leydi ngartinaama e maɓɓe. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila, ɓe jaɓaani, jeeɗiɗi lekkaaji ɓalɗi. Kadi Yuusaa wi'i ɓiɓɓe Israa'iila, haa jooni nde on mbaawata heɓde leydi ndi Joomi Alla amen mahii? Hokku e mumen worɓe tati e kala lenyol, kañum ɓe takkito ɓe yahu e leydi ndii, kañum ɓe winndito mo yeeso am, no waɗi e pamaale makko. Kadi ɓe yahi haa makko, kadi o jaɓɓi ɓe keerol sappo. Yahuuda maa tayta ɓe daande iwdi e worgo, kadi ɓiɓɓe Yuusuf maa taytoto ɓe iwdi e rewo. Onon kono keɓe leydi ndii e sappo e jowi, nde natte ɗoo to am, mi waɗa keɓagol maa ɗoo yeeso Joomiraaɗo Alla amen. Alaa ko wonaa leso e ɓiɓɓe Lewii e mon; sabu sariya Joomi ko leso makko; e Gaad e Ruuben e ɓenndo lenyol Manaase heɓii galle mumen bannge Urdun e fuɗɗoode, ngo Muusaa jom Joomi hokki ɓe. Kadi tayii ɓe worɓe ɓe yahi; kadi Yusuwa yamiri ɓe worɓe ɓe yaha ɓe yeewto leydi ndii, o wi'i, yahee e yeewtee leydi ndii, kadi artee faade am, kadi ɗoo mi waɗto mon sabu e yeeso Joom e Silo. Kadi ɓe yahi, kadi ɓe yaawti leydi ndii, kadi ɓe yiyi mo, kadi ɓe winndii mo e golle gure, cappanɗe jeegom e nder deftere, kadi ɓe ngarti mo faade to Yuusaa. Kadi Yuusaa

huutii e mum'en kaasiire nder Siilo yeeso Joomiraaɗo. Kadi yaltii koyre lenyol Benyamiin ɓurɗo e nder leñyuɓe mum; kadi yaltii daañe koyre mum hakkunde ɓiɓɓe Yahuuda e hakkunde ɓiɓɓe Yuusuf. Kadi woni ɗoo ko daaɗe mumen keɓe mumen e Worgo; e nder Jordan keɓe ɗee maa yaha haa caggal Jericho e Worgo, kadi maa yaha e dow ɗuuɗal e dow maayo, kadi maa wona makko darngol ɗoo Mabdaritis Baithon. Kadi o maa yaha heen e leydi ɗii Luus e dow bannge Luus e worgo makko ɗoo; ɗum ko Betel; kadi leydi ɗii maa jiggoo Maataroob Orek e leydi dow dow, ɗum woni e worgo Betoroon leydi les. Kadi o maa wuurtoo e daañe e o maa wuurtoo haa e geɗel ngeɗel yiiltotooɗel bannge geɗel iwdi e worgo ɗoo, e dow nder dow yeeso Betoroon Worgo; kadi yaltinde makko maa wona haa Kiriyaat Bahal; ɗum ko Kiriyaat Yearim, wuro ɓiɓɓe Yahuuda; ɗum ko geɗel ngeɗel bannge geɗel. Kadi pelle nde e worgo Worgo-Naange, ummorii e pelle Kiriath Baal; kadi o maa wuurtoo ko ɗaɗe e Gasin, e dow laaɓal ndiyam Naftoo. Kadi o jiggitata ko ɗii ɗii e dow bingel, ɗuum ko e yeeso lowre Sonnam, mo woni e bingel Emek Refayim e rewo worgo, kadi o jiggitata Gayenna e dow caggal Jebusi e rewo worgo ñaamdu. O jiggitata e dow corgal Rogel. Kadi o wurtitata e dow corgal Beytsamuus, kadi o wurtitata e dow Galilot, mo woni yeeso e yaltude Aytamin, kadi o jiggitata e dow hayre Bayoon ɓiɓɓe Ruuben, kadi o wurtitata e caggal Beytaraba e rewo worgo, kadi o jiggitata e dow ɗii ɗii e dow caggal maayo e rewo worgo. Kadi ko woni joofere daɗe ɗe e dow ngesa geɗe worgo e dow Rewo-Worgo e dow Worgo haa e geɗel Jordan ummorii e Worgo-Ñaamo; ɗum ko daɗe ɗe ummorii e Worgo-Ñaamo. Kadi Urdun

maa tagi daande e nder ɓeyngu ɓesngu, oo ko galle ɓiɓɓe Benyamiin, daande mum ronndude e ko ɓuri leñol-leñol. Kadi wondii ɗee leydi ɓiɓɓe Benyamiin e nder leñol maɓɓe Yeriko, e Betegayo, e Amekasis, e Baytabara, e Sara, e Besana, e Ayiin, e Fara, e Efrata, e Karafa, e Kefira, e Moni, e Gibea, leydi sappo e ɗiɗi; e wuro maɓɓe, Gibewon, e Rama, e Beerot, e Massema, e Miron, e Amoke, e Fira, e Kafan, e Nakan, e Selekan, e Tareela, e Yebus; oo ko Yerusalem; e Gabaot, Yarim, leydi sappo e tati, e wuro maɓɓe; oo ko jaɓɓugol ɓiɓɓe Benyamiin e nder leñol maɓɓe.

19

Kadi yaltii ɗiɗaɓo ɗoo ɓiɗɓe Siméon; kadi jeyaa galle maɓɓe hakkunde ɗiɗe ɓiɗɓe Yahuuda. Kadi waɗi seedantaare mum'en Birsabee, e Samaa, e Kaladam, e Arsola, e Bola, e Yason, e Ertoula, e Boula, e Horma, e Sikelak, e Betmakereb, e Sarsusin, e Batarot, e ɓurɗe mum'en; gure sappo e tati, e gure ɓaleeje mum'en. En Rimmon, e Thalcha, e Jether, e Ashan: wuro nayi e wuro nay, e gure mumen, nder kuuɗe wuro mumen haa Balek yahaade Bameth fii worgo leydi, oo ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Simeon fii leñol mumen. Iwde e lot nde Yahuuda, nde gite leydi lenyol ɓiɓɓe Simayon, sabu nde jaɓɓorgo ɓiɓɓe Yahuuda warti ɓuri ko e mumen; kadi ɓiɓɓe Simayon heɓii gite e nder lot mumen. Kadi yaltii lotto ɗiɗo tataɓo e Sabulon e nder leɗɗe mum'en; ko wona ɗee keɓe nde gite mum'en, Esedekgola keɓe mum'en, maayo mawɗo e Magelda, kadi o njoɓɓana haa

Betaraaba e nder luggere nde, nde woni yeeso Yekman. Kadi o rutti iwdi e Sedduk, iwdi e bannge, iwdi e fuɗnaange Beyt Shemesh haa e daañe Chisloth Tabor, kadi o mbaawata yaawde e Dabiroth, kadi o yaha e dow Phangai. Kadi diga ɗoo o maa yaha keewde haa fuɗɗorde worgo haa Geber haa wuro Katasem, kadi o maa wuura haa Remmona Matharaoza. Kadi o maa yaha e dow ɗeɗɗe e dow Worgo e dow Amot, kadi jippitere mum maa wona e dow Gayfa'el, e Katanaat, e Nabaal, e Simoŋ, e Yeriko, e Baytman. Ɗum ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Sebulun e golle mum'en, wuro e gure mum'en. Kadi mo Issakar yaltii lotto nayeejo. Kadi daañe mumen warii Yasel, e Kasalot, e Sunam, e Agin, e Siyona, e Reyrot, e Anakeret, e Dabiron, e Kison, e Rebes, e Remmas, e Yeyon, e Tomman, e Aymarek, e Bersafes. Kadi o maa jokkondira keɓe ɗee e dow Gat Hefer, e e dow Salim ɓadii e geese, e Beyt Shemesh; kadi yaltinde keɓe ɗee maa wona makko Jordan. Ɗum ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Isaakaar e nder leñol mum'en, wuro e gure mum'en. Kadi yaltii ɗemngal ɗiɗaɓo Aaseer e golle mum'en. Kadi woni ɗoo ɓernde mumen Exeleketh, e Aleph, e Baithok, e Keaph, e Elimelech, e Amiel, e Maasa; kadi o maa jokkondira e Carmel nder geɗe maayo, e Zion, e Labanath. Kadi o artata iwde fuɗɗoode naange e Baytegenet, kadi o jokka e Sabulon e Ekgay, e Fitayel e worgo rewo, kadi o naata e daɗe Safitabaytme, e Inayel, kadi o wuura e Kobamasomel, e Elbon, e Rahab, e Ememaon, e Kantan haa Sidon mawɗo. Kadi o mbaɗtoo ɗoo ɓernde e nder Rama, e haa e ndiyam Masphassat, e e ɗoo Tiriyankooje; kadi o mbaɗtoo ɗoo ɓernde e dow Iasif, kadi ɓennugol makko wona maayo, e Apoleb, e Ekozob, e Arkob, e Afek, e Raau. Ɗum ko jaɓɓorgo

lenyol ɓiɓɓe Aaseer e nder leñol mum'en, wuro e gure mum'en. Kadi e Naftali yaltii tawre ndee njootondire. Kadi warii ɗoo ngenndiije mumen Moolam, e Mola, e Besemiin, e Arme, e Nabok, e Iephtamai, haa Dodam; kadi warii ɗoo laawol mum Jordan. Kadi o wurtina ko ɗaɗe ɗe, e dow maayo, e Aththabor, kadi o yaha diga ɗoo Iakana, kadi o jokka e Zebulon diga Worgo, kadi Asher jokka e dow maayo, kadi Jordan diga fuɗɗoode naange. Kadi ɗee wuro ɗee keewɗe ɗee Tiriyankoobe, Tiir, e Omataadaket, e Keneret, e Armayt, e Araa'el, e Asor, e Kaades, e Asaari, e laaɓi Asor, e Keroe, e Megalaarim, e Bayittame, e Tesaamis. Ɗum ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Naftali. Dan ɗaɓɓi kuugal jeeɗiɗi. Ɓe ɗereeji mabɓe: Sarat, Asa, wuuɗi Samaus, Salamin, Ammon, Silata, Elon, Timnat, Akaron, Alkata, Begeton, Gebeelan, Azor, Banaibakat, Getremmon, e ɗereeji ɗe ɓe laawol ɗee'i Yafo sawre. Ɗoo ko jaɓɓorgo lenyol ɓiɓɓe Daana e nder leyye mum'en, wuro mum'en e gure mum'en. Kadi ɓiɓɓe Daana yahi e mbii Lakiisa, e njaɓi mo, e darsi mo e hoore laawol, e njoɗɗi mo e innde makko Lasendaana. Kadi ɓe yahi naatde leydi e nder daande mum'en. Kadi ɓiɓɓe Israa'iila hokki jaɓɓorgo to Yuusaa'a ɓii Nuuna e nder mum'en sabu yamiroore Alla, e hokki mo wuro ngo o ɗaɓɓii, Tamnasaraaka, ngo woni e nder pelle Efrayiima, e o mahii wuro ngo, e o njoɗɗi e mo. Ɗii ko jaɓɓorɗe ɗee Eleyasar seeraajo, e Yusuwa ɓii Nuuna, e ardiiɓe baaba'en e nder leɗɗe Israa'iila jaɓɓini ko e ɓernde e Silo yeeso Joomiraaɗo, e bannge kofe damal seedantaagal; kañum ɓe yahi naatde leydi ndii.

20

Kadi Joomi haali e Yusuwa, o wi'i: haala e ɓiɓɓe Israa'iila, o wi'i: hokku ɗe leydi ɗe nder ɗe mo neɗɗo mbaawi yiillude, ɗe mi wi'ii to on e nder Muusaa. Nokkuuji mo neddaani, mo waɗi ɓernde neɗɗo tayaani ronde e nder juumre mum. E woni gure maa nokkuuji, e maa waawa mayde mo waɗi ɓernde neɗɗo tayaani ronde e nder juumre mum, haa o jokkondiri e yeeso mo ɓernde ɗo, haa o yejjit ɗo ɓernde ɗo. Kadi o keɓii Kadees to Galili to dow Naftali, e Sikem to dow Efrayim, e wuro Arbok, ɗum ko Hebron, to dow Yahuuda. Kadi e nder bannge Urdun o hokki Bezer e nder ladde ngenndiije e nder lesdi pelle iwde e lenyol Ruben, kadi Ramot e nder Gilad iwde e lenyol Gad, kadi Golan e nder Basan iwde e lenyol Manase. Ɗee wuro ɗee namnaaɗe ɓiɓɓe Israa'ila e jinnito o njoɗɗito e mum'en, ruttude ɗoo kala o dartoto neɗɗo sabu alaa niyya, ngam o mawataa e junngo juulɓe ɗuu ɗuu, haa o tayi yeeso jamaa to faacce.

21

Kadi ardiiɓe jom-galle ɓiɓɓe Lewi ɓe yahriti e Eleyasar sartiiɗo, e Yusuwa ɓiy Nuuna, e ardiiɓe lenyol galle e leyɗeele Israa'iila; kadi ɓe wiyi e maɓɓe e Silo e leydi Kana'ana, e tawi: Joomiraado waɗi yamiroore e jungo Muusa hokkaade min gure ngam wondude, e leyɗe ɗam ngam daɓɓe amen. Kadi ɓiɓɓe Israila ngoɗɗi Lewiyaaji e nder jaɓɓugol ngol e sabaabu yamiroore Joom wuro ɗii e ɗemɗe mumen ngoon. Kadi yaltii leydi nder

yimɓe Kahat; kadi waɗii e ɓiɓɓe Harun ɓe sarɗiiɓe ɓe Lewiiyankooɓe iwde e lenyol Yahuda e iwde e lenyol Siméon e iwde e lenyol Benyamen e leydi, wuro sappo e tati e joweego. Kadi ɓiɓɓe Kohat ɓe ngoodi, e leydi Efrayim e leydi Dan e ɓuri leydi Manase, e jaɓɓorgal, gure sappo e jowi. E ɓiɓɓe Gershon, iwde e lenyol Issakar e iwde e lenyol Asher e iwde e lenyol Naftali e iwde e ɓenndu lenyol Manasse e nder Bashan, gure sappo e tati. Kadi ɓiɓɓe Merari e nder leñol mumen, ummoraade e leydi Ruubeen e ummoraade e leydi Gaad e ummoraade e leydi Sabulon, e jaabawol, wuro sappo e ɗiɗi. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila ngartii e Lewiyaaji ɗii wuro e leydi huutoreendi mumen, no Joomi waɗi yowre e Muusaa, e ɓeydagol. Kadi lenyol ɓiɓɓe Yahuuda e lenyol ɓiɓɓe Siméon e iwdi e lenyol ɓiɓɓe Benyamiin ɗii wuro ɗii; kadi njiytaa ko ɓiɓɓe Haaruuna iwdi e yimɓe Kohat ɓiɓɓe Lewii, sabu ɓeen ɗuum jeyaa ko keerol. Kadi o hokki ɓe Kiriyat Arba gure mawnde Anak; ɗum ko Hebron e nder ɗokkuure Yahuda; kono leydi ɗaɓɓere e daande makko, e leydi gure nde, e wuro makko, Yusuwa hokki ɓe ɓiɓɓe Kaleb ɓii Yefunne e jibinannde. Kadi e ɓiɓɓe Haaruuna o hokkii wuro jaɓɓitorde mo wurtiiɗo, Hebron, e leyɗe keewɗe ɗe e makko; e Lemna, e leyɗe keewɗe ɗe e makko; E Ailom, e leyɗe keewɗe makko; e Tema, e leyɗe keewɗe makko; E Gella, e leyɗe keewɗe makko; e Dabir, e leyɗe keewɗe makko; E Asa, e leyɗe keewɗe makko; e Tanu, e leyɗe keewɗe makko; e Baitsamus, e leyɗe keewɗe makko; gure jeenay iwde e ɗiɗi lenyol ɗin. Kadi e nder lenyol Benyamiin, Gibon, e ɗe seedanteeɗe makko; e Geba, e ɗe seedanteeɗe makko; Kadi Anatot, e ɗe seedanteeɗe makko; e Gamala, e ɗe seedanteeɗe makko; gure nayi. Fof wuro ɓiɓɓe

Harun ɓe sartorɓe, sappo e tati. Kadi e yimɓe ɓiɓɓe Kahat ɓe Lewiyankooɓe ɓe faccii e ɓiɓɓe Kahat, kadi woni galle sarsageeɓe mum'en e lenyol Efrayim; kadi ɓe hokki ɓe galle jaɓɓitorde nde ɓe maayi neɗɗo, nde Sikem, kadi leɗɗe keewɗe mo, kadi Gasara kadi leɗɗe to mo, kadi leɗɗe keewɗe mo; Kadi Bet-Horon, kadi leɗɗe keewɗe ɗe mo; gure nay. Kadi e leydi Daana, Elteke e ɗe leɗɗe keɓaaɗe makko, e Geet Daana e ɗe leɗɗe keɓaaɗe makko, kadi Ayyaloon e ɗe leɗɗe keɓaaɗe makko, e Gaat Rimmoon e ɗe leɗɗe keɓaaɗe makko, wuro nay. Kadi e bannge ɓesngu lenyol Manaase, Tanaak e ɗe keɓinaama mo, e Iebata e ɗe keɓinaama mo; gure ɗiɗi. Wuro fof sappo e sappo, e leyye ɗe dartaama, ɗe e mum ɗe, e yimɓe ɓiɓɓe Kahat ɓe faccii. Kadi e ɓiɓɓe Gershon ɓe Lewiyankooɓe, iwdi e nder nokkuure lenyol Manasse, wuro ɗe ngartinaama e yimɓe njiytiiɓe, Golan e nder Bashan, e ɗe ngartinaama makko; e Bosor, e ɗe ngartinaama makko; wuro ɗiɗi. Kadi e leydi Isakar, o Kishon, e ɗe nattaama e makko; e o Daberat, e ɗe nattaama e makko; Kadi o Ramot, e ɗe nattaama e makko; e Kuɗol Binndanɗe, e ɗe nattaama e makko; gure nayi. Kadi e lenyol Aaseer, Basella e leydi naatndi mum, e Dabbon e leydi naatndi mum, kadi Helkat e leydi naatndi mum, e Rahaab e leydi naatndi mum, wuro nayi. Kadi e leydi Naftali, wuro ngo keɓinaama mo neddoowo, Kades ngo e Galili, e leyɗe keɓinaɗe makko; e Hammot, e leyɗe keɓinaɗe makko; e Hammon, e leyɗe keɓinaɗe makko; gure tati. Fof wuro ngun Gershon e nder leñol mum'en, wuro sappo e tati. Kadi e yimɓe ɓiɓɓe Meraari, Lewiyankooɓe ɓe mbaawi, e lenyol Sabulon, Maan, e leydi ngenndiyankooji makko; e Kades, e leydi ngenndiyankooji makko; Kadi Silla, e leydi ngenndiyankooji

makko; wuro tati. Kadi hakkunde Urdun o e Jeriko, e leydi Ruben, wuro o, nokku scuɗɗo o neɗɗo warniɗo, Bosor e ladde, Miso e ɗemɗe mum, e Jazer e ɗemɗe mum, e Dekmon e ɗemɗe mum, e Mafaa e ɗemɗe mum, gure nayi. Kadi e leydi Gaad, wuro ngo, nokku scuɗɗo o waɗi maayde, e Ramot ngo e Gileyaad, e leyɗe mum ɗe, Kamin ngo, e leyɗe mum ɗe, e Hesbon ngo, e leyɗe mum ɗe, e Yaser ngo, e leyɗe mum ɗe, fof wuro ɗe nayi. Wuro kala e ɓiɓɓe Meraari e nder leñol mumen, ɓe ngoodi e lenyol Lewii; wuro ɗe jeyaa sappo e ɗiɗi. Fof wuro Lewiyankooɓe e nder ndeenka ɓiɓɓe Israa'iila, cappanɗe joweenay wuro, e leyɗe makko ronndude wuro ɗee; wuro e leyɗe makko ronndude wuro fof wuro ɗee; E Joomiraaɗo hokki Israa'iila leyɗe fof, leyɗe o waɗii yiite hokkaade baabaaɓe makko; e ɓe jaɓɓini leyɗe ndee, e ɓe wonnoo e leyɗe ndee. Kadi Joomi naatnii ɓe e nder daaɗe fof, ko fii no o waɗii laamɗo e baabaaBen maɓɓe; alaa gooto tayii yeeso maɓɓe e nder jamaa maɓɓe fof; jamaa maɓɓe fof, Joomi neldii ɓe e juuɗe maɓɓe. Alaa gooto ngooto e ɗee konnguɗe fof, konnguɗe moyye, ɗe Joomiraaɗo haali e ɓiɓɓe Israa'iila; fof waɗii.

22

Tuma ndee Yuusaa noddi ɓiɓɓe Ruubeen, e ɓiɓɓe Gaad, e ndeenka lenyol Manaase, o wi'i ɓe, on nanii fof ko Muusaa jom Joomi yamiri on, kadi on nulii daande am e fof ko o yamiri on. A taabii ɓiy maa ɗii ñalawɗi goɗɗi keewɗi; haa hannde ñalngu njiɗɗon yamiroore Joom Alla maa. Jooni kono Joomiraaɗo Alla

amen dartini ɓiɓɓe amen, hono o wiyi ɓe; jooni kadi ruttude, yaha e suuɗe mumen, e leydi jibinanndi mumen, ndi Muusaa hokki mon e caggal Urdun. Kono reendoo e goonga nder wallitde ɗee kuutorɗe e naamndal, naamndal wonnde Musa, jom Joomi, yamiranii min wallitde; yiɗde Joomi Alla men, yaha e ɗee laawol makko fof, reendoo ɗee kuutorɗe makko, e ɗaɓɓitde e makko, e kuutorogol makko tuggi e ɗum fof miijo maa, e tuggi e ɗum fof ruuhu maa. Kañum Iisa barki ɓe, kañum o neldi ɓe; kañum ɓe yahi e galle mum'en. Kadi e ɓadol lenyol Manaase, Musa hokki e Basaan, kadi e ɓadol goɗɗol, Yusuwa hokki e nder ɓe e mawnuɓe makko e caggal Urdun e dow maayo; kadi tuma Yusuwa neldini ɓe e galle mum'en kadi barkini ɓe. Kadi e nder alaa keewɗi ɓe yahi e suudu mumen, e dabbaaji keewɗi heewi, e njaamndi, e nebbam, e ɓoyngel, e cuuɗi keewɗi, ɓe warti njaɓɓudi jiyaaɓe e esiraaɓe mumen. Kadi ɓiɓɓe Ruubeen yahi, e ɓiɓɓe Gaad, e ndeenka lenyol Manaase yahi tuggi ɓiɓɓe Israa'iila e Silo e leydi Kana'aan ngam yahde to Giliyaad to leydi jibinannde mumen, leydi ndi heɓii ɗi sabaabu jaabawol Joomiraaɗo e jungo Muusaa. Kadi ɓe njaɗi to Gileyaad to Jordan, ɗo woni e leydi Kanaan; kadi ɓiɓɓe Ruuben, e ɓiɓɓe Gaad, e takkere lenyol Manaase mahi ɗoo daande e dow Jordan, daande mawnde ngam yiyde. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila nanii ɓe wiyi, Yeeso ɓiɓɓe Rubeen e ɓiɓɓe Gaad e ndeenka lenyol Manaase mbaɗi altaaru e daañe leydi Kana'an e Gilaad e Jordan e caggal ɓiɓɓe Israa'ila. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila fof njokkondiri e Silo, ngam ɓe yaha ɓe waɗi jaaɓi e maɓɓe. Kadi ɓiɓɓe Israa'ila neldii faati ɓiɓɓe Ruubeen e faati ɓiɓɓe Gaad e faati ɓiɓɓe takkiti lenyol Manaase to leydi Giliyaad, Finees ɓii Eleyasaar ɓii Haaruuna

sarkin limaama'en, e sappo e jeegom ɓe ardiiɓe e makko; ardiiɗo goo kala iwdi e suudu dendiraagal iwdi e leyɗe fof Israa'ila; ɓe ardiiɓe suuɗi dendiraagal ko hooreɓe ujunere Israa'ila. Kadi ɓe njaɗi faade e ɓiɓɓe Ruuben, e faade e ɓiɓɓe Gaad, e faade e ɓadol lenyol Manaase to leydi Giliyaad; kadi ɓe haalii e mawɓe, wiyi, ɗee ko fedde kuuɓtorɗe Joomiraaɗo fof, ko waɗi bonannde nde, nde on bonanii yeeso Alla Israa'iila, ruttude hannde iwde e Joomiraaɗo, on mbaɗi on hoore mawɗen daande, on waɗi on jeyaaɓe iwde e Joomiraaɗo? Mbaawaa bonnde juuɗe ɗe min ɓaleeji Peor, sabu min sifaaki e makko haa ñalnde ndee? Kadi daɗe waɗi e nder jamaa Joomi. Kadi onon ruttii hannde e Joomiraaɗo; kadi ko waɗata so ruttiiɗon hannde e Joomiraaɗo, kadi ñalnde ɗo araa ko ɓurɗo maa waɗa e Israa'iila fof. Kadi jooni so leydi maa ndi jibinannde maa ɗoo foti, yaalte e leydi Joomiraaɗo ndi jibinannde, to daande Joomiraaɗo woni ɗoo, kadi on mbaɗa e amen; kadi hoto on waɗu ɓe njiilɗi e Alla, kadi on hoto on yaaltu e Joomiraaɗo, sabu on mahi daande bannge wonnde daande Joomiraaɗo Alla amen. Mbele Akar ɓii Zerah yaltini e juumre, o juumii e ko feccitaama, kañum e dow jamaa fof Israa'iila ɓerndam waɗii. Kañum ɗum gooto kanko maayi e juumre makko keeriiɗo. Kadi ɓiɓɓe Ruben jaabii, e ɓiɓɓe Gad, e takkere lenyol Manase, kadi ɓe haalii e ardiiɓe ujuneeri Israa'iila, ɓe wiyi: Alla Alla Joomiraaɗo ko o, kadi Alla Alla kanko o andii, kadi Israa'iila kanko maa o anndaa; si e jahaangal min juuɓii yeeso Joomiraaɗo, hoto o faltinaa min e ñalnde nde. Kadi so min mahi daɗe altare e hoore men, haa yaltude e Joomi Alla men, haa yaltirde e kanko sadaka teeŋtude fof, haa waɗde e kanko sadaka kisol, Joomi maa ɗaɓɓita. Kono

sabu ko e sabaabu kuutorgal e damal, min waɗi ɗum, min wi'i, ngam ɓiɓɓe maa ɓe alaa wiyde njamndi ɓiɓɓe men, ko on e Joomi Alla Israa'ila? Kadi Joomi daŋi daande hakkunde amen e on Jordan, kadi alaa on nder Joomi, kadi ɓiɓɓe mumen maa waɗa ɓiɓɓe amen ɓamtaade, ngam ɓe neldaani Joomi. Kadi min wiyi mahde heen, mahde ndee altar ndee wonaa sabaabu sadakaaji walla sabaabu juutde, kono ngam ɗum wona seedantaagal hakkunde min e on, e hakkunde jiytinooɓe amen caggal amen, ngam kuutoragol Joom yeeso makko, e sadakaaji amen e juutde amen e juutde kisol amen; kadi ɓiɓɓe mon njeyaako ɓiɓɓe amen jaŋngo, a jogaako ɗemngal Joom. Kadi min wiyi, si waɗi e ɓe mbaawi haalde e min, walla e jibinaaɓe amen njamndi, e ɓe mbaawi wiyde, ɗiiɗon miisalka daande Joom, nde baabbaaji amen mahmi, wonaa sabaabu sadakaaji walla sabaabu juutde, kono o woni seedantaagal hakkunde mon e hakkunde min, e hakkunde ɓiɓɓe amen. A waɗata ɗoo min ruttude e Joomiraaɗo hannde e ɗoo sahaa, min yaltude e Joomiraaɗo, haa min mahi daande e seedantaaji e sadakaaji e sadakaaji Salamin e sadaka jaamirgal, si wonaa daande Joomiraaɗo ɗo o woni yeeso bannge laakara makko. Kañum nannde Finehas sariya e ɓe mawɓe fof mo ɗemngal Israila ɓe woni e makko, konguɗe ɗe ɓiɓɓe Rubena e ɓiɓɓe Gada e ɓeydondiral lenyol Manase haali, kañum ɗum resi ɓe. Kadi Finehas serniiɗo wi'i ɓiɓɓe Ruben e ɓiɓɓe Gad e ɓesngu lenyol Manase, hannde min nganndii ko Joom ina e amen, sabu on tayaaki e yeeso Joom tayagol, kadi sabu on faɓɓitii ɓiɓɓe Israa'iila e juulde Joom. Kadi Finehas sarɗo e hooreɓe rutti iwde ɓiɓɓe Ruuben e iwde ɓiɓɓe Gaad e iwde ndeenka lenyol

Manaase e Gileyaad to leydi Kanaan faade e ɓiɓɓe Israa'iila, kadi ɓe jaabii ɓe kondʼe dʼee. Kañum o seedii ɓiɓɓe Israa'iila, kañum ɓe haalii e ɓiɓɓe Israa'iila, kañum ɓe joomii Alla ɓiɓɓe Israa'iila, kañum ɓe wii alaa ɓe yaha e maɓɓe e jaŋde ngam halkaade leydi ɓiɓɓe Ruubeena e ɓiɓɓe Gaada e sappo lenyol Manaase, kañum ɓe njoʼdʼɗii dow mum. Kadi Yuusaa innii altaare dʼe Ruubeen e dʼe Gaad e dʼe takkere lenyol Manaase, kadi o wii, ko seedantaagal nii hakkunde mum'en, ko saabii Joomiraadʼo Alla mum'en nii.

23

Kadi wadʼi caggal ñalawma keewdʼi, caggal Joomi dartingol Isra'ila iwdi e diwɓe makko fof keerol, kadi Yusuwa mo kisiijo, mo yoɓii e ñalawma. Kadi Yuusaa noddi fof ɓiɓɓe Israa'iila e jaggorgal mawɓe mumen e ardoɓe mumen e alkaaliiɓe mumen e winndondirɓe mumen, kadi o wi'i e maɓɓe, min keeɓii mi e mi yawtii e ñalawma; Onon tan njiyi ko fof Joomi Alla amen wadʼi e dentudʼi leydʼeele dʼee fof yeeso men, sabu Joomi Alla mon o mo waree e nder mo on. Yiyen nde mi jippii on leydʼe dʼe fottaama on dʼe dʼii e nder kuuɓe e dʼemdʼe mumen, ummoraade e Urdun fof leydʼe, e mi momtii dʼe, e ummoraade e mawngu mawdʼu dʼu mbinndi e fuɗɗoode naange. Kono Joomi Alla amen o nii, o maa halkina ɓe e yeeso amen, haa ɓe haali; kadi o maa neldina ɓe dabbeeji ladde dʼii, haa o halkina ɓe e laamɓe maɓɓe e yeeso mon, kadi on maa jeyaa leydi maɓɓe, ko fii Joomi Alla amen haalii on. Heɓo noon ko foti, reeso e goonga tan neldude e

waɗde kala ko winndaa e deftere sariya Musa, ngam hoto a pelle bannge ñaamo walla bannge nano, ngam hoto a naata e leyɗeele ɗee ɗe woni tawo, e innde Deewe mumen fottaake e mon, kañum hoto a huutoro, kañum hoto a sujjito ɓe, kono Joomiraaɗo Alla amen a mbaɗtee, no a waɗi haa hannde ndee. Kadi Joomiraaɗo maa halkin ɓe e yeeso maa, leyɗeele mawɗe e karfaɗe; kadi alaa gooto jokki yeeso men haa ñalnde ndee. Gooto e mon nulii ujunaaji, sabu Joomi Alla amen o ɗoo waɗi yiɗde ngam mon, hono o wiyi min. Kadi hisno-ɗon tan e yiɗde Joomi Alla men. So tawii ruttude e njokkondire e leyɗe ɗee ɗe woni e mon, e waɗde dendiraagal e ɓe, e momtude e ɓe e ɓe e mon, anndaa ko Joomi njaafoytaako halkaade leyɗe ɗee ɗee e yeeso mon; e ɓe mbiyata mon e ɓaɗɗe, e e njoɓɓorɗe, e e cokke e koyɗe mon, e e pelte e yiite mon, haa tawii halkaama e leydi ndii moyyi ɗii, ɗo Joomi Alla maa hokki mon. Mi tawi, mi yaha laawol ngol, ko fii kadi fof ɗi e leydi ndii; kadi on mbaɗa anndude e berne mumen e ruuhu mumen, sabu wonde alaa gooto kelme mooyi e kelme fof ɗe, ɗe Joomiraaɗo Alla amen wi'i e kala ko waɗi amen, alaa gooto mooyi e maɓɓe. Kadi ko wayi no ɗum narii amen kala konngol moyyol, konngol ɗi Joomiraaɗo haali e on; noon kadi Joomiraaɗo Alla mbaɗa e on kala konngol bonɗe haa o momtu on iwde e leydi moyyel ndel, leydi ndi Joomiraaɗo hokki on, si on falaani laawol Joomiraaɗo Alla amen, laawol ngo o yamiri min, kadi si on yahi on kuuɓtu deewe goɗɗe kadi on jokku ɓe.

24

Kadi Yusuwa o heɓtini foti leyɗe Israa'ila e Silo, kadi o noddi ɓe mawɓe maɓɓe e ɓe winndondirɓe maɓɓe e ɓe alkaali maɓɓe, kadi o dartini ɓe yeeso Alla. Kañum Yuusaa wi'i e yimɓe fof, ɗee ko Joom Alla Israa'ila wi'i, bannge woɗnde ndee baabaaɓe maa njoɓɓii ko fuɗɗoorde, Taara baaba Ibraahiima, e baaba Naahur, kañum ɓe jokkondiri Allaahuuji goɗɗi. Kadi mi naatnii baaba maa Ibirahiima ummorii e caggal maayo, kadi mi yiɗi mo e leydi foti, kadi mi yamirni liggere makko, kadi mi hokki mo Isiyaaka, kadi mi hokki Isiyaaka Yakuuba e Esaawu, kadi mi hokki Esaawu dow Seyiira ngam mo reendi mo, kadi Yakuuba e ɓiɓɓe makko ɓennii e Misra, kadi ɓe warii ɗoo e leyɗeele mawnde e biyɗo e nguurndam, kadi Misranaaɓe ɓuusii ɓe. Kadi mi daññii Misra e tinndinooji ɗii mi waɗi e mum. Kadi caggal goɗɗe, o yaltini baabaaji amen e Misra, kadi on naati e maayo bodeeɗo; kadi Misranaaɓe ɗooftii caggal baabaaji amen e keerol e pucci e maayo bodeeɗo. Kadi min waɗi e Joomi, kadi o hokki duumgal e diiwal hakkunde men e hakkunde Misiraankooɓe, kadi o naatnii ɓadiiɗo e mum ɓe, kadi o rumtini ɓe; kadi gite mooɗon yiyi foti ko Joomi waɗi e leydi Misra; kadi on woni e ladde ñalnde keewɗe. Kañum o yiɗi min to leydi Amoriyankooɓe ɓe ngoodi ɓadii Urdun, kañum Joomiraaɗo njaltini ɓe to juuɗe amen; kañum on heɓtii leydi maɓɓe, kañum on momtii ɓe iwdi e yeeso mon. Kadi Balaak ɓii Sippor lamɗo Mowaabu takkii, o heɓti e Israa'iila, kadi o neldii o noddi Bala'aam ngam o mallane men. Kadi Joomi Alla maa yiɗaaki a halki mo, kadi o barkini min e barke, kadi o faltini min e juuɗe maɓɓe, kadi o neldini ɓe. Kañum on yaawtiiUrdun, kañum on nannii to Yeriko; kañum ɓe ngoodi e Yeriko, ɓe Amoriyankooɓe, e ɓe Kana'aniyankooɓe, e

ɓe Perisiyankooɓe, e ɓe Hiwiyankooɓe, e ɓe Yebusiyankooɓe, e ɓe Hitiyankooɓe, e ɓe Girgasiyankooɓe wadii geɗe e amen; kañum Joomi neldini ɓe e juuɗe amen. Kadi o neldii ɗoo ɓannge maa ɓaleeje ngeje, kadi o neldii ɓe e yeeso men, sappo e ɗiɗi lamɓe Amoriyankooɓe, wonaa e takoore maa walla e daññol maa. Kadi o hokki on leydi ndi on gollaaki e mum, e wuro ndi on mahii, kadi on njoßßini e mum, e ɓulle winaare e ɓulle oliiwe ndi on ɓuɗɗii on, on ñaamata. Kañum jooni kulol Joom, kañum kuutoro mo e goonga e nder jojjanɗe, kañum momtu ɗen ginaaɗe ɓesnɗe, ɗen baabbaaji amen kuutoriino ɗen e ɗaɗi maayo e nder Misra, kañum kuutoro Joom. Si so tayaali on wonaa huutoraade Joomi, suɓo hannde hono on maa huutoree, si ko deewe baabaaji mumen, ɓe e ɗoo caggal maayo, si ko deewe Amoriyankooɓe, e leydi maßɓe ndin on njoɗɗii, kono miɗo e galle am min maa huutoroo Joomi, sabu o mo seeɗo. Kañum jaabde yimɓe wi'i, hoto waawaa min haalde Joomi, haa min njokkondira deewe goɗɗe. Joomi Alla men, kanko Alla mo o woni; kanko yaltini men e baabaaji men tuggi to Misra, kañum o nganndii men e daande fof nde min yahi e makko, e e leyɗe fof ɗe min yettii e hoore maßɓe. Kadi Joomi yaltini Amorayankooɓe e leyɗeele fof ɗe ngoodi e leydi e yeeso men, kono e men kadi min mbaɗa Joomi, sabu ɗum ko Alla men. Kadi Yusuwa wi'i e yimɓe, a waawataa kuutoraade Joom, sabu O Alla mo seeɗo; kadi O ɗo ɓuri tan, O njaarataa juuɗe maa e golle maa ɗe njoyyaa sariya, so a ɓennii Joom kadi a kuutortoo Allaaji goɗɗi; kadi O arii, O maaɗa on kadi O ɓura on, e nokkuure ko O wadi on goonga. Kañum yimɓe wi'i e Yusuwa, Alaa, kono min mbaɗata Joomi. Kadi Yusuwa wi'i e yimɓe ɓee, on mbaadi-on e

hoore mumen, sabu on cuɓii Joomi ngam huutoro mo. Kadi jooni momtu dewe ɓesnuɗe ɗe e nder mumen, kadi nanngu berne mumen e Joomi Alla Israila. Kadi yimɓe wi'i to Yusuwa: min mballata Joom e min nana daande makko. Kadi Yuusaa waɗi laaɓtugol e yimɓe nde ñalnde nden, kadi o hokki mo sariya e hukumci e Silo yeeso bannge suudu tolno Alla Israa'ila. Kadi o winndii konne ɗee e nder deftere sarɗiiji Alla; kadi o nanngi hayre mawnde, kadi Yusuwa dartini mo les ɗo lekki terebent ɗo yeeso Joomiraaɗo. Kadi Yuusaa wi'i e yimɓe ɓee, eto hayre ndee maa waɗa e mon e seedantaagal, sabu kanko nanii kala ko wiyaama e makko wonande Joom, sabu o haalii e mon hannde, kadi oo maa waɗa e mon e seedantaagal e ɓaɗɗi njamndi ɗi, si tawii on ɓeydatoo e Joom Alla am. Kadi Yusuwa neldini yimɓe ɓe, kadi ɓe yahi kala gooto e nokku makko. Kadi Israa'ila jokki Joomi fof ñalawma Yuusaa, e fof ñalawma mawɓe ɓeen ɓe ɓeydii sahaa caggal Yuusaa, e ɓeen ɓe yiyi fof golle Joomi ɗo o waɗi e Israa'ila. Kadi waɗi caggal ɗuum e Yuusaa ɓiɗɗo Nuunu worɓe Joom maayi, o ɗon jogii duuɓi teemerre e sappo. Kadi ɓe yuurii mo e ɗooftaaje leyyi makko e Timnat Serah e dow ɗuuɗi Efrayim e ñaamo worgo ɗuuɗi Gileyaad. Kadi koyɗe Yuusuf, ɓiɓɓe Israa'iila ngarti ɓe e Misra, kadi ɓe yuurii ɗum e Sekem, e nder kesol leydi ndi Yakuuba soodii e Amoriteeɓe ɓe ngoodi e Sekem, e sappo teemerre, kadi o hokkii ɗum Yuusuf e kesol. Kadi e waɗi caggal goɗɗe e Eleyasar ɓiɗo Harun sarkin limaaɓe maayi, kadi o haɓɓinaama e Gibeya Finehas ɓiɗo makko, wonde o hokkii mo e dow ɗolle Efrayim.